Universidad del Rosario
Archivo Histórico

BIBLIOTECA
DEL
Colegio Mayor de Nuestra Señora
del Rosario
E28 N050 V.2 Ej.1

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

004943

Bartoli de Saxoferrato

Secunda super Digesto veteri.

Arzobispo de Santa fee D. Frai xpoval de torres

Continetur hoc in volumine Secunda pars Cõmentariorũ Bartoli de Saxoferrato: quem ꝛ merito quidem iuris vociferant Lucernam: super Digesto veteri: ad vetustissimorꝫ simul ac emendatissimorꝫ exemplarium fidem recognita ꝛ emaculata. Et compluriũ doctissimorũ virorũ Additionibus ꝛ Apostillis illustrata. Summarijs item ꝛ Concordantijs cõtrarietatum Bartoli minime prætermissis. Insuper ꝛ Repertorio singularium materiarum in ordinem multo cũ hactenus commodiorem redacto.

Additiones huius operis

Alexandri Imolensis.
Andree Barbatie Siculi.
Andree de Pomate de Basignana
Christophori de Nicellis.

DEL COLEGIO DE NRA. SRA. DEL ROSARIO

Anno. M. cccccxxvij. excudebatur.

Colegio Mayòr del Rosario.

Archivo Histórico Rosario

EL COLEGIO DE NUESTRA SEÑORA DEL ROSARIO

Repertorium rubricarum huius voluminis.

¶Actionibus empti et venditi.fo.119.
Ad legem rhodiam de iactu.fo.93.
Ad senatusconsultum macedonianum.fo.95.
Ad senatusconsultum velleianum.fo.100.
¶Commodati vel conducti.fo.77.
Compensationibus.fo.100.
Condictione causa data causa non secuta.fo.40.
Condictione ex lege.fo.69.
Condictione furtiua.fo.67.
Condictione indebiti.fo.47.
Condictione ob turpem vel iniustam causam.fo.46.
Condictione sine causa. fol.66.
Condictione triticaria.fo.70.
Constituta pecunia.fo.74.
Contrahēda emptione ⁊ vēditione:⁊ de pactis inter emptorem⁊ venditorem.fo.116.
¶Depositi vel contra.fo.101.
Distractione pignorum ⁊ hypothecarum.fo.143.
Diuortijs.fo.158.
Donationibus inter virum ⁊ vxorem.fo.157.
¶Edilitio edicto ⁊ de redhibitoria actione.fo.146.
Eo quod certo loco.fo.71.
Estimatoria actione.fo.134.
Euictionibus.fo.146.
Ex quibus causis pignus tacite contrahatur.fo.140.
Exceptione rei tradite ⁊ vendite.fo.152.
Exercitoria actione.fo.91.
¶Fide instrumentorum.fo.151.
Fundo dotali.fo.157.
¶Hereditate vel actione vendita.fo.118.
¶In diem adictione.fo.118.
In litem iurando.fo.37.
In rem verso.fo.99.
Institoria actione.fo.93.
Iuris et facti ignorantia.fo.154.
Iureiurando siue voluntario siue necessario.fo.24.
Iure dotium.fo.155.
¶Lege commissoria.fo.118.
Locato ⁊ conducto.fo.127.
¶Mandati vel conducti.fo.107.
¶Nautico fenore.fo.150.
¶Pactis dotalibus.fo.156.
Peculio.fo.95.
Periculo et commodo rei vendite.fo.119.
Pignoribus ⁊ hypothecis ⁊ qualiter cōtrahantur.fo.136.
Pignoratitia actione.fo.83.
Prescriptis verbis ⁊ in factum actionibus.fo.134.
Pro socio.fo.110.
Probationibus ⁊ presumptionibus.fo.150.
¶Quando actio de peculio est annalis.fo.99.
Que res pignori vel hypothece obligari possunt.fo.141.
Qui potiores in pignore habeantur:⁊ de bis qui in priorum creditorum locum succedunt.fo.141.
Quibus modis pignus vel hypotheca soluatur.fo.144.
Quod cum eo qui in aliena potestate est negotium gestū esse dicitur.fo.95.
¶Rebus creditis ⁊ si certum petatur ⁊ de certi condi.fo.2.
Rerum permutatione.fo.134.
Ritu nuptiarum.fo.155.
Rescindenda venditione.fo.118.
¶Seruis exportandis.fo.119.
Sponsalibus.fo.154.
¶Testibus.fo.152.
Tributoria actione.fo.94.
¶Usuris ⁊ fructu ⁊ mora.fo.148.

¶De rebus creditis:si certum petatur:⁊ de certi condictione generali.

¶Continuatio rubrice.

1 Dutuum assidue ⁊ frequentius celebratur.
2 Dutuum proprie petitur:non autem repetitur.
3 Illud quod nunq̄ datum fuit petitur.
4 Certi condictio:an sit vna vel plures.remissiue.
5 ¶Glossa cōtinuat rubricā ⁊ ad pcedētia multum breuiter. Jac.de are.dicit pinguius.⁊ sic.Actionū alie in rē.alie in psonā.de actionib⁹ in rem:tā vniuersalib⁹ q̄ particularib⁹ ⁊ tā pro corporalib⁹ q̄ pro incorporalib⁹ dictū est. ¶Sequit videre de psonalib⁹ actionib⁹ ⁊ qz actiones psonales q̄ descēdunt ex contractib⁹ sunt digniores. Ideo p̄mittit et ponit hic generalē rubricā de reb⁹ creditis. Verū qz mutuū magis assidue iter alios cōtractus et frequētius celebrat.ideo subdit i rubrica. si certa.verū qz ex dictis ꝓtractib⁹ oriunt actiones.⁊ inter ceteras certi cōdictio est generalior. Ideo ponit in rubrica ⁊ de certi cōdictione.⁊ sicut videtis:ista rubrica hz tres ptes. ¶Circa istā rubricā est videndū qd sit dictū de reb⁹ creditis. Rñ.vtvi debitis statim.j.eo.l.j. ¶Scdo q̄ro qd sit dictū si cer.peta. Glo.exponit:si certū.i.mutuū petat.i.repetat.alij dicūt q̄ illa vba.si cer.peta.sunt nomen actiōis:vt.j.de tritica.l.j.veritas est q̄ nō sunt nomē actionis.nā ex mutuo oriūt certi cōdictio:vt in sti.qui.mo.re cōtra.obli.in pnin.nō obst.l.j.de tritica.qz ibi factū seu cōtractū denotat nō actionis nomē:vt ibi videbitis. ¶Ad illud aut qō gl.dicit petat.i.repetat^b intelligo ⁊ verū respectu generis. nā illud qō datur in eodē genere repetit.vt.j.eo.l. ij.i pnin.sed respectu speciei nō est repetere:ſ3 prius petere.petit ⁊ em illud qō nunq̄ datuꝫ fuit. ¶Jtē expositio glo. ꝓcedit in mutuo reali ⁊ naturali. In mutuo vero ciuili dictio petatur stat propie:^c vt videbitis.j.eo.l.ij.§.fi. ¶Tertio q̄ro ōz hic de certi cōdictione:vtrū sit vna certi condictio vel plures glo tāgit.hic examinabo in.l.certi condictio.in pnic.j.e.hic nō expedit:quia nō vidistis adhuc aliquid de materia certi condictionis.

¶Casus in terminis positio.

Genus dicitur qō verificat in qualibet sui specie.

Rubrica debet esse generalis ad nigrum.

Arguere ex verbis rubrice q̄ liceat.

Creditor dicitur a credendo.

Verbum rei est generale.⁊ nu.35.

Dictio e.est prepositio ⁊ exponitur pro ex.

Testis interrogatus sup articulo si anteq̄ respōdeat dicit qualiter intelligat verba articuli vel sua q̄ non dicitur deponere extra articulum.

Interrogatoria que debēt fieri testibus si sunt incongrua refrenantur per iudicem.

Testis potest interrogari quid fit mutuum.

Et interrogatus debet respondere.

Testis quod nō debeat iterum interrogari de eo quod semel declarauerit.

Positioni iuris quod non fit respondendum.

Pars nō pōt sup iure interrogari:sec⁹ est i teste.

Testis interrogatus quid est mutuum:sufficit qō ponat verba facti ex quo ius resultat.

Testis deponēs quē diuitē vel sanū:⁊ reddat rōnem:qz vicinus vel cōsanguineus qō concludat.

Testis dictum quod debeat cōcludere necessario vel presumptiue ex iuris presumptione que ad cōdemnationem sufficiat.

Ratio testis quod debet concludere per aliquem sensum corporeum.

Verbum credendi an comprehendat obligationem fideiussoris.

Argumentum ab autoritate qō valeat.⁊ nu.21.

Autoritas doctoris licet sit probabilis non tamē est necessaria.

Chronica et libri historiales et etiam libri antiqui quod probent.

Dictis Aristotelis hypocratis et similium in studijs publicis approbatorum quod stetur.

Testis deponens:⁊ reddēs rationem ab autoritate quando concludat.⁊ nu.28.

Scripture publice ⁊ cōmunes approbate qō non probent nisi quatenus ostendantur.

Testis deponens titium mutuasse cētum sempronio si in reddendo rationem dicat scire quia vidit instrumentum quod non probat.

Tenor instri deperditi qō ꝓbet p testes peritos.

Testis deponēs de auditu qbus casibus probet.

Creditor:an dicatur ille cui debetur ex legato vel delicto.

Allusioni vocabuli quando stetur.

Creditor an dicatur ille cui debet in diem vel sub conditione.

Dictio mog quod accipiatur pro confestim. et qñ denotet interuallum temporis.

Fideiussor quod sit debitor.

Ene est. Ad cognitionez specieruz debet precedere cognitio generis. sed vbū credēdi ⁊ verbū rei sūt verba generalia. ideo a p-

toze de reb⁹ creditis ꝑmittit in rubrica. b.d.tota lex. Et diuidit sic. ¶Primo cōmēdat questionē. ¶Secūdo respondet ad eā:⁊ assignat rationem. ¶Tertio rationem probat per autoritatem celsi. ¶Quarto suā rationē probat per aliā rationem. ¶Quinto ⁊ vltimo ponit quid significet verbum rei.secūda ibi:quonīā igitur.tertia ibi:nā vt libro primo.quarta ibi:nā cuiusq̄.qui ta ibi: rei quoq̄.

Uenio ad casum in terminis.sed ad euidentiam scire debes q̄ pretor fecit olim vnā rubricam que dicebat de rebus creditis.post rubricam fecit edictū si cer.pet.⁊ edictū de constituta pecu.⁊ de commodato ⁊ de similib⁹. Quesiuit ergo inuenis a iurisc̄sulto quare pretor premisit rubricam de reb⁹ creditis. Respondet iurisconsultus laudādo questionem: ⁊ dicit q̄ bona questio est ⁊ bene vtile est prius q̄ perueniamus ad expositionē verborum que posita sunt in nigro vt dicamus aliqua de significatione hui⁹ tituli.i.huius rubrice.de re.cre. et ex hoc apparebit quare eā pretor p̄misit. ¶Et sequitur in textu quoniā igitur. ¶Instat inuenis quoniā igitur hoc est bonum et vtile.dicatis ergo quare pretor hoc premisit. Respondet iurisconsultus:q̄ pretēdit sub hoc titulo tractare multa ⁊ varia pertinētia ad contractus varios et diuersos. Ideo premisit hanc rubricam de re.cre.que est generalis ⁊ multa cōprehendit.s.oēs ꝛtractus.b.o. ¶Tu vero qui vis vltra intelligere forma istam responsionē sic. ¶Ad cognitionē specieꝝ debet precedere cognitio generis.sed verbū credendi est genus seu generale ideo merito a pretore premittitur qui intēdebat tractare de contractibus particulariter.⁊ sic vides q̄ de isto argumēto non ponitur hic in tex.nisi minor.ꝓpositio ⁊ cōclusio maior aūt omittit tanq̄ nota quā ꝓbabo.j. ¶Sequitur nā vt libro primo ⁊c. Instat inuenis q̄rēs dñe iurisc̄sulte q̄ est ꝓbatio minoris qō verbū credēdi sit generale. Rñdet iurisc̄sultus ꝓbo p autoritatē celsi q.b.o.lib.j.qōnū. ¶Sequit nā cuiusq̄. Instat inuenis q̄rēs dñe iurisc̄sulte:.ꝓbatio per autoritatē celsi est bona.sed mihi plus placeret ꝓbatio per rōnē. Rñdet iurisc̄sultus.⁊ ego ꝓbabo per rationē ⁊ dicit sic.hoc apparet ex signficatione vocabuli.nā credere dicit a credēdo:⁊ cōfidendo:seu fidem de alio habēdo.sed in omnibus contractib⁹ vbi aliqd debet nobis.fidē habemus de alio.ergo credere dicimur i qualibet ꝟctu.⁊ sic apparet q̄ est genus.b.o.pro te iuuene. Sed tu magis intelligēs forma rōnē subtilius.⁊ sic. Illud ꝺz esse genus ꝟ qō verificat in qualibet sui specie.vt.l.

a ¶Andre. Poma.
¶De rebus. Add de ad materiā buius rubri.⁊ nigri. 1 vide aliq̄ p Alex. 2 cōsil.xiiij.colū.iij. 3 volu.iij.⁊ ꝛſi.j.co 4 lū.xxiij.vol.j.cōſ 5 si.xiij.j.volu. Ro. 1 consi.xxxij.col.ij. dub. ij. panormi. cōsi.xvj.iiij.col.ij. volu. Bart.consi. iiij.ix.col.j.vol.et cōsi.lxxv.col.xvi. in.ij.volu.ꝓpositū in ꝓoe.decre. 2 colū.ij. Ro.consi. ciiij. Feli.in rubrica.extra vt lit.non cōtest.⁊ in rub.eꝛ de accusa.barb.c. pudētiā.§. sexta. ō offi. deleg.⁊ i.§. seq.⁊ Alexan.ꝛſi. xxxij.col.iiij.vol. iij.vbi ponit quādo rubrica habet oratione imperfectā an aliquid operetur.⁊ cōsi.ci.col. iij.volu.iij.⁊ cōsi. b cviij.col.ij.vo.iij. 3 vbi dicit q̄ qñ rubrica ē generalior 4 nigro q̄ nigrū debet ꝺm illā intelligi: et ꝺm illā supc pleri.

b ¶Repetat.adde christi inocato suffragio quod similis expositio sit p 1 glo.in rub.j.solu. 2 mat.et facit ad ea 3 q̄ ibi not.p Bart. 4 et Ange.Alegan. 5

c ¶Stat propie. 6 Adde qō Bald.et 7 etiā Ful.dicūt q̄ 8 etiā in mutuo ciuili inspecta fictione cēsetur repetitio: 9 qz post biennium fingitur numerationem precessisse iurta.l.cū vltra.⁊ 11 l. in cōtractibus. C.de nō nu. pecu. Alegā. Adde ad hoc facere qō voluit ꝓ.de anch. consi.cccviij. 12

¶De rebus creditis:si certum petatur:⁊ de certi condictione generali.

¶Continuatio rubrice.

Dutuum assidue ⁊ frequentius celebratur.

Dutuum proprie petitur:non autem repetitur.

Illud quod nunq̄ datum fuit petitur.

Certi condictio:an sit vna vel plures.remissiue.

¶Glossa cōtinuat rubricā ⁊ ad pcedētia multum breuiter. Jac.de are.dicit pinguius.⁊ sic.Actionū alie in rē.alie in psonā.de actionib⁹ in rem:tā vniuersalib⁹ q̄ particularib⁹ ⁊ tā pro corporalib⁹ q̄ pro incorporalib⁹ dictū est. ¶Sequit videre de psonalib⁹ actionib⁹ ⁊ qz actiones psonales q̄ descēdunt ex contractib⁹ sunt digniores. Ideo p̄mittit et ponit hic generalē rubricā de reb⁹ creditis. Verū qz mutuū magis assidue iter alios cōtractus et frequētius celebrat.ideo subdit i rubrica. si certa.verū qz ex dictis ꝓtractib⁹ oriunt actiones.⁊ inter ceteras certi cōdictio est generalior. Ideo ponit in rubrica ⁊ de certi cōdictione.⁊ sicut videtis:ista rubrica hz tres ptes. ¶Circa istā rubricā est videndū qd sit dictū de reb⁹ creditis. Rñ.vtvi debitis statim.j.eo.l.j. ¶Scdo q̄ro qd sit dictū si cer.peta. Glo.exponit:si certū.i.mutuū petat.i.repetat.alij dicūt q̄ illa vba.si cer.peta.sunt nomen actiōis:vt.j.de tritica.l.j.veritas est q̄ nō sunt nomē actionis.nā ex mutuo oriūt certi cōdictio:vt in sti.qui.mo.re cōtra.obli.in pnin.nō obst.l.j.de tritica.qz ibi factū seu cōtractū denotat nō actionis nomē:vt ibi videbitis. ¶Ad illud aut qō gl.dicit petat.i.repetat^b intelligo ⁊ verū respectu generis. nā illud qō datur in eodē genere repetit.vt.j.eo.l. ij.i pnin.sed respectu speciei nō est repetere:ſ3 prius petere.petit ⁊ em illud qō nunq̄ datuꝫ fuit. ¶Jtē expositio glo. ꝓcedit in mutuo reali ⁊ naturali. In mutuo vero ciuili dictio petatur stat propie:^c vt videbitis.j.eo.l.ij.§.fi. ¶Tertio q̄ro ōz hic de certi cōdictione:vtrū sit vna certi condictio vel plures glo tāgit.hic examinabo in.l.certi condictio.in pnic.j.e.hic nō expedit:quia nō vidistis adhuc aliquid de materia certi condictionis.

¶Casus in terminis positio.

Genus dicitur qō verificat in qualibet sui specie.

Rubrica debet esse generalis ad nigrum.

Arguere ex verbis rubrice q̄ liceat.

Creditor dicitur a credendo.

Verbum rei est generale.⁊ nu.35.

Dictio e.est prepositio ⁊ exponitur pro ex.

Testis interrogatus sup articulo si anteq̄ respōdeat dicit qualiter intelligat verba articuli vel sua q̄ non dicitur deponere extra articulum.

Interrogatoria que debēt fieri testibus si sunt incongrua refrenantur per iudicem.

Testis potest interrogari quid fit mutuum.

Et interrogatus debet respondere.

Testis quod nō debeat iterum interrogari de eo quod semel declarauerit.

Positioni iuris quod non fit respondendum.

Pars nō pōt sup iure interrogari:sec⁹ est i teste.

Testis interrogatus quid est mutuum:sufficit qō ponat verba facti ex quo ius resultat.

Testis deponēs quē diuitē vel sanū:⁊ reddat rōnem:qz vicinus vel cōsanguineus qō concludat.

Testis dictum quod debeat cōcludere necessario vel presumptiue ex iuris presumptione que ad cōdemnationem sufficiat.

Ratio testis quod debet concludere per aliquem sensum corporeum.

Verbum credendi an comprehendat obligationem fideiussoris.

Argumentum ab autoritate qō valeat.⁊ nu.21.

Autoritas doctoris licet sit probabilis non tamē est necessaria.

Chronica et libri historiales et etiam libri antiqui quod probent.

Dictis Aristotelis hypocratis et similium in studijs publicis approbatorum quod stetur.

Testis deponens:⁊ reddēs rationem ab autoritate quando concludat.⁊ nu.28.

Scripture publice ⁊ cōmunes approbate qō non probent nisi quatenus ostendantur.

Testis deponens titium mutuasse cētum sempronio si in reddendo rationem dicat scire quia vidit instrumentum quod non probat.

Tenor instri deperditi qō ꝓbet p testes peritos.

Testis deponēs de auditu qbus casibus probet.

Creditor:an dicatur ille cui debetur ex legato vel delicto.

Allusioni vocabuli quando stetur.

Creditor an dicatur ille cui debet in diem vel sub conditione.

Dictio mog quod accipiatur pro confestim. et qñ denotet interuallum temporis.

Fideiussor quod sit debitor.

d ¶Andre Poma. ¶Al ꝓtore. Quibus de causis aliquid ꝑmittatur. vide Bal.in rub. C.de ser.fugi.

EL COLEGIO DE NUESTRA SEÑORA DEL ROSARIO
Universidad del Rosario
Fondo Histórico

a ¶Generalis. Adde qō quandoq; videmus cōtrarium seruari. quia nigrum est generalius rubro: vt patet in aut. ecclesia Romana. colla. ij. et in aut. vt nullus cre. ag. col. iiij. in gloss. in verbo omnis. Intantum ſm Alexand. quod glo. in aut. de incestis nu. in principio in verbo illicitas. sed est in verbo sancimus. dicit quod nigrum generaliter loquens non restringitur p rubricam specialiter loquentem vnde illa auten. de incestis nupt. que loquitur in nigrode illicitis nō restringit ad incest. nup. de quibus tātum loquitur rubr. qō dicit notādum ad statuta. Subdit etiam si verba posita ī nigro essent dubia debere declarari et intelligi scōm rubric. scōm gl. no. in. l. j. in ver bo pretorio. C. ne liceat ter. prouoca. quam ibi not. Bald. tu tamen vide gloss. in. d. verbo sancimus. ī ibi Ange. ī dum ipse Alexand. dicit q̄ cum rubrū est generali ī nigro non restringitur p nigrū. sed ſtatur rubro etiam ad decisionem causarum quando rubr. habet orationē persectam et decisiuā allegando Jo. de imol. in rubr. j. de ver. obli. et Pau. de Castro cōsilio ccxxxiiij. ſſes ca sus modicam ꝛc. Adde et tu Bald. consi. cccxv. j. lib. incip. an ſtatutum vbi cōsuluit q̄ ſtā te statu rub. quod

a 4 5 6 7 8

ascendentes per lineam femininam non succedant extantibus agnatis licet in nigro nihil de descendentibus fieret mentio. descendentes excludi tamen debere. cum rubri. esset clara. quam dicit pro teg. habendam. et consi. cccxxvj. iiij. lib. dicit q̄ proemia ſtatutorum habent vim ſtatuti. al legat in arg. ff. de here. instī. l. fi.

b ¶Rubrice. Adde glo. ſi. in fi. C. ſi ex fal. instru. ī quidam libri in. l. j. §. q̄ quisq; iur. ī glo. in. l. j. C. de profes. qui in vbe constan. lib. xij. ī glos. in. l. non idcirco. §. de iudi. ī glo. de peni. diffin. j. §. hec autem verba. ī glo. in verbo omnis. in aut. vt nullus credēs agrico. ī gl. opti. in rub. ff. si quis testa. liber. esse iussus fuerit. ī an rubrice possint allegari, vide late Joā. de imo. in rub. j. de verb. obl. ro. in. l. ſtipulationes nō diuidūtur in. xxij. tol. e. ti. archi. ī abb. in proemio ad cōmentū decreti glo. ī proemio sexti in verbo. titulis spec. ī Jo. an. in ti. de dispu. §. fi. in fi. ī posui in prohima addit. cui adde Bal. etiā consi. cccxx. li. iij.

c ⊹And. Poma. ¶Rei. Vide Barb. c. ij. de cōsti. vide qd p hoc dicat idem Barb. cōsi. cxvij. alias. xxvj. incip. scripsit sapientissimus. volu. ij.

c ¶Rei. Adde aliqua notabiliter dicta p Bul. de cu. Bal. Ang. §. de ſta tu homi. l. j. vbi queruntr an in dispositione vel concess. rerū veniant noīa debitorū ī boies. ī de significato huius dictionis rei. vide archi. gl. dist. c. ſi ante. Et an aliud ſit in dispoſi. facta sub noīe bonoꝝ quā sub noīe rerum. vide. l. ſi. cū glo. j. de ysufru. le. quā Bart. ibi reputat singularem. tu adde appellati. rei quid veniat Bald. consi. ccccxj. iij. lib. ī an appellatio omniū bonorū et inrium datoꝝ in dotem per mulierem mario veniat iuspatronatus per eundē Bal. cōsi. j. v. lib. ī ſi quis legat vsumfructum bonorū suorū intelligat legare vsumfructū nominū ī pecunias debentium ſm Bal. cōsi. cij. j. lib. qui allegat tex. no. in. l. j. C. de vsufru.

d ¶Extra. Adde Bar. idem dicentē in. l. ſi duo. §. idē iulia. j. de iureiurā. Spec. ī Jo. an. in titulo de teste. §. j. versicu. item qō deposuit. ī facit ſm Pau. de Cast. hic in addi. qō quando digressio non est omnino imperti

nens admittitur. vt est tex. cū glos. in. l. iam dubitari. j. de here. instituen. Incipit glos. vt ipse dicit non sine causa. tu adde vltra ea que habentur per Alexan. consiliꝭ suis. qō Bal. consi. cxvij. incipiente. Factum sic ponitur. secundo libro. dicit quod ſi articuli nō sunt perfecte cōpositi testis tamen plene dicit de his que ad causam faciunt valet testimonium.

edictum de reb. cre. Unde sicut rubrica erat de re. cre. ita edictum erat de re. cre. ī hoc ponitur in prima glo. dum ponit casum vide glo. Alij dicūt q̄ eodem modo verba rubrice erant de re. cre. verba autē edicti que veniebāt postea exponēda erant si certum petatur. ī hoc in glo. ij. ī etiam in glos. iiij. et ſm hanc lec. posui vobis casum. ¶Veniamus ad secundam partem ī hic pro declaratione text. quero hic dicitur quod pretor multa sub hoc titulo inseruit. In rubrica nostra habemus triplicem titu. §. de re. cre. si cer. peta. ī de certi condictione. de quo istorū tit. iurisconsultus tractat hic. Quidam dicunt q̄ loquitur hic de illo generali ti. de re. cre. et ista placet mihi. vt patet ex litera et rationibus suis. sub quo tit. tanq̄ generali comprehenduntur omnia specialia vsq; ad tit. de pigno. Alij dicunt q̄ hic tractat de illo tit. si certū petatur. et ſm hoc debet exponi sub hoc titu. j. post hunc titu. quia ti. si cer. peta. non est generalis vt sub eo alios cōtractus comprehendat. Istas duas lec. ponit glo. super verbo varios. et super vbo titulo. quas vide.

¶Quero in hac parte iurisdōsultus omittit maiorem ꝓpositionē tanq̄ de se notam que est talis. ad cognitionem specierum debet procedere cognitio generis. quomodo probatur ista maior propositio. Respondeo primo probatur per tex. §. de instī. ī iure. l. j. in pcin. vbi volens scire iura particulariter ante omnia debet scire quid sit ius in genere secundo hoc probo ad sensum. nam non posses scire vtrum titius sit homo nisi prius scires quid est homo in genere. ¶Et hoc inducoᶜ ad questionem vos scitis q̄ de consuetudine. ī etiam hodie de iure est q̄ pars §. quā articuli. pducuntur ī testes facit interrogatoria ī q̄ si sunt incōgrua refrenanī seu resecanī p iudicē vt i. c. presentiū. cū glos. de testi. in. vj. facit quod not. C. de testi. l. testiū. Pone ergo qō ille qui facit interrogatoria dicit sicᵈ si testis dicit q̄ vidit mutuariᵉ iterrogetur quid est mutuum. an ſtud interrogatoriū admittaf. hic vi detur casus q̄ sic nō enim potest deponere testis de isto mutuo speciali nisi itelligat quid sit mutuū in genere vt hic. ī. d. l. j. in pcinc. de instī. ī in. ī hoc puto verum nisi ex alijs dictis deprehenderetur testē intelligere. De eo enim qō semel declarauit quod voluit Bal. consi. xij. iiij. lib.

quia debēt testes dicere pro vtraq; parte q̄ nouerint. autē. sed inder. C. de epīsco. ī cle. alegat Spec. in tit. de teste. §. j. adducit etiā qō non refert an testis dicat veritatem a se. an vero interrogat? l. ſi duob⁹. §. j. de codicillis. ī testes super omnibus q̄ ad causam faciūt videntur inducti. C. de agri. et censi. cum scimus. nec dādo articulos vi detur quis renuntiare si testes proferant super generalitate cause. alle. not. per Jnnocen. in. c. pastoralis. de exce. nec interrogare testem extra capitulū est prohibitum cum non ſit contra ius vt. §. qō metᵍ cau. l. ſi. et. C. de condi. indebi. l. elegāter. §. penul. ī de interdi. et relega. l. relegatorum. §. ad tēpus. Latius aliquantulum ibi vide. et inquantum Alex. refert Paulum de cast. ad. q. q̄ verba ſtatutoꝝ debeant intelligi plane ꝛc. adde eūdem Alexan. consil. cxxxvj. ij. lib. et

e ⊹Andr. Poma. ¶Et hoc induco. Vide Alex. cōsi. xlv. vol. ij. ī Feli. in. c. cum causam. ver. fallit primo de testi. ī in. c. per oēs. de testi. cum sequenti. Et no. q̄ in dubio interrogatoria sunt p iudicē admittenda aliquin iud. facer ēt litē suā vt signāter voluit Dost. ī Jmol. in. c. p tuas. de testi. potius enim debēt mille inconuenientia admitti q̄ vnū cōueniens reiici. Et not. q̄ si testis interrogaretur a iudice nō dato termino parti ad producendū interrogatoria valet eius dictum ſm Bal. ī cōmuniter doc. in. d. c. p tuas. Quis cōtrariū in hoc tenuerit archi. in. c. ſpentium. §. preterea. de testi. lib. vj. quē allegat practi. papien. In forma iuramēti testium. Et not. q̄ interrogatoria nō sunt de actis: nisi exprēsse per iudicē cōmittatur Bal. in. l. generaliter. C. de reb. credi. ī intellige q̄ dictum testis de quo. §. probet dummodo non sint omissa necessaria de quibus in glo. in. d. c. presentium. ī Jo. de imo. ibi.

f ¶Dicit sic. Adde spec. in ti. de notorio crimine. §. ſi. ver. ſi testes. pducātur. ī in ti. de teste. §. iam de interrogatoriis. ver. itē sup tertio genere. cū duobus ver. seq. ī ibi Bal. in addi. Bar. in. l. ſtipu. ista. §. hiſ quoq; j. de ver. ob. ī cōiter doc. hic transeunt cum Bar. excepto Sali. ī ro. vt refert Alexā. cui sadde q̄ Bal. cōsi. cccv. iiij. lib. incipiēte. Super primo pūcto dicit q̄ testis habēs sciētiam iuris ī facti. p bat ea q̄ sunt iur. ī ideo si testis dicat q̄ vidit primo patrē deinde filiū possidere. probabit q̄ possederit tanq̄ rem hereditariam ſm ipsum. Et quod testis deponēs super his que sunt iuris non probet nisi rationē reddat etiam non interrogatus facti cozporeo sensui immediate perceptibilis. voluit Bal. ꝛsi. cliiij. j. lib. incipiēte Thema. Pau. de cast. consi. cl xxix.

g ⊹Andr. Poma. ¶Adnuntiari. adde qd ſi testis dixerit nescio an pbet. vide Alex. ꝛsi. cxvj. col. ij. vol. iiij. ī ꝛsi. lxxj. in. ij. col. vol. iij. ī ſi tud dictū bar. ꝛsi rmā ex eo qō voluit Albe. l. fi. §. pe. vbi p Alex. ī apost. ff. ad. vel leia. ī voluit idē Alb. l. iij. C. de hereti. Alex. i. l. sciēdū. ī. gi. col. de vb. ob.

non est

a ⊹And. Poma. ¶Respondeo. Vide areti. cōsi. cxxviij. in. ij. col.

b ⊹Andre. Poma. ¶Vel aliter. Facit qō voluit Alex. §. cxviij. in. j. et ij. col. volu. ij. eundem in simili cōsi. xlv. col. ij. ad fi. volu. ij. vbi loquitur in teste deponente super consuetudine vt non probet ſi interrogat quid sit consuetudo et nesciat respondere: ī consi. xxviij. colum. j. volu. v. vbi dicit ponēdo pulchrum exemplu q̄ testis deponēs sup aliquo de cuius facto non habet notitiam non a probat.

c ⊹Andre. Poma. ¶Quero qd. Vide Alexan. consi. lxxj. in. iij. colū. in j. volu. ī cōsi. lxxx. colū. iij. volu. ij. et consil. lxxxiij. alꝭ clxxxiij. in vlt. col. in. ij. volu. ij. ſi. vij. iij. col. ij. vol. Adde cōsi. xix. al's. xxix. in. v. colū. Allegā. l. lucius. in. v. col. ff. de libe. ī posth. et consil. ix. iij. col. iij. volu. ī consilio ccv. in. iiij. col. ij. vol. Et nota q̄ dictum testis depo nentis scio q̄ vici nus nō probaret: nisi probetur ipm esse vicinum per duos testes: vel ni si essent duo testes qui se adinuicem referrent per vicinos: ita Bald. c. j. §. ſi instrumentū. de no. feud. Feli. ī propoſuiſti. iiij. colū. de proba. et. c. cum causam. ij. colū. ver. iij. declara. de testi. in. verſi. ij. not. Lepo. consil. xxxij. et. v. colū. in consil. lviij. in pe nul. col. Et Alex. cōsi. lj. vol. j. ī. iiij. col. vij. e. vol. et p

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

dicto illo Bal. benefacit quod ponit Alexand. consil. suo. lxiij. col. ſi. volu. j. ī Bald. c. ij. in prin. de testi. et in simili ī reti. consil. xxxij. col. j. ī ad hec vide aliquid per Alexan. l. titius. §. lucius. j. de libe. et posthu. ī in. l. is potest. v. col. ver. ſi. de acquirē da hereditate.

d ¶Ucinus. Adde post multa q̄ Alexan. transit cum opi. q̄ illa que cōmuniter accidunt: seu a iure presumuntur. probantur per vicinos ī cōsanguineos dicētes scio quia vicinus: als secus. ī eandem opi. tenet eī consi. lxxx. ij. lib. de quo vide etiā per eundē consi. lj. j. lib. Et ad predicta vide Bal. consi. cxxix. iij. lib. incip. Presuppoſito statuto papie: ergo videtur tenere q̄ ſi quis inducat laboratores ad incidendum aliquod nemus q̄ non ſit suum ī laboratores ſint vicini quod possint accusari de turbata possessione. allegat Barto. hic tanq̄ scientes facta vicini quod dictum est ponderandū. Et dum Alexan. in ſi. vj. col. dicit testem nō probare ſi dicat se ita opinari. Adde quod ſi testis dicat videre meo ſic eſt et subiungat scientiam visus. probat quatenus verba testis patiuntur ratio magis q̄ dictum attenditur ſm Bald. consil. cccv. iiij. lib. inquantum tangit de dicto Bald. in. c. ſi. de iura. calum. adde notabiliter eundē Baldum. consil. clxxxj. j. lib. incipiente. Item quod titius. vbi dicit q̄ ſi capitulatum est q̄ iam. xxx. annis titius decessit: ī testes super hoc inducti dixerunt vera esse contenta in capitulo, Interrogati de scientia. dicant quia fuerunt presentes ī mortī ī sepulture. ī alter eorum subdat q̄ habet filium natum eo anno quo is decessit: licet de tēpore nihil dicant tamen illud probant: quia cum dixerunt vera esse contenta in capi. necessario includunt tempus. et dum subditur q̄ natus est filius: illud videtur repetitum. latius aliquantulum ibi vide. Et inquantum Alexā.

Hosta.

in. vij. col. tangit an presentia testis presupponat scientiam. Adde Baldum notabiliter consi. cccxxj. incipiente. Quidam nomine a. iij. lib. vbi limitationem habebis ad Bartolum in. l. j. de auto. tu. et ibi ponit an testis probet qui apodissē se subscripſit hoc modo. ego suprascriptis interfui et ad predicta me subscripsi. deinde examinatus dicat quod dictam apodissam nō vidi scribi: sed tm̄ audiuit q̄ debitor confitebatur esse scriptam manu sua. dicat etiā q̄ nō vidit numerare denarios cū apodissa contineret depositū ibiq; declarat: quia dicit interfui an includat scientiam: et inquantū Alexand. in. vij. colū. tangit de occiſo a pluribus ī nesciatur quid ſit an oēs teneātur. adde decisionem specu. in titu. de homi. ver. sed pone quatuor quam decisionem sequitur Bal. consilio. lxxxj. v. lib. et inquantum tangit an autoritates probet. Adde Feli. in. c. ij. in vlti. et penul. colum. vbi plene extra de rescript. per Ange. ꝛsi. clxxv. Paul. de Castro consil. cxxxvj. ī. cccxxvj. et inquantum alleg. cal. consi. xxx. an. legi al. de iace stari debeat quo ad iudeos in succes. ab intest. quatenus discrepat a l. ciuili. Adde barba. xv. ij. li. ibi ponit an indea possit esse tutrix filiorum ī inquantum idem Alexander tangit an scripture ī marmoribus sculpte probent. Adde Bald. consil. ccccxlv. incip. an patronatus ecclesie. iiij. lib.

nu. de occiso. Aphn 2169.

e ⊹Andre Poma. ¶Necessario. Quomodo intelligatur illud qō dicitur q̄ dictum testis debet concludere necessario ī per aliquem sensum corporeum. Adde Ro. consi. xci. in. ij. col. Felin. c. quia verisimile. in vlti. char. de presum. et plene. c. literis. per totum. co. titu. ī in. c. causam. vj. colum. in fi. de presum. Lepo. consi. xxxij. in. vj. column. in fi. Barba. cōsi. xl. als. xx. in. lxvj. colum. in. j. volu. in consi. xij. in. xvij. col. ī sequen. ij. vol. et Alre. consi. lxxiij. col. vj.

f ¶Est presumptio. Adde ī intelligē qō ista probatio presumptiua probat quando sumus in probando ea que in genere sciri possunt: vt. §. de exemplis Barto. sed quando tractaretur de probando aliquid quod in genere sciri non potest talis probatio non sufficit ſm Bald. in. l. conuenticulam. C. de episcopis ī clericis. ī idem sentit in. l. j. C. de seruis fugi. et in. l. data opera. col. xiij. C. de accusationibus. ī in. l. testium. colum. vlti. C. de test. refert ī sequitur dominus Alexan. de imol. in consi. colū. pe nul. circa prin. in. v. volu.

f ⊹Andre. Pomate. ¶Est presumptio. Vide Alexand. consil. i. iiij. col. in quinto volumine. Pano. consilio. xix. j. colum. ij. volu. Feli. in. c. in presentia. in. iij. col. versicij. limita. de probationibus. Et Alexand. pulchre. consi. lxxj. col. iij. volu. j. et. cxlj. colum. penul. in fi. eo. volu. Alre. consilio. lxxiij. in fine. ī Felin. c. causam. colum. penultima. de prescriptionibus. Alexand. pulchre. consi. lxxx. columna. ij. volumine. ij. et. lxxxvj. col. fina. eo. volu. ī. lxxxij. col. ij. volu. ij. ī consi. v. col. iiij. volu. v. vbi limitat. ī vide omnino Jaso.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ↪Andre. Pomate. ¶Pro cuius. Vide per Feli.in.c.i.in vlti.colū.de cōstitu.& in.c.ne innitaris.co.tit.& in.c.ij.in.gviij.col.ver.leges.& iiij.col. seq.de rescrip.& in.c.cū causam.in.j.col.de proba. Barba.cōsil.iij.in.vi. col.in.ij.volu.& prepositi.in proe.decre.in.j.col.& aliquid per ſtico.de lyra matthe.j.in glo.in ver.iudas.& in replica.que incipit.z.q.ſj.

b ¶Alb autoritate. Adde Ange.cōsi. cclxxv.

↪Andre. Poma. 19 c ¶Idoneos.vide late Allegā.consil. cxcvj.i.ix. col.i.ij. vol. Feli.i.c.sicut. in.j.col.de reſcen.

↪Andre. Poma. d ¶Ipſius. Vide Bal.et pan.de ca. Sali. Allegā.in.l. inbemus.C.de te sta. Pau.de ca.cō si.ccv.als.vij.

↪Andr. Pomate. e ¶Probat. Adde an teſtis qui refert se ad ſcripturā priuata pbat: et p Pau.de cast. cōsi.gxvij.Allegā. cōsi.lvj. in.ij.& iij. col.i.ij.vol.& cōsil. cxxxij.ij.col.in.v. volu.

f ¶In casu. Adde glo.& doct.in.l.teſtiū.in ver.presto. C. de test. Archi. gxij.qō.v. in hoc. Bal.in.l.cōuenti culā.de epiſ.& cle. Spec.in tit.de teſte.§.j.ver.quid ergo ſi iuro. Anto. de bu.in.c.tā literis.de testa. Alex. tu adde Bal.cōſi. lxij.incipiē.videa mus.ij.lib.& quā do teſtis refert se ad ſuā vel alienā ſcripturam. Vide Pan.de cast.conſi.ccvij.

↪Andr. Pomate. f ¶In casu. Adde q fallit in teſte deponēte ſuper poſſeſſorio ſm Rot. deciſi.cccclix. incipiēte no.q in poſſeſſorio ſufficit teſtimoniū de auditū nō procedere i poſſeſſorio.tit. de teſti.

↪Andr. Pomate. g ¶Partē. Circa iſtā materiā vide Bart.cōſil.clxiij. incip.ſtatuto ciuitatis Tuderti.et Ro.cōſil.cccxiij. & vtrū ceſſionarij dicat creditor.vi de Ro.ſi.cxlij.et conſi.ccj.als.ccij.i pnin.z nūquid credito: qui poteſt repelli ope exceptionis appelleť credito: taliter q̄ ſtatum loquēs in creditore verificetur.in eo.vide Ro.cōſi.cciiij.& an ille a quo pōt vendicari dicať debitor.vide Alleg.cōſi.clxix.in ſi.in.ij.volu.

b ¶Alluſione. Adde vltra ea que hic habentur per Alleg.Barto.conſil. mihi.clxix.incip.ſtatutum ciuitatis tuderti.quo ſtatuto cauetur q̄ ſi qs fuerit citatus ad ſe exeq̄ſandum ab accuſatione vel inquiſitione.& compareat q̄ illa die & ſequenti capi nō poſſit pro aliquo debito. contingit quod quidam exbannitus pro quibuſdam debitis & condemnatus in pecunia cōparuit et captus fuit pro dicta condemnatione querebatur an potuerit capi cum iſtud debitū cēt exdelicto. bar. reſpondet ibi vide omnino.

↪Andre. Poma. c ¶Vocabuli. Niſi ſtandum ſit alluſioni vocabulivel ſignificationi. vide Allegā.& alios in.l.j.de acquiren. poſſeſ.

↪Andre. Poma. k ¶Dicitur. Adde an ille cui debetur in die vel ſub conditione dicatur creditor vide ad declarationem Alexan. conſil.ij. in.iij. colum. vol. iiij. Barba.conſilio.clviij.col. vij. in.j.volu.et Are. conſi.cviij.an autem ille qui poteſt aliquam exceptionē opponere: magime cōpenſationem dicatur debitor vide Alexan. conſi.cxj. colū.penul.in.ij.volumine.& ſſil.clxxviij. colū.iij.eodem volu.vbi ponit de illo qui poteſt opponere exceptionem non numerate pecunie.et conſilio.lxiiij.col.ij.iij. volu.vbi ponit an ille qui eſt obligatus actore reali dicatur debitor. vide pulchre Alleg. conſi.cvj. v.volu. vbi loquitur i ſtatuto faciente mentionem de credito re qui recipere debet.

l ¶Propie. Adde quod ſicſe habet cōmunis opi. pro qua bene facit glo.in.l.ſecūda inverbo nuptias.

ſn.§.creditum.j.e. Alleg.cui inquantum ērit poſt Jaco.but.Bal.& Sali.an ceſſionarius dicatur creditor: & an ſtatutū loquēs de creditore habeat locū in ceſſionario. Adde Ro. cōſi.cxlij. cōcludē tem idem qō prefati docto.& an tus egcep. compēſat.dicať debitor. vide Alleg.conſil. gij.ij.lib.& ad bar. bic adde tu eūdez Allegā.in §ñ.lgv. col.ſi.& in cōſi.cvj. col.j.circa me.i.v. volu.

a ¶Cōtrarietatis. Adde gl.in autē. de iceſt.nup.i pn. in verbo immūne. glo.in.c.q̄ propter.i verbo mog. de electio.Bal.in l.gallus.§.ille caſus.j.de lib.& poſthu.Jnno.in.l.di nortio.in pnin.ff. ſol.mat.als remiſ ſiões.vide p alex.

↪Andre. Poma. b ¶Quero. Idem tenet Utreti.p illū text.in.l.ſi fideinſ. in primo no.et ibi per Jaſ.in.ij.notabili.j.de le.j.vide Alber.in.j.pte ſtatutoz.q.cxciij. incipiē.qſtio pulchra.Allegā.in.l.ſi creditores. in vlt. col.C.de pac. Barba.cōſil.gxxvij.in gviij.col.in.j.vol.

c ¶Ego. Adde q hec eſt cōis op.p qua Alex.alle.l.ſi fideiuſſor.in pnin verbo debere.j. de leg.i.& text.in.l. ſi ſeruū.§.nunc vi deamus.j.de verbo.obli.

d ¶Dnerſe. Adde q̄ Ro.& Fulg. intelligūt hoc verū quo ad plures ztractus inuicem nō cōpatibiles vt eſt mutuū & cōmodatuz ſecus ſi ſint cōpatibiles. de q̄ hic per Alegan.

e ¶Eadē pecunia. Adde an de neceſſitate cogatur mutuans illoſinet de eznarios quos debit in ſpē recipere Alexan. dicit Ly. boc in.j.q.& alios doct. tenere q̄ inuitus cōpellatur recipere dum ſint bec dictio mog ſignificat etiā longū tps: vt in gl. et no.ei. ¶Puto ť tū q̄ dictio mog accipiať pro cō feſtim: niſi cauſa ztrarietatis vitande vt hic.& C. vnde vi.l.momentanee.& hoc facit ad q̄ſtionē quā ponit Dy.in.l.fructus.j.ſol.ma.& Ly.hic.vel pōt exponi hec dictio mog vt determinet vbū credere: nō verbū recepturi: & hoc ſatis placet. ¶Queroᵇ vtrum ť dicat debitor.vē q nō: vt.l. ſi qs alieno.ff.de bis q no.infa. facit q̄ ſub hoc titulo nō cōprehēdit de fideiuſ. Sed in ſūū determinat Guil.de cu.C.de fideiuſſ.l.blādit°.& l.ſi res. in ſi.j.ad trebel. Ego ᵇo pro hoc tex.in.l.& magis. j.de ſol.nō ob.l.ſpadonē.§.ſi ciuitatis.q̄ fateor q̄ fideiuſſor non eſt tutor: debitor tū eſt. ¶Sequitur vltima particula ibi rei quoq̄ verbū. hic dicit q̄ Trei verbū eſt generale.ztra de.l.ſi in rem.i pn.de reiven. dicit glo.ibi quo ad actionē in rem: hic quo ad actiones pſonales. qō nō placet: q̄ & actionibus pſonalibᵇ eſt idem qō ibi dicit in actione reali: vt.l.in actione.j.de fur. Unde gl.ſolvit aliter q̄ hoc verbū rei ibi accipiť ſtricte quantum ad reformationē libelli: q̄ certa & limitata res debet exp.i mi in libello.& iſta placet. quedā tū gl.q̄ eſt.j.de ý. ſig.l.rei.la.ij. videť pmittere q̄ res in libello indefinite ponať.qō an ſit verū & qualiter ꝑcedat dicemus in.l.j.in pnin.§.de eden. vbi eſt hec materia. ¶Nimᵐ ᵍ trahētiū mutuū qualis eſſe debeat. Diuerſe ſpecies contractus quod non reſultāt ex vno & eodem facto.

Mutuū q̄ ſit ſi eadē pecunia mutuata reddatur. Niſi aliud habet reddi an dicatur mutuum vel cōtractus innominatus.& nu.6.

Dominium quomodo dicatur transferri quando aliud ꝑo mutuato reddi debet.remiſſiue.

Venditor generis qō teneatur ad translationem dñij non exnatura contractus ſed exp̄ mutuo.

Mutuū damus. Juriſconſultus in.l.ꝑcedenti exponit vba rubricē. verū quia edictū tractabat de mutuo. Ideo hic incipit tractare de mutuo.& h.d. Mutuū cōtrahiť cū ſpe recipiēdi nō idq̄ datur: ſed idē genus & cōſiſtit in his q̄ cōſtāt pondere numero vel meſura: & debet in accipiēte trāſferri dñium.h.d. vſq̄ ad.§.creditū. Et diuidiť in tres ptes principales. primo ponit qs dz eſſe animus cōtrahētiū mutuum vel in cōtractu mutuo.ex quo colligitur ad qd teneať recipiēs. ſcdo ponit in quibus rebus cōſiſtat mutuū. tertio ponit ad qd teneať mutuās. ſcda ibi: mutui datio. tertia ibi: appellata. & q̄libet partē ꝓſequar de p ſe. Prima pars diuidiť in duas. primo ponitynū dictū negatiuū & illud pro bat. ſcdo ponit ynū dictū affirmatiuum: & etiam illud ꝓbat. ſcda ibi: ſed idē genᵒ. ¶Not. ex pnin. qs debet eſſe animus ť cōtrahentiū mutuū vt digi in ſummario. ¶Scdo no. q̄ ex ť vno & eodē facto nō reſultāt diuerſeᵈ ſpecies cōtractus qō apparet ex hac litera dū dicit alioquin aut cōmodatum erit aut depoſitū: quaſi dicat non eſt mutuū cū vnus & idē actus nō pariat diuerſos ztractus. ¶Venio ad cōtraria op.hic & non eandē ſpeciem: & ſic inquit q̄ mutuum cōſiſtit in ſpeciebus. cōtra.j.pri. ver.Sol.qō hic & nō eandē ſpeciem.intelligi.i.nō eandē rem ſiue nō idē corpus earū rerū q̄ cōſiſtūt in numero pondere vel meſura. ¶Scdo oppo.& hic aliogn aut cōmodatū erit aut depoſitū. Contrariū vī q̄ ſit cōtractus innominatus: vt.l.naturalis.§.i.j.l. ſi tibi aree.j.de preſcript.ver.ſol.dicit glo.q̄ hoc eſt verū qñ nō trāſferť dñium: als eſſet cōtractus innominatus: vt in ztrarijs hoc ſtatim latius declarabo. ¶Venio adver.ſed idē genus. & q̄ro qd ſi illa eadē pecunia^e q̄ fuit numerata redd aťan erit mutuū glo.i.huius.§.dicit q̄ ſic ſuffi cit enī q̄ animus cōtrahētium fierit qō redderet aliud in eodē tū genere. hoc ꝓbať exp̄eſſe. inſti.q. mo.re.cōtra.ob.in pnin.& intnñ hoc eſt verum q̄ ſi ab initio mutuauī pecuniā & poſtea ꝓ illa pecunia ſolueret mihi ſpecies q̄da de mea volūtate nibilominᵘ fuiſſet mutuū. arg.C.de reſcin.ven.l.ptij cā.& C.eo.l.ſi p mutua.& de ſen.l.libera. ¶Venio ad ver.nā ſi aliud dz hic.q̄ ſi aliud dz reddi nō eſt mutuū. q̄ro quis ſctus erit. gl.dicit q̄ eſt contractus innominatus ex quo oriť actio ſcrip.verbis. Tu vero ꝓ declaratione hui⁹ principij. dic latius. qſiq̄s B agit vt eadē ſpēs q̄ daťreddať et tūc aut ꝓdantē nō trāſferť dñium aut trāſferť. primo caſu aut daťcā cuſtodie & erit depoſitū. vt.j.depoſi.l.j.in pn. aut daťad hoc vt recipiēs his vtaťet tūc aut daťad vſum determinatū & erit cōmodatū aut daťad vſum indeterminatū & erit ꝓcarium. vt no.in.l.in cōmodato.§.ſicut.j.cōmo.& j.de ꝑca.l.j. circa pnin.qō intellige vt ibi digi.& j.de dona.Lucius.& ponunt doct.C.cōmo.l.ij. ¶Scdo caſu qñ transferť dñium tūc eſt cōtractus innoiatus. vt.l. naturaliū.§.j.& l.ſi tibi aree.j.de pſcrip.ŷ. ¶Quō ť aut transferaťdñium qñ ſic datur vt reddať dic vt.l.q fic.j.de ſol.dicā in.l.ſi tibi pecunia.j.e. §ñq̄

Tab initio agit vt aliud reddať tunc ſiqdē agit vt reddať aliud in ſpecie: ſed idē i genere & tūc eſt mutuū. Si vero vt reddať aliud in gñe.i.i diuerſo genere: & tūc agit vt reddať ſpecies ꝓ ſpecie. & tūc eſt cōtractus pmutatiōis. vt.l.j.j.de re.pmu.& ibi.gl. in ver.habēt. in ſi. Aut agit vt reddať genus ꝓ genere. aut genus pro ſpecie. & tūc erit ſctus innoiatus. do vt des.l.j.& ij. C.de re.pmu.& q̄ ibi no. aut agit vt reddať quātitas.i.pecunia ꝓ ſpēs vel ſpēs pro quātitate. & tūc aut agit q̄ ex vtraq̄ pte deſ. & erit cōtractus innoſatus. vt.j.de cōdi.ob cau.l.finaut agit q̄ ex pte ei⁹ qui dz quātitatē deſ. & ex pte ei⁹ q dz ſpeciē tradať & erit ſctus emptionis & vēditionis. vt eſt caſus in.l.ex empto.j.de act.empt. & no.in.d.l.ſi de cōdi.ob cauſam. Aut agit vt reddatur quātitas pro gñe ſeu genᵉ pro quātitate. & tūc indiſtincte erit emptio & vēditio. licet ex vtraq̄ parte ſit datio. ita debēt intelligi oia iura q̄ loquūtur de vēditione generis. vt.j.de act.empt.l.ratio.§.ſi per vēditorē.l.ſi ſterilis.§.cū p vēditorē.& ti.j.l.j. pnin.cū gl.de peri.& cō.rei ven. Nō eſt q̄ qñ vendi turᵍ genᵉ vēditor teneť ad trāſlationē dñij: non ex natura cōtractus: ſed ex natura rei debite q̄ debetur res in genere. vt no.p gl.in ſimili.in.l.ſi dom⁹. §.de euictione.de leg.i.& l.q cōubinā.§.ſi heres. de leg.iij. In eo enī qui vēdidit vinū vel aliud in genere vt teneatur ad trāſlationē dñij eſt eadē ratio q̄ eſt in emptore qui tenetur ad pretiū in genere. merito ex vtraq̄ parte poteſt iuteruenire datio predicta collegi ex dictis multorum.

¶Ea que conſiſtunt pondere numero vel meſura recipiunt functionem in genere ſuo.

Allud ꝓ alio inito creditore ſolui nō ꝓt. & nu. 20.

Nennus & ſpecies quomodo accipiantur apud logicos & quomodo apud legiſtas.

Accipiēs pecuniā ad numerū mutuo. q̄ ex causa neceſſitatis poteris ſoluere frumentum. & nu. 21.

Qui accipit frumētum mutuo quod nō poſſit reſtituere pecuniam niſi in caſu non egiſtētie frumēti quia tunc peruenitur ad eſtimationem.

Accipiens argentum ad pondus mutuo. quando poterit reddere pecuniam.

Expenſe que fiunt in cudendo pecuniam deberēt fieri de publico conſuetudo aliter ſeruat.

Si daťfrumentū vt vinū reddať qō nō ſit mutuū ſed cōtractus innominatus. & quando venditio.

Si datur liber ad pondus vel oues ad numerum vt tantūdem reddatur q̄ non ſit mutuum. & quod in libro non cadat mutuum. nu. 13.

Jn mutuo ad hoc vt ſit mutuū quatuor ꝓſideraū.

Pecunia qō nō fuerit ꝓncipalr iuēta vt numeret.

Mutuum q̄ cadat in pipere ad numerum.

Locatio q̄ conſiſtat etiam in rebus nō conſuetis locari habētibus tamen ſimilitudinem cum eis.

Mutuū q̄ cōſiſtat in pane & ita ſeruet ꝓſuetudo.

Mutuū qō cadat in ſtāno plumbo & ſimilibus.

Jn lateribus & tegulis qō conſiſtat mutuum.

Jn lignis quando venduntur ad pondus. poteſt mutuum conſiſtere.

Jn palea poteſt mutuum conſiſtere.

Mutui datio. Hic ponit ſignibus mutuū ꝓſiſtat

eadē bonitate in ribus hic per eaz allegatis.

Caſdutuū. Adde qō poſſet eſſe depoſitū ſi hoc actū eſſet Alleg.

¶Pecunia p ſpecie. Adde q̄ hoc dictū Barto.limitat Guil.de cu.hic niſi diceretur nomine ſtij pari pecuniā quia vbi fit mētio de pretio in telligitur emp.l.ſi. C.de predi.cu.lib. g.Bſequit Paul. de caſt.hic in lec.& in addi.qui alleg. Jo.an.in addi.ad ſpec.in titu.de ceſſ. ac.§.j.in addi.incip.nimis rigoro ſum aliā limita. vi de hic p Alleganz.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

Blo.diuidit istū.ſ.⁊ ponit casum.ego aũt diuido aliter. Prio ponit dictū. Scõo ponit rõnẽ includentẽ duo.ynũ negatiue:aliud affirmatiue. Tertio ꝓbat p rõnẽ in eo qõ affirmatiue cõcludebat: Quarto ꝓbat p eandẽ rõnẽ in eo qõ concludebat negatiue.Scõa ibi:qm̃ harum.tertia ibi:qui in gñe. quarta ibi:nã in ceteris.casum in terminis ponit glo.tua magna ī pn.⁊ ideo aduerte ad me.¶Nota qõ ea⁊ q̃ cõsistũt in numero.põdere. vel mensura.recipiũt functionẽ in gñe suo.¶Scõo no.⁊qõ aliud ꝑ alio inuito creditore solui nõ põt.¶Venio ad glo.q̃ in pn.sui ponit casum ⁊ illũ expedini legẽdo literã.¶Opp.iurisc̃ũlt⁹ accipit hĩ gñe qm̃ debeꝫ aliq̃ quãtitas.puta vini.frumẽti.vel olei ⁊ similia.speciẽ ꝙo accipit qm̃ debeꝫ aliqua spẽs ⁊ vna certa res.Cõtra.genus est ꝙ ꝑdicaꝫ de pluribus differẽtib⁹ specie.⁊ species ẽ qõ ꝑdicaꝫ de pluribꝫ differẽtib⁹ nũero.sed put accipit hic species nõ ꝑdicaꝫ de pluribꝫ differẽtib⁹ numero. sed accipitur potius ꝑ quodã indiuiduo.vñ vꝝ obstare.ī. ea.l.ſ.creditũ.⁊.ī.de le.ī.l.legato gñaliter.⁊ qõ ibi no.So.fateor⁊qõ fm logicos accipit genꝰ⁊ spẽs put mõ dixi.⁊ etiã iuriste in aliquib⁹ materijs sic accipiũt.vt i legib⁹.ſ.alleg.regulariter tñ nos accipim⁹ speciem ꝑ quodã indiuiduo.ita loquiꝫ hic et in plurib⁹ locis in corꝑore iuris.ita dicit glo.et bene.¶Quero circa istã ptẽ de plurib⁹ ſstionib⁹ ponet⁊qõ accepi pecuniã ad numerũ nũquid potero reddere frumẽtum ad mẽsurã.glo.dicit qõ non vt in teg.oũ dicit in gñe suo.nã hic solueret in genere alio.ſ.frumẽtũ ꝑ pecunia.qõ fieri nõ dz:vt.l. ſi in fideiussorẽ.ī.de fideiuſ.hoc intellige verũ nisi ex cã necessitatis qñ debitor pecuniam soluere nõ posset.vt dicã infra.¶Quero⁊quid ecõtra si recepi frumẽtum mutuo an possim reddere pecuniã. Jac.de are.vꝝ dicere qõ sic vt.l.vinũ.ī.⁊.l.si steri lis.ſ.cũ ꝑ venditorẽ.ī.de acti.empt.⁊.l.quoties.in die.ī.de ver.ob.ſ̃ certe ille leges loquunt⁊ qñ debitor fuit in mora.⁊ tũc nõ reperiꝫ frumẽtũ vel vinũ eius bonitatis cuius dz reddi.merito puenit ad estimationẽ.sed si nulla mora ꝓcesserit nõ credereꝫ pecuniã posse solui ꝑ regulã hic positã qz aliud ꝑ alio ⁊c.qz dz solui in eodẽ gñe nõ in alio.¶Quero quid si accepi argẽtũ mutuo⁊ad pondus. nun quid potero reddere pecuniã.gl.ponit opi. vt i ea babes nec determinat. Ad solutionẽ hui⁹ qõnis debes scire qõ de iure cõi pecunia dz fieri sic vt tã tã vtilitatẽ afferat m forma quãtã in materia.⁊ tã tã in materia quãtã in forma.vt.ī.de ptra.empt.l. i.cũ glo.ī.ver.ꝑbet.⁊ sic expẽse⁊ q̃ fiunt in cudendo debẽt fieri de publico.ſ̃ nulla moza ꝓesserit nõ credereꝫ pecuniã posse solni ꝑ regulã hic positã qz aliud ꝑ alio ⁊c.qz dz solui in eodẽ gñe nõ in alio.¶Quero quid si fitate.nã⁊ pecunia fuit inuẽta principaliter ꝓpter aliud qꝫ qz numereꝫ.d.l.ī.ff.õ ℨhẽ.emp.⁊ Preterea ponamus aliquas res q̃ naturaliꝫ ꝓducaꝫ⁊ sint vniformes q̃litate⁊ bonitate.exẽplũ in pipere.nã oĩa eius grana sint quodãmodo vniformis q̃litatis⁊ bonitatis.nonne⁊ poterit mutuari piper ad numerũ.certe sic.qz ī genere suo recipit functionẽ nec possumus tñ dicere qõ ad hoc sit inuẽtũ vt numereꝫ qz nõ fuit inuẽtũ facto hoĩs ſ̃ naturaliter.¶Scõo requirit qõ sit ꝙsuetudo vt in gl.⁊ ī hoc qõ dicit gl.de ꝙsuetudine nõ allegat.l.⁊ põt hoc ĩtelligi duobus modis. Uno mõ qõ sit cõsuetudo qõ ista res in suo gñe recipiat functionẽ vt vinum frumẽtũ⁊ oleũ⁊ similia.q̃ ponunt⁊ insti.quib.mo. re ℨ.obli.in pn.sed si cõsuetudo nõ esset ſ̃ reperiatur alique res eiusdẽ gñis⁊ bonitatis nõ ꝓsisteret in his mutuũ exẽplũ ponet⁊qõ reperiũtur plures codices scripti manu eiusdẽ scriptoris.in eadem charta⁊ in eadẽ forma ꝓ oĩa ſ̃ inter eos sit oĩmoda similitudo.tñ qz cõsuetudo nõ est vt in gñe suo recipiat functionẽ imiteꝫ.in istis nõ cõsisteret mutuũ.⁊ si hoc mõ gl.itelligereꝫ:verũ diceret. Allo mõ põt intelligi qõ sit ꝙsuetudo hoc est qõ cõsueuerit mutuari alias nõ cõsistit mutuũ.⁊ hoc vꝝ ꝑbari.ī.de ꝓscriptis ver.l.naturalis.ſ.at cũ do.vbi nõ cõsistit locatio nisi in his q̃ cõsueuerũt locari.¶Sed certe⁊ si bene aduertatis ibi dz sic intelligi nõ cõsistit locatio nisi ī his q̃ cõsueuerũt locari.ſ.c habentibus similitudinẽ cũ eis. Jn his vero que dissimilia sunt locatio non consistit.vt ibi patet.et ideo puto qõ si sint alique res q̃ mutuari non consueuerũt nec sunt in cõi vsu mutuandi si tñ ī genere suo recipiũt functionẽ in eis cõstat mutuũ.vt.ī. dicam.¶Tertio dicit glo.est attendenda aptitudo.ſ.qõ res ad põdus vel ad numerum vel mẽsurã sue nature adaptetur.Aduerte gl.dicit verũ.et vt intelligas ꝯro quare nõ apteꝫ põdus ad libraũ oues ad numerũ sicut granũ ad mẽsurã oleum et vinũ.⁊ similia. Rũdet iurisc̃ũltus⁊ dicit qõ mutuum cõsistit in his q̃ numero pondere vel mensura cõsistunt.nõ dicit in his q̃ ponderari: mẽsurari:numerari ve possunt.sed in his q̃ ꝙsistũt.q.d.in his q̃ suũ esse habẽt.⁊ suã essentiã⁊ vtilitatẽ retinẽt in pondere numero:vel mensura. licet indiuiduum ipm̃ muteꝫ.sed in libro ouibus⁊ similibus non consistit substantia eius bonitatis⁊ vtilitatis in põdere numero vel mẽsura ſ̃ põderari numerari⁊ mẽsurari possit.⁊ ideo eius nature ꝑdicta nõ adaptantur.qz sua essentia⁊ vtilitas in his nõ seruaꝫ.¶Aduertendũ tñ est qꝫ q̃dã res sunt q̃ bñt aptitudinẽ ad oĩa tria vt pecunia potest alicui mutuari ad numerũ ad pondus vel ad mẽsuram. d Et q̃dã sunt res q̃ habẽt aptitudinẽ ad duo istoꝝ solũ.vt oleum⁊ similia.ſ.ad mẽsurã⁊ ad pondus. Ad nũerũ aũt iste q̃ sunt materie liquide nõ sunt apte vt ptz ad sensum⁊ ſ̃ in mutuando qñq; adijciatur numerus nõ adijcit numerus illius materie.sed numerus ponderis vel mẽsure vt.g.cados oleivel.l.libras olei⁊ similia. Quedã sunt apta ad numerũ tantũ.quedã ad pondus tantũ. quedam ad mẽsuram tantum.vt.ī.dicã.¶Quarto requiritur dicit glo.vt aptetur actus contrahẽtium ad aptitudinẽ rei.licet enim pecunia possit numerari vel ponderari ⁊c.tñ si dareꝫ vt eadẽ pecunia vt species reddatur nõ esset mutuũ.qz actus nõ adaptatur ad aptitudinẽ: vt.l.plane.ſ.j.ī.de leg.i.l.sed si certos.eo.titu. ¶Querit glo.⁊ vtrũ in pane consistat mutuum glo.dicit qõ nõ.sed erit cõtractus innominatus.tu vero dicas qñq; in cunitate limitatus est panis:qz debet esse tot vnciarũ.⁊ tunc mutuum põt cõsistere in pane ad numerũ: qz propter omnimodã similitudinẽ recipiunt functionẽ inter se in genere suo sicut pecunia. Qñq; panis nõ est limitatus in cunitate⁊ tũc nõ cõsistit mutuũ ad numerũ.qz suũ esse⁊ sua vtilitas nõ retinẽt numero sed cõsisteret mutuũ in pondere qz ī genere suo recipiũt functionẽ.tantã enĩ vtilitatẽ afferũt.g.libre vnius panis quãtã alterius positꝰ qõ sint eiusdẽ bonitatis:ſ̃ diuersus sit nũer⁹.⁊ iõ ī eo puto⁹ cõsistere mutuũ et hoc admittit cõsuetudo. ¶Quero vtrum

¶Quarto.Addeꝫ ꝙ Pet.⁊ Lyn.debẽt op.glo.ꝑcedere si trado pecuniam in sacculo vt reddã aliũ sacculũ: sed si petijsti a me.ꝛꝛ.soli.mutuo et ego dixi ecce in isto sacculo sunt ꝛꝛ.soli.accipe cõtrahetur mutuuꝫ qz pecunia ẽ apta ad numerandũ et ego numero vbo non ob.l.plane.qz loquitur qñ pecuniã tanꝑ speciem seu corpus trado: sed in ꝑdicto exẽplo nõ⁊ idem tenet Sali.vt refert Alexan.cũ quib⁹ ipse transit.

¶Jn eo puto.ad de quod Jac.but. Ray.Cy.et Bal. transeunt cũ glos. qz panes semper sũt dissimiles. Dar. de fano sentit idẽ ꝙ Barto.⁊ etiam Alex.qz data opi. precedẽti prouera seqret ꝙ ivino nõ posset esse mutuũ qz ẽ opus aliquali industria⁊ arte hoĩs nec omnino põt esse similis.

Andre. Poma.
¶Jn aliquibus. Dicit tñ voluisse a Bar.ſ.in versi.ij. requirit.de libris oĩmode similib⁹ qꝫ nõ solũ requiratur qꝫ recipiat functionẽ in genere suo:ſ̃ etiã qꝫ sit cõsuetudo vt reciꝑant functionẽ.

Hora hunc dictum.

b ¶Jn.viij.q.adõ qõ debuit dicere idẽ esse in obligationibus dãdi:qz in plurib⁹ casib⁹ etiã succedit obligatio ad interesse q casus tradunt ī d.l.stipulationes nõ diuidunt.ī.ꝙ. ⁊.xij.op.⁊ p Bar. in.l.ſ.C. de sen. q̃ pro eo qõ interest pfe.⁊ in.l.naturalis.ſ.de ꝓscri.ver. Alleg.cui addẽ qñ aliud ꝑ alio inuito creditore solui posſit:Roma.cõsilio.d.xiij.

c ¶Tertio casu. Vide Roma.ſ̃i. dxiij.⁊ Are.cõi. ꝛꝛviij.ad fi.⁊ practi.papi.in forma libelli quo arguiꝫ hypothe. in gl.in ver.satisfacere.

ro vtrum in alijs rebus que non numerant. insti. qui.mo.re ℨ.oblig.ꝙsistat mutuum. Jac.de are. 16 dicit qꝫ sic.⁊ credo qꝫ dicat verũ.⁊ vtputa si ad põdus mutuareꝫ stannum seu plũbum vel aliud es.⁊ vt videtis iste res que ꝙsistunt in materia nõ sunt apte nisi ad põdus:⁊ eodẽ mõ dici pñt q̃dam res que non sunt apte nisi ad numerũ. Exemplũ facta 17 est lex vel statutum⁊ q̃ tegule quib⁹ domus tegiꝫ vel lapides cocti vel lateres q̃bus dom⁹ cõstruiꝫ fiant ad certã mensurã.certe arbitror qõ in his cõ sisteret mutuũ ad numerũ:qz i genere suo recipiũt functionẽ nõ tñ sunt apta ponderari vel mẽsurari. Jn aliquibus[a] etiã partibus vidi⁊ q̃ ligna cõburendi cã parata venduntur ad põdus⁊ mutuantur.⁊ in his putareꝫ consistere mutuũ qz in genere suo recipiunt functionẽ. Idẽ puncto in paleis⁊ si 18 milibus.solum enim hoc considero⁊ q̃ in genere suo functionẽ recipiant:⁊ q̃ actus cõtrahentium adaptetur aptitudini rei intelligendo aptitudinẽ rei:vt.ſ̃.dixi sumus expediti de ista gl.¶Jenia- 19 mus ad aliã glo.dicit hic⁊qõ aliud ꝑ alio inuito creditore solui nõ põt. Contra de.l.si domus.ſ.q cõstitet.de leg.ī.dicit glo.speciale ibi rõne sanguinis sic ẽt assignat multas alias specialitates. Jovero soluit vno verbo.ſ.aut debetur quãtitas aut species.vide glo.¶Pro declaranda hac gl.⁊ ista materia vtrũ aliud ꝙ alio inuito creditore solui possit:debes scrire q̃ñq; debetur factum⁊ tũc succedit obligatio ad interesse:⁊ tunc soluendo interesse an reus liberetur.dic vt.l.ī.C.de senten.que ꝙ eo quod interest ꝑfe.dixi plene in.l.stipulationes non diuiduntur.ī.de ver.obli.in.viij.q.q̃ñq; est in obligatione rem restitui:vel rem reddi:⁊ tunc etiã sunt opi.vt.l.in re furtiua.in pn.ī.de condic.fur. dixi plene in.d.l.stipulationes non diuiduntur.in viij.q.Quandoq; est in obli.rem tradi.⁊ tunc etiã de hoc sunt opi.in.l.ī.ī.de act.emp.⁊ hoc etiã dixi plene in.d.l.stipulationes nõ diuidunt.in.viij.q.ꝙ b Quandoq; est in obligatione rem dari:⁊ tunc est nostra materia in qua dicaut debetur genus aut species aut quantitas.si genus hoc potest esse tripliciter vel qõ debetur genus hoc est vna species de genere:vt homo vel equus:vel quod debeꝫ certum pondus vel certa mensura illius generis vt frumenti vini⁊ similium.⁊ istis duobus casibus aut quis vult soluere genus ꝓ genere:⁊ non potest inuito creditore: aut vult soluere speciem ꝓ genere:⁊ idẽ qõ non potest soluere:vt dicaut vult soluere quãtitatem ꝓ genere vtputa pecuniam. 21 ⁊ fm Jac.de are.potest vt.ſ̃.dixi.⁊ tu vero dic aut illud genus potest reperiri eiusdem bonitatis cuius debetur:⁊ non potest solui quantitas ꝓ genere:qz aliud ꝓ alio ⁊c.vt hic.Si vero nõ potest reperiri:z tũc potest solui quantitas ꝓ genere: vt l.vinum.ī.eo.cum simi.¶Tertio modo potest accipi genus ꝓ quota.vt si ego tibi debeo tertiam vel quartam partem bonorum vel alicuius rei et in his potest solui estimatio.quandoq; ꝓ illo genere debito.vt.l.nõ amplius.ſ.fi.cũ.l.seq.de leg.i. qõ dic vt ibi. facit.l.ī.in.ſ.penul.cum glo.in versi. compensatio.ℨ.si pars here.pe.⁊.ī.ad trebel.l.deducta.ſ.nunnis.in fin.glos.mag.¶Secundo casu quando debetur species tunc aut illa species debita non potest reperiri⁊ potest solui ꝓ eo estimatio non alia species vel genus: vt.l.non dubium. de leg.iij.sic debet intelligi.l.si seruum.ſ.ti.de verbo.obliga.⁊.l.si ex legati causa.eo.tit.Si vero illa species potest reperiri⁊ debitor potest eam soluere tunc de necessitate cogitur eam soluere nec admittitur ad soluendum aliud: vt hic fallit in casu l.domus.ſ.qui constituit.ī.de lega.ī.¶Tertio casu[c] quando debetur quantitas:⁊ tunc aut debitor non potest soluere quantitatem⁊ cogitur creditor accipere rem:vt in aut.de fideiuſ.ſ.quod autem.posita.C.de solu.aut.hoc nisi:aut debitor potest soluere pecuniam: ⁊ tunc aut tenetur ad illam quantitatem respectu certe speciei:⁊ liberatur soluendo speciem illam: vt.l.miles.ſ.ī.ī.de re indica. ⁊.l.si vero.ſ.fin.ī.solu.matrimo.⁊.l.si fundum per fideicommissum.in princi.de lega.ī.et de doli ex-

cep.l.fideiusſor.recte intelligẽdo. Si vero tenetur ad quantitatem simpliciter:tunc non potest soluere speciem ꝓ quãtitate creditore inuito:vt.l.cũ a quo.C.de sol.fallit[d] in aut.de alie.⁊ emph.ſ.si vo. fm predictum que est posita.de sacrosan.ecc.aut. hoc ius porrectum.

1 ¶Argumentũ ab etymologia vocabuli qõ valeat.⁊ nume.ī.

2 Si dñium non transfertur in accipientem qõ nõ sit mutuum.

4 Mutuũ ciuile qõ recõciliet stipulatione:nec in eo requiritur trãslatio dominij.

5 Mutuũ ciuile quot modis reconcilietur.

6 Mutuũ mere naturale quot modis recõcilietur.

7 Conuentus ꝓ o mutuo an apponat exceptionem dominij mutuanti.

Appellata.

Nota tu innenis⁊ argumẽtum ab etymologia vocabuli.¶Secundo no.qꝫ si nõ transferꝫ in accipientem dñium non est mutuum.¶Opp.qꝫ ista argumentatio non sit bona. nam fm hoc oĩs alienatio erit mutuum: qz fit de meo tuum qõ est falsum: vt.ſ̃.dixi in pn.huius.l.Sol.⁊ argumẽtum ab etymologia vocabuli: seu allusione cõcludit nisi ei repugnet diffinitio vel autoritas. nam tutor dicit⁊ tuendo:⁊ tamen non omnis q̃ tuetur est tutor: nisi in eũ cadat diffinitio: vt.l.ī.ī.de tute. Et eodem modo testamentum est testatio mentis: et tamen omnis testatio mentis nõ est testamentũ nisi in ea cadat diffinitio que est in.l.ī.ī.de testa.et idem in possessione:vt.l.ī.in pn.ī.de acquir.possita hic ꝛ allusio vocabuli conueniat omni alienationi: tamen non erit mutuũ nisi concurrant alia que requiruntur in mutuo ex quibus poterit colligi diffinitio mutui: vt statim dicã.¶Op.qꝫ põt esse mutuum ꝛ nõ fiat de meo tuum vt si non fiat numeratio post biennĩũ: vt.l.in Jctibus.C.de nõ nu.pecu.Sol.dicit glo.ibi loquitur in mutuo cinili: hic in mutuo naturali.¶Secundo oppo. de.l. 4 q̃uis.C.eo.dicit gl.ibi⁊ mutuum reconciliatur stipulatione.videte ibi non loquitur in mutuo pure naturali ſ̃ in ciuili cui cooperatur natura: vt no. ī.ea.l.in ſ.in quo mutuo siue ꝑcedat stipulatio siue sequatur non requiritur translatio dominij:vt.d. l.q̃uis.¶Tertio op.ī.e.l.nã⁊ si fur.⁊ de fideiuſ.l. fi quis ꝓ eo.ſ.fi numos.So.dicit ibi mutuũ qõ reconciliaꝫ cõsumptione.ponit etiã alios modos reconciliandi mutuum. tu vero dic latius fm Ja. de are.¶Quoddam est mutuum[e] mere ciuile: et 5 istud reconciliatur cursu biennij: vt.l.in contractibus.C.de nõ nu.pecu.z intelligas reconciliat:non quod ex ipso mutuo nascatur obligatio: sed vt ex cõtractu literarũ ꝓpter illud ciuile mutuũ obligatio nascatur.vt insti.de lite.oblig.ꝙ.i. ¶Quoddam est mutuũ ciuile nõ mere:ſ̃ cui natura cooperatur:⁊ illud reconciliatur stipulatione siue precedat siue sequat:vt.C.e.l.q̃uis.⁊ intelligo qõ reconciliatur non vt ex ipso mutuo nascatur obligatio: sed vt nascatur ex stipulatione ꝓpter illud ꝑmutum mutuũ.¶Quoddã est mutuũ mere naturale:⁊ in isto requiritur qꝫ trãsferaꝫ dominiũ in accipientem:vt hic:als non est mutuum ſtatim: sed ex 6 postfacto poterit recõciliari multis modis quoñ quoſdã ponit glo.alij ponuntur per doc.¶Primo recõciliat consumptione: vt glo.dicit.vt.eo.l. nã⁊ si fur.et.l.si quis ꝓ eo.ſ.fi numos.ī.de fideiuſ.hoc qõ dicit de consumptione põt intelligi tribus modis.¶Uno modo consumptione facta in vtilitatem accipientis: vt qz minutatim expendit pecuniam quã recepit.⁊ hoc modo loquuntur infra alleg.per glo.¶Secũdo modo potest intelligi consumptione hoc est perditione: vt no.in.l.indebiti.ſ.sed si nummi.ī.de cõdi.inde.¶Tertio modo põt intelligi cõsumptione:hoc est cõmistione:vt.l. si alieni.ī.de sol.hoc tñ qõ de cõmistione dico non habet locũ:nisi in pecunia:secus in alijs generib⁹ vt.l.põponius scribit si frumẽtum.ſ.de rei vendi. ¶Secundo modo recõciliatur vſucapione: vt in gl.pbaꝫ etiã in.l.indebiti.ſ.si alieni.ī.de ꝙdi.inde. ¶Tertio modo reconciliaꝫ conditionis euentu.

a ¶Nue op.Jacobut.tenet hic secũdam opi.ꝓ allegata in glos.ꝓ qua etiã vꝝ facere text. in.l.titie amice.ff. de au.et ar.leg.tñ ꝓia est magis cõmunis quã sequit Cy.Bal.ang.hic Bar.ī.l.Pau.la. ī.de sol.⁊ in.l.dinoꝛtio.ſ.ob dona tiones.ī.solu.ma. et in.l.q̃ extrinsecus.ī.de verb.ob. Bal.ī.l.fi.C.de cõpen.sali.in.l.si qs argẽtum.C.de do na.Ento.de but. in.c.quanto.de iureiur.Pet.de ancha.in cle.si beneficioꝛ de decimis hanc tñ cõem op. limita non habere locũ in casu speciali.l.j.C.de arg. pre.li.ꝛ.Alexan.⁊ ad fallentiã Bar. vide eundẽ Bart. in.l.pau.als imperatoꝛes.ī.de in diem adic.qz tunc talis consuetudo esset seruanda.

b ¶Libũ.adde qꝫ idem tenet glo.in ſti.qui.mo re conꝛ trahi.ob.in pn. in versi.m etiendo ⁊ eius op.cõmuniter tenet Alexan.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

vt.ff.eo.l.pinde. Sunt etiã alij duo casus extra gl. scz ꝑpter supueniẽtiã dñij in mutuante ex cã de preterito: vt.d.l.pinde. ¶ Jté recõciliaꝫ ratihabitione secuta: vt.l.si ꝓcurator.ff.de rdi.inde. ¶ Vltimo posset q̃ri ⁊an ille q cõuenitur ꝑ mutuo possit objicere mutuanti exceptionẽ dñij. dicã in.l.nãr si fur.ff.eo.diffinitionẽ autẽ mutui dicã.ff.e.l.in fi.

1 ¶ Creditum differt a mutuo vt genus a specie, et numero.2.

3 Verbum credendi tripliciter accipitur.

4 Pecunia tripliciter accipitur.

5 Creditor cõditionalis qõ ip̃o ꝓprie dicaꝫ creditor.

6 Testes si aliq deponunt factũ fuisse ante nuptias ⁊ aliqui post nuptias: q̃ cõcordent ante nuptias scz finitas: ⁊ post nuptias.ff.contractas.

7 Dictio ante ⁊ dictio post quomodo intelliganꝫ.

8 Cõcordari q̃ non possit dictũ testis cũ dicto ptis.

9 Cõcordia testiũ q̃ nõ fiat q̃n testes sunt impares.

10 Cautela vt index mittat ꝑ testibus vt declarẽt dictum q̃n inter eos videtur contrarietas.

a ¶ Scõo modo. vide Alret. cõsilio lxxxvj.

b ¶ Ald cõcordiã. Aldde Bar. in.l.q añ calẽdas. de v. ob. Alex. tu adde Alng. ff. cclxxiij. circa fi. vbi cõsulnit testes cõcordã dos quoꝝ aliq di gerũt testes rogatos ante publicationem testamẽti aliq post publi.

Creditum.

Creditum ⁊ differt a mutuo vt genus a specie qõ quatuor. pbaꝫ exẽplis. h.d. hic. ff. Ex hoc summario apparet diuisio. ff. nã primo ponit dictũ. scõo pbat illud ꝑ quatuor exẽpla. scõa ibi: nã creditũ. Jté scõa diuidit in quatuor ꝑtes: sicut quatuor sunt exẽpla. scõa ibi: itẽ mutuũ. tertia ibi: in mutui datione. quarta ibi: vbis quoq;. ¶ In tex. ibi: dũ dicit dñm esse dantẽ supple: scz nõ in credito: vt pz in vẽditione deposito cõmodato ⁊ simi. ⁊ in prima parte habes ⁊ q̃ creditũ differt a mutuo vt genus a specie hoc pbaꝫ sic: y bicũq; est mutuũ est creditũ scz nõ cõuertiꝫ sicut qcũq; est homo est animal sed nõ cõuertiꝫ. sic ẽt differt populus a plebe: vt insti. de iur. natu. ff. plebs est. ¶ Cõtra hoc op. q̃ creditum est species sicut mutuũ: vt.ff.e.l.ff. ⁊ C. si ad uer. cre. l. i. ⁊ in aut. nullũ credẽ. agri. p to. ¶ So. v. credẽdi. ꝑt sumi tripliciter ꝑm gl. qñq; large. ⁊ tũc sumiꝫ ꝑ genere suo: vt hic. ⁊. ff. l. ꝑti. qñq; stricte ⁊ tũc sumiꝫ ꝑ sua specie. ff. ꝑ mutuo tm̃: vt. ff. e. l. ff. i. ⁊ in legib. alleg. in .xiii. qñq; sumiꝫ strictissime qñ scz pecunia numerata tm̃ mutuaꝫ: vt. l. scz iulian. ff. mutui. ff. ad mace. cũ simi. ¶ Ulterius ꝓcedo ad scõam particulã. dicit hic ꝙ creditũ cõsistit extra eas res que cõsistunt pondere numero vel mẽsura. ista pars est clara. nec ꝛia fuit declarata. ff. prozgi.

¶ Venio ad ver. ité mutuũ. dz hic ꝙ mutuũ nõ ꝑt esse nisi ꝑficiscaꝫ pecunia. Cõtra. ff. e. l. ff. j. vbi dicit ꝙ cõsistit in rebus: q̃ cõsistunt ponderẽ: numero: vel mẽsura. Sol. verbũ ꝓtest pecunia accipiꝫ tripliciter. qñq; largissime. qñq; large: ⁊ qñq; stricte: vt dicit glo. doctrinã autẽ dor. ff. qñ dz accipi large. ⁊ qñ stricte dixi plene in.l. talis scriptura. ff. de leg. j.

¶ Venio ad v. veluti. si post nuptias dos ꝑmittatur. ¶ Quero de intellectu huius ver. ꝓ declatione debes scire ꝙ in isto ver. continenꝫ duo. vnũ expresse aliud a contrario sensu. Expresse cũ dicit si post nuptias dos ꝑmittatur nõ est creditũ: ⁊ sic vnum dicit expresse. aliud a contrario sensu. quomodo autẽ hic ꝓcedat glo. intelligit duob modis. Uno modo post nuptias cõtractas. ⁊ tũc dicit ꝙ si dos ꝑmittitur a muliere viro post contractas nuptias ex obligatur mulier: sed si dos a muliere viro ꝑmittitur ante nuptias nõ obligaretur pure: q̃ hz in se illa ꝑmissio tacitam cõditionẽ si nuptie sequant: vt. l. ꝑmittendo. ff. stipulationes. j. de in re do. ff. l. itẽ q. ff. de pact. ¶ Cõtra istam lec. op. de l. is cui. j. de ac. ⁊ obli. vbi pendente ꝛditione quis dicit creditor. Sol. ⁊ ibi dicit creditor: impropie: vt dixi. ff. in. l. ꝑti. ¶ Scõo modo põt ꝛ intelligi qõ hic dicitur creditor post nuptias. ff. solutas. ⁊ tunc est dicendũ ꝙ vir ꝑmittit vxori dotem. nã si hoc ꝑmittit post nuptias solutas valet: sed si ꝑmitteretur ante nuptias solutas nõ valeret q̃ esset donatio nisi morte confirmaretur: vt. l. qõ de suo. C. de do. cau. non nu. ⁊. C. de dona. ante nup. l. j. et. l. fi dinortio. ff. de verb. obli. quod dic: vt ibi. ergo habes ex hoc. ff. qõ ista verba post nuptias possunt intelligi duobus modis post nuptias. ff. ꝛactas vel post nuptias. ff. solutas. ¶ Et istud est argu. ad questionẽ de testibus discordantibus ꝙ quoꝝ quidam dixerũt fuisse ante nuptias. alij dixerũt post nuptias: vt reducanꝫ ad concordiam hoc modo ante nuptias. ff. finitas post nuptias. ff. ctas. et sic non erunt discordes arg. huius ver. ⁊ qõ hic no. ⁊ idem si quidam testes dicunt ante guerrã: ⁊ quidã post guerrã: vt sit idem motus cõcordie. ita tz Jason. de are. in. l. insulã. ff. j. fol. ma. ⁊ est tex. extra. de testi. c. cũ tu. ¶ Aduerte ꝓ huius declaratiõe ponamus testes nõ discordare: sed omnes dicũt aliquid esse factũ post nuptias: vel post guerram: vel omnes ante nuptias: vel ante guerrã qualiter hec oratio intelligaꝫ vtrum ante nuptias. ff. finitas vel ante nuptias. ff. ctas. ⁊ idẽ q̃ro de verbo post. Rũ deo ꝙ q̃ñq; iste dictiones ante ⁊ post respiciunt terminũ instãtaneũ: q̃ finiꝫ in instãti: vt si dicaꝫ ante mortẽ vel post mortẽ: q̃ mors in vno instãti est vel nõ est: ⁊ tunc intellectus est clarus: q̃ ante significat tps q̃ ꝓcedit: ⁊ post significat tps q̃ sequiꝫ: et ideo si plures simul decederent: ibi nullo mõ cadere at añ vel post. l. q̃ de partu. cũ. l. seq. j. de reb. dub. facit. l. inter socerũ. in princi. j. de pac. do. Q̃ñq; iste dictiones respiciunt terminũ q̃ hz tractũ et durationem aliquã: ⁊ tũc q̃ñq; iste tractus est ab incẽptione vsq; ad ꝓfectionẽ illius actus sine termini: vt in hoc exẽplo ante calẽdas vel post calẽdas. nã dies calendarũ incipit in mane ⁊ ꝑficitur in sero. Adẽ si dico ante annũ vel post annũ: nã annus incipit in primo die eius ⁊ terminaꝫ in vltima. ⁊ isto casu iste dictiones debẽt intelligi ante calendas. ff. finitas ⁊ post calendas. ff. finitas: vt. l. stipulatiões nõ diuidunꝫ. ff. j. de v. ob. vbi est exẽplum in tex. ⁊ gl. in. l. q ante calẽdas. eo. tit. ⁊ in. l. eũ q ita. ff. q ita. el. ff. e. ti. ⁊ ibi no. fm opi. Jo. et in. l. libertas. ff. ff. j. de manu. test. ⁊. l. si ita fuerit. la. ff. in ꝓin. et. l. inter illã. in ꝓin. ⁊ ibi not. ff. de ver. sig. ⁊ sic cũ dico ante calendas significo totũ tps q̃ est ante eas finitas de eo q̃ sequitur nihil pono. cum dico post calendas significo totum tps q̃ sequitur post eas finitas. Et de eo q̃ ꝓcedit nihil pono. ¶ Quandoq; iste dictiones adiũguntur termino qui hz tractum ⁊ durationẽ post suã perfectionẽ: vt in hoc exemplo post nuptias ⁊ ante nuptias: nec post q̃ sunt nuptie durant donec alter moriatur vel dinertat ⁊ tunc intelligitur ante nuptias seu post nuptias cõtractas: vt. l. sancimus. C. de nup. hoc est verum nisi causa ꝺietatis euitãde: tũc ẽm ante ⁊ post resoluunt vt idẽ tps significẽt vt hic vides. ⁊. ff. dixi.

¶ Sed tunc infisto ꝼm hoc semp est in potestate alicuius ex partib quid iste dictiones significẽt. nam si oẽs testes dixerint hoc fuisse ãte nuptias. Ego dico ꝙ imo fuit post nuptias. postea in conclusione dicã. dñe iudex reducatis ad concordiam dicta testiũ cũ dicto meo. nã ipsi dixerũt ante nuptias. ego post nuptias. intelligatis dictum eorũ ante nuptias. ff. finitas. ⁊ dictum meũ intelligatis post nuptias. ff. ctas ⁊ significetur idẽ tps cã contrarietatis vitande. So. dicit Jmo. in. c. cũ contingat. circa ꝓin. de offi. deleg. ꝙ licet testes reducantur ad cõcordiã ne incidãt in contrarietatẽ: vt dictum est: tñ ꝼ hoc nõ debet fieri q̃n est ꝺietas inter dictũ testis ⁊ dictum partis: q̃ dictũ partis nullã fidem facit ꝑ se: vt. C. de ꝓba. l. exemplo. cum si. q̃ est no. ¶ Duo etiã ꝓout ipse dicit ibi: sed non bene explicat ꝼ q̃ ista concordia tunc est fienda quãdo ꝓbationes vndiq; sunt pares. ff sed si alter habet plures ⁊ idoneiores testes illis esset standum: cautius tamẽ faceret iudex ꝼ si iterum ꝑ testibus mitteret: vt qualiter dictũ eorũ intelligunt declarent: vt no. in aut. de testi. ff. q̃ vero. in glo. magna. ⁊ extra de testi. c. cum clamor.

1 ¶ Ald ꝑficiendũ mutuũ sufficit ꝙ pecunia ꝑficiaꝫ vere vel ficte. ⁊ q̃ tradens sit dñs.

2 Mutuum ꝙ fit tripleg.

3 Mutuum naturale mere: ⁊ mutuum naturale cui ciuile cooperatur.

4 Mutuũ ciuile quotupleg. ⁊ an ex mutuo vere ciuili oriatur actio vel ex chirographo.

5 Procurator cõstitutus ad accipiendũ pecuniam mutuo si cõsiteatur se recepisse: an obliget dominum. vbi q̃ non.

7 Procurator cõstitutus ad accipiendũ pecuniam mutuo ⁊ ad cõstendum recepisse ⁊ ad ꝓmittendũ ꝙ nõ obliget dñm si nõ cõstat de numeratione.

8 Mutuum quid sit.

In mutuũ autẽ datiõe.

Ut vobis dixi hic ponitur tertiũ exemplũ per q̃ ꝓbatur creditum differre a mutuo: vt genus a specie. nã in mutui datione oportet dñm esse dãtẽ q̃ non est in alio credito vtputa in venditione deposito cõmodato. ff. ⁊ ad hoc iuris cõsultus opponit de filio. ⁊ de seruo mutuante et soluit ꝑ exẽplũ de eo qui mutuat pecuniam suam mea voluntate.

¶ Quero ergo quale exemplũ istud sit: ⁊ q̃ similitudo. dicit Jacob. de are. ꝙ primũ dictũ de filio et seruo põt intelligi duob modis. Uno modo q̃ filius et seruus dãtes peculiares numos obligant accipiẽtes naturaliter ipsi filio ⁊ seruo: ⁊ tũc ꝓcedit exemplũ q̃ sequiꝫ clare. ff. q̃ illud ideo est: q̃ filius vel seruus habẽt dñi volũtatẽ: sicut si volũta te mea tuos numos credas nomine meo. nã mihi actio queritur ꝑ opter voluntatem tui dñi: hz ego nõ fuerim dñs. Scõo modo põt intelligi q̃ filius vel seruus mutuantes obligãt accipiẽtẽ patri vel dño ⁊ hoc ideo: q̃ ipse pater vel dñs fingitur mutuare: ⁊ fm hoc ꝓcedit exẽplũ: q̃ hoc tale est quale si volũtate mea tuos numos credas nõie meo. nã mihi acquirit obligatio ⁊ actio: q̃ ego fingor mutuare cũ nõie meo mutuatur: tũ in hoc est differentia: q̃ in hoc casu in vltimo. ibi quale si volũtate mea ⁊c. sunt due fictiones: vna circa actũ mutuandi: q̃ ego fingor mutuare cuius nõie mutuatur. Alia circa dñium. q̃ fingor mutuare pecuniã meã ꝑpter dñi volũtatẽ cũ vere non sit mea: sed in ꝓcedenti casu posito in ver. nec obest ⁊c. ff. in filio vel seruo solum est vna fictio. f. circa actũ mutuandi: cũ vere illa pecunia fuerit ꝑtis vel dñi. Ex quo habes ꝙ ad ꝑficiendũ mutuũ sufficit q̃ pecunia ꝑficiaꝫ vere vel ficte: ⁊ q̃ tradens sit dñs vere vel ficte. ¶ Venio ad v. vbis. dixi vobis q̃ hic ponit quartũ exemplũ ex quo ostendit ꝙ creditũ differt a mutuo: vt genus a specie: nã possimus credere ꝑ stipulationẽ nulla interueniẽte pecunia: vel etiã potest intelligi aliter vt cõueniat cũ parte ꝓxima precedẽte: vbi dixit ꝙ sufficit ꝙ pecunia ꝑficiaꝫ vere vel ficte hic ponit exemplum in mutuo ciuili in quo nulla pecunia interuenit tua vere sed ficte.

¶ Pro cuius rei euidentia debes scire ꝓout glo. notabiliter dicit ꝙ triplex est mutuũ: quoddam est mutuũ naturale et mere quoddã est mutuũ ciuile cui natura cooperatur. quoddam est mutuũ mere ciuile. Mutuũ ꝼ emptio naturale est qñ res mea ad te peruenit. ita dicit glo. et bene: tu tamẽ in hoc mutuo naturali dicas quoddam est mutuum naturale mere: vt qñ pecunia mea in te directo transfertur. quoddam est mutuũ naturale cui ius ciuile cooperatur per aliquã fictionẽ vt qñ pecunia vere intercessit sed ius fingit eã numerasse q̃ nõ numerauit: vel esse dñm qui nõ erat: vt. ff. ꝓi. declarauit vel qñ pecunia debita ex vna causa cõuertitur in causam mutui: vt. l. certi condictio. in fi. ff. eo. vel qñ mutuũ reconciliaꝫ aliquo ex modis quos vidistis in v. appellata. ad q̃ facit. ff. e. l. singularia. Aliud ꝼ est mutuũ ciuile cui natura cooperatur dicit glo. vt qñ ante stipulationem vel post incontinenti numeratur pecunia. glos. in hoc dicit verũ nõ tamen nascitur in hoc casu actio ex mutuo sed ex stipulatione ipleta ꝓpter mutuũ: vt. l. si ita stipulatus. ff. cha ysogonus. j. de ver. ob. ⁊. l. si ita stipulatus. ⁊. l. cũ em̃. j. de noua. videbitis. j. eo. l. certi cõdictio. ff. q̃n. Quoddã ꝼ est mutuũ mere ciuile vt in chirographo ex quo qs obligaꝫ post biennii: vt. l. in cõtractibus. C. de nõ nu. pe. dicit glo. ⁊ bene q̃ tũ isto casu nõ oritꝫ obligatio ex tali mutuo sed ex cõtractu literarũ ꝓpter mutuum: ⁊ istud qõ glo. dicit post biennii habet locũ q̃n ꝓmissio vel scriptura facta fuit spe future numerationis sed si forte dolo aio non spe future numerationis ꝓmitterẽtis ꝓ stipulationẽ q̃ cõsiteor me habuisse ⁊ recepisse mutuo statim etiã nõ exꝑectato biennio contraheret illud mutuũ ciuile. et hic est casus in isto riso: vt glo. hic intelligit in mutuo ciuili. vide istã glo. q̃ incipit. i. aliena fide. ⁊ no. eã. ¶ Et ista sunt vtilia ad qõnem de facto aliqs fecit ꝓcuratorem ad accipiendũ pecuniã mutuo tũ in instro non fuit scriptũ qõ recepit sed qõ fuit confessus se recepisse certe ex tali instro nisi numeratio ꝓbet nõ potest agi cõtra dñm. nam q̃n facio te ꝓcuratorẽ ad accipiendũ pecuniã mutuo: ⁊ ad cõfitendũ te recepisse pecuniã: ⁊ ad ꝓmittendũ ⁊c. q̃ eodẽ modo dñs nõ põt conueniri ex illo instrumento: q̃ illa verba ad cõfitendũ te recepisse intelligunt fm pecuniã receptam. Si aliter intelligeres esset donatio: vt in d. l. ff. si mutuã. q donatio ꝓcuratoꝛi nõ vt ꝑmissa nisi expleatur: vt. l. cõtra iuris. ff. j. ⁊ fi. ff. de pact. ¶ Ultimo ex predictis posset tibi liquere q̃d est mutuũ: nã mutuum est contractus celebratus datione vera vel ficta rei consistentis in ponderemero vel mensura cum spe recipiendi tantumdem in genere suo vt ex predictis patet.

Ald secundum respondeꝛi potest q̃ verbum ad cõfitendum non est quid diuersum a verbo ad accipiẽdum ꝓout in simili dicitur mandatum ad vẽdendum ⁊ instrumentum faciendum: quo casu importat vt primo vendatur postea fiat instrumẽtum: sic ergo accipiat primo posteа confiteatur: et sic omnia ista duo referantur ad veram numerationem. imaꝫ ista responsio quia verbum ad cõfitẽdum dupliciter capi potest: scilicet ad pecuniam numeratam ⁊ non numeratam: sed precedens verbum verificatur actualiter ergo et verbũ ad confitendum: quia verbum ambiguum debet interpretari a precedenti verbo claro et certo. l. j. et ibi Barto. j. de rebus dubijs. Jté non est superfluũ quia confessio habet plura ꝓuilegia: vt habetur i. ludi monẽdi. j. de iureiur. et in aut. sed iam necesse. j. de dona. ante nu.

Ald tertiuꝫ respõde quod bene operantur in fauorem debitoris si fiat confessio de recepto necest ve rum: q̃ in ꝓcludicium cõstituentis fit oppositã: q̃ imo ad cõfitendum pecuniam numeratam. Confitendo id scilꝫ negando quod habeat mandatum ad confitendum recepisse pecuniam non numeratam: vt. ff. dictum est. Et inquantum ipsi Aldoder. impugnant fundamentum Bartol. dico ⁊ concedo q̃ infra biennium non est donatio sed ex quo elapso biennio non potest opponi exceptio. l. in contractibus. C. de non nume. pecu. si non est opposita exceptio est donatio ꝓbatur hoc in simili: nam ille qui non potest alienare non potest etiã facere actum per quem in futurum sequatur alienatio. l. si ita quis. ff. ea. l. ff. de verbo. oblig. et ideo est q̃ qui non potest alienare non potest compromittere: vt dicet Jmo. in. c. cum tempore. extra de arbi. ergo procurator iste qui non potest donare non potest facere actum per quem in futurum sequatur donatio sed ista confessio est huiusmodi ergo ⁊c. nec obstat si dicatur q̃ imo erit donatio quia tenetur procurator domino: vt. l. qui ꝓpter. ff. procurator: vt in ceteris. ff. de procura. q̃ posset dici q̃ si non esset soluendo dominus esset in damno. vide Bald. in. d. l. in cõtrarium. ⁊ Jmo. in. l. predia. f. de acquiren. posse. Jta dicebat domi. meus hic. scz Francis. pepi. ⁊ tu cogita.

Andre. Poma. a
Sed ficte. Quotupleꝛ sit mutuum. vide Pan. de cast. consi. cccc xcvij.

Andre. Poma. b
Utilia. vide Roma. consi. cccliij. Paul. de ca. cõsi. cccc xcvij. Alex. an. consi. xiij. colũ. v. volu. iij. Ireti. consi. v. Bald. consil. lxxxviij. incipi. quidam nomine. et consi. lxxxix. incipien. ad audientiam. consi. iiij. et consilio. xx. in. viij. colum. Alex. consil. cxxxv. in. j. colũ. volu. ij. et consil. cxxxij. i. j. colum. iiij. volu. Pano. consil. xviij. colũ. ij. volu. ij. Barb. viij. cõsilio. ij. volu. Are. cõsi. lxiij. colum. ij. et consi. lxxxvj. columna ij. et Archi. consi. vlti. in. ij. colum. et Sozi. consi. iij. colum. ij.

c ¶ Potest agi. Aldde Jo. andr. in addi. ad Specul. in titu. de teste. ff. j. super versi. ꝓpone egi Bar. to. i. l. a diuo pio. j. de rei udi. ⁊ in. l. non abstulit. C. de nouati. Anto. de butri. et Abb. in ca. si cautio. extra de fide instrumẽ. Paul. de castro consil. vltimo alꝫ remisi. etiam vide per Alex. and. cui adde inquantum alleg. Et de eo qõ ꝓcedit nihil pono. Quandoq; iste dictiones adiũguntur termino qui hz tractum ⁊ durationẽ post suã perfectionẽ: vt in hoc exemplo post nuptias ⁊ ante nuptias: nec post q̃ sunt nuptie durant donec alter moriatur vel dinertat ⁊ tunc intelligitur ante nuptias seu post nuptias cõtractas: vt. l. sancimus. C. de nup. hoc est verum nisi causa ꝺietatis euitãde: tũc ẽm ante ⁊ post resoluunt vt idẽ tps significẽt vt hic vides. ⁊. ff. dixi.

Andre. Poma.
Scõ tũc insisto. Limita tñ B vt p eundẽ Bar. in. l. si qs intẽtione ambigua. ff. de iudi. vide Alex. de concordia testiũ. cõsi. cxliij. v. accedit in ij. volu. Feli. in. c. cũ tu. in. ij. col. vi. test. ⁊ tia cõclusio. de test. ⁊ in. ix. q̃lu. ⁊ in. iij. col. ⁊ in. c. ꝑsentiũ. col. iij. e. ti. Barb. ꝑsil. iij. col. vi. vol. j. ⁊ ꝑ. xxv. col. v. vol. ij. ꝓpo. oẽs leges. colũ. iiij. dist. i. Ro. ꝑsi. clvj. et seq. Jmol. cõsi. c. ⁊ sequen. ⁊ Alex. cõsi. lxxvij. col. ij. vol. j. ⁊ cõsi. cxvi. ⁊ cõsi. cxxiij. co. ij. eo. Feli. in. c. cũ cõtingat. col. j. de offi. dele. Alex. ꝑsi. cxiij. col. v. volj. vbi dicit q̃ reducunt ad cõcordia quã etiã vt ꝑbent ⁊ Ang. ô are. ibi in addi. in gl. inꝰ. falsarie. colũ. v. ô. q sunt plures.

¶ Pares. Aldde gl. in. d. c. cũ cõtingat Bar. in. l. gallus. ff. Alle casus. de libe. et posthu. Bald. in. l. insulã. sol. ma. Bal. in. c. cum tu. ⁊ ibi Car. et de testi. ⁊ Bal. in. ff. q. bus. in. j. cõsti. C. Sium est de mẽte gl. in. c. nãr. de testi. ⁊ in. iiij. q. iij. c. si testes. ꝺhoc tenent. d. Anto. ⁊ Abb. in. c. cuz tu. Joã. de imo. in. l. inter stipulãtem. ff. j. deꝰ. ob. ꝓ tex. in. d. c. cũ tu. ⁊ cuz hac opi. trãsit ale gan. tu adde qõ ꝓmã opi. sequit Pe. de anch. ꝑsi. cccl xxxvij. et. ccc lxxxix. ⁊ Pau. de ca. in addi. hic ad suã lec. Et inquãtum Alex. ⁊ tãgit an testes reducãt ad cõcordiã: vt ꝓbẽt vel vt falsum euitẽt. dic qõ bal. iij. li. ꝑsi. cccc xi. q. dam. a. tz qõ non ꝓbẽt idẽ q̃ tenet ꝑsi. xxvij. c. iij. li. incip. in quodam instrumento: vbi alleg. d. c. cũ tu.

mandatum. bonus est textus in. l. si hominem. j. mandati. et ꝓprie hoc dicit Bald. in. l. falsus. columna. iij. C. de falsis. quod est nota. ꝓo opin. Bartol. licet magis communis opinio sit contra Bartolum. vt hic per Aldoder. Et ad rationes ipsorum sustinendo Barto. potes respondere: vt. ff. ⁊ ad primũ potest respondeꝛi q̃ ibi erat sic in mãdato q̃ nõ est hic.

¶ Ald secundum respondeꝛi potest q̃ verbum ad cõfitendum non est quid diuersum a verbo ad accipiẽdum ꝓout in simili dicitur mandatum ad vẽdendum ⁊ instrumentum faciendum: quo casu importat vt primo vendatur postea fiat instrumẽtum: sic ergo accipiat primo posteа confiteatur: et sic omnia ista duo referantur ad veram numerationem. imaꝫ ista responsio quia verbum ad cõfitẽdum dupliciter capi potest: scilicet ad pecuniam numeratam ⁊ non numeratam: sed precedens verbum verificatur actualiter ergo et verbũ ad confitendum: quia verbum ambiguum debet interpretari a precedenti verbo claro et certo. l. j. et ibi Barto. j. de rebus dubijs. Jté non est superfluũ quia confessio habet plura ꝓuilegia: vt habetur i. ludi monẽdi. j. de iureiur. et in aut. sed iam necesse. j. de dona. ante nu.

¶ Ald tertiuꝫ respõde quod bene operantur in fauorem debitoris si fiat confessio de recepto necest ve rum: q̃ in ꝓcludicium cõstituentis fit oppositã: q̃ imo ad cõfitendum pecuniam numeratam. Confitendo id scilꝫ negando quod habeat mandatum ad confitendum recepisse pecuniam non numeratam: vt. ff. dictum est. Et inquantum ipsi Aldoder. impugnant fundamentum Bartol. dico ⁊ concedo q̃ infra biennium non est donatio sed ex quo elapso biennio non potest opponi exceptio. l. in contractibus. C. de non nume. pecu. si non est opposita exceptio est donatio ꝓbatur hoc in simili: nam ille qui non potest alienare non potest etiã facere actum per quem in futurum sequatur alienatio. l. si ita quis. ff. ea. l. ff. de verbo. oblig. et ideo est q̃ qui non potest alienare non potest compromittere: vt dicet Jmo. in. c. cum tempore. extra de arbi. ergo procurator iste qui non potest donare non potest facere actum per quem in futurum sequatur donatio sed ista confessio est huiusmodi ergo ⁊c. nec obstat si dicatur q̃ imo erit donatio quia tenetur procurator domino: vt. l. qui ꝓpter. ff. procurator: vt in ceteris. ff. de procura. q̃ posset dici q̃ si non esset soluendo dominus esset in damno. vide Bald. in. d. l. in cõtrarium. ⁊ Jmo. in. l. predia. f. de acquiren. posse. Jta dicebat domi. meus hic. scz Francis. pepi. ⁊ tu cogita.

7 nõ bis Imo bis. quotuare Allegi cõsi xxxvij

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

1 ☞ Vinū vetus qō sit melius vino nouo. ⁊ nu. 4.
2 Tactū qō habeatur pro expresso. ⁊ nu. 9.
3 Illud quod venit ex natura contractus qō presumatur tacite agi inter partes.
4 Vinum vetus quod dicatur.
5 Si vinū mutuatū debeat restitui tpe vindemiarum qō presumitur actū vt reddaꝫ de nouo.
6 Vinum vetus an possit reddi pro nouo.
7 Jn hominib⁹ antiquior est melior innene.
8 Testis senior ⁊ doctor senior preferī iuniori.
9 Onō ꝓbaꝫ aliqd fuisse tacite omissum a partib⁹.
10 Si dictū sit accipe istud vinū vel tolle istam pecuniam. qñ presumatur mutuum vel donatio.
11 Mutuū qñ ꝓbetur si testis dicat nescire an fuerit mutuum: ⁊ quid actum fuerit sed bene vidit pecuniam numerare ⁊ ipse eam recepit.
12 Libellans dicēs se dixisse tolle istam pecuniā quā titius recepit et denegat restituere ideo petit ipm cōdēnari ꝙ hic libellus non procedit.
13 Libellus ꝙ nō sufficiat presumptiue cōcludere.
14 Factum ex quo quis vult ꝙ aliquid presumatur quod debet allegari.
15 Bonitas ꝙ intrinseca ⁊ extrinseca ⁊ quando extrinseca presumatur.
16 Pecunia si mutuaꝫ qñ debeat reddi fm antiquā vel fm nouam.
17 Scholaris cui fuerat datus fundus per abbatē ipso reuerso ad domū: vt ipm vsufructuaretur: et causam monasterij diceret: an si nescuit causam defendere debeat sibi auferri fundus.
18

Amquid.

a Jsta est notabilis. l. ⁊. b. d. Quod agitur tacite ꝓ expresso habetur: ⁊ tacite agitur vt eque bonum reddatur. h. d. Et diuidit in tres partes. ¶ Primo ponit dictum. ¶ Scō ponit rationē. ¶ Tertio docet practicam. secūda ibi: nā in cōtrahendo. tertia ibi: id autē. ¶ Nota ꝙ vinū vetus est melius vino nouo. vt hic et. l. iubemus. C. de eroga. mili. an. lib. xii. ¶ Scō no. ꝙ tacitū habetur pro expō. ¶ Tertio no. practicā ꝙ illud ꝙ venit ex natura ℨctus presumitur a iure tacite agi inter partes: nec est opus probatione: vt hic dicit tex. ¶ Opp. ꝙ vinū nouum sit melius vino veteri: nā vinū vetus incipit acuere: vt. l. si qs vinū. ff. de. j. de vi. tri. ⁊ oleo leg. So. pro hui⁹ declaratione debes scire ꝙ dicaꝫ vinū nouū et qō vetus: nā quidā dicūt vinū vetus esse qō h3 annū: vt. d. l. si qs vinū. ff. fina. cū. l. se. Alij dicūt in hoc insp̄iciēdā esse cōsuetudinē regionis: vt. l. legatis. ff. de lega. iij. Solu. quicquid doc. dicāt dic ꝙ quedā sunt vina p̄cellētia q̄ p̄nt multis annis cōseruari ⁊ in his fateor ꝙ vinū vetus ō qō transit annū ⁊ eo casu melius est vinū vetus ꝙ nouum ⁊ pretiosius. Quedā sunt vina cōia q̄ vltra annū nō durāt h3 statim lapso anno incipiūt acuere vel mucescere: ⁊ tūc vetus intelligit̄ posti incepit esse clarū ita ꝙ deposuit illā grossiciē quā ex vuis assumpsit. Sicut dicim⁹ de agno q incipit haberi in numero ouiū cū detōsus fuerit: vt. d. l. legatis. i. fi. de lega. iij. ⁊ ita se h3 vsus cōis quē in hoc debemus tenere: vt. l. ex vsu. devi. tri. ⁊ oleo leg. hoc mō intelligēdo apparet ꝙ vinū vet⁹ est melius vino nouo. Si quis vellet ergo dare ꝙ vino polito mustū nō posset: vt hic. ꝑdicta vera nisi ex qualitate tpis in quo de reddendo actū fuerit aliud ꝑsumaꝫ. Quid enī ⁊ si fuerit actū vt vindemiarū tpe redderet cū illo tpe vinū vetus nō reperiaꝫ in gbusdā partib⁹ certe ꝑsumit actū vt reddaꝫ de nouo. ar. ad hoc in l. firmio. ff. si. qñ di. leg. ce. ⁊. l. nec semel. ff. si habitatiōnē. eo. ti. ¶ Ex hoc apparet sol. qōnis ⁊ quā gl. hic formaꝫ in ꝑin. vtrū liceat reddere vinū vetus ꝙ nouo. breuiter ista est veritas. si acceperis vinū vetus eo mō quo dixi: ita ꝙ sit melius nouo⁹ tūc ꝑt reddi. nā reddit̄ in eodē gñe ⁊ in eadē bonitate. nā h3 sit melius vel optimū ipm quoꝫ bonū est: vt. l. vbi autē. in ꝑin. ff. de ver. obli. h3 si acciperes vinū vetus taliter qō esset deterius nouo: tūc nō posset solui: qz nō redderet i eadē bonitate: vt hic. ⁊ qz cōditio creditoris efficeretur deterior: vt. l. paulus. ff. de sol. ¶ Scō op. in aut. de mona. ff. si. vbi nonum prefertur veteri sine antiquo. Solu. in vino ꝓcedit id qō dixi vobis ꝙ vinū vetus est melius nouo. Jn hoibus ⁊ vō est ꝑsumptio ꝙ antiquior sit melior innene: vt. l. si. de fi. instru. ⁊ de in. immu. l. semp. pōt tñ ℨnium apparere: ⁊ tūc inniorꝫ ꝑferī antiquo: vt. d. ff. si in aut. de mo. cū fi. ⁊ sic est ar. ꝙ in dubio testes⁹ seniores ⁊ doctores ⁊ seniores ꝓferunt: ℨs in ℨnium facit qō not. ff. de libe. ⁊ postbu. l. gallus. in ꝑima glo. ¶ Alterius dicit hic ꝙ taciti⁹ habetur ꝓ expresso. cōtra de verb. obli. l. quid astringēde: vbi habeē ꝓ omisso. Sol. ⁊ dicit glo. ibi agebaē ab vno: hic ab vtroq: vel verius dicit glo. ibi: in ℨctu q celebraē verbis. hic in ℨctu q celebraē re. hec sol. est ℨ casum. l. triticum. ff. de ver. obli. ⁊ iō ꝓ huius solutione dicas: q̄dā sunt q̄ dependēt ex volūtate vnius tñ: vt vltime volūtates ⁊ in istis tacitū hī ꝓ expresso: vt. l. inter vestē. ff. de aur. ⁊ ar. leg. ⁊. l. in cōditionib⁹ ꝑimū locū: de cui di. ⁊ demō. q̄dā sunt q̄ dependēt ex volūtate duor⁹ vt ℨctus: ⁊ in istis aut ℨctus celebraē vbis aut re aut ꝙsensu. primo casu aut omittit id qō est forma le ℨctus: aut verba ꝛūc aut vitiat: ⁊ ꝙ omisso hī vt. l. i. de ver. obl. ⁊. d. l. quicquid astringēde. primo rīsso. fm ꝑimā lec. posita in ꝑin. j. glo. aut forma seruaē: sed aliquid substantiale omittitur: vt puta res vel locus: ⁊ tunc aut illud agebaē tacite. ⁊ pōt ꝓbari ⁊ hī ꝙ expresso: vt. d. l. triticū. aut nō potest ꝓbari: ⁊ hī ꝙ omisso: vt. l. ij. ff. si qs insulā. j. de eo qō cer. lo. ⁊. l. ita stipulatus. in ꝑin. de v. obli. ⁊. l. q insulā. eo. ti. Sīqꝫ nō omittit aliquid de substantialibus: sed de accidētalib⁹ vel naturalib⁹ ℨctus et tunc idē est in ℨctu q celebraē vbis qō est in ℨctu q celebraē re vel cōsensu in quo dic. aut aliqd agebatur tacite tñ ab vno: ⁊ non habeē ꝙ expresso: vt. l. si repetēdi. C. de cōdi. ob can. ⁊. l. si maiores. C. de transac. Si vō agebaē ab vtroq: tacite tūc habeē ꝙ expresso. casus est hic. Qualiter †autē hoc ꝓbabit ꝙ ab vtroq: agebaē. Rñdeo ꝑimo fi illud qō fuit omissum veniebat ex natura ℨctus: vt hic in ff. de dā. infec. l. dāni infecti quidā. in ꝑinc. Scō si de hoc erat consuetudo: vt. l. qō si nolit. ff. de aqua plu. ar. ¶ Tertio⁹ potest ꝓbari ex ꝓfessionib⁹ hoc est ex his ꝙ dicta fuerunt tpe ℨctus anteꝫ ꝓueniret ad ℨctum: vt. l. titia. ff. idem rñdit. de ver. obli. Idem si ꝓbareē aliꝫs legitimis coniecturis: vt. l. semper in stipulationibus. ⁊ ibi ꝑ gl. ponit bonum exemplum. de reg. iur. Pro huius aūt declaratione est videndum: hoc dicit iurisconsultus ꝙ tacite videē agi: vt eque bonum reddatur. Jstud quō debet intelligi certe si hoc fuit actū vt reddatur statim intelligitur vt reddaē eque bonū: vt hic. sed si nō fuit actū aliquid de reddendo sed simplr fuit dictū ⁊ vt punta digi tolle istā pecuniā vel istud vinū vtrū tūc videtur agi vt reddaē ⁊ eque bonum reddatur pōt esse dubiū. glo. hic dicit multū mirabiliter. primo debēt inspici verba q̄ precesserūt ⁊ ñ ex illis ꝓfationibus⁵ potest aliqd apparere illis est stādū: vt. d. l. titia. ff. idē rñdit. de ver. obli. Jtem debēt inspici verba q̄ tūc fuerūt dicta: qd enī si digi accipe centum mutuo vel mutuo tibi centū: certe nō est dubiū ꝙ vī actū vt eque bonū reddatur: vt hic sed si simplr digi tolle istā pecuniā nec ex vbis p̄cedēti-bus nec ex instātibus vel sequētib⁹ aliqd ꝑt apparere tūc est recurrēdū ad alias cōiecturas. primo ad conditionē persone dantis⁹ ⁊ accipientis circa hoc vide glo. in. l. sed si ego. f. ad velleia. Quid enī si dans erat homo dnes ⁊ recipiēs pauper egul de domo sua: ⁊ quantitas nō erat magna: certe ꝓsumitur donatio: seu datio amore dei. Jdem si erat forte coniuncta persona: vel si precesserunt merita videretur remuneratio: hoc ꝓbabitur. argu. l. sed et si suscēperit. ff. si. ℨ. de iud. ⁊. f. de dona. inter virū ⁊ vxo. l. vtrum. ⁊. l. si seruus cōmunis. eo. titu. ⁊ de ꝓba. l. procula. ⁊. f. mand. l. si vero non remunerandi. ff. idem papinianus. Si vero ista talia non precesserunt in dubio cēsetur datū aīo repetēdi. et sic nō est donū. ar. ad hoc. f. de. ꝓba. l. cum de indebito. facit. f. de donat. l. donationes. ff. i. et ibi not. ¶ Ex hoc puto ꝙ si testis inducatur ad probandum

qui Regiam vi pregnan donuo bi Fel. m. m. C. 51 mano. cohn. 2. mū 5. de fide instrumentorum

a ¶ Ad ꝓbandū mutuū. Adde tu ad hec dicta Bartol. ⁊ vide que ponit Pau. de ca. in consi. ccxiiij. incip. in causa que vertitur. ⁊ Ludo. de ro. in consi. lxxvij. incip. pater renerende.
↪Andre. ꝑoma. b ¶ Condēnari. Declara hoc vt per Jmol. in c. super hoc. de renuntia. ⁊ vide Aleg. consi. j. col. xj. volu. v. Are. cōsi. cx. col. iiij. ⁊ Aleg. ꝑ. lxxv. col. ij. v. volu. vbi a dicit q h3 aliquis ex aliquo ꝑsumatur in dolo qō tamē debet aperte allegari Feli. c. afferte. colū. ij. de ꝑsump. Are. oīno in c. ij. col. pe. de li bel. obla. vlterius b declarat Cepo. in c tracta. de serui. in ti. que sint necessaria ad inducendā prescriptionem. ⁊ Anto. de but. in repe. c. vestra. col. d xxx. de coba. cler. et mul.
c ¶ Non procederet. Adde ꝙ cum hac decisione con cordat Anto. de but. in c. si cautio. de fide instru. ⁊ in c. ij. de libel. obla. Joā. de imo. in c. sup hoc. de renū. Abb. in c. afferte de ꝓsum. latius per Aleg.
↪Andre. ꝑoma.
d ¶ Nō est factum. Vide Feli. in c. cū ordinem. xxj. col. de rescrip.
e ¶ Debes dicere. Adde tu vide f hoc per Areti. in c. ij. de libel. obla. ⁊ ibidem. d. Maria. socī. in. iiij. q. x. q. principalis. ⁊ in. q. xij. ver. circa secundum.
f ¶ Antiquā. adde Bartol. in. l. pau. la. j. de sol. ⁊ l. l. cū g certum. j. de aur. ⁊ argen. lega. ⁊ in l. nummis. j. de l. iur. an. ⁊ in. l. qō te. j. eo. Hu. de cu. in l. vinū. j. eo. ꝑ Ly. in. l. minoū. C. in qui. cau. in integ. resti. nō est necess. per Jac. bu. in q. incip. q. talis est. Andr. de iser. in. c. j. in tit. u. que sint regalia. ꝑ Albe. de rosa. hic. ⁊ in ꝑima parte statutoū. q. cxl. Bal. in. l. acceptam. in. xvij. q. C. de ꝓsur. ⁊ in. l. si quis argentum. C. de dona. ⁊ in. l. illud. C. de sacrosan. eccle. ⁊ in. l. ij. C. cōia de leg. per cano. in cle. si beneficiorum. de deci. ⁊ in. c. olim. ⁊ in. c. cum canonicis. de censib. Pe. de ancha. in. c. peccatum. in. v. oppo. in. vj. ⁊ Joan. and. in addi. ad Spe. in ti. de sol. ff. nūc aliqua. in fi. Old. cōsi. clxviij. ⁊. clxvij. Aleg. Tu adde de qua moneta debeat solui dos cum restituitur solu. matri. in qua mora non potuit euenire. Bald. consi. cccxxxix. ij. volu. ⁊ de qua moneta debeat fieri solutio officialibus an de illa que currebat tpe introitus an de illa que tpe solu. per eūdem cōsi. cxxvij. j. lib. de qua moneta sit fienda solutio vigore alicuius cōsti. an de illa que tūc currebat an de illa que currit tpe sol. vide Old. cōsi. ccl. Abb. cōsi. lxvij. ij. li. latius Ro. cōsi. cxxiij. vbi improbat dicta Oldr. in aliqnib⁹ suis cōsi. ⁊ ibi vide quid in sol. legato ꝙ ⁊ quid in rescrip.
↪Andr. ꝑoma. g ¶ Ultimo. Adde cōtra dicta Abb. ⁊ mone. erga illū qui fundauit monasterium ⁊ dotauit an debeat per hec reuocari: vide Aleg. cōsi. xcj. in vlt. col. iiij. vol. Feli. c. ex literis. col. iiij. de cōsti. ⁊ aliqd per eundem in. c. ij. iij. col. de ex̄cep. ꝓpositum. in. c. de veritate. viij. dis. Roma. cōsi. cccc vij. col. ij. ⁊ vide glo. in ver. literā. in. c. cū in cunctis. de elec. Feli. in. c. j. de magi. col. vlti.
b ¶ Aufertur ab eo. Adde qō Joan. and. in addi. ad Spec. in rubri. de prebē. format. q. de eo qui dedit prebendā imperito quem putabat peritū: ⁊ de barone q dedit feudū homini qui credebat probū virū ⁊ imperitia detecta est vilitas q̄ et improbitas vasalli: an eos vl baro possint renoca re prebendam vel feudum solu. fm Rof. q nō ex quo causa que mouit vel fuit mēte con cepta non sunt expressa in collatione pbende vel feudi. alle. C. de cōdi. ob can. l. si nō repetendi. et. C. de trāsa. l. si maiores inducit etiā ꝙ nō h3 alicui venire ℨ factū suū oato ꝙ non teneat. ff. de adop. post mortē. et extra de cle. cōiuga. ca. diuersis. item a principio examiare debuit. vt extra de elec. c. nihil est. subdit tamen ꝙ ecclia posfit iuuari bñficio resti. in integ. que vtitur iur. reipu. vt. l. si. C. de sacrosan. eccle. ⁊ respu. vtitur iur. minoris vt. C. ex q. cau. ma. l. respublica. et. c. j. extra de resti. in integ. ⁊ hāc opi. sequit Ro. vt refert hic Aleg. h3 motiua Jo. an. non referat.
↪Andre. ꝑoma.
i ¶ Quero. Facit l. ij. ff. tua et mea. j. māda. Pau. de cast. cōsi. cccl xxxj. incip. primū ex̄e plum. Aleg. ꝑ. i. j. vol. et consil. xxiij. in colū. ij. volu. ij. Barba. consi. ij. v. col. volu. j. Alleg. an. consi. vij. volu. iij. ⁊ cōsi. seq. ⁊ cōsi. cxiij. volu. ij. in quibus locis vide hic multa qō attendit initium ⁊ qō principaliter.
k ¶ Principale. Adde notandū esse hoc dictū Bar. ꝓ h3 limita. omnium iurīū dicentiū ꝙ qñ ℨctus celebratur gratia vtriusq; venit lenis nō leuissima. ⁊ ita no. Bar. in. l. rogasti. in ꝑin. ⁊ Jng. ⁊ Jmo. in. l. qui rome. in ꝑin. j. de ver. ob. ⁊ vide in simili tex. no. ⁊ ibi Guil. de cu. ⁊ Bal. in. l. j. ff. vnde queritur. j. de exer. per quē tex. decidunt notabilē. q. ⁊ alia decidit Jaco. bu. dicens per hoc ꝙ si datum est arbitrium duobus sup cōcernentibus vtilitatē publicā ꝙ poterunt virtute illius arbitrij rebānire bannitum si hoc fecerūt principaliter ꝓpter vtilitatē publicā: q̄uis puisium esset per dictos habētes arbitrium nihil disponi posse in fauorē bannitoū qō dicit Aleg. no. ⁊ ita tenere Albe. de rosa. Jng. Sali. Bal. Fulgro. hic. ⁊ m adde Bal. ꝑ. lxxij. iij. lib. incipi. questio est nō tamē mentionē facit de Ja. but. sed idem sentit. Et ad Bar. hic adde tu ⁊ vide Pau. de cast. in cōsi. cccl xxxiij. incip. ad primū questiō. circa mediū.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

esse intelligi ispecto pncipali pposito. vide istā gl. q incipit vt q; nō pceserat et no. eā ibi illud tū non curo. Quero q dria est inter primū casum et scōm rūdeo in primo suit expressa cōditio in scō nō.

a ✠Andre. Poma. ¶Res. vide bar. et Alex. in l. scire debemus. ff. de ver. obli.

Res pignori. Al fure et malefidei possessore res cōdici pōt q trib⁹ pbāt exēplis. h. d. totus iste. ff. qui est valde subtilis. ¶Sp. nemo cōdicit rē suā pterq̄ a fure: vt. l. vlt. ff. vsufru. quēadmo. ca. sed hic iste cui dat cōditio est dns: ergo male. huius timore gl. intelligit oia exēplia huius. ff. q̄ reus ꝺ quē dat hec cōdictio furtiua. istas res mobiles ꝛ tauerit. ita q̄ fecerit furtū: merito ꝺ eū datur cōdictio furtiua: et cōdictio sine cā. ois enim cōditio degenerat ꝺ furē. insti. de ac. ff. sic itaq̄. al's nō pceditiste ff. ita intelligit istā gl. quā vide. ¶Contra istā lec. op. q; hic simplr dicit q res fuit pignorata. ergo pōt esse q fuit pignorata res imobilis. Rndit gl. tūc intellige istū possessorē esse pdonē: tūc em dat cōditio cōtra eū sicut cōtra furē: vt. d. ff. sic itaq̄. et ibi glo. q̄ tene mēti. ¶Cōtra ꝺ op. q; ꝑm hāc lec. hec. l. nō facit ad ti. Rndeo imo facit ad titu. de certi cōdi. q; sicut cōpetit cōdictio furtiua: et cōdictio sine cā: ita certi cōdictio generalis: vt. ff. l. certi cōdictio. in pcin. ¶Itē op. si iste qui agit est dns ad quid ergo aget cum dnium habeat: quidā dicunt q cōdicit possessionē: vt. l. indebiti. ff. sed si numi. ff. de condi. inde. et. l. ij. ff. de trittica. glo. istud reprobat per tex. qui dicit q res cōdicit aliud est res aliud possessio: vt. l. si duo. in fi. ff. vti pos. Ad ꝺm tū gl. non rūdet dicebat Jaco. bu. q; in conditione duo sunt cōsideranda: vnū ex parte agentis et hoc modo iste cōdicit rōne dnij. et ideo dicitur cōdicere rē ita ꝺ intelligi hic. si ꝺ aliceret rōne possessionis tunc diceret cōdicere possessionē: vt. ff. sed si numi. et. d. ij. de trittica. scōo mō pōt cōsiderari respectu rei et tūc dicitur cōdici respectu pos. sola enim possessio restitui postulat et ita debetis intelligere hic.

b ¶Opp. tu dicis q hic fuit factum furtum contra furtum non fit fine cōtrectatione: vt. l. inficiando. de fur. et. l. si quis vxori. ff. neq; vbo. eo. ti. si hic nō ꝓsupponit aliqd de ꝺctatiōe ergo nō fuit furtū dicit quidā q animus q habet nō opat vt precedēs cōtrectatio et possessio opet furtū q̄ est falsus vt. l. iij. ff. si rē. ff. de acq. pos. intellige ergo hic q pecuniā receptā ꝺctauerit. Itē op. ꝺ hic si nō ex voluntate dnī inuit q debeat pbari ꝺdictio dnī. ff. l. q vas. ff. verē. ff. de fur. Sol. illud verū in eo qui nunq̄ habuit dnī volūtatē. hic in eo qui ab initio habuit dnī volūtatem cōducēdo ab eo: vñ postea remanēdo in cōductione dns vr velle nisi probet contrariū: vt. l. ité querit. ff. qui impleto. ff. loca. et. l. legē. C. loca. ita dicit gl. q intellige si apparet dnm scīsse. colonū remanere in conductione. nam tūc scientia inducit tacitū cōsensum secus si ignorauerit vt probatur in. l. qui ad certam. ff. loca.

¶Periculum interitus speciei post moram q spectet ad debitorem.

Qui habet facultatem soluendi rem debitam q possit in mora constitui.

Scire vel scire debere q idem sit.

Debitor quantitatis qñ liberet p interitū rei ad quem spectet periculum.

Quātitas in genere q perire non possit.

Debito: librarū. g. grossor perusinor: qñ liberet si moneta illa reprobetur per statutum.

Materia q ispiciat i metallis magis q̄ i forma.

Debitor generis qñ liberet p interitum et ad quē pertinet periculum.

Debito: speciei alternatiue qñ liberat per interitum et ad ipsum spectat periculum.

Periculum interitus rei ad hoc vt pertineat ad debitorem an consideretur an res sit eodem modo peritura penes creditorem.

Mora fus et fur equiparantur.

Interpellatio an requiratur ad constituendū quē in mora: et qñ eventus dei vel cōditionis interpellet pro homine. remissiue.

Difficultas q̄ nō impediat cōtrahi obligationē.

Difficultas qñ impediat moram.

Practica interpellādi et cōstituendi quē in mora.

Nec leg quomodo practicatur.

Si res debita nō apparet perempta et ignorat qd sit de ea. cuius erit periculum.

Debēs par vnū caponū: qd debeat ipsos viuos.

c **Quod te mihi.** Ista est bona. l. notabilis magistralis et solennis: et breuiter. h. d. ¶Ad debitorē spectat periculi interitus. h. d. ¶Et diuiditur. primo ponit theoricā. scōo practicā. scōa ibi si cū queraꝝ. ¶Not. i. q̄ dixi in summario. ¶Scōo. q̄ ad cōstituendū quē in mora requirit q habeat facultatē soluēdi rem debitam. ¶Itē no. q regrit q sciat: vel scire debeat se debere. ¶Itē no. tq̄ paria sunt scire vel scire debere. ¶Venio ad primā partē op. q̄ indistincte periculū spectet ad debitorē: vt. l. incendiū. C. eo. huius timore gl. distinguit hic tria genera debitorū: q̄ explicabo ꝑ tria ꝺcia. Rndeo ad. l. incendiū. ibi loquit in debitore certe speciei. debet enim certā speciem puta stichū vt dicit pma glossella: vñ in tꝫ debitore q̄tas distinguet: aut simplr. primo casu interitu illius speciei liberat: vt. ff. de noua. l. electio. ff. si is. et. j. de pecu. l. q̄situ. et. l. q̄dā. ff. si tibi. de leg. j. et. l. titie textores. ff. si eo. ti. et. j. loca. l. in naue. scōo casu aut fuit facta oblatio illius q̄tatis. et ea perempta sine culpa debitoris liberat debitor ope exceptionis: vt. l. q decē. i pin. ff. de so. aut nō fuit facta oblatio: et tūc periculū ptinet ad debitorē: qz tꝫ q̄tas in genere perire nō pōt: vt. d. l. incēdiū. fallit si aliter esset cōuētū: vt. l. periculi. ff. de nautico fenore. et. C. de naufe. li. vel ibi anteq̄ ad locū debitū pueniret pecunia erat debita in specie nō in q̄titate. ¶Iuncta Bꝫ moueo dubiū. ego dixi q̄ q̄tas in genere nō pōt perire. ponamus casum q̄ pereat vt qz debeo tibi libras. g. grossor perusinor. cōtingit q̄ p statum hunius ciuitatis ista moneta est reprobata ita q nō pōt exp̄edi an debitor liberet: vñ q̄ sic: qz eadem est ratio q̄ est in debitore speciei: vt. l. in rōne. ff. incerte. ff. ad le. falci. nec potes dicere saltē remanet argētū: vt materia que poterit solui. nā in obligationibus psonalibus qō supest exre pempta ad creditorē nō ptinet: vt. l. mora. huo. bone. in pin. ff. de leg. ij. ¶Cōtrariū putovcs q̄ liberet debitor a pstādo pecuniā illā in forma: ꝫ saltē ꝺz ei pstare in materia. nā in pecunia et in omi genere metali materia inspicit principalr: et trahit magis ad se formā q̄ forma trahat materiā: vt. l. quesitū. ff. illud fortasse. ff. de le. iij. vide circa istā. q. c. cū canonicus. in fi. extra de cēsi. vñ gl. ff. eo. l. cū qd. in vsi. bonitatis. i fi. ¶Scōo op. q̄ periculū sit distincte ptinet ad debitorē: vt. l. in rōne. ff. incerte. ff. ad le. falc. Sol. hic debitor erat speciei: ibi debitor erat generis et generalissimi: vt bois in genere. in quo debitore generis distingue: aut erat debitor generis generalissimi vt bois in genere et tūc idistincte periculum ptinet ad debitorē: qz genꝰ pire nō pōt: vt. d. ff. incerte. nisi pcessisset oblatio: vt. d. q decē. ff. de so. Aut est debitor in gñe subalterno: puta dū qs ꝺz vnū de seruis suis. et tūc aut pijt vnū idiuiduū de illo gñe et tūc idē q̄. ff. p gñe digi. aut pijt totū illud genꝰ subalternū. et tūc idē q̄ i debitore speciei: vt distinguat: an ante moꝝ vel post: vt. d. ff. icerte. et statim dicā. ¶Op. de. l. stichū aut pāphilū. i pin. ff. de sol. So. hic loquit in debitore speciei alternatiue i quo debitore alternatiue distingue: aut erat debitor spēi alternatiue. et dic vt. d. l. stichū aut pāphilū. aut est debitor spēi simplr: et tūc aut illa species perit facto debitoris: aut facto creditoris: aut facto neutri⁹: ꝫ casu fortuito. primo casu: aut facto debitoris iusto et liberat: vt. l. q seruū. ff. de v. obli. et. l. qd ergo. ff. si beres hoiem. de leg. i. aut facto debitoris iniusto et tūc indistincte tenet: vt. l. si seruū. in pin. ff. de ver. obl. et. l. si ex legati cā. in fi. eo. ti. Si vō facto creditoris⁸ vel tertij. dic vt. l. arbitror. ff. si. ff. de dolo. et p doc. in. l. non moriturū. C. de ꝺbē. et cōmit. stip. ¶Si vero perit casu fortuito tūc ꝺz locum. l. ista vt distinguamus an ante moꝝ: et debitor liberat: an post et non liberat: vt hic: et sic habes expeditū ꝑn. ꝓme glo. ¶Iuncta Bꝫ vltimū dubitat tan debeat distingui vtrū res essent eodez mō pitture penes creditorē vel non hic in gl. ponit opinio et in. l. moza. ff. de vsur. Pet. hic et Lyn. refert in. l. in minorū. C. in q. cau. in ite. resti. nō est ne. Hui. de cu. ponit etiā hic suā opi. quorum opi. ego reprobo in. l. nemo. ff. j. de v. obli. ¶Procedo vlterꝰ hic dicit q regrit q debitor habeat facultatē dandi. ¶Cōtra difficultates nō impediunt obligationē vt. l. cōtinu⁹. ff. illud. ff. de vb. ob. ¶Duius timore dicunt qdā q rē ꝺz bre facultatē si res debita est in rerū natura vt sic non in specie facultas seu difficultas psone sed nature. ª Alij dicunt q hic ponit iurisconsult⁹ id qō posuit ad ostendendū maiorē cōtumaciā nō q̄ hoc sit necesse. sed ista sol. displicet qz imo recte iurisconsultus hic posuit ostendēs q̄ sit necesse. Aſi alij dicūt q difficultates nō impediūt ꝺbi obligationē: vt. l. ꝺcia sed morā cōmitti sic. casus est hic. bec est vera sol. et multū no. hanc tenebat dns Jaco. allegat. l. si vehēda. ff. pe. ad legē rho. de iac. sed ibi loquit in eo q̄ tenet ad factū non in eo q̄ tenet ad ꝺdū. Rogerius vō Pet. et Lyn. hic aliter dicunt. aut difficultas superat tempore ꝺcte obligationis. et non nocet. vt in l. contraria. Aut superuenit ex postfacto. et tunc impedit moꝝ. ita loquitur hic: hec distinctio non placet per. l. cum seruus. et quod ibi not. ff. de le. j. de feud. fue. contro. inter do. et agna. et facit etiam tex. in. l. si duo. ff. aut pretor. ff. de consti. pecu. que iura omnino vide. et solutio Bart. ad. l. thais. ff. j. non videtur bona quia tollitur per tex. in. l. si volūtate. ff. de fideicom. lib. et etiam als pro opi. Barto. fuit inductus text. in. l. enictis. in. ff. j. de vsur. quem vide quia facilis est responsio.

d ✠Andre. poma. ¶Ad predicta. Pro ista solutione q̄ quando quis tenetur ad quantitatem soluendam et an ꝺcatur obligatus ad factum facit. l. liber homo. la. ij. ff. fina. ff. de verb. et videtur text. pro opinione Barto. in. l. moza. ff. in bonefidei. ff. de vsuris. dum vult filiumfamilias moram facientem teneri insolidum et vltra peculium. et. l. cum filiusfamilias. in pinci. ff. de verb. obliga. dum vult patrem teneri ex moza filij aut de pecu. quatenus ipse erat obligatus ex stipulatione quam tamen

a ✠Andre. Poma. ¶Sed nature. An aut difficultas excuset a piurio. vide doc. in. c. breui. de iureiuran. fallit hoc q̄ imo difficultas bene impediat moꝝ. si qs promisit factū si quis promisisset se hominē presentaturum dūmodo nō esset mortuus. vt est tex. in. l. sempronius. in pin. in verbo non potuit. C. de fideiusso. fallit etiā hec regula qñ difficultas impedit moram quoties debitor negaret debitum ita ꝺcit bal. in fi. mili. in aut. cōtra q̄ pziā. C. de nō nume. pecu. adde etiam q̄ difficultas excusat ab ex cōmunicatione. c. odoardus. extra de solutionibus. vide Cremē. notabil. exp̄i.

b ¶Species. Adde fm Jo. ō imo. q̄ hoc fallit in eo q se obligauit ad aliquē p̄sentandus vt ꝺbat in. l. pe. in vbo nō potuit. C. de fideiuss. et ibi Bal. nisi impediret casu fortuito puta mortꝫ vt. ff. eadem. l. circa fi. et an difficultas excuset a piurio vide glo. reputatā singularem. exp̄ii. q. ij. beatus. p glos. et Bald. in c. j. de alie. feu. et in c. j. ff. poro. in tit. q̄ fuit pma cā bñ. amittē. et in c. ꝫ si de feu. fu. ꝺtro. in ter dnm et agnatum. Allegan.

c ¶Mora. Adde Bal. idē tenentes hic et lec. antiqua. et Ange. et Jo. de imol. in. l. continuus. in. ff. illud. Anto. de butrio Abb. et Jmo. in c. breui. de iureiu. a quo sdā. tū ꝺcium tenētes maxime ī tertio membro vi de hic p Allegan. Adde tu q̄ licet opi. Bar. hic cōiter teneat vt p. d. Alex. hic tū ꝺ eaz videt facere tex. ī c. Odoardus. de solu. et meli⁹ text. in. c. significante. de pigno. et in. c. j. ff. ꝫ vasallus. si de feud. fue. contro. inter do. et agna. et facit etiam tex. in. l. si duo. ff. aut pretor. ff. de consti. pecu. que iura omnino vide. et solutio Bart. ad. l. thais. ff. j. non videtur bona quia tollitur per tex. in. l. si volūtate. ff. de fideicom. lib. et etiam als pro opi. Barto. fuit inductus text. in. l. enictis. in. ff. j. de vsur. quem vide quia facilis est responsio.

d ✠Andre. poma. ¶Ad predicta. Pro ista solutione q̄ quando quis tenetur ad quantitatem soluendam et an ꝺcatur obligatus ad factum facit. l. liber homo. la. ij. ff. fina. ff. de verb. et videtur text. pro opinione Barto. in. l. moza. ff. in bonefidei. ff. de vsuris. dum vult filiumfamilias moram facientem teneri insolidum et vltra peculium. et. l. cum filiusfamilias. in pinci. ff. de verb. obliga. dum vult patrem teneri ex moza filij aut de pecu. quatenus ipse erat obligatus ex stipulatione quam tamen l. credo nihil ad ppositum facere si bene aduertatur ad eā. vide Allegā. in. l. si pater. C. de colla.

e ✠Andre. poma. ¶Liberatio. Dicit tū do. Fran. de curte audiuisse se a dño Orlando Curtio domino Jacobo puteo preceptoribus suis q̄ hoc non ꝓcederet in ꝓcuratore speciali q; tūc nō posset ptendi ignorantia p̄ no. in. l. si obligata. de legatis primo. q̄ ipe dicat se nunq̄ posse colligere hoc ex ibi notatis: tamē ego credo quod ibi hoc satꝭ bene possit colligi ī gl. in verbo nesciat. vbi non digerat.

14 ¶Et ideo circa materiā de difficultate solu⁊ hoc examinabo nūc. an ꝑ difficultas impediat moꝝ. et dico sic aut in obligatione est factū. et indistincte difficultas impedit moꝝ: vt. l. si vehēda. ff. pe. j. ad legez rho. de iac. et. l. i. ff. iubet. in ver. si frater. j. de colla. bo. etiam si fuerit iuratum. vt extra de iureiur. c. breui. Aut est in obligatione dari. seu datio. et tunc aut debet species. b et ꝑ difficultas impedit moꝝ cōmitti. casus est hic. et in. l. cuꝫ seruus. ff. de lega. primo. et. l. cum res. in princi. eo. titu. Aut est obligatio quantitatis. et difficultas non impedit moram c licet enim in perpetuum debitor nō f posset congregare pecuniam quaꝫ debet. tamē in moza constituitur. vt. d. ff. illud. si enim debitorem non excusat casus. vt. d. l. incendiū. et. ff. digi. multo minus difficultas. Nec ob. ad predicta. ✠l. thais. ff. j. de fideicommiss. libe. q̄ ibi respectu seruī non erat datio quantitatis in obligatione. sed eius re e spectu debebat factum. scilz solutio seu liberatio⁶ tene ergo tertiam solu. bic positam et. circa mate q riam difficultatis ꝺcit vt. d. ff. illud. ¶Venio⁸ ad vltimū dicitur hic q̄ ad moram sufficit se debere intelligere. licet non intelligat. Contra. j. de regu. iur. l. que sine dolo. Respondeo subaudi ibi sine dolo: vel lata culpa. requiritur ergo quod intelligat vel intelligere debeat se debere. et per hoc do 15 cui ꝫ vos pluries qualiter debeat fieri interpellatio et protestatio. nā si quidem tu es debitor ex facto tuo sufficit q̄ ego denuntiem tibi quod soluas. nam cuꝫ ex facto tuo dependeat. tu intelligis vel intelligere debes te debere. vt. l. q̄ ꝑ. ff. ad vellei anum. sed si tu esses debitor ex facto alieno vt q̄ heres. vel procurator tuus promisit tūc ad constituendum te in moza non sufficit simpliciter denuntiatio. qz non intelligis nec intelligere debes te debere: quia in facto alieno est tolerabilis ignog rantia. vt. j. ꝓ suo. l. fina. s et ideo est necesse quod h ostendam tibi⁹ instrumentum debiti. et legas vel dem tibi copiam. hoc probatur. j. depo. l. si quis inficiatus. et de reg. iur. l. qui in alteri⁹. et ibi glos. et extra de elect. c. cum causam. in clemen. et sic fe ci fieri pluries in ciuitate ista. ¶Oppo. de. l. videamus. ff. sinautem. j. de vsur. Solu. hic ponitur vnus effect⁹ more scilicet quo ad interitū. ibi ponuntur alij scilicet quo ad fructus et quo ad vsu 16 ras de quib⁹ dic. vt. l. moza. j. de vsuris. ¶Pro declaranda. l. quero quomodo practicabitur hec l. respondeo actor petit stichum si reus non opponat de morte vel difficultate processus est planus q̄ reus condemnabitur et habebit tempus quod datur iudicatis ad soluendum scōm quod habet institu. de inuti. stip. in fi. et videbitis. j. de constit. pecu. l. promissor. stichi. Si reus diceret stichum esse mortuum: et probaret. tunc adhuc prima petitio stat. quia homine mortuo adhuc ipse homo peti debet. vt. l. si seruum. in fine. ff. de verbo. obliga. sed tunc actor habebit necesse probare ipsum esse mortuum postq̄ reus fuit in moza. q̄ probabit eo modo quo ponit hic probando q̄ reus habuerit facultatem dandi. et q̄ intellexerit se debere: vel intelligere debuerit. et fuit interpellatus et consi. 89 ig. et Bald. in. d. l. fi. Anchar. 95i. cccl xvj. inci. pro declaratione trium quesitorū. Sali. in. d. l. fi. q̄ no. et intellige hoc qñ instrumentum inducere⁊ ad p bandū: et tunc semp sit necesse dare copiā ei⁹ etiaꝫ si non petatur. si tū ad interpellādū succederet tūc sufficit aut ostendat aut dare copiā nisi pars vbi legisset peteret etiam copiam vt vult hic Bartol. et clare probatur in. d. cle. cum causam. et p cōfirmatione dictor Barto. hic vide quod no. Bar. in. l. quidā decedens. ✠l. fi. ff. de admi. tut. qō not. Spec. in ti. de appellatio. ✠qualiter. ver. etiam casus.

b ¶Ostendam tibi. Adde q̄ ex vbis Bar. hic habes q̄ ille q habuit copiam instrumēti non pōt pretendere ignorantiā cōtentorum in instro. ille enim dicitur aliquid scire quomodocūq; illud ad eius notitiaꝫ pervenerit. ita Jo. and. in. c. licet. in fi. de sup. negli. prela.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ☞Andre.poma. ¶Quero .Adde quod not. Bald. in c. cum tu. extra de testi. et quod dicit glos. in clemen fina. in glos. penulti. extra de rescri. de qua facit mentionem Barto. in legibus hic per eum allega. et in l. si is qui. de iure fisci. quam reputat singularē in l. si te minorem. Bald. C. de in integrum restit. mino. adde glos. in l. ij. quam not. item Barto. et Salice. C. de pe
ti. heredi. et not. a Bart in l. matrē tuā hic alleg.
☞Andre. Poma.
b ¶Si actor. Vide Areti. consi. l. et consilio cxx. in cipi. hic videtur procedendo in quibus non possumus hic verificare dictum Barto. cum loquitur c in re mobili et in eo qui non habet causam ab actore ꝛc. hanc eandē opinionez tenuit glos. Lyn. ꝛ Bar. in l. fine possidetis. C. de probationibus. ꝛ est optimus text. in. c. d cum pposuit. iūcta glos. de cleri. excōmu. pro opinione Bar. quaz tamen credo non posse stare quia ad hoc vt ex prae tio domus in presentiarum dominiuz requiritur quod 1 possidēs habeat eam ab actore vt 2 voluit Bartolus dicta. l. ignorabat. 3 aut qō possideat rem immo- 4 bilem vt voluit Spe. post Uber. f de bobi. in titulo de pacti peti. §. j. vīcu. hic si ago.
c ¶Continuata 1 possel. Aduerte tu et adde quod id quod dicitur per Bartol. hic quod pſumatur continuata possessio habet locuz quando allegatū ad fauorem sunz: sed si quis negaret se possidēre nō 2 presumeret vt habetur l. l. fine possidetis. C. de probationibus. ꝛ ad text. in l. si ignorabit. Responde quod debet intelligi quando a de- 3 bitore non fit pbatus casus ad quē pertinet probare. sed hoc ponimus probatū. 4 ergo ꝛc. Cogita quia non sine mysterio Bartol. loquntus est hic p

legitime: vt videbitis hic. ¶Quero[a] qd si dubitetur: qz reus, pbauit mortem: ꝛ actor interpellationē. ꝛ alia que ponunt hic. tñ nō apparet vtrū seruus fuerit mortu[s] ante interpellationem vel post certe reus absoluet: nā actor hz probare qꝛ re[s] habebat facultatem eo tpe quo debebat soluere hoc est tunc cū interpellabat: ita dz intelligi. hic alias in dubio sequeret absolutio: vt. l. eum actū. in fi. et ibi no. Ś. de neg. gest. ꝛ in. l. non solū. ff. hꝫ vt pbari. ꝛ ibi etiā no. ff. de ope. no. nun. facit quod no. C. de pba. l. matrē tuā forte tñ si actor[b] probaret debitoꝛē tpe cōtracte obligationis possedisse rem pſumit semp cōtinuata possessio[c] apud eū donec pbetur Ziium quod dic vt. l. nō ignorabat. C. ad exhiben. ¶Quero dicitur hic aut dolo malo fecit quo min[s] haberet qnomodo hoc intelligit. certe non intelligas qꝛ occiderit vel manumiserit vel rem debitā extinxerit oꝛ tunc in distincte eius est periculum nec curo vtrū sciuerit an ignoꝛauerit se debere. vt. l. si seruū. Ś. de illo. als est vīsi. in. Ś. si res. de verb. obli. ꝛ insti. de leg. Ś. si vero heredes. sed intellige qꝛ eū fecit absentare: vel fugere. vt. l. cuz res in pn. Ś. de leg. i. ¶Quero[d] quid si res debita non apparet pempta hꝫ quid de ea fit ignoꝛat certe si debitoꝛis culpa vel mora precesserit idē qꝛ in mora. als deberet debitoꝛ pstare cautionē de ea pstanda cum eam inuenerit. vt. l. seruo legato. Ś. fi. Ś. de leg. i. ꝛ. l. cū res. Ś. pe. eo. ti. ꝛ qꝛ not. in. l. cū seruum. eo. titu. ¶Querit hic[e] Guil. de cug. si ego debeo tibi vnū par caponum[e] an possum tibi dare mortuos. ꝛ determinat qꝛ non: qꝛ debeo dare i tali statu qꝛ ego possim eos dimittere in sua libertate. vt Ś. de solu. l. qui decem. Ś. fi. Bar.
☞Inter nomina ꝓpria ꝛ appellatiua quomodo sit differentia.
Si aliquis ꝓmittit dare decem salmas boni vini qꝛ ista ꝓmissio non dicitur certa.
Certi cōdictio qꝛ nō cōpetat qñ ex stipulatione debetur incertum sed actio ex stipulatu.
Si decem salme boni vini debent ex mutuo qꝛ oꝛ certum ꝛ competit condictio.

Certum.[f] Illud est certuz qō apparet qd quale qꝛtūne sit. b. d. ¶Primo ponit dictum. ¶Scō probat p autoꝛitatē pdīi. Se cūda ibi: nā ꝛ pedi[s]. ¶Op. † qꝛ inter noīa ꝓpria ꝛ appellatiua sit differētia. vt. l. quoties. i. ad trebel. ꝛ. l. si seru[s] cōis. Ś. de stip. ser. So. qꝛtuz ad ostendū rē certā nō est oſia inter noīa ꝓpria ꝛ appellatiua: vt hic. sed qꝛtum ad alia bene est oſia: vt in Zriis. ¶Quero ad qd ponit hic bec. l. qdam dicunt ad exponēdum illud verbū si certū pet. positum in rub. vel aliter ad exponendum illud qō oꝛ de certi ꝛdictione. nā hic ponit certū simplr pout referr ad mutuū dū oꝛ de qtitate: ꝛ put referr ad alios Zctus dū oꝛ de specie: ꝛ de oib[s] in qb[s] dicit aliqd esse certum. ¶Quero † si ꝓmitto tibi dare decē salmas boni vini. an ista stipulatio oꝛ continere certū. qdā qꝛ sic: veritas est in Ziū: nā hec adiectio qualitatis boni vini non significat certum qd: qꝛ meli[s] ꝛ optimū bonū est. ꝛ ideo vt esset certa qualitas deberet dici optimi vini: vt. l. vbi aute non apparet. in pn. Ś. de vb. ob. ¶Quero ad qd est necessaria ista inuestigatio vtruz tales stipulationes cōtineāt certū vel incertū. Rñ. † qñ ꝛtinēt certū dat certi cōdictio. vt. Ś. e. l. certi ꝛdictio. i pn. sed qñ incertū ꝛtinēt dat actio ex stipulatu vt instit. de vb. ob. in pn. ꝛ iō qñ ꝓmitto. ꝛ. salmas boni vini nō dat certi ꝛdictio qz est incertū qꝛ petit: ꝛ hoc verū qñ debet ex stipulatione simplr sed † si vinū deberet qz mutuū tunc semp ꝛtinet certū qꝛ semp debet eiusdē bonitatis. vt. Ś. e. l. cū quidam ideo ꝓ mutuo semp competit certi condictio vt instit. quib. mo. re contra. ob. in princip.

verbum forte et vide in. d. l. fine possidetis.
d ☞And. poma. ¶Quero. in ꝛtum Bartol. loquitur in manumissione non bene loquntus est quia imo vt ipse sibi contrarius contestatur in. l. si seruum. Ś. de illo. Ś. de verb. oblig. non spectaret periculum ad eū quādo ignoꝛans manumisisset.
e ¶Caponū. Adde Bartol. in. l. j. Ś. si plures. Ś. si q̄ drn. pau. feci. di. et in. d. l. qui decem. Ś. fi. hic alle. et vide eūdē Bar to. in. l. cum delanionis. in princi. j. de fund. instru. vbi statutum de soluenda gabella ꝓ bestijs non intelligitur ꝓ mortuis.
☞Andre. Poma.
¶Certum. Vide ad istam. l. Areti. consil. cxviij. in. j. co. ꝛ Ś. cclxxxv. ꝛ consi. cccl xxxix. Alle. in l. vbi aūt nō apparet. ff. de verb. ob. ꝛ in cōsi. lxxx. co. iiij. ad fi. vol. j. ꝛ Ś. cxlvij. col. pe. vo. ij. ꝛ pa nor. consi. xxviij. volumine. j.
¶Repudiatum Adde scōm intellectum sal. qō legatari[s] repudian do on[s] legato ad iectum cēsetur re pudiare legatum qꝛ dicit cozdi tenēdum ꝓ hoc etiā dicit facere. l. si ea C. de cōdit. inser. et. l. Ś. in fi. C. de fideicō. ꝛ. l. Ś. si minor xxv. annis seruū. Ś. de mi. alexā. dicit melius facere. l. nesennius. in fi. cum. l. sequē. j. de excu. tut.
¶Heredis. Adde qꝛ doct. cōiter sequūntur Bar. excep. sali. ꝛ Ro.

19 Ille qui tenetur ex empto: an contra ipsum detur certi conditio.
20 Qui tenet actione ex empto an teneatur ad factū purum vbi qō non.
21 Venditoꝛ qō teneatur precise ad tradendum si potest. ꝛ nu. 24.
22 Venditoꝛ si est dñs tenetur ad transferendum dñium. ꝛ nu. 23.
25 Stipulatio rem tradi ꝛ quelibet stipulatio facti dꝫ continere incertuz.
26 Certi conditio qō nō competat qñ in obligatione est rem restitui.
27 Qñ quis est obligatus ad dandū cōtra eum competit certi conditio.
28 Certum ex incerto contractu quomodo petatur.
29 In obligatione facti qñ possit agi ad factum precise. remitti ue.
30 Certi conditio qō detur quando agitur ad interesse. ꝛ nu. 40.
31 Interesse quādo petitur quod non sit necesse in libello exprimere certā quantitatem.
32 Quomodo cognoscetur an in libello sit intentata certi conditio generalis vel specialis.
33 Causa remota qꝛ in actione personali in libello poni debeat.
34 In obligationibus in diem: an ante diem sit nata actio remissiue.
35 Certi conditio qꝛ exobliga. in diem. vel conditionali non oꝛitur ante diem vel conditionem. ꝛ nu. 37.
36 Interusurium medij temporis qō sit incertum.
38 Certi conditio qō competat ꝓ legato.
39 Certi conditio qō competit habenti vtile dominium.

Certi conditio. Famosa est lex ista nec difficilis in tex. sed bene in glo. ꝛ breuiter. h. o. ¶Certi cōditio cōpetit ex omni causa ex qua certū petitur. siue ex cōtractu vel quasi siue ex maleficio vel quasi. vel qñocūqꝫ. h. o. vsqꝫ ad. Ś. quādoqꝫ. Et diuidit in quinqꝫ. primo dicit qꝛ certi conditio competit. Scōo qꝛ qua causa competit. Tertio ad quid. quarto quando. quinto ponit de hoc plura exempla. Scōa ibi ex omni causa. tertia ibi: licet enim. quarta ibi dummodo. quinta ibi competit. ¶Quero dicitur hic certi conditio cōpetit. quero vtrū sit tantuz
1 vna certi conditio vel plures glo. hic dicit ꝙ plures. ¶nam quedam est certi conditio generalis que habet locum vbicūqꝫ certū petitur. vt hic: quedam est certi conditio specialis que competit ꝓ mutuo vt. Ś. l. ij. in pn. ꝛ. Ś. j. vide istam glo. aduerte quia subtilis ꝛ pulcer passus est. ideꝫ tenet glo. insti. quibus mo. re cōtra. obli. in princ. ꝛ idē. Ś. eo. super rub. et qua istud probat. dicit enim rubrica de re. cre. qō est generale ꝛ subdit si certum peta. hoc est mutuum qō est speciale. postea dicit de certi conditione. ꝛ debet intelligi. Ś. generali. quia de speciali locutus erat. ita intelligit glos. super rubrica mar. hoc fatebatur ꝛ addebat qō erat alia certi conditio specialis. Scz ex stipulatu. vt. Ś. eo. l. si quis certum. insti. de verbo. oblig. in pn. queꝛ opinio recitatur in scōa glo. huius. l. Alij fuerunt in cōtraria opi. qꝛ non fit nisi vna tantum certi cōditio generalis. ꝛ ista opi. tangitur in glo. Rubrice. ꝛ firmatur per glos. in. l. quoties. j. de prescrip. ver. Ultramon. Scz Jaco. de ra. Pe. ꝛ Bul. de cu. hic ꝛ Ly. C. eo. super rubrica. ꝛ etiam Jaco. bu. tenebant istam opi. qō esset tantū vna certi cōditio. quia nō reperitur iure cautum qꝛ sint plures. ergo ꝛc. ¶Preterea hoc videt expressum. Ś. eo. l. Ś. quoniā. vbi dicit qꝛ ꝓ mutuo cōpetit hec certi conditio generalis. ¶Preterea leges semper vtunt isto vocabulo in singulari. s. certi conditio ꝛ non dicunt certi conditiones. preterea si essent diuerse quare idem nomen haberent. vt. l. si idem. C. de codicil. preterea dicunt ipsi. ꝛ est fortioꝛ ratio quam ipsi faciant.
2 diuersitas † actionuz cognoscitur[a] respectu medij per quod in actione
a concluditur vt in actione ex empto concludo contra te. quia emi. et in actione ex locato: quia locaui. ꝛ sic de si. quando ergo idem est medium concludendi erit vna actio in genere. sed vbicūqꝫ proponitur certi conditio medium per quod concluditur in ea est. quia certum petitur. vt hic. ergo est vna tantum generalis. ꝛ si diceretur qꝛ sunt plures sequeretur qꝛ quot sunt cause tot essent certi cōditiones speciales: qō est absurdum. tenent ergo isti. doc. qō est vna tantum certi conditio generalis. que non habet sub se species. sed tantum indiuidua. ¶Mihi vi-
3 b detur qꝛ opi. glo. nostre sit vera[b] ꝛ qō sit vna certi conditio specialis ꝓ mutuo. primo quia hoc dicit tex. expresse. in institu. quibus modis re contra. obligi. in princi. si bene aduertatur. Secundo quia tex. videtur velle qꝛ hec certi conditio oꝛiatur ex illa parte edicti si certum petatur. l. j. in pn. Ś. de tri. cuius edicti verba exponuntur in hoc tit. ꝛ ibi assumitur certum hoc est mutuum. vt no. Ś. eodem. super rubri. quando ergo dicitur certi conditio specialis idem est dicere qꝛ mutui conditio. sed quando dicit certi conditio generalis dictio certi tunc stat ꝓprie ꝓ omni certo. ꝛ sic apparet qō veritate inspecta non est idem nomen. Preterea probo. lex dicit qꝛ eodem modo quo petitur mutuum petitur indebitum ꝛ eodem modo contrahitur: vt institu. quibus modis re contra. obli. Ś. j. sed ꝓ indebito competit specialis cōdictio indebiti ergo ꝓ mutuo conditio mutui que est idem qō certi conditio specialis. absurdum enim esset dicere qꝛ ex contractu mutui tam frequentato nō oꝛiretur specialis actio. per hoc apparet responsum ad istud quod dicebam qō non reperitur lege cautum: ꝛ quia si essent diuersa non vocarentur eodem nomine: quia vt dixi recte intelligendo nō est idem nomen. non obst. Ś. quoniam. quia concedo qō ꝓ mutuo competit mutui conditio specialis et certi conditio generalis sicut in alijs contractibus vt in condictione indebiti ꝛ si. non obst. qō dicunt quod idem est medium

c concludendi[c] in omni certi conditione: quia nego istam. nam in certi conditione speciali que est a idem qō conditio mutui sufficit concludere non mutuaui ideo peto ꝛc. nec est necesse qꝛ exprimatur. ꝛ quia hoc est certum ꝛc. sed in certi conditione generali necesse est quod exprimatur quod hoc est certum. debeo enim dicere dico qꝛ tibi mutuaui centum vel teneris mihi ad cenium ꝓ pretio talis rei vendite vel ex causa legati et quia hoc est certum ideo peto te condemnari. ex hoc apparet qꝛ intentatur certi conditio generalis. Concluditur enim per hoc medium qꝛ hoc certum est. Sed in certi conditione speciali ex mutuo concluditur per hoc medium quia mutuatum est vnde diuersa sunt media concludendi. An autem certi conditio ex stipulatu sit conditio specialis. dicam in sequenti glos. ꝛ ista possunt esse vtilia ad. q. Ad-
4 uocati † huius ciuitatis sentientes se peritos constituerunt qō in libello ꝓponeretur actio. nec ꝓ ponereture generalis quando competit specialis. certe in mutuo quid debeat ꝓponi patet ex predictis. Itē ad aliud pone. dedi contra te libellum repetens mutuum liberaui te ab actione intentata remanente causa ꝛ omni alia actione que mihi ex illa causa competeret. certe si est vna tātū certi b cōditio generalis ꝓ mutuo nulla alia actio remaneret. sed si plures essent potest remanere vna. et sic vides qō ista subtilitas in practica reducitur.
5 ¶† Quero in quo differt certi cōditio a cōditiōe
d tritic aria[d] ꝛ conditione sine causa. Rñ. conditio sine causa est generalissima. competit enim ad certa ꝛ incerta. vt. Ś. de condit. sine causa. l. j. conditio tritic aria est generalior. competit enim ad certa ꝛ incerta preter qꝛ ad pecuniam numeratam vt. l. j. Ś. de tritica. certi conditio est generalis. competit enim ex omni causa ex qua certum petitur. et
6 eodem modo est † generalis conditio incerti scōm quosdam qō ad omnia incerta cōpetat. qō tamen non est simpliciter verum de cuius incerti conditionis materia videbitis. Ś. de condi. in debi. l. sed
7 ꝛ si me putem. Ś. i. ꝛ ibi de hoc dicam. ¶† Quero c in quo differt hec actio ab actione in factuz subsidiaria. Respon. nil habent cōmune: illa enim cōpetit vbi alie deficiunt. vt. l. quoties. Ś. de prescrip. verb. ista tantum cōpetit cum omnibus alijs que competunt ad certum. modo habes expeditam primam glo. qua vide. ¶Venio ad scōam glo. dicitur hic qꝛ hec actio cōpetit ex omni causa. et ex omni obligatione ex qua certum petitur. quero
8 quid differt † causa ab obligatione. quidam dicunt qō est inculcatio verborum. alij aliter. ꝛ hec est vera. scilicet qō tria sunt. primum contractus vel quasi. delictum vel quasi ꝛ ista sunt causa obligationis. sm est obligatio. tertium est actio que ex ipsa obligatione descendit. vt. l. licet. Ś. ea obligatio. Ś. de procur. Quod ergo hic dicit ex omni causa intelligo contractu vel quasi: maleficio vel quasi ꝛ quod subdit ex omni obligatione stat ꝓ
9 parte. ¶Iuxta hoc quero † vtrum certi conditio sit data vel natura. quidam dicunt eam esse datiuam. ꝛ ꝓ hoc. l. si me ꝛ titium. Ś. eodē. veritas[e] d est quod est natura: habet enim sufficienter pre existentem materiam ex qua oꝛitur. vt hic dicit text. ex omni causa ꝛ ex omni obligatione ꝛc. expressius. institu. quibus modis re contra. ob. in princip. ergo apparet quod est natiua. vt. l. iurisgentium. Ś. primo. Ś. de pactis. non obst. l. si me et e
10 titium. quia respondet vt ibi dicam. ¶† Quero quare fuit introducta hec actio. dicit glos. causa necessitatis ꝛ vtilitatis. necessitatis qua quandoqꝫ non reperitur actio specialis vt in stipulatione continente certum. vt. Ś. eo. l. si quis certum. Adar. dicebat hoc falsum. imo ex stipulatione competit certi condictio specialis. vt insti. de verbo. obliga. in princi. ꝛ istud puto verum ꝛ dico qō nunqꝫ certi conditio competit. scilicet generalis in casu in quo alia non competat. hoc dicit text. iste ex omni causa ꝛ ex omni obligatione ex qua certum petitur. quasi dicat necesse est vt aliquid certum peti possit: vt cōpetat hec actio. licet enim

☞Andre. Poma.
¶Cognoscitur. facit ꝓ hoc ter. l. non debet. in fi. Ś. de dolo. ꝛ in. c. lre. et ibi iure cano. de dilati. et vide ad hoc Alex. consi. cxvij. j. col. ij. vol. Barb. 2ſi. cxxxvij. in. xiij. col. ij. vol. Calde. cōsi. v. in ti. de accu. inci. quis de nuntiat. Panor. in. c. examinata. vj. colū. de iudic. Barba. cōsi. j. ix. col. ij. volu. ꝛ cōsi. ix. col. eo. volu. et Fede. cōsi. cxxij. et Panor. c. ex pte b. in. ij. notabili. de foro compe.
¶Vera. adde qꝛ cum opi. glo. concordāt Dy. Sali. Bal. in rub. Ś. eo. bar. i rub. C. Ś. re. cre. Rof. in libellis suis in libello de certi conditio. Specu. in titu. de obli. ꝛ fo. Ś. sequitur. in qxta princi. v. et regula. bal. ꝛ Bal. in rub. C. e. cōfirmat Alex. per tex. institu. de verb. obli. in pn. vide vt per eum.
¶Concludendi. Adde qō diuersitas actionū cognoscatur ex medio concludendi tex. in. l. nō dz. in fi. Ś. de dolo. ꝛ ibi doct. ꝛ in. c. litere. extra de dilatio. ꝛ Anto. de but. in notabilibus in. c. ex parte. de foro compe. ꝛ in. c. fin. de indi. Barto. in l. interdum. j. de cōdi. inde. Ange. in. l. naturaliter. Ś. nihil cōe. in. v. lec. de acq. pos.
¶Triticaria. ad de de bac. vt per Jo. an. ¶ addi. ad Spe. in ti. de ob. ꝛ solu. Ś. sequitur alia queꝫ.
¶Veritas est. ad de tu que sit vtilitas buiꝰ inuestigationis. Et vide glos. quam pauci sciunt in. l. cū pcario. Ś. de precario.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Utilitatis. Adde Joan.an.in directo.§.sequitur.circa prin.in addi. prima magna.

b ¶Ex sua primordiali. Adde tu ad Bart.hic q accessorium reguletur sm primordialem naturam principalis.ꝛ vide Aretinum.in.c.j.col.an tepe.ꝛ sequen.de iudicijs.

Accessorij.

c ¶Quod licet ille actiões. Adde tu qõ contra Bart. hic qui videt velle qõ certi cõdictio q̃ oritur ex ipa materia pegrstente que est bonefidei. ergo erit bonefidei. et ad tex.in.§.actionũ. rñdetur qõ ly ibi nõ numeret inter actiones bonefidei. naz ꝛ hoc enim in alia actio ne vt est actio ex testõ q̃ hz instar bonefidei vt dicit tex. aptus in.l.in minor.C. in qui. cau.in inte.resti.ꝛ d tñ nõ cõnumerat in.§.actionuz,sed e soluẽdo Bar.potes dicere primo ad tex. in.d.l.si stipulatus.qõ ibi idẽ quia stipulatio est apposita: vt tradat possessio vacua fundi empti ꝛ sic ꝑpter istud vbũ vacuaz possessionem tra di veniunt fructꝰ qz petit id qõ ex empto peti potest.ibi dicit tex. qõ propter illud 15 est quod partus venit non autem propter stipulationem ꝛ si illa verba ibi non essent tex.ille ꝓbaret oppositum: vt patet ibi qz dicit sed tantũ ꝑpter illa verba ꝛ ad id qõ dictũ est.§. tollendo.§. actionũ.dicas qõ tex.in.l.in minorũ.nõ dicit qõ sit bonefidei sed equiparat actionem ex testamento ꝛ actionem bonefidei quia est stricti iuris sed habet naturam bonefidei quo ad fructus.

d ¶L.ediles. Adde tu ꝛ pro intellectu.d.l.vide eundem Bar. in.l.ij. C.de iudi.

e ¶Hac actione. adde qõ cum opi. Bar.transit simpliciter Sali.ful. hic Bald. in.l.ij. C.de pac. iter ẽp. ꝛ vendi.ꝛ in repe. l.petens.C. de pactis. scias etiam qꝑ inquantũ glo. dicit qꝑ certi condictio ġnalis assumit sibi naturam primordialis actionis in cuius locum datur quod illud est verũ sm Ly.ꝛ Albe.ꝺ ro. hic quãtũ ad rem seu qualitatẽ ꝓpria qua competit illa actio spãlis non quo ad alia quia seq̃ret qõ infamare tur qõ nõ est.verũ est qõ esset stricti iuris cuius cõtrariũ vult Joã. an. in.ꝺ.§. sequitur. ꝛ glo.in.§. actionũ.insti.de act.et Bal.hic et Alex.

f Furem. Adde gl.in.l.scire debemus.j. de verbo. obliga. in.§.fi.in verb.cõdici.ꝛ dicit Jo.de imo.ibi qõ iste ẽ casus singu.l quo certi cõdictio datur ad in certum ꝛ pro hac opi.cõmuni alle. Allegã. tex.in.l.si cõcubinam.§. nõ solum.j.re. amota. Adde tu qꝑ et cõpetit ꝛ dak hec certi cõdictio donatario cã mortis licet in ipsum transferat dominium ipso iure.l. ij.§.de pub.ꝛ no. in.l.cum pr̃.§.meuio.j.de leg.ij. itẽ dak et hz locũ habẽti dñium vtile volenti condicere a dño directo: vt hic per moder.

g ¶Ad certũ. adõ qõ cũ Bart. trãseunt Bal. Ange. Sali.ꝛ Ro.hic hz Fulg.ꝛ Pau. de ca.hic contrarium tenent quib⁹ adherere videt Alexan.

a ¶Exprimatur. Adde vt per Joan.an.in addi.ad Spe.in ti.de fructi. ꝛ itereile.§.fi.in addi.incipiente Ly.

Andre. Poma. b ¶Quomõ cognoscet. Circa materiã concludendi. vide Alex.consi.cxvij.colum.ij.vol. Jaso.§.omnium.cxiij.insti.de act. Alex.consi.cxij.in.iiij.col.j.vol. Libellus ergo,vt ex istis colligitur: attendit circa modum cõclu dẽdi. Et vid Alegan.consi.cclviij. Ex cui⁹ dictis ibi põt colligi declaratio pulchra ad hec.ꝛ.cclx. et soci. cclxiij. vbi etiam ipse limitat in secunda col.ꝛ soci. etiã 2si.cx.col.vj.

Andre. Poma. c ¶Si ibi dic. Facit l.nam.ꝛ si fur. in prin.j.eo.titu. Et an sit natua transit ad heredes secus si datiua glo.est tenenda memorie.l. cũ pcario aliqd dak j.de pca.qua not. Barto. qui nihil ignorauit.l.si bomine.§.oat ur in iiij.et vlti. fallen. j.depoſi.cui tamẽ vtilitati ꝛ differẽtie videtur obsta re text.l.quoties. C.de do. que sub. vbi dicitur pone qꝑ titius donauit seio fundũ cũ boc vt.j.ãnũ caio. red deret ꝛ ibi imperaret dat actionẽ ꝛ tñ transmittit.

¶Huic differen tie obstat qꝛ cum ista actio datua a cõpeteret predicto ꝛ ei heres successerit et sibi debet competere cũ nihil aliud sit hereditas quaz successio in vniuersum ius.l. nihil. de regulis iuris.

¶Secundo obstat qꝛ habemus regulã qꝑ actiões trãseunt in heredẽ actiue ꝛ passiue vt toto titu. vt acti.ab here.ꝛ cõtra here.illi adhere debemus qꝛ q ponit fallentiaz illã ꝓbare debet. l.suus quoqꝫ.j. de here.insti. ¶Dodo ista est fallentia ꝛ non probatur.ꝛ erubescimus cuz fine.l.loquimur.ꝛ.l.illam.C.de colla. Rñde qꝑ nõ obstat leg quoties. qz inquantum dicitur ibi qꝑ actio que cõpetebat defuncto competit heredi intelligo non qꝑ transmittatur sed qꝑ de nouo detur.vel melius dico qꝑ ille tex.loquitur in actiõe natiua que oritur ex pacto appposito iugta rei traditionẽ:vt ibi declarat Bart. in summario.ꝛ facit tex.l.caius.in fin.et ibi Barto.not.j.solu.matri. Non obstat qꝑ hec est successio in vniuersum ius.quia est verum in iure in quo potest succedi ꝛ qꝑ de natura est transmissibile. Non obstat qꝑ iure non probatur quia imo probatur.ꝺ.l.cum precario. et magna est autoritas glosse,et Barto. quem

1 rũ,est ergo ꝛc. Quare tautez rem tradi ꝛ quelibet stipulatio facti dicantur cõtinere incertum dic vt digi in.ꝺ.l.stipulationes non diuiduntur.in.vij. q.ꝛ in.l.vbi aũt.§.qui id qõ.de ver.ob. ¶Sicqꝫ in 2 obligatiõe est rẽ restitui vt ţin re deposita pigno rata cõmodata ꝛ si.isto casu dicit glos.non habet locũ certi cõdictio.ratio qz res est mea ergo nõ potest cõdici.qõ intelligo nisi fuerit ţcta:vt.§.eo.l. si qs nec cãm.§.i. ţtẽ qz agit ad factũ.dicit glo.ergo ad incertũ. ţsta rõ est melioz generalioz ꝛ verioz ꝙ precedens:qz aliena res põt deponi ꝛ cõmoda 3 ri.ţ Sñ ergo cõpetit hec certi ꝙdictio.Rñ. qñ qs est obligat⁹ ad dãdũ certũ vt dicit in prima glo.ꝛ bene.dicit em̃ hãc obligationẽ cõtinere certũ oino vt.ꝺ.l.vbi aũt.§.j.alleg.sumus expediti de iij. glo. ¶Veniamus ad quartã glos. dicit hic ex in 4 certo ẽctu. ¶Quero exẽplũ qõ ex incerto contractu petat certum. Rñ.si ego sum stipulatus vel emi partuz ancille vel fructus nascituros. ẽctus est incertus tũ post partũ editũ vel fructus natos est certũ qꝑ debeꝫ ꝛ sic põt agi certi ꝙdictiõe.ꝛ hoc est qꝑ vult hic tex.ꝺũ dicit qꝛ incerto ẽctu sm Jaco.de are.licet Dy.aliter dixerit ꝛ male ꝛ ꝺ hunc tex.i.ꝺ.l.vbi aũt.§.illud.ꝛ hoc exẽplũ non ponit glo.imo aliud ponit gl.exẽplũ in obligatione facti in qua dr̃ cõtineri incertum.sed si agit ad interesse poterit agi certi cõdictione lz em̃ interesse pri ma facie sit incertũ.tñ qꝛ est certũ in rerum natura ꝛ venit certificandũ ꝑ iudicẽ cõpetit certi cõdictio ita dicit glo.quã vide.multa inculcat ista glo. que 5 veniunt exãminãda. ¶Primo dicit qꝛ in obligatione facti põt agi ad factũ precise.hoc non est verũ simpliciter.sed qualiter debeat intelligi.dic vt digi in.ꝺ.l.stipulatiões nõ diuiduntur.in.vij. q.de verb.ob. ¶Scõo dicit glo.qꝛ qñ agitur ad 6 interesse agitur certi cõdictiõe.ꝛ.h.ꝺ.glo.verũ indubitanter casus est hic in eo quod dicit tex.de.l. aquilia ꝛc.nã cum illa actio legis aquil. detur ad interesse.ergo certi cõdictio ad interesse.ꝛ hoc dicunt doct.et bene. ¶Tertio innuit glos.qꝛ licet 7 certi condictio detur ad interesse non est tamen necesse qꝑ quãtitas eius qꝑ interest exprimatur⁹ in libello.hoc an sit verũ sunt opi.nã quidã digerunt agi cõdictione incerti vt.l.pe.§.si qs in ius vo.nõ ie.ꝛ.l.liber homo.§.fi.j.de verb.ob.sicut em̃ certi condictio cõpetit vbi certũ petitur.ita condictio incerti cõpetit vbi incertum petit sm eos. vt glo. hic tangit.quoꝛũ opi.tenet Jaco.de are. nõ enim dicit ipse,est recedendũ a verbis ꝛ exponere prout glo.dicit condictio incerti a.certi condictio ad interesse qõ est incertum hoc enim est violare literã. Certe domini de natura cõdictionis incerti dicemus in.l.sed ꝛ si me putẽ.§.i.j.de cõdi.indebi. sed quantũ ad ꝓpositũ videamus vtrũ ad certi cõdictionẽ sit necessarii qꝛ illud qõ petit appareat certum ex ipsa pronuntiatione.an sufficit qꝛ sit certũ in rerũ natura nec sit variabile ex potestate debitoris.Rñ.qꝛ non est necesse qꝛ ex ipsa ꝓnuntiatione appareat certum illud qõ petitur tex.est.in ꝺ.l.vbi aũt.§.qꝛ illud.j. de verb.obli.vt qñ ꝓmitto pecuniã q̃ est in arca vel illud qõ titius debet.naz licet ex ipsa pronuntiatione nõ sit certũ tñ qꝛ in re

etiam vide.l.j.in prin.j.de priuatis delictis. Est tamen glosa consocia l.vlti.in princi.§.de seruo corrupto. Et potest esse ratio: qz id quod est accidens est tantum in potentia non in actu.et illud quod est in potentia solum non potest connerti cum non ente ad huc.ita dicit Ange. dicto.§.cumqꝫ produximus.et facit quod notat Bartolus.l.multa.j.de

rum natura est certũ sufficit.ita in ꝓposito quantum interfit in rerum natura certum est.ergo certum petitur merito ille leges debent exponi,put glos.dicit agitur ergo certi condictione ad interesse.ꝛ quod non sit in libello necesse certam quantitatem exprimi est text.in.l.iij.C.de inuti.stipu.et ꝓbatur per rationem qñ aliquid non est in potestate actoris non cogitur actor illud exprimere certum in libello.vt.l.vbi aũt.§.qui illud.de verb. obli.ꝛ.l.i.§.qui autem.j.quo.leg.sed declaratio interesse est in iudicis potestate,vt.l.j.C.de sententque ꝓ eo qꝛ qõ iteresꝛ ꝓfe.ergo nõ cogitur actor illud exprimere ꝛ limitate ponere in libello repro bata opi.Ultramõ.q dicebãt cõtrariũ.qõ latius reprobaui ꝛ examinaui in.ꝺ.l.stipulationes non diuidunt.in fi.de verb. oblig.sumus expediti de iiij.glo.ꝛc. ¶Venio ad tertiã partẽ dicitur hic qꝛ licet nobis in omni contractu certum condicere.

32 ¶Quero qũo cognoscet⁹ in libello an intente
b tur certi condictio gñalis vel spãlis.Rñ.apparet ex his que.§.dixi in ꝓma.q.nã in certi cõdictione generali cõcludit per illud mediũ qz certũ in alijs actionibus cõcluditur per alia media. vt.§.dixi. Addo qꝑ Bul.de cu. dicit qꝛ in certi condictione non habet qs necesse inferere aliã cãm nisi hãc qz certũ.vñ si dico qꝛ teneris mihi ad centũ ꝛ hoc est certum ideo peto te condemnari ad dicta centum
33 procedit libellus.nã in actionibus psonalibus sufficit qꝛ in libello quis exprimat cãm ꝓgenitaz actionis.vt.l.ꝛ an eandẽ.§.actionis. de excep. rei iud.sed cã ꝓxima huius actiõis est qz certũ. ergo ꝛc.glo.nostra dicit contrarium in.ij.glo. huius.l. in prin.vcz qꝛ debeo exprimere cãm remotã qz ex tali libello reus nõ redditur certus.an velit cedere vel cõtẽdere.ergo ꝛc.vt.l.j.in prin.§.de edẽ.Ex predictis ptz qꝛ in.l.vltima.C.de an. excep. potec rit ꝓcedere libellus velit nolit reus sm opi.Bul. sed sm opi.glo.veriozẽ secus. ¶Venio ad quar
c tã particulã. dr̃ hic qꝛ si in diẽ vel sub cõditione fit obligatio ante diez vel conditionẽ non potero agere.certũ em̃ est qꝛ ante cõditionis euentũ non
34 nascit actio vt.l.cedere diẽ.j.de verbo.sig. ¶Sed in obligatione in diẽ qd iuris sit.glo. tenet qꝛ actio fit nata lz obstet exceptio.ꝛ sm hoc qõ hic dicitur nõ potero agere diuersimode.accipit.j.vel ipo in revel ope exceptiõis ipso iure respectu obligatio nis conditionalis vel ope exceptionis.ꝛ respectu obligationis in diem.vide istam glo. ¶Aduerte vtrum ante diem sit nata actio.est multũ profunda qustio quã disputat Pe.ꝛ tenet qꝛ nõ. contra glo.nostras.postea disputat eã dñs Bartolutius de pratis.ꝛ tenet qꝑ sic sm glos. nostras quas disputationes refert Lyn.in.l.j.C.vt acti.ab here.et cõtra here.Dñs an.de pisis fecit de hoc vnã magnam filateriam in repetitione quam fecit de.l. si insulam.j.de verb.oblig. Bul.de cu. hic distinguit duo verba ꝛ intra uit melius veritatẽ quam alij:ego postea latius distinxi in.l.ita stipulatus de verbo.obliga.dic vt ibi.quicquid tamen sit in casu proposito.dico tex.stare ꝓpriẽ et glos.nostram non procedere.nã licet ꝑ alie actiones ꝛ obligationes oriantur ante diem in casibus tamẽ cer
d ti condictio ante diem non oritur⁹ sicut nec ante

cum dicat hinc ad annum.

d ¶Non oritur. Adde quod opin. Barto.sequitur Ang.in.l.interdum. j.de verborum obliga.et Bald.hic in lectura antiqua.Sed ipse Bald. in rubrica.C.eodem.ꝛ in.l.prima.C.vt actiones in heredẽ.ꝛ in.l.si post tres in lectura ordinaria.§.si quis cau.ꝛ hic in lectura noua tru ſtatur de opinione Barto. quia natiuitas actionis ſpecialis ꝛ generalis non potest separari cum vtraq; nascatur ex potentia preexistentis materie. illa non plus influit in vnam qꝑ in aliam allegat.l.m andatum.infra. manda.et contra Barto.tenent Sali.ꝛ Fulg.quibus adheret Allegan.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Quoniam. Adde circa intelle. huius. §. Et aduerte q; tex. dicit vnuz quod videtur sibi aduersari nã primo dicit q; stipulatio est nulla. scõo dicit q; est inutilis ꝛ ideo vr dicendũ q; per istũ tex. declarat tex. in. l. stipulatio ista in. §. alteri. ff. de verb. ob. quasi potius sit stipulatio de qua ibi inutilis q; nulla q; nõ põt negari quin habeat formã stipulationis sed habet eã ordinatam ad inconguã acgsitionẽ. vnde potius tale pactum dicatur inutile q; nullum q; hz formam pacti vel stipulationis sed non vtilis pacti vel vtilis stipulationis ꝛ hoc propzie videt voluisse iurisconsultus hic et satis corroborat hoc q; i. §. alteri. licet sit inutile principale: q; lex ei non assistit. s. stipulationi facte alteri et hoc propter inordinatam formã acquisitionis nõ tamen est inutile accessoziũ illa ordinata forma acquisitionis. scz q; interfit non curatur a lege. ꝛ hoc vidẽ voluisse ad. §. alteri. Jac. bu. i. l. pacta que. C. de pact. ꝛ ibi nouiss. ené. referũt inducendo ad itellectũ huius tex. ꝛ ita ẽt do. meus hic.

✠Andre. Poma.

b ¶Hoc facit. An istud statutum de quo hic valeat vi de ale. §. si. lxviij. in. iij. volu. Barba. cõsi. lxix. ij. col. in. i. vol. ꝛ Alexã. cõsi. lviij. in fin. in iiij. volu. ꝛ consil. ccxciij. in. ij. vol. opi. Bar. refert ꝛ sequit Alberi. in auf. auferaꝫ. vi. col. de litis contesta. C. pe. de ancb. a §. si. cccclij. Alex. consil. lxxxij. afs cccexxxiij. incip. viso pcessu. ꝛ §. si. ccccexliij. incip. in pñti causa. ad fi. Adde etiã Alex. cõsi. lxvj. in. iij. volu. et in cõsi. lxix. in. vj. col. iij. vol. ꝛ vide Feli. c. ij. vj. col. de proba. vnũ verbũ c. series. in fi. de testi. item adde quod pro doctr. Bar. hic decidit Bald. c. pastoralis. §. q; vero. vij. col. extra de offi. delega. ꝛ quod per istam doctrinam consulnit Alng. consi. cc. incip. in ciuitate Lucana. in vlti. colũ. Et quod decidit Paul. faciens ibi magnum festum in rubri. C. de proba. in. ij. col. et quod decidit Bal. l. si ex cautione. vj. colum. C. de non nu. pecu. ꝛ melius Sali. ibi in. iiij. col. ꝛ quod ista doctri. quod aliud sit debitum: aliud quantitas debiti facit id quod decidit idem Barto. l. admonendi. viij. col. ver. quid si testis deficiatin dicto. de iureiuran. quod dictus sequit Anto. de bu. c. fi. v. col. de iureiur. Alex. cõsi. lxix. inci. visa facti narratione. in. ij. colũ. ad fin. ¶Item facit quod tenet Barto. in. l. in commodato. §. duabus. j. cõmod. ꝛ. l. scire debemus. in prin. de verb. obliga. ꝛ scriben. l. quidam estimauerunt. j. eodẽ. Limita tamen hoc vt procedat quando instrumentum esset factum cum eo cõtra quem procuentur testes. secus si cum alio. ita limitat do. Alleg. consi. lxviij. ij. volu. Pro qua limitatione facit q; tenet Bal. l. j. §. commu. de lega. Et quod tenet idem Bald. l. si pro te. per illum tex. C. de do. promiss. ꝛ facit bonus textus. c. super eo. extra de offi. deleg. ꝛ quod determinat Jmo. l. fina. ff. qui ꝛ a quo appel. in antepe. cbar. ver. aduerte tñ inquantuz digi in cle. j. in. iiij. col. ponderat ibi glo. de re iudicata. ꝛ tenet Ange. l. si vnus. §. ante omnia. §. de pact. Secundo limitatur per Sali. l. si quis argentuz. §. fina. per illum tex. versic. monumentorum. C. de don. quem refert Alexand. hic. sed non firmat. et dicit q; non ponit pro constanti q; dictum ego puto falsum quia cum non possit reddi nisi vna ratio stanti scilicet timoris subornatiõis testiuz habetur il la pro expressa. l. q; uis. et ibi glos. dicit. C. de fideic. et ideo debet extẽdi ad omnes casus vbi ponitur mutare. c. p consequens ad casum Sal. Scõo q; per hoc firmat fraus statuto cuz possit semper peti fieri instrm post inductionem testium ad hoc vt dicem nos non probasse per testes. Tertio quia hoc statutum esset impositum verbis. §. l. ij. C. cõi. de leg. q; etiam non probatur opi. Sali. d. l. si quis argentuz. Reliqua vide plene per Alex. quez etiam vide consil. lxviij. in. iij. vol. ꝛ in rub. C. de iudi. ꝛ ancha. consil. ccc. incip. in q; õne pdicta. ꝛ vide feli. c. ij. col. vj. de pbatio. ꝛ vnũ verbũ. c. series. in fi. de testi. ꝛ vide q; posui l. testiũ. C. de testi. ꝛ vide ancha. c. canonũ statuta. col. lxxxix. de constit. ꝛ Alex. §. lxxxvj. vbi declarat. vol. v. Et vide omnino Bal. consi. cclxxix. in. iiij. parte ſm impressionem nostram an stante statuto q; requirit fieri probationem per instrm si illud instrm nõ probat sed iunctum cum testibus an sufficiat.

c ¶Preterea ponamus. Adde ad istã rõnem ꝛ vide Bar. in. l. admonẽdi. col. ij. ver. quid si testis deficiat. j. de iureiur. vbi vult q; ab extra sumat coadiuuatio probationis: vt in. l. in cõmodato. §. j. j. cõmo. ꝛ in. l. scire debemus. j. de verb. ob.

d ¶Determinatione. Adde q; cõiter cũ hac determinatione träseũt docto. pro qua allegat tex. in. c. series. de testi. ſm intelle. do. Ant. de but. et Jmo. ibi. ꝛ cũ predi. opi. träsire vr Joan. an. in addi. ad Spec. in titu. de fruc. ꝛ inter. §. fi. in addi. incip. Jac. but. Bal. in auf. sed nouo iure. C. eo. et in repe. l. penul. in fi. de leg. ij. Sali. in auf. casta. C. de sacrosanc. eccle. Pet. de ancha. in. c. canonum. in repeti. in versi. circa istam extenſionez et p eũ in regula accessoziũ. de reg. iur. in. vj. Alex. Tu adde aliquãtulũ in fortiozibus terminis. cõsi. clxxvij. lib. iiij. inci. visa petitione. vbi alleg. Barto. ꝛ Jaco. but. hic ꝛ faciunt ibi dicta adid quod hic dicit dñs Alex. quod valet probatio facta nõ opponente parte cõtra statutũ. Et de dona.

pulatio est inutilis ꝛ ratione eius cui quis stipulat tertio qñ est inutilis rõne psone, pmittẽtis. quarto qñ stipulatio est inutilis rõne cõditionis adiecto. quinto similiter quando est inutilis ratione persone promittentis. secũda ibi numerauit. tertia ibi. idem erit. quarta ibi. item queri. quinta ibi sed si ei. ¶Not. q; ꝛ alteri stipulari nemo potest insti. de inuti. sti. §. si quis alij. ꝛ de verb. ob. stipulatio ista. §. alteri. ¶Scõo not. q; prodigus ꝛ cui est interdictum bonis equiparatur pupillo vt hic in fin. ¶Tertio not. ex toto. §. illud ꝛ generale vtile per inutile non vitiari. ¶His premissis venio ad materiam. §. nostri. ¶Oppo. dicitur hic quod est quidam contractus qui celebratur re ꝛ verbis. ¶Contra iste sunt species separate. vt. l. j. j. de ac. ꝛ oblig. l. obligamur. eodẽ tit. ergo qñ vnus contractus sit diuersarum specierum videtur quedam repugnantia. de reg. iur. ꝛ. C. de fid. instr. l. huic scripture. glo. fatetur contrariũ. ꝛ dicit q; hic contractus celebratur verbis soluz interueniẽte re. vide glo. super ver. cõiunctim. ¶Nocfacit ꝛ tacẽ qñ stionem. dicit statutum qñ non possit probari debitum vltra. ex. libras per testes. pone q; promisisti mihi resarcire omne damnũ q; ego paterer ex tali causa. ꝛ de hoc apparet instrumentũ. vnde cũ passus fuerim damnũ vsq; ad centũ. peto illa centuz ꝛ probo promissionẽ per instrumentũ. dãnum aũt seu interesse vsq; ad centum probo per testes. queritur an possim obtinere. ꝛ an talis probatio valeat. istam qõnem disputauit Jaco. bu. ꝛ determinauit q; sufficeret. statutũ enim dicit q; nõ possit probari debitũ vltra. ex. libras p testes. no. q; dicit debitũ. ꝛ nõ dicit de summa debiti. debituz autem ꝛ creditũ qñ alienam fidẽsequor. vt. §. eo. l. j. non autem dicitur propter summam istud autẽ quod aliena fide sum sequutus, pbaꝫ p instrumentum ergo debitũ est probatuz per instrumentum.

c ¶Preterea ponamus. Dicebat ipse qõ ista duo conficient vnũ totum. s. instrm. ꝛ testes faciãt vnã plenam probationem. q; testes nõ sufficerent sine instrõ. nec instrm sine testibus. sine dubio verũ est dicere q; hec. pbatio nõ est facta p testes: sed est facta per testes ꝛ instrm. ꝛ statutũ soluz respicit probationem que fit per testes. ꝛ pro hac determinatione dfacit glo. que hic ponitur. nam licet tex. dicat q; contrahitur re ꝛ verbis. glo. exponit q; contrahit verbis tantũ interueniente re. ita in. q. ista debitum probatur per, instrumẽtum interuenientibus testibus ad declarationem debiti non enim testes probant debitum. sed dãnum seu interesse. ex quo declaratur debitũ probatum per instrm. ¶Venio ad secundam partem. ꝛ primo oppo. q; vtile ꝛ per inutile vitietur. vt. l. parue. §. j. §. de arbi. istud bocardicum soluit Dyn. in. c. vtile. per inutile. de reg. iur. in. vj. ꝛ Lyn. in. l. sancimus. C.

5 ex vtili numeratione. b. d. Et dinidik quia primo cõtinuat se ad pcedentia. scõo ponit eẽplũ qñ stipulatio est inutilis ꝛ ratione eius cui quis stipulat tertio qñ est inutilis rõne psone, pmittẽtis. quarto qñ stipulatio est inutilis rõne cõditionis adiecto. quinto similiter quando est inutilis ratione persone promittentis. secũda ibi numerauit. tertia ibi. idem erit. quarta ibi. item queri. quinta ibi sed si ei. ¶Not. q; ꝛ alteri stipulari nemo potest insti. de inuti. sti. §. si quis alij. ꝛ de verb. ob. stipulatio ista. §. alteri. ¶Scõo not. q; prodigus ꝛ cui est interdictum bonis equiparatur pupillo vt hic in fin. ¶Tertio not. ex toto. §. illud ꝛ generale vtile per inutile non vitiari. ¶His premissis venio ad materiam. §. nostri. ¶Oppo. dicitur hic quod est quidam contractus qui celebratur re ꝛ verbis. ¶Contra iste sunt species separate. vt. l. j. j. de ac. ꝛ oblig. l. obligamur. eodẽ tit. ergo qñ vnus contractus sit diuersarum specierum videtur quedam repugnantia. de reg. iur. ꝛ. C. de fid. instr. l. huic scripture. glo. fatetur contrariũ. ꝛ dicit q; hic contractus celebratur verbis soluz interueniẽte re. vide glo. super ver. cõiunctim. ¶Nocfacit ꝛ tacẽ qñ stionem. dicit statutum qñ non possit probari debitum vltra. ex. libras per testes. pone q; promisisti mihi resarcire omne damnũ q; ego paterer ex tali causa. ꝛ de hoc apparet instrumentũ. vnde cũ passus fuerim damnũ vsq; ad centũ. peto illa centuz ꝛ probo promissionẽ per instrumentũ. dãnum aũt seu interesse vsq; ad centum probo per testes. queritur an possim obtinere. ꝛ an talis probatio valeat. istam qõnem disputauit Jaco. bu. ꝛ determinauit q; sufficeret. statutũ enim dicit q; nõ possit probari debitũ vltra. ex. libras p testes. no. q; dicit debitũ. ꝛ nõ dicit de summa debiti. debituz autem ꝛ creditũ qñ alienam fidẽsequor. vt. §. eo. l. j. non autem dicitur propter summam istud autẽ quod aliena fide sum sequutus, pbaꝫ p instrumentum ergo debitũ est probatuz per instrumentum.

c ¶Preterea ponamus. Dicebat ipse qõ ista duo conficient vnũ totum. s. instrm. ꝛ testes faciãt vnã plenam probationem. q; testes nõ sufficerent sine instrõ. nec instrm sine testibus. sine dubio verũ est dicere q; hec. pbatio nõ est facta p testes: sed est facta per testes ꝛ instrm. ꝛ statutũ soluz respicit probationem que fit per testes. ꝛ pro hac determinatione dfacit glo. que hic ponitur. nam licet tex. dicat q; contrahitur re ꝛ verbis. glo. exponit q; contrahit verbis tantũ interueniente re. ita in. q. ista debitum probatur per, instrumẽtum interuenientibus testibus ad declarationem debiti non enim testes probant debitum. sed dãnum seu interesse. ex quo declaratur debitũ probatum per instrm. ¶Venio ad secundam partem. ꝛ primo oppo. q; vtile ꝛ per inutile vitietur. vt. l. parue. §. j. §. de arbi. istud bocardicum soluit Dyn. in. c. vtile. per inutile. de reg. iur. in. vj. ꝛ Lyn. in. l. sancimus. C. no Bal. consi. cclxxix. in. iiij. parte ſm impressionem nostram an stante statuto q; requirit fieri probationem per instrm si illud instrm nõ probat sed iunctum cum testibus an sufficiat.

c ¶Preterea ponamus. Adde ad istã rõnem ꝛ vide Bar. in. l. admonẽdi. col. ij. ver. quid si testis deficiat. j. de iureiur. vbi vult q; ab extra sumat coadiuuatio probationis: vt in. l. in cõmodato. §. j. j. cõmo. ꝛ in. l. scire debemus. j. de verb. ob.

d ¶Determinatione. Adde q; cõiter cũ hac determinatione träseũt docto. pro qua allegat tex. in. c. series. de testi. ſm intelle. do. Ant. de but. et Jmo. ibi. ꝛ cũ predi. opi. träsire vr Joan. an. in addi. ad Spec. in titu. de fruc. ꝛ inter. §. fi. in addi. incip. Jac. but. Bal. in auf. sed nouo iure. C. eo. et in repe. l. penul. in fi. de leg. ij. Sali. in auf. casta. C. de sacrosanc. eccle. Pet. de ancha. in. c. canonum. in repeti. in versi. circa istam extenſionez et p eũ in regula accessoziũ. de reg. iur. in. vj. Alex. Tu adde aliquãtulũ in fortiozibus terminis. cõsi. clxxvij. lib. iiij. inci. visa petitione. vbi alleg. Barto. ꝛ Jaco. but. hic ꝛ faciunt ibi dicta adid quod hic dicit dñs Alex. quod valet probatio facta nõ opponente parte cõtra statutũ. Et de dona.

inquantum Alex. tangit an non obstante dicto statuto possit creditor petere debitorem compelli ad faciendum sibi instrumentum de debito excedente ad summam ꝛ debitum probare per testes ꝛ dicit Sali. singulariter tenere q; sic. tu vide consulta in contrarium per Pe. de anch. cõsi. ccli. incip. in. q. ꝓposita. ver. si.

a ¶Ald cõtrariuz respondeo. Addetu ꝛ aduerte quia ista solutio nõ potest stare ad. d. l. pen. nam ibi videtur casus de directo cõtrarius ad solu. bar. hic quã cõmuniter doct. sequuntur. quem tex. vide.

b ¶Preterea. Addetu q; ad. §. preterea respõdere cõsiderando q; ibi agit de inꝛ nouationis ſz hic agitur de impediendo natiniꝛ tatẽ actiõis orienꝛ de ex numeratioꝛ ne vnde casus ſũt c satis separati. Et videtur vera ista solu. ſm do. meuz hic que videt ex mente Ful. ꝛ ea non approbet. q; ſolu. cõprobaꝫ q; 8 textus noster hic agit ꝛ casu dubio quo ad nouatioꝛ nem, put dicit gl. hic in verbo. Et e puto posse ꝛ quo 9 lex dispõit quod aut sequitur stipulatio valida et presumatur nuꝛ meratio fctã graꝛ tia implendi stipulationem ꝛ sicꝛ vnica obligatio. l. si ita stipulatus §. chrysogonus. j. de verb. oblig. ꝛ in. l. si ita. §. fina. cum. l. sequen. titu. aut sequitur invalida et tunc 5 oziatur ex numeꝛ ratiõe sicut si nulla stipulatio sequuta fuisset. ꝛ tex. in. d. §. preterea. procedit in casu certo videlicet quando animus ꝛ intentio erat liberãdi debitorem ꝛ recedere a prima obligatione ꝛ acceptare loco eius naturalem obligationez tantum ideo est quod ibi notaꝫ obligatio efficaciter per naturalem trñ obligationem q; sibi scienti imputatur. l. premittendo. §. j. j. de iur. do. ꝛ in. l. inter causas §. abesse. j. mandati. cogita tamen.

c ¶Pupillus. Adde inquantum Alexander refert. Paul. de cast. intelligere quod pupillus obligatur ex mutuo etiam sine autoritate tutoris: sed non ex stipulatione: quia ex illa non efficitur, locupletior et hoc est notandum ad statutum quod mulier non obligetur sine cõsensu propinquoꝛum vt non valeat obligatio etiaz si promittat id ad quod alias erat obligata quod contrarium consuluit Roma. consi. mihi. ccccciiij. scilicet quod stante predicto statuto mulier possit quittare maritum de fructibus rerum paraphernalium ad quam faciendam tenebatur. latius hic vide.

d ¶Qui pecuniã. Adde q; Jacobus butriga. ꝛ Fulgo. contra tenent: q; §. qui pecuniam. loquitur in casu diuiſo: vt hic per Alex.

✠Andre. Poma. e ¶Venio. Et hoc quod, impossibilis conditio vitiet contractum non solum procedat in contractibus stricti iuris sed etiam in contractibus bonefidei tex. in. l. non solũ. j. de verb. obliga. ad de tamen quod non vitiaret conditio impossibilis donationem causa mortis: vt est textus singu. in. l. que sub conditione. §. hoc edictũ. vere. et in mortis. j. de condi. insti. de quo vide Alexan. l. impossibilis. j. de verb. obliga.

✠Andre. Poma. f ¶Secundo not. Vide cep o. consi. xxx. colum. fin. Jmo. consi. xliij. in. q. colum. Barba. c. prudentiam. ij. notabili. de offic. deleg. ꝛ consi. xix. j. volu.

✠Andre. Poma.

g ¶Hec predictis. Habes ex ista solutione Bart. quod iste text. nõ habet locũ nisi in cõtractu mutui vt voluit expressi. bar. to. in. l. stipulatio ista. §. si stipuler. in. ix. fallen. ff. de verb. obli. ꝛ in. l. singularia. iij. colum. ver. iiij. quero. j. eodẽ. ꝛ in. l. si cum vẽderet. j. de pigno. acti. banc tamen probationem credo falsaz quia imo etiaz in aliis cõtractibus qui re celebrant alteri per alteruz actio queritur. l. j. §. si rogauero. ff. de post. ꝛ alibi in pluribus locis ꝛ communiter ita seruant docto. vt hic per Alex. pro opi. tamen Bart. videt facere text. in. l. secunda. C. p quas personas. vbi dicit qõ hodie inductum est vt in pignore et hypotheca alteri per alteruz actio queratur ergo ante non. et tñ sunt cõtractus qui re celebrant. §. fina. institu. quib. modis re contra. obligaꝫ ergo non verũ est quod dicunt hic docto. contra Barto. cui potest responderi tenendo contra Bart.

6 Algens ex mutuo naturali si producit instrumentum continens cõfessionẽ cum promissione restituendi quod non probat.

7 Verba libelli quod debent intelligi ſm naturam proferentis.

8 Si in libello peto centũ q; numerauí que reddere promisisti quod procedat libellus.

9 Si in instrumento quis cõfitetur se habuisse mutuo centum q; intelligitur de presenti.

10 Confessio mutui facta in contractu inutili quod probet mutuum.

11 Nouatio quod nõ fiat hodie nisi expresse agatur.

12 Si numero nomine meo ꝛ stipuloꝛ noie alieno ex numeratione vel stipulatione oziatur actio.

13 Si numero nomine alieno ꝛ stipuloꝛ noie alieno ex qua causa oriatur actio.

14 Ex stipulatiõe acquiritur absenti actio vtilis ita demum si ratum habeat.

15 Si numero noie alieno ꝛ stipuloꝛ noie meo cui ac quiratur actio.

Si numos. Numerando pecuniaz nostram nomine absentis et ignorantis ei querimus actionez. hoc docit.

¶Diuiditur quia primo ponit dictum. Secundo illud probat per argumentum a communiter accidentibus. secunda ibi: iuliamus. tertia ibi cum quotidie. ¶Not. q; nod numerando alteri per alterum queritur actio. ¶Secundo not. ſargumen.

a ſ solitis. facit. l. ij. §. merito. ne quid in loc. pub.

¶Anteq; intrem materiam quero de ratione.

3 Respon. Duplex est ratio. ¶Prima frequentia huius contractus. ꝛ hoc innuit iste tex. ibi: cum quotidie ꝛc. Secunda est ratio propter singularia precepta pecunie. vt. l. singularia. j. eodẽ. Ex hoc apparet quod nõ ideo absenti statim queritur actio quia quis fuerit pactus absenti reddi licet quidaz hoc dicant et male vt. §. prozi. §. ij. responso. sed ideo queritur quia absentis nomine numeratur.

4 ¶Oppo. q; non sit hoc speciale in mutuo vt. l. penul. C. ad exhiben. ꝛ. l. publia meuia. in principio. j. depo. Guil. de cu. videtur fateri. contrarium ego dixi vobis. §. prozi. §. quod hoc non est verũ quia casus est hic. Non ob. iura in contrarium allegata. quia ibi pactum fuit appositum in traditione rei que durat mea. hic in traditione rei que non durat mea imo dominium meum extinguitur merito speciale est vt ex numeratione queratur actio absenti. Nec predictis ſob. C. de do. que sub modo. l. quoties. quia vel ibi speciale in donatione. vel licet res desinat esse mea tamen ipsa durat hic vero extinguitur vnde concluditur hoc esse pro communi opinione quod ideo ibi non queritur actio quia non interuenit numeratio nomine alterius sub nomine ipsius numerantis quo casu non queritur. vt. §. prozi. §. et ita intellexit text. glosſ ꝛ text. relata. l. solutum. §. per liberam. j. de pig. actio. Et ideo potest dicere quod ideo in text. nostro fit quia non loquitur in actibus ciuilibus in quibus alteri per alterum actio non queritur. sed in actu naturali corporeo nomine alterius celebrato. in quo bene queritur alteri per alterum: vt est tex. in. l. j. C. de acquiren. possessio. ꝛ in. l. traditio. §. fin. ff. de acquiren. rerum domi. Et istam rationem assignauit Barto. in dicto. §. per liberam. istamq; difficultatem ponit expresse textus in. l. ea que ciuiliter. eodem titu. ff. Et potest esse ratio: quia actus ciuiles regulantur secundum naturam regnle iuris. que est quod per liberam personam nobis queri non possit dicta. l. i. C. per quas personas. Sed actus naturales regulantur secundum ius gentium quod disponit vt per quancunq; personam nobis acquiri possit. Et in illis nõ attenduntur regule iuris ciuilis: ꝛ nota bene quia non inuenies quod sit declaratum alibi. Et habes ex istis notare quod is. §. non habet locum in mutuo ciuili cum fiat per actum ciuilem pnta scripturam. ita tenet Jaco. Ray. ꝛ Bal. hic in. iiij. col. ꝛ Moder. hic quos vide etiam. ꝛ ex istis dictis habes colligere bunc. §. habere locum in omni contractu vbi interuenit actus naturalis corporeus nõe alterius celebratus vt alteri p alterum

Universidad del Rosario Archivo Histórico

queri possit. Secundo quia in precedenti. ſ. non potuit per alterum alteri queri quia non fuit facta numeratio nomine alterius quo casu non queritur. Et intellige istum textum q actio alteri per alteruz queritur si in veritate fuit expressum q nomine alterius ⁊ tali numerabatur et etiam ita agebat recipiens pecuniam ita ponderauit esse Barto. post Jaco. de are. li ita stipulatus. ſ. chrysogonus. v. supest tertia posi ti. de verborum oblig.

a ✠Andre. Poma.

a ¶Opp. de. vide aliquid p Alexā. consi. xix. v. colū. volu. iiii.

✠Andre. Poma.

b ¶Et per hoc. limita istaz doctrinam vt non procedat quando cā cōmitteretur qō in ea procedatur inspecta sola facti veritate vel de equitate quia tūc dato quod peterent ex vna causa de alia diuersa sed habili ad condemnanduz probaretur nihilominus deberet condēnari reus. ita tenet Antonius de butrio. consi. lio primo incipiē te. viso dicto pun cto. per autoritatem Joan. and. quē sequitur do minus Alexan. consilio. cxxv. in quarta colum. primo volumine. et cōsilio. clxxix in ij. col. volumine. ij. Limita tamen istud vt non procedat quando in ea procederetur sola facti veritate inspecta vel de equitate ſm Alexā. l. ita stipulatus. ſ. chrysogonus. columna. ix. de verborum obligationi. ita Baldus in. l. solam. C. de testibus. quem sequitur Are. consilio. lxxxiij. incipiente diligenter consideratis. in penulti. charta. ⁊ in tali commissione intelligitur quod possit procedere manu regia solo inregentium inspectoz: vt per Barto. in extranagañ. ad reprimendum. in ver. videbitur. penu. questione. Bal. in. l. nec quicq̄. ſ. de plano. col. ij. ⁊ in. l. nemo C. de sententijs. ⁊ in. c. ij. de noua foz. fide. Secundo limita vt non procedat quando probaretur de mutuo ciuili mediante confessione et etiam transacto tempoze opponendi exceptionem non numerate pecunie. Bald. l. vnica. C. de rei vxo. acti. in principio. ⁊ in. l. pecunie. de solutio. C. Jmo. ⁊ Alexan. l. ij. ſ. si quis ita. ff. de verborum obligatio. ⁊ in dicto. ſ. chrysogonus. Alexander consilio. clxiij. colum. ij. volumi. ij. Nam istis duobus casibus libellus procederet. licet in eo diceretur quod numerauit. per supradicta. ⁊ vide circa istam qōnem Alexā. consi. clxxvij. in. ij. col. volu. ij. ⁊ consi. lxj. col. i. eo. vol.

✠Andre. Pomata. c ¶Mutuauerat. Et quod ista differentia inter verbum mutuani ⁊ numerani. facit quod voluit ipse Bart. lege singularia. in penulti. colum. versi. ⁊ primo videndum infra eodem. ⁊ licet Barto. hic reprehendat Moder. dum dicit quod non procederet libellus si in eo diceretur. quia numerani ⁊ contra eum faciat quod dicitur in. l. predia. ſ. de acquirenda possessione. et quod dicūt Ange. et Salice. l. si de cautione. C. de nūn numerata pecu. tamen eius opinio est verior. vt dicit domi. Alexand. dicta. l. si ita stipulatus. ſ. chrysogonus. ſ. de verborum obligation. ⁊ pro ea facit quia numeratio est actus naturalis ⁊ per eam fit mutuum naturale vnde non potest opponi pro mutuo ciuili quia est actus ciuilis et per cum contrahitur mutuum ciuile: vt colligitur supra eodem ex verbis Barto. l. ij. ſ. in mutui datione dum querit quotuplex sit mutuum. Et quod ista differentia an stipulatio fiat incontinenti vel ex interuallo. Facit quod notat Ange. l. petens. i ij. colum. in. vj. lectu. C. eo. vbi voluit q si facta fuit promissio sine causa non valet. i. iij. ſ. circa. ſ. de excepti. do. quod tamen valebit si ex in continenti sequatur stipulatio q̄ habebit vim cause ita q̄ō non poterit opponi excep. nume. pecu. doli. que primo obstitisset. secus vero si ex interuallo secuta fuisset quia tunc non habet vim cause.

d ¶Et inste. Adde vt per Alexā. in. xiij. col. in ver. chrysogonus. de verborum obli. qui trāsit cum opi. Bart. lz Paul. de ca. in. l. ij. ſ. fi. ſ. eo. dicat vt ipse refert q̄ opi. Barto. est nimis rigorosa. vnde ſm eum potest dici quod debeat sequi condemnatio si producat in strumentum cōtinens etiā stipulationem q̄ ex productione instrumēti apparetque liter voluerit in suo libello numerationem dedu cere. Sed Alexā. dicit q̄ō hec opi. posset procedere si causa cōmitteretur cognoscenda sola facti veritate inspecta quia tunc lz vna causa esset producta in petitiōe ⁊ alia probata in prosecutione cause esset legitima tū debet obtinere ſm Anto. de but. in cōsi. incipiēte viso pūcto. ⁊ per not. Jo. and. in addi. ad Spe. in ti. de acti. et peti. ſ. sequitur versi. hoc quoq;. Tu adde Paul. de ca. consi. ccvij. incipit. super primo dubio. tenet simpliciter quod si cā libello ōducta non probetur lz alia sit pbata. vt puta actum est ad depositum probatum est de cōmodato quod debet absolui reus. allegat Jnno. i. c. i. de lit. contesta. ⁊ Jo. and. vbi supra. Et quid importat clausula sola facti veritate inspecta. vide Roma. consil. xx. ⁊ an producens preceptum continens confessionem mutui debeat de mutuo solvere gabellam stante statuto quod de omni mutuo de quo apparet in strumentum debeat solui gabella. Alng. quod sic. consi. xlix. incip. reperitur. ⁊ quod agens ex numeratione cum stipulatio intercessit debeat succumbere tenet Bal. cōsi. liij. inci. sempronius. lib. i. Et quantū Alexā. se remittit ad ſ. chrysogonus. de illa qōne si egi ex numeratione ⁊ probaui de cōfessio. an debeam obtinere. vbi tenet q̄ sic q̄si est elapsum tps opponende excep. ⁊ respondet ad victū Specu. in. ſ. sed pone egi addetu q̄ō opi. Specu. simpliciter sequitur Bald. consil. supra allegato. vbi fortius videtur velle recte intuenti quod stante statuto quod non possit opponi exceptio non numerate pecunie tamen quod dictum Specu. procedat ⁊ illud clarissime sequitur consilio. ccxxij. incipien. punctus questionis. a cōsi. cxxiij. lib. ij. ⁊ cōsi. ccxxvi. incipiente actum fuit depositi. et ibi dicit secus esse in deposito. quia agens ad numerationem debet obtinere si probat de confessio. rationem diuersitatis ibi vide. Idez tenet consi. cclxx. incipiē. ex themate. lib. iiij. vide in dictis cōsiliis. quia non allegantur per Alexan. sed solum alleg. Ang. mihi cōsi. cxix. ⁊ clv. qui idem tenet q̄ō Specu. pro opi. tamen Alex. facit q̄ō voluit ſPet. de anch. consi. ccxviij. vbi voluit quod elapso decennio cōfessio de dote facta constante matrimonio habeat eandem vim quā habet vera numeratio. incipit nullum dubium.

✠Mutuauit. ¶Bartolus hic videtur tenere in ista questione quod sustineatur libellus quia illa verba mutuani debēt intelligi scilicet ciuili mediante cautione seu stipulatione allegatur tamen contrarius in. l. ita stipulatus. ſ. chrysogonus. ff. de verborum. obliga. sed doc. soluunt quia aliud est dicere mutuani ⁊ aliud numerani: vt in contrario. alio modo solu. ipse Bar. in. d. ſ. chrysogonus. ſi bene videatur dum dicit nisi stipulatio aliquo modo esset inutilis pro quo vide Dianū in repe. c. qui contra. de proba. super glo. in verbo confessionis. col. vij. sequentibus Pano. Alnd. ⁊ Jmo. in. c. si cautio. de fide instrumen. Alexan. in. d. ſ. chrysogonus. ⁊ ibi concorda.

a ¶Presumitur. Adde qō Alexā. in. d. ſ. chrysogonus. dicit q̄ cōis opi. est cuz Bart. remissiones vide a p ipm in. l. pdia. ſ. de acqr. pos. cuius dictis adde Hal. consi. xxviij. li. iij. incipien. in quodam instro.

b ¶Tene menti. Adde eūdē Bar. in. d. ſ. chrysogonus. ⁊ Alexā. ibi cui inquantū examinat an confessio facta in instro inualido sit efficax. Adde Ro. q. ipaz c per tria membra examinantem et succincte et cum Bar. tenēte eius d cōsi. cclxxiiij. incipiente opinionē. ostenditur an stipulator 2 vel ille ad cui? cō 3 modus facta fuit 4 stipulatio agere 5 possit. ⁊ an potue 1 rit declarare post mortez illi?. Bal. cōsi. cxxv. primo libro tz q̄ō non.

e ¶Interposita. Adde qō Alexā. dicit q̄ cōis opi. est in contrarium de qua per ipsum in. d. ſ. chrysogonus.

9 instrumentū. ⁊ fuit confessus habuisse centū mutuo. que restituere promisit. an presumaꝫ habuisse retro ex interuallo. an vero tunc promisit videtur retro ex interuallo. quia illud verbuz habuisse est tēporis preteriti plusq̄ perfecti. contrariuz est veritas quia tunc habuisse presumit. a vt. l. si stipulatus. ſ. chrysogonus. de verb. ob. ⁊ de acqui. pos. l. predia. ⁊ ibi digi. ⁊ plenius. i. l. post dotē. solu. ma. vbi vide. ¶Scōo casu qñ stipulatio est penitus inutilis. tunc ozit actio ex numeratione tantū. vt in prece. ſ. ⁊. d. ſ. chrysogo. ¶Sz de vno dubito. ego fui confessus me recepisse centū mutuo q̄ 10 missi per stipulationē inutilē reddere. ⁊ an ista stipulatio ⁊ ista cōfessio facta in isto contractu inutili probet mutuum. Rū. sic. tex. est in. d. ſ. chrysogonus. ⁊ Alexā. ibi b cui inquantū examinat an confessio facta in instro inualido sit efficax. Adde Ro. q. ipaz c per tria membra examinantem et succincte et cum Bar. tenēte eius d cōsi. cclxxiiij. incipiente opinionē. ostenditur an stipulator 2 vel ille ad cui? cō 3 modus facta fuit 4 stipulatio agere 5 possit. ⁊ an potue 1 rit declarare post mortez illi?. Bal. cōsi. cxxv. primo libro tz q̄ō non.

d ¶Scōa cōbinatio. Adde quid si filij? in potestate per interpositam personā mutuat patri. ⁊ instrumē tum cōficit in forma Titius confessus ē habuisse e ⁊ pcepisse a sempronio mille ō p 14 pria pecūia ipsi? sempronij ad vtilitatē ⁊ cōmoduz eius quē ipse sempronius nominabit quē possit nominare qñcunq̄ 15 pacto appositō q̄ō dicto sempronio solui nō possit nec ab eo ab solui. lz demū ei. ⁊ ab eo qui fuerit declarat?. continuo f git q̄ iste titi? pr monit?. semproni? ōclarat nūeratio nē fuisse factā ad 1 cōmodū filij. q̄ri

inspectaveritate

a ✠Andre. Poma.

a ¶Presumitur. Adde qō Alexā. in. d. ſ. chrysogonus. dicit q̄ cōis opi. est cuz Bart. remissiones vide a p ipm in. l. pdia. ſ. de acqr. pos. cuius dictis adde Hal. consi. xxviij. li. iij. incipien. in quodam instro.

b ¶Tene menti. Adde eūdē Bar. in. d. ſ. chrysogonus. ⁊ Alexā. ibi cui inquantū examinat an confessio facta in instro inualido sit efficax. Adde Ro. q. ipaz c per tria membra examinantem et succincte et cum Bar. tenēte eius d cōsi. cclxxiiij. incipiente opinionē. ostenditur an stipulator 2 vel ille ad cui? cō 3 modus facta fuit 4 stipulatio agere 5 possit. ⁊ an potue 1 rit declarare post mortez illi?. Bal. cōsi. cxxv. primo libro tz q̄ō non.

c ¶Interposita. Adde qō Alexā. dicit q̄ cōis opi. est in contrarium de qua per ipsum in. d. ſ. chrysogonus.

d ¶Scōa cōbinatio. Adde quid si filij? in potestate per interpositam personā mutuat patri. ⁊ instrumē tum cōficit in forma Titius confessus ē habuisse e ⁊ pcepisse a sempronio mille ō p 14 pria pecūia ipsi? sempronij ad vtilitatē ⁊ cōmoduz eius quē ipse sempronius nominabit quē possit nominare qñcunq̄ 15 pacto appositō q̄ō dicto sempronio solui nō possit nec ab eo absoluī. lz demū ei. ⁊ ab eo qui fuerit declarat?. continuo f git q̄ iste titi? pr monit?. semproni? ōclarat nūeratio nē fuisse factā ad 1 cōmodū filij. q̄ri tur an stipulator 2 vel ille ad cui? cō 3 modus facta fuit 4 stipulatio agere 5 possit. ⁊ an potue 1 rit declarare post mortez illi?. Bal. cōsi. cxxv. primo libro tz q̄ō non.

3 ¶Tertio casu qñ stipulatio non est totaliter inutilis. quia producit naturalem obligationē. tunc aut ego stipulor ab eodem cui numerani. ⁊ nō impedit actio ex numeratione. vt. ſ. pri. ſ. versi. idē erit si a pupillo. ¶Aut stipulor ab alio. ⁊ tunc licet iolim fieret nouatio ⁊ hodie nō fit nisi exprestse agaꝫ. vt. C. de noua. l. fi. in fi. ⁊ instit. qui. mo. tol. ob. ſ. pterea. ⁊ no. in pcedēti. ſ. in. d. versi. idē erit. ¶Scōa combinatio est qñ numero noie meo ⁊ stipulor ⁊ no 12 mine alieno. ⁊ tunc aut stipulor ei cui nō possum. ⁊ stipulatio est inutilis ⁊ oritur actio tantū ex numeratione. vt. ſ. pri. ſ. ⁊. d. ſ. chrysogonus. ¶Aut stipulor ei cui possum stipulari. vt filij? vel seruus patri vel dño. ⁊ tunc idez q̄ō. ſ. dixi qñ stipulatur sibi ipsi. vt. d. l. dñs seruo. de verbo. obli. ⁊ q̄ō dixi qñ stipulatio est in totum inutilis. Idem est qñ est inutilis pro parte. pro ea pte pro qua inutilis est. argu. totius ad partem. facit. ſ. el. nā ⁊ si fur. ſ. fi.

13 ¶Tertia cōbinatio est qñ numero noie alieno ⁊ stipulor nomine alieno hic aduerte aut est vnus ⁊ idē ille cuius noie quis numerat ⁊ stipulatur. et oritur actio ex numeratiōe nō ex stipulatiōe. nisi esset persona cui quis stipulari posset. vt. d. ſ. chrysogonus. ⁊ hoc est verum de iure antiquo. hodie vero puto vt sicut numeratione alteri per alteruz queritꝫ. vt hic. ita ⁊ stipulatione super illa numeratione interposita ex vt. l. ij. C. p quas perso. no. acq. in hoc tū est differētia. q̄ numeratione queritꝫ ab

tatē ad incipiendū sibi possidere nō sufficit nuda voluntas sine traditione. vt. l. iij. ſ. fi rē ad acqui. posse. dixi vobis. ſ. c. l. si quis nec causam. ſ. res. sed q̄ habet dñi voluntatem. tunc sufficit q̄ ipse detineat licet res non sit in ꝓspectu. ⁊ ita loquitur hic. ⁊ ita tenet Dy. in. c. p possessore. de regu. iur. in. vj. in. iiij. q̄ō. ⁊ ita intelligit. l. eius. ⁊. l. hoc si. de rei vē. Q̄nq̄ quis nullo modo tenebat vel possidebat. ⁊ tūc requirit traditio vera vel ficta. vt. C. de. pba. l. cū res. ⁊. C. de acqui. pos. l. iij. hoc etiam tangitur per glo. in. d. l. qua rōne. ſ. interdū. Alij dicūt q̄ hoc est ſpāle propter singularia precepta pecunie. vt. ſ. c. l. singularia. ⁊ ibi dicam. ¶Item opp. ⁊ videt q̄ sequēs lex cōtradicat huic. ſ. glos. dicit q̄ ibi ideo quia fuit appositum ⁊ verbum vo les q̄ō est extēsiuū. Guil. dicit q̄ ista non est ratio. sed debemus stare ꝓpzio tex. aut talis pmissio fit ab initio aut ex postfacto: nam qñ ex postfacto fit statim apparet q̄ō voluit recedere a primo cōtracta. qñ ab initio nō. sed voluit prius esse cōtractū depositi. ⁊ ab illo nō recedere nisi inceperit vti. tu vero dicas q̄ō verbū voles qñq̄ habeti determinationem ab actu q ipso iure perficit. qñq̄ habet determinationē ab actu q requirit factum hoīs. primo casu statim nuda volūtate perficit mutuū etiā si non moueaꝫ pecunia. ita loquit hic. ſ. nā tu rogasti me vt pecuniā deposita haberes mutuo. istud q̄ō causa depositi cōuertatur in mutuū fit a lege. ⁊ ideo statim cōuertit cum tu vis. ⁊ si esset dictum si voles fit mutuū: statim te volente efficeret mutuū. sed in. l. q̄ō si ab initio. verbū voles recidit determinationē ab actu qui iure non perficit. sed requirit factū. rogasti enim me ⁊ ego permisi tibi vti si voles. licet enim velis vti nō tamen vte 4 ris. ⁊ quia vti est facti. ideo regrit vsus de facto. f sed si tu vis esse mutuū: statim est mutuū. ⁊ id pro batur ar. eozū que no. in. l. in enūtis. C. de contraben. emp. ⁊ q̄ō dixi in repetitione. l. cūctos populos. circa prin. C. de summa trini. ⁊ fide ca. sed contra hoc facit pn. ſ. q̄ō dicit permisit tibi vti. Rū. 5 responsio ⁊ debet adaptari ad interrogata. cū igi tur interrogatio precesserit rogo q̄ ista pecunia g sit mihi mutuata. g vt dicit in fin. ſ. cum sequitur responsio pmitto tibi vti. video: dicere q̄ sit tibi mutuum. l. si fine. ſ. i. ſ. de inter. actio.

1 ¶Pretium ex re data ad vendendum quādo cōuerti possit in causam mutui.

2 Si contractus est factus gratia recipiētis quod non tenetur de periculo nisi ex culpa leuissima.

3 Periculum rei tradite ad vendendum quādo spectet ad accipientem.

4 Principale propositum inspicitur ad cognoscendum cuius gratia contractus sit celebratus.

5 Mutuum quod non contrahatur in plus q̄ō datum sit ⁊ an in eo pluris valeat donatio.

6 Usure quod non debeantur ex pacto nudo appositō iu gta contractum.

7 Si iugta contractū mutui apponitur promissio facti vt puta ire Romam quando fit vsura.

✠Andre. Poma.

f ¶Questiū. Vide Alex. cōsi. xxvij. in. i. col. iij. volu. vbi q̄ doct. Bart. hic dicit q̄ si executores testamentarii vendiderunt rem pupilli cum pacto de retrouēdendo. q̄ō si post ea scōo vendiderunt liberi q̄ nō potuerunt per ea auferre ius queſitum ex pacto de retrouēdēdo pupillis.

✠Andre. Poma.

g ¶Mutuata. facit lex si defensor. ff. i. ff. eo. ti.

Rogasti. Pecunia redacta ex venditione rei mee de partiū voluntate statim in cām mutui cōuertit. ⁊ periculū rei tradite ad vendendū. vt pretio qs vtaꝫ pertinet ad tradentem si eam venalē habebat. alꝫ ad accipiētē. h. d. ¶Oy uidit in duas partes q̄: primo dicit quāle pretiū rei in causam mutui cōuertat. scōo ad quē spectat periculū rei anteq̄ vendat: scōa ibi. q̄ō si lancem. ¶Opp. de. l. rogasti. i. de pscri. ſ. fol. ibi res nō fuit vēdita vel pretiū nō fuit receptū: hic erat receptū. ¶Opp. de. l. qui. negotia. ſ. his ar. i. mā. sol. ibi dedi tibi rē vendendā. vt mihi restitueres pretiū. ⁊ ego mutuarem tibi q̄ō vellē. vnde non licuit tua autoritate in causam mutui conuertere. hic vō ab initio permisi tibi vt cōuerteres. Ideo ⁊ vt clare habeas hoc dictum verba. aut dedi tibi rem vendendam ⁊ q̄ō mihi pretiū redderes ⁊ nō cōuertitur in cām mutui. vt. l. qui negotia. alle. p parte contraria. aut dedi vt vtaris. ⁊ tunc aut est vēdita ⁊ pretiū receptum ⁊ tūc cōuertitur in cām

Universidad del Rosario Archivo Histórico

¶ Principale. Adde qđ hoc facit ſm Barto. ad.q.ſtatuti dictantis qđ nihil poſſit diſponi in fauorem bannitorum modo ſit quedam formatio quod quicunq; ꝑceperit bănitum habeat.g.q. tyrus ex bănitis capiat alium. an debeat habere decem. ꝛ dicit ꝙ ſic quia iſtud ſtatutum eſt factum principaliter in fauorem reipu. ꝛ tale ſtatutū debet referri ad quoſcunq; non habito reſpectu an ſit habilis vel inhabilis et hoc propter publicā vtilitatez. vt eſt text. no. in. l. ſi quis in graui. ſ. vtrum. j. ad ſille. Bal. idem dicentez. in. l. j. C. de preci. impera. off. ꝛ i. l. libertas. ſ. de ſtatu homi. Ray. ꝛ Bal. in. l. offili⁹. ſ. ne quis eū. Adde tu et ex his dictis Bart. hic infert ꝙ ſi teſtis examinatus a in cauſam teſtamenti in quo ſibi fit factum legatū ꝛ inducat ad probandum teſtamentum ꝛ interrogatus an ſentiat cōmodum aliquod ex ipſo teſtamento. et reſponderit ꝙ nō per hoc nō eſt ꝓinus ex eo quia heres ipe eſt ille qui principaliter cōmoduz ex ipſo teſtamento ſentit arg. eorum 6 que hic notantur ita dixit ſingula. b Ange. in. l. j. ſ. de inſti. et iur. quem refert et ſequitur 7 do. Jo. bapti. ca. cialup. de ſancto Seueri. hic et refert etiam domi. meus. hic.

↪ Andre. ꝑoma.

b ¶ Op. de. l. Aide Alex. conſi. lxiij. in. iij. col. ij. volu. vide ꝓ declaratione huius. qō. Alegan. cōſi. lxj. in vlti. col. ij. vol. ꝛ cōſil. lxxxviij. i. col. iij. volu. ꝛ cōſilio. cccxiij. i. col. ij. volu. Et in materia vſurar vide Alex. l. itez quia. in fin. ff. de pac. et conſil. cxc. in. iiij. volu. ꝛ conſi. clxj. eo. volu. et conſil. 1 ſequen. ꝛ conſilio lxiij. in. j. col. iiij. volu. ꝛ cōſi. ccvij. 2 eo. volum. ij. vide Barba. conſi. xv. 3 in. vj. colum. j. volumi. ꝛ conſil. xx. 1 in. xvij. colum. in ij. volu. Ro. cōſi. cxliij. ꝛ conſil. ccxxxviij. Alegan.

consi. iij. volu. ij. col. ſi. ꝛ conſi. xxxij. col. i. eo. volu. plene conſi. cxix. colū iij. vbi ponit an pena adiecta quantitati videatur in frandem vſurarū ꝛ quid in adiecta facto. ꝛ conſi. clvij. vbi tangit de omnibus. et conſilio cxvj. col. ij. eo. volu. ꝛ conſi. cl. volu. iij.

↪ Andre. ꝑoma. ¶ Veritas Ex iſtis verbis habes notare limitationem ad ꝛext. l. interduz. C. eo. vt non procedāt qñ facto creditoris aut culpa periret pecunia quia liberatur tunc creditor ab eius prestatione et ita intelligēdus eſt hic Barto. nec ob. reſponſio moder. ꝫ dicentium qđ lex ſi opera hic allegata. per Barto. quia ꝛ eatꝫ deſtinata ſolutioni pecunie nihil facit in ꝓpoſito cū hoc nō fuerit in caſu noſtro qđ reſpondetur qđ imo illa lex habet locum quando non eſt deſtinata ſolutio ni pecunie dum modo culpa hoc facto creditoris pereat ꝓ tex. not. l. ſiue hereditaria. quem. not. ibi. Bald. ad hoc in ij. notabili. ff. de neg. geſt.

↪ Andre. ꝑoma.

¶ Ad declarationē huius. vide que ponit Alex. l. ſi ab hoſtibus. ſ. ſi alie. i. iij. col. verſi. inquantum Bar. ff. ſolu. mat.

¶ Fuiſti dominus. Adde quod in hoc cōmuniter ceteri tranſeunt cum Bart. ꝛ vide per Bald. in. l. ij. ſ. appellata. ſ. eo. et in. l. ij. C. eo. in. l. abſenti. eo. titu. illud autem certuz eſt quod ſi ſtipulatio interuenit non poterit re⁹ referre qōnez dominij. vt. l. ij. C. eo. vbi ver⁹ dominus ꝓinus pecuniam vendicaſſet. Alex.

2 no. qđ ꝓ eo ꝑte ꝓo qua rē mutuata cōſumit ꝓo ea parte mutuū recōciliaſ. ¶ Circa banc. l. ſi a furioſo. q̄rit ſecuta ꝛ cōſumptione. vñ naſcatur certi
3 ꝺdictio an ex numeratiōe. an ex cōſumptiōe. Rñ. breuiter qꝺ qñ nūeratio habuit ꝫſenſum vtriuſq; partis. nō eſt dubiū qꝺ ex numeratiōe agit. vt. l. ſi qs ꝓ eo. ſ. ſi nummos. j. de fideiuſ. Sed qñ ab initio numeratio nō habuit ꝫſenſum. puta qꝺ nummi erant furioſus. vt fuit in ꝓimo caſu huius. l. tunc ſunt opi. Jo. dicit ex numeratiōe naſci certi cōdictionē ſpālē ex mutuo. ꝛ hoc erit vnū ex ſingularibus q̄ in mutuo ſunt. vt videbitis. j. eo. in. l. ſingularia. ¶ Alij dicūt ℨ iſto caſu nunq̄ reconciliaſ mutuū qꝺ ex cōſumptiōe nō naſcit certi condictio ꝓ mutuo ex numeratiōe ſimilr non pōt naſci qꝺ nō hz cōſenſum. ſed recōciliaſ creditū in genere ex eqtate. vt. l. ſi me ꝛ titiū. j. eo. vñ agek certi cōdictione gñali vl cōdictiōe ſine cā. ꝛ B eſt verū de rigore. predicta vera in ꝓimo exemplo huius. l. In omnibus aūt alijs recōciliaſ mutuuz. qꝺ ab initio numerator habuit voluntatem numerantis.

1 ¶ Si mutuani pecuniā alienā ꝛ ſtipulatus ſim mihi reſtitui ꝛ ego ago ex ſtipulatione ꝛ anteq̄ ſit conſumpta dñs vendicat ꝙ ille cui mutuani non
2 teneturꝫ reſtituere. ſed doli exceptione repellitur.
2 Si mutuani pecuniā alienā quā debitor non vult cōſumere qualr poſſum ℨ ipſum agere. ꝛ nu. 4.
3 Algēti certi condictione ex mutuo qñ poſſit opponi exceptio dominij.

Am ꝛ si fur. Ad hanc legem C. e. Rñ. ibi mutuū fuit recōciliatū ſtipulatiōe vñ naſcit certi cōdictio anteq̄ conſumatur.

1 ¶ Juxta hoc q̄ro. ꝛpone ꝙ ego q̄ numerani pecuniā alienaz fui ſtipulatus ꝛ ago ex ſtipulatione d dñs vendicat anteq̄ ſit conſumpta an ille cui mutuani mihi reſtituere teneaꝫ. videꝫ qđ ſic quia ille cui mutuani teneꝫ mihi in genere. ab eo anteꝫ vendicatur pecunia in ſpecie. ergo illud ad qđ teneaꝫ
c mihi nō vendicaꝫ. Veritas eſt qđ ipſe eſt tutus exceptione doli nam certum eſt qđ illā eandem pecuniā ſoluendo debitor liberaꝫ. vt no. ff. de. l. ij. in ꝓn. e ſed qñ facto creditoris perit illud cuius ſolutione debitor liberareꝫ obſtat doli exceptio. vt. l. ſi opa. de doli excep. ℨpeterea lz debitor teneaꝫ genere teneꝫ tū reſpectu illius quātitatis muntuate. ergo illi⁹ q̄titatis interitu liberaꝫ. vt. l. in naue. j. loca. ꝛ dixi. ſ. e. l. qđ te. ꝛ ꝓ hoc optime facit. j. de ſtipu. ſer. l. i. ſ. j. ꝛ. ij. ¶ † Quero qđ ſi mutuani pecuniaz aliena nec debitor vult eā cōſumere qualiter cōmetur a me. Aduerte iſta eſt ſubtilis qđ ꝛ vt ꝙ nō poſſit cōueniri a me certi cōdictiōe qꝺ nō eſt nata: vt hic. nec ꝺdictiōe ſine cā qꝺ ex cā peccūia eſt. apud eū q̄ finita non eſt. gl. determinat ꝙ aut hoc facit malitioſe ne a mutuante cōueniatur ꝛ tūc perinde teneāt ac ſi cōſumpſiſſet. qꝺ ſtat per euz quominus cōſumat. ergo ꝛc. vt. l. iure ciuili. de ꝺdi. ꝛ demonſi aūt facit hoc bona fide qꝺ forte hoc ſibi denūtia eſt. ꝛ tūc non pōt cōueniri. ar. huiꝰ. l. in vltimo rñſo huiꝰ ꝓn. ¶ Ad declarationē huius. q. oportet nos ꝓmo videre vtrū ꝛ ei q agit certi ꝺdictione ex mutuo poſſit opponi hec exceptio tu nō fuiſti dñs eꝰ vꝝ q̄ ſic. naz glibet dz ꝓbare id qđ eſt cā ſue intentionis. vt. j. de. pba. l. ei qui. ſed ađ probādū qđ fuerit mutuū regrit ꝙ mutuans fuerit dñs. vt. ſ. e. l. ij. ſ. appellata. ꝛ. ſ. mutui. ergo ꝛc. ꝛ hoc vꝝ tenere Ly. C. eo. l. ij. Guil. de eu. tz ℨiū per. l. nō vñ. C. eo. ꝓ hoc etiā facit qꝺ ille q habet cām a me non pōt mihi referre qōnē dñij. vt. C. loca. l. ſi quis cōductiōis. ꝛ. j. cōmo. l. ita vt ſi fur. Sed ad iſtas reſpondēt doc. C. eo. in. d. l. ij. qđ ille leges loquuntur in caſibus in quibus non eſt de ſubſtātia ℨctus ꝙ tradens ſit dominus. ego puto qđ exceptio dominij nō poſſit opponi: niſi per ipſum opponentem vel alium

vel alium ꝓo deb qđ tradens nō ſit dñs. lz de ſubſtantia contractus ſit qđ tradens ſit dñs. hoc not. in ſimili. j. de re. pmu. l. iij. nam ſi ille qui opponit nō ꝓbat ſe vel alium dñm nec alius ꝓbat ꝓſumitur ꝙ fuerit dñs ille qui tradit. nec lz neceſſe aliter ꝓbare ſe dñm: nam qđ in nullius bonis eſt de iure gentiū eſt eius qui occupat[a] vt. l. iij. j. de acq. rerū do. ¶ Hoc ꝓmiſſo venio ad queſtionē ꝓpoſitā qñ pecunia nō eſt cōſumpta. dic † aut ille a q̄ petitur vel alius nō ꝓbat pecuniaz alienam: ꝛ tūc indiſtincte poterit ꝛueniri: quia mutuum videtur numeratiōe cōtractū. aut ꝓbat eam alienā. tūc ſi quidē malitioſe nō vult eaz cōſumere ꝛ teneretꝫ ac ſi cōſumpſiſſet. vt hac glo. Si ꝙ bona fide facit qꝺ eſt ſibi denūtiatū. tūc non pōt cōueniri. vt dicit gloſ. quod intellige niſi ſibi caueretur de defendendo illum aduerſus illū denūtiantē. vt. l. is a quo. cum. l. ſequē. ſ. de rei vendi. ꝛ hec no. quia vtilia ꝛ ſubtilia ſunt Bar.

a ¶ Occupat. Adde qđ idē tenuit i l. ſi duo. j. vti poſſi. ipſe ℨuū tenere vī in. l. rē q̄ nobis. j. de acq. poſſ. ꝛ in. l. rē alienā. j. de pigno. ac. bal. in rubri. ext ra de ꝑscrip. ꝛ in. l. j. in ꝓin. ſ. ō re. diui. ꝛ in. c. cū cauſam. eē de ꝓba. de quo hic per Alex.

↪ Andr. poma.

b ¶ Sivero. Vide ad B ſi. l. c. cū. m. col. xvij. de cōſtit. melius tamen in ꝓpoſito facit lex penul. cū aut. ibi poſita. C. de poſ.

c ¶ Circa banc. l. Aduerte tu ꝛ ad qđ intel. Bar. ꝫ ad iſtū text. non videt bonus licet ſit cōis et verior videt itellect⁹ gl. hic quez ſequut⁹ eſt do. meus hic. Nā ſm Bart. hic fuit pecunia cōis mihi et tibi numerata titio puta centum. tex. dicit qđ cū dico qn quaginta. Adodo ſic. aut intelligis iſtū tex. i vſi. nā ꝛ ſi qđ loquaꝫ iuxta termios ꝑcedētis caſus aut non. ſi non ſile eſt maluz. ergo ꝛc. ſi vō loquiꝫ iuxta terminos ꝑceden 1 tis caſus: ꝛ tūc lo quiꝫ text. qđ iſta 2 centū fuerūt conſumpta. put log 3 tur in caſu ꝑcedē 4 ti: qꝺ ſicz intelli gi iſte text⁹. ſed ſi 5 fuerūt cōſumpta iſta centum cōia numerata alteri 6 condicam oīa vt 7

ra in cauſa mutui qđ fiat debitor et ex hac cauſa ſibi ſoluere poſſit ꝛ ibi an in oibus cauſis.

8 Actio que oritur ex numeratione quod de facili nouetur ꝛ tollatur per ſtipulationem ſequentem vel precedentem.

9 Stipulatio interpoſita ſuper contractu emptionis ſocietatis et ſimilium an impediat actionem oziri ex eo contractu. Et ſic ex tali contractu dentur due actiones quarū vna eſt bonefidei alia ſtricti iuris.

10 Nouatio cōtractus precedentis quando dicatur facta per ſtipulationē ſubſequentem.

11 Si ſtipulatio precedit ſequatur pactū vel ↄtractus de eodem qñ videatur facta nouatio.

12 Habēs duo inſtrumenta facta diuerſis tēporib⁹ de eodē qđ ex vtroq; dicitur poſſidere.

13 Si ſtipulatio ꝛ cōtractus fit ſimul ꝛ ſemel nec alter precedat alterum qñ inducatur nouatio.

14 Dominium rei exiſtentis apud titium quod in ipſum tranſferatur abſq; traditione domini volūtate accedente.

15 Specialia in pecunia numerata tantum reſpectu aliorum mutuabilium.

16 Specialia in pecunia numerata nō mutuata reſpectu aliarum rerum mutuabilium.

17 Specialia in mutuo contra regulas ipſi⁹ mutui.

18 Debituz mihi ab vno quando conuerti poſſit in aliud debitum mihi ab alio debendum.

19 Si dico campſori vel mercatori quod ſoluat titio illud quod ſibi debeo quod ſim liberatus ſi cāpſor ꝓmiſit.

20 Debituz mihi ex vna cauſa qñ poſſit conuerti in debitū ex alia cauſa ſola conuentione. ꝛ nume. 21.

22 Inſtrumentū mutui in quo notarius dicit dedit ꝛ mutuauit qđ non ꝓbet falſum lz teſtes deponant qđ tpe cōtractus nō interuenit pecunia ſecꝰ ſi diceret dedit ꝛ numerauit.

23 Si notarius in inſtrumento dicat qđ titius confeſſus fuit habuiſſe et recepiſſe cētum que habuit ꝛ recepit in ꝑſentia notarij ꝛ teſtium ſi teſtes deponant pecuniam ibi fuiſſe ſed quod nō viderunt qđ debitor illam receperit per hoc inſtrumentum non ꝛeprobatur falſum.

24 Si teſtes ꝛeprobātes inſtrumentum in quo dicit qđ debitor habuit ꝛ recepit dicunt qđ habuit ſed ſtatim reſtituit qđ per hoc inſtrumentum non dicitur falſum ſed imaliciū.

25 Modus ꝛeprobandi inſtrumentum quando pecunia fuit data ſed poſtea reſtituta.

26 Jn contractibus in quib⁹ requiritur qđ pecunia ſoluaꝫ preſentialiter ꝛ quantitas ſit magna.

28 Cautela vt pecunia appareat quando ita de facili non reperiretur.

Sī ſeruus cōis. Ex mutuo facto ꝓ ſeruuz q̄ ritur actio dñs ꝓo dñicis portionibus. ꝛ ſi communis pecunia debitori mutuetur ꝓo parte mutuantis mutuū cōtrabit. h. d. Et dinidit in duas partes: vt ptz ex ſummario. ſcda ibi. naz et ſi. Vel ſumma aliter. Propter cōem vtilitatez. cōis pecunia diuidit numero: lz corporalia dicantur remanere cōia. h. d. ¶ Circa banc[c] legem q̄ro q̄ ſi tibi ꝑ ipſi mutuani pecuniā tuaz totam: vel mihi et tibi cōem: an conſumptione mutuū reconciletur ꝓ parte tua: ꝛ videtur ꝙ ſic. vt in. l. precedenti. contrariū eſt veritas: ſicut eñ dñs vſucapiendo non pōt fieri dñs de cetero vt. l. ſequiſ. ſ. lana. de vſucapi. ꝛ. l. mea res. j. de cōditio. ꝛ demonſtra. ita conſumptione non poteſt videri ſibi queſitum dñium qđ ab initio habuerat. Bar.

Si filiusfamilias. Iſta lex cōſuenit videri iuuenib⁹ difficilis: ſed in veritate non eſt. et. h. d. Ex quibus cauſis ab initio translato dñio naſcit cōditio ex eiſdē oritur ab initio nō translato dominio cōſumptione ſecuta. ꝛ ecōtra. h. d. ¶ Diuidit in duas. primo ponit vnū dictū. cōdo rñdet tacite obiectioni. ſcda ibi: quia toties. Jn hoc ver. quia toties. ſic forma caſuum. precedens deciſio videtur ℨ oēs leges ꝑcedentes. nā ſupra dictū eſt qđ actio nō nata per cōſumptionem naſcitur ſeu reconciliatur. hic vō dī qđ actio nata per cōſumptionem deſtruit: ergo male. ad hoc ſic reſpondet iuriſconſultus: qꝛ toties ꝛc. ¶ Jn tex. ibi cōditio datur. ſ. cōſumptione ſecuta. ¶ Opp. j. ad mace. l. ij. Sol. ibi filius ſolvit pecuniā caſtrenſis peculij vel q̄ſi. hic ſoluit pecuniā patris. ¶ Item oppo. de. l. qui exceptionē. j. de cōdi. inde. Sol. ibi loquit in filio repetēte. hic in patre vendicante: filius non poteſt repetere ex perſona ſua: qꝛ erat tutus exceptione odioſa. vt. d. l. qui exceptionē. nec etiā tanq̄ heres patris etiā ſi ageret rei vēdicatione: qꝛ veniret ℨ factū ſuū. vt. l. ſi non ſortē. ſ. ſi filius. de cōdi. inde. ¶ Oppo. j. ad maced. l. ſed ꝛ ſi. ſ. qđ ſi ab alio. ſol. tene opi. Joā. qui diſtinguit. aut pecunia extat et vendicatur per patrē ꝛc. et dic vt in gloſ. Itē dicitur hic in fi. qđ filius ſoluens ꝑ errorē nō repetit. ¶ Contra. j. ad macedo. l. ſi. Solu. intelligē hic de errore iuris: ſecus de errore facti: vt ibi. ꝛ no. in. l. cum quis. C. de iur. ꝛ fact. igno. et videbitis in. l. j. de condi. indebi.

¶ Caſus ſingulares in quibus mutuū contrahitur licet non fiat de meo tuum.

1 Unus actus occultatur cauſa coniungendarum actionum.

2 Circa idem qñ due fictiones ꝛcurrāt. remittiue.

3 Verba legis quod debent intelligi ſecūduz materiam tituli.

4 Habens pecuniam in capſa vel marſupio dicitur eam habere paratam ſolutioni ꝛ quomodo hoc ꝓbabitur. nume. 27.

5 Specialia in mutuo reſpectu alioꝝ contractuz.

6 Tutor vel quilibet adminiſtrator ex ſola ſcriptu

7 in ꝓincip. iſtius legis. et in. ℨ. ſer. l. ꝑcēdtis. qꝛ alie nos nunios ꝛc. vt ibi. ꝛ ſic patet iſtū tex. non poſſe intelligi vt dicit bar to. qua oz intelligi qđ oia fuerunt ꝫſumpta vñ ſi in telligaꝫ put ꝫ facit glo. ſ. qđ cēm pecuniaz mihi et tibi mutuani et ī telligaꝫ qđ fuerit cōſumpta. vt debet itelligi iuxta ꝓn. tū cōdicā qn quaginta. Cogita lz forte poſſet ſaluari itel. Bar. dicēdo qđ hic in fi. non ponaꝫ nec cōſideret conſumptio ſz tūñ numeratio ꝛ ſtat rō diuerſitatis iter ꝓmū caſum ꝛ ſecūdum huius. ℨ. qꝛ in ꝓmo ſeru⁹ numerauerat q non volebat mutuare etiaz ꝓ parte ſi nō habebat libera manu adminiſtrationē vñ conſumptio requirebaꝫ vt ſieret mutuum ſz in ſcdo caſu nō eſt ſic ex quo numerans ponitur libera perſona.

¶ Vel ſecūdo dic qđ etiā poſita cōſumptiōe hic intelligaꝫ text. ꝫ qđ nūeraui tibi nummos cōes mihi ꝛ caio vt cōes quo caſu ꝓ parte con dicā ex ꝙ ꝓo alia parte eſt q̄ſita tibi actio ꝓo me et ſic poſſet ſtare in tellectus Bar. cogita tū qꝛ vt dixi do. meꝰ ꝫ tenuit intellectū gloſ.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶In fi. Adde Bal. in l. ij. C. de sru. & lit. expē. & in l. i. C. qñ li. ab ēptione discē. & in l. cōuenticulā. C. de epis. & cle. in l. i. C. de dotis pmiss. intelligetū q̄ ista fictio de qua hic in fi. operat liberationē a pōa obligationis nō ipo iure sed ope exceptiōis. l. si res estimata. ff. si de iure do. ducta l. si mulier debito. ff. eo. tit. fm vulg. hic nisi pecunia fuisset in conspectu. arg. l. si pecuniā.

j. de solu. Alexā. a
~Andr. poma. b

b ¶Venio ad. Et potuit esse rō dubitādi ad tex. nostrū vtrū Sherek mutuū necne. q̄ habemus q̄ quoties in aliquo cōtractu deficiunt substantialia qō nō potest sustineri. ff. ptiū. & ff. itez ptiū. insti. de ēpt. mō i mutuo subst̄atiale est vt fiat de meo tuum. l. i. ff. appellata. & ff. mutui. & eo. qō h nō fiebat. ergo videbatur dicendū q̄ non posset contrahi mutuū. rō aūt decidendi po test esse triplex et pma q̄ l. 3re vera numos meos nō acceperis. tamen ficte accepisti: q̄ vt dicit text. in fi. pſumit q̄ primo mihi data fuerit & debinc a me ad te profecta pecunia. scōa potuit esse rō: q̄ regula qua habeſ q̄ nō cōtrahaſ mutuū nisi fiat de meo tuū p̄cedit in mutuo mere naturali: sed nō in naturali cui ius ciuile cooperaſ de quo in. l. nr̄a q̄ in eo est speciale vt dicit Bar. hic in. v. col. in fi. qō cōtra hat mutuus licet non fiat de meo tuum vere sed ficte tm̄. Tertia ratio potuit esse: q̄ q̄ paria sunt qō habeas a me vel ab alio voluntate mea. l. si fund⁹. ff. de pig. l. si insſami. ff. de dona. modo hic habetur de volūtate mea ergo sufficit cū non sit dubiū qō si a me habueris pecuniaz meā vel ab altero de volūtate mea qō contrabatur mutuum.

c ~Andr. poma.

c ¶Huius timore. In vbo doli aduerte hic q̄ Bar. ēpſſe vult. si bene aduertaſ q̄ data rei pſentia videſ tradita vere & possessio vere acq̄rita hoc idez voluit in antepenul. col. in vſi. op. in pe, col. ij. q. qō quidē putat erroneū. Alre, in. d. l. j. iusserūt. p tex. ibi qui vtiſ dictione videtur que est denotatiua fictionis. l. opa. in fi. ff. tit. ij. cuius oppo. lz posset rñdere tex. d. ff. si iusserim. qō dictio videt non semper importet fictionē. l. si mō filij. & ibi glo. & doct. maxime moder. ff. de lega. i. & qō habeat locuz in rebus q̄ ppter magnitudinem ponderis non possunt moueri vt dicit ibi tex. tamen ei adhereo vtpote verioꝛi quia text. q̄ allegat Bar. in dicto ff. ei videtur contraria. l. si pecuniam. j. de solu. vbi vtiſ dictione quodam modo que importat fictionem. l. si me in vacuā. j. de acgrē. posz. & text. in. ff. cato. l. iij. & ibi Alre. ff. de ēb. obli. & nō eūdo pambages est tex. ad lfam. l. q̄ statuliber. ver. fi. j. ō dona. can. moz.

~Andr. poma.

¶Largissime. No. ex ēbis Barto. q̄ non solum pecunie appellatione venuīt alie res mutuabiles sed etiā numoꝛuz appellatione qō nota q̄ a nemine hoc ponderatur q̄p̄ ꝓtrarium teneat Sali. & Ro. nulla de Bar. facta mētione ꝓo quoꝛū opi. cōtra Bar. est tex. apertus. l. litigatores. ff. qō ait. ff. de arbi. tamē videſ q̄ Bar. tenuit idez q̄ hic i. l. numis. in pin. vſi. ij. opo. j. de in lite iuran. Cogita tamē q̄ obscure loquitur sed p Salice. et Ro. videt tex. ff. si cui. l. cum hi. ff. de trāsac. et ad hec vide Curtuz. l. i. C. de pbi. sequest. in. i. nota bili. Feli. in. c. consulere. de fimo.

~Andr. poma.

¶Hec est lectu. Qñ aūt ꝛctus dicant fieri palaz & bonafide a tuto re cū pupillo. vide Bart. l. frater a fratre. penulti. char. in vſi. ij. qō. j. de cōdi. inde bi. de quo memi mit Imola. l. i. ff. fuit questitū. j. ad trebel. in. iij. col. Alex. in. l. tranſla tionez. in fi. C. de trāsact. est tamen casus vbi tutoꝛ pt

contrahere in. l. tutoꝛ rerū. & ibi Bar. exclamat. ff. de admi. tuto.

f ~Andr. poma. ¶Ad literam. Contrariū tenet Alret. l. j. ſi iusserim. ff. de acquir. pos. col. iij. Alex. cōi. gl. in. iij. colū. volu. g. ita dicit

a ¶Alia stricti iuris. Adde tu q̄ inc̄tū bar. hic vult qō actio q̄ oziꝛetur ex stipulatiōe iterposita sup ℞cto ex quo oziꝛet actio bonefidei sit stricti iuris. p quo facit glos. in. l. bonefidei. in glos. fi. in p̄nci. j. de eo qō cer to loco & ibi ea ad hoc pōderat ꝑau. de cast. & doc. sequuntur in ℟. Aduerte tu q̄. d. me⁹. h. d. qō doc. videntur errare q̄ imo assumeret sibi nā turā actionis bonefidei & esset bonefidei vt dicit gl. in. l. titi⁹. j. de pre script. v. & voluit Bar. in. l. si qs cū alr. in. ij. colū. j. de v. obli. & i. l. videamus. fi. si actionē in fi. j. de vſuris. a 8 est tex. de noc. i. l. ij. post p̄nci. in v. pui. j. de puis. credi. vbi stipulatio hz ꝓulegia ℞cto sup quo est adiecta q̄ assimit na turā illi⁹ ℞ctus. l. 9 si stipulatus. j. de vſur⁹. Et bñ hoc idē. pbaſ in. l. j. fi. bellissime. j. vt lega. no. caue.

a ¶Et dū videtur Bart. reꝓobare Jac. de are. j. p gl. in. l. petēs. & in. fi. accedit. Aduerte quia gl. in. d. l. petēs. & qō videſ fieri causa implēde stipulationis pambule in quolibet ℞cto. vt. d. l. si stipulatus. fi. i. & l. cū enim. de noua. & j. solu. matri. l. quoties. cū fi. ¶Et istis casibus in qb⁹ oziꝛi nō tol li cōtractū poterit agi ex qua cā volet & ex vtraq; cā dicet rem hr̄e vt in. l. si qs añ. j. de acq. pos. qō est multū notabile vt & qñ qs hz duo instr̄a facta diuersis tpibus de eodē. qō ex vtroq; dicaſ rē posse dere⁸ vt. d. l. si qs añ. f ¶Tertio accidit & qñq; ℞ctus & stipō fit simul & semel nec alter p̄cedit alterum vt fi dico titius dedit & vendidit mihi pūti et stipulanti &c. tūc puto idē qō. ff. dixi qñ stipō incōtinenti precedit vel sequiſ vt actio ex ℞cto nō tolla per stipulationē. Idē enī est fieri statim añ vel statim post vel in ipso ℞cto vt. j. e. l. lecta. & iste sunt stipōnes cōuentionales. de quibus in. l. v. ff. quē tionales. de ver. obli. p̄dicta aliquaꝛ tangunt per glos. in. l. si qs cū alr. j. & ver. ob. ¶Septimo dicit Ja. de are. q̄ spāle est. i mutuo qō facili⁹ agritur in 14 dñium rei iz nō ℞cet. vt. l. certi cōdi. ff. li. cuz. l. seq. ff. de noua. li. j. & l. ij. C. de rei vxo. act. & C. de iure do. l. alia. ff. fol. ma. l. quoties. ergo videt idem in alijs ℞ctibus qō in mutuo. qd dicemus. aduertatis iste passus est. subtilis & vtilis.

10 ¶Assumamus primo quando ℞ctus & p̄cedit & stipulatio sequiſ ex interuallo oliz presumebatur nouatio. hodie vō non: nisi agaſ. vt. l. si. C. de noua. & ista non est nr̄a materia. si vō stipulatio sequitur incontinēti. hic aduerte: qñq; p̄cedit ℞ct⁹ vere & certitudinarie vt si vendidi. & illud qō deductuz est in venditione deducit in stipulatione statim. et idem in fi. vt in locatione societatis & in alijs tunc nūq̄ nouaſ cōtractus per stipulationē nisi expſse agaſ. h est tex. expſsus in. l. duo societatē. b in pnc. j. ꝓo socio. glos. tū ibi dicit q̄ in dubio videſ agi q̄ fiat aio nouandi. qō non est verū nā iura antiq̄ q̄ pſumebant in dubio fieri aio nouādi loquūtur in stipulatione q̄ interponiſ ex internallo. lecus in ea q̄ interponiſ incōtinēti. vt. l. nā ad ea. de condition. & demōstra. vñ in hoc teneo opi. Ja. de are.

Qñq; precedit aliqd qō pōt esse ℞cus & se: et pōt

ff. de noua. in. l. q bis idē. in. l. scire. in. l. qui vsumfructū. de ēb. oblig. sed solue ex suis dicti. positis in. d. ll. & vide cōcordātias eiusdē cōcor. ff. hic videri contrariū in dictis suis in exēplo hic posito & in precedenti vbi si p̄cedat cōtractus certus et sequaſ incōtinēti stipulatio quod non fiat nouatio et tū in hoc exēplo est ℞cus certus & fit stipulatio incontinēti fit nouatio tamen posset pro salutiōe dici qō. s. in. j. conclu. loquatur in contractibus qui perficiunt consensuvt vēditionis & simi lium & in hoc exē plo de depositō qō loquiſ in contractibus qui per ficiunt re. et hanc distinc. videt etiā sensisse Fulgo. h. & ꝑau. de ca. i. ff. ch. ꝛysogo. & pt eē rō q̄ vbi agiſ de ℞cu qui perficit re. traditio rei pt̄ se habere ad contractū & nō ꝓtractum vt q̄ simpli citer tradaſ causa implēdi stipulationem. d. l. non oſ. in ōn. j. eo. ℞s in ℞ctibus q̄ consensu celebrantur. nō est sic de ꝑsensu. i. citur &c. et tamen ista saluatio nō placuit domino meo h q̄ nos nō possum⁹ itelligere Bart. in hoc casu qō loquatur certitudinarie de ℞ctibus qui re cōtrahuntur sed de actu qui posset sehr̄e ad ℞ctū qui p fecerit re. ergo opz qō dū Bart. ponit istud exem plū qō ita debeat itelligi vt noneniāt

casui de quo ipse loquiſ vñ sedo mō pōt intelligi qō loquatur qū traditio p̄cessit simplr & incōtinenti stipulo. mihi reddi ex cā depositi vel cōmodati. Nā hoc casu ꝑedireſ actio ex traditiōe & in hoc verificenſ ꝓba Bar. in isto exēplo q̄ traditio cēsebaſ facta ex cā depositi vel cōmodati & propter stipulationē ideo oziꝛeſ ex stipulatiōe. ¶Vel tertio qō fuerit facta traditio expſse ex cā depositi vel cōmodati & incontinenti adiecta fuerit stipō q̄ hoc casu ꝑediret actio ex traditione q̄ videret facta ad implēdam stipulationē & ita verificeſ qō dicit Barto. in ℞ exēplo. Nam hoc casu pōt quodāmō cōsiderari vn⁹ ℞ct⁹. ergo non mirum. si in ℞cto depositi esset adiecta stipō nō oziꝛet actio ex depositō sed ex stipōne. l. si ita stipulat⁹ fuero cū. l. seq. j. de noua. tñ hoc ℞ hāc saluationē videtur q̄ si exprimaſ cā traditiōis. ergo pset⁹ est ℞cus i se. ergo nō cā iplendi stipulationē. ad hoc tū rñderi pōt qō imo & ad idē pbaſ p text. in. l. si ita fuero. ff. si. ibi mutuā pecuniā. & tñ cā iplendi ibi dz nūeratio. scōa tñ salutio magis placuit dño meo & hz Bar. loquaſ p vbū si ponerez ideo est quia illa traditio pōt se hr̄e ad contractū nō qō velit dicere qō ꝑprie deponeré ℞ qō simplr tradā. cogita & adde que hic notaui ad Alex.

o ~Andr. poma. ¶Primo casu. Vide Alre. ff. vi. iij. col. vbi pulcre ponit. & consi. cxviij. j. col.

c ¶Possidere. Adde qō istud nō videt procedere qñ secūda vēditio facta sub eo pacto & sub ea forma ꝓout prima: quia secunda venditio nō valeret. ita dicit ꝑau. de cast. in. l. qui bis idem. j. de v̄bo. obliga. qō est no. ſm Alexan. ad ea que dicit Bar. hic.

f ~Andr. poma. ¶Si qs ante. Vide Alex. ℞ ff. cxvij. ad finē. volu. iij

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶ Campsori. Adde Alnge. in l. qui vsumfructū. ff. de vb. obl. Bal. in. l. fi. in aliquibus lec. C. de noua. Sali. in. l. fi fili⁹. ff. ad mace. Alng. in. l. sciēdum. ff. de edil. edic. Paul. de cast. cōsi. mihi. vi. incip. in causa q̄ vertitur luce. Et tu pro intellectu Bar. hic vide Alexand. in consi. 8. col. iij. in ver. ista non obstat alleg. in contrarium in. ij. volu.

↦ Andr. poma.

a ¶ Campsori. Vide alex. cōsi. 8. col. 2 & 3. in cōsi. dix. eo. volu. et consi. xciiij. pe. colū. iij. volu. ¶ ret. cōsi. v. barb. cōsi. xxxvij. co. iij. als in. viij. ff. vol. 2 in cōsi. xix. col. vij. eod. volu. Alexā. cōsi. ciiij. ij. col. vol. iij. 2 cōsil. cv. eo. vol. pro clara itelligētia huius questionis est premittendum q̄ nouatio est genus cōtinēs sub se nouationē in specie et delegationē vt est de hoc gl. ord. in rub. j. ō noua. 2 tenet Ly. in ru. C. de noua. et q̄ delegatio ppriere vere est q̄n tria cōcurrunt. Primo q̄ ille q pro me p mittit fit debitor meus. Secūdo q tā debitor me⁹ ꝓmittat. Tertio q̄ clarū sit q̄ interueniat stipulatio 2 tria copulatiue regrit argu. l. q̄uis. ff. mulier. el. ij. ad vell. quē Paul. 2 doct. ibi nō sequunt. et q̄ ad ꝟ vt dicaī delegatio requirat q̄ ille qui p me p mittit fit debitor me⁹. tenet expresse gl. in. l. si fich⁹. j. de noua. vno an tem ex his deficiēte nō erit propie delegatio 3 ipo pric vel potiꝰ nouatio. vnde apparet q̄ Barto. non loquitur in propie et vera delegatione cum non appareat vtrum iste mercator vel campsor esset debitor meus. Itez premittēdum est l. finali. C. de noua. ſm magis communem sententiam docto. 2 Bald. l. pecunia quam. j. eod. titu. et Jmo. l. pe. j. de pacto. stipu. non habere locum in delegatione licet tenuerit contrarium. Sol. hic. His ergo premissis quod tria de quibus supra requirantur in vera delegatione. et quod in ea non habeat locum. d. l. si. sed etiam quod per illā tollat hodie omnis obligatio licet expresse hoc non agat satis clare ptz q̄ questio Bar. non loquitur in delegatione cū nō appareat vtrū iste mercator vel campsor vt. ſ. dictū est. esset debitor meus q̄ 3 pro me promiserit q̄ tū non potuerim liberari nec etiā ex ea pite nouationis 3 millies potuerit valere nouatio cui3 hodie p eā ꝑpter dictā. l. si nō tollat obligatio prima nisi expresse hoc agat q̄ non fuit in pūcti. q. 2 ita tenent cōter omnes hic cōtra Bar. 3 contrarium tenuerit defendendo Bar. hic Alre. consi. suo. y. incip. in cā et puncto ad me transmissis. speci. in titu. de oblig. 2 solu. ſ. sequitur. circa princi. 2 Barto. l. ij. col. ij. C. de exec. rei iudi. vide: qz materia est frequēs nec per hoc remanet penitus discussa. pro veritate tū habenda facias quinq̄ principales qōnes. prima sit qō si sui debitor: tuus et iussēro titio promittere que debeo et expresse sit actum inter nos q̄ fiat nouatio: q̄ ego liberor. text. est iuncta gl. vbi vgo. l. iij. ſ. si. 2. l. falsus. ſ. sed si is. de fur. dicit glos. ibi erat res pūs. hic vo sine sit pūs siue nō. vide te dñi in. l. iij. de do. inter vi. 2 vgo. nō oz q̄ ibi res fuisset pūs 3 ibi subaudiaꝫ glos. Itē in. l. 3. ſ. j. et in. l. ſuptura. j. de iur. do. expresse oz q̄ ibi res nō erat pūs 2 erat ali⁹ Jctus quā mutui: 2 tū contrahiꝫ mutuū. nō ergo videt dicēdū q̄ in mutuo 18 sit speciale. Qui⁹ ergo gratia est ꝟ videdū q̄ debi tū mihi ab vno pōt conuerti in aliud debitum debendū mihi ab alio. ¶ Et hic est aduertēdum. aut illud debitū de nouo Jhēdū ꝑter Jhentiū volūtatē Jhiꝫ. tūc si regrit Jctionez de necessitate regriꝫ q̄ res sit in pūtia. vt. l. falsus. ſ. sed si is. j. de furt. Si vo Jhiꝫ ſm Jhentiū volūtatem. tūc p viā delegationis 2 stipulationis nō est dubiū q̄ pōt fieri. vt in toto ti. de noua. Si vo p aliud Jctum fiat. tūc siquidē post iussum factū debitori meo q̄ soluat: secuta est solutio: etiā ex interuallo. tūc vigore ipsius solutionis nou⁹ Jctus est celebrat⁹ 2 nouna obligatio. Ꝟ. pbaꝫ. ſ. de vsur. l. sed 2 si q̄s stipulaꝫ. in ꝑn. 2 de ver. oblig. l. iulian⁹. ſ. j. nec regriꝫ q̄ tpe facti iussus res sit in pſentia. vt dictis. ll. et sic etiā intelligiꝫ. l. iij. ſ. fi. j. de do. inter vi. 2 vgo. idem etiaꝫ esset in mutuo vt ꝟ. nā ex hoc q̄ debitor me⁹ tibi noīe meo numeranit querit mihi actio. vt. l. certi 2 dictio. ſ. si numos. ſ. e. l3 ꝓcessisset iussus multomagis si ꝓcessisset vt videtis in hoc tamē est speciale i mutuo q̄ illa solutiōe facta querit dño directa tanq̄ ꝑ ipm directo nūeratus esset. vt hic. Jn alijs vo Jctib⁹ nō sic. 3 tanq̄ factū esset ꝑ pro curatore ſuuꝫ. Si vo queris añq̄ sit solo secuta si quidē ꝓcessit sol⁹ iussus de soluendo. ille tū cui debet fieri solutio nulla3 de hoc promissionem habuit. tunc ꝓpidem causa quare illi debet solui est talis q̄ potest ipleri in qualibet re. exemplū in dote. dos em̄ pōt cōstitui in pecunia in reb⁹ mobilibus immobilibus 2 in iuribus. tūc statim perfectus est contractus: q̄ illa obligatio q̄ illi quesita est ex promissione cedit in causam dotis. vt. j. de iure dotium. l. cū pater. 2. l. 3. ſ. quoties. 2. l. si pater. ſ. i. 2. l. nuptura. 2 l. si sponsalibus. ſ. j. eod. titu. vbi est bonus tex. declarans hanc rationē. Idē in alijs cōtractibus ea dē ratione. ¶ Quidam sunt Jctus q̄ non possunt cōtrahi nisi in certis rebus vt mutuū q̄ requirit res q̄ consistunt in pondere numero vel mēsura: 2 tūc q̄ illa obligatio q̄ est illi quesita nō consistit in pōdere numero vel mensura nō pōt dici mutuuꝫ esse Jctū. ar. l. q negotia. j. mā. nisi pecunia esset solutioni parata. ita loquiꝫ hec. l. tunc em̄ illa pecunia fingiꝫ mutuata. Modo habes ītellectū huꝰ passus. ¶ Ex hoc apparet intellect⁹ eoruꝫ q̄ tota 19 die fiunt. ¶ Ego ꝟ dico campsori⁹ vel mercatori a q̄ soluat tibi illud quod debeo tibi ꝑ ꝓtio pannoruꝫ vel ꝓtio libri. sum ego a te liberatus. Rñ. siquidem ille campsor ꝓmisit tibi. ista ꝓmissio re pondet in gloss. ij. j. de verborum obliga. Tertia sit quod si iusse ro titio quod soluat tibi que ego debeo ipse autem promiserit: ego non liber⁹ contra Bartolum. hic tex⁹ tus est. l. si debitori. ff. de noua. et tenuit Paul. de castro hic. et in dicta. l. delegare. et consil. 9ly. et in. l. qui vsumfructum. vbi etiam Alexand. infra de verbo. obligatio. Quarta sit quod si verius in veris terminis delegationis que fit vt supra quod ego liberor. quia est delegatio. Salice. in dicta. l. quamuis. ſ. interdum infra ad velleia. cum persona in delegatione interueniens tanquam persona promittens: sed etiam tanquam res data in solutum. l. si sponsalibus. j. de iure dotium. 2 licet sit alia res que debetur cū ea sit volente creditore: quia illud ex ea alio volente creditore solui potest. l. ij. ē. 2 solutione eius quod debet tollit eis obligatio insti. quibus mod. tol. obli. 2 in istis terminis procedit op. Bar. quā etiā ita declarat Bal. quā babes

2. ij. col. ij. C. de exec. rei iudi. Alex. l. q vsūfructū. 2 Ange. 2 Jmo. in. l. penulti. j. de pacto. stipula. hoc tenet late Alex. cōsi. 8. vol. ij. incip. visis dispositionibus. limita ꝓcedere conclusionem vt nō ꝓcedat toties qñ tibi ꝓmittere in debitam ꝫ breui fugitiuū aut ꝫ breui decessurū q̄ tunc ego non liberabor etiā in veris terminis delegationis vel saltē tenebor de dolo. text. est. l. si cū dotē. ſ. si mulier. et que ibi no. Bal. ange. et imo. j. sol. ma. 2 ibi dez dicit Jmo. quod si in breui post facta ꝓmissione aufugit q̄ ꝓsumit q̄ ego scienter. Quinta sit q̄ qñ nō sumus in his terminis delegationis q̄ non cōcurrunt supradicta ego non liberor. puta q̄ nō esset debitor meus q̄ tibi ꝓmittere insseram: nec etiam fit innouatio cum expresse nō fit dictum. per d. l. fi. C. de noua. 2 iſtis terminis Bar. male loquiꝫ istud tamen non procederet quando aliud esset de cōsuetudine quia tunc q̄uis non essemus i veris terminis nec expresse dictū eēt vt fieret nouatio: tunc liberabor. text. l. ij. C. de consti. pecu. 2 in. l. pen. iuncta glos. in auten. de fideiuss. 2 ita tenet hic fulg. 2 cu. in. d. l. delegare ta men necesse esset probare consuetudinem 2 factis non creditur nisi probetur. Secundo nō procederet quando is quem iussi tibi ꝓmittere ꝓmisisset tibi acceptanti loco 2 nomine creditoris. q̄ ꝑ ista verba cēseremur egisse vt fieret nouatio. ita ad Iraz dicit Bal. l. ij. col. ij. C. de exec. rei iud. per tex. in. d. l. delegare. in verbo vice sua. 2 ita tenet Luma. in. d. l. delegare. 2 in. d. l. q vsumfructū. Alex. d. consi. 8. 2 Ludo. roma. hic q̄ confirmaꝫ ex eo q̄ tenet Bal. in. l. fi. in penul. q̄. C. ad. l. falci. 2 in. l. meuia. in ꝓncip. j. solu. mat. contra quod tamen facit q̄ isto casu nō dicar liberatus: q̄ licet per ista verba loco et vice debitoris inducatur nouatio per. d. l. delegare tamen non induceret delegatio per nouationē hodie p dictaz. l. fina. C. de noua. non inducitur liberatio nisi expresse hoc agatur. 2 ita tenuit melius considerans Paul. de cast. contra istam limitationem. d. l. quānis. ſ. interdum. j. ad velle. Tertio non procederet quando facta tibi promissione contra eum quem tibi promittere insseram restituisti instrumentum debiti: q̄ tunc absq̄ eo quod essemus in veris terminis delegationis et absq̄ eo quod expresse actum esset vt recederetur a prima obligatione: tamen liberarer et argu. l. labeo. ff. de pact. et ita tenet in terminis Bald. in. d. l. fi. C. de exec. rei iud. Quarto non procederet qñ is quem promittere iussi non promittit tibi ex eadem causa ex qua ego eram obligatus sed ex variata tunc etiam sine stipulatione promittendo stipulationē liberor. Ita tenet do. Fran. de alber. de are. l. si spōsalibus. ſ. j. ſ. de iure do. quem simpliciter sequitur Areti. hic. Quinto non procederet quoties is quē iussi tibi ꝓmittere facta ꝓmissione scripsisset in libro rationum suarū 2 facto te certior. re ratū habuisses tūc etiā am liberarer. ita tenet Jo. an. in addi. spec. in titu. de depo. sup rub. quē sequit Ang. hic et Paul. de ca. et Alexā. in. l. qui vsumfructum. et Paul. in. l. si. cum fundū. ff. de pact. qō tū non sit sine dubio p istaz eīm ratificationē non fit vera delegatio ergo nō liberor p supradicta q̄ tene menti.

↦ Andr. poma.

¶ Stratio est. Adde Alex. cōsi. xxxiij. col. iiij. iij. vol. 2 areti. ꝑsil. gli. in vlt. col. bal. consi. xxviij. in. i. parte.

¶ In constituta. Adde ſm Ful. q̄ etiā fallit si credi tor iurauit super actione p̄tins cōtra debitorem ad delatio nē aduersarij in dicio. l. si duo patrom. ſ. si quis iu rauerit. 2 ibi bar. iuncta. l. 3 si pos sessori. in vbo vti lis. j. ti. ꝓi.

¶ Ex his infra de vltra hic dicta per Aler. bal. cōsi. xxviij. incip. in quodaz instro. li. iij. vbi vide 6 bis que hic bar. dicit et in. d. l. predi. et in. d. l. si fundus. ſ. xxxv. li. j.

↦ Andr. poma.

¶ Sed quero. circa. i. q. Bart. Alde q̄ similē differentiaz inter verbum mutuauit et numeranit facit ipse Barto. l. certi condi. ſ. si numos. circa fi. 2 ibi not. ſ. e. 2 ꝓ ista decisione facit q̄ voluit per ea3 in fortioriꝫ termi nis Bal. l. ij. C. de fid. instru. in. iiij. colum. dicens q̄ dato quod pecunia esset ibi in presentia in bursa et tamen nō interuenerit numeratio 2 notarius confecerit instrm̄ mutui in quo dixit q̄ tius dedit et mutuauit⁶ sempr̄ onio cētus. ego debitor volens reprobare instrm̄ adducto testes qui probāt q̄ tpe 2 tractus nulla pecunia interuenit. vtrum ex hoc instrm̄ reddaī falsum. rñ. q̄ non. q̄ ista ꝟba dedit 2 mutuauit possiunt verificari non solū in numeratione ſz etiā in delegatione debito rum vel in connexione vni⁹ debiti in causam mutui casus est hic. 2 in. l. certi cōdictio. in fi. ff. e. Debeo ergo ego debitor formare articulos q̄ non interuenit numeratio. nec aliqd ex istis actib⁹ qb⁹ cōtrahitur mutuum. Sed si notari⁹ diceret dedit 2 numerauit. tūc diceret falsum. q̄ vere non interuenit numeratio: sed ali⁹ actus cōstituēs mutuū. ¶ Sed q̄ro ꝟ notari⁹ dixit in instro q̄ talis fuit cōfessus habuisse cētū q̄ habuit 2 recepit in pſentia mei notarij 2 testiū. debitor ad reprobandum instrm̄. pducit testes q̄ dicunt q̄ pecunia bī fuit ibi: sed nō viderūt q̄ debitor recepit eaz. dico q̄ ex hoc instrm̄ non redaguiꝫ de falso. nam si pecunia nō erat pſens vere pōt dici habita et recepta. vt d. l. si pecuniā. de so. 2. d. ſ. si iusserim. 2 ſ. dixi. non tamen dicat notarius numeranit nisi intercesserit numeratio. Dico etiā q̄ si fuerit alteri numerata pecunia recte pōt dicere notarius q̄ habuit et recepit: eo quo fuit numerata in sui pſentia: vt. l. falsus. ſ. sed si is. j. de furt. 2 l. si procuratori pſenti. de ꝟb. obli. ¶ Jugta predicta q̄uero cum in instrumento cōtineaī q̄ debitor habuit 2 recepit 2 debitor ad reprobandum instrumentum et ad sui defensionem producit testes qui dicunt ve

a
b
c
d
22
23
24

et ignorãtia ꝑ dolus in notario. Bart. in l. quoties. iij. no. j. de her. in-
sti. ⁊ est bonus tex. l. adhibitus. in fi. C. de bis qui sibi asceri. Secundus
regulam qua dicitur ꝙ proba. fal. debet de necessitate cõcludere. vt est
glos. l. iurisgen. §. quod fere. vbi. app. debet. ff. de pac. ⁊ ibi no. Bal. Ang.
⁊ moder. Bal. l. imperator. §. de sta. ho. Sali. l. de tutela. C. de inte. resti-
mi. do. Alex. §. fil.
vij. incip. viso p-
cessu inquisitiõis
in. ij. ⁊. vij. colũ. et
2ũ. l. xxviij. inci. vi
so testamento in
viij. colum.

✠ Andr. poma.

a ¶ Vos scitis. cir
ca secũdus. Adde
ꝙ bar. tenuit con
trariũ. l. prædia. j.
de acq. pos. ⁊ ma-
le cũ sit de hoc gl.
si ex cautiõe. ⁊ ibi
bar. et doc. in ad-
uerso. C. de nõ nu
me. pe. ⁊ cõiter te
neẽ hic per doct. l
d. l. filia. et. l. si ita
stipulat⁹. §. chry-
sogo. j. de vb. si. p
cano. c. si cautio.
de fid. instru. quã
limita nisi stylus
et consuetudo es-
set apponere ver a
bum numerauit 26
⁊ nõ interueniẽte
numeratiõe quia
tunc excusaretur
notari⁹ a falsita-
te ita tenet Bald.
in. d. rub. ff. quid
ergo et idẽ in. c. j.
ij. col. in ti. de fen.
cog. ⁊ idẽ in. l. j. C.
de 2ꝓfes. viij. col. ca
no. c. ij. de fi. instr.
referẽ. et sequitur
alex. cõsil. cxxxiij.
ici. visa facti nar-
ratione in pe. co.
bar. l. j. in fi. prin.
§. qõ gsq; iur. cõ
suetudo eñ etiaꝫ
iniqua excusat a
culpa glo. c. cũ ve
ner abilis. de con
sue. ⁊. c. de nicẽa. iiij
dist. ro. 2ũ. cl. xvi.
inci. vꝫ prima fa
cie. bar. l. fi pigno
re. §. fi. p illũ text. 27
j. de pig. act. ⁊ qõ
cõsuetudo qualifcũq; sit excusset a culpa. tenet ancha. cõsi. cclxxij. incip.
iure scripto. de quo no. Alex. 2ũ. cccclix. incip. ⁊ p inuestigatiõe pdicto
rũ. in vlt. col. ij. vol. p Bal. l. ex his vbis. ij. col. C. de testa. mil. p eundem
in. l. j. circa. vj. col. ⁊. d. l. si ex ptio. C. eo. ⁊. l. si ex cautiõe. C. de nõ nu. pec.
⁊ in. c. qm̃ 3 falsaꝫ. p Jnno. de pba. i. ij. col. ⁊ i. l. ij. §. fi. 3. e. vbi nolnit no-
tariũ excusari qñ dicit talis cõfessus est habuisse cẽtũ mutuo dãte ⁊ nu
merãte tali. secus vo si vsus fuisset gerũdio dicẽdo titi⁹ cõfessus est ha-
buisse centũ mutuo a sempronio dãdo ⁊ numerãdo eo. ꝙ tũc nõ postu-
lareẽ sed tenereẽ de falso ꝙ not. ⁊ vide Bal. 2ũ. ccxiiij. in. j. pte vide Alle.
consi. cxiij. in. iij. vol. ⁊ in. g. cõsi. vol. ij. Barba. cõsi. ix. col. vij. ⁊ duabus
sequentibus vol. j. ⁊ 2ũ. cxxvij. eo. vol. Card. 2ũ. vij. vbi inducit ad pul
chrũ casum a lex. 2ũ. cl vij. col. ij. vol. ij. Soci. 2ũ. cclxvij. ⁊ cõsi. cxj. Jsta
sol. lꝫ teneatur cõiter per oẽs moder. ꝙ in. d. l. qui negotia. non ex tabat
pecunia tũ non mihi placet qz si bene adnertat in text. ibi ⁊ in periculo
eius foret ex tabat. nec obstat solutio Alex. dicentis qõ bene ex tabat sed
apud aliũ qz est multiplicare diuinatiões ad illã. l. et qz text. non fundat
se vtrũ ex taret necne. sed qz debitũ ex vna cã conuerti non põt in causa
mutui nudo pacto ⁊ qz id qõ habet locũ in duabus ꝓsonis non habet
locum in vna ergo non est bona ista solutio cum sibi repugnet text. in
multis nec etiam est bona solutio Jaco. de bel. d. l. qui negotia. quam
re ipse habuit ⁊ recepit. §. statim reddidit ipsi cre
ditori. certe ex hoc instrũ nõ reddit falsum. qz ve
habuit ⁊ recepit. Sed an ex hoc reddaẽ Jctus in-
ualidus. ⁊ vꝫ ꝙ sic. qz qñ tu mihi das statim rece
pturus: nõ videris dare cũ ad me nullũ cõmodũ
pueniat. vt. l. g. sic. de sol. videbitis in. l. si tibi. j. eo.
Aduerte re⁹ ad sui defensionẽ põt ꝓducere testes
ꝓdictos ad triplicẽ finẽ. primo ad dicendũ instrũ
falsum ⁊ hoc nõ põt vt dictũ est. scõo vt dicat in-
strumẽtũ verũ tũ cõtẽta in eo esse inualida p. o. l. g
sic. tũc deberet re⁹ facere articlos cõcludẽtes duo
ꝓmo ꝙ pecuniã sibi datã statim reddidit. ⁊ qõ hic
agebaẽ inter eos añ; daret vel tꝛe dationis qõ
redderet: ⁊ tunc datio est nulla. vt. d. l. g sic. Ex eo
eñ solo ꝙ illud qõ accepit reddidit statim nõ red-
didẽ instrũ invalidũ. qz forte ex mera liberalitate
reddidit. vt. l. si qs duos. de sol. Tertio potest di
cere reus traditionẽ sibi factã: sed se liberatũ solu
tione. qz incõtinẽti reddidit. Sed reinciderem⁹ in
dubitationẽ illã quã gl. ponit in. l. cuꝫ gd. §. eo.
vtrũ illa simplex redditio videaẽ facta aio soluen
di vel donãdi vel qualr est tñ 3 reuꝫ ꝓsumptio. qz
nõ est verosimile ꝙ statim ex Jctu voluerit obli-
gari ⁊ liberari. vt. l. naꝫ ad ea. de gdi. demõ. vnde
ad ꝓsumptiones ⁊ indicia esset recurrẽdũ. vt dixi
in. d. l. cũ qd. ¶ Vltio vos scitis[a] † ꝙ quidã sunt
Jctus in quibus regrik ꝙ res soluaẽ vel pecunia
vt Jctus cessionis. vt. l. p diuersas. ff. l. ab anasta-
sio. C. mãd. pone ergo ꝙ quantitas ꝙ deberet nu-
merari esset multũ magna forte florenorũ decem
milliũ ⁊ non reperiẽ ita bñ pecunia de facili ꝙ ibi
ponaẽ in ꝓsentia ꝙ est remediuꝫ vt appareat nu-
meratio. rñ. quidã sunt Jctus ꝙ regrũt pecuniam
numeratã vel alias res 2ũsitẽtes in põdere nume
ro vel mẽsura tũc nõ est nisi vnũ remediũ. §. ꝙ ego
numerẽ tibi. c. ⁊ tu illa numerata dones mihi. et
ego iterũ numerẽ ⁊ tu mihi iteruꝫ dones. ⁊ sic de
singulis vsq; ad quãtitatem ꝓfectã. vt. d. l. si quis
duos. j. de sol. Jn Jctibus vo in quibus non reg-
rũtur dicte res sed implenẽ interuentu cuiuslibet
rei inter quos etiã puto esse Jctũ emptionis ⁊ vẽ-
ditionis. lꝫ eñ in ꝓtio requirat pecunia numera-
ta. vt. l. j. j. de 3hen. emp. tñ ꝑ illo ꝓtio põt solui
qlibet res estimata. vt. l. pretij cã. C. de rescin. ven.
ideo tũc erit tale remediũ. ꝓtio ꝙ tu cedes seu ven
dens constituas te meũ debitorẽ in tota illa quã-
titate. postea vendas mihi ꝓ toto ꝓtio ꝙ ꝓ tium tibi solvo cum te ab illa obligatione libero
vel possem tibi delegare aliquem quem meum fa
cerem debitorem in tota illa quãtitate: ⁊ illum sic
delegatũ liberares quando tibi postea actu soluã
vt app aret ex hac l. ⁊ ex supradictis. Vltimo hic
dicitur † qõ regrik ꝙ pecunia sit solutiõi parata
inducunt obligationem sed probationem. glos. si ex
lemus dicere quod per solutionem confessio conuer
consiteri quod ex vtrobis harum induceretur obligatio. ⁊ per cõsequẽs
nulle fictiones vel dic quod ideo ibi non cõuertit quia vt fundat se lex
fiebat nuda pactio hic autem stipulatio nec obstat si dicatur quod hic
etiam sit nuda pactio cum vtatur verbo conuenit quod importat nudũ
pactum: quia dicit quod imo importat stipulationem per. l. seruus ea. j.
de seruis expor. ⁊ in. l. pacta nouissima. C. de pactis. ꝓ ista solutiõe fa
cit tex. in. l. si de ꝓtio. que ita in ꝓposito distinguit. C. eod. titu. quod
no. quia non inuenies ita ample discussum.

b ¶ In promptu. Adde quod cum Barto. transeunt cõmuniter alij qui
bus paulus de castro addit quod in ꝓposito ꝓsumitur pecunia solu
tioni parata vt est de mente iurisconsulti in. l. qui negotia. in verbo nec
simile. ⁊ in. l. certi condictio. §. finali. ff. eo. quia alias delinqueret depos
tarius nisi conseruaret. hoc Alexan. intelligeret procedere nisi trãslatũ
esset dominium in depositarium: quia tũc cessat ratio sua. l. lucius. la. j.
⁊. l. dies sponsalitiorum. j. depo.

c ✠ Andre. pomate. ¶ Diuinationem. Banc tñ solutionem quã repro
bat Bar. hic vt diuinatiuam tenet ipsemet. l. j. prima col. in fi. versi. op-
ponitur ad banc solutionem. ff. de offi. procu. cesa.

qñ ambe tenet late hic consequens christo. quod ibi erant absentes: et ideo non
potest conuerti cum non possit haberi fictio breuis inanis que requi
ritur vt hic: quia. ij. respõdetur. vt. ff. et quia licet non possit habere lo
cum fictio statim inter absentes. l. qui decem. §. idem respondit. j. de so
lu. potest tamen habere locum ex interuallo nec etiam ista est bona so
lutio Fulg. id qõ
quomodo probabitur. rñ. ex qualitate personaꝝ
vt. l. si vero. §. qui pro rei qualitate. ff. qui satisda.
cog. Quid eñ si erat magnus cãpsor vel magnus
mercator: certe presumitur quod habeat illam pe
cuniam in promptu[b] vt. j. de in diez adiec. l. iiij. §.
si melior. in glos. in verbo facilior.

Si socius. Pecuniã meam al
teri debitam possuꝫ
mutuare: sed alienam nõ sine domini vo
luntate. h. o. Duo ponit vt patet ex summario. se
cunda ibi. quod si. ¶ Et not. quod dixi in summa
rio Barto.

Cum filius. Filio existẽte in
studio de equita
te subuenitur vt agere possit licet patri
actio competat. hoc dicit. ¶ Quero quid est dictũ
extraordinario iudicio. dicit glos. quod debet in-
telligi. i. officio iudicis. vt. l. si cui. j. de condi. et de
mon. quod not. quia vbi. l. dicit extraordinario iu
dicio debet intelligi officio iudicis. Alij dicunt
quod hic competit vtilis certi cõdictio. quod po-
test satis sustineri cum vtrumq; remedium sit ex
traordinarium ex equitate. Bar.

1 ¶ Error in causa contractus qñ impediat trãs
lationem dominij. ⁊ nu. 4.

2 Qñ inspici debeat id qõ ab vna parte agitur.

3 Error in specie contract⁹ qõ impediat cõtractũ.

5 Cõsumptio rei licet recõciliet dñij translationez
non tamen reconciliat contractũ inualidum.

6 Dissensus partium a Jctu quomodo probetur.

Ego. Error in specie contract⁹
impedit contractũ ⁊ dñij
trãslationẽ que recõciliaẽ consumptione
secuta ⁊ quo ad dandã petitionẽ seu actionẽ inspi
citur recipientis intentio. quo ad dandam excep-
tionem inspicitur animus dantis. h. o. ista. l. q̃
est multũ pulchra ⁊ no. ¶ Oppo. quod error cau
se non impediat translationẽ dñij. vt. l. cuꝫ i corp⁹
de acqui. re. do. Sol. dicit gl. hic erat certuꝫ quod
volebat transferre dominum ex alia causa ꝙ ex
donatione. certe ista cõtinet diuinationem[c] vnde
alij dicunt ꝙ ibi ante solutionem precesserat: hic
vero simul et semel cuꝫ traditione oriebatur cau
sa. hec sol. bene intellecta potest esse vera. quod eñ
hic dicit ꝙ error in causa impedit translationem
dominij intellige vbi traditio non tendat ad li
berationem. secus si tendat ad liberationez: tunc
eñ fauore liberationis error cause non impedit
dñij translationẽ. vt in. l. cõtraria. sed hic solutio
non tendebat ad liberationẽ. et hoc est qõ volnit
dicere glo. ꝙ ibi. ꝓmissio vel debitus precessit. q. d.
tbi solutio fiebat ad liberationẽ: et hoc tenet Jac.
de are. Old. vero in. l. Sꝫia. dicebat ꝙ ibi loquitur
de pacto quod est duo
rum vel plurium
inde conuersio. l.
prima. §. de pac.
et quia nisi cõsen
sisset vanum fuis-
sed dubitare cum
nullum sit dubiũ
quod non potuis
set esse mutuum
nisi eo consentien
te. vnde tu solue
aliter' quod ideo
ibi nõ potuit con
trahi mutuuꝫ: qz
loquitur in mu
tuo confessiona-
to. quod patet q
dicit quod miseꝝ
rat epistolam qõ
quidem bene nõ
potest cõuerti in
causam mutui: qz
verba harum nõ
pretio. vnde si vel
teretur esset necesse
confiteri quod ex vtrobis harum induceretur obligatio. ⁊ per cõsequẽs
nulle fictiones vel dic quod ideo ibi non cõuertit quia vt fundat se lex
fiebat nuda pactio hic autem stipulatio nec obstat si dicatur quod hic
etiam sit nuda pactio cum vtatur verbo conuenit quod importat nudũ
pactum: quia dicit quod imo importat stipulationem per. l. seruus ea. j.
de seruis expor. ⁊ in. l. pacta nouissima. C. de pactis. ꝓ ista solutiõe fa
cit tex. in. l. si de ꝓtio. que ita in ꝓposito distinguit. C. eod. titu. quod
no. quia non inuenies ita ample discussum.

---

quando ambe causẽ tendebant ad eundẽ effectũ.
hic vo tendebant ad diuersos effectus que so. pos
set esse bona quo ad ꝓm. l. non quo ad finem. ideo
tene ꝓcedentẽ solu. Qñ autez error impedit trãs
lationem dominij vel non. tangam. j. eo. l. eius qui
in puincia. ⁊ plenius tangiẽ in. l. i. §. de offi. pcur.
cesa. ¶ Scõo opp. de. l. si repetẽdi. C. de condi. ob
2 causaꝫ. vbi † dicit ꝙ illud qõ ab vna parte agitur
ab vltimo hic ꝙ
ibi ab africano:
quia tantum est
dicere ista cõtra-
git illaz quod est
fugiẽdũ nec etiaz
est bona solutio
quod ibi non con
uertitur in cau
sam mutui quia
primo erat obli-
gatus acti. bone-
fid. ⁊ conuersione
fuisset obligatus
acti. stricti iuris.
et per hoc fuisset
ei ꝓindicatum
cum plura primi
legia habeaẽt act.
bonefid. ꝙ stricti
iuris. vt. §. tex. §.
fina. et in. l. certi
cõdictio. §. eodẽ.
nec est bona solu
tio quod domi-
nus non consen-
serat ꝙ imo con-
sensit ꝙ ibi text.
loquitur de pa-
cto quod est duo
rum vel plurium
inde conuersio. l.
prima. §. de pac.
et quia nisi cõsen
sisset vanum fuis-
sed dubitare cum
nullum sit dubiũ
quod non potuis
set esse mutuum
nisi eo consentien
te. vnde tu solue
aliter' quod ideo
ibi nõ potuit con
trahi mutuuꝫ: qz
loquitur in mu
tuo confessiona-
to. quod patet q
dicit quod miseꝝ
rat epistolam qõ
quidem bene nõ
potest cõuerti in
causam mutui: qz
verba harum nõ
pretio. vnde si vel
teretur esset necesse
confiteri quod ex vtrobis harum induceretur obligatio. ⁊ per cõsequẽs
nulle fictiones vel dic quod ideo ibi non cõuertit quia vt fundat se lex
fiebat nuda pactio hic autem stipulatio nec obstat si dicatur quod hic
etiam sit nuda pactio cum vtatur verbo conuenit quod importat nudũ
pactum: quia dicit quod imo importat stipulationem per. l. seruus ea. j.
de seruis expor. ⁊ in. l. pacta nouissima. C. de pactis. ꝓ ista solutiõe fa
cit tex. in. l. si de ꝓtio. que ita in ꝓposito distinguit. C. eod. titu. quod
no. quia non inuenies ita ample discussum.

a ¶ Dederim. ad
de Ange. ⁊ Bal. 3
in lectu. antiqua
tenẽtes cũ glos. et 4
etiã Pau. de cas. 5
⁊ Raph. cu. l. d. l.
si tibi dederim. et
Alegã. hic lꝫ aliq
contra.

✠ Andr. poma.

b ¶ Nõ ois. Facit
l. obligationum
substãtia. j. ꝺ ver.
obli. ⁊. l. verũ. ⁊. l.
qui iniurie. j. de
fur. ad istaz tñ re
gulaz vide Bal. l.
si absentis. C. eo.
ti. ⁊ eũdem. l. si ꝓ a
curator. in fi. ap 6
pa. j. de cõdictio.
indebi.

✠ Andr. poma.

c ¶ Scõo not. Ui
de Ang. ⁊ Alegã.
l. ij. in. iiij. col. j. de
lega. j. vide glo. c.
vbi periculũ. vfi.
decem diebus. de 1
elec.

d ¶ Renocari. ad 2
de dũ in glos. po-
nit casus qñ do-
nanꝫ penitet qõ 3
renocaẽ donatio
qõ illud venit li-
mitandũ nisi do- b
nans sine herede 1
decedat: qz tũc pe
nitentia donãtis
donationez nõ in
fringeret sin ale- c
gan. g alleg. Ange. in ꝓ disputatio 2
ne sua incipiente
astẽsis miles p. l. 3
primaz. j. qui sine
manu. ad li. pue.
⁊ idẽ no. Ang. in
l. circa. §. fi cui. j.
ad. l. falci. et in. l.
g rome. §. flauiꝰ.
vbi dicit hunc ca
sum esse maudi-
tum. Et sub hoc
casu renocatiõis
ex penitentia di-
cit etiã Alegã. cõ
prehẽdi posse ca- 1
sum singularem
quẽ ponit Dy. in
l. fichum qui. de 3
le. j. vbi dicit sicut
testator voluntaꝝ 4
rie alienãdo rem
legatã videtur re
nocare legatuꝫ. l.
fideicõmiss. §. fi. rez
de leg. iij. ita ⁊ eo
dẽ mõ alienando
voluntarie rẽ cau
sa mortis dona-
tam: qz donatio
cã mortis post ce
lebrationez regu
larit̃ accedit na
ture legatoruꝫ. l.
marcellus. §. j. de
dona. cã. mor. z ꝺ
dictuꝫ dicit sedm
Bal. Alegã. fore
aureum cui adde
inꝺ tũ tãgit an p
supuenientez ini-
micitiaz renocet
donatio cã mor.
no. ꝙ Spec. in tit.
de dona. §. i. vfic.
qd fi aliqs baro.
qd autẽ fi ille ad
quẽ feudũ denol-
ui debebat tanꝺ
ad ꝓximioreẽ con
serit quod de-
tinẽs feudũ illud
ꝺareet remitio-
ri in gradu qui
fuit ingrat⁹ con-
sentiẽti et copula
nit inimicitias se
cũ an ille qui con
senſit posſit renoꝛ
care donationeꝫ
tanꝺ ipse feciſſet
moꝛtuo donato-
re. Bal. cõsuluit
qõ sic eius consil.
ccclxix. lib. iiij. ici
pi. nobilis vir.

¶ Partem. Adde qõ bic probaẽ ꝙ si qs in libello petat. decẽ ⁊ probat de quinqz ꝺs reus in illis con
ꝺenari ⁊ ab aliis absoluit secunꝺuz Pau. de cast. bic allegãdo notata p Ly. in. l. vniea. C. de lit. ꝺtes. not. Bar. i. l. qui vas. in pn. j. de furtis. cano. in. c. j. de lit. cõtest. Alegã. tu adde Bal. consil. cclxx. lib. iiij.

---

1 **Si pupillus.** ¡Consumptione fa
cta † per recipientez
vel per alium mutuum ⁊ solutio reconciliantur.
hoc dicit. Diuiditur. primo loquitur quando pe
cunia est consumpta per recipientẽ. secũdo quan
lem. secunda ibi: quapropter. tertia ibi: naz oino.
¶ No. qõ dixi in summario. ¶ Secundo no. ra
2 tionem † quare reconcilietur mutuuꝫ cõsumptio
ne ⁊ solutio. certe quia facto tradentis videtur ad
cõsumentem peruenisse vt hic in tẽxt. ibi ad eum
qui accepit peruenisse ꝛc. ¶ Oppo. ⁊ videẽ quod
3 pupillus † possit repetere. vt. l. interdum. j. de. cõ
dictio. indebi. Solu. ibi soluit debitũ naturaliter
tantũ: hic debitũ vtroq; iure. ¶ Quero dicẽ hic
facto eius peruenisse. quero vtrum intelligatur
facto tradentis vel recipientis. Glos. variat. veri
tas est qõ intelligatur facto dantis. sicut dicimus
cum mutuum reconciliatur vsucapione. vt. l. qui
alienam. j. de dona. causa mor. ¶ Secundo que
4 ro † quid si pecunia est perdita ⁊ non conuersa in
vtilitatem recipientis. an pupillus liberetur vel
obliget debitorem. Glos. ponit opi. videturꝫ nõ.
qz pecunia erat pupilli. ergo ei perit. vt. l. pignus
C. de pigno. act. in contrarium est veritas sez qõ
pupillus liberetur et habeat debitorem obliga
tum. nam secuta consumptio operatur id qõ do-
minij translatio a principio. vt. §. eodez. l. si filius.
sed si ab initio dominium esset translatum seque
rentur predicta. ergo ꝛc. et hoc videẽ tenire glos.
secunda. j. de conditio. indebi. l. j indebiti. §. sed si
numi. Barto.

1 ¶ Verba in contractibus impropriantur.

2 Si in donatione apponitur pactum seu modus
quod non sit proprie donatio.

3 Pecunia credita ex necessitate quod non dicitur
proprie credita.

4 Datum vt reddatur dãti an ⁊ qñ operetur domi
nij translationem in recipientem.

Si tibi. Donatio in qua aliqs
pactum apponitur ꝑ pe
cunia que spõtanea voluntate non cre
ditur non dicitur proprie donatio vel
creditum de rigore: secus de equitate. hoc dicit in
summa. ff. o. qz verba † que non possunt accipi in
contractibus. sin proprium significationem acci
piũtur scõm impropriũ. ¶ Secũdo no. qñ quan
2 do † in donatione apponitur pactum seu modus
3 nõ est proprie donatio. ¶ Tertio no. ꝙ † quando
creditur de necessitate pecunia. ꝛet sic sponte quis
aliena fidem non sequitur. nõ dicitur proprie cre
dita pecunia sed abusiue vt hic ita debet intelli
gi quod dixi. §. eo. l. ij. in fi. ⁊. l. si is cui. §. fi. de sol.
¶ Oppo. de. l. qui id quod. §. j. de do. sol. intellige
illã scõm istã vt non sit donatio proprie ꝛꝫ impropie.
¶ Oppo. qz non transiuit dominiuꝫ in accipien
4 tem vt. l. qui sic de soln. † Sol. quãdo aliquid daẽ
hoc acto vt danti reddatur aut apud eu ꝙ cui pri
mo datur est remansurum aliquod commodum ⁊ e
tunc in eum transfertur dominiũ. licet reddere te
neatur vt. l. seruus. j. solu. matri. ⁊ hic. licet eñ red
dat tamen ille cui reddit obligatur ex mutuo ad
reddẽdum. Si vo apud eum nullum est cõmodũ
remanserum et tunc impeditur dominij transla
tio. vt dicta. l. qui sic. de soln. ⁊ ibi per Jac. de are.
⁊ ibi plenius dixi. sed si translatio in dantem fie
ret sponte non coacte valeret indistincte vt. l. si qs
duos. de soln. Barto.

1 ¶ Creditor qõ tenetur partem debiti confessa
tam recipere ⁊ de dubia litigare.

2 Ad bonum iudicem spectat lites dirimere.

3 Particulare solutionem facta a debitore quãdo
teneatur creditor recipere.

4 Creditor qui debet habere centum cogitur totaz
summa petere ne causa cõtinentie diuidatur.

5 Creditor ꝙ inuitus dicit recipere debitũ quando
deponitur propter debitorem.

1 **Aidam estimaue-**
e runt. Creditor † tenetur partem[e] debiti

Archivo Histórico del Rosario

confessatā recipere de parte vero dubia litigare. hoc dicit in summa. ¶Hot. q̄ dixi in summario.

2 ¶Scōo no. T q̄ boni iudicis est lites dirimere.

a ¶Oppo. q̄ qs nō cōpellat recipere particulare solutionez vt l. tutor. §. lucius. de vsur. solu. vera est q̄ ibi totū debitū erat liquidū. hic pars liquida t pars dubia erat. ¶Cōtra hoc oppo. de. l. fi. qui. mo. pig. vel hypo. solu. Solu. ibi erant plura debitā vnde pōt debitor solvere vnum integrū: hic vō erat vnum tantū debitū. vnde non admittitur particularis solutio. nisi propter dubium litis. Dicas T ergo aut sunt plura debita: t tunc cogitis. Dicas T ergo aut sunt plura debita: t tunc cogitur creditor vnū accipere absq; aliis q̄ intelligē q̄ integrū offert. vt. d. l. fi. qui. mo. pig. vel hypo. sol. per hec apparet ad q̄d est vtilis inuestigatio. l. scire debemus. §. de vb. oblig. que dicit q̄ tot sunt stipulationes quot sunt res nominate: tunc enim quelibet pōt solui de per se. ¶Et idem dicimus in. l. ij. iij. iiij. v. v. de lega. ij. Si vero est vnus tantū debitū. t tūc aut pars debiti est liquida et pars non: t tūc cogitur creditor recipere particulare solutionez. dūmodo pars illa tota offeratur vt hic. t hoc causa minuēdarū litiū aut totum debitum est liquidū t nō admittit particularis solutio: vt hic. t. §. de vsur. l. tutor. §. lucius. Fallit in. l. cū heres. §. ité si decē. §. de statulibe. t hoc fauore libertatis. Item fallit. C. de colla. fun. patri. l. placuit. fauore eorū qui ad tributa solnēda tenentur.

b ¶Quero T quid ecōtra si creditor qui tenetur recipere centū vult petere tm̄ decem: debitor vult q̄ agat ad integra cētum: an creditor debeat cōpelli agat ad hoc t an cogat tota centū recipere. t glo. alleg. de. videtur determinare q̄ sic. ne cause continētia dividat. vt. C. de iudi. l. nulli. t. l. j. §. de qui. re. ad eū. iudi. ea. facit. l. si idē cū eo. §. de in risdi. om. iudi. t. l. cū quedā puella. eo. titu. t ibi forte dicam.

¶Quero quō T cogat creditor accipere debitum cū in inuitū beneficium nō cōferat vt ex de regu. iur. c. inuito. in. vj. rū. q̄d illa pecunia poterit offerri. t postea peribit periculo creditoris vt. l. qui de cē. in pn. §. de sol. ita dicit glo. t bene.

¶Estimatio vini debiti a quo tēpore incipiat crescere an a tēpore more vel tēpore lit. cōtesta. fm aliā t habet cōsideratio loci vbi debet solui vel vbi petitur. h. d. Dividit. primo dicit habendam rōnem estimationis ppter tēpus. secundo ppter locum. secunda ibi interrogauit. Glos. ponit casum in terminis. ideo dic vt in ea. ¶Hot. q̄ dixi in summario. ¶Hot. T q̄ de loco ad ths vel de tempore ad locū licita est argumētatio. sic in. l. fi. §. de tritica. ¶Nec lex hz duas lectu. prima q̄ cōsideretur estimatio a tēpore quo petitum est f in iudicio litem contestando t hoc dicūt quidaz t tenēt vt responsio aptetur interrogationi que de tēpore lit. cōtesta. quesiuit. de tempore vō petitionis extra iudiciū nihil dicit. Alij intelligūt quod cōsideretur tempus q̄ petitū est etiam extra iudicium. t licet text. hoc non exp̄imat. tamen ipsi subaudiūt t ita glo. ponit casum tamē de hoc nō curo quia quācunq; lectu. teneas ad idem tēpus reducit propter solutiones cōtrariorū. s. vt inspiciamus tēpus more: t ideo vt contraria bñ aptemus ad tex. psequamur istā lectu. q̄ inspiciatur tempo more. ¶Oppo. q̄ mutuū datur hz reddi aliud nō idem. vt. §. eo. l. ij. in pn. sed hic dicitur q̄ illud idem vinū petebatur dum hic dicit vinū q̄ mutuo &c. cum T q̄ sit relativum substantie. vt no. C. de sentē. que p eo q̄ interest pfe. l. i. in glo. in v. pferunt. t instit. de inuti. stipu. §. alteri. solu. quidā exponit q̄. i. quale. vel dic verius fm Jaco. de are. t alios q̄ idē videt peti. hz petatur i genere suo. ppter oīmodas similitudinē vt dixi vobis. §. eo. l. ij. in princ. ¶Scōo oppo. hic ōr q̄ per indicē t sic innuit q̄ iudicis officium intentetur. Cōtra imo cōpetit certi cōdictio. vt. §. e. l. certi cō dictio. in pn. sol. expone per iudicē id est median te iudice. t ista sunt dicta Jaco. de areti. ¶Venio ad apparatū: et quia dixi q̄ debet inspici tempus moze. obstāt huic lect. quedā iura que dicūt inspiciendum esse tēpus cōtractus. Item quedā iura que dicūt inspiciendum tēpus lit. cōtest. Ité quedam alia iura que dicūt inspiciendum esse tēpus sentētie. vnde de quolibet per ordinez opponam.

¶Oppo. q̄ inspiciat tēpus contractus. vt. l. cuz quis. de act. t obli. sol. ibi ōr q̄ inspicit tempus satisdationis. hoc est tēpus appositū in satisdatione quo ille debuit solvere cuius diei lapsus constituit debitorē in moza. et sic concordat cū ista: quia inspicitur tempus more. t hec bona. vel dic q̄ bic loquit in reo ibi in fideiussore qui obligauit se eo tempore quo moza rei precesserat. vñ merito ispicitur tēpus cōtractus: q̄ tēpore cōtractus iā erat moza cōtracta. t hoc tangit glos. hic in v̄bo quanti tunc. ¶Venio ad glos. magnā quā diuido pro clariori intellectu in quatuor partes. primo assignat vnaz oppositionem q̄ inspiciat lit. cōtesta. t sic nō sufficiat tēpus petitionis extra iudicialis. secūdo assignat aliam oppositionē q̄ inspiciatur tēpus contractus. tertio redit ad primū t iterum opponit q̄ inspiciat tempus contestationis. ideo istā partē cū prima simul iungā in recitando ea. quarto ponit practicā huj⁹ legis quō debeat formari libellus. Scōa ibi: sed certe tēpus dati mutui tertia ibi: sed fm hoc fortiter. quarta ibi: sed q̄ro.

4 ¶Oppo. T et incipio a scōa parte videtur q̄ debeat inspici tps cōtractus. vt. §. eo. l. cū quid. Sotum ad bonitatē vini intrinsecam vel alterius rei mutuate tēpus contractus inspicitur vt ibi: hz quātum ad bonitatem extrinsecaz inspicit quanti plurimi valuit a tēpore more vt hic. ¶Secundo ad idem oppo. q̄ inspiciat tēpus cōtractus. vt. j. de nona. l. fundum cornelianus. solu. ibi estimatio fuit principaliter pmissa: vnde petebat iure actionis. hic vero vinum debebatur et estimatio veniebat iudicis officio. ¶Tertio opp. q̄ inspiciatur tempus cōtractus. vt. l. ratio. §. si per vēditorez. j. de actio. empt. solu. dicebat ad parti. qō ibi loquitur in contractibus bonefidei. hic in strictu iuris bec solu. nō placet. nam in contractu emptionis periculū deteriorationis pertinet ad emptorez: si vēditor nō est in moza. vt. l. i. j. de picu. et cōmo. rei vēdi. sed fm hoc periculuz pertinet ad venditorez etiam ante mozā. vnde alij vt By. t Pe. dicunt t hoc etiā sequebatur Cy. t Jaco. but. et exponunt ibi tēpus quo venit hz tradēdum vt sic non dicat de tempore contracte venditionis: sed de tempore quo debuit fieri solutio. vnde concordat cum ista. Ista solu. est quedā diuinatio vnde Guil. de cug. dicit q̄nq; q. iij. ver. circa tertium. extra de libel. obla.

¶Loci. Adde q̄ p hoc dicūt Cy. t Alberi. hic in re peti. fuisse determinatuz in. q. de vino vendito in marchia q̄ dari debeat ferrarie t agebat ad rescisionem ꝛractus tanq̄ vēditio facta esset pro minus dimidia iusti pretij iuxta. l. ij. de rescin. vend. deberet attendi quāti vinuz valeret ferrarie. bene facit. l. cōtra rixse. j. de act. t oblig.

a ¶Debes em̄ scire. Adde tu q̄ hz hec sol. bar. cōtrā reprobet: vt hic p zDoder. tñ p ista sol. adducebat. dicens hic tex. i. §. cū aūt. isti. de ēpt. t vendi. et in. l. fi. j. de pericu. t commo. rei vendi. vbi dicit q̄ periculuz est emptoris pretio non soluto hz in. §. si per venditorem est venditoris ergo pretium erat solutum.

¶Scōo quia nō plus operantur verba q̄m factus. l. de qbus. §. de le. hz ex sola interpelatione oblato p tio vēditor cōstituitur in mora. t. l. iulianus. §. offerri. j. de act. empti. ergo pariter t fortius per solutionem t sic ex facto.

¶Tertio. nā mora irregularis est potens vt vsure debeātur iure actionis. l. ait pretor. §. hz hodie. §. de mino. vbi glo. in verbo vsuras. si ergo hoc est in vsur⁹ odiosis fortius erit i estimatiōe q̄ tiplurimi q̄ pariter debetur iure actionis in contractu bonefidei. l. i. in princi. j. de act. emp. Et b modo posset salvari ista sol. bart. t ad tex. in. l. i minorum. C. de act. emp. qui vī multū obstare vbi fauore minoris etatis re ipsa fine interpellatione mora cōmittit: ergo non est verum in oī psona: sic i minore ī spōderi potest q̄ in emptione et venditione nō sit speciale in minore. l. iulian⁹ §. ex vendito. j. de act. empti. t. l. curabit. C. eo. titu. p Bar. hic alleg. hz bene in alijs octibus. Vel scōo potest dici q̄ speciale sit in minore q̄ in moza q̄ stituant emptorem re nō tradita hz tradendo rē cū fructib⁹ vt in. d. l. in minoribus. sed maior: id dicit quandoq; ille qui tenetur ad vinum seu ad aliam quantitatem non vult illud tradere tunc habetur estimatio illius pluris quo fuit a tempore contractus vt lege contrari a. quādoq; vult tradere vinum sed creditor non vult recipere quia modo vinum non valet tantum tunc habetur ratio estimationis a tempore more: ita loquitur bic et ideo dicit ipse quod glo. no. hic ponendo casum dicit quod debitor erat paratus soluere vinum. Ista sol. non placet. primo quia tex. in. §. fi per vēditorem. dicit moza fuerit nota. q̄ dicit moza fuerit. et sic innuit mozam precessisse et fuisse non autem modo ex tare. Sed fm Bul. si ponimus debitorem modo soluere nolle: modo est in moza: secus si velit soluere. Preterea lex dicit: si res vendita non tradatur ad id quod interest agitur vt. l. j. de acti. empti. sed in interesse habetur ratio vtilitatis non solum creditoris. sed etiam debitoris. vt. j. de eo quod certo loco. l. ij. in pn. sicut enim ibi fit propter locum. ita etiam bic fieri debet propter tempus eadem ratione: vt bic in text. sed fm Bul. non haberetur ratio vtilitatis debitoris: si vinum ante sui mozam decreuisset. ergo &c. Qualiter ergo soluemus. certe difficile contrarium est tamen recte intelligendo concordat. debes[a] enim scire quod in contractu emptionis t venditionis venditor recepto pretio re ipsa est in moza adeo quod tenetur ad vsuras. vt. j. de actio. empti. l. iulianus. §. ex vendito. C. de actio. empti. l. curabit. dicēdum est ergo quod ibi ab initio: et in ipso cōtractu venditor recepit pretium: vnde si non tradidit statim fuit in moza tempus enī contractus et more fuit idem quod ergo ibi dicitur inspiciendum tempus quo venit bene dicit. illo enim tempore incipit esse in moza vnde tempus cōtractus et more fuit idem: sicut dicimus in furto et rapina vt. C. quod metus causa. l. j. C. de furt. l. subtracto. cum fi. ¶Venio ad tempus contestationis t ad sumo p principium glo. et videtur quod debeat inspici tempus litis contestate. vt. j. de triti. l. fi. Sol. mora precessit inspicitur tempus more: vt bic. si vero non precessit inspicitur tempus litis contestate: quia ex tunc incipit esse in mora vt ibi. Et sic semper concordant quod inspicitur tempus more. ¶Item oppo.[b] et nunc intro tertiam partem glo. et videtur quod inspiciatur tempus litis contesta. in contractibus stricti iuris. vt. j. cōmo. l. iij. §. in bac. in fin. §. sol. dic ille. §. habet multas lectu. sed solutio vera est fm Joan. et fm nostros moder. quod ibi p̄ out loquitur de contractibus stricti iuris in quibus dicit inspiciēdum tempus litis contesta. est verum quo ad fructus: vt. j. eod. l. cum fundus. in pn. sed ꝙtum ad estimationez rei inspicitur tempus more: ita loquitur bic: put vero ibi loquitur in contractibus bonefidei est idem quod bic etiam in fructibus fm Jo. in quibus inspicitur tempus more. Idem in his que habent instar bonefidei: vt. C. in quibus cau. in integ. resti. non est necesse. l. in minorum. Ista sol. non placuit Alo. primo per tex. qui ibi dicit quanti ea res est. et sic loquitur de estimatione rei nō de fructibus. Ideo ipse soluit aliter quod bic inspiciatur tempus more: vt tempus a quo. ibi vero inspiciatur tempus litis contest. vt tempus ad quod. incipit esse crescere estimatio a tempore more vsq; ad tempus litis contest. et non vltra. Ista sol. nō videtur vera: q̄ fm boc efficeretur reus melioris conditionis per contestationem contra. l. non solet. j. de reg. iur. vnde alij volentes sustinere istaz opi. Alo. dicunt quod tempore cōtestationis res erat perempta. vt. d. §. in bac. bic vero debebatur quantitas que perire non potest: certe ista sol. nō est vera. nam si res est perempta nō crescit estimatio vltra quia crescere non potest. non autem est hoc propter naturā contractus: sed text. in. l. contraria. dicit quod hoc est propter naturam contractus. ergo &c. vnde intellige finē illius. §. prout intellegit Joan. scilicet in fructibus. principium vero vbi dicitur quanti ea res est intellegit Guil. de cu. quod loquitur de estimatione rei quod satisfit quandoq; ille qui tenetur ad vinum seu ad aliam quantitatem non vult illud tradere tunc habetur estimatio illius pluris quo fuit a tempore contractus vt lege contrari a. quādoq; vult tradere vinum sed creditor non vult recipere quia modo vinum non valet tantum tunc habetur ratio estimationis a tempore more: ita loquitur bic et ideo dicit ipse quod glo. no. hic ponendo casum dicit quod debitor erat paratus soluere vinum. Ista sol. non placet. primo quia tex. in. §. fi per vēditorem. dicit moza fuerit nota. q̄ dicit moza fuerit. et sic innuit mozam precessisse et fuisse non autem modo extare. Sed fm Bul. si ponimus debitorem modo soluere nolle: modo est in moza: secus si velit soluere. Preterea lex dicit: si res vendita non tradatur ad id quod interest agitur vt. l. j. de acti. empti. sed in interesse habetur ratio vtilitatis non solum creditoris. sed etiam debitoris. vt. j. de eo quod certo loco. l. ij. in pn. sicut enim ibi fit propter locum. ita etiam bic fieri debet propter tempus eadem ratione: vt bic in text. sed fm Bul. non haberetur ratio vtilitatis debitoris: si vinum ante sui mozam decreuisset. ergo &c. Qualiter ergo soluemus. certe difficile contrarium est tamen recte intelligendo concordat. debes[a] enim scire quod in contractu emptionis t venditionis venditor recepto pretio re ipsa est in moza adeo quod tenetur ad vsuras. vt. j. de actio. empti. l. iulianus. §. ex vendito. C. de actio. empti. l. curabit. dicēdum est ergo quod ibi ab initio: et in ipso cōtractu venditor recepit pretium: vnde si non tradidit statim fuit in moza tempus enī contractus et more fuit idem quod ergo ibi dicitur inspiciendum tempus quo venit bene dicit. illo enim tempore incipit esse in moza vnde tempus cōtractus et more fuit idem: sicut dicimus in furto et rapina vt. C. quod metus causa. l. j. C. de furt. l. subtracto. cum fi. ¶Venio ad tempus contestationis t ad sumo p principium glo. et videtur quod debeat inspici tempus litis contestate. vt. j. de triti. l. fi. Sol. mora precessit inspicitur tempus more: vt bic. si vero non precessit inspicitur tempus litis contestate: quia ex tunc incipit esse in moza vt ibi. Et sic semper concordant quod inspicitur tempus more. ¶Item oppo.[b] et nunc intro tertiam partem glo. et videtur quod inspiciatur tempus litis contesta. in contractibus stricti iuris. vt. j. cōmo. l. iij. §. in bac. in fin. §. sol. dic ille. §. habet multas lectu. sed solutio vera est fm Joan. et fm nostros moder. quod ibi p̄ out loquitur de contractibus stricti iuris in quibus dicit inspiciēdum tempus litis contesta. est verum quo ad fructus: vt. j. eod. l. cum fundus. in pn. sed ꝙtum ad estimationez rei inspicitur tempus more: ita loquitur bic: put vero ibi loquitur in contractibus bonefidei est idem quod bic etiam in fructibus fm Jo. in quibus inspicitur tempus more. Idem in his que habent instar bonefidei: vt. C. in quibus cau. in integ. resti. non est necesse. l. in minorum. Ista sol. non placuit Alo. primo per tex. qui ibi dicit quanti ea res est. et sic loquitur de estimatione rei nō de fructibus. Ideo ipse soluit aliter quod bic inspiciatur tempus more: vt tempus a quo. ibi vero inspiciatur tempus litis contest. vt tempus ad quod. incipit esse crescere estimatio a tempore more vsq; ad tempus litis contest. et non vltra. Ista sol. nō videtur vera: q̄ fm boc efficeretur reus melioris conditionis per contestationem contra. l. non solet. j. de reg. iur. vnde alij volentes sustinere istaz opi. Alo. dicunt quod tempore cōtestationis res erat perempta. vt. d. §. in bac. bic vero debebatur quantitas que perire non potest: certe ista sol. nō est vera. nam si res est perempta nō crescit estimatio vltra quia crescere non potest. non autem est hoc propter naturā contractus: sed text. in. l. contraria. dicit quod hoc est propter naturam contractus. ergo &c. vnde intellige finē illius. §. prout intellegit Joan. scilicet in fructibus. principium vero vbi dicitur quanti ea res est intellegit Guil. de cu. quod loquitur de estimatione rei quod satisfit

tis potest sustineri: vt. j. dicaz. Contra hoc tamen quod dictum est de fructibus videt. §. de rei ven. l. fructus. la. i. Sol. ibi petebam quod erat meum sed quod. §. dixi loquitur quando petebā mihi de bitum. ¶Summa expediti de scōo scilicet de tēpore lit. contest. et iste oppositiones non ita directo tanguntur in glos. ¶Venio nunc ad tem pus

6 sententie: T dicitur hic quod inspicitur tēpus quo petito &c. oppo. imo videtur quod debet inspici tēpus sententie. vt. j. commo. l. iij. §. in hac. in princ. Solu. quidam exponunt ibi inspicitur tēpus rei indicate: id est tempus more que potuit iudicari. b Et hoc tenet Petrus Alij vt Gui. intelligūt ibi proprie: et respondent quod ibi loquitur de estimatione rei que fit fm affectionem per iuramentum in litem: t tunc inspicitur tempus sententie hic de estimatione rei que fit fm veritatem quo casu inspicitur quanti plurimi fuit a tempore more et hoc satis placet. ¶Oppo. de. l. in hac. j. de triti ca. et. l. iulianus. ibi scribi si hominem. de rei ven di. vbi dicit quod debet inspici tempus sententie. Solu. duplex est tempus: est enim tempus a quo t istud est semp tempus more vt hic. aliud est tempus ad qō: t istud est tēpus sententie vt in contrarijs inspicitur enī quanti plurimi fuit a tempore c more vsq; ad sententiam nō post fm quosdā. Alij vltramō. cōtra quod examinabo in. d. l. in hac. q glo. hic nō tangit. t istud est multū vtile scire: cum

7 fm ¶Statuta italie instrumenta guarentigiata et alia instrumenta habeant vim sententie diffinitiue t mandant executioni sicut sententia diffiniti ua. nam fm istā opi. videtur q̄ estimatio vini vel fruméti debiti ex quo tale instrumentuz apparet non possit crescere ppter mozam post instrumentum confectum ex tali contractu cū a die celebrati cōtractus videt cōdēnatus. qō an sit verum ibi d dicam. Reassumo ergo breuiter cum queritur qō tempus inspiciatur circa estimationem rei. Aut queris de tempore a quo aut de tēpore vsq; ad qō

8 crescat estimatio. Primo casu T aut estimatio debetur iure actionis t inspicitur tempus ꝛractus nec vltra crescit. vt. l. fundū cornelianū: de noua.

9 t. l. hominē. j. man. T aut estimatio venit iudicis officio et tunc aut moza fuit cōtracta tempore celebrati contractus vel. pmissionis seu obligationis t inspicit tempus cōtractus. vt. d. §. si per vēditorē. in. l. ratio. j. de ac. empt. t. l. subtracto. C. de fur. cum fi. Aut T non fuit tunc contracta moza: et tunc aut moza p̄cessit lit. ꝛtest. et inspicitur tēpus more. vt hac. l. t. l. si sterilis. §. cum p venditorē de

11 act. emp. T Aut moza non precessit t inspicitur tēpus lit. contest. vt. l. fi. j. de tritica. et hoc est verum

12 in estimatione q̄ fit fm veritatē in estimatiōe T vero que fit fm affectionem per iuramētum in litem inspicitur tempus sentētie. vt. l. iij. §. in hac. in fin.

13 cōmo. Si vero T queris de tempore vsq; ad quod et tunc aut estimatio venit iure actionis et tunc inspicitur tempus contracte obligationis nec vltra. pgreditur vt dictum est. aut venit officio iudicis t tunc aut res perijt ante sententiam t tunc inspicitur quanti plurimi fuit vsq; ad diem quo res perijt vltra non quia vltra estimatio non potest crescere. vt bic not. in glo. fm vnam sol. Si vero res durauit vel erat quantitas que perire non potest tūc crescit estimatio vsq; ad sententiā. vt. j. de triti. l. in hac. an aūt post ibi dicā. In vsuris vō t fructibus que tempora inspicianf: dicam in. d. l. in hac. ¶Veniamus ad vltimā partem scilicet ad practicam. ¶Oppo. quod sententia debet esse conformis libello: vt. l. fundus. communi di. nec

14 enim debet ferri sententia de alio q̄m fuerit petitum. vt. l. fi. C. de fideicom. li. sed hic dicitur quod fuit petitū vinū t debet fieri cōdēnatio in estimatione: ergo male: sol. tu debes scire q̄ sine actione nemo experitur: vt. l. si pupilli. §. videamus. §. de neg. gest. Item scire debes q̄ actio datur ad illud q̄ est in obligatione ex qua descendit actio. vt. l. licet. §. ea obligatio. §. de procura. sed in obligatione hic est vinum tm̄. ergo vinum est in actione: ergo vinum debet peti q̄ si peteres estimationem

faciet in re tradita tantum ita dicit Bar. ibi in secunda opp. quem vide. et ad rationes zDoder. hic t magie. o. Alex. vide que notaui ad aleg. hic i. iij. col. in ver. ꝑterea. opi. Hui.

¶Ité op. Adde tu circa istaz op. bar. quia glo. non assumit hoc 3ntū contra text. sicut facit bart. sed gl. per illū. §. in hac adnersatur solutioni date ad. §. per venditorē vt ex verbis glo. percipi pōt ꝛperpendit bic. d. mens.

¶Certe ista solu. Adde tu p solutione. d. §. in bac Et vide que dicit Bartol. in. d. §. in hac. in. vij. lectu. hz male referatur a do. aleg. hic. et vide que posui hic ad aleg. in fi.

c ¶Andr. poma.

¶Reassumo. vide cremo. notabili suo. nume. iiij.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶Dirimere. ad b de post Aleg. in ꝑtū ꝛcludit post Paulū de cast. q̄ z causa suadete inde ꝛ potest cogere partes ad compromittendum. a gu. l. equissimus. quod ides voluit Bal. cōsil. exp vij. incipi. dominātibus. libro. iij. vbi etiā dicit q̄ ille in quē cōpromissus c est si timet scanda lum oriri pōt ex arrupto pnūtiare ꝛ eadem die q̄ oīa tolerant pro d pter publicaz vtilitatem ꝛ ille qui e fallit ne fallatur vtitur prudentia non calūnia. vt. l. fi. C. de pond. auri. ꝛ. l. cū pater. §. titio. de leg. ij.

b ¶Plura debita. 5 sed quid si vnum. est pncipale aliud accessoriuz vt sortis ꝛ vsure an vnū potest solui sine 1 alio. Alb. de rosbic tz q̄ non per d. l. tutor. §. luci⁹. idē tenet Sali. in 2 l. i. C. de sol. sequitur Ellexā. q alle, 3 q̄ nō. gl. in. l. vsuras. in fine. C. de vsu. Bal. in. l. sed et si alia. j. de ꝑsti. 8 pecu. et in. l. accessionem. in. gviij. q. 9 C. de vsu. ꝛ in. l. si traditio. in. vj. q. de act. empt.

10

c ¶Aut totū. Vide Alex. l. si mihi ꝛ tibi. i. j. ij. col. de lega. i. 12

d ¶Tributa. ad de fm Bald. hoc non idem esse in collectis. 14 15 17

e ¶Petere tantū. Adde tu et vide de hoc per eundē Bar. in. l. in commodati. §. duob⁹ ff. cōmo. Alex. de imo. in. l. cū q̄daz puella. §. de iurisdi. om. iudicū. §. finali. ꝛ in. l. scire f debemus. j. de v. obliga. late p do. zDaria. in. c. dilecti. argu. ꝛ ꝛ ig. 19

Inum. bona ꝛ repetētes ꝛ reci

tant hic materiā que ponit per glos. in. l. in hac. de tritica. Ego autē ero ꝛtentus solū examinare que hic ponūtur per glo. materiā autē plenius dicā in. d. l. in hac. vbi glos. ponit. t hoc dicit. Estimatio T vini debiti incipit crescere a tēpore more fm vnam lect. vel a tēpore lit. cōtest. fm aliā t habet cōsideratio loci vbi debet solui vel vbi petitur. h. d. Dividit. primo dicit habendam rōnem estimationis ꝑpter tēpus. secundo ꝑpter locum. secunda ibi interrogauit. Glos. ponit casum in terminis. ideo dic vt in ea. ¶Hot.

↪Andr.poma.

a ¶Non ob. Hanc eandē limitatiōnem posuit bart. ad istam regulaz q̄ nō dz fieri condēnatio in aliud a q̄ est petitum nisi 16 ex cā necessitatis l.stipulatiōes nō diuidunt.co.iiij. in fi.ī.l.si seruum §.fi.hic alleg.per eū.j.de verb.obl. pro qua facit q̄ voluit ipsemet. Bar.l.si quod ex pāphila. in vlti. notabili. p illum text.j.de lega.ij.p cuius 2firmatiōne.Adde bene facere q̄ nō not.Bar. l. fideicōmissa. p illum text.§.si seruo. in fin.de lega. iij. vbi dicit q̄ in deq nō pōt i alio condēnare q̄ q̄ est petitum q̄i id pōt prestari iure vel consuetudine pmittente: secus vō vbi ius vel cōsuetudo id prestari non pmitteret q̄ tunc iudex poterit condemnare i alio q̄ q̄ est petitū. Adde etiam bene facere: q̄ lz in iudicio diuisorio petaī diuisionē bonoz cōiuz: tñ poterit iudex vnicuiq; vni aliquā vbi nō cōmode posset dividi adiudicare. alteri vō estimatione. iuxta §.pe. inst. de offi. dele. Et vni vsumfructū: alteri vero p 18 prietatē.l.v.et ibi Flor.not.p limitatione istiº regule.§. de vsufruc.

b ¶In glo. Dicit ro. collige ex glo. q̄ in causis in q̄bus nō requirit libell9 si cōtingat produci libellum etiā ineptū nō vitiabit: & dicit alexan.q̄ Bal.in.l. ī fi sine scriptura C.ad treb.ad hoc pōderat istā glo. & idē tenere Bar. in extraua.ad reprimendā. in v.figura. & bal.in.l.j. in.ij.col. C. de exce.rei iudic. Ant. de butri.in.c.j.de li. obl. & facit §m ipm q̄ i simili vo luit glo. no. insti. de libe. §. multis agere fine actione: verum q̄ hodie vinum dari non pōt sub illa estimatione quāti plurimi fuit a tpe moze. si hodie valet minus de necessitate deuenit ad estimationē p officiuz iudicis. vt.l. si seruum. §. fi. de verb. obli. & l.fi. q̄ sent. fine ap. rescin. & ibi no. & videbitis in.l. pmissor. j. de cōstitu. pec. ¶Nō ob.ª q̄ oz q̄ iudex nō debet condēnare in alio quā petitū fit: q̄ verū est nisi ex causa necessitatis. Vel dicamus. & istam puto q̄ sit melioz practica hic fuisse petitū vinū & condēnatione fieri in estimatione per officiū iudicis cū vinū illius estimationis reperiri nō possit. Et aduerte q̄ Pe. & Ly. vident formare libellū hic & cōcludere q̄ condēnatio debeat fieri ad totā estimationē. q̄ nō est verum. imo debet condēnari ad vinū: & ad id q̄ vltra interest si vinum reddidisset debito tpe: vt.l. q̄ si ephebi. j. de eo q̄ cert. lo. cum enim reus liberaret̄ solvendo vinū & id q̄ vltra interest si vinum bauisset debito tpe: vt.l. celsus. in fi. cum.l. seq. & ibi no. §. de arbi. als est l.l. si cū dies. §. fi. cū.l. se. & ibi no. eo. titu. non dz agi precise vt cōdēnet ad estima 17 tionē. Erit ergo ↑practica ista q̄ si quidem mora precessit anteq̄ detur libellus dicatur sic. dico q̄ ego mutuaui tibi tñ vinū vel tantū frumentuz. & q̄ id mihi reddere debuisti tali tpe: & sic a tali tēpore circa fuisti in mora reddēdi. Itē q̄ a tali tēpore circa cor. bes frumēti vel vini valuit tñ. Itē q̄ hodie valet minus: & sic interest mea habuisse vinum & frumentum tpe debito: quare peto te condēnari ad dictū frumētū vel ad vinum & ad id q̄ mea interest dictū frumentū vel vinū dicto tēpore habuisse: habita ratione estimationis quāti plurimi fuit a tpe moze: & quāti plurimi interesset vlq; ad sniam. Si vero mora nō precessit libellum tunc potes formare libellū simpliciter & dicere: peto eū ꝯdemnari ad dictū frumentū vel ad vinū: & tunc si estimatio incipiet crescere pendente iudicio & tpe sententie valeret minus: posses implorare officiū iudicis vt eū cōdēnet quanti tua interest tibi solutuz fuisse a tpe moze: habita rōne estimationis quanti plurimi fuit pendente indicio. vt.l. ediles. §. itē sciendū. de edil. edic. tū cautius est q̄ in ipso libello ab initio ꝓponaī sic. peto eum condemnari ad dictū frumētū vel vinū verū q̄ estimatio dicti frumēti vel vini posset crescere et decrescere pendente indicio: ideo peto eū condēnari habita rōne q̄ati plurimi fuerit pēdente indicio & nō ob.ª ↑q̄ oz q̄ iudex nō debet ꝯdēnare in alio quā petitū fit: q̄ verū est nisi ex causa necessitatis. Vel dicamus. & istam puto q̄ sit melioz practica hic fuisse petitū vinū & condēnatione fieri in estimatione per officiū iudicis cū vinū illius estimationis reperiri nō possit. Et aduerte q̄ Pe. & Ly. vident formare libellū hic & cōcludere q̄ cōdēnatio debeat fieri ad totā estimationē. q̄ nō est verum. imo debet ꝯdēnari ad vinū: & ad id q̄ vltra interest si vinum reddidisset debito tpe: vt.l. q̄ si ephebi. j. de eo q̄ cert. lo. cum enim reus liberaret̄ solvendo vinū & id q̄ vltra interest si vinum bauisset debito tpe: vt.l. celsus. in fi. cum.l. seq. & ibi no. §. de arbi. als est l.l. si cū dies. §. fi. cū.l. se. & ibi no. eo. titu. non dz agi precise vt cōdēnet ad

hoc ius pōrectū.ij.col.in fi.C.de sac.fan.eccle.& cū Bar.trāseūt cōiter hic alij scriben.lz Fulgo.& Ro.aliqualiter ipsum impugnent.

✣Andr.poma. a ¶Nō no.Et circa 2clusionē istā vide Bar.l.principa libus.ad fi.ff.eo.in qbus declarat in qb⁹ officialib⁹ habeat locū.l.n.fa.

b ¶Qua actiōe.Adde eūdē Bart.reassumētē hic dicta eius 9silio mihi cxij.inci.Utsolpū cto.& paul.de cas. 9fi.vlti.

✣Andr.poma.

c ¶Docet . Vide Bar.cōsil.cxij.&c.

✣Andr.poma.

d ¶Si vo.An au- 8
tem lex ista pce dat tātū in pecu nia numerata an etiā in alijs reb⁹ mutuabilibus et an in 3ctu mutui tātū & an in alijs a 3ctibus circa ꝓn cipiū dic ꝙ Bal. l.singlaria.i. ciij. b specialitate.S.eo. 9
tenet ꝙ habeat lo cū tūi in pecunia numerata stricte & non in alijs rebus mutuabilib⁹ quem tū non credo bene dicere:qz text. noster dicit ꝙ mutui datione obligari pōt non restringēdo se ad pecuniā numeratā sed mutuuz cōsistit etiaz in alijs rebus.l.ij.ff. mutui.S.eo.non ob. verbum pecunie positum in tex.qz c quādo sumus in materia nō odio sa ꝙ terminus pecunie large accipiē ꝓ rebus mutuabilib⁹. bart. l. singularia.in.iiij. colum. ver. & aduerte.S.eo. & in.l. talis scriptura.et o ibi doc.l.de leg.i. ex quo videt bal. in fin . illius specialitatis.i fequē.

nō appareat in illā causam esse cōuersam: vt.l.de exerci.l.i.ff.nō aūt.v.lz si in ptijs.& ita videt sentire Azo in summa de exercitoria.& Jnnoc.in.c.fi. de fideiuſ.qō apparet manifeste qñ mandatū implet:fuit eñ sibi concessum vt pecuniā mutuo acciperet in talē causam.& hoc fecit.& vltra nō habebat querere creditor. ¶Qñq; tnō bz spāle māda tum ad accipiendū pecuniam mutuo:sed est ei cōcessa simpliciter administratio ciuitatis:tunc loq tur ista lex ꝙ accipiēdo pecuniā mutuo obligetur ciuitas si in eius vtilitatē ꝓhibet pecuniā essevver sam:aſs secus facit.d.l.i.ff.non aūt.S.alle.& C.de sac.sanc.ec.aut.hoc ius pōrectū.& C.qñ ex facto tu.l.si in rē.facit etiā qō no.[a] in.l.si pupilli.ff.in fi. magne glo.S.de neg.gest.Quero.dicit hic si pecu nia nō est versa in vtilitatē ciuitatis tenenť admi nistratores:qua actione[b] tenenť.Breuiter t vtpu to si qdem ipsi recepерūt pecuniā mutuo simpliciter vel etiam tanꝙ administratores ciuitatis. per hoc nō excludiť quin etiam ipsi ꝓpio nomine teneanť ex eodē 3ctu.potuit eñ mutuans contēpla tione vtriusq; mutuare qō ꝓesumit in dubio. vt d.l.si pupilli.ff.j.& C.qñ ex facto tut.d.l.si in rem.& hic.sed ſ expresse fuit dictū ꝙ recipientes tanꝙ p sone ꝓmiare non teneanť:tunc nō est dubiū ꝙ nō tenebuntur.nam obligatio non obligat vltra ani mum & intentionē contrahentiū.vt.S.& l.non ois in ꝓin.& hoc videť tenere Jnn.in.c.ꝓ tuas. extra de arbi.quid ergo tunc fiet.Respon.sicut creditor quivt creditor vēdidit ad duo tenetur.ſ. vt se creditorem doceat et se doceat ceteris potiozē.vt.C. credi.eui.pig.non debere.l.i. per.l.ij.ita ille q contrahit vt administrator ciuitatis & ciuitatis vtilitatem debet facere duo: scilicet se administratorem ꝓbare ciuitatis & se ad vtilitatem ciuitatis hoc feciſse. Aut ergo non docet se administratorem vel docet se minus legitimum mandatū habuisse & tūc tenetur de dolo.vt.S. de dolo . l. quidam debitor.& l.si legatarius.eo.ti.dolo enim facit asserendo se administratorem cum non esſet. Si vero docet se administratorem non autem docet pecuniam versam in vtilitatem ciuitatis. puto ꝙ poterit conueniri condictione ob causam.fuit eñ ei mutuata pecunia vt in vtilitatem ciuitatis ver teret que causa secuta non est:vt.j.de condic.inde. in.l.si pcuratori falso.et per to.titu.Si vero neu trum docueret nec se administratorem nec pecuniā versam in vtilitatem ciuitatis:tunc puto quod cesſaret actio de dolo & haberet locum condictio ob

col.mutare sententiam.circa sēm dic ꝙ glo.l.j.C.de vēden.rebus ciui. lib.ꝙ.tenet ꝙ sic sed reꝓbať per Bart.& doct.ibi & p Jnno.& cañ.e.i. de postu.& p Bal.in aur.hoc ius pōrectū.C.de sac.san.ec.Pau.& Ro. hic in fi.& ꝙ imo hec.l.nō habeat locū in alijs 3ctibus ꝓbo: nam ciuitas & minor: egparantur.l.respublica.& ibi glo.& Bart.C.eq qb. cau. maio.modo minor: non habet ꝓiuilegium nisi in cōtractu mutui.l.j.C. si aduer.credi.ergo idem in ciuitate cum parificentur.vt.S.

✣Andr.poma. e ¶Sed quero. Vide q̄ scripſi ad Bart.l.q semel.ff.de decre.ab or.faci.banc opi.ꝙ ois 2tractus celebratus a ꝓcipe vel ba nente potestatē.l.cōdende.habeat vim.l.& possit alleg.in iudicijs tenet Bar.in.l.cesar.hic alleg.& l.si vnus.ff.pactus ne peteret.in vlti.col. S.de pac.Bal.& Pau.j.in ꝓin.S.de cōstitu.ꝓin. vnde dicit Alb.l.i. S.de here.vel act.vend.quod similes contractus habeant vim.l. publi ce.& huic regule adde quod ꝓximo concludit Alexan.consi. cccxxvi.in cip.in hac causa & lit.pen.col.& idem Bal.c.ad audientiā.de ꝓscrip.& in.c.j.quid sit inuesti.Ang.l.officiū.circa fi.de rei vend.qz similes contractus habent vim.l.vt.S.sed per.l.transfertur dñium sine traditione Bal.l.j.in ꝓmo notabili.C.cōia de leg.idē bal.l.fi.C.de sac.sanc.ecc.in iiij.col.& idez.c.iij.in vlti.col.de noua.fo.fideli.cano.in.c.cum dilectus de consue.an tū per cōtractum ꝓncipis trāsferatur dñium sine traditione. vide Bal.post Andre.de iser.in.c.ij.de nona fo.fide.colū.vlti. vbi videtur sibi contrarius.

f ¶Jaco.but.Adde ꝙ Alexan.transit cū hac opi.maxime per not.per Joā.an.in addi.ad spe.in ti.de in integ.resti.vbi habeť ꝙ castris et cole-

gijs repletis multitudine hominum datur restitutio:nō autem parvus.Tu etiam adde Ro.idem tenentem ꝙ Jo.and.cōsil.cccxxxiij.vbi consuluit ꝓ castra ciuitelle.

g ¶Presente collegio.Ultra Alex.q dicit ꝙ magis cōis opi.est ꝙ sufficiat prelato mutuū datū ꝛsensu capituli.Adde

causam q̄ actio de dolo cum alia non cōcurrit:vt S.de dolo.l.i.ff.C.de dolo.l.ij.& facit ad predicta b
j.quod falso tu.auf.l.i.& ꝓ totū illum titu. ¶Sed
e quero[c] ꝓ practicā huius.l.qūo agā contra admini
10 stratorē vt se administratores doceat.Rñ.potero agere ꝓmo contra ciuitatē & interpellare illū vt cause assistat & eam instruat ꝓbando predicta:vt C.de enic.l.si parentes.cū duabus.ll. seq.qō si nō facit:tunc agetur cōtra cū istis actionibus: de q bus.S.dictuz est.posset etiā ante indicis officium i
implorari cōtra talē administratorē vt predicta fa ciat.vt argumēto.j.de enict.l.in creditore. facit.j. de fideiuſ.l.si ꝓtēdat.& ibi no. ¶Quero & nunc intro gl.hec.l.loquiť in ciuitate:qd in alijs colle gijs.glo.dicit idē quā nō.Jac.de are.ꝓtra:q̄ ista lex est cōtra ius cōe:ergo &c.vt.l. ins singulare.et l.qō vō cōtra.S.de legi.et.l.sed reꝓbari. in fi.de
f ꝓcu.tu. Guil.de cu.& Jac.de bu.[f] videnť tenere & dicere ꝙ q̄dā sunt collegia q̄ inuicem in communi oia tractant:sicut negotia particularia: vt colle gium eorū q emunt salmas vel alios redditus ex publico.de qbus habetur.S.qō cuiusq; vni. no.l. j.et in istis nō haberet locū hec.l.in alijs vero col legijs magnis haberet locum hec.l.q̄ est eadē ra
11 tio.Certe si predicta bene ꝓaduertatis:glo.nostra videtur velle quod non sit speciale in ciuitate imo idem in omnibus q̄ de necessitate per alios regū tur.vt glo.notant in.d.l.si pupilli.ff.i.in fine ma gne glo.cum ergo omne collegiū de necessitate re gatur ꝑ alios.videtur ꝙ in quolibet collegio sit
12 idem. ¶Quero quis habet necesse ꝓbare ꝓpecu niam versam in vtilitatē ciuitatis vel collegij vel alterius glo.dicit ꝙ creditor. ¶Sed qualiter hoc
13 probabitur:dicunt q̄dā ſ fi mutuatum est admini
g stratori ꝓsente collegio ex hoc ꝓbatur ꝙ fuerit versum in vtilitatē collegij qō satis placet per ea q̄.S.dixi.sed ſi mutuatum est solum administrato ri non presente collegio:tūc videtur ꝙ sufficiat ꝓ bare qō tempore contractus mutui ciuitas indi
b gebat[b] vt.l. fin.j.de exercito.et hoc tenet Jaco.de are.& Cy.hoc refert in aur.hoc ius pōrectum.cir ca fi.C.de sac.sanc.eccle. Guil.de cu.dicit ꝙ.l.fi.de exercito.loquitur in personis nō ꝓiuilegiatis ſz
14 persone ꝓiuilegiate vt minores ciuitas & eccle sia habent hoc plus.ſ.q̄ creditor ꝓbet hoc quem i
i vtilitatē ꝓsonaruz ꝓiuilegiatarum esse versum.[i] circa hoc vide Jnnocē.extra de deposi.c.j. & Jac.
k de bel.in aur.vt nulli indi.ff.j.in ꝓin.& extra de so.c.j.per glo.& Jnno.

causam q̄ actio de dolo cum alia non cōcurrit:vt S.de dolo.l.i.ff.C.de dolo.l.ij.& facit ad predicta b
j.quod falso tu.auf.l.i.& ꝓ totū illum titu. ¶Sed
e quero[c] ꝓ practicā huius.l.qūo agā contra admini
10 stratorē vt se administratores doceat.Rñ.potero agere ꝓmo contra ciuitatē & interpellare illū vt cause assistat & eam instruat ꝓbando predicta:vt C.de enic.l.si parentes.cū duabus.ll. seq.qō si nō facit:tunc agetur cōtra cū istis actionibus: de q bus.S.dictuz est.posset etiā ante indicis officium i
implorari cōtra talē administratorē vt predicta fa ciat.vt argumēto.j.de enict.l.in creditore. facit.j. de fideiuſ.l.si ꝓtēdat.& ibi no. ¶Quero & nunc intro gl.hec.l.loquiť in ciuitate:qd in alijs colle gijs.glo.dicit idē quā nō.Jac.de are.ꝓtra:q̄ ista lex est cōtra ius cōe:ergo &c.vt.l. ins singulare.et l.qō vō cōtra.S.de legi.et.l.sed reꝓbari. in fi.de
f ꝓcu.tu. Guil.de cu.& Jac.de bu.[f] videnť tenere & dicere ꝙ q̄dā sunt collegia q̄ inuicem in communi oia tractant:sicut negotia particularia: vt colle gium eorū q emunt salmas vel alios redditus ex publico.de qbus habetur.S.qō cuiusq; vni. no.l. j.et in istis nō haberet locū hec.l.in alijs vero col legijs magnis haberet locum hec.l.q̄ est eadē ra
11 tio.Certe si predicta bene ꝓaduertatis:glo.nostra videtur velle quod non sit speciale in ciuitate imo idem in omnibus q̄ de necessitate per alios regū tur.vt glo.notant in.d.l.si pupilli.ff.i.in fine ma gne glo.cum ergo omne collegiū de necessitate re gatur ꝑ alios.videtur ꝙ in quolibet collegio sit
12 idem. ¶Quero quis habet necesse ꝓbare ꝓpecu niam versam in vtilitatē ciuitatis vel collegij vel alterius glo.dicit ꝙ creditor. ¶Sed qualiter hoc
13 probabitur:dicunt q̄dā ſ fi mutuatum est admini
g stratori ꝓsente collegio ex hoc ꝓbatur ꝙ fuerit versum in vtilitatē collegij qō satis placet per ea q̄.S.dixi.sed ſi mutuatum est solum administrato ri non presente collegio:tūc videtur ꝙ sufficiat ꝓ bare qō tempore contractus mutui ciuitas indi
b gebat[b] vt.l. fin.j.de exercito.et hoc tenet Jaco.de are.& Cy.hoc refert in aur.hoc ius pōrectum.cir ca fi.C.de sac.sanc.eccle. Guil.de cu.dicit ꝙ.l.fi.de exercito.loquitur in personis nō ꝓiuilegiatis ſz
14 persone ꝓiuilegiate vt minores ciuitas & eccle sia habent hoc plus.ſ.q̄ creditor ꝓbet hoc quem i
i vtilitatē ꝓsonaruz ꝓiuilegiatarum esse versum.[i] circa hoc vide Jnnocē.extra de deposi.c.j. & Jac.
k de bel.in aur.vt nulli indi.ff.j.in ꝓin.& extra de so.c.j.per glo.& Jnno.

milbi. cclxix. inci. omne bonum.

¶Jndigebat.ad de vt ꝓ Zilio. de cre.9fi. vl. Pe. de ach. cui 9fi. se sub scripserūt zab. ful go. Salice. fig. ho mo.

✣Andr.poma.

¶Uersum . Sed qualiter hoc ꝓ babitur in vtilita tē ꝓsonarū cōis q̄dam opi. est qō non sufficiat ꝓba re ꝙ tpe 3ct⁹ mu tui ciuitas egeret pecuniā:lz quod imo regrat actua lis ꝓbatio ver sionis in vtilita tem. vide Alexā. 9fi.iiij.col.ij. vol. iij.& aliqd ꝓ fede. de se.cōsil.cxix.et ꝓ ista opi. Bart. cōsulnit.Ang.cō sil.cccxxxij. incip. omne datū.in.iij. col.hanc tñ cōem cōclusionem limi ta vt non ꝓcedat qñ ciuitas egeret pecunia in aliquā causam quam ꝓ baretur data pe cunia fuisse secu tā & adimpletam qz in istis duob⁹ cōcurrentibus ꝓ bareť pecunia vſa in vtilitatē. ita Lyn in aut. hoc ius pōrectuz hic allega.ꝓ Bart.et Ange. in.l.si pe dium.C.de predi. mi.cano.c.j.de ce po . Et limita vt hic per Pau.de

cast.& moder.quod cōfirma ex eo qō voluit Bart.& Bald.in fi.ff.de ali. pupi.prestan.Bar.l.C.cū seruus.de ver.obli.oū loquiť de pictura perfecta.Secundo ex eo qō voluit bar.l.fi.ff.ꝓfatā.in fi.C.de iur. delib. dum loquitur quando reperitur credito ibus satisfactuz. Tertio ex eo quod voluit Bart.l.fi.ff.sed et si quis.C.ad maced.& l.si ventri.ff.de pri.credi.dum loquiť de frumento mutuato pauperi:posset tamen dici ꝙ ista non loquunť in personis ꝓiuilegiatis in quibus loquitur text. noster. Et limita vt non ꝓcedat in'ciuitate exercente artē questuariā & tūc non est necesse ꝓbare versum in eius vtilitatē:& ꝓ Bal.in rub.de exer.col.v. Aduerte etiā ꝙ Bar.bic & doct.videnť sibi cōtrariari oūvo lunt.l.ff.de exercitoria.non habere locum:in ciuitate & dū volūt.S.l.i.e. ti.ff.non aūt.ver.sed si in pretijs.habere locum in ciuitate:& sic dicunt. Lillius titu.loqui:& non loqui in ciuitate:qō magnam cōtinet in se repu gnantiam nisi dixerimus ꝙ supra quando alleg.l.primā.l.loquiť quan do administrator habebat speciale mādatū a ciuitate:& ideo nō est mi rum cum tunc ciuitas vtaſ iure ꝓiuati.vt bic ꝓ Bar.& sed si erat ei con cessum.& si bene.d.l.primā allegarēt cū.l.seq.nō in ꝓiuato eo casu poſ sint trahere locū & in ciuitate:sed hic dū allegāt.l.ñ.loquitur qñ admi nistrator nullū habebat mandatū:& ideo non est mirandum si dicūt eā nō habere locū in ciuitate:cū tūc administrator non possit ciuitati pe iudicare.vide ancha.consi.suo vlti.col.ij.& v.

✣Andr.poma. k ¶Jn ꝓin. Vide Alexan consi.iiij.col.ij.volu.iij.et aliquid per Fed.consi.cxix. vbi dicit quales ꝓbationes admittantur ad hoc ꝓbandum.

Creditor

a ¶Pignus.Dicit Bal.ꝙ habens pignus nō pōt iurare debitorē ſ spectum de fuga & eū capi facere qō intelligit Alex.quū pign⁹ est ſficiens als secus.ꝓ quo adde qō voluit ro.9fi.cxxxij.l.qō si habeo istru mentū qua re tigionatū & faciam debitori statui terminū ad soluendum qō per hoc nō impedior: qn possim ipsum facere detinere.

✣Andr.poma.

b ¶Tu dic. Vide Alex.consi.xliij. a in.ij.colū.ij.volu.

✣Andr.poma.

c ¶Dicit.vide alegan.consi.ij.colū. iiij.ad finem.

✣Andr.poma.

d ¶Jn.l.j. Not.ex isto text.quod in contractu nomi nato est locus pe nitentie saltem in effectu ꝛtra tamē facit text.l.l.sicut. C.de actio.& obli. b et.l.in commoda to.ff.sicut.ff.com mo.respondeꝑ ti mo vt ꝓ Bal.qō in contractu mu tui celebrato non est locus penien tie sed in celebran do sic de quo lo- 1
quiť text. noster. aut ille qui permi 2
sit recipere ꝓ misit factum ad quod ꝓestanduz 3
quis precise non cogitur.l. stipu lationes non di uiduntur. ff.cel.j. de vbo.oblig.sed soluendo inter esse quis liberat. l.si quis ab alio. ff.si.j.de re iudi.ſz c
bic nullum est in teresse: ideo non 1
est mirum si non tenetur & locus sit d
penitentie qñ in 2
text. nostro dicit ꝙ est in potestate eius qui spo pōdit se acceptu rum pecuniā mu tuo ne obligetur & glosſ. supplet in effectu:quia bene etiam ante rece ptionem tenetur sed obstat excep e
tio non nume rate pecunie do li & non declara uit qualiter com 3
petat: ideo scien duz ꝙ in 2tractu mutui qñ gs cō fitetur se recepiſ se pecuniam quā tū re vera non ac

Rēditor. ¶Qui accipit pignus[a] nō idoneū nō renūtiare vī ꝓptera ꝓsonali actio ni.h.d. ¶Opp.qz recipiendo pignus vī renūtiare ꝓsonali actioni.vt.l.ſi.C.de pac.quē. Sol.ibi loquiť in his q̄ cōpetebāt de iure cōi. Jtem dicit glo.ꝙ ista.l.non seruatur venetijs.

Jnstitorē. Ex 3ctu insti torīs 2uenit dñs sicut ex 3ctu ꝓcuratoris.h.d.glo. intelligit ſ pecuniā accepit in eū cām in quam ꝓpositus erat.et bene: qz aſs esset secus. ¶Quero q̄ similitudo est ista quaſ in ſsu eius &c. glo.dicit ꝙ nō est nota ſilitudinis:sed est expſssa veritatis.Tu dic⁹ ſm doc.qō est nota ſilitudinis:nā institor est ille q ꝓponiť certe administrationi q̄stuarie & vniuersali.vt.l.si cū villico.j.de in ſtit.Ille vero q ad vnum actum ꝓponiť non di ciťur institor sed ꝓcurator.vt.j.de instit.l.in eū.in ꝓin.& no.ꝓ Jnno.extra de fideiuſ.c.ſi.ista ergo ſi militudo est hic qō tenetur dñs ex 3ctu institoris quem vniuersaliter ꝓponiť sicut ex contractu ꝓcuratoris cui certū mandauit negotium.

☞In obligatione in diem ꝙ actio ante diem ſit nata.

Qui per ſtipulationem ꝓmisit vsuras sub spe mutui recipiendi si eum peniteat qñ cogatur vſuras ſoluere.

Mutuū qñ ſit quidā 3ctus innominatus.

Qui pecuniā. Qui spe future numerationis ꝓmisit nō bz necesse recipere.h.d. ¶Opp.bic dz creditori futuro & sic innuit ꝙ ante numerationem nō ſit creditor. Jtē.j.dicit ne accipiendo se astringat.& sic innuit qō interim nō est obligat⁹.Contra imo ſtatim tenetur lz exceptiōe ſit tutus.vt.l.ſi ex cautione.& l. in 3ctibus.C.de nō nu.pec.Sol.dicit⁵ glo.ꝙ tenetur sed nō cū effectu.Altramon.dicūt ꝙ ante diē nō est nata actio nec obligatio.Ego teneo opin. glo.qō ſit nata in.l.cū qs.C.de iur.& fact. igno.et tangā de boc in.l.j.ff.de cōdi.inde. ¶Quero ſi ꝙ misit vsuras vtrū ſit in eius potestate ne accipiēdo se astringat glosſ.dicit ꝙ sic sulanus vsuras aſs secus: vt.l.qui rome.in ꝓin.j.de ver.ob.Alij dicunt ꝙ non habet necesse soluere vsuras si credi tor potest alij sub vſuris eque bñ mutuare.argu. eorum que no.in.l.diem functo.S.de offi. assesso.& sic liberať prestādo interesse qō forte est multū mi nus q̄ ſint vſure vel forte nihil.arg.j.de cōdi.ob causam.l.si pecuniā.dñs Jac.but.dicebat ꝙ ꝓdi cta ꝓcedunt in 3ctibus innoiatis sed qz 2tractus mutui est 3ctus noiatus in quo nō est locus peni tentie ideo ſtemus gl.qō putoᵉ verū ſi vsure essent ꝓmisse per ſtipulationez qō est necesse in pecunia mutuata.vt. C.e.l.ꝙuis.sed ſi essent vſure ꝓmisse pacto in alijs rebus iuxta.l.frumēti.C.de vſuris. puto predictorum opi.verā.nam lz mutuum ſit cōtractus noiatus:tñ habita relatione mutui ad pactum de soluendis vſuris resultat contractus q̄dā innominatus.do vt des:vt ꝙ doc.plene not. in.l.in bonefidei.C.de pac.& ideo locus esset peni tentie soluto interesse.vt.j.de condi. ob causam.l.

exceptio doli competit ei qui confessus est se recepisse:qui tamen re vera non receperit vt sibi alia exceptio non detur et videas Alexan. 9fi. ij.columna.iiij.ad finem.

e ¶Puto verum.Adde ꝙ cuz opi.Bar.hic transeunt cōiter doc.& Jo. de imo.& Ray.in.l.qui rome.j.de verbo.oblig.

✣Andr.poma.

¶Cum fundus. Hanc autem ma teriam intellige: vt ꝓ bart. & alios in.l.si filius. ff.j.j. de ver.oblig.limi ta tamē quatuor modis vt in illis etiā in 3ctib⁹ strī cti iuris veniant fructus & accessiones tēꝑ ore litis contest.hoc dicit. De hoc dica m.j.de tritica.l.in hac.ad quam glo.se hic re mittit Barto.

f Um fundus.[f] Jn actio nibus stri cti iuris veniunt fructus & accessiones tēꝑ ore litis contest.hoc dicit. De hoc dica m.j.de tritica.l.in hac.ad quam glo.se hic re mittit Barto.

1 ☞Errans qñ transferat dñium.
2 Conditio qñ competat dñi o contra possessorem.
3 Exēpla in quo potest ab initio possessori abesse.
4 Expēse alimētoꝝ parue qō cōpensent cū operis.
5 Jntellectus huius.ff.verus ſm Bar.
6 Si ex effectu locupletioꝝ ex re mea lz possim ha bere regressum contra alium ſi ille liberaretur ce dēdo mihi actionem cōtra te tūc equitate datur mihi directa actio contra te.
7 Soluens habenti mandatum lz modo renocatū quod ſit liberatus.
8 Cōpensatio qñ fiat etiam qñ pecunia petiť vt species:& ſic de specie ad quantitatem.
9 Venditor qñ tradit alteri et ſic nō emptori.cui iu ste arbitrabatur tradere posse:qō liberet ab em ptore & ei tenetur cedere actionem.
10 Que dicuntur hic in seruo an habeant locum in monacho alterius monasterij.

Seruū tuum. Ex equitate causa 8
datur conditio ei cū quo negotium non est gestum & ſi dñs approbat 3ctus serui eius non ideo tenetur in ſolidum:ſi vero reꝓbat tenet tñ de peculio.h.d. Diuiditur:ꝓmo ponit thema & questionē tacite resultantē ex themate.ſcō ponit respōsio sabini de equitate.tertio ponit riſio iuliani de rigore. quarto ſuppletur ꝓ anto:eum legis quod dicto iu liani deficiebat.ſcā ibi:sabinus.tertia ibi.nam et iulianus.quarta ibi:sed adijcere. ¶Jn text.ibi tra dita est.subaudi querit qualiter dño succurratur & quid iuris ſit. Glo.ponit casum et bene.ideo nō ſcribas casum in terminis quia glosſ.clariſſime ponit. ¶Notabilia huius.ff. videbitis in contra riſs.prima pars fuit thema & qō & sic nō habet cō traria. ¶Venio ad ſcam partē.dicit hic ꝙ dñs pōt cōdicere seruum traditum possessori ab ipso possessore.Contra nemo condicit rem ſuam pre terēa fure.vt.S.vsufruc.quemad.ca.l. fin.sed iste dominus habebat dñiuz illius serui empti:quia quicquid acquirit seruus acquirit dño. vt.l.ſi ser uus.j.de acquir.re.do.ergo &c.Sol.bic bomo em ptus nō fuit traditus seruo ideo domino nō fuit queſtum dñium:sed fuit traditus possessori ideo possessori est queſtum dominium:& hoc dicit glo. ſuper verbo traditus:que glo.licet ſit ſignata ſup ꝓma parte tñ debet bic recitari. ¶Oppo. er 1
rans non transfert dñium.vt.j.de condi.ob cau ſam.l.iij.ſ.ſubtilius.& l.ſi ego.S.eodē.& de fur.& ſi qs vxori.S.cum titio.Sol.circa hoc ſunt vidende multe ſpecies errozis de quib⁹ dixi in l.j.S. de of fic.pcu.cesa.tamen ꝙtum ad ꝓpositum dico ꝙ hic non fuit erroꝛ in dñio rei: neqꝫ in ſubſtantia persone quo casu loquuntur cōtraria:sed fuit er roꝛ circa qualitatem persone:putabat enim iſtum

si pecuniā. ¶Ultimo tene mēti banc.l.in eo qō di f
cit ꝙ debitor ex postfacto pecuniaz de necessitate non recipit per quā determinať ꝓ iurisconsultum vna questio.in.l.pe.j.qui po.in pig.ba.

✣Andr.poma.

¶Cum fundus. Hanc autem ma teriam intellige: vt ꝓ bart. & alios in.l.si filius. ff.j.j. de ver.oblig.limi ta tamē quatuor modis vt in illis etiā in 3ctib⁹ strī cti iuris veniant fructus & accessiones tēꝑ ore litis contest.hoc dicit. De hoc dica m.j.de tritica.l.in hac.ad quam glo.se hic re mittit Barto.

1 ☞Errans qñ transferat dñium.
2 Conditio qñ competat dñi o contra possessorem.
3 Exēpla in quo potest ab initio possessori abesse.
4 Expēse alimētoꝝ parue qō cōpensent cū operis.
5 Jntellectus huius.ff.verus ſm Bar.
6 Si ex effectu locupletioꝝ ex re mea lz possim ha bere regressum contra alium ſi ille liberaretur ce dēdo mihi actionem cōtra te tūc equitate datur mihi directa actio contra te.
7 Soluens habenti mandatum lz modo renocatū quod ſit liberatus.
8 Cōpensatio qñ fiat etiam qñ pecunia petiť vt species:& ſic de specie ad quantitatem.
9 Venditor qñ tradit alteri et ſic nō emptori.cui iu ste arbitrabatur tradere posse:qō liberet ab em ptore & ei tenetur cedere actionem.
10 Que dicuntur hic in seruo an habeant locum in monacho alterius monasterij.

Seruū tuum. Ex equitate causa 8
datur conditio ei cū quo negotium non est gestum & ſi dñs approbat 3ctus serui eius non ideo tenetur in ſolidum:ſi vero reꝓbat tenet tñ de peculio.h.d. Diuiditur:ꝓmo ponit thema & questionē tacite resultantē ex themate.ſcō ponit respōsio sabini de equitate.tertio ponit riſio iuliani de rigore. quarto ſuppletur ꝓ anto:eum legis quod dicto iu liani deficiebat.ſcā ibi:sabinus.tertia ibi.nam et iulianus.quarta ibi:sed adijcere. ¶Jn text.ibi tra dita est.subaudi querit qualiter dño succurratur & quid iuris ſit. Glo.ponit casum et bene.ideo nō ſcribas casum in terminis quia glosſ.clariſſime ponit. ¶Notabilia huius.ff. videbitis in contra riſs.prima pars fuit thema & qō & sic nō habet cō traria. ¶Venio ad ſcam partē.dicit hic ꝙ dñs pōt cōdicere seruum traditum possessori ab ipso possessore.Contra nemo condicit rem ſuam pre terēa fure.vt.S.vsufruc.quemad.ca.l. fin.sed iste dominus habebat dñiuz illius serui empti:quia quicquid acquirit seruus acquirit dño. vt.l.ſi ser uus.j.de acquir.re.do.ergo &c.Sol.bic bomo em ptus nō fuit traditus seruo ideo domino nō fuit queſtum dñium:sed fuit traditus possessori ideo possessori est queſtum dominium:& hoc dicit glo. ſuper verbo traditus:que glo.licet ſit ſignata ſup ꝓma parte tñ debet bic recitari. ¶Oppo. er 1
rans non transfert dñium.vt.j.de condi.ob cau ſam.l.iij.ſ.ſubtilius.& l.ſi ego.S.eodē.& de fur.& ſi qs vxori.S.cum titio.Sol.circa hoc ſunt vidende multe ſpecies errozis de quib⁹ dixi in l.j.S. de of fic.pcu.cesa.tamen ꝙtum ad ꝓpositum dico ꝙ hic non fuit erroꝛ in dñio rei: neqꝫ in ſubſtantia persone quo casu loquuntur cōtraria:sed fuit er roꝛ circa qualitatem persone:putabat enim iſtum

fit cōtractus bo nefi. vel stricti iuris.quod tamen ꝓto falsum.ꝓmo quod imo est tex faciens iſtam differentiam in.c.cum venerabilis.de excep.Secundo qz quoties aliquid est inductum a iure ciuili & non reperitur cōtra ſtatu tum de iure canonico nec sumus in materia presenti ſtamus iuri ciuili vt per Bar in.l.ꝓuilegia.C.de sac.san.eccle.

g ¶Circuitus.Adde Jo.an.in addi.ad spe.in rub.de obli.& sol.circa ꝓn. dicit ꝙ ille q obligauit se obligaturū ad soluendū.ꝑ pōt ſtatim cōueni ri ad illa soluēda absq; alia obligatione eā euitandi circuitus ita dicit tenere alb.gal. per.l.ob eā.j.de ꝓscrip.ff.& cle.auditor.de rescrip.

dñm esse seruí cuz nõ esset. ¶Cõtra hoc op. erroꝛ in qualitate psone impedit trãslationẽz dñij. vt. l. falsus. in pcin. ff. de fur. So. ibi recipiẽs erat i dolo ⁊ in mala fide. hic erat bonefidei possessoꝛ. ⁊ ideo tex. notãter dicit inpendẽs bonafide emi: qꝛ si doloꝛ malefide nõ acgreꝛet dñiũ sibi: modo habetis istã gl. qꝛ facit tria ℈ia recte insp̃iciẽdo. ¶Op. dicitur hic qꝛ dñs ⁊ yere aget ℈dictione indebiti. Cõtra. ℈dictio idebiti lz dicaꝛ oriri exꝛe sicut in ℈ctu mutui: tñ regriꝛ negotiũ esse gestũ inter dantẽ ⁊ recipiẽtem. vt. ff. de cõdi. inde. l. si in area. lz hic inter dñm ⁊ possessoꝛẽ nullũ negotiũ ẽ gestũ. ergo vꝛqꝛ a possessoꝛe nõ possit cõdici. Sol. concedo oppõtionẽ de rigoꝛe: deberet em̃ agi p dñm ℨ venditoꝛẽ ⁊ vẽditoꝛ teneꝛet dño cedere ℈dictionẽ indebiti ℨ emptoꝛẽ seu ℨ bonefidei possessoꝛem: vt doꝛ in tꝛa. Sz de egtate cãvitandi circuitus datur ℈dictio directo dño ℨ possessoꝛẽ. facit. ff. de condi. inde. l. dñs testõ. nec est nouũ qꝛ vnus soluat ⁊ alter repetat: ⁊ vide glo. sup ybo cõdicere. q̃ ista ponit: tenet ergo glo. hic de egtate hic daꝛ actio dño cõtra possessorẽ. hoc etiã dicit clarius ponẽdo casum in. j. glosſ. Pet. dicit qꝛ nõ vꝛ ibi equũ imo iniquũ qõ ei concedaꝛ actio q eã nõ hz. ideo intelligit primũ dictũ. l. qõ põt ℈dicere. ſ. cessa actione nõ aliter. hoc non placet: nã vos scitis qꝛ ex equitate daꝛ mihi actio ℨ eũ q ex re mea factus est locupletioꝛ. vt. ff. l. pqꝛ. ⁊ ℨ. eo. l. si eũ seruũ. ita hic cũ possessoꝛ seruí cui traditus est pamphilus sit effectus locupletioꝛ ex re mea. equũ est qꝛ mihi deꝛ ℈ditio ℨ enim: ⁊ erit ista ℈dictio sine cã: vt. ff. l. pqꝛ. vel vtilis ℈dictio indebiti. vt glosſ. dicit: non em̃ est directa ℈ditio: qꝛ inter hos nõ est negotiũ gestũ. vt. ff. ℨ dixi. ¶Opp. de. l. hic si quid mihi abesset ex negotio qõ is gessisset. Cõtra mihi possessoꝛi nil abest cũ tex. dicat quod emit ex peculio ptinẽte ad dñz quare male huius timoꝛe hic glo. ponit ⁊ exꝑplũ in quo põt ab initio possessoꝛi abesse: vt qꝛ expẽdi in alimentando seruum. qdaꝛ repꝛehendũt istud exꝑplũ. primo qꝛ ex pẽse alimẽtoꝛũ cõpensanꝫ cũ operis. vt. l. in rebꝰ. ℨ. possiunt. j. cõmo. Alij volẽtes sustinere dicũt qꝛ ille pãphilus emptus erat ita parunlus qꝛ nulle erãt ope eius. l. fin. ℨ. de ope. ser. Alij dicũt qꝛ. l. in rebus. ℨ. possiunt, logtur de ꝛexpẽsis paruis que ℨpẽsanꝫ cũ operis: secus in exꝑpẽsis magnis. ⁊ ita intelligaꝫ glo. ⁊ etiã mihi placet. vt. l. j. in fi. cum. l. seq. j. de impẽ. in re. do. fac. Alij ponũt hic ẽpẽmplũ. qꝛ iste pãphilus emptus gessit aliqua negotia mei possessoꝛis ⁊ male: ꝓ quibus possum agere ℨ verũ dñm. arg. j. commo. l. si is q mihi. ℨ. si libero. Quidã repꝛehendũt qꝛ iste pãphilus interim est possessoꝛis. ergo interim sibi non obligatur. vt. C. qñ ser. exꝛ suo fac. ꝓ to. ⁊. l. apud antiquos. C. de fur. Itẽ repꝛobat primũ qꝛ tex. dicit ex negotio qõ is gessisset. ſ. seruus. sed ponendo qꝛ ego alimentaueꝛim: eũ negotium esset gestum a me no a seruo: puto qꝛ quilibet posset sustineri recte intelligendo nã si ego alimẽtaui pãphilũ emptũ a seruo mihi abest ex negotio qꝛ is gessit. hoc est ex emptione facta ꝓ ipsum seruũ: ideo em̃ eũ alimentauiꝛ: qꝛ ipse seruus emit. Ego alio modo intelligo hic ꝛ qꝛ iste seruus possessus bona fide emit ipsuz pãphilũ de pecunia dñi: tñ qꝛ in hoc negotio multa de meo expendi soluẽdo gabellam[a] ⁊ notaꝛijs ⁊ similia ista ego possessoꝛ debeo ℨ sequi a dño: ⁊ ℨm hoc hic loquit de negotio gesto ab ipso seruo bonafide possesso qnunꝯ fuit possessoꝛis non de negotio gesto ab ipso pãphilo empto qꝛ fuit possessoꝛis: ⁊ ista est vera. ¶Op. ille qꝛ expẽdit in re aliena non habet actionẽ sed retẽtionẽ tñ: vt. ff. de cõdi. indeb. l. si in area. melius in. l. in hoc iudiciũ. ver. oiuersus. ſ. cõi di. ergo ꝓ exꝑpẽsis factis in illo pamphilo ego possessoꝛ nõ debeo habere actionẽ. hic dicit cõtra riũ quare male. Huius timoꝛe quidã dicũt in tex. ibi me tecũ acturũ. ſ. ꝓ retentionẽ. certe hoc est vidare tex. ideo alij dicũt qꝛ cõpetit actio: sed que sit illa dubitaꝛ. qdam dicunt qꝛ condictio indebiti. qdam qꝛ actio negotioꝛũ gestoꝛum: ꝓ prima est vera. Non ob. l. si in area. nã hic pãphilus circa quẽ fuit exꝑpẽsum nõ erat alteriꝰ: lz erat ipsius possessoꝛis. sicut ergo anteꝓ eũ restituat hz retentionẽ ꝓ istis expẽsis. postꝯ vo restituit hz ℈dictionẽ indebiti. qꝛ inter se restituẽtẽ ⁊ eũ cui restituit gerit negotiũ. ſ. trãslatio dñij ex qua oꝛit ista ℈dictio indebiti: vt. l. q exceptionẽ. ℨ. si pars. j. de ℈di. inde. lz qõ detur actio negotioꝛ gestoꝛ non, vꝛ verũ qꝛ non gessit negotiũ dñi lz tan. ℨ. ꝓprium ⁊ in re ꝓpria. vt dixi. ¶Alteriꝰ op. ꝛe hic in tex. ⁊ hoc verũ est. Cõtra. j. pqꝛ. vbi nã ⁊ iulianus ꝛc. Rñdeo. ſ. dictuz est verũ. ſ. de egtate qõ sequitur est vꝛ verũ de rigoꝛe.

¶Sumus expediti de ista pꝛia rñsione de egtate ex qua habes ℸ tenere istud qõ qñ tu es effectus locupletioꝛ ex re mea lz ego possim habere regressum cõtra aliũ si ille liberaꝛet cedendo mihi actionẽ ℨ te de egtate datur mihi directo actio contra te ⁊ immediate. Istud qõ dixi si ex re mea factus est locupletioꝛ. pbaꝫ. j. l. pqꝛ. ⁊ ℨ. eo. l. si eũ seruum. Illud qõ dixi si ille ℨtra quem possum habere regressum liberaꝛet mihi cedẽdo actionem ℨ illum: ideo dixi qꝛ si precise teneꝛet ad rẽ illã cessaꝛet egtas ⁊ mihi non daꝛeꝛ directo actio cõtra te. vt no. in. d. l. si eũ seruũ. ℨ. qꝛ si seruus viuebat ita qꝛ ab alio posset recupari non haberet locũ illa egtas. Itẽ qõ dixi si ex re mea factus est locupletioꝛ ideo dixi qꝛ secus esset si haberes rẽ aliũde qꝛ ex re mea lz alius teneaꝛ mihi cedere actionẽ. nã nõ agerem contra te nisi illa actio esset mihi cessa: vt. l. cuz in plures. ℨ. messem. j. locati. ⁊ ℨ. de ac. em. l. iulianus ℨ. i. ⁊ de leg. j. l. si sic. in fi. ⁊. j. ad. l. rbo. de iac. l. ij. ℨ. pe. ¶Venio ad secundã rñsionẽ de rigoꝛe. oꝛ hic qꝛ dñs põt agere ex empto ℨ vẽditoꝛẽ ⁊ vẽditoꝛ põt agere cõdictione indebi. cõtra possessorẽ. Cõtra ad pꝛimũ dictũ qꝛ venditoꝛ traditione seu solutione sit liberatus. vt. ℨ. de sol. l. cũ qs. ℨ. j. Solu. ibi ℸ fuit solutũ ei q alias habebat mãdatũ: lz mõ sit renocatũ: hic solutũ fuit ei q nunꝯ habuit mãdatũ: ita soluitur hic in glo. in ybo vẽdicare. ⁊ bñ ⁊ pbaꝫ etiã. j. de soln. l. q hoꝛem. ℨ. si nullo. ¶Ad scõm op. qꝛ venditoꝛ nõ possit agere ℨ dictione in debiti cõtra possessoꝛem: nemo em̃ ℨdicit rẽ suam preterꝯ a fure. vt. ℨ. vfur. quãd. ca. l. fi. sed iste vẽditoꝛ adhuc est dñs pãphili. vt pꝛobabo: ergo ꝛc. qõ sit dñs ptz: qꝛ rei vẽdite nõ trãsferꝛ dñium nisi soluto pretio: ita qꝛ venditoꝛ sit dñs pretij: vt instit. de re. di. ℨ. vẽdite. ⁊. l. ex empto. in pcin. j. de ac. emp. sed hoc ptiũ nõ fuit effectũ vẽditoꝛis. qõ ptz qꝛ dñs põt vẽdicare. ergo nõ est trãslatũ dñiũ rei vendite. Rñdeo intelligas ꝙ pretiũ fuit ℨsumptũ et sic recõciliata fuit solutio. vt. l. nõ oꝛis. in pcin. ℨ. eo. vel fuit habita fides de eo tpe vẽditionis ⁊ tra ditionis. ⁊ sic fuit trauslatum dñium. ita intelligit glosſ. sup verbo emptoꝛi et bene. ¶Venio ad ſti. qõ ad peculiares[b] ꝺz hic qꝛ dñs potest vendicare numos. lz ipse teneaꝫ de peculio. Cõtra debiti et crediti ꝛinuicẽ fit cõpensatio: vt. l. i. j. de compen. si ergo inuicem possunt agere ergo cõpẽsatione tollũtur: frustra ergo dicit dño vendicationẽ cõpetere q̃ inanis est. Sol. dic qꝛ hic nõ est locus cõpẽsationi: ratio est qꝛ hic pecunia petiꝫ vt spẽs et spẽi ad quãtitatẽ nõ fit cõpẽsatio. hic ẽ casus h ℨm gl. ⁊ in. l. si creditoꝛ. ſ. j. ℨ. de peculio. ⁊ de leg. j. l. sed si certos. Tenet ergo menti tu inuenis qꝛ qñ pecunia petitur vt spẽs nõ põt opponi compensatio ℨm glo. vltramõ. repꝛehendũt istã glo. qꝛ sine pecunia debeaꝫ in genere siue in specie eadem est ratio cõpẽsandi: nõ em̃ cadit affectio magis in vna pecunia ꝙ in alia: vt. j. de in litẽ iurãdo. l. numis. facit. ſ. e. l. nã ⁊ si fur. ℨ. fi. Ratio[c] aũt quare hic nõ admittiꝫ compensatio hec est ℨm eos: nã compensatio fit de debito ligdo ad ligdũ. vt. l. fin. C. de cõpensa. sed hic ex parte dñi qui vẽdicat pecuniam est debitũ liquidũ. qꝛ ex parte vẽditoꝛis q agit de peculio nõ est debitũ liquidũ. qꝛ poterit esse qꝛ de peculio fient tot deductiones qõ nil remanebit in peculio. vt. l. sed ⁊ si dãnũ. ℨ. j. de peculio. ⁊ istud vꝛ mihi verũ. pzo hoc adduco in simili. C. cõmo. l. fi. pbo etiã p. l. fi. in fi. C. de compen. q̃ dicit qꝛ speciale est in actione depositi quod nõ fiat compensatio de cuius natura est quod fiat in specie. l. licet. ℨ. rei. et. l. lucius, la prima. j. depositi. ergo in contrarium

Andre. Poma.

a ¶Tertio. limitatiõ qꝛ vẽditoꝛ liberet cõcedo actionem emptoꝛi qñ nõ tradit sibi rez sed alteri cui iuste credit se tradere posse vt procedat quoties est ꝑdita spẽs. put loquitur tex. nosterꝛ secus vero qñ est venditũ aliqd in genere vt puta. x. sacci frumenti: qꝛ tunc lz iuste traderet alteri ꝙ emptoꝛi tñ cedendo actionem ipsi em a ptoꝛi aduerſ eũz cui tradit nõ liberaꝛetur intellige ℨm glosſ. sing. l. si qs vꝛoꝛi. ℨ. apud labeonẽ. gl. i ybo actionẽ. ff. de fur. quã ad hoc nota. Bald. in. l. falsus. vlt. col. C. de furt. Paul. de castr. et moder. hic.

b ¶Ab emptoꝛe. Adde ℨm Ro. et pau. de cas. dictuz Bar. ꝓcedere qñ b vẽditoꝛ erat obligatus ad speciez vt hic secus si ad genꝰ allegauit gl. singularem in. l. si qs vꝛoꝛe. ℨ. apud labeonẽ. j. de fur. ⁊ not. ꝑ bald. in. l. falsus. C. de fur. ⁊ ita est de mẽte Jaco. butr. qui ita respondit ad. l. fugitiuus. ꝓ ztraria signata in glo. latius hic ꝙ Allegã.

c ¶Rẽ verſo. adõ vt hic ꝙ Alleg.

d ¶Bonacho. ioan. andr. in addi. ad spec. in rubri. õ sta. mona. paulo ante medũ refert pileũ. qõ. lig. distiguere ꝙ aut fuit miniſter vel administrator in scõ vel nõ. ⁊i nõ distingue: vñ acq fuerit an ex re secundi monasteriꝫ an ex opis an ex vtroqꝫ. primo casu totũ erit secundi monasteriꝫ allegat. ℨ. interdicimus. iaut. de ecclẽ. ti. ff. de annue. ⁊ idẽ dicit putare fi ex re ⁊ operis acgfuit ꝓ. l. j. d ⁊. l. si vt ꝓponis. C. de rei ven. ⁊. C. arbi. tut. l. iij. secꝰ dicit esse fi ex operis tñ ꝓ. l. per seruum. ℨ. de vſu et hab. cui aũt acgrat monachus cũ alteraꝫ statusmonasteriꝫ ⁊ ad alio tranſtiuide ℸ. de anch. consilio ccclij. ⁊. ccccxxv. ⁊ de monacho qui monachũ se dixit mulabat ⁊ qui ac qſiuit nomen debitoꝛis ⁊ obtinuit bona ipsius vendi. in cõtumaciaz an veniente debitoꝛe ⁊ opponente ꝺ monachatu debeat ꝓcessus annullari. Vide Fe de. ℨ. fil. cclxxxvij.

Andr. poma.

¶Dic in glo. vide alegã. cõsi. xcij. col. iij. ꝙ. vol. ⁊ cõsi. cxxxiij. vol. ij.

¶Rei vẽdicatio. Simile distictionẽ facit glo. inter cãm lucrativaz ⁊ onerosam in. l. si ex. ſ. e. ⁊ distinctioni Bart. addeꝫ remeduz huiꝰ. l. habebit locũ ẽt si mihi potuit a ꝓncipio esse ℨsultũ. l. fi. ℨ. fi. ⁊ ibi no. bar. de cõdic. inde. Allegcui inꝺtũ tangit de cãpsoꝛe. adde i ter ℨsiliã alegã. ij. vol. xcv. cõsilium Andree sicu. cum duobus seq.

¶Parata. Adde quod cõsuluit Pau. de cast. ℨsi. xlviij. ⁊ bal. cõsil. cxxxviij. li. ij.

¶Natiua. Concordat Bal. in. l. certi condictio. ſ. eo. ⁊ Allegã. hic ꝙ dicit banc. l. facere an bonefidei possessoꝛ consumptis fructibus in dustrialibus possit cõueniri a domino ſaltez in eo qõ effectus est locupletioꝛ. ⁊ nihil decidit sed se remittit inter cetera ad Ang. consi. cxxx. et. ccij. incip. sup quo puncto.

1 ¶Si res mea ad te peruenit sine iusta causa eã a te condicere possum. ⁊ nu. 2.

3 Pecunia mea quomodo dicatur.

4 In remedio huius. l. actio ⁊ obligatio est natiua

5 Utrum vt contrahatur requiritur vltra rem etiam pretium consensus.

1 **Si mea rtitiũ.** ¶Si tres mea ad te peruenit nec est causa quare apud te debeat remanere causa certi condictione vel sine causa condicam. hoc dicit. ¶Mo. quod in summario. Glo. ⁊ doc. hoc nihil dicunt. ¶Op. ſ. e. l. si filius. vbi pecunia patris peruenit ad creditoꝛem. et tamen ea consumpta non potest repetere. Sol. ibi peruenit pecunia ad creditoꝛem titulo oneroſo. hic vero peruenit ad alium titulo lucratiuo. pꝛobatur hec solu. in. l. si eum seruum. ſ. eo. et. C. de rei vendic. l. mater. Istud contrarium facit glo. et non solnit. ſ. de act. empt. l. seruum quẽ verſi. sed que. vbi habes similem tex. ad istum tex. alie concoꝛdantie ponuntur hic in glosſ. ¶Pro declaratione ergo huius. l. dicas quãdo res mea

2 peruenit ℸ ad te sine iusta causa: aut pro ea potest mihi esse consultum agendo contra alium aut no primo casu aut ille alius contra quem agerem liberaꝛetur cedendo actionem contra te. ſ. mihi et tunc habet locum equitas huius. l. vt mihi actio contra te detur ex equitate. vt. ſ. l. pꝛogima. ℨ. seruum tuum imprudens. iuncto princi. cum fi. ⁊ ibi dixi. Quandoqꝫ non liberaꝛetur isto modo ⁊ tunc equitas huius. l. cessat vt habuisti in. d. l. si eum seruum. vbi est tex. huic similis. si vero contra aliuz non potest mihi esse consultum et tunc aut ille res mea peruenit ad te titulo lucratiuo: ⁊ habet locuz equitas huius. l. vt hic. et. ſ. eodem. l. si eum seruũ. et. ſ. l. pꝛogima. in dicto. ℨ. seruum tuum imprudens. aut titulo oneroſo. et tunc cessat equitas huius. l. vt. l. si filius. ſ. eod. in fin. ⁊ not. in. l. si eum seruum. et per consequens cessabat actio que ex equitate inſurgit ⁊ competit non tamen per hoc excludo alias actiones si que competerent: vt rei vendicatio vel alia actio: vt. d. l. si filius. ¶Quero dicit hic ℸ pecunia mea: quomodo intelligaꝫ mea. Respondeo mea vel mihi debita: vt hic in tex. vel etiã qꝛ peruenit occasione rei mee vt pretium: vt. d. l. si eum seruum. ſ. eo. ¶Quero quid si fuerim tantũ stipulatus: ⁊ pecuniam non receperim. ¶Rl. respõdet idem esse: quia saltem ex re mea ad te peruenit illud unde debitoꝛem meum habes obligatuz. Item dicit glo. videtur pecunia ad te bzeui manu peruenisse. vt. ſ. eodẽ. l. singularia. quod intellige si pecunia esset solutioni parata[g] vt ibi videtis. ¶Quero qua actione pecunia ista petet. Respon deo condictione sine causa ⁊ certi condictione generali que cum ea concurrit vt dictum est. ¶Sed tunc quero vtrum iste actiones sint natine vel datiue: quidam dicunt quod sint datiue quia nulluz est negotium gestum inter partes vt hic vides. Pet. dicit quod imo sunt natiue: nascuntur enim ex obligatione. obligatio bene est datiua quia nõ pꝛecessit contractus ex quo oriri possit obligatio illa nec etiam quasi cõtractus maleficium vel quasi maleficium sed a lege datur ista obligatio vt pat iste tex. vide eum. Ego puto ℸ quod obligatio et actio sit natiua. licet enim hic non pꝛeceſſerit cõtractus vel quasi tamen pꝛecessit factum istud quod hic narratur ex quo oritur obligatio et ex obligatione actio: et sic ista obligatio oritur ex variis figuris causarum. vt. l. pꝛima. in pꝛinci. de acti. et obliga. quando vero nulla esset materia ex qua oiretur obligatio tunc posset dici datiua: sed cuz hic sit sufficiens materia ergo potest dici natiua: vt. ſ. de pactis. l. iuris gentium. ſ. primo. ¶Ultimo nota ℸtu innenis quod licet inutium re contrahitur tamen requiritur etiam consensus partium vt hic. et. ſ. eodem. l. non omnis. in pꝛincip. Omiſi. ſ. unum cõtrarium insolutum. dicit glosſ. argu. contra. ſ. fami. hercis. l. cum putarem. ſ. pe. Sol. ibi peruenit ad aliũ insta de causa. l. ex causa sententie diffinitine. Bar.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

1 ¶ Officiales qñ possint contrahere cum subditis in loco officij.

2 Priores ciuitatis qñ etiam durante officio contrahere possint.

3 Officiales q̃ qñ possint accipere pecuniã mutuo

Principalibus. Officiales non possunt ℑhere cũ subditis nisi sint perpetui vel ad eorum vtilitatẽ.h.d.cũ.l.seq. ¶Op.ad hanc.l.C.eo.l. quisquis. dicit glos.q̃ permittitur accipere intellige a non subditis.a subditis vero secus.vt.l.ℑria.Alij dicunt q̃ hic pmittitur accipere ad eor̃ necessitatẽ:[a] als secus ꝛ istã sequebat ℑuil. vnde ¶ dic breuiter. vtrũ officialis possit cõtrahere:aut est officialis in loco sue originis ꝛ potest qs ℑtrahere indistincte vt hac.l.pfidis.in prin ci.ℑm vnã lec.ꝛ sic priores ¶ huius ciuitatis etiã durante officio possunt indistincte cõtrahere: sive ro alibi habet officium:ꝛ tunc aut est officium perpetuum:ꝛ idem qd.ℑ.vt hac.l.pfidis.ℑm aliã le etu.aut est officialis ad tempus:ꝛ tunc aut vult cõtrahere cum nõ subditis:ꝛ põt.vt hac.l. pfidis. in fi.aut cũ subditis:ꝛ tũc aut dando pecuniã mutuam:ꝛ non potest:vt hac.l. principalibus.ꝛ. C.e. l.eos.aut recipiendo vel aliter contrahendo:ꝛ tũc aut ad eius necessitatem:ꝛ potest vt hic.et.l.pfidis.in fi.ℑm intellectum ℑuil.quẽ sequuntur doc. aut cã lucri:ꝛ non põt:vt hac.l.principalibus.ꝛ.l. eos.ꝛ.l.quisquis.C.eo.ꝛ ibi per Lyn.ꝛ in.l.j. C.de contra.iud.vbi etiam per Jaco.butri. ¶Quero tan tales officiales possint accipere pecuniã mutuo pro ciuitate vel dare:nam quod.ℑ.dixi loquit quando nomine proprio contrahunt quidam dicunt indistincte q̃ sic.vt.l.ciuitas.ℑ.co.et.j.de vsu. l.caius.quod intellige in his quibus committitur administratio reipublice:vt in prioribus antianis ꝛ ſi.Alij vero officiales quibus sola executio iurisditionis committitur hoc non possunt vt potestas:capitaneus:ꝛ simules.argu.l. pbibere. ℑ. plane.ff.qõ vi aut clam.facit quod nota.in.l.item magistratus.ℑ.de pac.ꝛ quod no.per Lyn.[b] C.de transac.l.preses.Bar.

a
1

b ¶ Necessitatem. ꝛ p hoc dicit Angel.post ℑuil. de cu.q̃ pbibitus portare grassiaz nõ incidit in penã si portat causa iuris.

b ¶ Cy. Adde ꝛ limita vt p Alegã. cui ẽt adde Bald. cõsi.l.incip. creditor.ꝛ ℘e.de anc. consil.cccxxxij. in ij.colum.

c ¶ Pecuniã. Vide alex. ad hãc.l. in.l.nõ hoc.eo.ij. C.vnde legi.

d ¶ Casib[o]. In oĩ bus casibus in qbus olim presumebaturnouatio ipo ure hodie ẽt si nõ hoc per partes exprimat qõ aso nouãdificaũt valebit ope exceptiõis:ꝛ vide bar ba.ℑ.qꝛ. colum. vij.in.j.vol.ꝛ ℑsi. xxxvij.col. j. in fi. ꝛ colũ.xij.ꝛ seq.e. vo.ꝛ colũ.xix.ro. ℑsi.cxxj. Alex. in l.si se nõ obtulit. ℑ.si ex cõuentiõe col.ij.j.de re indi. et vide Aret.ℑsil. cviij.ꝛ dino Sozi.ℑsi.xxj. Angelare. i.ℑ. ꝑterea. in ſti.gb.mo.tol.ob.

¶ Andr. poma.

e ¶ Futuro. Vide Aret.ℑsil. lxxxij. col.pe.Alex.ℑsil. cxvij. iij. vol.col. x.vbi dicit q̃ de materia cõditionis est habere ad esse ꝛ nõ esse.

¶ Andr. poma.

f ¶ Demõ. Vide Alex.ℑsi.gl.colũ. iij.in.iiij.

2 ¶ Priores ciuitatis qñ etiam durante officio contrahere possint.

3 Officiales q̃ qñ possint accipere pecuniã mutuo

Ericulũ. Si debitorũ nomina riculus pertinet ad administratorem cum publiciter differentem exigere.h.d. ¶Quid si erãt plures administratores. Respon.in pluribus tutoribus.dic vt.l.j.C.de transacti.ꝛ ibi dixi in.l.j.ℑ. nũc tractemus.de tute.ꝛ ra.distra.in pluribus administratoribus reipublice.dic vt.l.imperator.ff. ad municipales.

¶ Legatũ cõditionale an impediat exactionez ex stipulatione pura:ꝛ an stipulatio cõditionalis impediat exactionem ex stipulatione pura.

Differentia quando ab initio stipulatio est conditionalis vel est pura a principio ꝛ postea sub conditione pmittitur.

Pena petentis an tps sue sit.

Dispositio huius.l.an hodie habeat locum.

Pecuniã. Stipulatio cõdi- tionalis obligationem pcedẽtẽ purã suspẽdit ꝛ eam nouat in ẽdem ꝛ eadem ꝛ in eodem ꝛ ad eandem ꝛ inter eosdem ꝛ ex eadem causa ꝛ ad ead

per stipulationem ꝛc.ꝛ sic frustra fuit ista disputatio. Solu. dico ꝙ aliud est in verbo conuenit vt hic.
12 aliud in verbo promisit. vt in cõtrario. nã verbũ cõuenit est generale ꝛ generalissimũ ad omnez cõuentionem factã tacite vel expresse. l. cõuentionũ. ꝛ qõ ibi glo. ꝛ. l. labeo. §. de pac. ideo stipulatio nõ plumit. verbũ vo promisit. nõ est ita latũ. ff. de edil. edict. l. sciendum. §. dictum. qõ tene menti. Aliud est ergo dicere si reperit scriptũ ꝙ partes promiserunt inuicẽ: ꝙ presumit per stipulationẽ. Aliud si dicatur ꝙ partes cõuenerunt vel pacte fuerunt et similibus verbis que de sui natura stipulationẽ nõ requirũt. ¶ Op. dicit hic ꝙ † vsure currunt
13 ex tpe more. Cõtra in Ictibus bonefidei hoc est. sed in Ictibus stricti iuris nõ currunt absq; stipulatione. vt. l. Quis. C. de vsur. Rñ. quedã sunt vsure q currunt ex mora tm ꝛ hoc solum in Ictibus bonefidei. vt. ff. de vsur. l. mora. §. in bonefidei. quedam sunt vsure que currunt ex stipulatione. ꝓpter mora: ꝛ hoc casu loquitur hic in ꝓn. quedaz sunt vsure que currunt ex stipulatione. ꝓpter stipulationẽ. ꝛ sic logtur finis huius. l. hoc tangit in glo. super verbo solnã. ꝛ in gl. super verbo ꝓtuerat.
14 ¶ Alterius opp. dicit hic ꝙ † ista protestatio debet fieri in fine cuiuslibet mensis. Cõtra. de. l. i. C. qñ di. leg. ced. Solu. huius timõre quidã intrant hic totã illã materiã vtrũ prestatio debeat fieri in ꝓncipio termini vel i fine qõ hic examinat Bul. ꝛ Jac. bu. Cy. in. l. i. C. qñ dies leg. ced. ꝛ Dy. in. l. qui hoc anno. ff. de verb. oblig. ego ibi plenissime vltra oẽs nõ insisto hic. ¶ Oppo. dicit hic ꝙ per pactũ vltimo loco appositũ ipso iure impeditur
15 cursus vsurarũ. † Cõtra pactũ nõ ꝓmit ipso iure stipulationẽ vsuraz: vt. l. si vnus. §. pactũ. §. de pac. C. de iure do. l. auia. Solu. dicũt quidã ꝙ hic debet exponi ipso iure. s. ꝙtum ad effectuz ope tamen exceptionis. vel verius. pactũ ipso iure non perimit stipulationẽ iam cõmissam vt in Ictis: is stipulationem committendam ꝓpter mora im pedit cõmitti ipso iure. qz impedit mora: ita logtur hic. ista tanguntur in glo. super verbo ipso iure. ꝛ bene. ¶ Op. ad fi. de. l. cũ qdã. ff. de vsur. Sol. vt in glo. quia ibi eodem tpe nõ debent posse currere maiores ꝛ minores vsure. sumus expediti de
16 ꝛarijs. ¶ Veniamus ad. q. primo quero: hic dicitur. ex. pba. recte dari. qd sit dictũ pba. digi. §. ¶ Sed quero quid sit dictũ recte dari. glo. exponit recte. i. congruo loco ꝛ tpe. vt. l. si soluturus. ff. de solu. fm hoc vbum recte denotat solẽnitatẽ q̃ leniter fiat solutio. Alibi glo. dicit ꝙ † hec dictio
17 recte significat causam fm ꝓpriã significationẽ. vt. o. in. l. ij. §. de inoffi. testa. ꝛ de peti. here. l. sed ꝛ si leg. §. scire. et. l. seq. ꝛ fm hoc hic improꝑie ponit. ꝛ ita sunt vtilia ad. q. ¶ Alliquis fuit ꝛcaptus die fer ta: fuit cõmissa sapiẽti vt ꝛsulereẽ vtrũ esset recꝛcaptus. dicebat. ꝙ sapiens non habuit videre ex igore huius pũcti. nisi hoc an ex iusta causa fuerit ꝛcaptus. non autem habuit consulere vtrum rite hoc est solẽniter fuerit ꝛcaptus vel nõ. Nec ob. ista gl. qz hic hoc verbũ recte ponit improꝑie. ꝓprie. fit significat causam. vt in gl. alle. in cõtrariũ. del tis ergo aduertere ꝛ esse cauti in formatione punc vt dicatis vtrum ꝛ recte et rite fuerit ꝛcaptus. ꝛ h queratur tam de causa q̃ de modo. b ¶ Scõo quero. c dicitur hic pacta incõtineti apposita. que dant apposita incontineti. glo. dicit qñ fit statim ac eꝛ diuertant ad alios actus extraneos. vt. ff. de ac ltr. l. quod ait. in ꝓn. et. l. duos. in fin. de duo. reis. ff. si. melius. ꝓbat in l. iij. C. de edil. ac. ꝛ no. ꝑ gl. C. de pac. l. in bonefidei. ꝛ. §. de pac. l. iurisgẽtium. §. qñq;. Ultramontani dicunt clarius: ꝙ illa dicunt fieri incontineti que fiunt anteq; partes habeant ꝛactum ꝓ perfecto ꝛ absoluto: vt. l. Jctus. C. de fide instr. et iõ etiã si mille pacta apponerent vnꝰ post aliud anteq; Jctus habeat ꝓ pfecto ꝛ absoluto oia in continenti dicerent fieri: qõ verũ puto. ¶ Quero
19 vtrũ ꝓ pactũ vltimo loco appositum tolla ꝓxima stipulatio ipso iure. vna glo. que est hic super verbo numerus. dicit quod sic. vide eã. Alia glo. super verbo ipso iure. videt tenere ꝛtrariũ ꝛ istud vltimũ plus placet si enim prima stipulatio tolleretur ipso iure. quomodo diceretur veterem informare. Preterea pactum nudum in dubio non tollit stipulationem precedentem. vt. j. de consti. pe. l. item illa. §. fin. dixi tibi clarius in. l. singularia. in. iiij. col. §. eod. Illud vero quod dicit gl. super verbo numerus ꝙ a stipulatione per tertium pactum appositum videtur re
d cessum subaudi ope exceptionis. ¶ Sed° tunc quero † quid est hoc di
20 ctum pacta incontinenti apposita videtur inesse ꝙ nouam pariunt et veterem informationem. Ultramontani in hoc variant quod hic non examino. dicemus in d. §. quinimo. tamen glo. respondet solum quid importent illa verba ex parte actoris. ex parte vero rei nulla videt differentia. nam siue pactum apponatur incontinenti siue ex interuallo non tollit ipso iure. sed ope exceptionis vt dixi. §. proxima questione. Quid ergo est hoc dictum pacta incontinenti apposita inesse stipulationi ex parte rei et quid releuat istud inesse potest dici quod differentia est ista quia in pacto appositio incontinenti ex parte rei non est necesse opponere exceptionẽ. secus in pacto apposito ex interuallo. Exẽ
21 pli gratia. ponamus quod † pactum afferens dilationem inest ex parte rei licet ꝓducat exceptionem tamen non est necesse quod reus eam ꝓponat. quia ipsi actioni proposite inest. ꝛ ideo si ipsa pecunia que debetur ad diem peteretur statim et reus exceptionem nõ opponeret indez condemnaret reum ad dandum pecuniam ad diem ꝙ istud dari in diem inest obligationi. hoc est intus in obligatione est. ideo non est necesse quod extrinsecus adducatur ꝑ hoc adduco dictum Jnnocen. qui hoc videtur velle. extra de excẽ. c. pastoralis. ꝛ de plus peti. c. i. sed quãdo pactum non inest stipulationi. quia factum ex interuallo tunc indez condemnaret incontinenti reũ nisi opponeret vt insti. de excep. §. tem
e porales. modo habes eꝛ istis quid sit dictum pacta incontinenti apposita inesse stipulationi. ¶ Procedo vlterius ꝛ tũc intro glo. magnam.
22 pone † ego sum stipulatus. ꝑ. pure postea incontinenti feci tibi pactũ de non petendo adueniente cõditione vtrum ꝑ hoc pactum mihi preiudicet dicit glosse. quod sic. si incontinenti fiat. sed si ex interuallo. respõ de idem quod paratur exceptio contra me. vide glo. super verbo tractum. videtur ergo velle glosse. quod idem sit si pactum de non petendo adueniente conditione apponatur statim vel postea. ꝙ puto verum ex parte rei dixi ꝙtum ad hoc vt ꝓmum non tollatur ipso iure nec efficitur prima obligatio conditionalis sed remanet pura resoluenda in cõditionis euentum. licet secus esset in vltimis voluntatibus. vt no. in. l. ij. circa fin. magne glo. ff. de in diem adiec. est tamen ea differentia quam §. dixi. qz si pactum fuit incontinenti appositũ indez cõdemnaret reum ad dandum adueniente conditione. lz exceptionem non apponat. sed si pactum effet appositum ex interuallo condemnaret eum ad dandũ simpliciter si nõ apponeret exceptionem. Dices tu si. hoc est verum ꝙ ista exceptio insit indez non debebit cõdẽnare in aliquo. imo debebit absolnere. quia ante diem male agitur. vt. l. i. §. qñ dies vsufr. leg. ce. ꝛ de ver. signi. l. cedere diem. cum si. ¶ Aduerte qz istud est subtile. Exdilatione q̃ apponitur in contractu oritur vna exceptio differens solutionem et
23 ista inest obligationi. dies enim sicut summa pars est stipulationis. §. de eden. l. i. §. idem. ideo indez in sententia istud reseruat. Alia exceptio oritur ad impediendum ꝓcessum. ꝛ ista non inest. quia ista non est nata non enim potest oriri anteq; ꝓcessus incboetur. ꝛ ideo si per partẽ non opponatur ad ꝓcessum ꝓcedit iudicium. sed quo ad solutionez reseruatur etiam parte non opponente vt dictum est. ¶ Quero pone quod ego sum stipulatus aliquid sub conditione deinde est appositum pactum quod pure debeatur. an istud pactum aliquid valet. Glosse. dicit quod sic si fiat incontinenti vt ꝓducat actionez. secus si ex interual
lo. vide glosse. super verbo tractum. ista est difficilis questio. dic quando
24 ꝓcedit † stipulatio vel contractus alius conditionalis vestitus si quidem sequitur incontinenti pactum nudum continens illud pure dico ꝙ debetur pure non tanq; primum conditionale informetur ab isto quia cum non sit actio neq; obligatio nõ pot informari vt dicam nec tanq; pactum secundum vestiatur a primo cum sit nullum pendente conditione vt dicam. §. sed tanq; a diuersitate illa ilico sit recessium: vt. l. i. §. si quis simpliciter. ff. de verbo. oblig. et ita loquitur hec glo. ꝓnt loqui
25 tur de pacto incontinenti appositio. ¶ Si vero apponatur † pactum nudum purum super alio tunc veterem actionem non potest informare quia nullam reperit informandam ita not. in glo. l. pacta conuenta. ff. de cõtrahend. empti. Item coherentia primi nõ potest vestiri cum ipsum de se pendente conditione sit ineffica. sed si conditio extaret tunc quia
26 † conditio retrotrahitur. vt. l. potior. et. l. qui balneum. ff. qui po. in pig. habe. posset dici retro videri esse informatam primam: et pactum esse vestitum et ita intelligo glosse. in. l. petens. C. de pactis. Jn eo quod dicit obligationem ciuilem inesse conditionaliter. hoc enim importat obligationem ciuilem inesse vt adueniente conditione retrotrahatur. fateor tamen quod quando precedit contractus conditionalis pactum purum seu nudum incontinenti appositum potest vestiri rei interuentu. ita loquitur. l. si in venditione. in ꝓncip. ff. de peri. et con. rei vendi. ibi enim vendidi tibi rem sub conditione pacto appositio vt si ꝓ me ueris romam. ex isto pacto habita relatione ad contractum oritur quidã contractus innominatus. facio vt facias. hoc est ideo tibi vendo

sub conditione

sub conditione et tibi hanc spem constituo vt vadas ꝓ me romam. quem contractum ego iam impleni ex parte mea vendendo sub conditione merito possum agere contra te prescriptis verbis vt impleas qõ
28 promisisti. Sed si pactum † nudum post contractum conditionalẽ apponitur ex interuallo. tunc nullo modo oriretur actio vt in hac. l. et. l. iurisgentium. §. quinimo. §. de pac. inver. vtputa post diuortiũ. Quero
29 pone † ꝙ stipulatio continet certũ. ꝛ sic ex ea oritur certi condictio pactum vero incontinenti appositum continet incertum. Si igitur dicres per pactum veterem actionem informari. ergo certi condictio dar ad incertum. qõ videt verũ. vt insti. de act. §. fuerat. Jn contrarium facit de peti. here. l. item veniunt. §. idẽ recte. alle. §. cum prediximus. ista sunt verba glo. in hac. q. ¶ Omissis multis truffis que dicuntur ꝑ doc
to. veritas est ista. text. hic dicit pacta incontinenti apposita inesse stipulationi. nata ꝙ dicit stipulationi non dicit actioni vel obligationi. Iz
30 ipsi stipulationi seu contractui. per hoc † ergo habes quod pacta incontinenti apposita perinde habentur ac si in ipsam stipulationem fuissent deducta. pone ergo si ab initio fuerim stipulatus certum ꝛ incertum. nõ est dubium quod tot dicuntur stipulationes quot sunt summe
31 promisse. vt. l. scire debemus. ff. de verb. oblig. Ex hoc ergo † cõcluditur quod ꝓ eo quod continet certum datur certi condictio. ꝓ eo quod cõtinet incertum datur actio ex stipulatu. Item per hoc habes quod iu
32 ra † que dicunt quod pactum incontinenti appositum veterem actionẽ informat. vt. d. l. iurisgentium. §. quinimo. est verum quãdo illud quod deducitur in pacto est tale quod si ab initio fuisset deductum in contractu veniret in illa actione sed si in illa actione non veniret. tunc nouam actionem parit vt hic: quia informat contractum. et per consequens ꝑ ducit actionem sicut contractus ipse ꝓduceret. et per hoc apparet pactum incontinenti appositum quandoq; veterem actionem non informat si non est apta informari. sed duas nouas actiones parit. ynam ex contractu preambulo informato. et erit actio ex stipulatu. vt in exẽplo proposito aliam parit ex ipso pacto et erit prescriptis verbis: vt. l.
a in bonefidei. C. de pac. ista sunt subtilia: ꝛ multũ notanda. sumus expe
diti de omnibus glos. ¶ Ultimo qz hic dicitur lecta est in auditorio. et exponitur hoc verbum in adiutorio. i. in iudicio vel scholis. ¶ Querit
33 Buliel. vtrum † possit quis simul ꝛ semel docere ꝛ assidere. puto ꝙ nõ vt. l. quisquis. C. de postu. ꝛ. l. nemo. de assesso. tamẽ ista materia non est
34 nostra. ¶ Secundo qz hic dicit lecta est in auditorio † queritur vtrum
b in contractibus debeat inseri locus de hoc dic. C. de cõtra. et commit. stip. l. optimam. institu. de verbo. oblig. §. item verborum. in aut. quib. mo. na. effi. leg. §. ꝙtum vero. C. de tabu. l. generali. et per Joan. and. li. vj. in fi. libri sup data. ¶ Ites qz hic dicitur quod in fine mẽsis debetur
35 inducitur ad. q. quãdo † est data alicui dilatio qõ veniat tali die ꝙto tẽpore debeat expectari. de quo scitis ꝙ habetis glo. insti. de verb. oblig. §. omnes. et dixi plene in. l. qui ante calendas. de verbo. oblig.

1 ☞ Dictio quondam quod intelligatur in instrumento in quo dicitur talis filius titij si titius est mortuus ꝛ instrumentũ sustinetur. ꝛ etiã
2 libellus. nume. 2.

3 Pecunia debita defuncto qõ potest dici ipsius defuncti.

4 Herede necessario instituto ꝙ non regritur apertura testamenti.

5 Fictio qñ plus possit ꝙ veritas.

6 ¶ Mandatum institoris ꝙ morte finiatur. ꝛ qñ. nu. 9. ꝛ nu. 16.

7 Ignorans mandatum reuocatũ ꝛ soluẽs quod liberat. ꝛ qñ nu. 11.

8 Illud quod quis non facit vt heres non ꝓ venit in iudicio fami. hercis. ꝛ quando nunc. 12.

10 Sententia iudicis delegati lata post mortẽ delegãtis qõ valeat.

13 Jn actione negotiorum gestorum oportet quod negotiuz altero ex quatuor modis pertineat.

14 Bestii nomine defuncti ꝙ eius heres ratificare potest.

15 Exactionem debiti ꝙ possum habere ratam in subsidium.

17 ¶ Mandatum speciale denuntiando ꝙ finitur morte. ꝛ qñ. nu. 22.

18 Fauorabilior est causa liberationis qꝫ obligationis. ꝛ nu. 24.

19 ¶ Mutuum qõ nõ cõtrahatur. nec etiã obligatio vbi dñium nõ transfertur in accipientem.

20 Error qñ impediat translationem dominij.

21 Error regulariter tunc impedit translationem dominij qñ impedityo luntatem transferentis.

23 ¶ Mandatum qñ finiatur morte mandantis remissiue.

25 Stipulatio facta nominatim defuncto ꝙ non valet.

26 Seruus hereditarius stipulatio sibi acquirit hereditati.

27 Hereditas qõ possideat seruum ignorantem se liberũ vt sibi ex re hereditaria queratur.

28 Sciẽs quem liberum non videtur eum possidere bonafide.

29 Ignorantia qõ presumat in heredibus suis ꝛ necessarijs contentorum in instrumento secus in extraneis. ꝛ ibi de ratione.

30 Heres extraneus qõ presumat ignorare cõtenta in codicillis.

31 Plures socij vnius negotiationis in diuersis locis quod videant inuicem institores ꝛ inuicem prepositi.

32 Licet additione vnius heredis cõfirmetur totũ testamentum tamẽ non desinit vocari hereditas.

33 Hereditas non possidet vere sed fingitur possidere.

34 Coheredes qñ possunt habere ratã stipulationẽ facta alteri coheredi vt ipsis acquratur actio.

Jusqui. ¶ Difficilis ꝛ subtilis ẽ hec lex. ꝛ dicitur. h. d. ignorantia circa id qõ extinguit mandatum excusat debitores solu
entes. ꝛ id qõ quis non facit vt heres non venit in fa. her. iudicio. Item mutuum nõ cõtrahitur si dominium in accipientem nõ transferꝛ nec ꝛtrahit etiã obligatio accessoria. Itẽ stipulatio si nominatim confertur in persona mortui domini est nulla si nõ nominatim acquiritur hereditati iacẽti vel coheredibus ignorantibus. secus vero scientibus. h. d. tota. l. Diuidit. ꝓmo ponit thema et questiones. secundo respondet ad ꝓmam qõnẽ. tertio respõdet ad secundã. quarto ad tertiã. secũda ibi. placebat. tertia ibi. quas vero. quarta ibi. qõ si stipulatus. et intendo vobis banc. l. legere ꝑ a particulas: ꝛ in qualibet parte recitare gloss. suas. Ad casum in terminis aduerte qz principium est
c leue. ¶ Oppo. ꝙ male dicat tex. pecunia defuncti qz defunctus nihil habet qz mors omnia soluit. i auf. de nup. §. deincepe. Rñdeo hic ponitur improꝑie defuncti. vel subaudi defuncti. s. quon
1 dam titij. ita dicit glo. quod † tene mẽti ad sustinẽdum instrumentuz in quo dicitur ꝙ talis filius ti
d tij cũ tittius sit defunctus vt subaudiaꝛ quondaz facit etiam ad sustentationẽ petitionis in qua dici
2 tur. peto † bona titij cũ titi sit mortuus: vt subaudiatur. s. quondam. simile in. l. Lolnozio. in ꝓn. in glo. ij. de neg. gest. ꝛ tex. est qui facit istam respon
c sionẽ. in. l. insulam. in fi. ff. de acqui. re. do. ¶ Opp. hic dicitur pecunia defuncti. Cõtra. nã etiã si viuer et non esset sua sed debitoris soluentis. So. quãtum ad pecuniam que a debitoribus exigitur ex
3 pone pecuniam † defuncti. i. defuncto debitam. simile. s. eo. l. si et me et titium. in fin. quod est notandum. et posset esse vtile ad multa. s. ad sustinẽdum dicta testium ꝛ similia. qz quandoqꝫ ista verba ponuntur improꝑie. ¶ Quero circa istam partem
4 dicit ꝙ testm rome recitati est. quero † vtrũ here de necessario instituto requiraꝛ apertura tabularum ad hoc vt ipse sit heres. quidã dicunt ꝙ sic. qz speciale erat in filijs vt nõ requireretur apertura tabularum. ergo secus in seruis. C. de cad. tol. l. j. §. i. ꝛ. j. de iuris ꝛ fac. igno. l. j. in fi. ꝓ hoc facit: qz nõ plus potest opari fictio ꝙ veritas. vt. l. si pater familias. in fi. cũ. l. seq. ꝛ. l. fi. §. de adop. ꝛ. l. si filius §. eo. Jz hereditas vere adiri nõ poterat nisi apertis tabulis: ergo nec ficte. Alij dicunt contrarium et in hoc videtur residere glos. C. de iur. delib. l. iij. et insti. de here. quali. ꝛ diffe. §. i. vbi est tex. hoc ꝓbatur in. l. seruus. §. aperture. de hereditatis. insti. et ibi no. in fi. glo. ad idem de condi. ꝛ dem õ. l. inlius nolster. ꝛ ibi no. ꝓ hoc etiam. j. de leg. j. l. fi post mortẽ.
5 in ꝓn. ꝛ ibi videt expressum. Non ob. qõ dz ꝙ fictio nõ pot plus ꝙ veritas: qz debes scire qꝫ qñq; fm veritatem aliquid nõ potest induci ꝓpter defectum materie qz qua vel in qua aliquid agitur tic ꝓcedit ar. vt. l. si paterfamilias. in fi. de adop. et. l. eum qui ita. §. fi. j. de verbo. obliga. ꝛ. l. quoties. de noua. qñq; non potest induci fm veritatem ꝓpter defectum scientie ex parte agentis: et tunc potest induci fm fictionem. ratio qz. l. semper est certa et nunq; ignorat: vt. l. cum ad ꝓcelens. cum. l. seq. §. eo. ꝛ. l. cum quidam. §. qõ dicitur. circa fi. de acqui. heredi. qui tegt. optime ꝓbat. nam lz extraneus non possit adire: quia ignorat quot sunt in ventre: vel an mulier sit pregnans. tamen suus heres qui efficitur heres statim a lege est heres fm veritatẽ. et potest adire quoniã lex certa est ita in ꝓposito. ideo apertura tabularum requirebat seu desidera
bat vt qs posset scire. an ꝛ qualiter esset heres qõ nõ esset necesse ab eo qui de iure efficitur heres. fumus expediti de prima parte. ¶ Veniamus ad secundã partẽ. ibi placebat. hic primo respõdet ꝓ
me. q. scõo determinat vnã aliã. q. iuxta premissa. scõa ibi: earum vero. Casus in terminis est clarus
6 aduerte ad me. ¶ Sto. primo qm mãdatum istius institoris qui fm consuetudinẽ Tuscie appellatur

a Rite. Adde tu ꝛ vide Aret. in. c. lz. de fo. cõpe. vbi ꝙ verbũ rite. aliquando significat iustitiam.

b ¶ De mõ. Adde ꝙ cũ Bart. transeunt Bal. ꝛ ang. qz cõsulto: nõ debet egredi cõmiss. allegat Alexã. ꝑ hac opi. l. dubiũ. in vbo recte. C. de repu. ꝛ ang. in. l. j. §. j. de edil. edict. ambo tñ ꝛ Sali. digerũt cõsultore debuisse consulere an captus fuerit congruo loco et tpe de quo hic per Alexand.

↪ Andr. poma.

c ¶ Quer. de hoc vide Alexã. in. l. iuste possidẽ. colũ. ij. j. de acquir. pos. l. iij. sup g̃s. in verbo recte. de libe. ꝛ postbu.

↪ Andr. poma.

d ¶ Sz. Vide feli. in rubri. de exce. col. ij. v. dicas tũ.

e ¶ Babes: Adde qõ cum opi. bart. trãsit bal. ꝛ ange. hic ꝛ Bal. in. d. exceptionẽ. Ant. de but. Jmo. abbas in. c. exceptionem. extra de excep. Alex. hic.

↪ Andr. poma.

a ¶ Sumus. Vide Alex. in cõsi. xxi. col. iij. vol. j.

b ¶ Locus. Adde vt per Ang. cõsi. cclxxvij. ꝛ bal. cõsi. cccxj. li. ij. ꝛ an locus intelligat ap positus ꝑ coniunctionẽ cause ꝑ cũ dez cõsi. cclxxviij. lib. tertio.

c ↪ Andr. poma. ¶ Op. vide aliqd ꝑ Alexã. l. viro. in glo. j. sup ver. viro. in col. ij. ff. solmat. vide rapha. cuma. cõsi. lxiij. et Feli. c. venerabilis. de test. cog. cepol cõsi. cxvij. col. iiij. et de ista dictione quondam vide Jmol. consi. xj. in fi. ꝛ bar. c. cũ super. de offic. delleg. col. j. ꝛ de hoc ꝙ nõ vitiet istrumentuz in quo dz titij filius ꝛc. vide alex. cõsi. ij. col. j. ij. vol. ¶ Panor. c. qñ ꝛtra. de proba. alex. in. l. quoties. de here. insti. ¶ Quondã. Adde spec. in titu. de instru. edit. §. restat. vsi. pe. ꝛ in. §. instrm. vers. lz qd si ita Bart. in. l. si insulã. j. de acqr. re. do. Jnt. de butri. in. c. ex parte. de so. copet. vide per Alb. de ro. in suo dictiõario latius hic vide per Alegan.

de dicto quondam

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

fatoz

7 fateoz morte extinguitur. ¶Secundo ¶no. q qui
ignoꝛat mandatū renocatū soluēdo ei liberatur.
8 ¶Tertio no. ¶q illud qđ quis nō facit vt heres
nō venit in iudiciū fami. her. ¶Quarto no. q ve
nit in actionem neg. gest. ¶Ad ista quatuoꝛ op. p
ordinem. primo q mandatum institoꝛis nō renoꝛ
catur morte: vt l. si quꝫ mancipijs. §. impubes. ff.
9 de insti. Sol. dicūt ¶qdam ibi ¶hentes credebant
heredes velle vti illo institoꝛe ista est falsa: naꝫ ibi
heredes erant talis ꝯditionis de quibus hoc cre
di non poterat. Alij dicunt q hic nō erat institoꝛ
quod est falsum. naꝫ negotiationi vniuersali erat
hic ꝓpositus. ergo erat institoꝛ. vt dixi. §. eo. l. si
institoꝛē. dic ergo ſm doc. q mādatū institoꝛ nō fi
nitur morte tm̄: vt in contrario: ꝛ sit secus in mā
dato alterius ꝙuratoꝛis. vt. C. mā. l. mādatū. sed
hic interuenerunt duo. s. moꝛs oñi ꝛ mutatio cō
ditionis persone institoꝛis: q de seruo factus est
liber. arg. l. cū quis. in ꝓin. de solu. ista tenet ¶Pet.
a Jac. bu. ꝛ oēs moderni qō tene mēti. [a] Et predicta
a ¶Tene mēti. ad 10 glo. inducit ad. q. ¶vtrū sententia lata ꝑ iudicem
de qō cū ista solu delegatum post mortem iudicis delegantis va
cōi trāsit Alegā. leat. [b] de quo non dico hic. videbitis et plene in. l.
b ¶Aleat. Adde et q. §. de iurisd. om. iud. vel forte in. l. barbarius
vt ꝓpec. in titu. de offici. lega. §. de offi. preto. ¶Ad scōm op. q debitoꝛes solven
restat. versic. quid tes non sint liberati. vt. l. cū quis. §. j. j. de. §o. Sol.
si delegatus per glo. ¶q hec intelligit ſm distinctionē illius. l. vi
Bar. in l. more. ff. delicet aut recipiens recepit bonafide: et sic pecu
de iur. om. iudi. p nia est hereditati quesita debitoꝛes sunt liberati
Jnno. i. c. licet. de ipso iure al's ope exceptionis: v. in contrario. Et
offic. deleg. ꝛ in. c. his ergo an debitoꝛes soluētes sint liberati que
gratum. p doc. ex dam sunt ꝛideranda ex parte ipsoꝝ recipiētiū. primo ca
tra eo. tit. ange. in su habes videre aut sciuerūt dñm moꝛtuum aut
l. i. C. de iurisd. om. ignoꝛauerūt: ꝛ si sciuerūt. aut sciuerunt libertatez
iudi. moderni in ei relictā ꝛ soluēdo nō liberanť. aut de hoc ignoꝛ
c. si a subdelegato rauerunt ꝛ soluendo ei liberantur: q adhuc puta
de offi. deleg. i. vi. bant mandatum durare: ꝛ scirent dñm moꝛtuꝫ
et latius p Alleg. vt ptz ex ꝑdictis. s. per. d. l. si quis mancipijs. §. si
c ¶Actione man impubes. ꝛ arg. j. de sol. l. si quis seruo. ꝛ. l. q seꝛ
dati. Addeyt per uus. eo. ti. scdo casu. s. ex parte recipientiū est cōsi
Alegan. derare an bona vel malafide recipit. vt ptz ex ꝑ
dictis. ¶Ad tertiū op. ꝛ videť q competat actio
12 dicit ¶glo. q ibi loquitur de q̄stis ante moꝛtē: hic
vero de queſtis post moꝛtē testatoꝛis ista non vi
detur sufficiens solutio. nā etiam post moꝛtem te
statoꝛis recepta bonafide acquiruntur hereditati:
vt. §. dictū est per glo. ꝛ ego recitaui si sunt heredi
tatis. ergo veniunt in fami. hercis. iudiciū. Solu.
aduerte q: subtile est. dicūt quidā q supra dictum
est. s. acquiri hereditati nō est verū. hoc nō placet
si em̄ hereditati acquiritur personalis obligatio
vt. j. in ver. q si stipulatus. ergo multo magis pos
sessio ꝛ ꝓprietas. vt. l. possessio. §. sed si possessio.
de. acquir. pos. ꝛ. l. i. C. per quas pso. no. acqr. vnde
dicūt alij q fa. hercis. pōt agi tanꝯ ex tra obliga
tū actione personali: ꝛ hoc nō pōt fieri ita logtur
hic. sed si quis vellet agere fami. hercisc. tanꝯ ista
pecunia sit cōmunis bene posset per ea que dicta
sunt: sed forte hic nō poterat: q pecunia erat con
sumpta: ꝑ tanto negat hic venire in fami. herci. iu
dicio: ꝛ hoc esset tolerabile. Alij tñ dicūt q nō suf
ficit rem esse cōem nisi hoc ꝓcesserit ex causa here
ditaria: vt puta si ex obligatione defuncti tradere
tur heredi. §. famil. hercis. l. veniunt. hic aūt causa
quare fuit tradita huic seruo heredi nō fuit prin
cipalis obligatio defuncti: sed fuit mandatū q in
veritate reuocatū est: ideo nō pōt venire in hoc iu
dicio. dico q ꝓioꝛ solutio plus plꝫ. ¶Ad quar
tum op. q nō habeat locū actio negotioꝝ gestoꝝ
13 q ¶negotiū nō ꝓtinet ad coheredes altero de qua
tuoꝛ modis qui no. in. l. si pupilli. §. item queritur
§. de neg. gest. So. dicit glo. imo ptinet ad cohere
14 des ratihabitione. cū em̄ ¶fuerit gestū noīe defun
cti pōt haberi ratū per heredē: q videť eadē per
sona cū defuncto: vt in aut. de iureiur. a mo. ꝓsti.
§. j. vel dicit gl. hic habeť ratum in subdiciū: sicut
dicimus alias re perēpta vel ꝓscripta: vt. l. mae
ter. C. de rei vend. ꝛ fuit no. §. e. si eū seruum. quod
15 multum tene mēti. quod ita possum habere ratā exactionem ¶debiti in
subdiciū. sicut rei venditionē. licet non fit meo nomine gestuꝫ. ¶Si
16 contra istā gl. ꝛ tex. op. l3 mandatū finiatur ¶morte. cū effectus mādati
durat. vt etiā de eo quod fit post moꝛtē habeat mādatarius actionē mā
dati. vt. l. inter causas. in ꝓincip. j. mand. ꝛ. l. si precedente. in ꝓin. eo. ti.
ergo cōtra istū seruum datur actio mandati. Sol. dicebat Jac. but. et
bene illud esse verum quando ꝓcessiſſet mandatum efficax ante moꝛ
tem ad ꝓducendum actionem mandati. sed hic mandatū erat factuꝫ
seruo contra quem non poterat dari dño viuente actio mandati. ꝛ ideo
non incipit competere actio mandati post moꝛtem. et ꝓ hoc dico q si
liber homo institoꝛ post moꝛtem oñi pecunias exegisset. hoc veniret in
c actioneˢ mandati. nec esset necessaria actio negotioꝝ gestoꝝ. ¶Que
rit glo. que est ratio q non venit in iudicium fa. hercis. ¶Respondeo q
nō gessit vt heres ꝛ negotiū poterat expediri ꝓ parte. qñ dic vt in gl.
¶Veniamus ad tertiam particulam. s. ad ver. quas ve. ꝛc. ¶Dec tertia
diuiditur in particulas quatuoꝛ. primo respondet secunde questioni. se
cundo responsionem ꝓbat per simile. tertio respondet cuidam obie
ctioni tacite in contrarium. quarto concludit circa predicta. secūda ibi
nā ꝛ si tibi. tertia ibi neq; enim. quarta ibi. quare. ¶Nota. q ꝓ parte
17 sua trāstulit oñium. ¶Scōo qō mandatū ſpeciale de mutuādo moꝛ
18 te finitur. ¶Tertio no. ¶q fauoꝛabilioꝛ est causa liberationis q̄ obli
19 gationis. ¶Ultimo no. q vbi non transferť oñium ¶in accipiente nō
contrabitur mutuum nec obligatio pignoꝛis tenet. ¶Ad ꝓimū op.
et videtur q ꝓ parte sua non transtulerit dominium q; errabatur in
dominio. credebat enim dominium esse alterius cū pertineret ad eum.
ergo ꝛc. vt. l. iij. §. subtilius. j. de condi. ob cau. ꝛ. si procuratoꝛ. la. ij. j. de
acqui. re. do. Sol. dicūt quidā hoc ſpeciale ꝓpter ſingularia precepta
pecunie. vt. l. ſingularia. §. e. ista est truffa. Alij dicūt q hic errabat: cre
debat enim pecuniam esse domini et ipse repꝛesentabat personā illius
domini cuius putabat istam pecuniam esse. ista potest esse bona vt sta
20 tim dicam. Glos. tamen latius distinguit tres casus ¶q̄ q; errat in
dominio putans rem suam esse eius cui tradidit. ꝛ tūc non transfertur
dominium q; cessat animus transferendi dominium qñ putabat eam
esse tuam non de nouo fieri tuam. vt. l. ij. §. subtilius. de condi. ob cau
ſam. quando q; putat eā esse tertij licet sit ipsius accipientis ꝛ tunc aut
putabat esse eandem tertij a quo ipse causam habebat ꝛ tunc non im
peditur translatio dominij. Casus est hic. et ratio q: tūc impedit ꝑ ta
lem errorem transferētis volūtas nam cum ipse habeat causam ab il
lo ꝛ sic habebat illud idem dominiū qō volebat transferre in accipien
tem illud transfert. Si vero putabat esse eius a quo causam nō habe
bat tunc nō trāsfert dominium. vt. l. si procuratoꝛ. j. de acquir. re. do. de
contraben. emp. l. si cōsensum. in fi. Ratio potest esse. nā talis erroꝛ im
pedit voluntatem trāsferendi oñium. volebat em̄ transferre oñium qō
erat apud talem tertiuꝫ nō aūt oñium quod erat apud eum quod ipse
21 ignoꝛabat. ¶Ex predictis ergo habes regulam infallibilem. ¶q tunc
impedit erroꝛ translationem dominij quando impedit voluntatez trāſ
ferentis. hoc colligitur ex hac glos. quā vide ꝛ signa. hunc passum exa
minabo plenissime. §. de offi. procu. cesa. l. j. ¶Ad secundū op. ꝛ vide
22 tur q ¶talę mandatū non fit reuocatum morte. vt. j. de dona. l. hoc inꝛ
re. §. si quis dederit. Sol. quandoq; est mandatū ſimplex de mutuando
pecuniā. ita q in eum mandatarium pecunie dominium non transferꝛ
tur. tunc mandatum reuocatur moꝛteyt hic. ꝛ. l. cum filius. §. si pecuniā
in fi. cum se. de dona. Aut non fuit ſimplex mādatū. sed fuit trāslatū do
minum pecunie in ipsum mandatariū. tunc post moꝛtē poterit transꝛ
ferre dominiū. vt. d. §. si quis dederit. Aut dubitatur. tūc si quidez ipsa
pecunia fuit data mandatario ſigillata in ſpecie ꝛ nō videť translatum
oñium. aut fuit tacita numerata. ꝛ tunc secus. quia videtur translatum
oñium. sic intelligit glo. tua notabilis: quā vide ꝛ signa. ¶Itē ad idem
oppo. de. l. fundi. §. item si amicus. de acqui. poss. Sol. glo. notanter di
cit. quandoq; in mandato deducitur illud quod mādans habet necesse
facere. ꝛ tunc mandatū moꝛte nō extinguit. vt. l. contraria. aut non ha
bebat necesse facere. ꝛ moꝛte extinguitur. sic dicit glos. tua quam signa.
23 Ex predictis habemus hic distinctionē ¶qualiter mandatum finiatur
moꝛte mandātis. ꝛ habemus dicere. aut mandatum est vniuersale aut
particulare. qđ plene dixi in. l. ij. §. si quis donatarius. j. de dona. dicyt
24 ibi: non insisto hic. ¶Circa tertium ¶quero que sit ratio differentie in
ter soluentes ꝛ mutuum recipientes. ¶Respondeo fauoꝛe liberationis.
vt dicit glo. ¶Circa quartum et vltimum queriť de vna. q. si pecunia
peti nō potest vt creditā nec pignoꝛa tenētur. qualiter coberedibus suc
curratur. ¶Rideo. aut pecunia extat ꝛ pōt vēdicari: aut est consumpta
ꝛ tunc dicit glo. q mutuū recōciliat cōsumptione ꝛ pignoꝛa tenentur.
vt. l. si quis ꝓ eo. §. si numos. j. de fideiuſ. Sed cui recōciliet istud mu
tuū. glo. hoc nō dicit. vide glos. q est sup verbo teneri, l3 dicit sup ver
bo nō eque. idem istud quod hic dicit de consumptione nō videtur ve
rum. nam omnes leges loquentes de hoc loquuntur quando quis suo
nomine numerauit: sed hic numerauit nomine alieno: scilicet defuncti.
breuiter dic pecunia consumpta coheredes possunt habere duplę re
medium. vel quod ratum habeant ꝛ acquiretur eis certi condictio. pos
sunt enim ipsi habere ratuꝫ illud quod est gestum noīe defuncti. vt ple
ne not. per ¶Syn. in. c. ratum. circa finem. de regu. iur. lib. vi. et hoc sine
pecunia

pecunia extet sine consumpta sit. possunt etiam non habere ratum. et
tunc consumptione acquireretur integra actio mutuanti. vt. l. si absen
tis. C. eodem. tamen tenebitur restituere coheredibus condictione sine
causa. quia ex re eorum factus est locupletioꝛ. nec eis contra alium suc
curritur. vt. l. si ꝛ me ꝛ titium. §. eodem. ¶Veniamus ad vltimā parti
culam. scilicet ad versic. quod si stipulatus. et primo loquitur quando
stipulatus est defuncto nominatim. secundo quando stipulatus est ibi
et hereditas non est adita. tertio quando hereditas est adita et cohere
des sciuerunt. quarto quando coheredes ignoꝛauerunt. quinto ex pre
dictis colligitur vnum notabile mirabile. secunda ibi: quod si tibi ter
tia ibi: post aditam: quarta ibi quod si ꝓponatur. quinta ibi. quo qui
25 dem casu. ¶Not. quod si quis ¶nominatim stipulatur defuncto non va
26 let stipulatio. ¶Secundo nota ¶quid si seruis stipulatur acquirit sibi
27 hereditatem. ¶Tertio not. quod seruum ignoꝛantem ¶cui est data li
bertas videtur hereditas possidere vt sibi ex re hereditaria queratur
28 quod non reperitur alibi. vt dicit glo. ¶Quarto nota. ¶quod sciens
non potest videri liberū hominem bonafide possidere. ¶Quinto not.
29 et nunꝯ ¶obliuiscaris quod quando sunt heredis sui ꝛ necessarij [a] pre
a sumitur ignoꝛantia eorum que continentur in testameto nisi probetur
ſcientia. secus in extraneis. hoc colligitur ex versi. quod si ꝓponatur.
¶Predictorum ratio est. quia extranei non possunt adire hereditatem.
nisi sint certi de viribus testamenti. vt. l. sed ꝛ si de sua. de acqui. hered.
ideo ꝓsumuntur scire q̄ cōtinentur in testamento. eoipso quod ꝓsup
ponimus eos heredes. vt not. l. de lib. le. l. cū heres. facit qō no. in. l. qui
dam ita. §. si quis filium. in glo. magna. j. ad treb. sed in heredibus suis
et necessarijs hoc non est necesse ponere: quia sunt heredes statim etiaꝫ
testamento non inspecto nec cognito. ideo non ꝓsumitur scientia. vt
hic facit. j. de acquir. re. do. l. quesitum. ꝛ de ſtipu. ser. l. si seruus testamē
to. ꝛ ibi tangitur per Jaco. de are. ꝛ ideo in filijs qui sunt sui ꝛ necessa
rijs heredes non ꝓsumitur quod sciant ea que continentur in testamē
to. ꝛ ita ego allego multum in materia. §. duo fratres. l. qui rome. j. de
verb. oblig. nam de fideicōmisso non posset transigi nec pacisci nisi in
spectis ꝛ cognitis verbis testamenti. l. de bis. §. de transac. ꝛ. l. i. q̄dam
mo. testa. aper. ergo inter fratres non potest videri remissum illud fi
deicommissum si illud ignoꝛabant. ignoꝛare autē ꝓsumūtur ꝛc. quod
plenissime ꝓsequere: vt. d. §. duo fratres. predicta vera in testamen
30 tis. Codicillos ¶autem non ꝓsumitur scire etiā heres extraneus. vt
b §. de transactio. l. non est ferendus. ¶Ultimo [b] not. quod plures videˢ
31 tur inuicem seruire quod facit quod si plures ¶sunt socij vnius negotia
tionis et vnus exerceat in ciuitate Perusij. alij in ciuitate Florentie. vt
c isti videantur inuicem institoꝛes [c] et inuicem ꝓpositi alter ab altero
ad quod facit. l. iiij. de exercito. et ibi per Jaco. de are. de quod. plene di
xi in materia de duobus reis. in. l. eandem. in. vij. qō. de duobus reis.
¶Venio ad contraria et oppo. ad ꝓmū ꝛ secundū dictum. institoꝛ. de
ſtip. seruo. §. siue. solu. ibi sunt stipulatus ſimpliciter quo casu est idem
ac si stipularetur sibi. ¶Secundo oppo. dicitur hic quod acquiritur be
reditati contra non potest dici hereditas postq̄ est adita. vt. l. sed et si
plures. §. si filio. de vulg. et pupil. fa. l. fin. in fin. C. de inoffi. testa. sed hic
saltem ꝓ parte ipsius serui qui erat necessarius erat hereditas adita
ergo ꝛc. solo ꝓ partibus aliorum dicitur hereditas non ꝓ o parte
32 ipsius. Ex quo no. ¶quod licet aditione vnius heredis confirmetur to
tum testamentum. vt. l. testamento. de ma. testatoꝝ. et. l. apud iulia
num. §. idem inlianus. j. ad trebel. tamen aditione vnius non definitvo
cari hereditas nisi ꝓ parte adeuntis vt hic videbitis. ¶Opp. ꝛ ista
33 oppoſitio est in vltima glo. ꝛ videtur quod hereditas non possideat. vt ꝛ
l. j. §. scęuola. j. si quis testa. li. esse inſ. fin. fol. fateoꝛ ¶quod nō possidet ve
re sed fingitur possideri ꝯ hic. quod est notandum. ¶Oppo. quod alij co
heredes etiam ignoꝛantes non possunt videri possidere quia possessio
nem non apprehenderunt ex solo animo imo requiritur apprehensio
coꝛporalis. vt. l. cum heredes. de aquiren. possessio. Huius timore Ja
co. Bald. ꝛ Sdo. recesserunt a lec. glo. et dicunt q iste versi. q si ꝓpo
natur hoc modo legitur. scilicet dum dicit potest adhuc idem reſponde
ri subaudiunt vt non videantur a coheredibus possideri et quod iuſta
ſequitur quo quidem casu illud euentum vt inuicem bona fide seruire
videantur. interrogatiue lege fm Sdo. quasi dicat hoc euenire absur
dum est ideo non dicendum vel referatur ad casum de hereditate non
adita fm Jac. Bald. doct. moderni tenent opi. glo. veram ꝛ notabilem
Ad contrarium respondent quod coheredes non possident eum vere
sed sicut hereditas fingitur possideri vt dictum est. §. ita etiam cohere
des ignoꝛantes quod est notandum. ¶Ultimo opponitur hic q; vi
dentur se inuicem possidere. Contra qui possidetur ab alio non potest
alium possidere. l. liber homo. in fi. j. de acquiren. re. do. Sol. fateoꝛ ve
re sed ficte videnť inuicem seruire vt hic. ¶Quero q aphricanus ni
hil de pignoꝛe dixit. qd iuris. Respondeo. si in precedenti parte aliqd
dixit. s. pignoꝛa non teneri. ideo hic in toto intellige vt illis quibus que
ritur personalis actio queratur pignoꝛum obligatio. ¶Quero de per
34 sonali obligatione ¶ex hac stipulatione cui queratur. et inteligenda
est hec questio quando stipulatus est sibi vel simpliciter. et est adita be
reditas et coheredes sciebant. quo casu dicit glos. quod coheredibus
queri non potest actio. sed consumptione sequuta queretur actio ipsi sti
pulanti. Nec ob. si dicas q stipulatus est nomine
alieno. scilicet defuncti. hoc em̄ non impedit actio
nem queri ipsi stipulanti: sed ad eum cuius nomi
ne stipulatus est stipulatio pertinere non potest.
vt. l. si absentis. C. eo. istud dicit glos. super verbo
haberent vel dic secundo dicit glo. vt in preceden
ti glo. dictum est. ibi ponitur alia opin quod con
sumptione sequnta queratur actio coheredibus
et ideo iste glos. sunt de directo contrarie et vna
istarum glos. est super verbo haberent. et alia est
que istam precedit. que est super verbo. idem et in
cipit: scilicet generaliter ꝛc. ¶Quid dicemus. hic
uiter cōsumptione sequnta possiunt coheredes sti
pulationem habere ratam in subdiciū et eis da
tur actio. vt videtis not. §. ea. l. in glos. super ver
bo gestoꝝ. vel melius consumptione facta vel
non possunt coheredes habere ratum illud quod a
factum est nomine defuncti et eis queretur actio
vt not. per Syn. in. c. ratum. de regu. iur. lib. vi. ꝛ
l. si fine. §. si procuratoꝛ. j. rem ratam hab. nec ob
stat. si dicis quod hic defunctus tempoꝛe facti mu
tui erat iam moꝛtuus. vnde nō potest videri eius
nomine gestum. hoc enim tollitur per tex. in. d. §.
si procuratoꝛ. vbi factum post moꝛtem alterius
eius nomine potest haberi ratum per heredes.
Item posses dicere quomodo est stipulatus no
mine defuncti cum in questione ponatur quod sti
pulatus est sibi vel simpliciter. Respondeo. licet
stipulatus sit sibi vel simpliciter. tamen nomine
defuncti et ad eius vtilitatem hoc faciebat ab eo
quod si fuisset liber homo teneretur cedere. vt. l. si
ita stipulatus. §. chrysogonus. de verbo. oblig. et b
isto casu quādo heredes ratū haberent loquitur
opini. Also. Si vero coheredes ratum nō haberet
loquitur alia opi. quod actio queratur ipsi stipu
lanti per. l. si absentis. C. e. tenebitur tamen iste ce
teris coheredibus condictione sine causa. quia lo
cupletatur ex eoꝝ pecunia. vt. l. si ꝛ me ꝛ titius. ꝛ. l.
l. si enim seruum. et. l. cum fundus. §. seruum. §. eo.
¶Sed dubitatur de vno quando intercessit sti
pulatio ad quid requiritur cōsumptio: vt dicitur
in hac gl. videť enim q nō requiratur. vt. l. ꝙuis.
C. eo. Nā. fm eos qui dicerent heredes posse ha
bere ratum in subdiciū. vt per glo. in verbo ne
gotioꝝ gestoꝝ. hoc est necesse ponere. q; re extā
te illa ratihabitio in subdiciū non habet locum vt
§. e. l. si enim seruum. sed tenēdo id quod dixi q̄ po c
test haberi ratum de iure communi tanꝯ factum
nomine defuncti. ideo requiritur consumptio. q;
coheredes pecuniam extantē possiunt vendicare.
ꝛ sic contra illū agentē ex stipulatione opponeret
exceptio doli. vt. §. dixi in. l. nam et si fur. sed si co
heredes non vendicarent rem illam. tunc ista exce
ptio opponi non posset. l3 pecunia non fit effecta
accipientis. ita loquit. l. ꝙuis. C. eod. sed si est con
sumpta. tunc est indubitabile quod ipsi stipulāti
queritur actio coheredibꝰ ratum nō habentibus
¶Quero quid in alijs duobus casibus. scꝫ quan
do hereditas nō fuit adita vel coheredes ignoꝛa
bant glos. dicit idē. s. q actio queriť stipulanti. vi
de eam. ꝛ est glo. super verbo haberent. ibi ité qd
ꝛc. ista glo. nescio quare hic posita fuerit. q; est de
directo contra text. q; qñ hereditas non est adita
ac; ritur ipsi hereditati non distincto an heredes
scient vel ignoꝛent. nam ante aditā hereditatē eo
rum sciētia nō inspicitur. si vero est adita hereditas sed coheredes nesciūt tunc ac; rimus cohere
dibus vt dicitur in tex. in ꝟ. q ꝑ si ꝓponatur. posset
tñ ista gl. ꝓcedere tenēdo opi. Sdo. ꝛ Jac. Bal.
quam. §. vidistis legendo istū text. quā non tenui.
Si vero habetis in glosa vtroq; casu coheredes
sciunt nō est bona litera q; put se refert ad casum
nō adite hereditatis nō curať de sciētia vel igno
rantia coheredum vt dixi. put se refert ad casum
adite hereditatis ponis coheredem sciisse. ista
questio est expedita in precedenti parte glo. vnde
debet dicere litera glo. nesciunt.
1 ¶Ex cussio q nō fiat quādo certum ꝛ notoriuꝫ
est ꝓncipalem non esse soluendo. vel ipsum non
facilem ad conueniendum.

a ¶Necessarij. ad
de post allegā. i. d.
§. duo fratres. de
hoc articulo vide
Pau. de cast. con
sil. g. ꝛ consil. xcij.
Ange. ꝑsi. cclxxx
vj. ro. cōsi. ccccij.
Joā. an. in addi.
ad spe. in ti. de te
sta. §. in primis.
ꝟ. item qd si duo
bus. Bal. cōsi. ci.
et. cxvij. lib. v.
c Andr. poma.
b ¶Ultimo. Ad ꝟ
qōplures socij ne
gotiationē in di
uersis locis exer
centes videant se
ad inuicē seruare
facit bene tex. que
ibi ad hoc no. An
ge. ꝛ Paul. sed si
hac. §. liberos in
ꝟbo libertā sua.
de in ius voc. ibi
mater ꝛ filius di
uersis respectibꝰ
tenēť se honorare
¶Institores. ad
de Bal. in rubric.
C. de exercito. in
fi. ꝛ in. l. si predii.
in. iiij. colū. C. de
edic. act. in. l. iure
societatis. in lect.
antiqua. j. pro so
cio. Ang. ꝛ paul.
de cast. in. l. si vn
§. de pac. ful. in. l.
si plures. c. tit. et
Paul. de castr. in
l. si plures. j. de ex
ercito. Pe. de an
cha. cōsilio mihi
cccxxxiij.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶ Soluendo. dicit Alex. hunc text. facere q̃ si tpe moti iudicij debitor principalis non est soluendo: sed postea efficiatur lite cõtestata: q̃ fide iussor non poterit opponere except. exci. fin Bal. hic et Paul. de cast. Pet. & Cy. in auc. presente. Bal. in. l. peremptorias. C. sentẽ. rescin. non pos. tamẽ cum contraria opi. träsit Alexan. q̃ exceptio dilatoria superueniens post litẽ

2 testa. potest opponi postea. c. insinuante. de offic. delega. latius hic p eũ. cui in ꝓtum in vltimis verbis querit q̃si debeat opponi exceptio exci. adde vltra Pet. de anch. cõsi. cclxxxiiij. Bal. consil. xiiij. lib. j.

c Andr. poma.

b ¶ Respõ. quod. Vide Paul. consil. lxij. col. iij. vol. ij. Are. cõsil. lxxix. col. v. in fi. Alex. & Areti. in. l. extus. ff. de acquir. pos. Jas. in. l. ij. in fin. §. qui satisfda. cog. Feli. in. c. cum olim. co. vij. de re ind. bal. c. iij. celũ. iij. de offic. deleg. Aret. in. c. dilecti. col. ij. de ind. Alexan. 2 fil. xvij. col. ij. vol. j. Bal. in. c. ex restitu. colũ. j. ad fin. de iureiur. Ro. singul. lxiij. Are. cõsil. cxxvij. et. ij. col. q. j. alex. cõsi. clij. vol. ij. et consi. cxxxvij. volunni. ij. vbi ponit qd iuris q̃ debitor in instrumento apposuisset pcariũ. Et Alexã. cõsil. lxxxiiij. col. fi. vol. iij. vbi ponit qd iuris quãdo principalis debitor non habebat in loco pmissionis sed ꝓpinquo vel alibi vide ro. consil. cccc xvj. n. c. ccccxxx. vbi loquit quando cã tractat infra vbi de equitate procedit̃ an debeat iudex admittere talem exce. anch. cõsi. v. col. v. vbi dicit contra cessionariu põt opponi exceptio executionis. q̃ primo agat cõtra cedentẽ: & ex noie appareat q̃ cedens tpe cessionis erat paup nõ psumit minus pauper. Alexã. 2 si. c. col. iij. v. vol. vbi ponit qd iuris q̃ principalis foret absens & ibi etiã ponit q̃si dicat absens. & qd iuris etiã si q̃ agit hypothecaria contra tertios possess. eo q̃ facta executiõe nõ reperit̃ soluẽdo principalis debitor: vel ejus causa ab iure permissa. et interim supuenerunt bona ipsi principali etiã lite iam cõtestata. & Sozi. consi. lxxiij. col. fi. vbi ponit quid iuris q̃si proceditur summarie. vel est in ratum vel pmissum in instrumento qõ habet executionem parată &c. & Corset. in repe. rub. de iureiur. in. xij. priuilegio. & Bal. consi. xxv. in prima parte.

c ¶ Notoziũ. Inquãtũ Alex. hic sustinendo cõem opinionẽ q̃ nõ sit necessaria ejusdẽ cõfessio q̃si est notoziũ principalẽ nõ esse soluendo dicit posse dici q̃ requiratur pronuntiatio declaratoria qualiter principalis non est soluendo: non aũt quod regratur quod mittatur exploratores. Vel quod alio modo ꝓbetur inhabilitas principalis: q̃ notorium releuat ab onere probandi. Adde quod hoc voluit Ro. consi. xciij. incipiente

Sequendo. Qui promisit in defectum alterius: petitione facta a primo nõ liberatur: sed actione denuo idem contra. h. o. Jsta lex diuiditur in duas partes. primo loqtur q̃si prius egit cõtra eũ qui principaliter tenebatur. secundo ecõtra q̃si prius egit cõtra eum q̃ tenebat̃ in defectũ. scda ibi. sed si cum seio. Item prima subdiuidit̃ in tres partes. primo ponit seu dicit petitione facta a primo alium nõ liberari. secũdo ponit rationẽ. tertio dicit exactione liberari. secunda ibi: alioquin. tertia ibi & si. In prima particula casus in terminis est clarus. In scda parte ibi alioquin. sic pone casum. Que est ratio precedentium: respondit iurisconsultus: q̃ si aliud diceres dicta stipulatio nihil operaretur: quod sic ostenditur. Anteq̃ 2ra titium agatur nõ potest agi contra seium: quia debet precedere discussio in bonis titij. si ergo diceres q̃ post q̃ incepi agere contra titiũ non possum redire ad seium. sequeretur q̃ nunq̃ contra seium venirem cũ contra titium habeam necesse agere pro faciẽda discussione: & sic dicta stipulatio esset inutilis quod esset absurdum. modo habes rationẽ: vide text. In tertia particula casus est clarus. ¶ Segtur: sed si cũ seio: & est secunda pars principalis & est difficilis: et legitur in glo. duobus modis. primo sic. ¶ Pone q̃ ante omnia egi cũ seio qui promiserat in defectu titij istud agere: habet istũ effectũ scilicet quod ipse seius non tenebitur: nisi in eo in quo titius principalis debitor non erat soluendo tempore accepti iudicij. Item cõtra ipsum titium non potero redire ad id in quo seium potui conuenire: & sic videor fecisse duo pacta de non petendo. vnum seio & aliud titio. ¶ Oppo. de. l. si ex toto. §. j. j. de leg. j. Sol. dicit glo. aliud in legatis: aliud in contractibus quod non est verum simpliciter: quod dic. vt dixi in. d. §. j. & l. si creditores. C. de pac. & ibi per glo. certe ista lec. nõ placet doctoribus nec mihi. Ratio: q̃ quod petitor videatur hic fecisse duo pacta est impossibile. nõ enim iure electionis: q̃ hic non cadit electio: tũc enim est locus electioni: et videtur electio et diuisio facta q̃si quis potest conuenire duos reos & vnum conuenit pro parte. vt. l. cum illud. in prin. j. q̃si dies leg. ced. & in. l. j. & ij. de optio. le. sed hic cũ vnus teneatur primo: alius post in subsidiũ non cadit hic electio. Itẽ nec diuisio cũ hoc facit creditor̃ ex necessitate: ergo non videtur creditor̃ facere pactũ de nõ petendo: cuz nemo in necessitatibus liberalis existat. vt. l. rem legatã. j. de adimẽ. lega. legit ergo gl. secundo modo ſm Joan. et illam lectu. tenni vobis ponendo summarium. primo ego egi contra titium qui non erat soluendo[a] nisi in tribus. secundo in residuo egi contra seiuz qui similiter nõ erat soluendo nisi in alijs tribus. in residuo potero redire contra titium si effectus erit soluendo.

Ratio quia conuentione secundi non liberatur primus sed exactione sicut in precedenti casu dicit et ista est vera. ¶ Oppo. et videtur q̃ non possit agi contra secundum. nisi procedat discussio contra primum. vt. j. de verbo. obliga. l. decem. Solu. Jo. in positione casus videtur hic ponere q̃ contra primum precessit discussio. sed hoc non dicitur in text. ideo possumus dicere quod primo fuit actum contra secundum. Ad. l. contrariam. Respon. q̃ illud est verum quando est dubiũ an primus sit locuples vel non. sed quando esset certum & notoziũ nõ esset necessario discussio. vt hic. q̃ est notabile multũ: vt no. in. d. l. decẽ. circa materiam

1 excussionis & ideo ꝺicebã semel in marchia cum cõueniretur quidam fi deiussor qui intercesserat pro quodam tyranno. & fic erat certũ & notoziũ[c] illum tyrannũ non posse cõueniri de facili. vt. l. ij. in pn. & quod ibi not. §. qui satis. cog. q̃ poterat conueniri ille fideiussor: non facta excussione principalis idem dico si ipse fideiussor cõstituit principalem nõ esse soluẽdo vel si esset cõdẽnatus & bona publicata ita q̃ esset notoziũ ipm agere. sed hoc 2tinet diuinationem q̃ in hoc casu esset certum ideo dic

d quod ante factam excussionem potest agi[d] si non opponatur exceptio et valebit iudicium. vt. l. j. C. de appel. et quod ibi not.

1 ¶ Impersonalitas quando vitiat stipulationẽ et numero. 2.

e Labeo. [e] Impersonalitas circa verbum

f g except̃inum obligationẽ non vitiat.[f] & tunc dando fideiussorem idoneum liberatur. hoc dicit. ¶ Oppo.[g] & videtur q̃ hec stipulatio sit nulla quia non apparet persona obligati: vt. C. de constitu. pecu. aut. si quando. Solu. glo. q̃ hic subaudiatur dari. scilicet curari. dico q̃ hoc non est necesse. nam impersonalitas ꝗ quandoq̃ est circa personam stipulantis et non vitiat. vt. l. stipulatio ista. §. si quis ita. de verbo. obliga. quando doq̃ est circa personã promittẽtis: & hoc aduerte q̃q̃ impersonalitas respicit verbum inductiuũ obligationis & tunc non valet: vt. C. de constit. pecu. aut. si quãdo. q̃q̃ respicit verbũ executiuũ obligationis & tũc non vitiat nec tũ precise cogit dare sed liberat dando ꝓmissorem. hic est casus hic. & in. l. illa stipulatio. ij. rñ. j. de verb. obligati. ¶ Opp. de. l. si heres. de leg. j. Sol. speciale ibi fauore vltime voluntatis: vt dicit glo. vel aliter ibi fuit iussus facere vt legatarius habeat centum et sic cogitur precise ad dandum centum hic fuit iussus curare vel promisit curare vel etiam promisit dare impsonaliter. et fic determinatur dari a me vel ab alio merito liberatur dando promissionez ibi fuit iussus facere ipse quod non potest facere directo nisi dando. ¶ Oppon. de. l. promissor. in fin. de constitu. pecu. Solu. ibi promisit. §. simpli-

d citer quod intelligitur: scilicet se dare hic promi-

tum etiam Alex. post Bartol. tangit si bona sunt publicata an fit executiõdus fiscus et videtur tenere quod sic. adde qõ idem tenet Bald. consilio. lv. incipiente proponitur. vbi de Bartol. hic facit mentionem. et allegat Hostien. & Joan. andr. in. c. ex literis. extra de pig. dicit tamen quod si fiscus esset difficilis ad conueniẽdum vel bona forte non sufficiunt debita. fiscum nõ esse conueniendũ & predictam opinionem formsuit roma. predicto consilio. cxiij. opinantem Bartol. l. sequntus est simpliciter Abb. consil. lxxij. et clarius consilio. cxiij. libro secundo. vbi respondet ad illud quod fiscus habetur loco heredis ibi vide. qd autem si amicus obitoris mei cuj bona iussa erant capi: vel iam erat capta rogauit vt bona sibi relata rem promittens mihi soluere certa dic: an illa clausula posset opponere vt conueniã principalem. vide Joan. andr. in addi. ad Spec. titul. de renun. §. j. versi. viso.

c Andr. poma.

d ¶ Potest agi. vide Alexan. consi. cxxij. columna. ij. et. iij. volumine quarto. et in simili consilio. lxiij. penultima columna. volumine eodem. et consilio. cxvj. eodem volumine. Paul. consi. lxix. colum. ij. volu. ij. vbi etiam tangit de superioribus verb. Bar. hic Barba. consi. xliij. col. j. vol. ij.

c Andr. poma. e ¶ Labeo. Vide Alexan. consilio. xlix. colum. prima et secunda. vol. iiij.

f ¶ Non vitiat. Adde Bartol. et alios in. l. stipulatio ista. §. si quis ita. j. de verborum obligationi. et in. l. prima. in princ. j. de heredibus instituendis. per Cynum in autenti. si quando. C. de cõstituta pecun. per Bald. de cug. Angelum et Soder. in. l. eum p quo. §. de in ius vocan. Bal. in. l. si absentis. C. si certum peta. et quid si in libello talis impersonalitas esset vel in actu iudicis. Vide Bartol. in. l. competit. §. in sum. j. q̃ vi aut clam. per Baldum in repetiti. paduana et perusina. l. edita. C. de eden. Alexand.

c Andr. poma. g ¶ Oppo. Vide Alexã. consil. lxxx. colum. ij. volu. iiij. & Are. consi. cxliij. & Bal. consi. cccclxxvj. in. j. parte. vbi loquitur in persona stipulatoris.

fit dare

a ¶ De iureiuran. Jnquantum Alexan. d. dicit quod testi non creditur iuranti et deponenti de credulitate etiam si diceret pro certo credere. nisi adiciat rationem dicti sui per sensum corporis. adde quod idem voluit eius consilio. lxx. et. lxxij. et. cc xiij. lib. j. Bald. consilio. cc xcv. et cc xxiiij. libro quarto. Bartolus consilio incipiente vanuti us. Si testis autem dicat se nescire vl quod non recordatur & postea affirmet an valeat. vid pulchre Roma. cõsi. cccccv.

c Andr. poma.

a ¶ De iureiuran. An licitum sit iurare. vide math. a not. in apostil. super verſi. interim audistis.

b ¶ Jnnominatus. Adde textuz in. l. prima. §. primo. cum gloss. in verbo transigendi. §. de pac. Baldum in rubric. C. de re. permu.

c Andr. poma.

c ¶ Juramentum. Adde Jaso. late in. §. item si quis 1 xvij. colum. insti. de acti. licet con- 2 tra dictum Bar. quod nouum ap- 3 pellatro. in repe. ru. in penu. char. 4 §. de arbit. ex eo inferens quod iuramentum habet 1 vim guarentigie. et quod Bald. singul. dictum in. l. j. C. eod. contra tenet Angelus hic in. l. iusiuradum. §. fina. j. eo. titu. et Rom. hic et in. l. sed si possessori. §. fina. j. eodem. & Bald. in. l. si duo 2 patroni. §. si quis iuranerit. j. eodez et matheſi. nota. 3 xxj. tamen tu teneas opinionem 4 Barto. quam dicit me audiente crimen et dominum Jaso. et per ea sepius confuliſſe & obtinuiſſe et cum qua träſeunt Fulgo. hic et Alexander et quam commen- 1 dat hic Baldus 2 in repetiti. xiiij. char. preterea cuz 3 opi. ista ipse bar. l. sed si possessori. 4 §. si. j. eodẽ. in primo not. per illuz 5 text. et ibi Ange. sibi contrarius. 6 Ful. & Sali. pau. et Alexand. in. l. nam et bona. §. fina. j. eod. et in. l. post rem. hic alleg. et Ange. Are. in. §. item si quis postulante. colum. iij. institu. de act. licet dubitanerit in casu in quo esset prestitum extra iudicium et pro ista opi. quã tenuit ipse Barto. in. l. si duo patroni. §. fina. in hoc dicens quod si in instrumẽto emp. & vendi. opponatur iuramentum quod non poterit opponi exceptio p̃etij non soluti vbi petitur executio ad rem p̃editam facit text. l. penulti. C. de depoſi. hoc modo inducendo. dicit teg. q̃ instrumentum depositi habet executionem paratam propter bonam fidem que speciaLiter in illo cõtractu requirit̃ tunc arguit sic. si istrumentum depositi habet exci. forti debet habere in strumẽtũ in q̃ imponitur iuramẽtum hinc requiritur longe maioz fides cũ in eo tractetur de periculo anime. l. fin. C. ad le. iuli. repe. ij. facit. l. si qs maioz. in verbo mog deputabãtur. C. de transactioni. quoties. et ytitur verbo y illico habet executionem paratam vt not. Bart. in. d. l. j. C. de depoſ. ij. facit quia quilibet contractus factus in iudicio habet eque cu. paratam p̃obat text. in. l. tale pactum. §. qui p̃nocauit in verſic. instrumentũ con uentionem. ſ. de pac. modo omne iuramẽtum etiaz extraiudiciale habet vim iudicij. d. qui iurasse. §. fin. infra eo. & lit. contesta. l. nã & bona. §. si quis temperati. et ibi Bart. not. j. eodem. istã autem opinionez limita primo vt procedat quando iuramentum pre stitum est secunduz formam bartoli hic. hoc est q̃ tendit ad decisionem et fic quando est iuramentũ de p̃senti vel de p̃terito tunc equiparatur sententie. secus vero esset vt potest hic ex verbis Bartoli colligi quando esset permissum in futurum vel simpliciter a debitore p̃stitui vnde vt eo casu iuramenti sit litis decisium sub dit et ad hoc bene facit quod notat Baldus capitulo primo. §. itez sacramenta. pe-

7 Quando iuramentum remittitur habetur pinde ac si iuramentum esset.

8 Juramentum q̃ habeat executionem paratam.

¶ Jusiurandum. Dicit iuramentum est species trãsactionis et sic transactio est genus. Cõtra imo est species separata a iuramento. vt vidiſtis. ſ. l. proxima. ideo habemus speciales titulos de träsact. et de iureiuran. Solu. dicit gloſſ. fateor quod träſactio potest accipi pro genere quasi litis decisio. sic loquitur hic. Item pro specie separata a iuramento sic loquitur contrarium. quod nota. qõ

1 ex hoc p̃obatur quod transactio † est contractus innominatus nam ille contractus qui habet nomen generis nec habet aliquod nomẽ speciale est contractus innominatus. vt nota. C. de re. permutati. super rubrica dicemus in. l. iurisgentium. §. j. §. de pactis. sed transactio est nomen generis. vt hic. ergo casus est hic quod transactio est contra-

b ctus innominatus[b] vt nota. gloſſ. nota. in. l. siue apud acta. C. de transactio. et ibi dixi. licet non al legauerim ibi istam. l. vbi est casus. ¶ Quero in quo est ista maioz autoritas iurisiurandi. Respõ sio. quedam est maioz autoritas respectu effectus et istud prosequitur gloſſ. quedam est maioz autoritas respectu modi inducendi. dicimus enim qõ contractus bonefidei quando nudo consensu cõtrahuntur sunt maioris autoritatis. vt. l. iurisgentium in fine. ſ. de pactis. ita iuramentum facilius inducitur quam transactio quia non est necesse quod aliquid detur vel detineatur secus in transactione. C. de transactio. l. transactio. Item facilius quam sententia quia non est necessarius iuris ordo ſm Guilliel. ¶ Circa est ectum queritur

2 † primo in quo conueniant & in quo disconueniant iuramentum et transactio dic vt in gloſſ. et bene.

3 ¶ Secundo quero † in quo conueniant et disconueniant iuramentum et sententia et in quo vnum aliud excedat. dic vt in gloſſ. quam vide. ¶ Qualiter autem hoc procedat quod vnum excedat aliud dicemus in singulis. ll. hic allega. in gloſſ. ¶ Ad vnum est tamen aduertendum. dicitur hic quod iuramentum tollit naturalem obligationem. vtrum hoc sit verum in qualibet iuramento. Guilliel. de cug. dicit quod loquitur hic de iuramento voluntario et iudiciali quod habet consensum partium † merito tollit naturalem. secus

4 in necessario delato a iudice in defectum probationis quod non habet consensum partium quia non tollit naturalem obligationem sicut nec sententia. vt. l. iulianus. infra de condictione indebi. quod mihi placet. ¶ Quidam tamẽ dicunt quod ille qui non appellat a sententia videtur consentire. vt. l. ab eo. C. quomodo et quando iudex. et. l. bi qui ad ciuilia. C. de appellationibus. et tantum operatur tacitus consensus quantum expreſsus. vt supra titul. primo. l. cum quid ergo &c. Respondeo quod ille † qui non appellat non consentit tacite sed lex fingit eum consentire. fictus autem consensus non tollit naturalem obligatio-

5 nem vt dicta. l. iulianus. ergo &c. ¶ Nota † quod

6 cum iuramentum defertur ineſt conditio vt in-

7 continenti iuretur. ¶ Item nota quod † quando iuramentum remittitur habetur perinde ac si iuratum esset vt. j. eodẽ. l. non erit. §. sed necꝑ. Quero vtrum iuramentum[c] † habeat executionem pa-

c 8 ratam sicut sententia. dico quod sic. vt. j. eodem. l. 3 sed et si possessori. §. penultimo. et expreſsius. j. de re iudi. l. post rem. aliquantulum tamen facit con-

nultima collatione. titulo de pace. iuramen. firman. vide Jason. l. et nulli. columna tertia. in fine. C. de indic. Sozi. consilio vigesimotertio. in quarto dubio. columna quinta. et omnino vide matheſi. notabili

Universidad del Rosario Archivo Histórico

ex.vbi tenet cum Barto. lz in superiori notula dicatur contrarium. secundo limitat vt procedat si pro obseruantia iuramenti intentat officium: secus si actio in factum tamē simile est in sententia. vt Bart. in. l. si mora. j. de re iudi. z in. l. 3. C. de ex. rei iudi. z quod ex iuramēto oriatur officium indicis: licet dicat Ang. hic se nullibi legisse est gl. in. l. nazbona. ff. si. in fin.

j. eod. z probatur qō iuramentum et confessio equiparantur. l. post rem. hic alleg. sed ex cōfessione oritur officium iudi. vt notatur in l. j. C. de confes. er ago ꝛc. iij. limita. b vt per Bald. in. l. j. penn. colum. C. 1 eo. de qua tamen 2 vide Alexan. hic 3 iiij. limita. vt per Alexan. hic. 4

a ¶Executioni. Adde fulgo. idez c tenentem hic: et in. l. sed si possessori. ff. penulti. j. eodem. Paul. de castro. in. l. nam z d postea. j. eo. et ale 1 gan. hic Bald. in l. j. C. eo. eo.

✣Andr. poma.

b ¶Adinuenerit. Adde q̄ ista practica non est multū tuta. fm mat. notā. rr. vide cōsiet. rub. de iureiran. g. priuil.

✣Andr. poma.

c ¶Aut pretor. Nū quid testis ega minatus in vna causa valet i alia inter easdē personas. vide Alegā. 2 fil. xxxvij. j. vol. Feli. in. c. veniēs. colū. ij. de testi. et in. c. cū venissent. col. ij. ad fi. eo. tit. e plene alegan. con 2 fil. xxxij. colū. ij. volū. ij.

d ¶Criminalibus Adde vltra ea q̄ hic scripsit alegā. f eundem consilio lxvj. z. lxxiij. lib. j. z 2 fi. cxxj. ij. vol. et consi. cclxxviij. libro primo.

✣Andr. poma. e ¶Quero. Inquātū Bar. hic cōcludit z est magis cōmunis opi. vt hic inquit Aleg. q̄ in causa matrimoniali iuramentū affirmatiue valet et tenet. adde qō valeret etiam si criminaliter ageretur. glo. est sing. l. pe. v. confessus. C. de fideiusso. de qua meminit Bald. in. l. vnica. in vlti. col. C. de confes. z in. l. quicūqs. col. vj. C. de ser. fu. et. l. eam quā. in. vj. col. C. de fideicōmiss. z in. c. j. ff. iniuria. penul. colū. titu. de pac. iura. fir. z ampliat alibi Bal. in. c. fin. in. v. colum. appellans eam aureā etiam si sola mulier iurat extra de confes. quod tamen limita nisi esset disparis conditionis: puta q̄ ignobilis alter nobilis: et voluit Bald. l. j. C. de collu. detegen.

f ¶Et bene. Adde Bal. in lec. antiqua. Ange. z Salice. hic Ant. de but. in. c. fi. extra eo. z Jo. de imo. in. c. mulieri. eo. ti. de iuramento vo necessario deferendo in supplementum probationis dicit Alegā. illud non deferri in causa matrimonij: vt voluit glo. in. d. c. mulieri. vt hic per eū cui adde Bald. consi. cclxxxviij. c melius sequenti incipiente causa matrimonialis. vbi post Hostien. Joan. and. in addi. ad Hostiē. tenet qō est in arbitrio iudicis.

g ¶Calūnie. Adde glo. in aut. de iudi. ff. oportet. colla. vj. glo. in. c. finem litibus. de dolo et contu. glo. in. c. in primis. ff. qō. j. vbi habetur quod excusat succumbentem ab expensis. per Spec. in titu. de expen. ff. nunc de expensis. z per Alegan. bicc ui adde Bald. consilio. lxxxv. incipiente verba libelli. et ibi an iuramentum excuset ab expen. factis in causa appellationis.

b ¶Eo modo. Et ideo dicunt Bui. de cu. Alberi. de ro. z Bal. in lect. antiqua q̄ si detuli vt iurares p caput tuum z iurasti per deū non valet iuramentū quia respōsio nō fuit consona interrogationi ingta. l. j. ff. si qs simpliciter. j. de verobliga. si tamen detuli. vt iurares per patrem tu iurasti per filiū valet iuramentum ingta not. in epistola inter claras de sum. tri. et fide catho. cui inquantum dicit qō iuramenta que prestantur ex fozma iuris vel statutorū: debēt prestari sup sacrosanctis euangelijs nō sed per alia scripturā. vt per glos. in cle. j. in verbo tacta. de hereticis. adde videndum Bald. consil. viij. ij. vol. als. ij.

✣Andr. poma.

c ¶Eo modo. Limita hunc tex. in quantū vult q̄ si defertur alicui iuramentum p corpus vel caput suum q̄ illi standum est q̄ bodie nō p cedat quia iuradum est per creatorem nō autez p creaturam. tenet Hosti. in. ff. qualiter. in principio in summa. ex eo. titulo. secundo limita vt per bald. in autenti. sacramēta puberū. ij. colū. C. si aduer. vend. quoties. ageretur de aliquo contractu confirmāte. quia tunc non sufficeret prestare tale quale licet ex libito voluntatis delatum et quod bene facit quod nota. scilicet in dicta autenti. sacra. puber. vide Alegand. hic Barba. consilio. ccj. columna. j. volumine secundo. Limita etiam vt non procedat quo ad extraneos quo ad deferentem et iurantem nihil queri soleat tamen possunt extranei querere. facit. l. sed et si possessori. in fine. j. eodem. vide Felin. late in capi. proposuisti. columna. ij. de probationibus. Limita. vt per Roma. per illum tex. in. l. nam et postea. ff. sed si. eodem titu. Item limita vt non procedat quo ad ea que veniunt extra naturam contractus quia de his etiam post iuramentum prestitum queritur. l. cum qui. ff. j. e. z. l. si duo patroni. ff. si quis iurauerit. ff. marcellus. j. eo. item z limita non procedere si iuramentum non fuisset litis decisorium quia tūc etiā eo prestito de eo queri solet glo. in. l. fi na. in. l. si cum patrono. C. communia vtriusqz iudi.

i ¶Judeis. Inq̄tum Aleg. allegat ✣Paul. de cast. 2 fil. xxxviij. inci. visa quadam scriptura vbi ipse ✣Pau. videtur tenere quod iudei non li gentur constitutionibus disponentibus de iuramentis. vide tu Ang. 2 fil. cxiij. vbi videtur tenere contrarium.

quid iurare

✣Andre. ✣omate. a ri. ff. iurari. in. j. colum.

b ¶Dolorem. Adde Bald. in lectu. antiqua Fulgo. ✣Pau. de cast. z Alexā. l. prohibita.

✣Andre. ✣omate.

c ¶Ait pretor. Vide consi. cxiij. col. vj.

✣Andre. ✣oma.

d ¶Nam z postea. Et nota q̄ nō solū exceptio iurisiurandi impedit litem cōtestari sed etiā periurū. Anto. de but. in. c. dilecta. col. iij. de exceptio. Feli. i. c. exceptionē. colū. xij. 1 ver. idem dicit eodem titu.

✣Andre. ✣oma.

e ¶Non peti. Non loquitur in verbo agere. sed i verbo petere. ex quo habes inferre Bar. voluisse quod idē 3 sit in verbo agere qō petere. de quo est gl. i. l. si postea. j. de pecu. quā reputat notabilem Bal. in. c. quomā cōtra falsam. col. 4 vij. de proba. licet eam reprehendat in. l. cū quis. C. de iuris et facigno. Et de hoc est text. et ibi are. z fm intellectū gl. z doct. in. l. ex duobus. ff. de duo. reis. facit de actionibus. in prin. insti. l. j. cum glos. ibi posita. C. de iudi. vide text. contra in. l. age cū gemi. C. de trāsac. pro Bar. tamē facit tex. in. l. j. ūcta a glos. ff. de oper. liber. z Jas. i. l. post 5 humo. C. de colla. b Lepo. cautela sua xxxiiij.

✣Andre. ✣oma.

f ¶Impedire. Vide de Feli. in. c. exceptionū. col. vj. de excep. Abre. consil. c cxxiij. col. ij. Feli. cū cōtigat. de offi. deleg. co. ff. Pano. cōsil. xiij. als iiij. vol. j. ibi limitat Abre. cōsi. cxix. z Feli. in. c. iter monasterium. colū. iiij. de re iudicata. Abret. cōsi. lxxxv. col. ij.

g ¶Non dabo. Adde vltra Alexan. hic Pau. de cast. consil. cxliij.

✣Andre. ✣omate. b ¶Nec exceptio. Vide Feli. in. c. exceptionem. ix. colum. ver. circa peremptoria. de exceptio. ✣Pano. in. c. super literis. colum. vj. de rescrip. in ver. glo. ff.

✣Andre. ✣oma. i ¶Possumus. Etiam no. exceptionē pacti de non petendo non impedire litis ingressum tamen Bart. alibi in. l. ff si vnus: ff. pactus. ne pete. colū. iij. ff. de pact. Refert Inno. facere differentiam inter pactū de nō petendo z pactuz de nō agendo. vt ibi. per eum. quā sequitur Bald. in l. si non sortem. ff. adeo. j. de 2dictione indebi. et in. c. testibus. extra de testib⁹. tamē ipse hic videtur sentire oppositum de quo tamē vide ibi per Lepo. scribentem nō tū Barto. hic se firmat ꝫ ad dictū suū se remittit. cui tū cōclusioni videtur fortiter obstare. l. creditori. in verbo repetitionem repelli. C. de pact. pro cuius solutione vidi ibi Alegan. z Fulgo. liez violet literā z Fulgo. diminuet z litera multū repugnet in dicto verbo petitionem repelli. quia quoties lez loquitur verbo petitur vel simili tū pedit litis initiuz vt per Bar. hic.

¶Dico etiā. Ad de qō hoc dictum Bar. sequitur expresse ✣Pau. de castro. cōsi. cccj. incipiente in fi. cōsilij: z hic in additione et sequitur Joan. an. in additiōe hic allegata p Aleg.

5 Exceptio rei iudicate z transactionis quando impediant litis ingressum.

6 In criminalibus omnis exceptio per quam factum redditur impunitum potest opponi ante lit. contesta.

7 Exceptio concludens actionem non cōpetere ipso iure vt exceptio solutionis acceptilationis z similium quando impediant litis contestationem et quando non. nume. 8.

¶Am et postea. ✣Not. q̄ exceptio 1 t iusiurandi impedit contestationem litis siue processum quod apparet: quia dicit denegatur actio. agere enim est litem contendere. vt. l. amplius non peti. ff. rem ra. habe. cum ergo denegatur actio denegatur litis contestatio. c

2 ¶Secundo nota t q̄ si exceptio que solet impedire litis cōtestationem habet altiorem indaginem non impedit. processum sine contestationem. sed procedit ad contestationem reseruata exceptione in processu cause vt hic scōm primum intellectum glos. z bonum. facit. j. ad trebel. l. ille a quo. ff. si de testamento. et ad exhibē. l. iij. ff. ibidem. ¶Tertio 3 nota t q̄ ex iureiurando oritur exceptio vt hic. et j. priozi. ff. ¶Opp. ad istud vltimum et videtur q̄ iusiurādum actionem tollat ipso iure: quia verba ediicti dicunt actionē non dabo. g vt. ff. l. j. prozima. 4 Soln. dico t q̄ hec verba actionem non dabo vel actio non detur et similia non inducunt vt actio ipso iure tollatur sed ope exceptiōis vt hic. z. j. ad trebel. l. j. ff. j. et. j. ad vel. l. iij. ff. j. quod est notandū multum propter statuta. z hoc verum in ciuilib⁹. in criminalibus vero ista verba importāt vt ipso iure actio nō competat. vt. l. item apud. ff. quod ait pretor. j. de iniurijs. argu. in. l. fi tibi. ff. quedam. et l. fi vnus. ff. pactus. versi. sed si pactum. ff. de pact. et hoc tenuit Jaco. de are. in quadam sua disputatione quod est nota. ¶Oppo. ad primum z videtur q̄ hec exceptio h non impediat contestationem sicut cetere peremptorie. vt. l. peremptorias. C. sententem. rescin. non posse. Sol. t speciale est in istis tribus exceptionibus rei iudicate transactionis et iusiurandi: vt. l. eleganter. ff. si quis post. j. de condi. indebi. et extra de lit. contesta. c. j. lib. vj. Ratio k quia iste exceptiones sunt inducte causa finiendarum litium. vt. ff. eo. tit. l. j. z. C. de transactio. l. fratris. z. j. de re iudicata. l. j. z istud est satis bene dictum. Possumus etiam in hac exceptione iurisiurandi assignare aliam rationem: quia verba ediicti dicunt actionem non dabo. et sic directo tendunt ad impediendum principium iudicij. secus si verba. l. respicerent finem seu effectum cause. vt videmus in edicto. de pact. dixit enim pretor: pacta seruabo z non dicit actionem nō dabo. z sic effectum cause respexit non modum vel causam seu principium agendi. vnde non impedit litis contestationem. z sic possumus dicere vbicunqꝫ. loquitur sic. quod non detur actio vel nō detur petitio hoc casu contestationem impediat. ita intelligatur. j. ad velle. l. j. in princi. ad macedo. l. j. facit optime. l. ff seruus. C. de bis qui ad eccle. confu. z hoc videtur esse de mente Bul. de cug. z Jaco. bu. dicit tamen Jacobus de arena in disputatione illa de qua supra feci mentionem t quod in criminalibus omnis 6 exceptio per quam factum ipsum redditur impunibile potest opponi ante litem contestatam. vt. d. ff seruus. C. de bis qui ad eccle. confu. z. l. ité apud ff. quod ait. de injurijs. z. l. si maritus. ff. ff scriptiones. de adulte. qō puto verum. tenendo illud quod supra dixi q̄ tollitur actio vel accusatio pro male k ficio ipso iure. Dico etiam k vltra t quod omnis 7 exceptio per quam concluditur actionem non cōpetere ipso iure. et exceptio solutionis acceptilationis z similium impedit litem contestatam cum

quid iurare velit non ad iurandum.

4 Juramentum anteq̄ sit receptum q̄ possit deferens penitere.

5 Delatio iuramenti q̄ debet intelligi fm morem iudiciorum.

Si neqz. Juramenti delatio intelligitur vt incontinēti iuretur vel remittatur: sed si omittatur pro non delato habetur. et remittere est volenti iurare iuramenti gratiam facere. hoc dicit cum. l. sequen. ¶Not. t q̄ cū iuramentum defertur inest conditio vt incontinēti iuretur. ¶Nota t quod quando iuramentum remittitur habetur perinde ac si iuratum esset. ¶Ad primum opponitur. j. eod. l. iusiurandum. et ad pecunias. ff. i. Respon. quod dicit debere iurari incontinenti subaudi vel iuramētum recipere. sufficit enim q̄ statim ipse dicat se velle iurare: et ex causa potest petere dilationem ad deliberandum quid iuret. vt. l. contraria. Sit ergo cautus quod non dicat reus. ego volo deliberare. vtrum velim iurare vel non. tunc enim actor potest penitere. imo non valeret iuramentum ex interuallo: nisi de nouo deferatur. sed si reus statim recipit iuramentum et dicit se paratum iurare sed vult deliberare quid iuret istud potest fieri. vt. l. cōtraria. tene menti. ¶Ad secundum opp. t quod delationem potest actor reuocare nec habetur pro remissa. vt. l. si quis iusiurandum. C. eo. Sol. dicunt quidam inspicienda esse verba vtrum sint verba remittentis: an verba penitentis. Vel verius anteq̄ iuramentum sit receptum potest deferens indistincte penitere. vt probatur hac. l. z in. l. si quis iusiurandum. C. e. postqꝫ vero iuramentum est receptum nō est locus penitentie: sed haberetur pro remisso. vt hic. ita no. j. e. l. manifeste. z videtur tex. in. l. si non fuerit. j. eod. possumus tamen dicere q̄ ex causa anteq̄ iuretur potest penitere. puta si tempore quo deferebatur non habebat probationes que superuenerūt anteq̄ iuretur. certe locus erit penitentie. vt. d. l. si quis iusiurandum. sicuti enim ex causa non cogitur quis iurare vel referre. vt vi debitis in dicta. l. manifeste. ita ex causa pōt quis penitere. ¶Quero quando defertur a iuramentum simpliciter. nec dicitur q̄ iures per deum vel per caput tuum vel qualiter. quomodo t debet intelligi delatio Respond. fm morem b iudiciorum. vt. l. iij. in fine. j. de testi. et. l. ij. ff. penul. de iurame. calum. facit. de edil. edic. quod si nolit. ff. si assidua. cum similibus.

¶Ego ff Rei appellatione quod contineatur pars. Jus excipiendi quod transeat ad singularem successorem. remissiue tamen.

¶Ait pretor. Ex iuramento oritur exceptio reo et eius successori. etiam in rem. que exceptio impedit contestationem. nisi requirat altiorem indaginem. hoc dicit. cum principio. l. nam et postea. ¶Nota t quod appellatione rei continetur pars. ¶Nota t quod ius excipiēdi transit ad singularem successorem. quod quidā hic tractauit. de quo per ✣Dyn. in. l. fluminum. ff. adijcitur. j. de dam. infec. plenissime dixi in. l. si tertius. ff. si primus. de aqua plu. ar. z plenē per ✣Dyn. c. si quis in ius. de reg. iur. lib. vj.

1 ¶Exceptio iurisiurādi quod impediat litis ingressum. z nume. 5. quando non requirit altiorem indaginem. nume. 9.

2 Exceptio que solet impedire litis contestationem quod non impediat quando requirit altiorem indaginem. z nu. 8.

3 Ex iureiurando oritur exceptio.

4 Ista verba actionem non dabo vel actio non detur quod non tollant actionem ipso iure in ciuilibus secus in criminalibus.

↪Andre. Poma. a Fede.cõsi.clxvj.ꝛ cõsi.clxxxiij.Barb.cõsi.cxv.in.ij.volu. Ro.cõsi.cccxiij. Et re.in cõsi.ix.col.i.Bal.in.c.ex parte.de rescrip.

b ¶Altiorem.sed quid si non habet altiorem indaginem an iudex possit reseruare post litem contestatam. Bald.dicit ꝙ nõ in.l.j.in.cvi ij.col.C. qui accu.non pos.

ꝙ non poteſt mutare ordinem datum a iure. vt i.c. ephibita.extra de iudi.licet Jac.bu. a videat contra sentire i.l.ij.ſ.qui saſis.cog.fm enm. 8 Item adde ꝙ ſi b cut quandoꝙ impedit peeſſum super actione.ita replicatio super exceptione. vt no.in l.ſi.ſ.ſed ſi ſtipulatoꝛ.s.de eo ꝙ quę factũ erit. Paul. de Caſt.hic in addition.

↪Andre.Poma.

c ¶Primo quero. Quod quidẽ probatur.ſ. eod.l.iij. in ver.ḡtruncũꝙ 1 in verbo tuebitur quoties eñ leg lo 2 quitur.verbo tuebitur 3 intelligitur quo ad actionẽ et 1 quo ad exceptionem in.l.ſtatuas. ſ.de acqui.re. do c mi.q̃ꝑ poſſit dici ꝙ illa verba prętoris non ſunt ſed iuriſconſulti eius 2 edictum interpretantis ꝛ bene facit ſ.ſi quis poſtula. 3 in verbo actionem d dat inſti.de ac.

↪Andre. Poma. e

d ¶Quando agit. in.j.col.ij.no. 1

e ¶Probari. Add 2 de Bald.idem tenentem in.l.iij.ſ. 1 e.ꝛ cũ Bald.trãſit Ro.in.l.non erit. ſ.eo.in.ſ. ſi neq. pro hoc Allegan. alleg. gloſſ. in.l. ſi vnus.ſ.pac.ſ. de pac.que dicit ꝙ il 2 le qui ſe fundat ex f ſtipulatione debet probare quod preceſſerit interrogatio ꝛ ſecuta fuerit reſponſio limitando niſi in ſcriptura cõtineretur oe interrogatione et reſponſione: quia g tunc eſt preſumen h dum quod inconti neti fuerit reſpõſum per.ſ.ſi ſcriptum.inſtituta.de inutili ſtipulatione.ꝛ eodem modo deberet dici in iuramento.ꝛ per hoc allegat etiam Joã.an.in additio.ad Speculato.in titulo de teſte.ſ.ſequitur.ſuper verſi.ꝛ nota vbi voluit ꝙ ſi in actis appa-

¶Item ꝙ iſta. Vide Alexan.l.fratres de trãſact. Fede.cõſi.clxvj.ꝛ cõſi.clxxxiij.Barb.cõſi.cxv.in.ij.volu. Ro.cõſi.cccxiij. Et re.in cõſi.ix.col.i.Bal.in.c.ex parte.de reſcrip.

enim dicat lex ſine actione nemo experitur.l.ſi pupilli.ſ.videamus.ſ.de nego.geſt.apparet ꝙ iſta exceptio tu non habes actionem habet impedire ne experiaris et ne agas vt hac.l.et ex precedentibus apparet. Item quia iſta[a] eſt exceptio rei finite:vt.l.cum quereb atur.verſic.proinde.el.ij.infra iudi.ſolu.hoc etiam modo poſſet intelligi.l.ſi quidem.C.de exceptio. ¶†Et hoc verum niſi altiorem[b] indaginem requireret.tunc enim reſeruatur poſt litis conteſta.vt bic.ij.reſpon.ꝛ videtur prodari in dicta.l.ſi quidem.huic dicto videtur etiam aſſentire Jacob.de arena.in dicta diſputatione.

¶Ad ſecundum opp.†exceptio iurisiurandi impedit cõteſtationem.vt.l.eleganter.ſ.ſi quis poſt. j.de condi.indebi.ſed hic dicitur cõtrarium quare male.Solu.hoc ideo.quia requirit altiorem indaginem.iſta eſt vera ſolu.quam glo.ponit.et Jaco. de arena tenet vt.ſ.vidiſtis.Alij exponunt aliter quod hic dicit exceptioni.i.replicatiõi quod nihil eſt dictum.nam quando de iureiurãdo dubitatur ille cõtra quem exceptio iuriſiurandi opponitur nihil replicat.ſed ſolum exceptionẽ negat.tene ergo primam notabilem ꝛ veram.Bart.

9 ¶†Ex iuramento oritur actio ꝛ exceptio ꝛ habetur pro veritate.

Actio ex iureiurando ponitur inter prętorias.

Quando agitur ex iureiurando quid debeat probari.

Jureiurando. †Ex iureiuran. oritur actio ꝛ exceptio et habetur pro veritate.hoc dicit. ¶Primo quero[c] vnde oriatur actio hec ex ireiurando cũ in edicto nil dicatur de actione ſed de exceptione.Reſpondeo.credendum eſt ꝙ plura erant verba in edicto ex quibus apparebat prętorem dare actionem ex iureiurando.ideo noſtri autores ꝓpoſuerunt hanc actionem iuriſiurandi inter prętorias.ita fecit Joã.in arbore.ꝛ Roffre.in libellis. ¶Quero que eſt iſta actio dic vt in glo. ¶†Quero quando agitur[d] ex iureiurãdo.an ſufficiat hoc ſolum probari.ſcilicet iuratum eſſe vel remiſſum. Text.videtur hic velle ꝙ ſic.ſupple ꝙ debet probari[e] iuramentum delatum:vt.ſ.eod.l.iij.in principio.ꝛ incontinenti poſtea iuratum : vt.l.nõ erit.in fine.ſ.eodem.

¶¶Sententia poſt iuramentum etiam iuramento contraria ꝙ valeat.

Sententia contra ſententiam quando valeat.

Sed ſi damnetur. Sententia †vz poſt iuramentũ etiam ſi contraria.hoc dicit. ¶Oppono.ꝙ non valet ſententia contra ſententiam.C. quando ꝓnouo.non eſt ne.l.i.ergo nec contra iuramentum cum ſit maiorisautoritatis.vt.ſ.eo.l.ſſ. Solu.iſti ſententia ſuperat iuramentum:vt not. in.l.ij.ſ.eo. ¶Pro intellectu huius.ſ.debemus ꝛ videre qualiter ſententia non valet cõtra ſententiam qui dam[f] dicunt ꝙ ſi prima fuit abſolutoria. ſecunda condemnatoria tunc non valet ſecunda: vt dicta.l.j.C.quando ꝓnoca.non eſt ne.Sed econtra bene valeret ſecunda abſolutoria fauore liberationis argu.l.eius qui.ſ.quas vero.ſupra titu. j.et.l.arrianus.de actio.ꝛ obligatio.ꝛ quia imputet ſibi actor qui habebat ſententiam condemnatoriam ſi poſtea de nouo egit ꝛ ſuccubuit. que ratio ceſſat in reo in cuius poteſtate non erat agere. Ego dixi ꝛ dico[g] ꝙ ſi iã eſt lata ſentẽtia.ꝛ iterũ ferat[h] alia ex nouo[i] proceſſu indiſtincte valeat ſecunda ſiue ſecunda noceat reo ſiue actori imputet eñ ſibi reus ſi ex prima ſententia nõ oppoſuit exceptura.lib.iij.dicit ꝙ nullo iure cauetur quod iuramentũ perpetuet obligationem vltra ſuam naturam datam a.l.alias frustra interruptiones prescriptionum eſſent introducte.

ret ſcriptum ꝙ preſente iudice ꝛ partibus teſtis fuit iuratus quod preſumantur omnia ſolemniter acta:vt latius hic per eum . cui etiam adde quo ad illud quod dicit alleganti ſtipulationem ꝛc.Bald.conſi.liij.lib.i. et ad not.per Joan.and.Adde etiam ꝙ ſi notarius diceret iuratum eſſe ſm morem per hoc non preſumetur iudicis preſentia.licet,alia preſumãtur:vt volnit Odra. cõſi.cccxxiij. incip.circa pri.

¶Quidam dicunt. Adde tu circa hoc et vide per Alret.in.c.quoniã contra falſam.colũ.vj.de pba.

↪Andre. Poma.

¶Ego dixi et dico. Licet iſta opinio.Bart.ab omnib[9] ꝫdodernis hic reprobetur: et ꝓ cano.inter monaſte.ꝛ de bu.con ſi.cxij.incipien.viſis preſentibus q̃ſitis.ſalua tamen eam in vno caſu. de quo per Bald. in rubr.de ꝓſcrip. colũ.vlti.

1 ¶Juramentum quod perpetuat omnes actiones que perpetuantur litis conteſtatione. et numero.3.

2 Actio de dolo non perpetuatur iuramento.

4 Juramentum habet vim ſententie.

5 Diſpoſitio huius.ſ.an habeat locum in omni iuramento.

6 Juramentum appoſitum in fine inſtrumenti qõ perpetuet.actionem.

Si is qui. †Juramentum habet vim contestationis et actionem perpetuat.hoc dicit. ¶†Querit gloſ. quid ſi fuerit iuratum ſuper actione de dolo. Reſpõdeo nõ perpetuatur iuramento quia nec conteſtatione. vt.l.fina.C.de dolo.Et breuiter hec eſt regula ꝙ omnes actiones que perpetuantur lit. conteſta. perpetuantur iuramento:alie non. fateor † tamẽ quod iuramentum habet vim ſententie.vt.ſ.l. ſed et ſi poſſeſſori.in fin.ſ.eo.ideo ex eo iuramẽto oritur actio que eſt perpetua ſicut ex ſententia non tamen perpetuat primam que non perpetuatur lit.conteſta. ¶†Quero[k] vtrum hoc habeat locum in omni iuramento. Guil.dicit ꝙ ſolum habeat locum in iuramento iudiciali.allegat in auc. de teſti.ſ.penul.ꝛ fin.qui nihil faciunt. Jaco. but. dicit indiſtincte habere locum in quolibet iuramento non enim dicitur hic ꝙ iuramentum ſit lit. conteſta. ſed quod habet vim conteſtationis. ergo ꝛc. Preterea[k] hic loquitur generaliter. ergo ꝛc.quod eſt multum † vtile ſcire vt ſi quis[l] in inſtrumenti faceret ſibi deferri iuramentum: vt[k] dixi.ſ.eo.l.ij.perpetuaret[l] ſibi banc actionem per hanc legem.

1 ¶Priuilegiatus qſi excipiat reſtitutiõe in integrum non habita ꝓpter leſionem.

2 Exceptio doli ꝛ exceptio qõ metus cã;qõ competant etiam actione de dolo non intentata.

3 Querela quod non ſit actio nec accuſatio ſ3 quod dam officium iudicis.

4 Contra ſniam latã preteꝛtu falſoꝝ inſtrumentorum qſi poſſit opponi abſq; reſtitutione..

5 Annalia ad agendũ ſunt ꝑpetua ad excipiendu3.

6 Minoꝛ qui nõ appellauit ꝙ non ſit leſus ex hoc niſi doceat ſe habere aliqd ꝓpter qõ in cã appellationis deberet vincere.

Minoꝛ ſi in

↪Andre. Pomate. a Bar.vide Bar.in aut.ſi omnes.C.ſi vt ſe ab here.abſti.

b ¶Secundo modo.Quando reſtitutio in integrum petitur incidenter ꝛ in eo iudicio nõ requiritur litis conteſtatio nec aliud ſimile ſed ſufficit cõteſtatio facta in ꝓncipali iudicio.Ad hoc bene facit quod no. Bart. in.l.finautem.ſ.ſi. verſicu.no.ex ſto 7 ſ.quem legit cum l.ſi pupilli.j.de ne go.geſt.

8 Minoꝛ ſi infra terminũ non probauit non eſt ſtatim reſtituendus ad terminum niſi oſtendat ſe habere ꝓbationẽ.Et ita ad allegationẽ omiſſam.

↪Andre. Poma.

c ¶Principalis. Quando reſtitutio petitur per viã principalis petitionis ita debet eſſe quando petitur p viam cõtradictionis incidenter.ad hoc bene facit qõ notat Bald.l.ꝛdinari.ſecũdo notatur per illũ tex. a C.de rei vendi.

9 Omne iuramentũ habet vim litis cõteſtationis.

Si minoꝛ. Jſte.ſ.eſt not.multum et magiſtralis.h.d. Quãdo aliqui per iudicis officium ſubuenitur ad aliquid reſtituendum poteſt illo vti excipiendo ꝛ replicando eodem tamẽ modo ꝛ infra eadem tempoꝛa infra que poterat agendo.h.d.ꝛ eſt difficilis. Diuiditur.primo ponit vnum dictum.ſecundo illud limitat ꝛ declarat circa modũ ex quo apparet practica. tertio illud limitat circa tempoꝛa. ſecunda ibi.ergo autem.tertia ibi:preterea. ¶Opp.quod minoꝛ[a] ꝓpter leſionem non datur exceptio: niſi prius reſtituatur.vt.l.necnõ.ſ.exemplo.ſ3.ex qui. cau.maioꝛ.ꝛ.de excepti.exceptiones.la ſecunda in fi.hic dicit ſimpliciter replicari ergo male.glo. fatetur contrarium dicens replicari non poſſe ni ſi reſtitutione prehabita.et hoc videtur ſentire in riſconſultus in ver.ego autem.in fine.ibi in integrũ reſtituere. ¶Ego dico glo.bene dicere.tamen iſta materia poteſt practicari duob[9] modis.†primo modo quod in itegrum reſtitutio petatur per modum cuiuſdam reconuentionis.vel vt verius loquar per modum cuiuſdam petitiõis principaliter intentate.non eſt enim ꝓprie reconuentio: quia iſtud iudicium eſt preiudiciale ad primũ.ideo non poſſunt ſimul tractari ſcõm ꝙ exigit natura reõuentionis.vt.l.j.ſ.que ſenten.ſi.appel.reſcin.ꝛ no.in.l.qui prioꝛ.ſ.de iudi.et in aut.ꝛ conſequenter.C.de ſenten.licet glo.banc appellet reconuentionem in ſimili.in.l.papinianus.ſ.ſi filius. in fi. glo.ſ.de inoffi.teſta.ꝛ iſto caſu ſuperſedetur in primo iudicio oppoſita replicatione:quia pẽdet cauſa preiudicialis ad exceptionem: et in iſto iudicio ordinarie procedetur et coram competenti iudice ſecundo modo[b] poteſt practicari vt in eodem iudicio per modum contradictionis petatur iſta reſtitutio.ꝛ conditionaliter petatur.vt babita reſtitutione imponatur ſilentium ſuper exceptione . iſti duo modi colliguñt in.d.l.papinianus.ſ.ſi filius. ꝛ hoc vult dicere teꝛ.hic in ſi.ibi ꝓeterea exceptio iſta ſiue cognitio. Exceptio quando per modũ cõtradictionis opponitur in eodem iudicio. Cognitio quando iudicis officium principaliter implꝛatur.hoc etiam modo poteſt intelligi.l.ſi preteritus.ſ.de bo.poſ.contrata.ꝛ in hoc ſecundo modo quoniam per modum contradictionis ꝓponitur.vt puto non erit lis conteſtanda ſuper hac cõtradictione.ſed ſufficit cõteſtatio facta ſuper principali cauſa.cum in totum ſit vnum iudicium.nec requiretur iuramẽtum calumnie ꝛ ſimilia.ſed modus probandi debet eſſe idem.et infra eadem tempoꝛa.vt hic vides in teꝛ.puto etiã quod idem debeat eſſe in dẽ ſuper iſta contradictione qui eſſet ſi dicta reſtitutio principaliter peteretur. vnde ſi cauſa principalis[c] ageretur coram iudice quodam pedaneo qui non poſſit cõtra dilationem iuramẽti etiam principaliter reſtituere minoꝛem.forte ex iuramentum erat delatum coram maioꝛi iudice. et coram maioꝛi iudice deberet illa contradictio cognoſci et terminari.et hoc eſt quod dicit teꝛtus quia loquitur quãdo minoꝛ vult reſtitui aduerſus factum ſuum legitime quo caſu quidem eſt maioꝛ preſumptio contra eum:ꝛ ideo non eſt mirum ſi eſt neceſſe quod probet ꝛc.Sed in caſu Barto.non vult reſtitui aduerſum factum legitime:ſed aduerſus commiſſum quo caſu reſtitueretur etiam abſq; eo quod probet ꝛ iſtam differentiam facit glo.in l.fin. C.in quibus cauſis reſti.in integrũ.ꝛ cõtra bar to.tenet Specu.titu.de in integr.reſtitu.ſ.verſi.illud q̃ꝑ.Anto.de bu. in.c.cũ veniſſent.ꝛ in.c.ex literis.penul.col.Jnno.cotit.Et re.ſſil.l.vj. incip.viſo pũcto. in.vij.ꝛ viij. colũ. Alex.ſſil.xxi.penul.col.volu.i.

↪Andr.Pomate.

d ¶Quomodo probabit. Lata ſententia contra minoꝛẽ ſi infra decẽ dies non appellat hoc ipſo nõ dicitur leſus niſi probet aliquid ꝓpter qõ potuiſſet ſuperiori eẽ appellatus ꝛ licet cõtrarium teneat Bar.l.ſi.penul.colũ.per gloſſ.ibi.C. in quibus cau.in integ.reſti.ꝛ ſequitur ibi Pau.tutamen tene opinio. Bar.hic que communiter approbatur quam tenẽt Bal.et Sali.in.l. fin.ꝛ Abbas cõſi. lxxviij.incipiẽte i queſtiõe.in.j.ꝛ vij. col.volu.ij.Alexãder.cõſi.cxv.volumine.v.

e ¶Vincere.Alexander hic videt trahere cũ opinione Fulgo.hic.ꝛ in dicta.l.fina.quam etiam ibi ſequitur Pau.de caſt.ꝛ ibi poſui qõ aut minoꝛ erat et ſuccubuit per ſententiã abſolutoriam ꝛ ꝓcedat opi.Barto. hic.aut erat reus et fuit condemnatus ꝛ ꝓcedat opinio Bar.in.d.l.ſi. vbi videtur tenere cõtrarium eius quod hic tenet.de quo vide vltra allegatã per Alex. Specu.in titu.de teſte.ſ.j.vſic.quid ergo .inquantum etiam Alexan.tangit an minoꝛ dicatur leſus compromittendo in arbitratoꝛem.Adde Abb.cõſi.cxxi.lib.ij.ꝛ an minoꝛ dicatur leſus per adi. hereditatis.dato ꝙ de ſuo damnum non patiatur Joan.an.tenet ꝙ ſic in additione allegata hic per Allegan.

↪Andre. Poma. g ¶Latam ſententiam.Licet omnes tranſeant cum Bar.ꝙ ſi minoꝛ renuntiauit appellationi ante ſententiam latam dicatur leſus ratione de qua hic per eum tamẽ videtur obſtare teꝛ.hic nam minoꝛ deferendo iuramentum aduerſario vt hic dicitur cum autoꝛitate tu

Universidad del Rosario

toris videtur omi
no ei velle stare. l.
non erit. in ver. da
to. ff. eo. imo quod
fortius est constituit eum iudicem
& testē in propria
causa. l. fi. C. de fideic. et tñ posset
esse q̄ iuraret inique sicut pōt esse
q̄ iudex proferat
sententiā iniquā. l. a
vbi renūtiauit mi
nor appellationi
tñ non dicitur le-
sus nisi probet vt
hic notatur. et sic
dicas q̄ nō est pre
sumēdū quod ad-
uersarius peruret 2
l. fin. C. ad. l. iul. re-
petun. Respōdeo
q̄ etiā non est pre
sumendum q̄ in-
dex proferat sentē
tiam iniquā. l. he-
rennius. §. caia. ff.
de euic. & maxime
q̄ non hz profer
re sententiā ad sui
vtilitatē sicut ad-
uersarius iurare.

↷Andre. Poma.

a ¶ Iudicio. Vide
Lepo. consil. clxx
iiij. i. j. col. ad hoc
bene facit q̄ not.
bart. in. l. prescri-
ptione. col. iij. C. fi
contra ius vel vti. publi.

tiam in iustam sequi: & sic constat eum statim deci-
pi: sed postōp est lata sententia non constat ipsum
statim decipi nisi apparet ipsum fouere iustā cau-
sam tenet. est hic. ¶ Item per hoc habes † quod si
minor infra terminum non probauit non statim
tangō lesus debet restitui ad terminum nisi osten-
dat se habere probationē vt hic. ¶ Et eodem mo
do si minor petit se restitui ad allegationem omis
sam non restituetur nisi doceat se illam allegatio-
nem habere. ita intelligitur. l. minor. ff. v. annorū
omissam. §. de mino. & quod not. per Innoc. in. c.
auditis. & c. coram felicis. extra de in integr. resti.
fiet tamen in isto iudicio a quo queritur an minor
sit lesus facilior probatio an habeat probationez
vel non. sufficit enim q̄ ostendatur iudici presum-
ptiue q̄ minor potuisset probare argu. l. in lege
aquilia si deletum. §. ad. l. aquil. & iste probationes
que fiunt hic non facerent plenam fidem in causa
principali: vt in. c. veniens. el. ij. extra de testibus.
¶ Ultimo iste. §. videtur contra glo. in. l. ij. in fi.
§. eo. vbi dicitur † quod minor non restituitur ad-
uersus iuramentum. Solu. contra iuramentum
prestitum a se nemo restituitur vt in aut. sacramē
ta puberum. C. si aduer. vendi. ita loquitur in glo.
in. l. ij. in fi. §. eo. sed contra iuramentum delatum
alteri bene restituitur minor: vt hic. & ita tenet In-
no. §. eo. c. j. alias. ij.

Sed et si qs. Cui contra iuramen-
tum subueni ē p actio-
nem subuenitur etiam per exceptionem & replica
tionem. h. d. ¶ Opp. q̄ immo prius debet agere
actiōe in factū ex illo edicto de his que in frau.
credi. & sic restituti. vt. §. prop. §. Solu. vt ibi dixi.

Jusiurandū. Iuramentum pro
curatoris vel defen
soris prodest domino ad exceptionem. & etiam ad
actionem hoc dicit. ¶ No. q̄ dixi in summario &c.
¶ Oppo. de. l. non solum. §. qui aliene. §. de procu.
Solu. dicunt quidam q̄ hic acquiritur domino. i.
ad eius vtilitatem. nō quod dñs possit agere. vel
verius dicit gl. in iudicio dño queritur vtilis etiā
sine cessione. ita loquitur hic. directa vero nō que-
ritur dño & ita loquit. l. contraria. & fin hoc ista. l.
nō haberet locū nisi ī iuramēto iudiciali. Sz pos-
semus etiā dicere † q̄ loquat in omni iuramento:
q̄ omne iuramentū hz vim litis contestationis. vt
§. e. l. §. si is qui. Ad. l. contrariam rñ. q̄ ideo dñs
non poterat agere. q̄ ibi erat dubium de manda
to. secus si erat certum de ipso mandato. ita loqui
tur hic. precedens tamen solutio est tutior.

1 ¶ Ex iuramēto voluntario vel iudiciali q̄ oriā
tur actio non ex necessario.
2 Actio que oritur ex iuramento quando sit datiua
& quando natiua.
3 Ex sententia oritur actio in factum.
4 In actione in rem an habeat locū actio in factuz.

Si petitor. In reali actione iuramē
tū actori parat actionem
reo exceptionē & si iurauerit rē suā esse etiā actio-
nē. Idē in psonali vel mixta. h. d. vsq; ad. l. si duo
patroni. legā tamē per partes. ¶ Prio pro decla
ratione litere. Quero que actio detur actori. Glo.
dicit in factū & probatur. ff. l. proponi. verific. proinde.
¶ Contra hoc opp. & videtur q̄ cōpetit publicia
na. vt. §. de publi. l. eū qui. §. petenti. Solu. aut ego
nitor ex iuramento tm. & loquitur hic. aut ex iura-
mento & traditione. & ita loquitur. l. contraria. ita
dicit glo. ¶ Sed contra glo. opp. q̄ ille qui sic tra
dit rē tradit eā vt accipientis. & sic si tradēs est dñs
non transferī dominiū. vt. l. iij. §. subtilius. ff. de cō
di. ob cām. ergo si nō est dñs nō trāsfert vsucapiē
di conditionem nec publicianā. vt. ff. de contraben.
emp. l. claudius. & l. eū qui. in prin. §. de publi. So-
lu. sm opi. quam tenem⁹ est speciale ibi fauore rei in
dicate vt not. insti. de offic. iudi. in fi. & de public. l.
sunt & alie. et. l. j. & l. pomponius. §. si iussu. de acqr.
posses. & ibi plene dixi. Iz quidam vltramontani cō
tra. ¶ Et ex hoc. §. glo. fundat duas opi. prima est
q̄ ex quolibet iuramento oritur actio. & postea ex
sententia oritur alia actio. & sic erunt one actiones.

¶ Pla. tamen dicebat q̄ ex necessario vel iudiciali
non oritur actio: sed solum ex voluntario. ita di
cit gl. hic. & C. eo. l. j. & ibi Pe. vt Ly. refer tenebat
opi. Pla. Jaco. but. videbatur idem dicere. mihi
videtur † q̄ ex iuramento voluntario vel etiaz in
diciali queratur actio. ex necessario vero non & sic
pro parte teneo glo. pro parte Pla. probo quan
do quis defert iuramētum videtur contrahere. et
confiteri se debitorem illo iurante. vt. j. eo. v. qui in
rasse. in fi. & l. depositi. §. i. j. de pecu. §z ex confessio
ne oritur actio. vt. l. certū in fi. j. de confessis. ergo &c.
Preterea hoc probo per. §. i. §. eo. l. vbi dicitur q̄
solum oritur actio qñ iuramentum est delatuz vel
remissum a tempore referendo illum. §. ad verba
edicti que intelliguntur etiam de iudiciali. & pro-
batur hic. loquitur enim possessore deferente non
dicit de iudice & sic non habet locum in necessario.

b Item non distinguit. b vtrum possessor deferat in
iudicio vel extra: imo magis videtur innuere in
iudicio delatum ex eo quod dicit petitor. & sic in-
nuit litem contestatam esse. vt. j. rem ra. h. l. amplī
non peti. vnde ex iudiciali oritur actio. ex necessa
rio non. quia hoc lege non reperitur. Preterea
actus non debet operari vltra intentionem agē
tis vt. §. tit. j. l. non ois. sed iudex defert iuramen
lum necessarium in defectum probationis. ergo
illud iuramentum valet ad perficiendam. proba
tionem. non ad obligandum partem. vt. l. admo
nendi. j. e. l. Juramentum vero voluntarium vel
extraiudiciale defertur ad obligandū partē. vt. §.
digi. ¶ † Quero vtrum ista actio sit datiua vel
natiua. & videtur q̄ datiua. quia text. dicit hic da
bitur actio. & j. eod. l. proponi. dicit actionem dandā.
In contrarium videtur quod sit natiua ex qua
si contractu precedenti. vt. j. eo. l. qui iurasse. §. fin.
Sol. pōt probabiliter dici q̄ quando iuramentū
defert in reali quod tunc sit datiua. q̄ non presup
ponitur obligatio ita loquitur hic. sed q̄ defert
in personali tunc sit natiua. & vt. j. eod. qui iurasse.

c 3 ¶ Ultimo glo. probat ex hac. l. † quod ex sentetia
oritur actio in factum in actione in rem cum iudi
catur rem esse meam. sicut dicit in fi. ¶ Ista glosl.
duo supponit. primo q̄ ex sententia datur actio c
in factum. ¶ Ultramontani contra: q̄ imo vocat
actio indicati. de quo per Ly. C. eo. l. actori. Item
presupponit aliud. s. † q̄ in actione in rem habet
locū actio in factū contrarium no. C. de iud. l. j. in
fin. magne glo. vbi dicit q̄ cōpetit vtilis in rem. &
ibi per Ly. de quolibet istorum dixi plene in. l. mi
les. §. iudicati. de re iudi. vbi hoc tangit gl. & Dy.
¶ Oppo. ad hanc. l. q̄ qñq; alteri nocet q̄ inter
alios actum est. vt. l. papinianus. §. fi. de inoffi. te-
sta. Sol. vt in glo.

1 ¶ Facta ad exceptionem qñ pariant actionem.
2 Si condēnato ad rē quā restituit res ipsa reuersa
fit an contra ipm p illum cui res fuit restituta po-
terit agi ex prima sententia.
3 Officiū iudicis q̄ habeat executionem paratam.
4 Juramentum habetur pro veritate.
5 Verba impropriane vt sustineatur libellus iura-
mentum & dictum testis.
6 Donatio inter virū & uxorē an confirmet iuramē
to remissiue.
7 Juramentū hz vim snie & executionem paratam.
8 Actio quando oriatur ex solis probationibus.
9 In executione nō sufficit sola relatio nūtij: sed re-
quiritur pronuntiatio.
10 Actio vtilis & actio i factū q̄ oriaī ex iuramēto.

Sed si possessori. Ista
manui cū precedenti. ¶ Oppo. de. l. eum
qui. §. si peteti. §. de publi. Sol. q̄ñ iura
mentum defertur actori. si iuratur. & si ex iuramē
to solo nitatur habet actionem in factum. Si ex iu-
ramēto & traditiōe habet publicianam. Sz q̄ñ de
fertur possessori. tūc publiciana cōpetere non pōt
q̄ sibi traditio nō est facta. ita loquit hic. & ita di-
cit glos. Vel aliter possumus dicere q̄ hic loquat
de actione in factum q̄ est idem q̄ publiciana q̄
non placet gl. ppter duo. primo q̄ non fuit facta
traditio

↷Andre. Poma.

b ¶ Distinguit. Et
quod imo ex iudi-
ciali iuramento
oriatur actio facit
l. actori. C. eodem.

¶ Natiua. Adde
q̄ idē tz. bal. in le
ctura antiqua et
Ange. hic. et ang.
in. l. miles. §. fi. de
re iudicata licz ibi
Jmol. contra. de
quo hic p Alegā.

↷Andr. Pomate.

a ¶ Ultimo. Hanc
legē inducit Lan-
fracus in simili in
tracta. de arbitri.
char. glij. q. lij. ale
gan. in. l. debitori.
col. ij. vsi. in glo. fi.
C. de pactis. Bal.
in. c. ex cōstione.
col. ij. de resti. spo.
vbi bene & consil.
cxxxiij. col. ij.

✳ ¶ Cadat contra-
riū videtur tenere
in. l. permisceri. in
fi. ff. de acquir. pos
sess. & in. l. claudi⁹.
ff. q. pot. in pig. ba
beantur. sed vide
pro solutione & cō
cordātia Bart. de
sago ferrato. con
cor. lxxiij. inci. in-
noluere conantur
vbi ad plenum.

a
b ¶ Impropriā. ad 2
de qō no. Bart. in
l. si mater. §. eandē z
j. de excep. rei iud.
et in. l. j. ad fi. C. de
vsuf. & in. l. j. in pe.
col. j. de actioni. et
obli. & in. l. scire de
bem⁹. et in. l. inter
stipulātē. j. de verb.
oblig. et in. l. si
isulā. de pscriptis
vbis. & in. l. si olei.
C. locati. alias etiaz
remis. vide bicper
Alexan. cui adde
Pet. de ancha. cō
sil. cc. cvij. et Ro.
cōsi. ccci. Bal. cōsi.
ccccliij. lib. iij. vbi
dicit q̄ verba sen-
tētie impropriantur vt sustineat.

↷Andre. Poma.

c ¶ Ultimo. no. q̄
verba impropriā
tur in libello. vide
dic in snia & ī teste
Bal. nouellus in
repetitione. l. j. §. si
quis ita. colū. iij.
ff. de ver. obli. Fe-
li. in. c. auditis. co-
lū. j. de prescrip. et
in materia impro
priationis libelli b
& snie. Vide Bar-
ba. in tractatu de
gabellis. in secun-
da parte que inci- c
pit de locatiōe ga
bellarū. in. j. et. ij.
col. Alex. in. l. si cū 5
multa. col. g. ff. de
re iudi. & circa di-
ctū Bar. hic vide
etiā Ange. are. in
cōsil. v. Alexand.
cxxxviij. volu. ij. 6
Alegā. cōsil. cxvi.
als. clvj. col. ij. vo
lu. iiij. Pan. de ca
stro. l. j. C. ō vsufr.
Aleg. l. debitor. v.

traditio: vt dictū est. Item publiciana est specialis
ideo non recurrimus ad actionē in factū genera-
lē: vt insti. de actio. §. alie. Quidā tñ videtur dicere
velle q̄ illud dimittere rē apud possessorē. habet
vim traditionis. vt insti. de re. di. §. interdū. qō nō
placet. arg. eius qō dicimus de trāsactione. vt. l. si
pro fundo. C. de trāslact. & qō not. in. l. pe. de vsuca.
pro empto. j. de except. rei iudi. ¶ Opp. actus nō
operā & vltra intentionē agētis. vt. l. nō ois. §. fi cer.
peta. sed qñ iuramentū defertur possessori: defert
ad exceptionē nō ad actionē: q̄ possidēti nō datur
actio. vt. l. j. §. hoc interdictum. j. vti posside. ergo
ex tali iuramēto non debet dari actio. glos. tangit
istud cōtrariū & non solvit. Sed dic q̄ hodie idē
alibi cōtingit q̄ facta ad exceptionē pariūt actio-
nē. vt. l. qō mihi. j. de libe. lega. de dona. ante nupt.
l. si cū ante nuptias. Tu respōde qō hic iuramen
tū defertur ad id qō est causa actionis. & qō produ
cit actionē aptitudine. licet non actu. nā ille qui est
dñs aptitudine semper habet rei vendicationē nō
autē habet eā actu si possidet. vt. l. in rē. in prin. §.
de rei vē. C. de aliena. iudi. mu. causa fac. l. j. sed hic
detulit q̄ iuraret rē suā esse & sic qō haberet actio
nem suam aptitudine. merito cū cadit a possessio-
ne aptitudo illa in actu deducitur. & actio compe-
tit. ita loquitur hic. ¶ Ultimo a hanc legem indu-
cit † Mar. ad. q. fi fui tibi condēnatus ad rem vn-
de habes cōtra me actionē in factū ex sententia et
officii iudicis † qō habet executionē parata pone
q̄ illā rē tibi restitui postea a possessione cecidisti.
que a me reuersa est. vtrū poteris agere ex prima
sententia. vt tibi restituatur videtur q̄ nō. q̄ solu
tione prima videtur sublata obligatio ex sentētia.
vt insti. quib. mo. tol. obli. in prin. Ad idē facit qō
no. in aut. sacramēta puberū. C. si aduer. vendi. in
glo. fin. pro hoc videtur casus in. l. a divo pio. §. si
✳ post aditam. de re iudi. ¶ In cōtrarium videtur
casus hic vbi ille q̄ possidet si postea cadat a pos-
sessione habet actionē ex illo iuramento. & hoc te-
net Sutl. & Jaco. bu. qō est notandū. Assignat ra-
tionē nam ex illa sentētia oritur alicui ius duple
vt sibi restituatur res. vt in possessionē conseruet.
vt. l. si quis missum. §. cū prator. j. ne vis fiat et. & l.
iij. §. missum. j. de carbo. edi. C. ad carbo. l. j. & vnā
lec. facit. l. qui vniuersas. §. item si prator. j. de acqui.
pos. licet ergo quantū ad primā partē de restitutio
ne rei sit satisfactū sententie. tamen adhuc durat re
medium aliud qō iudex debet eum tueri in posses
sione que tuitio fieri nō pōtuit sibi restituatur: et
sic habebit officiū iudicis ad restitutionē sibi fien-
dam per hoc apparet responsum ad cōtraria: q̄
per hoc nō fuit sublata obligatio in totū. arg. ei⁹
quod not. C. de vsufru. l. corruptionē. & l. plurib⁹.
§. & si placet. de verb. obli. Non obst. §. si post aditā.
quia verū est q̄ nō durat iudicis officiū sez contra
extraneos sed contra ipsum contra quem iudica-
tum est. sicut patet ex predictis.

Item si iurauero. Summaui
cū precedēti vel aliter. Verba iuramēti si non possunt stare
sm propriā significationē intelligūtur sm impro-
priā b. h. d. ¶ No. iuramentū haberi pro verita-
te. ¶ Cōtra. j. eo. l. cū qui. i prin. Glo. nō soluit dic
q̄ ibi nō videt q̄ pro veritate nō habeatur sed qō
deferēs exoneretur a pena quia cessat ratio pene.
¶ Ultimo not. istum text. in ver. sed & si rēum qō
bocverbum vsufructus accipitur improprie pro
quasi vsufructu. Tz ideo si aliquis diceret in libel-
lo se esse in possessiōe alicuius iuris incorporalis.
qō est impossibile debet intelligi in quasi possessio
ne. ideo si emphyteota diceret se dñm debet intelli
gi. & vtiliter per hūc text. & est arg. & de iudi. l. si qs
intentione ambigna. facit etiā pro salvādis dictis
testium qui quandoq; verbis propriis nō vtūtur.
¶ Ultimo Sul. de cug. tractat in questio. Tan do-
natio inter virum & vxorem confirmetur iuramē
to quod non facit ad materiam nostram dixi in. l.
si quis pro eo. in prin. j. de fideiuss.

Sed cū de hereditate.

Summaui cum precedēti. Dictum est. §. de actio-
ne reali et personali hic loquitur de mista. vel ali-
ter. Dictum est supra de actionibus in rem parti-
cularibus. hic loquitur de actionibus in rem vni-
uersalibus. ¶ Nota q̄ iuramentum † habet vim
7 sententie. ex quo apparet quod habet executionem
paratam. vt dixi in. l. ij. §. eodem. ¶ Secundo nō
ta q̄ iuramentum habet vim sententie precedēn
tibus probationibus late. vt hic dum dicit atq; si
d probatum esset &c. subaudit glos. & pronūtiatum
8 nam ex solis probationibus nō fertur actio. vt
glos. dicit quod not. quod intellige. nisi probatio
fieret per confessionem vel iuramentum. vtvidi
in. l. nam & postea. §. finali. §. eodem. & sic vides fm
glossam quod pronuntiatio requiritur et sic facit
9 † quod nō sufficiat relatio nuntij super discussio
ne bonorum: nisi sequatur pronuntiatio. de quo
dixi in. l. stipulatio. §. habet autem. j. de oper. no.
10 nuntia. ¶ † Ultimo nota q̄ ex iuramento compe
tit vtilis actio. Contra. imo actio in factum. vt. §.
eadem. l. in principio. Solu. dico q̄ competit hec et
illa. & ideo est aduertendum quod prestito iuramē
to per actorem in reali actione si quidem vere erat
dominus habet rei vendicationem. Item actio
nem in factum vtilem q; in rem vt hic patet si non
erat dominus habet actionem in factum & vtilem
in rem. vt hic et publicianam si nitatur ex tradi-
tione vt habuisti not. §. eadem. l. in principio. Sed
si iuramentum deferatur possessori si iurauit rem
suam esse habet tantum actionem in factum et vti
lem in rem et rei vendicationem directam. si vere
erat dominus publicianam non habet. vt notatū
fuit. §. eadem. l. in principio. ¶ Ultimo glosl. signat
duo argumenta contraria & non solvit. & est super
verbo iurauerit. ibi in eodem titulo. l. inbemus.
dic sed ibi inter easdem personas. hic inter di-
uersas. ¶ In ea glo. ibi. l. a sententia. dic sed ibi nō
facit plenum preiudicium. sed aliquale. vt nota. su
pra eodem. l. quia.

1 ¶ Jus accrescendi quod non habeat locum in
portione que non deficit ipso iure sed ope excē
ptionis.
2 Dispositio. l. prime. C. si imperia. liber. soc. non ha
bet locum altero socio excluso per sententiam.
3 Quando probationes vtriusq; partis sunt pa
res ille obtinet qui habet aliquam presumptio-
nem pro se.

Si duo patroni. Ista
consueuit reputari difficilis et in veri-
tate intricata est. sed ego extricabo eaz
vobis multum clare & legitur in glo. duobus mo
dis. secundū primum breuiter. hoc dicit. Si vnus
ex patronis excludatur iureiurando non prodest
alteri non deferenti: sed facit presumptionem pro
eo qui se in solidum dicit esse patronum. hoc dicit.
Et dividitur. primo loquitur quando quilibet di-
cebat se patronum pro parte. secundo quando al
ter dicebat se patronum in solidum. secunda ibi:
multum tamen. Et aduerte quia hic est vna varia
tio in litera: quia dictio alteri & dictio sibi et dictio
ei possunt referri ad patronum deferentem et non
deferētem de qua variationc non curo: quia idem
est sensus: & ideo de ea non faciam infra mentionē
sed solum videas exponendo literam. ¶ Oppo-
nitur de princip. huius. l. ad versicu. multum. hu-
ius timore variata est lectura huius. l. nam quidā
intelligunt: vt dixi in summario. nam in principio
quilibet dicebat se patronum pro parte. vnde non
potest alteri pro desse si vnus esset exclusus. In
versicu. multum. dicebat vnus se patronum inso
lidum. et ista lectura tangitur in glo. super verbo
alteri in fin. & in glo. super verbo prodesse et in pe
multima. alias vltima glossa magna. Alij legunt
istam. l. aliter. et secundum eos ista. l. tota loquitur
quando quilibet dicebat se patronum insolidum
& fin istam lecturam. hoc dicit. Quando vnus ex
patronis in reiurando excluditur alteri dicenti se
patronum insolidum non prodest quo ad plenam
probationem: sed quo ad qualequale iudiciuz. hoc

Archivo Histórico Rosario

↦Andre. Poma. a nem de iudicijs.

↦Andre. Poma. b iniperfecto versicu. accrescere. C. de testamentis. vbi Jmol. in portione que in totum non deficit habet locum ins accrescendi: vt ibi colligitur cum debitū in testamento solenni naturaliter debeatur not. docto. l. cum quis. C. de iuris ⁊ fac. ign. Alduerto quod fortasis potest assignari ratio. qr hic nō accrescit eę eo q remanet actio pa trono. no. Barto. in superiori⁹ ver bis cū propter in teritum sit solum sublata actio naturalis et remanet ciuilis eę qua oritur actio cum semel fuerit adiūcta naturali: licet prima separetur. Sed ibi nunq̄ cō petit aliqua actio cum tantum esset naturaliter debitum ⁊t naturalis b obligatio non sit i potens ad actionē c producendam in stitu. de obliga. in 2 princ. et ideo non est mirū si accrescit. Et ad hoc facit aliqualiter qō not. ibi Bal. quod tamē mihi nō placet. qr per hoc nō remouet qō potio ibi in totū deficeret cum possit habere locū compensatio. ⁊ retētio fi ad maius peruenia tur. Jdeo tenē do qō. ꝟ. eę inperfecto. loquatur tā tū inter heredes. vide pro soln. que scripsi dicta. l. cuz quis. cogita tamē qr nō facile perfici pōt quod. ꝟ. eę iperfecto loquat⁹ solū in heredibus vide etiā pro solutione alterius cō 3 trarij ad B Pau. de cast. l. penult. ꝟ. d de acqui. here.

c ¶ Sed ira bile. Adde qō per hoc aliā questio, no. decidit Bald. in. l. vnica. ꝟ. vbi autem. C. de cadu. tol.

d ¶ Pro se. Adde fm Angel. q hoc cōiter sequunt⁹ doctores ⁊ etiā not. Alng. p istam glo. in. l. j. ꝟ. de except. rei iudi. ⁊ in repetitione. l. sciēdū. ꝟ. de ver. obli. i. xiij. colum. vbi dicit glos. istam singularem Alex. tu adde qō consuluit Bald. consil. cclij. lib. iij.

↦Andre. Poma. e ¶ Julianus. Et pro intellectu nota limitationem ad regulā que habet qō qui est dñs nō pōt amplius fieri dñs. l. seq. ꝟ. Jana. ꝟ. de vsuca. qr procedit qñ habet directū oñium et ꝓpriū secus si vtile

vt hic colligitur ⁊ pōt esse ratio huius text. q⁹ pleni⁹ succurrit iuranti ex iuramēto vbi nō requiritur titulus neq̄ bona fides q̄ ex prescriptione. Et ad hoc not. Bar. l. in bello. ꝟ. si gs seruus. ff. de capti. tiꝫ vi detur facere qr p pscriptionē est acquisitū oñium irrenocabiliter. ergo ⁊c. not. Bar. in dicto. ꝟ. si quis filium.

↦Andre. Poma. f ¶ Item not. Aduerte tñ qō Bart. innuere vī dū dicit q ꝓbatio iclu dit oēm modū pbandi. l. per testes instrumēta ⁊ confessiones quod vbi causa est iuramento decisa q̄ nō admittat̄ probatio p cōfessionē ei⁹ q iu rauit ꝛ ipsum iuramentū qō puto falsum qr post iuramentū etiā admittit̄ ꝓbatio in ꝛiū p confessionez glo. l. q iurasse. ꝟ. si pater. glo. ij. ꝛ. eo. Itē post q̄ renuntiatū est oibus pbationib⁹. ⁊ sic est cōclusum i cā admittit̄ ꝓbatio per cōfessio. c. cū ioannes ere. de fide instru. lꝫ Bal. i rub. C. de ꝓba. pe. col. Itē ꝛ ꝓsumptionē iuris ⁊ de iure nō admittitur ꝓbatio in cōtrariū: nisi per cōfessionē glo. est in. ꝟ. aliud quoq̄. in aut. de equa. do. no. Bal. i autē. ced. iam. C. de do. ante nupt. Ex quibus rationib⁹ apparet bar to. male loqui nisi vellem⁹ dicere saluando eum qō in tellegerit de cōfessione de facto ante iuramentū ꝓtestitū: a qua videt receptū iuramentū deferendo eum tāq̄ posteriori loco ꝓestitum. stando est huic arg. l. duobus. ꝟ. fin. ꝟ. eodem.

1 ¶ Judex non debet admittere articulum impertinentem.

Nec quod quis interrogetur super eo quod iam est decisum.

2 Judex nō debet pati qō testes examinent super articulis contrarijs.

3 Probatio quod includat omnem modum probandi.

4 Qñ iurat super facto tollit oīs actio que pōt ex illo oriri. ⁊ idē qñ pronuntiatur.

5 Absolutoria lata in ciuili qñ faciat preiudiciū in criminali vel contra. remissiue.

6 Minor qui iurauit non venire cōtractū qñ possit petere restitutionē in integrum.

7 Testes q̄ nō sunt interrogandi nisi super articulo super quo sunt producti.

8 Testis deponens extra articulum an valeat eius dictum.

9 Judex debet iurare super tota causa.

10 Testis examinatus sup articulo impertinenti qñ non valeat eius dictum.

11 Si iudex precepit responderi positionibus saluo iure impertinētium et non admittendorū qō post responsionem poterit disputari an debuerit disputari vel non.

12 Testis interrogatus an sit criminosus et responderit sic q̄ eius dictum non valet.

Idem Julianus. Quando iuratur super facto tollitur omnis actio que potest oriri ex illo facto Item iudex non debet admittere impertinentes articulos. hoc dicit. ¶ Nota. † quod dixi in summario quod iudex non debet admittere impertinentem articulum nec debet admittere. vt aliquis interrogetur super eo quod est iam decisum vel responsum. Item nota. † quod † iudex non debet pati vt examinentur testes super articulis impertinentibus. hec omnia probantur hic dum dicit iudex nen debet pati hoc probari. † probatio enim includit omnem modum probandi. scilicet per testes instrumenta ⁊ confessionem. ⁊ sic tene menti. istud tangitur in glos. l. ij. ꝟ. quod obseruari. C. de inr. cal. ¶ Oppo. de. l. si pro fure. in principio. j. de cōditio. furti. Solu. hic tollitur ope exceptionis non ipso iure vtin contrario. certe istud est imponere legem verbis. vel dic ibi fuit actum actione furti non conditione furtiua. argu. pro hoc. C. de transl. acto. lege si de certa. videte ego nō curo qua actione sit actum sed sūper quo sit iuratum seu pronuntiatum. † si enim iuratur vel pronuntiatur super facto tollētur omnis actio que potest oriri ex illo facto ita loquitur hic. sed si iuratur sup vna actione vel pronuntiatur vt quid inde pronuntiat te non teneri furti vel iuras te non teneri furti non sequitur ergo non tenearis condictione furtiua. vnde poterit agi condictione furtiua. ita loquitur lex contraria. ¶ Contra predicta facit textus in lege contraria. vbi dicit si pro fure damnum decisum sit et sic videtur quod sit facta decisio super facto sustinendo predicta intelligas pro fure. idest super actione furti. lege inter omnem. ꝟ. hec actio. j. de furtis. alij dicunt vt Joannes quod ibi fuit transactum per quod videtur quis confiteri delictum. vt. l. quoniam. ꝟ. de his qui notan. infamia. hic vero fuit iuratum per quod delictum negatur ⁊ ista etiam potest esse bona quam iunge cum precedenti ⁊ sic distingues aut fuit transactum aut sententiatum siue iuratum actione ⁊ hoc secundo casu aut

a ¶ Absolutoria. Adde vt per gloss. ⁊ docto. maxime Bal. in. l. ex morte. C. ad. l. aquil. et in. l. j. C. ad. l. fal. de pla. Barto. in. l. ij. ꝟ. vi bo. rap. per oēs in. l. C. quādo ciuilis actio preiudi. cri. Anto. de bu. in. c. de bis. extra de accusa. per omnes in. c. dilectus. extra de purga. cano. Alexan.

b ¶ Ego dico. Alexand. bic ⁊ in. l. sciendum. tenet opi. Barto. q̄ si minor inrauit non requiratur certioratio. Tu dic quod cuz opi. dy. ⁊ Jo. and. transit Bal. consi. iiij. li. iij. ⁊ ꝟ. si. q. lvij. ⁊ clarius eundem Jo. an. vide in ad 5 di. ad spe. in titu. a de renun. ꝟ. si. ver. cui iuri ibi idē tenet⁹ bal. consil. gl. li. v. incip. consiliū d. Dy. vbi dicit q̄ de iure. dictuz dy. est verū: tamen q̄ 6 si in aliqua parte instrumēti esset facta mentio etatis procedat dictum b Bar. magie quando iurauit ex certa scientia. et hoc idem tenet consil. cxxxiij. lib. iij.

↦Andre. Poma. c ¶ Venio. Addet pōdera ad hoc gl. in. c. inquisitionis. c ꝟ. iij. in glos. verb. 7 solummodo extra de accu. etiam gl. l. admonēdi. gl. ij. in fi. que illuz tex. ad hoc pōderat ⁊ ibi barto. not. glo. etiam i. c. extra de 8 testi. in glo. j. circa medium et tenent hoc Bar. ⁊ Fulg. licet contrariū teneat Jaco. bu. Alberti. et Pau. de cast. hic ⁊ vide Feli. i. c. de test. col. fi. alex. in consilio cxv. colum. ij. volu. ij.

↦Andr. Pomate. d ¶ Pro cuius. Pro cui⁹ declaratione testis qui iurauit dicere veritatem super articulis non probat in eo quod vltro deponit qr in eis f non deponit non g iuratus. sec⁹ si iurasset dicere veritatem super tota causa. Et ad hoc vltra tradita per alex. hic in. iiij. no. bene facit tex. c. cū dilec. de accu. vide tamen pro bonum declaratione Bal. in. l. peremptorias. C. senten. rescin. non posse. pennl. col. Et quando testis dicatur deponere in articulo vel extra vltra adducta hic per Alex. in. iiij. no. vide Bal. in. l. ij. in. iiij. col. C. de iura. calum. text. in. c. iij. ibi Bal. de testi. idem Bal. c. licet causam. vij. col. de proba. Item in ꝟ. tum Bart. querit qualiter debeat iurare testis vltra Alexan. hic vide Jnno. ⁊ Bald. in. c. ij. col. pennl. de confessio. ⁊ Alexan. l. ij. de iurisdi. om. iudi. ꝟ. pro quibus facit tex. l. sed si professori. ꝟ. j. ꝟ. e. vide Feli. in. c. causam q̄. col. ij. de testi. Alex. consi. xc. volu. iij. col. ij. ⁊ in. l. j. col. iiij. ꝟ. titu. proxime.

e ¶ Dixi. Adde vltra dicta Alexan. Alng. consi. clxix. Bald. consil. cxxiij. lib. ij. ⁊ an testis iuratus super vno capitulo possit super appenditijs deponere. vide Bald. consi. clx. lib. iij. ⁊ an testis dicens falsum quod tamē non nocet parti possit puniri. vide Bald. consil. lxxxv. co. lib. iij. ⁊ quid si extra capitulum deposuit falsum. vide per eundem consi. c. c. co. lib.

↦Andre. Poma. f ¶ Quero. inquantum Bart. bic q̄ si pars cui datur copia articulo⁹ si bi preiudicat si illis non opponat etiam si erunt impertinentes. adde tex. l. j. ⁊ quod ibi not. C. de rela. que sequitur Bald. in l. nec in arbi. C. de arbi. tex. c. ij. de ac cu. in. vj. inquantum vero concludit q̄ si iudex amisit articulos saluo iure impertinentium ⁊ non admittendorum q̄ tunc pars sibi non pre indicat etiam si nihil opponat vltra hic per Alexand. vide Alng. l. in spe ciali. ff. de rei ven. Jmo. l. iiij. ꝟ. pro for. ait. ff. de dam. infec. Et quid ope retur talis protestatio reseruatoria. vide Bal. l. ille a quo. ꝟ. si de testaméto. ff. ad trebel. Felin. in. c. per tuas. col. iij. ⁊ in. c. inter monasterii. col. iiij. de re ind.

↦Andre. Poma. g ¶ Literam. Vide que not. Feli. c. pastoralis. vlti. colu. de except. ⁊ in. c. fraternitatis. iij. col. de test.

↦Andre. Poma. h ¶ Apparet. vide glo. in. c. cum causam. in versi. personis. extra de testi. et an debeat testis responde re si iterrogetur an sit criminosus. vide Feli. in. c. cū causam. versi. in eadē glos. de testi. col. g.

↦Andre. Poma. i ¶ Interrogetur. Vide Feli. in. d. c. cum causam. in eadem col.

↦Andre. Poma. k ¶ Opp. Vide ad hoc Feli. in. d. c. cū causam. col. v. ꝟ. sequen. de test.

↦Andre. Poma. l ¶ Exemplum. Ultra tradita hic nota ex isto tex. Bart. consi. suo incip. in nomine domini. ꝟ. Proponitur qō Joan. q̄ quoties in aliquo actu oritur aliqua presumptio quod debet assumi cum omnibus qualitatib⁹ et modis illi actui coherentibus. ⁊ istud non solū procedit in presumptione sed etiam in fictione. vnde in confessione ficta que oritur propter consummationem inducitur confessio cū omnibus qualitatibus ita est textus. l. ij. ꝟ. quod si actor. in versi. quemadmodum res qualiter. quem not. ibi. l. ij. ꝟ. quod si actor. in versi. quemadmodum res qualiter. quem not. ibi. ad hoc Bal. C. de iuramento calumnie. Contrarium tamen tenuit Decius de ancharano. quod imo ex confessione facta non oriantur qualitates de ancharano. quod imo ex confessione facta non oriantur qualitates ⁊ non probate. vide Bal. l. ille a quo. ꝟ. si de testaméto. ff. ad trebel. Felin. in. c. per tuas. col. iij. ⁊ in. c. inter monasterii. col. iiij. de re ind.

k ¶ Et videtur quod ex iuramento oriatur actio in factum vt. l. sed ⁊ si possessori. in prin. ꝟ. eodem. Solu. dico † quod hec actio vtilis ex eo contractu nō excludit actionē in factū. simile vidistis in. d. l. sed ⁊ si possessori in fin. ⁊. ꝟ. eadem. l. ꝟ. i. vnde quādo iuratur super actione reali. vel mista que actiones competant. vidistis in. l. sed ⁊ si possessori. in fin. ꝟ. eodem quando vero iuratur super actione personali: ⁊ tunc aut iuratur in formiter nulla causa ex pressa quare teneatur. tunc habet locum actio in factum ex iureiurando. vt. ꝟ. eod. l. nam et postea. ꝟ. j. ⁊. l. lxz si possessori. ꝟ. i. ⁊ j. ꝟ. proximo. aut iuratur formiter expressa causa et contractu quare tenetur: ⁊ tunc habet locum actio in factum ⁊ actio vtilis ex eo contractu propter iuramētum vt hic Item actio directa ex eo contractu fi ante vere competebat. ¶ Et ex hoc dicimus quando queritur † que actio oriatur ex statuto vel consuetudine: quia si statutum vel cōsuetudo disponit formiter habet locum actio ex cōtractu vel ex causa 2 super qua formiter disponit. Exemplū. † dicit statutum quod valeat testamentum cum tribus testibus certe agetur actione ex eo testamento: qr formiter disponit. vel pone dicit q̄ statutū quod minor. xxv. annis ⁊c. possit vendere ⁊ alienare cū presentia cōsanguineorum suorum. certe oriet⁹ k actio ex eo contractu. argu. huius. ꝟ. sed dispone ret informiter non expressa aliqua causa que ca-

ferret ad causam licet non deberet admitti. Exemplum in causa possessionis recuperande fuit admissa probatio de dominio. tunc siquidem parti non fuit data copia articulorum. ⁊ sic non potest ei imputari quod consenserit. poterit opponere postea. ⁊ dicta testium non valebunt. Sed si ei po test aliquid imputari. secus extra de ordi. cog. c. j. ⁊ per Jnno. in. d. c. per tuas. de testi. Et ex hoc ap

b ret⁹ quod quando iudex precepit responderi ꝓpositionibus saluo iure impertinentium ⁊ non admittendarum. tunc etiam post responsionem potest disputari an debuerit responderi vel non. qr apparet partem non consensisse. Predicta vera in bis positionibus que fieri non debēt ob fauorem partis. Sunt etiam alie interrogatiōes que non debēt fieri a teste propter fauorem ipsius te 12 stis vtputa † si testis interrogetur an sit criminosus ⁊ similia. tunc non curo de consensu partium aliquid an consenserit necne. si testis interroge i tur † an sit criminosus et responderit se criminosum. licet interrogari non debuerit. vitiatur tamen dictum eius. vt extra de except. c. j. ꝟ. ibi per docto. canonistas. Bart.

1 Que actio oriatur ex iuramento super certo contractu prestito.

2 Que actio oriatur ex statuto vel consuetudine.

3 Si peto executionem sententie ad remyenditam quod nō possum opponere in executione de pretio.

4 Exceptio peremptoria q̄ nō possit opponi post sententiam vel post iusiurandum.

Si quis iurauerit. Ex iuramento fo miter prestito datur actio vtilis ex eo contractu cuius tenore continet iuramentum. h. o. ¶ Op. k

Universidad del Rosario Archivo Histórico

fuluit quod statutum disponens quod contumax habeatur pro confesso. debet intelligi quo ad principalem casum non autem quo ad qualitates. Et idem videtur tenere Bartolus in consilio incipiente statuto ciuitatis florentie & confirmatur per quod tenet Angel. consilio suo. cxlvi. incipien. super primo dico sententiam. vbi tenet quod etiam vere confitens delictum nõ videtur confiteri qualitates' delicti a confirmatur pretera per id quod not. Barb. l. quidã estimauerunt. b supra si certũ petat. vbi dicit aliud esse haberi quem pro confesso quo ad factum. & aliud quo ad qualitates facti. Et confirmatur vltra supra dicta per id quod dicit Bartold. l. si cui. ij. §. si quis a filio. infra de leg. ij. vbi vide que scripsi: et tunc de ista opinione quã per superiora puto veram. Respõde ad istum text. de quo loquit in his que veniũt de natura 1 cõtractus que bene fateor oriri cum 2 presumptione & fictione que presumitur ex actu. de 3 quo argumentum alias per superiora.

↪Andre. Poma.

a ¶Statuto. Vide Alexandrum cõsilio septimo et in quarta columna. secundo volumine. Jason. l. pria. 1 in principio in septima colũna. in e fine. ff. de offi. eius cui man. est iurisd.

↪Andre. Poma. 2

b ¶Propter. Vide scilicet p Felinũ. c. causam que. in secũda et in. iiij. colum. de re iudicata. f 3

↪Andre. Poma.

c ¶Jnxta hoc. Nota Barto. velle quod oriatur actio ex empto ante& empto: tradat aut offerat pretium. contrarium tamen tenet Fulg. sing. l. filie licet. C. de collationibus. Sed pro opinione Barto. est textus. l. iurisgentium. in principio de pact.. si bene ponderetur. Et vide doctores. d. l. filie licet. & Alexandrum ibi. Romanum consilio. lxxvj. in tertia columna. in quarto dubio. Raphaelem consilio. xix. Alexan. consilio. xviij. in primo volumine. Paulum de castro. l. fin. ad finem. C. de sacrosanctis eccle. & in. l. j. vltima columna. C. de iuris & facti ignorantia.

¶Cum petitur executio ad rem venditam non opponitur exceptio de pretio. In contrarium tenuit Baldus. l. peremptorium. C. sententiã rescindi non posse. et secuti sunt Fulgosius et Paulus de castr. l. filie. C. de collationibus. vbi videas Alexandrum & communis opinio est contra Bartolum vt inquit Alexander. vide Romanum consilio. lxxvj. Videtur tamen facere pro opinione Bartoli. quia liquidum est emptionem factam. sed tamen liquidum non est pretium non esse solutum: & sic non debet fieri compensatio de non liquido ad liquidum.

d ¶Et bene. Adde quod Alexander dicit hic magis communem conclusionem esse contra Bartol. vt hic per eum cui adde Paul. de castro consil. cxliij. vbi contra Baldũ et Speculatorem aperte. tenet pro quo facit quod voluit Petrus de ancha. consi. vj. quod exceptio inuentarij possit opponi post sententiam quia non impugnat sententiã. vt voluit Paul. vbi supra.

e ¶Glo. nostra. Adde fm Alexan. quod cũ gloss. transeunt communiter docto. excepto Fulgo. vt hic per eum.

↪Andre. Pomate. f ¶Secundo. De ista questione vide Alexandrũ consilio suo. cxviij. incipien. viso pro cessu cause verten. in primo volumine. et Jas. lege admonendi. infra eodem in repeti. col. lxxvij.

¶Repugnet. adde quod Rapha. cum. in lege scien. dum. infra de verborum obligationibus. videtur approbare q dicit Barto. hic si tempore delationis iuramenti fiebat dispositio non de pretio sed de re. vnde postq non erat ꝙstio de quantitate pretij non curamus. an quantitas sit expressa argumen. l. ij. C. de sentẽ. que sine certa quantita. & cum hac opinio. transiit Alexan. vt hic per eum.

↪Andre. Poma.

b ¶Ad personas. Vide in materia per Feli. c. cum inter. ij. columna. de re iudicata. Alexand. lege alia. §. eleganter. soluto matrimonio. Roma. singu. cclxj. et in simili Barto. lege quoties. C. de dignitatibus. libro duodecimo. Et nota q̃ huic legi non posset per pactum renuntiari. ita notabiliter dicit Cy. l. nec bonorem. C. de episcopis et clericis. de quo dominus Alexander. l. alia causa. §. eleganter j. nota. j. soluto matrimonio. et vide Roma. singu. cccl. et cccxviij. colũ. ciiij. et Barto. l. l. C. de aduoca. diuerso iudi. vide aliquid per Feli. c. cum inter colum. ij. de re iudi. Roma. sing. clxxj. colum. cvj. & Alegan. l. Paulus. col. fina. ad medium. C. de pactis. & Roma. singu. suo. cccciiij. & Alegã. pro confirmatione. l. si cõuenerit. columna penultima. de re iudicata. vide etiam Panormitanum. c. significauit. de offi. ordina. et Rotam decisionis deci. vij. in titu. de testi. et Alegand. l. hac consultissima. §. si quis autem. colum. ij. ad finem. C. de testamentis. Feli. c. si diligenti. colum. ix. de foro competenti.

i ¶Mulier. Panormita. in. c. qui testium. extra de testibus. dicit quod licet ista opinio docto. sit equa. tamen de iuris rigore ipse non admitteret. quia sicut vadit notarius ad mulierem ita debet posse pars accedere. cuius autem expensis mittatur officialis ad domum egregie persone vel infirme. Specu. in titu. de iura. calum. §. restat. versi. antepeni. dicit. quod expensis communibus.

↪Andre. Pomate. k ¶Absente parte. cõtrarium tenet Roma. sing. cccxvj. alis. cccl xvj. vide Feli. c. ij. vj. col. de testi. & in. c. si quis testiũ. ij. col. eo. titu. vbi ponit aliqua in proposito & Alegan. cõsi. cliiij. in. ij. col. j. volu. Feli. c. cum non deceat. in. j. col. x tribus seq. de prescrip. vbi ponit aliqua de iure reuerentiali.

Soln. ibi.

a ¶Specula. vide ibi Jo. an. in addi. et Aleg. consil. cxxvij. lib. ij. 1

↪Andre. Poma. 2

b ¶Qui nõ potest. Ex hoc sequitur 3 equiparando iuramentum transactioni. l. ij. §. eod. qõ nec ẽt poterit tranigere. ad qõ 1 bene facit. l. nõ solum. C. de predijs mino. glos. l. j. C. si 2 aduer. trãsac. quã ibi no. bar. Scõo ex hoc sequit qõ cũ trãsactio et cõmissum equiparẽ tur gl. in. §. illud. in ast. vt diff. iu. Bar. & doc. i auf. sivero contigerit. C. de iudi. q̃ sicut q̃ nõ põt alienare nõ potest trãsigere: vt. §. non potest etiã cõpromittere vt est bonus text. c. cũ tpe. & ibi 3 not. Cano. ex de arbi. Itẽ sfert ex a hoc vt quẽadmodum bona subiecta fideicõmisso non possunt effectualiter alienari l. ij. §. pen. et auf. 2 res q. C. cõmo. de leg. ita ẽt sup illis 3 non poterit iuramẽtum deferri. et 4 ita voluit Bar. l. eũ qui. §. si liber- 5 tus. & in. l. manife 6 sti. circa mediũ. j. 7 eo. item infert qõ quẽadmodũ vasallus vel emphyteota nõ possunt alienare irrequisito dño qõ ita ẽt 1 non poterunt iuramentum deferre super re feudali vel emphyteotica: vt hic inqut 2 Paul. de ca. ꝓ cõtrariũ tenuerit Ro. hic de quo articulo vide p Jaso. hic.

↪Andre. Poma.

c ¶Querit gl. aduerte tamẽ quod iste gl. nõ sunt cõtrarie sed diuerse vt ingt do. Christo. de castel. nam 3 prima posita est i ver. l. j. debet & loquit qñ pupillus & adultus deferũt c iuramentum autore tutore & curatore & tũc equiparatur q̃ est necesse qõ in integrũ restituantur ad hoc vt cõpetat ratificatio ipso iure secus in adulto: qz si ipse deferat iuramentũ sine curatore: nõ competit replicatio ipso iure. sed debebit in integ. restitui postius et debent vti replicatõe in alio casu sed tamen et glosserrat qz isto casu habebit replicationẽ ipso iure etiam adultus absqs in integ. restitutione. l. iij. C. de integ. resti. inferi. et B est fortasse per qõ dicit Bar. gl. bene digisse sz tamen vt contra tex. nostrum gloquitur qñ pupillus habebat tutorem vt equiparatio procedat & magime cum. §. si minor. etiam loquaꝫ in adulto curatorem habente: vt Pau. de ca. bic.

Soln. ibi in alium contra quem hec actio proponi potest. hic in patrono contra quem non potest proponi. quia est turpis. vt. l. bonoti. j. de obsequi. pa. prestan.

¶Juramentum conventionale non refertur.

Juramentum quando sit modus inducende obligationis.

Quis potest instrumento promittere stare iuramento aduersarij de interesse et expensis. remissiue.

Vsiurandum.

Juramentum conventionale † non potest deferri. hoc dicit. ¶Oppo. j. eod. l. manifeste. Sol. ibi loquitur in iuramento iudiciali bic in cõuentionali. ¶Quero † vtrum iuramẽtum sit modus inducẽde obligatiõis. breuiter dic tres casus. Aut est iuramentum litis decisorium et tunc ex eo oritur obligatio et actio vt per totum istum tit. Aut est iuramentum confirmatorium et tunc confirmat contractum etiam inualidũ vt ex eo oriatur actio vt in auf. sacramenta puberum. C. si aduer. vend. Quoddam est iuramentum introductorium obligationis. verbi gratia. iuro quod ego dabo tibi centum nulla precedente causa tunc iuramentum non est modus inducende obligationis nisi in liberto. vt. l. iurisiurandi. in princi. de ope. liber. & l. fina. C. de lib. causa. quod plene dixi in. l. si quis per eo. in principio. j. de fideiuss. & Hul. tangit bic non dico plus quia non sunt bic alia. ¶Ultimo inducitur per Bnil. in argu. q̃ si quis in instrumento † promittat se stare iuramento aduersarij de interesse et expensis quod valeat. Alij contra de quo in specu. ad proba. §. videndum. ver. quid si ibi dicitur et per Lyn. C. de episcopis et clericis. l. penulti. et per Dyn. in. l. vltima. j. de pacto. stipu. ibi plene dixi.

¶Qui non potest alienare non potest iuramentum deferre.

Pupillus qui fari potest esse potest in iudicio cuz tutore & quando possit iuramentum deferre.

Juramentum quod non habeat vim solutionis quo ad omnia.

Adultus quando possit iuramentum deferre etiã sine curatore.

Jnramentum an habeat vim confessionis.

Actus facti per non iure electos quod cassentur.

Festa per rite instituntur ab initio licet postea cassa fuerint sint an teneant. remissiue.

Pupillus.

Pupillus sine tutore nõ potest iusiurandũ deferre sz tutor sine pupillo sic. hoc dicit. vel breuius sic summari potest. Qui nõ potest † deferre sz tutor sine pupillo sic. hoc dicit. vel breuius sic summari potest. Qui nõ potest † alienare nõ potest iuramentum deferre. hoc dicit. ¶Opp. quod non ois pupillus potest esse in iudicio cum tutore vt. l. j. §. sufficit. de admi. tu. huius timore glo. j. buius. §. dicit intellige de pupillo doli capace. sed certe non requiritur qõ sit doli capax. sufficit † enim quod fari possit. vt. d. §. sufficit. ¶Opp. quod etiaz quando cum tutore detulit nõ noceat pupillo. vt l. ij. C. si tut. vel cur. interuene. so. qñ sine tutore detulit competit replicatio ipso iure. vt bic quando cum tutore posset restitui. & als replicatio non cõpeteret. vt. l. contraria. & ibi. §. eod. l. nam & postea. §. si minor. ¶Opp. j. eo. l. qui iurasse. Solu. ibi loquitur in pupillo iurante. hic in pupillo deferente. ¶Oppo. quod iuramentuz habet vim solutiõis. vt. j. eo. l. iusiurandum. sed si soluitur cum iudicis autoritate p iudicatur minori. vt. C. de admi. tuto. l. sancimus. & l. ait prętor. §. permittitur de minore. ergo &c. Solu. non habet † vim solutionis quo ad oia. vt in glo. & bene. Jtem opp. & videtur qõ ipso iure non obstet exceptio. vt. j. quarũ re. ac. non da. l. j. Sol. illa intelligitur secundum istam. §. q̃ actio non datur ope replicationis &c. ¶Querit gloss. c quid † in adulto curatorem habente. gloss. hic vaiat. nam glo. magna hic in fi. dicit idem p omnia in adulto curatorem habente glo. seq. dicit contra rum ibi. licet secus sit in adulto curatorem habente fm Joã. Pla. quod dicimus quod sit aliud in minore curatorem habente probatur. nam deferre iuramentum † habet vim cuiusdam confessionis: vt. l. qui iurasse. an fi. j. eo. sed confessio in iudicio preiudicatur minori habẽti curatorem: nisi restituatur: vt. l. certum. §. minorem. de cõfes. ergo & iuramentũ. Contrarium puto. nam in confessionibus q̃ fiunt ad solẽnizandum iudicium confessio minoris nõ valet. vñ eius cõfessio nõ posset inducere lit. contesta. vt no. in. l. ij. §. q̃ ob seruari. et ibi per gl. & doc. de iura. calum. & scripsi in. d. §. minorem. sed iuramentum habet vim contestationis & sententie. & sic habet vim eoꝝ actuum q̃ solẽnizantur. merito non potest istos actus egercere sine autoritate curatoris vnde teneo qõ no. in. d. glo. magna. & in fi. ¶Ultimo inducit glo. in arg. banc. l. in omnibus † contractibus quos innuit bic qui non sunt iure electi. vt omnia cassent & vt bic. & C. de sacrosan. eccle. l. decernimus. & de re. eorũ. l. que neqz aduer. & C. de eo qui pro tut. l. ij. & quod ibi no. & in qui. cau. in integ. resti. non est ne. l. pen. Sed contra dictum arg. facit de offi. prętor. l. barbarius. Rside qõ ibi fuit error cõis. ¶Querit gl. quid si ab initio tenuit institutio: sz postea aliquo casu est cassata. dicit glos. tunc tenent gesta per eum. dicã plene in. l. barbarius. de offi. prętor.

1 ¶Procurator in quibus casibus possit iuramentum deferre.

2 Par est non habere mandatum vel habere & non apparere.

3 Turpitudinem suam quando quis allegare possit. & nume. §.

4 Quis nõ cogitur iurare qñ timet probabiliter ne iurando suũ periurium radarguaꝫ per quandam consequentiam.

6 Qui vendidit fundum in fraudem fisci: vt penam euadat quando possit postea eum repetere.

7 Si procurator detulit iuramentum & postea dẽs veniens vincat vel succumbat qualiter cõmittatur stipulatio rati.

8 Exceptio non debes audiri quia allegas turpitudinem tuam quando debeat opponi. remissiue.

Procurator.

Procurator potest iuramentuz deferre si habet generale cum libera vel speciale mandatum vel est in rem suam. alias secus. etiam si caueret de rato propter dubium de mandato. hoc dicit cum duabus legibus seq. Quiuidit in qua tuor partes. primo ponit vnum dictum de procuratore habente mandatum. secundo ponit aliud quando de mandato dubitatur. tertio ponit rationem secundi dicti. quarto ponit rationem primi. secunda ibi: nec multum. tertia ibi. siue autem. quarta ibi: si itaq. Et quia in quarta ponitur ratio primi dicti. ideo adiunges eam cum prima in positione casus. et prima pars est facilis secunda multum difficilis. Jn terminis pone casum per te in prima parte. & in quarta que est ratio primi dicti. Jn secunda vero parte in ver. nec multum. fic pone casum. Quid si est dubium de mandato. et procurator vult cauere de rato. an tunc cogetur reus iurare. Respondet iurisconsultus et dicit quod non. si enim reo fuerit cautus de rato. ista cautio non multum sibi proficeret. hoc dicit primo. vide textum. ibi de rato dic. et ideo nõ cogitur reus iurare tali procuratore deferente qui propter dubium de mandato cauet de rato.

¶Sequitur. §. siue enim. in quo sic forma casum. Que est ratio: dicit iurisconsultus quod cautio de rato non prodest reo cui defertur iuramentum. si enim iuraret. et dominus postea non haberet ratum committeretur cautio de rato. et sic sibi multum prodesset. Ad hoc respondet iurisconsultus si dominus venit postea et ratum non habet: aut reus cogetur se defendere ab actore opposita exceptione si qua sibi prius competebat. et hoc casu non est dubium quod iuramentum sibi nil prodest. quia ita se defendit postea sicut prius. Aut non vult se defendere: sed patitur se vinci. et posteaquam vult agere contra procuratorem cautione de rato. & tunc doceret de perurio suo. ostenderet eniũ

d ¶Gloss. magna. Alleg. tranfit cum hac opi. tanq̃ magis cõi. p qua facit qõ voluit Baldus cõsi. cclxx. incip. vt mulier. lib. iij.

¶Cassent. Adde vt p Feli. in. c. rodulphus. extra de rescrip. Abba. in c. nihil. ex de elec.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

↪Andre. Poma.
a ¶Et pro huius. De hac materia vide Lepo. consi. lviij. incipi. francus. in. ij. col. bal. c. vij. loco. 7 ibi Feli. col. iiij. de pba. Barba. ↪si. lxiiij. in fi. j. vol. Feli. c. lato. i. colu. de re iudi. Barba. cõsi. lxij. ij. volu. Alleg. ↪si. lix. col. fi. i. vo. Pau. i. c. cũ. Alcol. j. de ↪sti. Feli. i. c. gratũ. col. iiij. de off. dele. Alleg. cõsi. cxxxij. vol. ij. et ↪si. lxxxiiij. col. ij. volu. iij. Bart. consil. cxxxvij. col. penul. volu. ij.

↪Andre. Poma.
b ¶Hoc intelligo. Vide Alleg. cõsil. cxxix. in fi. in. iiij. volu.

↪Andre. Poma.
c ¶Aut suam. Vide qõ no. Feli. i. ↪posito. c. scisciat⁹ col. iiij. ver. non se excusat. de resci. in. c. actor. de re iudica.

1 sententiã latam contra illud quod ipse iurauit h. d. Notabilia colligam vobis. recitando appa'ra tum. ¶Nota quod dixi in summario. ¶Ad primam opp. 7 procuratoꝛ omnium bonoꝝ non potest alienare. vt. l. procuratoꝛ toto. ff. l. mandato generali. de procura. ergo non potest iuramentũ deferre. vt. ff. progimo. §. Solu. intellige hic vniuersorum bonorum cum libera: vt. l. procuratoꝛ cui libera. ff. de procura. et sic habes tres casus in quibus procuratoꝛ potest deferre iuramẽtũ: vt reus cogatur iurare: vel deferre: alias secus. ¶Circa istam partem quero quid in procuratoꝛe dato ad vnam causam tantum. 7 in illa est sibi cõcessa libera administratio: an poterit iusrãdum deferre de hoc videtur casus in. c. qui ad agendũ. in fi. extra de procur. lib. vi. et. l. qui rome. §. callimachus. in fi. ff. de ver. oblig. 7 ibi not. ¶Venio ad secundam partem. dicitur hic quod si ois postea venit cogeꝛ reus postea docere se liquide iurasse opposita exceptione. ¶Quero de qua exceptione loquatur. quidã dicunt de exceptione iurisiurandi. quod nõ vr verũ: qꝛ hec exceptio non obstat oĩ. nisi in tribus casibus quos. ff. vidistis. nisi intelligas eo modo quo statim dicã in tertia op. vnde alij dicũt qõ hic loquitur de exceptione pacti: vel rei iudicate: vel solutionis: seu de alia simili. et ista est clara. Tertij dicũt 7 fuit opi. Jo. qõ hic ponak exceptio ꝓ replicatione si enim reus a sacramẽto excipiat replicabit ois qõ iuramentum sibi non obst. Ista gl. vr habere bene intellectum: sed tamen aduerte vt clare intelligas. Aut enim ista verba opposita exceptione determinant verbũ docere. 7 tunc pcedit expositio precedens. Aut determinant verbũ cogetur. 7 tunc habet locũ hec expositio Jo. quasi dicat ꝓpter hanc replicationem quam ois opponit cogitur reus ꝓbare se liquido iurasse. et. ↪ intelligе cogitur causatiue: si non vult pati cõdemnari. ¶Secundo quero dicitur hic qꝛ si reus vult agere ex stipulatione de rato cogit docere de suo periurio. ¶Quero quomodo perueniatur ad hanc doctrinam de periurio. gl. magna in prin. respondet arguendo a sufficienti diuisione. et ponit quatuoꝛ casus per quos ad hãc doctrinã de periurio peuenit. et sic apparet qõ cautio de rato modicũ pdest reo. vide gl. ad literam. ¶Quia ergo gl. arguit a sufficienti diuisione. 7 ponit quatuoꝛ casus. si ego ostendam vobis aliquem ex istis casibus esse falsum apparebit qõ argumentatio gl. non est bona nec bene docuit peruenire ad istã doctrinam. vr assumo primã causam qñ dominus postea venit et egit et succubuit 7 videtur qõ stipulatio de rato cõmittatur ad totum interesse nõ solum ad expensas tantum 7 sic multum pdest reo: vt. l. pcuratoꝛ ad exhibendum. §. j. ff. rem ra. ha. soluto. dicit gl. ibi loquitur de pcuratoꝛe qui nunq̃ habuit mandatum 7 sic erat falsus hic loquitur in vero pcurato re de cuius mandato dubitatur vide gl. ibi sed certe tc. intelligit ergo gl. istum ver. nec multũ in pcuratoꝛe habente mandatũ sufficiens: sed de eo dubitabatur. 7 sic videtur fateri qꝛ si nullum haberet mãdatum cautio de rato multũ operaretur. Ista lec. non videtur bona qꝛ principiũ huius. l. loquit in pcuratoꝛe habente mandatum sufficiens ita in ver. nec multum nisi diceres qõ hic mutat casum.
2 Preterea nõ habere† mandatũ 7 habere 7 nõ apparere sunt paria. l. duo sunt titij. de testa. tut. 7. ff. de transac. l. 7 post rem. 7 sic videꝛ qõ etiam in casu in quo dubitatur de mandato cautio de rato multum operetur nisi sustinẽdo gl. dicas qõ licet tempoꝛe cautionis non cõstaret de mãdato postea tamen incepit ↪stare 7 sic loquitur lec. gl. 7 potest esse vera in se inquantum hic intelligitur de vero pcuratoꝛe. de cuius mandato dubitabatur sed inquantũ dicit secus esse in eo qui nunq̃ habuit mãdatũ nõ bene dicit imo etiam in eo põt hic intelligi. Non obst. l. pcuratoꝛ ad exhibendum. §. j. quia ibi loquit in falso pcuratoꝛe qui egit 7 exegit vñ si dominus postea nõ habet ratum interest rei in toto debito qõ solvit sive reus vincat sive succumbat hic loquitur in falso procuratoꝛe qui quodam modo succubuit quia deferendo iuramentum absolutus est reus vnde si actoꝛ postea veniens succubuit non interest eius rei nisi in expensis. et sic habes defensatum primum casum glo. ꝑ quam peruenitur ad istã doctrinam. ¶Secũdus casus est qñ dominus postea veniens obtinuit et iniuste. 7 tunc dicit glo. idem quia iniuria facta reo non debet nocere pcuratoꝛi. 7 sic non tenebitur pcuratoꝛ. nisi expẽsis: vt. l. si sine. §. cũ autem. j. rem ra. ha. ¶Ad hunc casum glo. non opponit: sed ego opp. 7 videtur qꝛ non sit considerandum vtrum iuste vel iniuste. sed indistincte ille qui cauit de rato teneatur. vt. l. iij. §. fi. j. rem ra. ha. Solu. fm lect. gl. hic loquitur in pcuratoꝛe vero de cuius mandato dubitabatur ibi de pcuratoꝛe falso. vel si vis tenere aliam opi. que videtur verior qõ hic loquatur in pcuratoꝛe funditus falso. Quantum ad potestatem deferendi iuramentum dicas sententia prima facie presumitur iusta. et pro ea presumitur. vt. l. hereunius. §. caia. j. de euic. 7 ibi no. 7 ideo prima facie videbitur iste reus periurus. merito nõ pꝛodest sibi multum hec cautio de rato: quia anteq̃ declaretur sententiam esse iniustã ipse erit diffamatus quod falsum iurauit. 7 sic prima facie periurium suum allegaret. est enim iurum iniustitiam sententie docere. 7 propter hoc est statum bienniũ in causa appellationis. ne ergo habeat necesse suam infamiam purgare dicitur ei cautionem de rato non multum pꝛodesse: quia maioꝛ est pena infamie saltẽ de facto et maioꝛ est labor purgationis ipsius q̃ quicquid posset consequi ex illa stipulatione. et sic potest defendi secũdus casus glo. ¶Tertius est quando fuit cõdemnatus 7 iuste. quo casu agẽdo ex stipulatione de rato doceret de suo periurio. ¶Ad istud op. gl. aut tu dicis quod ex hac stipulatione non potest agere. 7 tunc dicis contra istum text. qui expresse vult q̃ agere possit. licet de suo periurio doceat. Aut dicis q̃ potest agere. 7 tunc dicis cõtra iura que dicunt qõ quis non potest suam turpitudinem allegare. vt. l. trãsactionis. C. de transac. ¶Ad istud cõtrarium respõdet Alex. primo fateoꝛ q̃ non potest agere: quia allegaret turpitudinẽ suam 7 hoc est verũ quo ad sortẽ in qua iuste condemnatus est 7 super qua iurauit: sed quo ad expensas. 7 quo ad vsuras q̃ cucurꝛerunt post rem indicatã bene potest agere: vt hic in tex. Et propter hoc dicitur hic in tex. quod ei non multum ꝓdest ista cautio. q. d. non est multum istud ad qõ potest agere: quia solum ad expensas 7 ad vsuras. Posttea idem Alex. mutauit solutionem et dixit qõ potest agi ad totam sortem: 7 ad expensas: 7 ad vsuras. vt hic in tex. licet de suo periurio doceat directo. et pro tanto dicitur ei non multum prodesse: qꝛ maioꝛ est pena illius diffamationis qõ reputetur periurus quam sit totum illud qõ consequitur ex stipulatione. ¶Ad contrarium q̃ quis nõ potest allegare suam turpitudinem. Respondet qõ fallit hic non enim potest pꝛocuratoꝛ contra quem agitur ei suam turpitudinem obijcere: quia ipse detulit iusrandum: vt. l. qui iurasse. §. si pater. j. e. ita dicit Alex. Ide. de bellaperti. respondet aliter ad istud contrarium. 7 est multum no. ¶Nõ potest quis allegare suam turpitudinem verum est ab alio non detectam. sed si ab alio fuit detecta pꝛout hic fuit: quia fuit condemnatus et fuit pronuntiatum se illud debere qõ iurauerat se non debere tunc bene potest hãc turpitudinem suam allegare. casus est hic. qõ satis placet. pꝛobo per. l. antepe. j. de suspec. tu vbi ille q est remotus vt suspectus potest hoc allegare ad defendẽdum se ab actione tutele. Idẽ in quolibet infame per sententiam quod potest allegare infamem. vt exonerentur ab oneribus vt. l. relegatoꝛum. in fi. de interdic. 7 relega. facit quod no. ff. de offi. assesso. l. j. in glo. super verbo postulationibus. ¶Et fic ex hoc verbi. nec multum habes notare duo. primo† quando qs pꝛobabiliter potest timere ne suum periurium redarguatur per quandam consequentiam nõ cogitur iurare. 7 ideo si vnus ex heredibus deferat iuramentum forte non cogatur reus iurare. ne forte altero agente suus periurium detegatur. iusta enim causa recusandi est quando aliquid petitur quod cõtra debitum honestatem persone veniret. vt. l. quintus. j. manda. 7 ideo in. l. si duo patroni. in principio. §. eodem. dico quod ille libertus altero deferente non cogebatur iurare. sed sponte iurauit secũdum quod habes notare quod quis potest allegare suam turpitudinẽ ab alio detectam. vt hic cum si. supra alleg. Et pro huius declaratione quia hanc materiam non declarauit tibi in aliquo loco adhuc ideo dicas† aut quis allegat suam turpitudinem contra se. 7 ad sui preiudiciũ 7 tunc auditur. vt. l. inde neratius. §. fina. cum. l. sequenti. §. ad legẽ aquiliam. de custo. reo. l. si confessus. cuj si. 7 extra de concess. preben. c. ex teno re. ¶Aut quis allegat turpitudinem suam contra aliũ. 7 tunc aut agẽdo principaliter. et fundando intentionem suam ex turpitudine sua et non potest: vt. j. de condictione ob turpem causam. per totum. de fur. l. itaq̃ fullo. 7. C. de transactio. l. transactione. 7 de seruo pignoꝛi da. ma. l. si creditoꝛibus. ¶Aut nõ agit ex sua turpitudine. sed eam allegat ex cipiendo vel replicando. vel alio modo adinuando intentionem seu exceptionem suam. et tunc aut hoc allegat contra eum qui fuit particeps turpitudinis. vt audiatur. vt. l. de tutela. C. de in integrum restitutione minoꝝm. 7 ibi nota. hoc intelligo† quando ille contra quem allegatur qui fuit particeps turpitudinis certat de lucro. 7 allegans certat de dãno. alias secus vt. l. viro atq̃ vxore. ff. soluto. matrimonio. 7. l. apud celsum. §. marcellus. de doli exceptione. ¶Aut suam† turpitudinem allegat contra alium. 7 tunc aut eius turpitudo erat alias ab alio detecta et auditur eam allegando. vt hic. non enim agit hic ex sua turpitudine sed agit

↪Andre. Poma.
a ¶Quidam. vide Alex. ↪si. cxj. col. pe. iij. volu.

b ¶Ego dicebam. Adde vltra ea q̃ hic habes 7 Alexan. Spec. q hoc late prosequit in ti. de dona. §. j. vº. Item pone. et ibi Jo. and. in addi.

↪Andre. Poma.
a ¶Et pro huius. Declaratio quia hanc materiam non declarauit tibi in aliquo loco adhuc ideo dicas† aut quis allegat suam turpitudinem contra se. 7 ad sui preiudiciũ 7 tunc auditur. vt. l. inde neratius. §. fina. cum. l. sequenti. §. ad legẽ aquiliam. de custo. reo. l. si confessus. cuj si. 7 extra de concess. preben. c. ex teno re. ¶Aut quis allegat turpitudinem suam contra aliũ. 7 tunc aut agẽdo principaliter. et fundando intentionem suam ex turpitudine sua et non potest: vt. j. de condictione ob turpem causam. per totum. de fur. l. itaq̃ fullo. 7. C. de transactio. l. transactione. 7 de seruo pignoꝛi da. ma. l. si creditoꝛibus. ¶Aut nõ agit ex sua turpitudine. sed eam allegat ex cipiendo vel replicando. vel alio modo adinuando intentionem seu exceptionem suam. et tunc aut hoc allegat contra eum qui fuit particeps turpitudinis. vt audiatur. vt. l. de tutela. C. de in integrum restitutione minoꝝm. 7 ibi nota. hoc intelligo† quando ille contra quem allegatur qui fuit particeps turpitudinis certat de lucro. 7 allegans certat de dãno. alias secus vt. l. viro atq̃ vxore. ff. soluto. matrimonio. 7. l. apud celsum. §. marcellus. de doli exceptione. ¶Aut suam† turpitudinem allegat contra alium. 7 tunc aut eius turpitudo erat alias ab alio detecta et auditur eam allegando. vt hic. non enim agit hic ex sua turpitudine sed agit ex stipulatione de rato ad interesse ad qõ probandũ adducit sniam p quã docet de suo periurio ad idẽ de suspec. tu. l. antepe. et de interdic. et rele. l. relegatoꝛũ. in fi. Aut non est ab alio detecta et non auditur suam turpitudinẽ allegans: vt. d. l. trãsactione. C. de trãsac. ff. 7 ibi not. fallit in casu ex de presump. c. tertio loco. 7 ibi not. fallit in autonouo iure. C. de pe. iud. q male iudi. fallit i. l. qsqs. in fi. C. ad. l. iul. ma. 7 in quolibet apparet ratio specialitatis. 7 ideo p predicta dicebã semel ↪ridendo ad qõnem. ¶†Quidã vẽdidit possessionẽ in fraudem fisci vt euaderet penã postea volebat eam repetere dicebaf qõ non poterat qꝛ allegabat suam turpitudinẽ. vt. d. l. fi creditoꝛibus. C. de seruo pig. da. ma. 7. l. filios. C. de bis q̃ in frau. credi. Ego dicebã si quidẽ ab initio fuit venditio vera tamẽ in fraudẽ fisci facta qꝛ volebã habere pecuniã: q̃ melius posset celari ꝛc. et non possim petere rescindi allegando fraudẽ 7 turpitudinẽ meam: q̃p alius mecũ fraudem participasset: qꝛ fundo intentionẽ meã ex mea turpitudine. ita loquunt iura allegꝝ bac parte. Si vo ago rei vẽdicatione dicẽs rẽ esse meã: tu opponis qõ fuit tibi vendita. ego replico qõ illa venditio fuit simulata. 7 imaginaria et facta in fraudẽ fisci. 7 tunc audiꝛ. Iz allegem turpitudinẽ meã. nã eam allego ad coadiuuandã actionem. Itẽ eam allego cõtra te q̃ eã participasti. Itẽ ego certo de dãno euitando. 7 tu de lucro captãdo vt. d. l. de tutela. de in integ. restit. mi. et. l. viro atq̃ vxore. solu. ma. 7 qõ no. in. d. l. apud celsum. §. marcellus. de doli excepꝛ. ¶†Quartus casus est qñ pendet iudiciũ. tunc dicit gl. magna. circa prin. qõ interim non cõmittitur stipulatio. ¶Contra hoc opp. j. rẽ ra. ha. l. quo enim. §. ij. 7 fi. 7. l. procuratoꝛ. la. ij. §. fina. 7 sic statim cõmissa est stipulatio ad interesse totale. nec est necesse qõ expectetur sniа per quam doceat de periurio. 7 sic cautio ista multum pꝛodest reo. Ridet glo. contrariũ est verũ in pꝛocuratoꝛe falso: sed in pꝛocuratoꝛe vero nõ cõmitti tur: nisi expectata snia hic tenendo lec. gl. sed tenẽdo aliã. qõ hoc loquatur in pcuratoꝛe falso. Nõfm Hugo. Iz gl. do ei nõ faciat mentionẽ. tñ refere bat Jaco. butri. q̃ hic reus noluit ab initio statim agere. ff. primo ad sortẽ postea ad expensas: vel vsuras: Iz volebat expectare sniam. 7 sic agere vno indicio: quo casu non multũ pꝛodest reo ꝓpter istã stipulatiõ: vt in tribus pꝛecedẽtibus casib⁹ apparet. ¶Sed contra hoc fortiter oppo. qꝛ si fateris stipulationẽ ab initio eã cõmissam ad totã sortẽ. ergo fi ex postfacto sequit absolutoꝛia. vt i primo casu positõ in glo. adhuc remanet actio ad totũ interesse: qꝛ non extinguit actio. Iz definat interesse. l. q autẽ. §. j. ff. si qs cau. ergo saltẽ in illo casu primo multũ pꝛodest reo cautio de rato. 7 sic est falsa doctrina glosse. certe glo. tenet hoc in. l. fi sine. §. cũ autẽ. rẽ ra. ha. 7 tenẽdo illã opi. nõ possumus sustinere istã lec. sed eã ibi repꝛobaui. 7 dico qõ secuta absolutoꝛia extinguit actio ab initio cõmissa ad totũ interesse: qꝛ definit mõ interesse. 7 cessat dãnũ de pterito: vt. l. si eũ. §. q iniuriarũ. ff. si qs cau. 7 sic ista glo. remanet sustentata in oĩbus suis casibus: sive in falso: sive in vero pꝛocuratoꝛe loquatur: qñ ergo pꝛocuratoꝛ egit 7 detulit iuramẽtũ. si ois postea veniens vincat: sive succũbat: sive in vero pꝛocuratoꝛe: sive in falso qualiter cõmittaf cautio de rato habes hic. Si vero pcuratoꝛ venit 7 litigauit vsq̃ ad sniam. postea venit ois. 7 similiter litigauit vsq̃ ad sniaꝝ an cõmittaf stipulatio de rato. dixi vobis per decẽ cõbinationes quas p ordinẽ posui in. d. l. si sine. et ad. §. marcellus. 7. §. cũ autẽ ꝛc. Ultimo oppo. vr qõ ista stipulatio cõmittaf lite contestata. vt. l. amplius nõ peti. j. rẽ ra. ha. Sol. hic loquit in stipulatione de rato. ibi in stipulatione amplius nõ peti. qñ aut ibi ste stipulationes 7 similes cõmittan. dic vt p doc. in. l. si qs maioꝛ. C. de trãsa. Ego plenius in. d. l. amplius non peti. rẽ ra. habe. ¶†Ultimo queri posset alia exceptio. tu non debes audiri: qꝛ tu allegas turpitudinẽ tuã: qñ debeat ꝓponi ante litis contesta. vel post. de quo per Jnn. extra de cõcessio. preben. c. cum super.

¶Seruus. Seruus 7 filius in cã peculiari potest patri 7 domino pꝛodesse† obesse. in causa nõ peculiari potest pꝛodesse. sed obesse nequit. h. d. vsq̃ ad. l. q iurasse. ¶Op. de. ff. si seruus. j. eo. ad istam. l. seruus. fol. bic loquit in causa peculiari. ibi in nõ peculiari causa in qua nõ potest domino obesse: nisi in casibus qui no. C. de pact. l. seruus. 7. l. filius.

1 ¶†Lõditio iurantis qõ inspiciaf in pupillo.
2 Pupillus qõ ex iuramento nõ obligetur nisi sit doli capax.
3 Pupillus qui fari potest iurare potest.
4 Pupillus quando dicatur pꝛogimus pubertati. remissive.

¶Qui iurasse. Int pupillo nõ inspicit lõditio psone iurãtis. h. d. ¶Op. ad. Listã 7 vr qõ in dubio nullus videaf deierare: vt l. merito. j. ꝓ socio. 7. l. vlt. C. ad le. iul. repe. sõl. dico q̃ in adulto ꝓsumereꝛ ipsum deierasse si apparet contrariũ eius qõ iurauit. vt. l. alias. §. eo. ff. in pupillo nõ pꝛesumitur qõ deieraueri: etiã si apparet contrariũ etiã ex facto pꝛoprio. pꝛesumitur esse qõ fuerit obligatus. 7 qõ tpe iuramẽti nõ recoꝛdef. et boc vult dicere litera bic dũ dicit q̃uis. ¶Quero
2 †vos videtis q̃ iuramentum pupilli seruatur ad suã vtilitatẽ. quid si aliquis cõtra se iuraueri sup aliquo contractu: an sibi pꝛeindicet. glos. tenet q̃ non in aut. sacramenta puberũ. C. si aduer. vendi. c super verbo puberũ. 7 idẽ in coꝛpore vnde supra. 7 boc ar. huius. l. qꝛ pupillus deierare nõ vr. 7 sic iurẽrando non obligatur. fallit in casu. l. vltime. j. de libe. causa. vt dicit gl. Canoniste tamen dicũt quod pupillus doli capaꝝ potest deierare. vnde ex iuramento suo obligaf. vt extra de delic. pue. c. j.
c ¶Quero de quo pupillo loquit hic dicit Guil. intelligi† de pupillo qui fari possit. fit doli capaꝝ vel non. nam iuramentum requiritur. vt in aut. de man. prin. §. sed neq̃. ergo si non posset fari nõ posset iurare. ¶Querit hic Guil. quando dicatur
4 †pupillus pꝛogimus pubertati. de quo per glan l. j. j. de nona. 7 ibi digi.

1 ¶†Juramentum patris super obligatione q̃ pꝛosit filio.
2 Interrogationi per quam periurium detegitur quis respondere non cogitur.
3 Quis non debet interrogari sup eo quod iam decisum est nec inde ex hoc pati debet.
4 Pꝛesumptio. l. merito quod non habeat locũ ad condemnationem.
5 Positioni criminose qõ non fit respondendum 7 quando. remissiue.
6 Juramentum q̃ tollat naturalẽ obligationem.
7 Juramentum q̃ habeat vim novationis.
8 Juramentum q̃ habeat vim ficte solutionis.

1 **Si pater.** Juramentum patris† super obligatione pꝛodest filio. secus si iuranerit nihil esse in peculio. h. d. ¶Op. ad principi. de. l. 7 heredi. §. nos autem. et. l. si tibi. §. penul. ff. de pac. solu. hec intelligit fm illas. 7 ideo distingue: aut iurauit pro filio vt pro herede: aut pro filio vt filio: aut pro filio vt extraneo: vt in gi. 7 plene dicemus in. d. l. si tibi. vbi glo. plenius tangit. ¶Secundo opp. qõ hic habeaf ratione peculij ante quesiti. ff. tpe iuramẽti. nã si pater mõ repetitur habere in peculio interrogabif an est postea quesitũ. 7 si rñderit qõ sic habeo ꝓpositi: aut dicit q̃ non. 7 esset periurus. si nihil dicit pꝛesumitur q̃ non sit periurus. 7 sic peculiũ postea quesitũ. Glo.
2 respondet multũ no. dico q̃ istis † interrogationibus non cogitur quis respondere quia per hoc
3 detegetur periurium suum. Itẽ † examinaretur quod iam decisum est quã iudex pati non debet: vt l. si duo. §. idem iul. §. eo. idem tenet glo. j. de excep. l. si iudi.. l. si a te. in princi. facit quod not. j. eodẽ. l. rei iudi.. l. si a te. in princi. facit quod not. j. eodẽ. l. eum qui. §. in popularibus. in verbo per collusionem qui. §. in popularibus. in verbo per collusionem. 7 ibi de hoc tangam. Ad illud quod dicit ergo pꝛesumitur nõ deieraſſe. 7 sic postea quesitum.
4 ¶Rideo huic† pꝛesumptioni non esse standum. dicit

↪Andre. Poma.
b ¶De quo pupillo. Nota. q̃ in iuramento regrant verba. facit iudicio meo glo. l. 7 p iusiurandum. in glo. j. j. de accep. tenet Ro. et ibidẽ Paul. l. j. de ver. obli. Cose. in rubri. de iureiur. vj. q. vbi plene.

¶Capi. j. Adde vltra dicta p Alleg. Panor. cõsi. cxxix. li. ij.

¶Rideo huic. Allegaf Bar. cõtrarius ↪si. cxvij. incipi. accusatio. Iz p solutione vide einsdẽ concordãtias ↪co. cccv. incip. incumbit ei qui dicit plurali tatẽ ꝓbare ꝛc.

Archivo Histórico Rosario

✣Andre. Poma.
a ¶ Merito. Vide Jas. in l. pe. C. de pac. col. penul. Paul. de ca. l. si a te. in fi. de excepť. rei indi.
b ¶ Ad condemnationé. Adde ꝛ vide Fulg. et Dodder. in l. non hoc. C. vnde cogna. et ꝑ notabili alleg. Sozi. in cõsi. cxli. co. ix. q. nõ habeť impœssum.
✣Andre. Poma.
c ¶ Itẽ no. Limita octo modis vt ꝑ Geor. gi. natã in repe. cle. fepe. ℣. et q. xvij. col. de vb. signifi. Spe. ti. de depo. ℣. vij. versi. ſz qd ſi ꝑbo. Ro. ℣si. cccxlix. incip.
querit nunqdvbi dicit qõ hoc non procederet qñ talis positio fieret sup aliã exceptione iuratoria.
d ¶ Cogit. Adde Bart. in l. ij. ℣. qõ obseruari. Cõ in ramẽ. calũ. ꝛ in l. marcellus. ſ. rerũ amo. ꝛ in l. nõ intelligit. ℣. q tacitã de iur. fiſ. Bal. in l. j. C. de pe. iudi. vt hic ꝑ Alex. cui adde Bart. consi. cxciij.
✣Andre. Poma.
e ¶ Quero vtrum. vide Bar. ℣si. clv. als. clxv. alex. ℣si. cxv. col. ij. vo. ij. ꝛ cõsil. xc. col. ij. vbi late reꝓbat bar to. volu. iij. Bar. cõsi. clx. incipi. titius ꝓmisit sẽpronio.
✣ ¶ Quo creditor. Contrarius alle gat bart. ſm alex. ibi cõsi. clx. incip. titius ꝓmisit sẽpronio ſz solue qz hic Bar. non firmat pedem qz vtitur isto verbo for te adde Angel. et ad Boder. in l. a dino pio. ℣. ſz si emptor. ff. de re iudi. ꝛ in l. ij. ℣. creditũ ff. si cer. pe. cõcorda vt in concor. cxxxij. incl. creditor principalis.
f ¶ Tene mẽti. ad de vt ꝑ Bar. cõsi. mihi. clx. Paul. de ca. ℣si. cccxcvj. Allegã. consi. xxv. lib. ij.

gloſſ. quod non. Licet enim in dubio quantum ad absolutionem stemus huic ꝓlumptioni qꝛ quis delinquere non videatur: vt l. merito[a]. j. ꝓ socio cum simi. tamen quo ad condemnationem[b] iſta ꝓlumptio non ſufficit: vt hic vides in gloſſ. et est tex. ℣. co. l. ſi duo patroni. in ꝓnci. in ver. multum. tamen tene bene menti determinationem huius glo. ¶ Item nota[c] ex hac gloſſ. qꝛ ꝓ positioni per quam quis detegeret delictum suum quis non cogitur[d] respondere ꝛ hoc est quod dicitur in ꝓacti ca. iſta positio est criminoſa: ꝛ ideo ei non respondendum de quo per Cano. extra de elec. c. dudum. Spe. ponit etiam in tractatu suo de positionibus de hoc etiã dixi in l. marcellus. j. rerũ amo. ꝛ l. fin. de his qui. vt indig.

Jurisiurandi. Nota qõ insiurandum perficit ex cõuentione ꝛ sic apparet quod tollit ꝟ naturalem obligationem: quia habet consensum: vt dixi. ℣. eodem l. secunda. video: enim cõsiteri ꝛ velle sic verum esse ſi iuraueris. facit. j. de pact. l. depoſiti. ℣. j.
¶ ꝟ Secundo nota quod iuramentum habet vim novationis. in quo autem differant dic vt in glo.
¶ ꝟ Item nota quod iuramentum habet vim solutionis intellige scilicet ficte non vere: vt no. j. eo. l. proxima. ℣. j.
℣ Unus ex reis credendis quod alteri ꝓiudicet litem contestando.
Juramentum delatũ ab vno ex reis credendi qñ noceat alteri.
Juramentum vnius ex reis debendi quando alteri ꝓiudicet.

Duobus. Oppo. de. l. ſi duo. ℣. ſi quis causa. Solu. intellige quod iſti duo rei erant socij quod dicit gloſſ. non puto eam verum dicere. nam per ꝟ litis contesta. vnus ex reis credendi ꝓiudicat alteri: siue sint socij: siue non: vt. l. fideicommiſſa. ℣. plerũq. j. de legatis tertio. sed iuramentum habet vim contesta. vt hac ea. gloſſ. dicit ergo ꝛc. Non obstat. l. ſi duo. quia ibi loquitur in alio actu qui non habet vim contesta. ¶ Oponitur de. l. ſi vnus. in ꝓnci. ℣. de pac. Solu. ibi: loquitur in facto hic loquitur in iureiurando qõ habet vim solutionis. vt. ℣. l. ꝓ cogi. ꝛ vim contestationis: vt. l. nam postea. ℣. ſi is qui. ℣. eodem. ideo alteri nocet: quia est maioris efficacie. ꝛ ideo indistincte iuramentum delatum ab vno ex reis credendi alteri nocet. Idem puto etiam ſi ei fuerit delatum: et ipſe iurauerit sibi deberi: quia alter co-reus credendi excluditur: sicut per lit. contesta. vt. l. ex duobus. j. de duob. reis.
¶ ꝟ Quid in pluribus reis debendi. dic vt in. ℣. ſi ex duobus. j. eadem. l.

℣ Juramentũ ſideiuſſoris quando ꝓsit principali.
Fideiuſſor q iurauit quando possit repetere a reo principali.
Fideiuſſor vt habeat actionem mãdati cõtra reũ debet docere ſe vere soluiſſe.
Juramentum qõ ꝓsumatur ꝓstitum sup re.
Sententia non tollit obligationem naturalem.
Juramentum tollit obligationem naturalem.
Absolutoria lata ꝓo ſideiuſſore ſuper re quando ꝓsit principali.
Testis vocat vt declaret eius dictũ obscurum.

A fideiussore. Juramentum ſideiuſſoris ꝟ pdest reo principali. ſi iuratum est super re: ſecus ſi ſup persona. hoc dicit. ¶ Oppo. de. l. ſideiuſſor. ℣. de pact. ſoln. aliud in pacto quam in iuramento: quia iuramentum habet vim solutionis: vt hic. ¶ Quero vtrum[e] ꝟ ſideiuſſor qui iurauit possit repetere a reo principali: videtur quod ſic. quia videť ſoluiſſe: vt hic. Contrarium tenet gloſſ. quia iſta est ficta solutio. et ad hoc vt possit repeti requiritur solutio vera. et per hoc forte possumus dicere qõ non ſufficeret ſideiuſſor ꝟ qui habet instrumentũ

✣ in quo creditor confeſſus est ſe recepiſſe. ſed opꝛtet quod doceat esse vere ſolutũ ad hoc vt habeat
f actionem mandati. tene menti. ¶ Quero hic diſtinguitur: aut est iuratum super re: aut super persona quid in dubio. ꝟ Reſpon. ꝓsumitur iuratũ super re: quia in loco solutionis cedit ita dicit. gl. hic facit. j. eodem. l. vltima. et not. j. qua. re. ac. non datur. l. j. ℣. ſi ideiuſſor. quod no. ꝛ hoc videtur verum in iureiurando. ſecus puto in sententia. nam in dubio videtur sententia tum: quia non probatum: non quia contractum: vt. l. iuli. verum debitorem. j. de condi. indebiti. et. j. de excepti. rei indi. l. ſi inter. ꝛ de li. can. l. dini fratres. et ideo sententia
5 ꝟ non tollit naturalem obligationem. iuramentũ
6 vero ſic. ꝟ quia proficiſcitur ex conuentione. et habet vim solutionis. qꝛ tene mẽti. ¶ Quero vtrũ
7 absolutoria lata super re: ꝟ quaſi non fuerit contractum ꝓo ſideiuſſore ꝓsit reo. ℣y. quod ſic. di
✣ ſtinguamus eodem modo in sententia quo hic in iuramento: vt not. per ℣y. in ratihabitione circa ſi. regule. de regu. iur. lib. vj. Ricar. ma. diſputauit contrarium quod aliud ſit in sententia: vt. l. aduersus. in fi. ℣. de arbi. ꝛ l. denuntiaſſe. ℣. fi. l. ſi adulter. ℣. ſi eo tempore. j. de adul. ꝛ ibi plene dixi non obbec. l. quia aliud in iuramento quod habet vim solutionis: vt dixi. ℣.

Si ei qui. Juramentum ſideiuſſoris de iudicio ſiſti prodeſt principali ſi agendo contra principalem veniretur cõtra iuramentum ſideiuſſoris: alias ſecus. hoc dicit. et hoc quod hic dicitur replicatione emendandum. potest intelligi quod est emendandum id est declarandum per ipſum iuriſconſultum diſtinguentem. Potest etiam[g] intelligi quod est emendandum per iudicem coram quo lis agitatur: qꝛ ideiuſſor iurat obſcure poſtea anocabitur: vt ꝓcat causam ſui iuramenti. ex qua causa apparebit
b vtrum reo proficiat vel nõ. Simile dicimus[h] in
8 teſte. vt in auť. de teſt. ℣. pe. ꝛ ibi no. in glo. magna. ad quod iſte tex. est notandus. facit quod dicam. j. eo. l. ergo ſi quis.

Si ex duobus. Juramentum vnius ex reis debendi ꝓdest alteri. hoc dicit. ¶ Oppo. de. l. ſi vnus. in principio. ℣. de pact. et. l. ſi duo. ℣. de arbi. ſoln. dicit gloſ. intellige quod hic erant socij. quod potest esse verum quando iuratum est super perſona ſeu ſuper causa que eximit perſonam tantum. nam ſi ſuper re vel ſimpliciter indiſtincte, pdesset: vt. ℣. eadẽ. ℣. a fideiuſſore. ¶ Quero quid ſi vnus ex reis debendi detulit iuſiurandum. Reſpondeo alteri non nocet: nec econtra alterum ex hoc iure iurãdo posset aggi: vel executio fieri: ſicut nec ex ſententia: vt. C. de fideiuſſ. l. ſi. in fi. noceret tamen alteri quo ad interrumpendam preſcriptionem: vt. l. ſi. C. de duo. re. de his queſtionibus pleniſſime dixi in materia de duo. re. et ſpecialiter in l. ex duobus. j. de duobus reis.

Exceptio. Ex iuramento oritur exceptio contra omnem actionem que oritur ex eadem causa ſuper qua iuratũ est. hoc dicit.
1 ¶ Rapina est furtum ſed non econtra.
2 Ad poſitionem ſpeciei ſequitur poſitio generis.
3 Remota ſpecie non cenſetur remotum genus.

Si quis iurauerit. Ad remotionẽ ſpecici non ſequiť remotio generis. hoc dicit. ¶ Oponitur ꝟ quod rapina est furtum. vt inſtit. vi bonorum raptorum. in ꝓncip. ſed hic dicitur qõ est
1 aliud. ergo ꝛc. ſoluit est aliud ideſt esse potest. ꝛ
2 verum dicit. tamen clarius dic ꝟ qõ ad poſitionẽ rapine que est ſpecies furti ſequitur poſitio generis. bene enim dico rapina[i] est: ergo furtũ est. ſicut
i homo est: ergo animal est. ita loquitur lex contra-
3 ria: ſed ꝟ ad remotionem ſpeciei non ſequiť remotio generis. ita loquitur hic.

Colonus. Idem dicit qõ. ℣. exceptio in ſumma tamẽ ponit aliud exemplum.

Que iurauit

✣Andre. Poma.
b ¶ Simileo dicimꝰ. ſi vult Bar. qꝛ teſtis possit declarare dictũ ſuum ambiguũ intelligeqñ index ℞ faceret ex officio ſuo et nõ ad inſtantiã partis: quia tunc ſubornatio preſumeretur ſm gl. ℣. pe. ꝛ ibi Ange. in auť. de test. Sed intelligit qñ talis declaratio i totũ nõ annullat actũ precedẽtẽ. ita bal. in auť. q ſemel. C. de proba. Tertio itellige niſi aliqd posset imputari parti. puta qõ feciſſet capitula obſcura qꝛ tũc teſtis nõ posset declarare: vt est text. l. veluti. ff. de eden.

¶ Rapina. adde qõ conſuluit Roconſi. mihi. cl.

✣In ſnia. Bar. videtur tenere cõtrarium qõ aliud ſit in ſententia ℣ in iuramẽto. in l. ſi. et i. l. adulter. ℣. ſi eo tẽpore. ff. de adul. ꝛ in l. aduersus. ff. de arbi. ſed cõtrariũ voluit in l. ex duob⁹. ff. de duo. reis. ſolutiones plures dant tam per Bal. ℣ ꝑ alios in. d. ℣. a fideiuſſore. ꝛ Bar. ĩ plurib⁹ locis ſoluit in l. amiſi. ℣. fi. ff. de fideiuſſ. tamẽ vide cõcordãtias eiuſdẽ vbi latius cõcordãtiã. xxxv. incip. Item caſum notabilem.

✣Andre. Poma.
g ¶ Potest etiam. Facit qõ not. Rocõſi. lxv. inci. viſo themate. et conſi. cccl. xxxij. incipiẽ. in caſu ꝓmiſſo.

a ¶ Posteriori. in quantũ Alex. hic tãgit. q. de mulier eq̃ ꝓmo iurauit non alienare: ꝙ ſi alienet ꝛ iuret qõ ſtari debeat ꝓio ꝙ li. i. c. mulieres adde qõ Bal. ℣si. cxviij. li. iij. vbi limitat illã gl. pcedere qñ cõtrahẽs
1 hꝫ notitiã primi iuramẽti. alꝫ ſecus qꝛ esſet in poteſtate mulieris decipere cõtrahẽtes. incipit quedã mulier.

✣Andre. Poma.
c ¶ Confeſſionem. adde Ro. ℣si. lig. vlt. col. ꝛ ℣si. cclv. i fi. alex. ℣si. xxxv iij. ij. col. volu. j.

d ¶ Est hic. Adde qõ in hoc Alexã. transit cũ opi. qõ poſt litẽ cõteſtatã nõ posſit cõtineri nõ ſolũ in terminis ſtatuti quãdo vellet cõſequi pre 7. No hic ad. 125. ga Bellera
mium ſed etiã in terminis hui⁹. l. pe. ℣. item miſta. inſti. de actio. et. l. electio. ℣. neqꝫ. ℣. de noxa. ꝛ hãc opinionem dicit tenere gl. in l. de etate. ℣. fin. de interro. acti. hic p eum.

8 dicta l. 125 sen ti. Fayn sed dicq illa. loqm̃ in casu hic in actore.

✣Andre. Poma.
c ¶ Cõqueri actor. Intellige vt aperte eius qui iuramentũ detulit nõ autẽ eius q ſuſcepit: quia ipſe bene potest querere omittẽdo ius acquiſitum ex iuramento.

Que iurauit. Exceptio iuriſiurãdi obstat ſi agatur alia accuſatione in qua venit examinandum qõ in prima fuit decisum. alꝫ secus. h. d.
1 ¶ ℣ Juramentum vnius quãdo ꝓsit alteri vel noceat.
2 Propter obscuritatem cauſe iuramenti quando ſtetur declarationi iurantis.
3 Sententia lata contra principalem qõ mandetur executioni contra ſideiuſſorem indicatũ ſolu.

Ergo ſi quis. Iſtũ. ℣. ſummani cũ precedẽti. ¶ Oppo. in dubio videtur iuratũ super re ipſa. vt no. ℣. eo. l. j. ergo quando iuratum est dari non oportere in dubio videtur non posſe cõueniri ex ſtipulatione quaſi super re ipſa ſit iuratũ. ſed in tex. hic dicitur contrariũ. quare male? Rñ. illud quod dicitur in dubio videtur iuratũ super re intelligitur. i. super contractu. quaſi dicat non esſe celebratum contractum de quo agitur. ita dicit glo. in. d. ℣. ſideiuſſore. non intelligas super re quaſi ſit ſolutum. Nunc in ꝓposito. posito quod iuratum intelligatur se dari non oportere quaſi ſtipulatio indicatũ ſolui non ſit interpoſita. hoc non facit ꝓeiudiciũ agenti ex re iudicata qꝛ non deuoluit in ſecũdo iudicio quod est in primo deciſum. ¶ Aduerte ꝛ ſecundo oppo. et videtur quod non ſit ſimpliciter reſpondendum exceptionem iuſiurandi non obſtare. ſed debeat iterum vocari ille qui iurauit. et interroga ri. qua ex causa iurauerit. vt. ℣. ea. l. ℣. ſi ei qui. Sol. intellige iſtam ſm illam: vel dic. ꝛ forte melius: qñ dubitatur vtrum ꝟ vnius iuramentum prosit alteri vel non ꝓpter obſcuritatem cauſe tunc recurritur ad iurantem: vt. l. contraria. ſimile dicimus in teſte. vt ibi dixi. ſz ꝟ dum dubitatur. vtrũ ꝓsit eidem iuranti in alia cauſa: tunc non est ſtandum declarationi eius. imo in dubio ſibi non ꝓoderit niſi ex ꝓ esse probet ſe iuraſſe ex cauſa que ſibi ꝓficiat. vt hic in text. ratio: ne ſit in eius poteſtate eludere iudicium. vt. l. inter ſtipulantem. ℣. ſtichum. j. de ver. obli. nec ob. ℣. de iud. l. ſi quis intentione. qꝛ hic non ſunt verba ambigua. ſed clara. de cauſa autẽ dubitatur. ¶ Ultimo dicebat Ja. bu. qõ hic
3 est caſus quod ſnia ꝟ lata contra principalem: nõ mandatur executioni cõtra ſideiuſſorem indicatũ ſolui. nam dicit tex. potest enim fieri vt non ſit cõmiſſa ſtipulatio iudi. ſolui. licet res iudicata ſit. et in veritate multum facit ꝓo iſta opi. Ego tamen determinaui contrarium in l. j. iudi. ſol. ꝛ ibi late dixi. ꝛ reſpõdi ad hanc legẽ.

Item pomponius. Rationẽ huius. ℣. dic vt in glo.
✣Andre. Poma.
b ¶ Eũ qui. Adde ſimilia p Barba. cõſi. lj. ſj. col. vo. ij. Alex. conſil. xxiv. col. ij. vol. iij. ꝛ cõſi. c. j. col. eo. volu. vbi ponit aliqua ſimilia. Feli. in. c. de hoc. de ſimo. col. ij.
1 ¶ ℣ Juramẽto poſteriori etiã contrario primo
2 ſtandum est. h. d. cũ. l. ſeq. ¶ Quero vtrũ hec. l. habeat locum in omni iuramento. Huil. de cu. dicit: qꝛ non habet locum in iuramento neceſſario quod defertur in defectum probationis. vt. l. admonendi. j. eo. illud enim tantum ad probationem inducitur. ꝛ ideo ſi primo esſet delatum iuramentũ reo poſtea actori vel econtra vna ꝓbatio tolleret aliã. vt. l. ſcripture. C. de fi. inſtru. et. l. eos. ℣. j. de fal. et dicã in. d. l. admonẽdi. j. e. ꝛ ſic diſtinguit ipſe qõ in iuramẽto volũtario ꝛ iudiciali prenalet vltimũ in
a neceſſaria nõ prenalet vltimũ. ſz ſi vnũ est neceſſariũ aliud voluntariũ: tũc ſi voluntariũ eſt vltimũ prenalet. vt hic. ſecus ſi neceſſariũ eſt vltimũ qꝛ nõ potest index ſua voluntate tollere cõnem de volũtate partiũ deciſam. d. l. admonendi. in fi.
1 ¶ ℣ Qui in vno grauatur in alio releuatur.
2 Quando grauamen est cauſa cõmodi ſublato gravamine ceſſat cõmodum.
3 Nolle iurare est iuſta cauſa.
4 Si reus qui ꝓmo negauit delictum ꝛ poſtea cõfeſſus est qõ nõ habeat beneficium ſtatuti ꝛ index recuſare potest.
5 Juramentum qõ habeat vim novationis.
6 Si reus poſt ꝓbationem actoris confiteatur in der. potest illam confeſſionem reijcere.
7 Si iudex poſt primam negationẽ rei admiſit eius confeſſionem potest adhuc maleficiũ ꝓbare per teſtes ꝛ reus amittet beneficiũ confeſſionis.
8 Que inficiatio facit crescere condemnationem.
9 Qualitas negata quando faciat crescere condemnationem.
10 Reus qui confitetur per torturam licet primo negauerit vel contra ipſum ſit deuentum ad iuramentum in defectum ꝓbationis nõ punitur vt negans.

b **Cum qui.** ꝟ Qui in vno ꝟ gra
1 natur in alio releuatur ꝛ econtra. vel melius. ¶ Quando ꝟ virgo grauamen est cauſa alterius cõmodi ſublato grauamine ceſſat cõmodum. h. d. primo ponit dictum. ſecũdo illud ꝓbat per tres
2 rationes. hec diuiſio tangitur in gloſ. ſuper verbo abunde. Prima pars potest intelligi duob⁹ modis. primo egi contra te. l. aquili. negaſti: demũ detuliſti mihi iuramentum: ꝛ iurauit. queritur an in hoc iudicio. l. aquilie fiet condemnatio in duplum vel in ſimplũ. ꝛ reſpondeť quod in ſimplum. ſecundo modo potest intelligi qõ non querit de actione l. aquilie: ſed de actione que oritur ex iureiurando vtrũ detur ad duplũ vel ad ſimplũ. ꝛ reſpondetur qõ ad ſimplum. ꝛ ad iſtud vadit op. gl. de. l. ſi cum. ℣. qui iniuriarũ. ſi qs cau. Rñdeo quod ibi vna actio accedit alteri acceſſorie. hic hec actio accedit alteri principaliter ꝛ ex diuerſis principiis. nam actio. l. aquil. datur. quia damnũ datum eſt. actio iuriſiurãdi datur qꝛ iuratum est. ſecunda particula. ibi: abunde enim non hꝫ varietates. dicit enim qõ ideo non ſit condemnatio ad duplum: qꝛ ideo illud ſit qꝛ ꝓpter negationem actoꝛ grauaꝫ onere probandi: ſed ꝓ iuramẽtũ releuatur ab illo onere ergo ceſſat cõdemnatio dupli. ꝛ hec ratio eſt cõis
d ad vtrãq; lect. poſitã in precedenti ver. qõ facit ad multa. vt. j. dicam. in ver. cũ omiſſa eſt duplex lect. põt eñ intelligi anteq̃ ſit iuratum. ꝛ tũc iſta ratio talis est. Non potest conqueri actor: de predicto tali ſtatuto per qõ perdit condẽnationẽ dupli. nam est in eius ptãte non iurare. ꝛ ſic hanc partẽ edicti omittere. ꝛ probare per teſtes. ꝛ ſic remanebit ſibi
3 integra actio. l. aquilie. Et qua lectu. not. ꝟ qõ iuſta cauſa est nolle iurare: qꝛ ꝓ hoc effectus cõdẽnationis minuiť. qõ facit ad ea q̃ no. in. l. manifeſte. j. eo.
4 ¶ ꝟ Scõo no. ad illud qõ tota res dicitur. ſi res in prima comparitione negauit. in alia poſtea venit: et vult confiteri vt habeat beneficium confeſ
c ſionis ex forma ſtatuti potest dicere index el accuſa
d tor: nolo confeſſionem[c] tuã quia per hoc condẽnatio tua minuitur. casus est hic. ℣ nã ille qui defert iuramentũ videť confiteri ſi aduerſarius iu
7 rauerit. l. qui iuraſſe. in fi. ℣. eo. tũ ſicut non cogitur hic quis recipere talem delationem iuramenti. ita non cogitur recipere talẽ confeſſionẽ, hic est caſus ibi cum omiſſa ꝛc. ꝛ in gloſ. ibi poſita ſup illo verbo ꝛc. ¶ Secundo modo potest legi iſte ver. vt lo
f quaꝫ poſt iuramentũ ꝓstitũ ꝛ tunc ratio est talis.
e Non potest conqueri actor[c] qõ per tale iuramentũ ſibi ſit paratũ ꝓeiudicium qꝛ ſi vult omittere ius ſibi queſitum eꝫ hoc iuramẽto et probare p teſtes adhuc remanet integra actio ad duplum iſta lect. ponitur in hac eadem gl. vide eam ibi quid autẽ ſi
5 poſtea ꝛc. ¶ Contra hanc lect. facit qꝛ ꝟ iuramentum habet vim novationis: vt. l. qui iuraſſe. in fin. ℣. eo. ſol. nouatio hec non tollit primam: vt ibi no.
6 Et qua lectu. no. ꝟ qꝛ ſi poſt probationem actoris reus vult cõfiteri potest dicere actor ſeu accuſator: vel index inquirens nolo vti tua confeſſione ſz volo vti probationibus factis per teſtes. ¶ No. etiã
7 qꝛ ſi index poſt primam negationẽ admiſit cõfeſſionẽ rei. adhuc potest maleficiũ probare p teſtes ꝛ reus amittet beneficiũ confeſſionis. ſic vides hic qõ etiam poſt iuramentũ prestitũ actor põt facere probationẽ per teſtes. Et ſemp aduerte: quia dico poſt primã negationem. nam ſi in primo reſpõſio

Universidad del Rosario Archivo Histórico

ne seu cõparatione confiteretur non est dubiũ qõ sibi tale beneficiũ prodesset: nec sibi tale beneficiũ tolli posset. ¶Jn ver. et potest dici. iste ver. potest legi duob⁹ modis. primo vt dicat sic. ratio quare condẽnatio debet fieri ad simplũ est: quia maleficium non pbatur vere sed insiurandũ actoris habetur pro veritate. & hoc modo refertur ad primã casus positionẽ quam feci in pnci. l. ¶Secundo modo potest intelligi. vt referatur ad secundã casus positionẽ factam in pncio. & tunc erit ratio talis. Jn actione. l. aquilie est quod crescit per inficiationẽ. sed ista non est actio. l. aquilie. sed actio in factum ex iuramento. qõ patet ex medio concludendi. nã in ista non concluditur: quia damnũ est datum: sed quia est iuratũ. ¶Expedito text. & apparatu circa banc. l. quero in his que crescunt p inficiationẽ. que inficiatio[a] † est illa que crescere facit. Rñdeo si negatur ipsius factũ. & hoc fine dubio. vt l. ij. ff. ad. l. aquil. & l. contra negantẽ. C. ad le. aquil. insti. de ac. ℌ. itẽ mista. Jtẽ si negetur aliqua qualitas. per quã facti substantia alterat. vtputa si accusas me de vno mense: ego confiteor me illud fecisse sed non in illo mense: vel nõ in illo loco nego esse illud totũ factus quod ponitur. vt plene dixi. ℌ. de adul. l. denũtiasse. ℌ. quid tamẽ. [b] Jdẽ si nego aliquã qualitatẽ † per quam cõdemnatio perimitur seu minuitur. sicut enim ille que debet rem. si eam soluisset cum diminutione alicuius qualitatis. nil soluisse videtur. vt. l. iul. ℌ. j. de ver. obliga. & l. etiã. de soluto. ita qui confitetur cũ diminutione alicuius qualitatis. ita intelligo qõ no. per glo. insti. de act. ℌ. ite mista. hoc tamẽ qõ dico de qualitate negata intelligo. si erat talis qualitas quã scire debebat probabiliter. secus si potuisset probabiliter ignorare. nã cũ id quod condẽnatio crescat fit in penã mentientis. si non precederet delictũ in negando non deberet sequi pena. que sine delicto non est: vt l. aliud est franus. ℌ. de verbo. sig. & per hoc vides in l. aquil. si aliquis confitetur se dedisse dãnũ. negat tamẽ estimationẽ que ab actore vel accusatore dicitur ex hoc nõ condẽnatur in duplũ. vt probatur in. l. inde ner atius. ℌ. si. cũ se. & l. proinde. ℌ. si. cũ se. ℌ. ad le. aquil. sic intelligo qõ not. in. d. ℌ. itẽ mista. ℌ. m aliã opi. ¶Secũdo ex eo qõ hic dicit qõ ideo crescit condẽnatio: quia grauat actorem in onere probandi. dico qõ si negaret aliquã qualitatẽ. pro cuius negatione actor non grauaret onere pbandi. qõ tunc nõ puniretur vt negans: qz cessat ratio. vt hic vides. Exemplũ: confiteor me percussisse tutim: tamẽ dico feciſſe ad mei defensionẽ: vel dico me percussisse non tamẽ animo iniuriandi. & simi. cuius probatio incũbit reo: & non actori: vt. l. si nõ connitij. C. de iniurijs & de fica. l. j. ¶Jtẽ ex eo qõ hic dicitur: q̃ ita demũ fit condẽnatio in duplum si probauerit actor per testes dico † si actor non probauit plene: sed semiplene. ita qõ deuentum est ad iuramentũ in defectũ probationis: vel deuentum est ad tortũra rei: qui postea est per tormenta confessus: qõ tunc reus non punietur: vt negans[c] quia non est verũ actoꝛ ẽ probasse per testes: ℌ recurrisse ad remediũ huius edicti. prout loquit de iuramento necessario. & hoc modo potest etiã intelligi hec. l. ℌ primã lec. quã posui. & sic prima lect. subdiuiditur in duas partes. primo qõ hic loquatur de iuramẽto iudiciali. & hec erit yna lec. vel necessario. et hec erit alia. Jn nulla em parte huius legis dicitur quod iuramentũ fuerit a reo delatũ: sed simpliciter loquitur. aliqnãtulũ tamẽ cõtradicit huic lectu. text. ibi: abunde enim sufficere reum exonerare &c. prout intelligis de iuramento iudiciali: ℌ. put intelligis de iuramẽto necessario. dic abunde sufficere iudicem exonerare. Predicta tius digi in illa. q. quam disputaui hoc anno. que incipit: per Jtaliam cõiter sunt statuta. ¶Querit Guil. hic vtrũ hoc sit verum: siue iuramentum sit delatum: siue relatũ. & certe idem est: vt. l. illud aut illud. ℌ. j. ℌ. de consti. pecu.

1 ¶Res que non est quando deberi possit per iuramentum.

2 Juramẽtum quod tollat omnem exceptionẽ reo competentem.

3 Si reus deferat iuramentum actori respectu alicuius rei quam actor dicit sibi deberi si illa res pereat penes reum quãdo pereat periculo actoris vel rei.

Si iurauero. per iuramentũ nõ potest deberi res que h.d. ¶Oppo. per iuramentũ actoris perimitur ois exceptio cõpetens reo: vt. ℌ. eo. l. duobus. ℌ. fi. & l. si duo. ℌ. j. ℌ. eo. fin primã lec. ergo post iuramentũ non potest reus dicere qõ res erat perempta. Cuius timore dixit Jo. qõ hic tpe iuramenti res non erat in rerũ natura in veritate: sed esse putabat: seu credebat. ita dicit prima glossella hic posita quã vide. & hoc dicit pro tanto: qz † iuramentũ tollit oẽm exceptionẽ reo cõpetentem quã sciebat: vel scire debebat sibi cõpetere: vt. l. contrario. illi enim quã sibi cõpetere ignorabat renũtiare nõ videt. vt. l. mater. ℌ. de inoffi. testa. ¶Pro isto. ℌ. ergo declarando dic. aut res non extabat tpe iuramenti: aut postea desijt extare. Primo casu aut reus sciebat nõ extare. et tunc tenetur. vt. ℌ. eo. l. duobus. ℌ. fi. & ℌ. diximus ignorabat: & tunc aut mora precessit interitũ: & tunc tenetur. vt hic in pncio. Si vero res postea perijt: tunc dicunt quidam indistincte reum teneri: quia iuramẽtum habet vim cõtestationis. vt. l. nã & postea. ℌ. si is qui. ℌ. eo. ℌ. re perempta post contestationẽ periculum pertinet ad reũ fine dubio. ergo &c. & hoc tenebat Guil. de cu. Sed Jaco. bu. dicebat melius iudicio meo. Aut debitũ precessit iuramentũ. & fateor verũ esse dictũ Guil. aut non precessit. sed q̃ ipsum iuramentum est cõtractum. & tunc iuramentũ non inducat moꝛã inconueniens enim est. quod vnoꝛ eodẽ tpe quis obligetur: & constituat in moꝛa. vt. l. qõ dicimus. ℌ. de soln. Et ista sunt multum notãda in Tuscia. & in partibus nostris vbi instrumẽta guarentigiata seu cõfessionata habent vim snie diffinitiue. nã si esset vera opi. Guil. ab ipso initio esset debitoꝛ in moꝛa nec esset necessaria noua interpellatio. ℌ. fm opi. Jaco. but. noua interpellatione opus est. et hoc obseruat bodie consuetudo et multum placet quod tene menti.

Si mulier. Si iuratur super iure obligatiõis tollitur oĩs exceptio que obligationem perimit. & si iuratur super facto tollitur exceptio omnis per quam factũ non verũ redderet: secus in his que cõpetunt facti veritate manente. h.d.

1 ¶Juramentum vnius in actione populari qñ noceat omnibus.

2 In actionibus criminalibus que dant ad interesse fisci actoꝛ nõ potest iuramentum deferre.

3 In actionibus popularibus & criminalibus quod nõ possit pacisci vel tranſigi in pncio aliorum.

4 Statutum qõ de maleficijs commissis a sex mẽsibus retro potestas nõ possit cognoscere an poterit cognoscere de maleficio commisso habente causam permanentem.

5 Facere aliquid de nouo & iam factum continuare qõ sunt diuersa.

6 Aliud est renouare & aliud in cõtractu antiquo perseuerare.

7 Actus qui habent causam continuam quando videantur quotidie et semper fieri.

In popularibus. [d] Jn actionibus popularibus iuramentum vnius pncio. h. d. ¶Querit glo. de yna q. tu agebas contra me ex edicto. de his qui deie. vel effu. dicens: q̃ ego tenebam aliquid super via appensum. contra illud edictum detulisti mihi iuramentum bonafide. & iurani me nõ habere appensum: an alijs pncio. cum adhuc appensum teneã. et arguit pro et contra. finaliter determinat quod pncio. dicat alijs: quia yna & eadem appẽdo est illa que modo est cum illa super qua fuit iuratũ. ergo &c. vt. l. qui iurasse. ℌ. si pater. ℌ. eo. secus esset in pacto vel transactione. ita dicit glo. mihi videtur quod debeamus sic dicere. & aduerte quia istam qõnem habeo pro diffinitiua: q̃ quedam sunt actiones populares: que dant pro aliquo facto iam preterito & finito. Et hic est aduertendum quod quãdoq; ista actio post contestationem incipit esse propria actoris & ad propriũ suum cõmodum dicitur agere. vt. l. si cui. de verborum significatione. et isto casu dico quod si quidem pacisci tur ante litem cõtesta. non valet. vt. l. iurisgentium. ℌ. si pacisc ar. el. ij. ℌ. de pac. sed post lit. cõtesta. potest pacisci & transigere sicut quilibet de re sua: quia sua est: vt digi in dicta. l. si cui. iuramentum vero si quidem defert bona fide potest deferre ante lit. contest. et post vt hic: quia habet vim contestationis & sic per iuramentũ suam facit actionẽ. vt. ℌ. eo. l. nam & postea. ℌ. si is qui tempoꝛali. secus si collu deret vt hic in textu. si vero talis actio popularis non daretur ad commodum agentis sed alterius tunc per iuramentũ vel pactũ alteri pncio dicari non potest. ita probatur. ℌ. de libe. bo. ex hi. l. iij. ℌ. si tamen reus. et ideo dico quod in actionibus † criminalibus que dantur ad vtilitatem fisci actoꝛ non potest deferre iuramentum: vt digi in. l. iij. ℌ. j. ℌ. eo. sicut nec procuratoꝛ simpleꝛ. iusiurandũ. in fi. ℌ. eo. & dicto † casu non posset etiam pacisci vel tranſigi in pncio aliorum. vel iurisgentium. ℌ. si pacisc ar. & l. si vnus. ℌ. in summa. ℌ. de pac. & l. ad. l. iul. de vi pub. l. q cetu. ℌ. j. & C. de transac. l. transigere. Quedam sunt facta ex quibus actio popularis oritur que hꝫ causam manentem & perseuerantem in futurum tunc quicquid

tunc quicquid glos. hic dicat. sicut nõ potest pacisci actoꝛ in pncio aliorum. vt. ℌ. j. iurisgentium. ℌ. si pacisc ar. ita nõ potest iusiurãdum deferre in pncio alterius. vt. l. iij. ℌ. pe. & l. nam et postea. ℌ. si. cum. l. seq. ℌ. eo. & sic puto q̃ in. q. proposita pro eo quod modo habetur appensum potest agi a quolibet. Non obst. ℌ. eo. l. qui iurasse. ℌ. si pater. & quod ibi nota. & l. si a te. ℌ. de except. rei indi. cum si. quia ibi detulit quis iuramentum in causa que propie ad eum pertinebat. vnde sibi pncio. hic autem licet sit yna appensio: tamen alijs pncio dicare nõ potest. Cõtra predicta facit. ℌ. de fur. l. ei qui. & quod ibi no. vbi dicitur qõ in actione furti que est propie agentis potest agi post iuramentum ex noua cõtrectatione. vt ibi nota. Respondeo in. l. qui iurasse. ℌ. si pater. erat yna retentio in peculio. & in qõne nostra erat yna appensio continuata. merito ille qui detulit iuramentum non potest iterum agere: quia ageret ex eadẽ causa. sed in. l. ei qui. fuit noua contrectatio. et sic noua ratio ex qua potest agere. secus si rem retinuisset. & de nouo non contractasset: vt. l. si quis vpoꝛi. ℌ. si quis iuranerit. eodem titulo. ¶Et predicta que dicũtur in glos. et que dixi supra quod est yna appensio. No. ad † questionem statuti. dicit statutum. quod non possit cognosci de maleficijs commissis a sex mensibus retro. pone quod aliquis commisit vnum maleficium qõ habet causam permanentem iam sunt sex menses et vltra. et adhuc durat. verbi gratia. Edificium fecit in publico. quod adhuc stat. vel pone vt fuit de facto in ciuitate ista facta fuit quedam societas vel liga per ciues huius ciuitatis contra aliquos. cõtra formam statutorum que liga adhuc durat. an hodie possit inquiri. hec glo. videtur velle q̃ non. quia idẽ factũ est. licet cõtinuatum. & sicut a pncipio fuisset absolutus. ppter prescriptionem eadem ratione. & ex eo qõ modo est. vide glo. dicit glos. econtra videtur quod nõ &c. ibi sed hec est yna & eadem appensio. Pterea † q̃ non debeat puniri facit quia aliud est facere aliquid de nouo. aliud iam factum continuare. vt. l. iij. circa pncio. & ibi not. ff. de acquir. possessione. Adde idem facit † quia aliud est renouare aliud in contractu antiquo persistere: seu perseuerare. vt. l. item queritur. ℌ. qui impleto. ℌ. loca. & l. certe. ℌ. de preca. et. l. sed si manente. eo. titu. actio enim nõ oritur ex continuatione: sed ex veteri contractu. vt dictis. ll. & idem in delictis. vt. l. ei qui. ℌ. de furt. Sed si ad primum actum respicimus. ille actus est impunibilis fm formam statuti. ergo &c. pro hoc videtur casus. ℌ. quod vi aut clam. l. semper. ℌ. annus. als incipit. ℌ. hoc interdictum. vbi opere facto quod durabat datur actio infra annum tantum. Jn cõtrarium videtur text. quia in his † que habent causam continuam quotidie fit. et semper fieri videtur. vt vidistis in. l. j. in fine. ℌ. de vsufruc. accres. Solu. dic quod quidam sunt actus qui habent causam continuam. et ista continuatio consistit in animo. & in perseueratione voluntatis: tunc fateor quod quotidie fit. vt videmus in vsufructu legato qui constituitur patiendo. vt. l. prima. in fine. ℌ. de vsufructu accresce. et ideo si respectu initij non potest agi aliquo casu agetur ex eo quod postea renouari videtur: vt ibi vidistis. ita in proposito dico in questione de societate: seu liga. instituta. de societate. ℌ. manet. ad idem. ℌ. de fur. l. eum qui. & quod ibi not. Idem dicerem in questione formata in glo. de eo qui habet appensum. si enim ex prima appensione agi nõ potest agetur ex eo quod hodie appensum habet. et pro hoc videtur text. cum gloss. in. l. si vero. ℌ. fina. cum glo. fi. ℌ. de his qui deie. vel effu. vbi licet ex veteri appensione nõ posset agi: quia defunctus est habens causam. tamen potest agi contra heredem ex eo qõ ipse habet. et illud habere cõtinuat. ¶Nicp. l. punit aliquod factum et habet respectum magis ad factum q̃ ad animum. [a] vtputa si lex diceret. si quis secerit edificium in publico: non dicit si quis habuit. nam habere continuatur animo: non autem facere: tunc tempus limitatum a statuto curreret a die operis perfecti: si tempus in notitiam[b] pueꝛi nerit si enim opus est factum clam. tunc tempus[c] non curreret. vt dicta l. semper. ℌ. annus. qõ vi aut clam. et ideo tunc non posset agi elapso termino statuti. & punitur de eo qõ fecit. sed vt puniatur de eo qõ factum habet posset bene agi. si lex vel statutũ hoc ĩsponeret.

1 ¶Juramentum habetur pro veritate.

2 Deferre iuramentum qõ fit alienare.

3 Etauatus fideicõmisso qõ deferendo iuramentum super bonis subiectis restitutioni qõ non preiudicet alteri.

Si libertus. Statur iuramento quo quis se non esse libertum iurauerit. hoc dicit. ¶Nota q̃ in iramentum habetur pro veritate. ¶Oppo. quia si libertus defertur patrono et iurauerit se patronum esse. tale iuramentum nil preiudicat in bonoꝛum possessione contratabulas: vt. l. si iuranero. ℌ. de iurepatro. Solu. hic quando iurat libertus in sui fauoꝛẽ. ideo fauoꝛe ingenuitatis poꝛrigitur ad omnia. ita dicit glos. hic. & in. l. contraria. Tu assigna aliã rationem: quia patronus potest remittere bonoꝛum possessionem contratabulas: & totum ius patronatus: vt. l. iij. C. de bo. lib. merito potest super hoc iusiurandum deferre † quod est alienare et remittere. vt. ℌ. eo. Iusiurandum. ℌ. j. in. l. vero cõtraria iurat patronus liberto deferente: qui non potest sibi auferre liberam testamenti factionem. vt. l. cum donationis. C. de transactio. & de verbo. obliga. l. stipulatio hoc modo concepta. cum simi. merito quia hoc ius alienare nõ potest iuramentum ad

boc non poꝛrigitur. Glo. querit de yna questione. de qua dic vt in eadẽ. & vide eam. & dic in fine eius. ℌ illud ne delictum remaneat impunitum: vt ibi no. Et facit decisio huius glos. quod ille qui habet res † que subiacent restitutioni deferendo iusiurãdum: non potest alteri preiudicare. facit. C. cõmunia de lega. aut. res que coniuncta. l. iusiurandum quod. ℌ. j. ℌ. eod. & sic esset iusta causa recusandi iuramentum: quia alio postea agẽte posset queri de fuo periurio.

Si iurauero. Jstum. ℌ. vide per text. ipsius. ¶Opponitur quod per iuramentum tollitur omnis exceptio: vt. l. duobus. in fine. ℌ. eo. ergo non potest opponi mihi iuranti de cautione non prestita. Sol. fateoꝛ quod tollitur per iuramentũ omnis exceptio per quã detegeretur verum nõ esse iuratum. als secus vt. ℌ. el. qui iurasse. ℌ. mulier. sed iste qui petit cautionẽ nõn negat iuramentum esse verũ imo fatetur ergo &c.

1 ¶Sententia lata pretextu iuramenti necessarij quod retractetur per instrumenta de nouo reperta.

2 Jnstrumenta de nouo reperta quod possint produci post conclusum in causa etiam peremptorio emanato.

3 Jnstrumenta de nouo non reperta producuntur vsq; ad conclusionem cause.

4 Jnstrumenta fuisse de nouo reperta quod probẽt per iuramentum.

5 Quando sententia est lata sub cõditione an pars admittatur ad probandum vsq; ad euentum conditionis.

6 Quãdo post sententiã admittuntur probationes respicientes vires sententie sicut yna pars admittitur ad probãdum validitatẽ sententie ita altera pars ad inualidandam.

7 Lex facta a prioribus quod quilibet soluat collectam infra decẽ dies sub pena quarti pluris fm formã statuti si non reperiatur statutum qõ tamẽ lex valeat.

8 Actoꝛ q̃ in prima dilatione fecit quicquid potuit in faciendo citari duos testes qui nõ venerunt qõ habebit secundam dilationem solũ ad producendum illos duos testes.

9 Sententia lata in casu. ℌ. si quando. C. vnde vi qõ non retractatur per instrumẽta de nouo reperta.

10 Snia lata ex iuramẽto in litẽ delato q̃ nõ retractetur per instrumẽta de nouo reperta.

11 Sententia lata in casu. l. properãdũ. ℌ. sinautem. C. de iudi. quod non retractetur per instrumenta de nouo reperta.

12 Juramentum iudiciale & voluntarium qõ tollat obligationem naturalem.

13 Actoꝛ quãdo dicatur nil probasse.

14 Terminus appositus iurisdictioni vel instantie quod habeat vim termini peremptoꝛij ad probãdum.

5 Actoꝛ dicit plene probasse quãdo iudex ex ostensis sibi est aductus ad fidem & credulitatem.

16 Judex ad credulitatem quãdo adducatur. nu. 19. et nu. 23.

17 Scire per rationes et demonstrationes quod sit vere scire.

18 Scientiam quis habere dicitur quando ad id scire per sensum monetur.

20 Dubitare quis dicitur quãdo non applicat eius animũ magis ad vnã rem quam ad aliam.

21 Suspicio que dicatur & quando iudex dicat suspicari & est primus gradus probationum.

22 Opinio quando dicatur in iudice et est secundus gradus probationum.

24 Priuata scriptura quãdo faciat semiplenã pbationem & quãdo plenam. & nu. 26.

25 Priuata scriptura triplex.

26 Liber rationum quando faciat plenam fidem et quando semiplenam.

27 Liber rationum alicuius defuncti bone condicionis et fame quod inducat presumptionem pro herede.

Quam ad animũ. adde qõ statutis duob⁹ statutis: quoꝛũ vno caueat qõ elapsis quinq; annis potestas non possit inquirere de maleficio. altero qõ ducens duas yres eodẽ tpe capite puniatur qõ si qs duxerit duas yres: & cũ scõa per quinquẽnij & elapso etiã quinquẽnio semp cohabitanerit: q̃ tribus elapso quinquẽnio nõ potest ingrere vt con suluit ℌ. de ancha. p. no. hoc ei cõsi. iiij. incip. statuto cauetur. & de materia hui⁹. ℌ. vide pulchre per Bal. ℌ. si. l. lxvj. ici. cauef statuto. li. j.

b ¶Jn notitiam. Adde fm Allexã. qõ i hoc cõis opinio est Bar. vt p bal. Ang. & alios in. l. fina. C. de dolo. et Bal. hic.

c ¶Tũc tps. adde Alex. ℌ. si. cxxij. circa fi. Barba. cõsi. viij. in. j. volu. vbi enũerat multos casus in q⁹ ignoꝛãti vel impedito nõ currit pscrip. & in cõsi. iij. eo. vol.

Archivo Histórico del Rosario

✠ Andre. Poma. a ¶Que inficiatio. Vide que sit inficiatio que prestet augmentũ actionib⁹ pulchre bal. c. j. ℌ. porro. colũ. iij. que fuit prima cã beneficij amit.

b

✠ Andre. Poma. b ¶Quid tñ. Vide Alex. l. j. col. iiij. j. de vsu. et pup.

9

✠ Andre. Poma. d ¶Jn popularibus. Vide ad istũ text. ca. latoꝛ. viij. col. de re iudi. & in rub. de spon. in fi.

✠ Andre. Poma. c ¶Ut negãs. adde in materia huius regule gl. in. c. fraternitatis. xij. q. ij. per Alex. l. stipulatio ista. ℌ. si stipuler. de ver. obl. Ro. ℌ. si. lix. incip. ad discutiendum. in fi.

c

28 Liber rationum exercentis publice artem quando non continet aliquid pro eo nec contra eum qđ semiplene probet.
29 Consuetudo in probationibus fiendis est attendenda.
30 Epistola quam probationem faciat.
31 Exemplum quam probationem faciat.
32 Instrumentum factū inter duo qđ faciat semiplenam probationem pro tertio ibi nominato.
33 Intitulatio instrumēti facta in margine in imbreuiaturis notarij quā fidem faciat.
34 Instrumentū carens indictione vel nomine pape quam fidem faciat.
35 Fuga quam probationem faciat.
36 Testis vnicus quando faciat semiplenam probationem.
37 Testis consanguineus vel multum amicus quod non faciat semiplenam probationem sed suspicionem.
38 Testes qui iuraverunt & non deposuerunt vel deposuerunt et non iuraverunt quod non faciunt fidem.
39 Duo testes deponentes quod titius legauit centum seio in presentia septem testium quod probēt legatum.
40 Testes deficientes in dicto quando faciant probationem.
41 Testis non examinatus a iudice quam fidem faciat.
42 Instrumento creditur propter loci distātiam cui alias non crederetur.
43 Si dictum testis appareat & iuramentū non; quādo probet.
44 Sententia lata de antiquo quod valeat licet acta non appareant.
45 Dicta testiū inter alios examinata quod faciunt semiplenam probationem si modo examinari nō possunt.
46 Fama quam probationem faciat. remissiue.
47 Iudiciū quando faciat semiplenā probationē.
48 Due semiplene probationes quādo faciant vnā plenam.
49 Duo perfecta tendentia ad diuersa quod non faciant vnum perfectum.
50 Actore plene, pbante & reus semiplene qñ probatio actoris elidatur.
51 Probatio vna imperfecta quando tollat aliam.
52 Iuramentum necessarium in quibus causis locū habeat.
53 Causa magna equiparatur criminali.
54 Causa magna dicitur secundum qualitatem personarum.
55 Causa possessionis non dicitur magna & in ea deserfur iuramentum necessarium.
56 Quando causa est magni ponderis & vertatur dubium super eo per qđ veritati non fit preiudicium qđ iuramentum necessarium deferatur.
57 Juramentum necessarium cui deferatur.
58 Persone vili vel infami quod nō deferatur istud iuramentum necessarium.
59 Judex tenetur deferre iuramentum necessarium quando est semiplene probatum.
60 Pars petit hoc iuramentum deferri.
61 Juramentum necessarium peti potest vsq; ad cōclusionem cause.
62 Dispositio huius l. habet locum in actore & reo.
63 Sententia quando retractari possit per testes de nouo repertos.

a ✠Andre. ✠poma.
a ✠Admonendi. Circa istā materiā qđ per instrumenta de nouo reperta. non retractet snia q̄ trāsiuit in rē iudicatā vide quatuor limitationes septem ampliatiões per Feli.c.suborta. in antepe.colū.de re iudi.
✠Andre. ✠poma.
b ✠Et ex hac not. vbi Feli.c.intimauit.ij.col.de test.& in.c.pastoralis.ij. col.de except.i.d. c.suborta.co.viij.
c ✠In causa.adde qđ Alex. hic tādē dicit putare Bar. bene loqui in casu i quo qs nullā negligentiam aut culpā cōmisit circa perquisitionē instrumentorum nouiter reperto & post cōclusionē in causa vt hic p eū cui adde o ino videndū Bal.cōsil. clxxvi.li.j incipi. querit vtrū.& hāc secūdā lect. sequit Bal. ✠.c.iiij.li.j. qđ vide quia tractatur de materia huius.l.icipit cōmissus fuit &c. et qñ per instrumenta nouiter reperta retractet snia. et de intellectu huius.l. vide ✠au. de ca.cōi.cccxxv. incipien. in causa que vertitur.
✠Andre. ✠poma.
d ✠Tertij legunt. Vide ad at. not. xvij. in vj. char.
✠Andre. ✠poma.
e ✠Facit ad. adde Feli.c.ij.colū.iiij. de rescrip. Alex. ✠.li.col.v.& ✠.lvi.iij.co. vol.iiij. et in aut. si qs in aliquo i fi. de edē. Ro. ✠.xxi. Feli. c.j.col.ciij.ō.pba. Feli.c.ij.col.vj. de rescrip. Barba.c. cū super.colū.iij. de off.dele. Alex. l.vt liberis.colū. iij.C.de colla.

✠Dmonendi. [a]Sentētia [†] lata pretextu falsi iuramēti necessarij retracta[b] tur p instrumenta de nouo reperta. secūs in iuramento volūtario & iudiciali. hoc dicit. vide l.nostram et diuide eam sic. primo ponit vnū dictum. secundo illud limitat. secunda ibi: sed hec constitutio. Item prima subdiuiditur: quia primo ponit dictum in genere. secundo exemplificat illud. secunda ibi: si quis noua. Item secūda pars principalis subdiuiditur. quia primo ponit limitationem quod dictum intelligatur quando sententia est lata pretextu iuramenti necessarij. secundo ponit quando deferatur istud iuramentum necessarium. tertio quid in voluntario et iudiciali. secunda ibi: solent. tertia ibi: quod si aliquis. ✠ota quod dixi in summario. alia notabilia babebitis in prosecutione materie. ✠Ad primam partem opponi. et videtur quod sententia non possit retractari propter noua instrumenta. sic opponitur de l.si diuersa. C.de transactionibus. et quando prouo. non est necesse. l. prima. ✠Iuuus timoze vt arbitroz dicit glossa intellige noua instrumenta: id est nouiter reperta. non nouiter fabricata. vide gloss. quasi dicat etiam si de consensu partium fierent noua instrumenta non posset recedi a sententia prima: preterea ex instrumentis que de nouo fierent non detegeretur periurium iuramentis iam prestitum. vnde de his instrumentis non loquitur. ✠Contra hoc opponitur de l. sub pretextu. de transactio. Solutio aliud in transactione que non retractatur pretextu nouorum instrumentorum. Et est ratio: quia transactio fit consensu partium: sicut dicimus in iuramento voluntario & iudiciali. vt hic in fine. sed hic loquitur in iuramēto necessario quod defertur inuita parte. ✠Opponitur de l. imperatores. de re iudicata. et l. sub pretextu. C. de re iudicata. vbi pretextu nouorum instrumentorum nō rescinditur sententia. nisi in certis casibus. ✠uius timoze hec lex legitur quatuor modis quorum tres sunt in glo. ✠Primo modo quādo sententia sola est lata. & tunc loquitur contrariū hic quādo fuit sententia et iuramentum. vnde in odium periurantis permittitur quod retractetur per instrumenta nouiter reperta ista lectu. est vera: vt patet in hoc textu. et communiter omnes eam tenent. ✠Sed ad eam opponitur sic. difficilius retractatur quod duplici vinculo fulcitur: vt C. de pactis. l. prima. et ibi nota. sed si sententia sola non potest retractari per noua instrumenta multominus vbi est sententia & iuramentum. Respondeo quod duplici vinculo &c. istud concedo. sed hoc non est duplex vinculum. hoc est duplex remedium finiendarum litium. nam iuramētum necessarium nō defertur ad finiendum litem. ſz ad supplendū defectum probationis: vnde vbi est sola sententia illa est lata per veras probationes. sed in casu nostro est lata sententia per probationes non plenas: sed suppletas per iuramentum. ideo si detegitur periurium retractetur sententia. et hic est verus intellectus huius legis singularis & nota. Alij timoze predictoz̄ contrariozum intelligunt legē istam quod hic nō fuit lata sententia. Et quod tex. dicit absolutus. intelligunt destione. et sic erat absoluendus. ista lectu. est ✠y. ✠Et ex hac[b] notabili lectu. habes quia licet in causa sit conclusum † & quod licet inde manifestauerit partibus quam sententiam debet ferre. et licet fecerit partes citari ad audiendum sententiam. possunt produci instrumenta de nouo reperta. casus est hic ꝑm istam lectu. sed si non esset † reperta de nouo non possunt produci. nisi vsq; ad conclusionem in causa.[c] vt extra de fide instrumen. c.cū dilectus. vel vsq; ad terminum statutum ad hoc. vt ibi patet. et quod not. per ✠ynum in.c. indultum. extra de regulis iuris. libro sexto. & per doct. in.l. iudices. et aut. iubemus. C. de iudi. & per Joan. andr. in.c. sepe. extra de verborum significatione. in clemen. quod autem ista instrumēta sunt † de nouo reperta videtur posse probari per iuramentum. extra de excep. c. pastoralis. modo habes duas lectu. not.
[d]Tertij legunt[d] legē istam quod vere reus erat absolutus sub conditione si iuraverit se non teneri et adhuc non iuraverit. Ex hac lectu. no. habes † quod quando sententia fertur sub conditione pars admittitur ad probādum vsq; ad euentum conditionis et hoc verum credo quādo cōditio adiecta sententie respicit aliquem actum probationis: vt hic patet. nam sicut vni parti permittitur probatio post sententiam a iudice: ita & alteri permittitur a lege: vt l. petende. C. de tempo. in integ. restitu. pe. & est casus hic ꝑm istam lecturā. ✠Ad vnum tamen aduerte: quia quando post sententiam admittitur aliqua probatio que respicit vires sententie tunc sicut vna pars potest facere illum actum probatorium ad sententiam validandam ita altera pars poterit facere alterā probationem ad sniam infirmandā: vt hic. sic etiā intelligo. l. j. C. de iur. & facign. sed qñq; post sniam admittuntur probationes que nō respiciunt vires snie, sed executionē. verbi gratia. In iudicijs vniuersalibus pronuntiatum est me esse heredē titij in executione sunt faciende probationes qđ sit in hereditate certe isto casu sicut actor habet probare qđ talis res sit in hereditate ita reus poterit probare quod non sit talis res in hereditate. vt. l. j. in prin. gl. magne. ſ. de eden. Simile in l. ij. C. de sen. que sine cer. quāti. profe. non autem posset reus producere probationes ad infirmādam sententiam quia nec actor ad illud producit. sed quia iste lectu. in se licet sint vere: faciunt tamen aliquam violentiam litere vt videtis ideo teneamus primā veram et claram. ✠Fuerunt etiā quidā vt Odo. qui legerūt istum tex. quarto modo & dicunt qđ hec. l. loquitur solum in casu. l. vltime. C. eo. ſ. quando iuratum est super testamento vel pretextu instrumenti qđ est modo de nouo repertum & ꝑm hoc qđ dicit permitti sacris cōstitutionibus principū dicit ipse. ſ. per. l. fi. C. eo. Ista lect. nō est vera quia illa. l. habet locū in omni juramento: siue iudiciario: siue voluntario: siue necessario. vt ibi patet. ergo de illa hic non facit mentionē fit ergo mentio de quibusdam constitutionibus quas bodie non habemus. vt dicit prima glo. ✠Et hoc facit ad[e] qōnem. ✠riores † fecerunt legem quod quilibet soluat collectam infra decē dies ad penam quarti pluris ꝑm formam statuti, sed de hoc nullum reperitur statutū. an hec l. habeat

a ✠Qđ sic. Adde a qđ cū hac decisione Bar. trāseunt cōiter alij doct. et Bald. in. l. i. C. de epis. & cle. et in. l. si donatio. C. de do na. et in. l. inciuile. ſ. de legi. Bar. in cīuagā. ad rem. ī vbo put glos. xix. di. c. si romanorū. q̄ dixit. qđ si papa accedit priuilegia alicui ecclie ꝑm priuilegia exempti alterius ecclie qđ tñ c illa nō reperiātur valēt tñ priuilegia accessa. vt hp Alex. cui adde de hac dictione ꝑz eum aliquid per Bal. consil. ecclg. libro. iij.
✠Andr. poma.
b ✠Ultimo. Adde ro. ꝑsi. cccxcvi. et ꝑsi. ccxxvj. vl. col.
c ✠Qđ plz. Adde d Bald. in. l. si. ſ. de ferijs. Ant. ō bu. in. c. vltra tertiā. et ō testib. ✠au. de ca. in. l. si stipulat[e] sim abs te. j. dev. ob. & limitat hic p Alegā.
✠Andr. poma.
d ✠Op. Vide Feli. c. pposuisti. in ij. col. de pba. cunde. c. suborta. col. ij. de re iudi. Jas. l. videamus. ſ. de ferre. col. ij. j. titu. progimo.
e ✠Nil probasse. adde Ant. de bu. & Panor. in. c. ij. et ea. c. in. c. put. et ex de donatio. et cōstitu. Spec. in tit. de snie pla. ſ. nūc videndū. vsq; illud. & cū Bart. dicit Alex. qđ cōmuniter trāseunt doc. hic.
✠Andr. poma.
e ✠Nil probasse. Vide ad the. no. xvij. incip. nota q̄ qñcūq; ante e versi. ij. & nota q̄ ista cōclusio glos. est adeo vera vt reus debeat ꝺdēnari actore plene ꝓbante neq; debet ei iuramentū deferri: vt etiā nō valet statutū vel cōsuetudo cōtrariū disponens vt est tex. c. ij. ō. pba. vbi Bald. dicēs etiā per illū text. q̄ imo quis etiā peremptoriū dati ad probādum. ita quod si actor infra terminū nil probauerit reus absoluitur hic est text. cum glos. in. l. si de meis. ſ. fina. ſ. de arbi. in glos. super verbo siquere. & per Innoc. extra de appella. c. super eo. el. ij. ✠Secundo quero: hic dicitur per glo. quando actor plene probauit: debet reus condēnari. quando semiplene deuenitur ad iuramentum. ✠Quero quando dicatur plene: & quando semiplene probasse. hic est aduertendus: quia glos. & docto. hoc non intellexerunt perfecte. ✠ro cuius declaratione primo oportet me dicere quando dicatur plene probatum. Respondeo breuiter † quando est facta iudici plena fides hoc est quando iudex per ea ſ sunt sibi ostensa est adductus ad fidem et credulitatem eius quod intenditur. vt. C. de eden. l. procurator. ſ. de testibus. l. ad fidem. de probat. l. quinquaginta. in fin. & ibi sunt multe concordantie. ✠Hoc premisso videndum est qualiter iudex † ad istam credulitatem adducatur. pro cuius euidentia primo premitto quedā extrema que omnino sunt extra fidem et credulitatem. Et primo est nescientia: illud enim quod homo nescit de eo non est fides nec credulitas & de habes per glos. ſ. de iur. et fac. ignorā. in rubri. t. de testa. l. de statu. & ibi no. Item secundo est scientia vera: et ista scientia habetur quando homo vno mō in rebus que sunt artis seu scientie † alicuius per rationes & demōstrationes: & istud etiā scire est rem per causam cognoscere. vt dicit philosophus. de hoc habes de legi. l. scire. & ſ. de eden. ſa. tuto. l. scire opor. tet. & ſ. de iur. et fac. ignoran. l. ij. cum si. ✠Secundo modo ista scientia habetur in his que sunt facti et tunc illud scire † dicimur ad quod monemur per sensus hec est scientia que requiritur in teste. vt. l. testium. C. de testi. et. l. qui testamento. in fi. ſ. de testa. et de hac scientia loquitur. ſ. de nora. l. in delictis. in princ. & ſ. de tribu. l. i. ſ. scientiam. ad hanc autem scientias iudex non posset perduci in his que habent actum transeuntem sed bene posset perduci in his que sunt actus permanentis. vt. ſ. fin. regun. l. si in irruptione. et inter ista duo extrema. scs nescientiam & scientiam est quoddam medium videlz credulitas sine fides: ad istam † autem credulitatez sine fidem peruenit per quatuor gradus. Primo cum iudex res proponitur per actorem & per reum negatur tunc iudex adducitur in dubietatem. Est enim dubitatio re qđ † quis non applicat magis animū suum ad vnam partem ꝑ ad aliam. vt not. ſ. de iur. & facti ignoran. super rubri. de testa. l. de statu. de habitatione loquitur. C. qui. ad lib. proda. non licet. l. iij. ſ. de transac. l. post rem. de peti. here. l. si debitor. et glos. in. l. i. C. de procura. ista dubitatio non est gradus probationis hoc est qđ sit aliqua eius pars quia vt dixi per hoc iudex non applicat animum suū ad aliquam partiuz: sed est illud per qđ peruenitur ad inuestigationez per quam perducitur ad credulitatem de causis isto modo dubijs nō loquitur hic quia vt dixi quando nil est probatum nō habet locū ista leg. post dubitationē † antem potest incipere iudex inclinare animus suum ad aliquam partium: & tūc si hoc facit ex aliquo leui iudicio vel ex aliquo leui argumento ista appellatur suspicio: que aliqualiter mouet animum iudicis non tamen in totū remouet dubietatem. de hoc loquit. ſ. ad leg. aquil. l. in lege aquilia si dele tam. ibi ad suspicionem iudicis &c. et. ſ. de penis. l. absentem. ibi non debet quis ex suspicionibus condēnari. & hic est primus gradus probationis seu credulitatis: quia iam incipit animus iudicis adherere vni parti. licet remaneat dubiū. post aūt istam suspicionē † si indicij apparent argumē ta fortiora: tunc iudex incipit opinari cum adhuc dubitat ne sit cōtrarium. modicum tamē dubius remanet. & ista vocatur opinio quod statum probo. et hic est secundus gradus probationis: quia modicum restat ad credendum. tamen adhuc aliquid dubij est. Et de istis duabus causis dubijs[f] quid dubij est. Et de istis duabus causis dubijs quando iudex adductus est ad suspicionem et opinionē loquitur hic. Post istam opi. si iudici

non cogit iurare de calumnia vbi plene ꝓbauit qđ tñ puto falsum q: ille tex. loquit de iuramēto veritatis quo casu ego bene fateor & ex quo est inuēta veritas per plenaz ꝓbationē q̄ non ꝺz iurari de veritate q: esset fraus tollendā & sic non [f] seruāda.
✠Andr. poma.
f ✠Dubijs. Adde ro. ī. fi. & sequenti ibi. & de istis duabꝰ causis dubijs extra videt velle qđ iuramentū in supplementū ꝓbationis non tāt tum debet actori deferri quādo est semiplene probatum ſz etiā quando est aliqua presumptio per se vt habet aliās conjecturas propter quas animus iudicis inducit ad aliquaz suspicionem vel opinio. & hoc sequit Alex. ponderando hic Bart. cōsilio. iiij.

Archivo Histórico Rosario

incipi.in causa.in vlti.colū.ꝛ de hoc est glo.c.tam literis.de testi.in glo. in verbo.probata.ꝛ tenet Bal.li fundū.ad fi.C.de rei vendi.ꝛ hoc etiā probatur.c.j.ꝛ ibi Bal.not.de cōtro.inter me ꝛ do.in vſi.feudo.de quo vide plene per Roma.in.ij.col.ego teneo ↄtra Bar.quoties pſumptiones vel coniecture inducuntur minus ℔ semiplenam probationeꝫ per glos.l.iij.ℊ.j.j.de

mino.et tunc di- 23 appareat † tantum ꝙ firmiter adhereat vni parti absq; aliquo dubio alicuius contrarij. tunc dicitur perfecta credulitas seu perfecta ꝓbatio. nec est tunc causa dubia.ista duo de credulitate et de opi.probātur.j.de testi.l.iij.ℊ.eiusdem quoq; principis.in fi.ibi.quid autem credas:aut quid probatum opinaris.nam put dicit credas loquitur de plena fide et plena probatione quo ad perfectam credulitatem adducit iudeꝫ.prout dici opinaris loquitur de inperfecta.ꝛ de hoc etiam est text.qui probat omnes istos gradus tres.j.de questio.l.i. post princi.ibi dum dicit ad.q.tūc peruenitur cuz reus suſpectus est:ꝛ aliis argumentis probationis admonetur iudeꝫ:ita ꝙ sola confessio deesse videatur ꝛc. Ex eo ꝙ dicit cuz reus suſpectus est: habes primū gradū probatiōis.qui est suſpicio. Ex eo qō dicit qō aliis argumentis probationis admonetur iudeꝫ loquitur de secūdo gradu probationis que est opinio que est multū propinqua credulitati et plene probationi. Ex eo quod subinfertur ita qō sola confessio deesse videatur.ponit tertius gradus ꝓbationis qui facit plenā fidem: nam habita confessione seu plena probatione iudeꝫ adducitur ad plenam credulitatem.ꝛ iste tertius gradus ꝓbationis:hoc est credulitatis habet hoc cōmune cum scientia: quia sicut firmiter vni parti quis adheret per scientiam.ita firmiter vni parti per banc credulitatem.tamē est differēcia in modo perueniēdi ad istam adhesionē. nam sciens perducit ad banc scientiā seu adhesionem per sensum credās per alia.argu.vt dictus est.hec quidem sunt vera et quasi per se no.ꝛ iure ꝓbata. vt.ſ.vidistis ꝛc. ¶Videnda sunt ergo exempla predictorū:ꝛ que sunt ista que faciūt istam opīm. vel istam suſpicionem quā glos.nostre appellant semiplenā ꝓbationē.Glos.ponit hic quatuor.ſ. ꝓinata scriptura:cōparatio literarum: fuga rei: vnus testis.Alij addunt.l.famā.vt.l.iij.ℊ.eiusdē quoq; principis.j.de testibus examinemus ista.

ↄ↛Andr.poma.

a ¶Pro.an autez liber rationuz sit propzie scriptura ꝓinata. Vide Azo.consil.lj.no. tres casus in qb⁹ scriptura ꝓinata facit plenam fidem.Aduerte tñ quod inquātum Barto.hic requirit in tertio casu. etiam literarum comparationem quia hoc est falsum. deficit enim isto casu quod testes deponant ad plenā ꝓbationem faciēdam se fuisse presentes ꝛ vidisse talem scribentē de mandato debitoris.et ita se cognoscere eius scripturam absq; eo qō interueniat literarum comparatio vt late hic Allegā.cuius dictis.Adde Francis.Azo.cōsi.lxxxiiij.incipi. diligēter. Allegan.cōsi.lxxx.ij.col.iiij.volu.ꝛ consi.lviij.eod.volu.Feli.c.cū olim.ℊ.col.de re iudi.Roma.consi.lxxxvj.colū.iij.Imol.cōsil.lxxxvj.i.colū. Lardi.cōsi.xv.ꝛ Anan.cōsi.iiij.de libro rationum vide Allegan.consi. clxxxiij.incipi.visis subtilissimis.volu.ij.ꝛ.l.j.in fi.de eden.de ꝓinata scriptura vide Roma.consi.cclxxxiij.incipi.in casu proposito.Allegan. consi.ix.colū.ij.volumi.iij.Et ad hoc vt pauca faciat fidem in fauorem alicuius non requiritur eius presentia.Allegand.consil.cxcj.incipi.visis scripturis.volumi.i.

b ¶Apocham.Adde vltra plene dicta per Allegā.de fide apoche.Bal. consi.cxxxiiij.ꝛ.clxvij.ꝛ.cccxj.iij.lib.Ro.pulchre.consil.cciij.ꝛ.cccij. Pan.de cast.consi.cccxxxvij.vbi multa notabilia dicit. vnū dicit Bal. cōsilio.cxiij.commissus fuit articulus ꝛc.i.lib.quod si scriptura ꝓinata facit semiplenam probationem oportet quod sit scripta a pſona notabili et fide digna.

c ↄ↛Andre.Poma.¶Plenā fidem.Idem tenet dñs Anto.de butri. c.secūdo.de fide instru.Alre.consi.lxiij.in.iiij.colū.Allegan.consi.clxxx. col.ij.volumi.ij.ꝛ ibi ponit quid si duo ex tribus testibus tantum recognoscerent subscriptionem suam.

d ↄ↛Andre.Poma.¶Appodissa.Vide Ro.cōsi.cc.l.ꝛ sequēti.ꝛ ℔ Bar.tenuerit contrarium.d.l.scripturas.ꝛ qō imo.etiam isto casu appodissa faciat semiplenā ꝓbationem tñ eius opi. bic verior vt hic per Allegan. quā tamen limita nisi eēt appodissa antiqua qz tunc faceret plenā ꝓbationē. ita Jo.an. in addi. ad Spec. tit.de instru. edi. ℊ.nunc dicenduz vſi.sed quid si ꝓducētes.ꝛ Anto. c.ij.de fide instrumen.vſi.tertiꝰ causs et ex pmissis dictis Bar.hic hēs colligere causs in quib⁹ apocha facit plenam fidez quib⁹ adde idem esse in apocha mariti: vt est text⁹.l. si ego.ℊ. si dotis.ff. de iure dot.de quo Bal. l.ij.C.ne vxor pro mari.Adde etiaz idem esse in apocha sacerdotis. text.ℊ.in ꝑtum.in auť. quibus modis natu.effi. leg.colatio.vj.de q̄ bal. ℊ.quibus.iij.col. j.cōsti.C.et.l. filiū euz.ℊ. de his qui sunt sui vel alieni.r.adde idez esse quoties eēt vt statur ꝓpter apoche vt est Venetijs ꝛ Genue.c.cū dilectus.de fi. instrumē. ita tenet Jnnoc.in.c.cū.p. tabellio. de fi. instrumen. ꝛ not.q apocha facta ī loco ī quo est talis cōsuetudo nō solum faceret plenam fidem in eo. sed alibi etiam et vbicūq; locorum

dicit Anto.c.ij.colū.iij.de fide instrumē.ꝛ in.c.cum dilectus.alleg.l.i.de emancipa.libe.C.idem tenet Jo.and.licet ipse non dicat.titu.de instru. edit.ℊ.nunc.in additio.magna.ad finē.ꝛ hoc confirmatur per regulam Salice.ꝛ Bald.l.fi non speciali.per illum text.C.de testamē.qō scriptura facta in loco ꝓbat.vbicūq; locorum.cōm priuilegia loci in quo facta est alleg.l.ij.C.qui .efficē.face.poſſ.secundo confirmať per hoc qō dicit Bald.l.exemplo.C.de ꝓbatio.qō consuetudo que dat robur ꝓbatorium scripture ꝓinate facit qō illud robur non solum habeat locum in loco territorij vbi est consuetudo sed etiam alibi vbicūq; locorum limitando tamen vt ibi per eum. Tertio confirmatur per id quod tenet ipse Bald.l.ij.col.ij.C.de constitu.pecu.quod stante statuto quod ꝓinata scriptura mercatoris faceret fidez illud debebit seruari tam in foro ecclesie ℔ ciuili.iuxta gl.l.ex ea.ff.de postu.qō tamē limita vt ibi p eum nisi statuti se ad ꝓprios iudices mercatorū referret puta ꝓsules: ꝛ iuxta hoc vide etiā Roma.cōsi.cciij.ꝛ sequen.

✳ ¶Probationem.Contrarius allegatur hic per Jaso. in sua repetitione char.xvj.in.l.fina.C.qui pot.vbi allegat quā plures doctores tenent.pro vtraq; parte.sed pro solutione illud quod hic Bar. dicit pce glos.in

dit regulariter sed fallit multis modis hoc est decez casibus.vt hic per dominum Jasonem ꝛ ita procedat quod dicit in dicta.l. scripturas.vi de concordan.Barto.de sagoferra.concor.cclxxxviij.incipien. apocha est scriptura ꝓinata.

a ↄ↛Andre.Poma.¶Secundum.Vide Panorm.consi.j.in principio. in.j.volumi. Allegan.cōsil. clxxxv. colū.j. volumi.ij. vbi ponit de libro officialis. et consil.cxc.eo. volumine.ij.

b ¶Librum. Adde quod Allegā. a dicit ꝙ cum dictis Bart.cōmuniter transeūt docto. excepto Roma. de quo hic p eum cui adde videndū per Paulum de cast.consilio ꝓpine alleg. vbi tranſit cuz dictis Bartoli.in.l. nuda ratio. Roma.consi.cccxlvj. c Panormita.consilio.lxxxj.Bald. cōsilio.cxcvij.primo libro.ꝛ consi. cclxiij.ij. libro.et ibi quando in libro est scriptura tertij. Quid autē de libris massarij alicuius terre videeundē. Bal. consilio. xxvj. secūdo lib.qd de libris archiui publici per Allegan. consilio.cxxxviij. primo libro.ꝛ an valeat consuetudo qō libris mercatorum detur fides. Vide Bald. consilio. cccxix. iiij.libro.adde tu vltra ea que ponūtur hic ꝓ repetentes.ꝛ ad Barto. hic adde dſim e Allegan. de imol. in consilio.lj. colūna.j.et consilio lxxxj.colūna.j.in primo volumine. Et Lanfrā.in repetitio.c. quoniā contra falsam. in f versi. instrumentorum productiones.col.xxj.in pncipi.de ꝓbatorib⁹.ꝛ do. Frā. de are.ibi. col.iij. vbi qō libro gestoris cum eius iuramento creditur de expensis minutis.

c ↄ↛Andre.Poma.¶Defuncti. Vide Rapha.cu.consi.cxxj.

d ↄ↛Andre.Poma.¶Faceret. Vide Barba.rubri.de fide instrumē.j. col.Pano.cōsi.lxxxj.col.i.volu.j.Imo.cōsi.cxvij.col.v.

e ¶Epistola. Adde ꝙ cum Bar.transit Allegan.post aliquos docto. de quibus hic per eum cui adde Bal.de literis responsiuis.consilio.cclxij. iiij.libro.ꝛ consilio.l.ij.libro.Et quid de literis cambij cōsilio.cxxxviij. iij.lib.ꝛ consilio.l.iij.libro.ꝛ an credatur literis ꝛ sigillis principū consilio.ccccxx.ꝛ.cccxcvj.iij.lib.

f ↄ↛Andre.Pomate. ¶Quero. Vide Allegā. in auť.si quis in aliquo, colūna.vj.versic.v.fallit.C.de eden.ꝛ in materia exempli vide Roma. singu.dcccxlvj.incip.an papa.Allegan.consi.ex.incipien. visis acutissimis. col.iij.j. volu.ꝛ consi.vj.incip. consideratis. volu.iiij.

g ¶Exemplo. Adde vt per Bal.consilio.lvj.primo lib.ꝛ consilio.cxcix. libro tertio.

b ↄ↛Andre. Pomate. ¶.C.de. Ad hec vide Allexandrū in auť. si quis in aliquo.colū.ij. versicu.v.fallit.et cōsilio. cxiij. colum.viij. volu.ij. Ro.cōsilio. clvij. Allegan. cxxviij. volumine. ij. vbi sentit hoc procedere in causa dotis.Flozia.in.l.in lege aquil.ℊ.fi de letum. colūna.ij. ff. ad legē aquili. Allegan. consilio cxxxvij.colū.j.volumine.iij.

ↄ↛Andr.poma.

i ¶Itē. Vide Roma. cōsilio. clvij. Bar. cōsilio.cxx. incipi. factum sic se habet Allegan. consilio.iiij. incipiē. videretur.ij. volumi.ꝛ cōsilio cxxvij.j. colūna. volumi.iij.

k ¶Semiplenam. Adde quod fallit fauore dotis: quia tunc plenaz probationē facit vt cōsuluit Bar. consilio. incipien te factū sic se habet riti⁹.et Paul. de castro consilio mihi. lxxxviij. incipiente de viris de benalijs.

ↄ↛Andr.poma.

l ¶Adulte. Vide Allegan. consilio cxxvij. col.ij. ad fi.volu. iij. Allexclij. incipien. prima consideratione.col. ij. Roma. consilio. cccv. ad finem.

m ¶Notarij. Adde quod Roma. consilio. clxv. dicit quod liber notarij reperius in archino publico absq; die ꝛ consule plene probatō instrumentis ibi scriptis quid autē si ex forma statuti regnāt duo notarij ad confidencia instrumē-

ta et non interuenit nisi vnus an faciat aliquam fidem vide Bald. consilio.ccc.ꝙ non.et an instrumentum confectum in loco prohibito faciat fidem in loco concesso.vide Bald. consilio. cccxxix. incipiente instrumentum factum ī.libro. Et dictis Bar.hic adde eundem Bar.ꝛ Ang. in.l.lucius.j.de testamē.ꝛ Bart. in.l.fideicōmissa.ℊ.i.j.de lega.iij.cano. in.c.cum.p.tabellio.extra de fide instru. Joan.and. in addi. Specu. in titu.de fid.ℊ.refert.versi.ꝛ nota ℊ tabellio.ꝛ Bal.post Ly.in.l.cōtract⁹ colū.iij.ꝛ seq.C.de instru.

ↄ↛Andre.Poma.¶Instrumento. Vide Allegan.consi.lix.col.iiij.volu.ij. in fi.ꝛ sequen.col.

¶Papa. Adde Ange.con.cclxxiij.vbi plene.

¶ Fuga. Adde limitanda dicta Barto. vt per eundem in l. j. j. de bon. co. & de materia late per Joan. and. in additio. Ad Specula. in titu. de presumptio. et aliquid per Alexand. hic cui adde Bald. consilio. cxxij. & cxxx. libro. i.

↠ Andre. Poma. ¶ Tertium. Vide Alexan. consilio. xv. viij. colū. & consil. cxxiij. a vij. col. volumi. j. Et vnum verbuz Felini in. c. licet causam. v. col. de probatio. Barb. consi. iij. colū. xv. volumi. ij. Jmol. consilio. cxxxiij. Cardina. consilio cvij. Luma. sequitur & addi. consilio. lv. colūna. iij. Alexan. consilio lxvj. colū. j. volumine. j. & consilio lxxviij. in princi. eo. volumi. ct. c. j. volu. v. colum. fi. vbi ponit de teste cōsanguineo Felic. preterea. de teste. cogen. colū. iij. vide Feli. vbi dicit q ad dictum testis se corrigen tis non potest ta le iuramentū deferri.

c ¶ Consanguineus. Adde Anto. de butri. in. c. fi. extra eo. Bart. in. l. qui testa. j. de testa. & in. l. parentes. per docto. C. de testamē. Pet. de anchara. cōsi. cxxvij. ad cozo. Et plures casus in quibus vn⁹ testis facit plenam probationem vide per Specu. in titu. de teste. §. restat. v. hoc tamē sallit et per vnuz testem de visu. et plures defamatur violentia. vt voluit Baldus. consilio. xliz. libro. iiij.

d ¶ Almicus. Adde tu quādo amicus possit esse testis pro amico. et vide glos. nota. in auc. de mo. in. §. cogitandū. in verbo testes. in fin. not. Lyn. & Pet. in. l. eos. C. de testi. & Bald. in. l. data opera. columna. xxij. C. qui accu. Joan. andre. in addi. ad Specu. in titu. de testa. §. i. circa principz & not. Cano. in. c. quoties. de testi. sIon tamen intelligas hoc de teste instrumentario per id quod habetur in. l. sciendum. j. de vsuris. & per Bal. in. l. scripturas. C. qui po. in pigno. ba. & vide per Alexā. in consi. cliij. col. penul. in v. volumi. Et aduerte quia amicitia non reddit omnino testem inhabilem & hoc relinquitur iudicis arbitrio. ita Bal. in. l. eos. C. de appel. per text. in dicta. l. sciendum. j. de vsur. & tenet Abb. in dicto. c. quoties. de restit. facit quod dicit Jaco. butri. in. l. iij. in principi. j. de testi. vbi qō licet duo testes magna amicitia ziuncti non probent plene tamen tres probarent quia numerus supplet defectum. vt. l. iij. §. eiusdem. & in. l. ob carmē. §. fina. j. de testibus. nec est verosimile quod testis pro amico falsum dicat cum pretiosioz sit anima q̄ corpus. c. cum infirmitas. de peniten. & remis. l. sancimus. C. de sacrosan. eccle. Et vide Abb. et alios der. in dicto. c. quoties. Alexan. in consi. lxxxviij. colū. iiij. in. v. libro. Et de materia plene etiam per Barba. in consi. iij. colūna. v. in. i. volumi. vbi quod amicus potest testificari sed diminuitur de fide. & vide eundem in consilio. xix. colū. vi. & in consi. xxix. col. xij. in. ij. volumi. Et vide etiam Alexan. in consilio. l. col. iiij. in. v. volu.

d ↠ Andre. Poma. ¶ Amicus. An autem amicus sit idoneus testis pro amico. vide Alexan. consilio lxxviij. colūna. ij. ad fi. volumi. j. et quid de affine et consanguineo. vide etiam eum cōsilio. cxxiij. colū. iiij. eo. volumi. et consil. cxxxj. colūna. iiij. eodē volumine. et Areti. lxj. col. vide Anchara. q̄sil. ccxlvj. et de affine vide Alexan. consilio xlv. colūna. ij. volumi. ij. et. cxxij. colūna. ij. eodem volu. Et ibi ponit quid si cuz tali eēt alius testis an tunc deferret tale iuramentum et quid si foret a partibus remissa talis exceptio. et vide Allegand. cōsilio. xxxiij. colūna finali. volu. iij. vbi ponit qñ est probatum per plures testes sed iter se cōtrarios. et. lxxxix. colū. ij. volumine. iij. vbi ponit. que requirantur ad hoc vt vnus testis in ciuilibus faciat semiplenaz probationem. Et publice etiam per eā l. marit⁹. in apostil. j. de quest. ex cuius dictis colligi licet quod ex minimo debilitatur hec semiplena fides quam facit vnus testis. et vide Bald. consi. cclxix. j. prima pars. vbi tenet hoc. & multipl⁹ declarat hanc. l.

↠ Andr. poma.

e ¶ Nō non. Vide Areti. consil. xiij. in tertio dubio. colū. vi. & lxxxij. col. iiij. cxxij.

f ↠ Andre. Poma. ¶ Aduerte. Aduerte tamen q̄ in defectum buius semiplene probationis non differtur iuramentū. Adde tamen qō hoc casu deferī iuramentū in supplementū ſm Bald. dicta. l. j. & Alexan. sequitur ibi in vltima colū. C. de bono. posset. scōm tabu. ad hoc vt excludatur veniens ab intestato.

g ↠ Andre. Poma. ¶ Quero. Et Lepo. caute. sua. cclxvij. incipien. aliquis mutuauit. et quid iuris esset si non redderet causam. vide additā ad Panormi. in. c. cum causam. in. iij. colūna. in addi. incipien. de testibus. Pau. de cast. consilio. ccciij. Panormi. c. cum ioannes. colū. iiij. versi. item nota. de fide instrumen.

b ¶ Testis deficiat. Adde qō hoc sequitur Anto. de butri. in. c. fina. extra eodē. vt hic per Alexan. cui adde Bald. consilio. lxxiij. libro. iiij. et qō voluit Ange. consilio. iij. vbi dixit qō si vnus testis plene pbat maleficiū alter vō non deponat de maleficio sed de tempore & deponat de credulitate. qō tunc pbat quia perinde est ac si diceret non recordor.

Respondeo

↠ Andre. Pomate. ¶ Quid. Vide Alexand. consilio. xlv. in. v. colū. j. volumine. & consilio. lxix. in. ij. colū. ij. volumine. Feli. c. cum causam. xiij. colūna. versicu. secunda conclusio. de test. Et Alexand. dicta. l. hac de edendo. Jmol. c. cum clamor. de testibus.

¶ Examinātis.

Adde quod Bal. consilio. xlij. quin to lib. 2 stante statuto qō testis dictuz examinati absēte presentia iudicis nō valeat quod fi de a 2sensu partiū in dep cōmittat examinationem dictum testis faciet fidem.

↠ Andr. poma.

c ¶ Testium. Adde tamē qō licet regulariter testis fine iuramento non probet qō quādo probationes essent hinc inde pares & inde debet pro eo sententiam ferre qui vltra aduersariū baberet p se vnū testem non iuratū. ita dicit Alexan. consilio. cxij. incipien. in causa & lite. ad finem in. iiij. volumine. Feli. c. de testib⁹. in. iiij. colūna. de testibus. & posuit d. l. solam. C. de testibus. Alexan. l. e milites. col. ij. de testa. mili.

↠ Andr. poma.

d ¶ Dicimus. Audē Feli. c. quoniā contra fal. xvi. columna. versi. iiij. conclusio. de probationibus. & Alexand. consi. lxxix. col. iij. volumi. i.

↠ Andre. Poma. ¶ Quero. Contra istam decisionē iz magis cōiter ab oibus teneaē tenuit Alre. contrariū in. c. causam que. in. iiij. col. & sequen. & consi. cl. xiij. incipiē. sicut ioan. in apoca. & eodē modo text. in. l. sed & si. j. eo. vide Feli. & Guis. col. ij. de re iudica. & Alre. cōsi. xv. colū. iij. vbi tenet cum Bar. vide Alexand. cōsi. clv. volu. ij. & cōsi. cxxviij. volu. eo. & Bal. cōsi. cccclxxxij. in. v. parte.

f ¶ Quod. Adde Ange. in. l. ij. C. eo. Ant. de butri. & Panormi. in. c. fi. extra eo. & Ant. de but. in. c. Guis. de re iudi.

g ¶ Nigri plene. Adde quod idem tenet Bal. consi. cclxxviij. incipiē. pncipalis cura. j. lib.

b ↠ Andre. Poma. ¶ Premissis. Vide in ista materia an due semiplene probationes faciant vnā plenaz Alexā. cōsi. xj. incipiē. censeo renouari in dubiū in. iiij. volu. & cōsi. xxi. incipien. repetito. in causa militie in. iiij. volu. in cōsi. xix. col. iiij. volu. eo. & consi. cxxviij. in. ij. colū. volumine. ij. & cōsi. lxxxij. eo. volu. Panor. cōsi. xvj. in fi. in. j. volu. Roma. cōsi. viij. Feli. in. c. cū causam. col. iiij. de pba. & c. veniēs. vlti. col. de testi. & in. c. tertio loco. Lepo. cōsi. xxxij. ix. col. Barba. cōsi. vj. ij. colū. volu. j. Roma. cōsi. xxj. in vlti. col. in cōsi. cxxvij. Jmol. cōsi. xxj. & cōsi. cxxxvij. & adde ad Ana. consi. lv. Alexand. consi. lij. in fi. j. volu. Areti. cōsi. xliij. colū. ij. ad finē. in cōsi. lxv. colū. ij. Anchara. cōsi. cclxj. Alexan. cōsilio xxiij. colū. fi. ij. volu. vbi dicit quid in criminalibus. & cxxviij. colum. fi. eod. vbi dicit qō duo testes singulares & imperfecti non iniungūtur ad faciendam plenam vel semiplenā probationem.

i ¶ Semiplene. Adde Specu. in titu. de no. cri. §. fama. versi. fama. glo. in. l. ij. in princi. in verbo legi. j. de ecausa. tuto. Bald. in. j. §. item cozelio. j. de questio. in. l. ij. C. quozum appel. non reci. & in auc. rogati. C. de testibus. & in. l. vnica. C. de cōsel. & in. l. ex cauti. C. de non numera. pecu. & in. fi. quis ex argētariis. §. j. §. de eden. per Bald. consi. cccij. j. libro.

7 hoc est in pbabilia singulare. Si Semel pretorij hoc casu. & qui obtulerit mutuare emi. 10 ulnas panni. & illæ dedit emugem fratello virtuas salmmeam ꝑferendas. & in eis recepit 46 mugas. Apparuit q̄ deceptus dē compa. decē ulnas scholzij. sui mādatis dnus sibi fruumēti deliuī. hi fuisse. m

1 Alexan. consi. ix. & lxv. ij. lib. & consi. xxi. lib. iiij.

k ¶ Et cōfessio. Adde tu qō cōfessio non potest probari per testes singulares sc: quādo vnus deponet de vna alius de alia quia tunc non iunguntur isti testes vt plene pbēt istam cōclusionem de butri. in. c. & quadam. colūna. iij. de testibus. Et idem videtur velle ita non clare do. Abb. in. c. cum causam. col. iiij. de probatio. dū dicit q̄ testes singulares nō debent coniungi ad probationem integram. et est de mēte. Lyr. in. l. ij. C. qne sit long. consuetu. dum dicit an cōsuetudo probetur per testes singulares. & ponit do. Alexā. in consi. cxxvj. colūna. ij. post medium. in. v. volu. & adde q̄ ad hoc vt confessio facta absente parte faciat semiplenam probationē oportet qō probet per duos testes vt est de mēte Bar. hic & not. in. d. c. fina. de succes. ab intesta. Et dicit Alexan. in dicto consilio. cxxvj. et in cōsilio. cxxix. colūna. iij. in fi. i. v. volumi. pro quo adde glos. & Lar. in. l. fina. C. famil. hercisci. & quod not. Ange. in. l. si debitori. §. de in dic. quinimo talis cōfessio facta parte absente & pbata per vnus testem non facit iu dicium per id qō habetur in. l. fi. §. de interrog. iunctis nota. per Bar. post glo. in. d. l. fin. C. famil. hercisci. & Ange. in. l. fi. in prin. §. qō metus can. & Innocē. in. c. sicut. el. j. & de fimo. Et ponit do. Alexā. in cōsi. cxxiiij. col. penul. v. volumine. et aduerte quia cōclusio Bar. hic. §. q cōfessio absente parte facta per duos testes faciat semiplenā pbationē non videt pbari in. d. c. fi. de succes. ab intest. quia ibi cōfessio facta fuit parte psente & tamen ibi nō faciebat plenā probationē quia verba fuerūt incidēter & enūtiatiue prolata vt ibi declarat Abb. & plenius Sali. hic. & in. l. in bonefidei. C. de reb. credi. vbi tenet cōtra Bar. hic. §. qō nō faciat semiplenā pbationem sed aliquale indicium. & Ro. hic. & refert Alexand. in consilio. cliij. col. penul. in. v. volu. tamē idem Alexā. in cōsi. cl. eo. volu. in ij. col. tenet opi. Bar. per no. in. c. fi cautio. de fide in strū. & in. c. ex parte. de cōfes.

l ↠ Andre. Poma. ¶ Casus est. Vide Alexan. cōsi. cxv. in. ij. colū. iiij. volu. & cōsi. cxvij. in. ij. col. eod. volu. & Jmo. cōsi. xxv. colū. vj. & cxij. et Cardi. ix. colū. fi. & Alexan. lxviij. volu. iij. vbi loquitur in duabus confessionibus pbatis per testes singulares. in cōsi. xxxix. colū. ij. eod. vbi ponit quid requiratur ad hoc vt confessio facta parte absente faciat semiplenam probationē. & cōsi. xx. colū. ij. volu. iiij. & lxxxij. eo. & q̄sil. xiij. col. fi. volu. & xxxiiij. col. vij. volu. ij.

m ↠ Andre. Poma. ¶ Quero quid. Vide ad hec Alex. consi. xvij. in fi. volu. j. vbi ponit quid iuris qñ duo testes ab eadē parte dicti forent contrarij videz an iur. possit iuramentū deferri.

n ↠ Andre. Pomate. ¶ Probationes. Vide Alexand. cōsilio. cxv. in ij. colūna. in. iiij. volumine. & cōsilio. cxvij. in. ij. colū. eo. volu. Jmo. cōsi. xxv. in. vj. colū. & cōsi. xcij. Cardi. cōsi. ix. in vlti. colū. vide Alexā. q̄sil. cxxxiiij. in. i. colū. in. ij. volumi. vide que posui ad Bart. in. l. j. in princi. in ver. vlterius. j. de ventre inspici. Pano. nti. in. c. in nostra. in penul. col. ver. quandoq; vnus &c. extra de testibus. & Jaso. in. l. non hoc. colū. vij. in fine. C. vnde legi.

a ¶ Remanet valida. Adde tu Ant. de but. in c. vt nostrum. in secundo notabili. de offi. archi. Bar. in. l. i. ſ. de vent. inſpi. Et Alexā. de imol. in cōſi. cxxxiiij. col. i. in. ij. volu. & moder. ſc. 3 do. Philip. deciū. c. in preſentia. co. ig. in prin. de proba. quos vide.

* ¶ Quęſtio. Vide Alexā. conſi. cxxxiij. in penul. col. in. ij. volu. in. ij. cōſū. vſi. viſo conſilio.

aliqd per Rom. cōſilio. xci. col. iij.

b ¶ Nocum. Adde q̄ in pbāda con a ſuetudine non deferſ hoc iuramentum. ita Bald. in l. de quibus. col. xxiij. ſ. de leg. 2 refert & ſequit Alexā. in ꝑſi. cxxxvi. colū. v. vſi. nec eſt locus. in. ij. volu.

↪ Andre. Poma.

c ¶ Itez an. Vide Alex. cōſil. cxliij. c. ij. volu. i. Bald. ꝑſil. cxxiij. in ſcōa parte & precedēti & vide ad hec Alexan. ꝑſil. lxix. col. fi. ij. volu. vbi videtur ſentire contrariū q̄ adeſſet ſtatutum q̄ poſſet ꝛc.

↪ Andre. Poma. c

d ¶ Cadagnis. Facit bene gloſ. in. l. aduocati. in vbo vitā. C. de aduo. diuer. in. 2 text. in c. ſ. illū. de teſti. Epo. in. vi. 2 q̄ 8 not. Bar. in. l. iij. in princ. ſ. de teſti. & illud vulgatum q̄ facultates habent ſecūdus bominū ſanguis. et ad hec vide Alexan. cōſi. cxxii. in ij. & iij. col. volu. e ij. & ꝑſil. xliij. ad fi. in. iij. volu. & ꝑſil. cix. in vltima col. in. iiij. volu. Barba. cōſil. j. in. cxiij. col. in. j. volu. & in ſimili cōſi. xliij. et cxix. in. v. colū. ad fi. j. volumi. & ꝑſi. liiij. alꝫ. cxxiij. i iiij. col. et col. & et ſeq. j. volu. & cōſil. iij. in. cix. colū. in ij. volumi. & conſi. cxviij. in. vj. col. in ij. volu. vi detur sentire contrariū q̄ adeſſet b ſtatutum q̄ poſſet ꝛc.

↪ Andre. Poma. c

d ¶ Cadagnis. Facit bene gloſ. in. l. aduocati. in vbo vitā. C. de aduo. diuer. in. 2 text. in c. ſ. illū. de teſti. Epo. in. vi. 2 q̄ 8 not. Bar. in. l. iij. in princ. ſ. de teſti. & illud vulgatum q̄ facultates habent ſecūdus bominū ſanguis. et ad hec vide Alexan. cōſi. cxxii. in ij. & iij. col. volu. e ij. & ꝑſil. xliij. ad fi. in. iij. volu. & ꝑſil. cix. in vltima col. in. iiij. volu. Barba. cōſil. j. in. cxiij. col. in. j. volu. & in ſimili cōſi. xliij. et cxix. in. v. colū. ad fi. j. volumi. & ꝑſi. liiij. alꝫ. cxxiij. i iiij. col. et col. & et ſeq. j. volu. & cōſil. iij. in. cix. colū. in ij. volumi. & conſi. cxviij. in. vj. col. in ij. volu. in. ij. col. in cxvj. in. vj. colum. volu. ij. colū. xj. et cxviij. col. ij. volu. ij. & Roma. conſi. lxxvj. in. iiij. dubio. Imo. conſil. cxlvij. in. iij. colū. Alexan. in materia. conſilio. xci. incip. in cauſa & lite. in. v. volumi. et Alexan. lxvi. volu. primo. & lxxiij. col. j. in fi. j. volu. & pulchre Alexan. conſilio. cxxxvj. col. v. eodē volu. vbi tenet q̄ in pbanda conſuetudine non deferſ iuramē tum ꝛc. et Areti. ꝑſi. lxxj. col. iiij. & Feli. in. c. iij. de offi. deleg. 2 ibi Barb. col. ij. in fi. & ſequē. 2 in. c. prudentiā. ſ. adijcimus. col. ij. eo. titu. & Alexā. cōſi. lxviij. in fi. volumi. iij. vbi ſequit Bar. & ſentit valere ſtatutum q̄ a tanta ſumma. s. non deferatur iuramentum. & vide ad hoc ſcribē. in. l. iij. s. eo. vbi pon unt quid iuris in his cauſis in quibus regulariter nō deferſ iuramentum in ſupplemētum probationis q̄ſi aliquid adeſſet q̄ faceret vltra ſemiplenā ꝓbationē. & oino Sozi. cōſi. ſuo. clv. & Fulg. conſi. clxxij. & ibi ponit aliquid cui magis ſit deferendum iuramentum reo vel actori. & an cauſa trecentū ducatorū dicatur magna. & vide vnū verbū, ꝑ Barba. cōſi. cxxvij. colū. xix. volumi. ij. et Cardi. conſi. cxli. colū. fi. & Alexan. conſi. cxxix. colū. penul. volumi. v. vbi ponit q̄ dicā tur. et ipſe cauſe magne et dicit tā dem relinqui arbitrio iudicis.

¶ Adagne. Adde tu do. Alexan. in conſil. cxxix. in fi. in. v. volumi. et Spec. in tit. de iuramen. dela. ſ. i. circa medium.

↪ Andre. Poma.

¶ Pro ſeipſo. vide per Roma. cōſilio. cxc. in. ij. colūna. & nec refragatur. Imo. cōſil. cxlvii. in. iij. col. & Alexā. cōſil. lxix. in fi. volumi. ij. et ꝑſil. cxxxiij. eo. et lxxj. colū. penul. volu. iij. vbi ponit an poſſit deferi heredi defū cti vel ei qui habet notitiaz rei ꝓ formāvel cōfeſſio nē partis: vel q̄ iuramētum pete tur ſuper eod. q̄ nō eſt verōſimile: & xxix. colū. pe. volumi. v. vbi loquitur in herede & filia defuncti. et vñs ibi in. c. ad repumendū. col. j. ad finē. de offic. ordi.

¶ Milis. Adde q̄ per hoc verifi catur illud q̄ dicit Ly. in. l. bone fidei. in. vij. q̄ne. C. eod. vbi volunt q̄ feneratori nō deferat iuramen tum q̄ cōſtat feneratores reddi infames. l. incipio bum. C. ex quib⁹ cau. infa. irroga. & cū decliſſe Ly. cōcordat Bal. in l. qui accuſare. C. de eden. vbi dicit q̄ iudeo non deſerſ iuramētū in defectuz ſemiplenę ꝓbationis. Et q̄ dictū eſt de feneratore dicit Alexā. q̄ illud ſequūtur docto. in. c. ſi. eē eo. & q̄ ſit deferendum iuramentū in defectum ꝓbationis actori quā reo vide Ange. cōſi. cclxj. & cxxxvj.

↪ Andre. Poma. ¶ Idem. Vide Paul. de caſt. in. l. ij. in fi. C. de bonorum poſſeſſ. fm tabu. & hic vide Feli. in. c. in noſtra. iiij. colū. de teſti. et in c. cū in tua. colū. iij. eod. & in. c. veniēs. viij. col. & in. c. ꝓterea. eo. ti. Barba. cōſi. cxxij. col. v. volu. j.

non deferri

a ↪ Andre. Poma. ¶ Utrū. Adde vnū ſingu. q̄ ſufficiat hec petitio ab initio facta ꝓ clauſulā peto ius & iuſtitiā monſtrari. Alexā. cōſi. cxij. in. j. colū. in. v. volu. no. neceſſe eſt q̄ iudex deferat iſtud iuramentū q̄ & ꝓſertiz Salice. in. l. bonefidei. C. eo. vlti. col. eē eo. tit. doct. Abb. in. 2. c. fi. ſ. ſane. ad fin. & ſeq. 2. Alexan. nihil mentionez faciēs de ꝓdictis in ꝑſi. liij. incipi. in cauſa ſe vertente inter michaelē. in vlti. colū. teneas cum Bar. doct. vt ſcz q̄ iudex neceſſi tetur iuramentū a deferre intelligat a tū ſi aporte peta tur: alꝫ non valeret iuramentum neq; iurāti pdeſ ſet. & 2 boc multis modis ꝓbo. et. ſ. a parte petaſ per regulā. d. l. iiij. ſ. boc autem indi cium. bi calleg. et Liam tamē. ſ. i. j. iud. ſol. alias ſi a parte nō peteret & ferret ſniam ca pitane⁹ valet ipa ſnia nō obſtante ſtatuto gloſ. eſt in c. ſi. de reſcript. et ibi not. doc. et te net Ant. de but. i c. penul. de iudic. do. Alexā. conſi. cclxiij. incipien. viſo proceſſu vtri uſq; cauſe. in vlti. colū. ſecūdo facit q̄ ſtante ſtatuto quod poteſtas te neatur cōpellere agnatos ad com promiſſum intel ligiſt ſcz ſi ab alia parte petaſ p no tata in. d. c. ſi. & re ſcriptis. et ita te net exꝑſſe domi. Ant. de but. in. c. venerabilis. & iu dicijs. et ſequitur do. Alexā. in ꝑſi. lxxij. incipien. in cauſa vertēte. inter ꝓ. Jo. and. 2 in penul. col. tertio facit text. notabilis in. l. peto. ſ. fi. j. de leg. ij. in verbo: quod ſi cautio non fuerit deſiderata & quod dicit Paul. de caſt. illum text. inducēdo ad finē. ad ſtatutum Padue de quo dic vt ibi per eum. & decisione eius ibi ſequit ſimpliciter do. Alexan. cōſi. ccccclxxvj. incipié. viſis narratis in themate. circa principi. quarto facit text. notabilis in. l. debitoris. in ꝓn. in verbo petētibus. j. de re indica. & q̄ ibi per illū text. not. Ange. Et do. Alexan. de termino quatuo: mensium dato condēnato ꝛc. quinto facit q̄ decidit Ange. in conſi. cxl. incipié. quidaz mattheus. ſexto facit q̄ notant do. Anto. & Abb. in. c. penulti. de iudi. Pau. de caſt. in. l. ꝓperandū. & ibidē do. Alexan. in princi. in. ij. colū. C. de iudi. q̄ ſtante ſtatuto q̄ iudex debeat terminare cauſam ꝛc. ſeptimo facit text. in. l. iulianus. ſ. offerri pretiū. j. de actio. emp. cum declaratione Bal. ad illum text. in. l. ij. C. de his que ſub modo. & in. l. ij. in. iij. colūna. ne liceat tertio. ꝓuo. octauo facit text. in. l. i. ſ. fi. j. de iur. delib. vbi q̄ quis tēpus ad deliberandū ſit arbitrarium tamē debet peti. vltimo facit gloſ. c. cupientes. in. ſ. q̄ ſi per viginti. in verbo cōpeſentur in. vi. et text. in. l. ſi quis in verbo. iterpellatur. ſ. de co. bono. & in. l. ij. ſ. q̄ ait prętor. j. quo. legatorū. et in. l. i. in vbo nō exigit. j. vt legat. no. ca. tamen ter. et vide Alexā. in. c. j. col. y. de iudi.

↪ Andre. Poma.

b ¶ Add q̄. Vide Roma. cōſi. cclv. in fi. Areti. in. c. j. de indi. in. v. col. & Alexan. cōſilio cxxij. col. fi. ij. volumine. vbi dicit talem delationes iuramēti eſſe fiendam parte citata et ibi etiam ponit an cōdēnatus ꝓpter talē delationem ſit in expenſ. condēnandus et q̄ requirat partis citatio in delatiōe talis iuramenti. vide etiaz Bald. ꝑſi. clxxxv. in. ij. colū. in prima parte. et Sozi. conſi. clv. colū. penulti. vbi dicit q̄ requirit cauſe cognitio. et qualis.

¶ Conſuetudo. Adde Bal. idem tenētem eius conſilio. cccij. in fine. primi libri.

¶ Valeret. Adde q̄ voluit Ange. in. l. imperatores. s. de pac. vbi dicit quod totū nō poteſt cōpromittere cām pupilli in arbitratorem nō poteſta te indicādi de iure & fac. de quo vltra Alexan. vi de Bald. conſilio cccxc. et. cxxxvij. ij. lib. inquantuz etiam tangit an pupill⁹ poſſit facere pacem cū an toritate tutoris: adde q̄ Abb. cō filio. lxxvj. libro iij. conſuluit quod abſq; tutore pupillus iuramento obligatur ad obſeruandam pacem.

e ↪ Andre. Poma. ¶ Qui. De hoc vide Alexan. in. l. iij. ſ. iurari. in. ij. colū. s. eo. & aliquid in epiſtola Jacobi. c. v. ad fi. in gloſ. in verbo. ante omnia. fratres enim mei nolite iurare.

f ¶ Innalidam. Adde vt pulchre ꝓ Roma. ꝑſi. cccc. xcij. inquātū Alexā. poſt Bal. querit de cōpromiſſo q̄ primo nō habuit effectū an de nouo debeat fieri. dic q̄ ſic vt conſulnit Roma. conſilio. ccccciij. & Bald. con filio. cccclxxxviij. libro. iiij.

g ↪ Und. Poma. ¶ Ult imo. vide Alex. ꝑſi. ccv. in vlti. colū. in. ij. volu.

mo facit tex. in. l. iulianus. ſ. offerri pretiū. j. de actio. emp. cum declaratione Bal. ad illum tex. in. l. ij. C. de his que ſub modo. & in. l. ij. in. iij. colūna. ne liceat tertio. ꝓuo. octauo facit text. in. l. i. ſ. fi. j. de iur. delib. vbi q̄ quis tēpus ad deliberandū ſit arbitrarium tamē debet peti. vltimo facit gloſ. c. cupientes. in. ſ. q̄ ſi per viginti. in verbo cōpeſentur in. vi. et text. in. l. ſi quis in verbo. iterpellatur. ſ. de co. bono. & in. l. ij. ſ. q̄ ait prętor. j. quo. legatorū. et in. l. i. in vbo nō exigit. j. vt legat. no. ca. tamen ter. et vide Alexā. in. c. j. col. y. de iudi.

↪ Andre. Poma.

b ¶ Add q̄. Vide Roma. cōſi. cclv. in fi. Areti. in. c. j. de indi. in. v. col. & Alexan. cōſilio cxxij. col. fi. ij. volumine. vbi dicit talem delationes iuramēti eſſe fiendam parte citata et ibi etiam ponit an cōdēnatus ꝓpter talē delationem ſit in expenſ. condēnandus et q̄ requirat partis citatio in delatiōe talis iuramenti. vide etiaz Bald. ꝑſi. clxxxv. in. ij. colū. in prima parte. et Sozi. conſi. clv. colū. penulti. vbi dicit q̄ requirit cauſe cognitio. et qualis.

¶ Conſuetudo. Adde Bal. idem tenētem eius conſilio. cccij. in fine. primi libri.

¶ Valeret. Adde q̄ voluit Ange. in. l. imperatores. s. de pac. vbi dicit quod totū nō poteſt cōpromittere cām pupilli in arbitratorem nō poteſta te indicādi de iure & fac. de quo vltra Alexan. vi de Bald. conſilio cccxc. et. cxxxvij. ij. lib. inquantuz etiam tangit an pupill⁹ poſſit facere pacem cū an toritate tutoris: adde q̄ Abb. cō filio. lxxvj. libro iij. conſuluit quod abſq; tutore pupillus iuramento obligatur ad obſeruandam pacem.

e ↪ Andre. Poma. ¶ Qui. De hoc vide Alexan. in. l. iij. ſ. iurari. in. ij. colū. s. eo. & aliquid in epiſtola Jacobi. c. v. ad fi. in gloſ. in verbo. ante omnia. fratres enim mei nolite iurare.

f ¶ Innalidam. Adde vt pulchre ꝓ Roma. ꝑſi. cccc. xcij. inquātū Alexā. poſt Bal. querit de cōpromiſſo q̄ primo nō habuit effectū an de nouo debeat fieri. dic q̄ ſic vt conſulnit Roma. conſilio. ccccciij. & Bald. con filio. cccclxxxviij. libro. iiij.

g ↪ Und. Poma. ¶ Ult imo. vide Alex. ꝑſi. ccv. in vlti. colū. in. ij. volu.

¶ Contra. C. de iura. calum. l. ij. §. qõ obseruari. vbi cogitur quis iurare de eo qõ putat et credit. dicit glos. ibi loquit de iuramento calũnie. hic de iuramẽto veritatis. ⁊ uerũ dicit tamen † etiam in iuramento calũnie põt quis petere tẽpus ad deliberandũ. vt not. in. d. §. qõ obseruari. Ratio quia põt esse qõ non hz credulitatez firmã: sed titubat: nec inclinat animũ suũz magis ad credendum sic quã non. vt no. j. de inris ⁊ fac. igno. sup rubrica. ⁊ in. l. de statu. ff. de testa. ⁊ probatur. §. de interro. act. l. qui interrogatur. iunctis not. per glos. in. l. i. in principio. in vbo dãi. eo. ti. ¶ Opp. de. l. nõ erit in fi. §. eo. Sol. hic statim acceptauit. vnde ex causa potest iurare ex interuallo: ibi non acceptauit statim vt dixi. §. l. proxima.

5 **Defensor.** Defensor † cinitatis potest deferre iuramentuz si ei est mandatũ. h. d. ¶ Quero[a] vtrũ † defensor municipij eqpare† tutori: an ꝓcuratori. in glos. sunt opi. Doc. dicũt: aut talis defensor hz mandatũ ab vniuersitate: et tunc erit legitimus administrator: et eqparabit tutori: qr administrationem gerit legitimã. l. j. circa prin. ⁊ l. munerũ. in pn. ⁊. §. defensores. j. de mu. ⁊ ho. facit. C. de transac. l. preses. Aut hz mãdatum ab his qui regũt rẽpublicaz: ⁊ tunc equiparabitur ꝓcuratori. vt. l. ite eorũ. §. actor. §. qõ cuiusꝫ vniuer. no. qõ satis placet.

a ✠ Andre. Poma.
a ¶ Quero. Vide Bal. ⁊ ¶ Joder. ⁊ per Jaso. in. l. preses. C. de transac. ⁊ Alex. 2fi. cxxij. i vlt. col. in. j. volu.

6 **Procurator.** Procurator vel defensor iurare nõ cogitur. h. d. ¶ Opp. ff. de ꝓcura. l. nõ solũ. in ꝓinc. Sol. quoddã † est iuramentũ decisiuũ totiꝰ litis: vel etiã partis: ⁊ hoc subire nõ cogit procurator: vel defensor: vt hic. sed si non esset decisiuũ vt iuramentũ † per qõ rũdetur positiõibus vel interrogationibus: in quibus hz procurator vel defensor neget. adhuc põt. pbari cõtrariuz: ⁊ illud cogeret subire ⁊ respõdere. vt. l. cõtraria. ¶ Oppo. qr fm hoc fit deterior cõditio actoris per aduentũ procuratoris 2tra. l. ij. §. defendi. j. ex quib. can. in pos. etatur. Sol. nõ fit deterior: qr si reus est absens: vt cogeretur venire: vel ad eum mittitur iuramentũ vt. C. eo. l. gñaliter. §. his de presentibus.

7 8

Qui iusiurandũ. Jstuz. §. legit glo. clare. Ex eo etiam colligit tria notabilia. ¶ Primo qõ iuramentuz calũnie potest tacite remitti. de quo in l. ij. §. hz quia. C. de iuramen. calũ. dic hodie potest omitti † non remitti. vt ex de iura. calũ. c. j. lib. vj.

9 10

¶ Scõo not. qr olim pluries iurabat: hodie vero semel tñ † qõ intelligo in his que emergunt post lit. cõtest. nam tunc prestat vniuersale iuramentũ calũnie. Jn his vo que precesserunt ante litis cõtesta. iura antiqua remanent incorrecta. ¶ Tertio not. glos. super verſi. seq.

11

Hoc iusiurãdum. Jste versi. allegat ꝑ §. dicit glos. Jste vsi. allegatur ad tria in glos. sed dicit glos. nota. qr iuramẽtum † calũnie remittit parentiᵇ ⁊ patrono qõ fm quosdam hodie corrigitur. tu dic qr non corrigitur: sed lex noua. C. per istam determinat. ¶ Quero quid econuerso si filius: vel libertus defert patrono: an ei remittat hoc iusiurandum. certe sic fm Guil. ꝑpter equalitatem seruandam. vt. l. fina. C. de fruc. ⁊ lit. expe. ⁊ est tex. t. col. de consuetu. rec. feu. c. sacramentũ. §. in quibus.

a ✠ Andre. Poma.
b ¶ Parenti. Fra. Curti. in. l. ij. C. de iuramento calũnie.
c ✠ Andre. Poma.
c ¶ Potest. Adde. §ij. alios casꝰ i quibus discordia inter partes discernitur arbitrio iudicis. vt per Jaſo. in. l. j. in. iij. notabili. de iudi. vide matthe. notabili lxxxiij. i. viij. charta. ⁊ Feli. in. c. cuz te. colũ. iij. ꝰ re iudica.

d ¶ Formare. Adde Spec. in ti. de req. §ilij. j. vſi. scias igit. ⁊ Bar. i. l. duo. j. ꝰ iudic. ⁊ in. l. i. j. de vẽtre inspi. Bald. in. l. de die. §. qui satisfidare cogã.

e ¶ Ex causa. adde qõ pᵇ sumit argumentũ Bald. qõ stante statuto qõ positioni simpliciter respõdeatur ꝙ tñ ex causa põt rñio modificari ⁊ ide no. Bald. in. l. j. C. de edil. actionibus.

12 **Si de qualitate.** Nota bonum casum quãdo est contentio inter partes † de formatione puncti mittendi consultori. nam potestᵉ iudex dirimere contentionem et ad suum sensum se formare[d] vt hic. ⁊. j. e. l. §. non semper. ⁊. j. de bo. auto. in. ꝓ. s. l. in vendit. §. fi. ⁊. j. de ventre inspi. l. j. §. nõ debet. facit. l. ij. C. de rela.

c d e

Ait pretor. Si is cui deferꝛ iuramẽtum nõ iurat nec refert cogitur soluere nisi ex causaᵉ recuset. h. d. vſqꝫ ad fi. ¶ Oppo. de. l. marcellus. j. re. amo. Sol. dicit gl. speciale in illa actione et in oibus turpibus vt si cõuenti sciãt factum nõ possint referri. Pe. dicit qꝫ † in actionibus turpibus siue inhonestis si ille cui defertur sciat veritatez ⁊ deferẽs põt ꝓbabili ter ignorare qꝫ tunc non põt deferri iuramentum vt si dico te subtraxisse vel amouisse clam certe tu scis veritatem qz de facto tuo agitur ego deferens ignoro merito mihi non põt referri vt. d. l. marcel lus. sed si vterqꝫ scit eque veritatem vtputa agis iniuriaruz de eo qõ dicis qõ percussi te ⁊ mihi de fers iuramẽtũ certe ita scis tu veritatez sicut ego tunc merito põt referri ꝑpter generalitatẽ huius edicti vt. C. eo. l. delata. ita intelligatur. j. de iniur. l. lex cornelia. §. pe. ¶ Jn versic. non semper quero exemplũ nõ diuersitas rerũ inducit diuersitatem iuramẽti. dic vt in glos. ¶ Quero exẽplum qñ diuersitas † iuramẽti inducit ex diuersitate psona rum. glos. ponit in liberto ⁊ patrono tu potes po nere exemplũ in christiano ⁊ iudeo. naz christianꝰ debet deferre iudeo iuramentũ per deuz vel per le gem moysi indeusᵏ posset deferre christiano iura mentum per sancta dei euangelia.

13 14 f f

g ¶ Qualiter intelligatur qꝫ si reus soluit vel iurat absoluitur ab obseruatione iudicij. ⁊ nu. z.

1 2

Cautela vt cõdẽnandus ex aliqua causa infamiã irrogante vt soluat ante condẽnationem.

Cum res. Jn hoc. §. docet inris cõsul tus practicam precedentez. ¶ Propter. Vide de Feli. c. cũ te. in j. col. j. de re iudi. ¶ Persuasi. Add de Bal. ⁊ Ang. in l. si reus paratus §. de ꝓcura. Bal. in. l. ea q̃. in fi. de cõdi. indebi. aliã cautelã quaz ponũt Bart. ⁊ Bal. in. l. furti. §. qui alieno. §. de bis qꝫ no. infra.

g ✠ Andr. poma.

Hoc ꝙ dicit reum nolentem iurare debere condẽnari declarabo in. l. manifeste. j. e. Hoc vero quod dicit reum iurantẽ vel soluentem absolui. et glos. exponit ab obseruatione iudicij: qualiter debeat intelligi dubitaꝫ. ¶ Pro cuius declaratiõe dic qꝫ qñqꝫ superuenit reo exceptio pendẽte iudicio per quã tollit ius actori ipso iure vt si soluit. tunc debet absolui ab obseruatione iudicij a causa finiam est absolutus ꝓpterᵉ solutionem. ⁊ hoc est qõ dicitur omnia iudicia sunt absolutoria. instit. de per. ⁊ tẽ. act. in fi. ⁊ hoc iam persuasi † cuidã potestati huius ciuitatis qui tẽpore syndicatᵘ debebat condẽnari in parua ꝙtitate. cũ hic erat vnum statutũ: qõ quicũqꝫ condẽnatus fuerit in officio qõ is gesserit: nõ possit hic iterum esse rector ipse nec aliquis de eius domo. vt effugeret ista penam † persuasiᵇ qõ solueret ante sententiã. ⁊ ita factuz est.

h i k

¶ Itẽ consului in oibus actionibus famosis: vt qꝫ soluat: ⁊ ideo absolnak: qꝫ soluit: et si paratus esset qꝫ soluere nõ cogereꝛ qꝫ rñdere accusationi vel ingstitioni. vt. §. de ꝓcura. l. si reus. qui text. est no. ad hoc. ⁊. l. si debitor. j. de solu. ¶ Qñqꝫ superuenit reo aliqua exceptio peremptoria pendente iudicio que tamen actionẽ ipso iure nõ perimit et tunc si quidẽ est de exceptionibus impedientibus ꝓcessum vt iurisiurãdi träfactionis ⁊ rei iudicate si opponaꝫ ad processuz absoluetur ab obseruatione iudicij vt hic in fi. facit. l. eleganter. §. si quis post. j. de condi. indebi. Si vo non opponatur ad processum: sed ad iustitiam cause esset idẽ quod in alijs peremptorijs: sed si essent de peremptorijs que nõ impediũt ꝓcessum tũc reus debet absolui a tota causa: ⁊ ab obseruatione iudicij. vt. C. sen. rescin. nõ pos. l. peremptorias. ita loquit to. ti. de re iudi. ꝓout loquit de absolutione ita intelligebat Jaco. but. qõ placet.

i k

Tutor. Quando deficiunt probationes potest tutorᵏ iuramẽtum deferre. h. d. in summa.

l

Prodigus. Prodigus et furiosus non ꝓsit iusiurandũ de ferre. h. d. No. ꝙ sacramẽtũ succedit loco pactiꝰ loco solutionis ⁊ loco iudicij cedit etiã loco alioruz vt hic in glo. ⁊ pleni[a]. C. e. l. gñaliter. in pn. Bar.

Qui non. Nõ cogitur quis iurare vbi non potest cõueniri. h. d.

1 ¶ Juramentũ restringit ad causam super qua iuratur ⁊ vltra eam nõ extenditur.

2 Juramentũ ꝙ habeat vim solutionis ꝙtum ad causam super qua iurat nec refert co gitur soluere nisi ex causaᵉ recuset. h. d. vſqꝫ ad fi. ¶ Oppo. de. l. marcellus. j. re. amo. Sol. dicit gl. speciale in illa actione et in oibus turpibus vt si cõuenti sciãt factum nõ possint referri. Pe. dicit

Jactor. [1]Juramẽtuz restringit ad eam † causam. s. sup qua iuratur nec ad aliam porrigitur. h. d. ¶ Opp. de. l. duob[9]. §. exceptio. §. eo. Sol. concordat ꝙ hic

1 2 1 1

¶ Jude[9]. Plures formas deferẽdi iuramẽtum iudeis. vide per Specu. in titu. de iura. calũ. §. j. vſi. sed pone indeus.

✠ Andr. poma.

¶ Manifeste. Adde tu ꝓ intellectu huiꝰ l. ꝙ vidꝫ Specu. tit. de iuramẽto. dela. §. j. vſi. si autem actor. et Abb. post euz in c. ij. Jnno. de ꝓba. vbi volunt ꝙ hoc iuramentum possit a reo recusari si actor nihil pbauit. per. l. qui accusaſ. C. de edẽ. ⁊. l. negãtes. C. de accusa. vi. q. vlti. c. actor. ⁊ de iureiuran. c. fi. §. sane. vel qꝫ ꝑ ipso acto re sit aliqua presumptio ꝛ quam opi. facit tex. in l. si. in. ij. rñso. C. de fideiusso. vbi nulbatio est ex parte actoris ⁊ tũ defertur iuramentum iudiciale ⁊ re[9] tenet illud subire. Scõo facit tex. in l. tutor. in prin. §. eo. vbi deficiẽtibꝰ omnibꝰ aliꝰ ꝙ batiõibus non defert iusiurandũ. Tertio facit text. in. l. generaliter in princi. C. de a reb. credi. vbi iuramẽtũ iudiciale deferꝛ in initio litis qõ nõ contingeret si õferre deberet qñ actor semiplene pbauit ⁊ contra Spec. ⁊ Abb. vbi. §. ꝑ dict Areti. in. c. ij. colũ. j. de ꝓba. ⁊ Alex. hic i. ij. col. p alꝫ rõnes. Et vide etiaz Franc. ur. in. l. admonedi. colũ. cxiij. circa prin. §. eo.

1 2 3 4 5 6 7

✠ Andre. Poma.
a ¶ Manifeste. Vide Alexã. 9fi. cxxiij. i fi. ij. volu. Jaſ. §. item si qs fraudez. cxvj. col. insti. de acti.

✠ Andre. Poma.
b ¶ Qñqꝫ. Vide plene Panor. in c. fi. de iureiur.

c ¶ Si compromisero. Adde scõm Fulg. qõ potius ille. §. facit in contrariũ vt hic per Alegan.

1 2 3 4

¶ Manifeste. Primo ꝓ declaratione huius. l. quero vtrũ loquaꝫ hec. l. ex parte actoris vel ex parte rei. Rñ. ex parte vtriusqꝫ ⁊ ideo illud quod dicit manifeste turpitudinis referas ad actorez. ⁊ qõ dicit cõfessionis referas ad reũ vel vtrũqꝫ referas ad vtrũqꝫ. q. d. actor. q non vult iurare vel referre manifeste turpiter petit. ⁊ manifeste vꝫ fateri se non iuste petere. Et reus q nõ vult iurare vel referre manifeste: turpiter se defendit. ⁊ vꝫ cõfiteri se debitorẽ. ¶ Opp. ꝙ hic sunt negatiões duæ: ⁊ sic faciũt vnã affirmatiuã vt. l. duobus. §. de vb. sig. Sol. dicit gl. hic † abũdat vna negatio vel dicput referꝛ ad reũ subaudias in text. sic manifeste turpitudinis est nolle intellige. §. soluere. Sequit nec iurare. nec iusiurandũ referre: ⁊ sic ẽt libet nec gatio referꝛ ad diuersa ⁊ nulla abundat. ¶ Opp. C. e. l. generaliter. §. j. ibi põt qs iuramẽtũ recusare. Sol. † hic fuit susceptũ: ibi nõ fm glo. ante eñ ꝙ susceptum fit põt delatio renocari. vt. l. si qs iusiurãdũ. C. e. certe de hoc an delatio possit renocari. dixi in. l. nõ erit. §. fi. §. eo. An aũt possit recusari anteq̃ acceptet. puto ꝙ non: nec de iure antiquo: vt hic. ⁊. l. iusiurãdũ. §. ait prætor. §. eo. nec de iure nouo nisi ex cã. vt. d. l. gñaliter. §. j. C. e. † hoc tñ est magis declaratũ hodie quã ꝑ ista iura digestoꝝ: tñ delatione factã a ꝑte põt aduersariꝰ licite recusare ꝛ si iudex delatione approbauerit ꝛ peceperit parti cui est delatũ qõ iuret ꝛ si recusauit fine cãrit poterit eũ tanq̃ cõfessum condẽnare. vt. d. l. generaliter. §. j. l. eñ illa mil de iure antiquo cozrigitur. sed declaraꝛ. vt ibi ꝛ in fi. quicqd glos. hic dicat. ¶ Pro declaratione hui[9]. l. quero † que sunt cause ex quibus põt iuramentum licite recusari Rñ. plures qñqꝫ ex persona deferẽtis. vt. §. e. l. tuto. §. j. ⁊. l. iusiurandũ. la prima. §. fi. quãdoqꝫ ex persona eiꝰ cui defertur. vt. §. eo. l. iusiurãdũ ⁊ ad pecunias. §. pupillo. ⁊. §. procuratori. qñqꝫ ex natura loci vbi deferꝛ. vt. l. tutor. in fin. §. eo. qñqꝫ ex natura actiõis super qua deferꝛ: nõ eñ cogit qs iurare sup ea actiõe super qua non põt conueniri vt. §. e. l. si patronus. qñqꝫ ex natura exceptionis

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

Manifeste. [a]Primo ꝓ declaratione huius. l. quero vtrũ loquaꝫ hec. l. ex parte actoris vel ex parte rei. Rñ. ex parte vtriusqꝫ ⁊ ideo illud quod dicit manifeste turpitudinis referas ad actorez. ⁊ qõ dicit cõfessionis referas ad reũ vel vtrũqꝫ referas ad vtrũqꝫ. q. d. actor. q non vult iurare vel referre manifeste turpiter petit. ⁊ manifeste vꝫ fateri se non iuste petere. Et reus q nõ vult iurare vel referre manifeste: turpiter se defendit. ⁊ vꝫ cõfiteri se debitorẽ. ¶ Opp. ꝙ hic sunt negatiões duæ: ⁊ sic faciũt vnã affirmatiuã vt. l. duobus. §. de vb. sig. Sol. dicit gl. hic † abũdat vna negatio vel dicput referꝛ ad reũ subaudias in text. sic manifeste turpitudinis est nolle intellige. §. soluere. Sequit nec iurare. nec iusiurandũ referre: ⁊ sic ẽt libet nec gatio referꝛ ad diuersa ⁊ nulla abundat. ¶ Opp. C. e. l. generaliter. §. j. ibi põt qs iuramẽtũ recusare. Sol. † hic fuit susceptũ: ibi nõ fm glo. ante eñ ꝙ susceptum fit põt delatio renocari. vt. l. si qs iusiurãdũ. C. e. certe de hoc an delatio possit renocari. dixi in. l. nõ erit. §. fi. §. eo. An aũt possit recusari anteq̃ acceptet. puto ꝙ non: nec de iure antiquo: vt hic. ⁊. l. iusiurãdũ. §. ait prætor. §. eo. nec de iure nouo nisi ex cã. vt. d. l. gñaliter. §. j. C. e. † hoc tñ est magis declaratũ hodie quã ꝑ ista iura digestoꝝ: tñ delatione factã a ꝑte põt aduersariꝰ licite recusare ꝛ si iudex delatione approbauerit ꝛ peceperit parti cui est delatũ qõ iuret ꝛ si recusauit fine cãrit poterit eũ tanq̃ cõfessum condẽnare. vt. d. l. generaliter. §. j. l. eñ illa mil de iure antiquo cozrigitur. sed declaraꝛ. vt ibi ꝛ in fi. quicqd glos. hic dicat. ¶ Pro declaratione hui[9]. l. quero † que sunt cause ex quibus põt iuramentum licite recusari Rñ. plures qñqꝫ ex persona deferẽtis. vt. §. e. l. tuto. §. j. ⁊. l. iusiurandũ. la prima. §. fi. quãdoqꝫ ex persona eiꝰ cui defertur. vt. §. eo. l. iusiurãdũ ⁊ ad pecunias. §. pupillo. ⁊. §. procuratori. qñqꝫ ex natura loci vbi deferꝛ. vt. l. tutor. in fin. §. eo. qñqꝫ ex natura actiõis super qua deferꝛ: nõ eñ cogit qs iurare sup ea actiõe super qua non põt conueniri vt. §. e. l. si patronus. qñqꝫ ex natura exceptionis proposite: naz si opponaꝫ aliã exceptio q̃ opponi non põt super ea quis iurare non cogitur. vt. l. in Sctibus. §. illo. C. de nõ nume. pecu. ⁊ ibi ẽ casus no. qñqꝫ propter ignorantiã vel dubitationez cui deferꝛ vel referꝛ. vt. §. l. iusiurãdũ ⁊ ad pecunias. §. j. ⁊. §. ait prætor. ⁊ ibi dixi. qñqꝫ potest recusare si ille cui deferꝛ dubitat ne alio postea agente detegatur periuriuz suum. vt. §. eo. l. alias. ⁊ ibi dixi. ⁊ ideo † puto ꝙ si aliquis iuramentuz deferret sup re q̃ subiacet restitutioni ꝙ quis nõ cogit iurare ne postea cũ casus restõnis aduenerit de suo patrimonio doceaf. arg. dicte. l. alias. ⁊ tetigi in. l. eum qui. §. si libertus. §. e. qñqꝫ põt recusari si per hoc iuseius cui deferꝛ minuit. vt. l. eũ qui. in princ. §. eo. ⁊ ibi est exẽplũ in actore: ⁊ ideo puto ꝙ si iuramentũ † deferatur reo qui ideo defendit vt patet actionẽ de euictione posset reus recusare iusiurandũ: qr si res decideꝛ ꝙ iuramẽtũ non haberet actionẽ de euictiõe. ar. l. si dictũ. §. fi cõpromisero. ⁊ j. de euic. qñqꝫ recusaſ. ꝑpter qualitatez ꝙ modũ deferendi seu referẽdi vt no. §. eo. l. iusiurandũ. §. fi de qualitate. ⁊. §. nõ semp. ¶ Ultimo[o] not. qꝫ ꝛ text. dicat qõ est manifeste ꝓfessionis: nõ tñ habet ꝓfesso. nisi secuta ꝓnũtiatiõe[e] sup hoc vel snia. vt l. ei[9] q delatoꝛ. de iure fis. p quã legẽ ẽt ꝑbat ꝙ si reꝰ q recusauit iurare decessit anteq̃ iudex ꝓnũtiet eũ habẽdo ꝓ cõfesso vel cõdẽnato q̃ eius bona nõ possit cõdẽnari[f] ex hac ficta vel ꝓsumpta confessione. vt. d. l. eius qui delatoꝛ. tenet mentis.

a ✠ Andre. Poma.
b ¶ Primo. Adde text. i. l. generaliter. §. fin autem. C. eo. quẽ ad hoc ponderat Bald. ibi. ⁊ vide Bal. i. c. vasallus feudu. in ti. si de feu. fu. cõtrouer. iter ꝓm. ⁊ agna. ⁊ per Alexã. hic.
✠ Andre. Poma.
c ¶ Condemnari. Vide Areti. §fi. cxlvij. incip. visa ꝓsultatione vide Rapha. Luma. consi. cxxij.
d ¶ Ultimo. Licet ¶ Joder. hic inulta dicant ✠ Bar. tñ ipe bene loqui videꝫ si intelligimus eum qõ loquatur i snia declaratoria facti p c. cũ licet. de bere ti. in. vi. vbi ꝑbat ꝙ licet pena ipo natur ipo iure tñ semp regrit sententia declaratoria. No. consi. iij. als. cxij. ⁊ 2fi. cxj. Alex. 9fil. ciij. incipi. videꝫ prima cõsideratione. volu. i. ⁊ curtius cõsilio. l. viij. co. vbi loquit in bãnito.
e ¶ Pronũtiatione. Adde text. i. l. generaliter. §. fin autem. C. eo. quẽ ad hoc ponderat Bald. ibi. ⁊ vide Bal. i. c. vasallus feudu. in ti. si de feu. fu. cõtrouer. iter ꝓm. ⁊ agna. ⁊ per Alexã. hic.
✠ Andre. Poma.
f ¶ Condemnari. Vide Areti. §fil. cxlvij. incip. visa ꝓsultatione vide Rapha. Luma. consi. cxxij.
g ¶ Tene menti. Adde fm Bald. in. l. ij. C. de eden. qõ. d. l. eius ꝙ delatoꝛ. est no. ad hoc ⁊ fm Joã. de imo. in. l. qui a latronib[9]. ⁊ de test. ⁊ Alexan. hic cui etiã adde qõ stante statuto qõ beres nõ possit molestari ꝓ condẽnatione defuncti ⁊ defunctus condemnatus i vita soluerit partẽ cõdemnationis qõ de alia parte beres non poterit molestari. vt con suluit Ro. consi. cccv.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

Universidad del Rosario Archivo Histórico

↔Andre. Poma.
a ¶Remitti. Dicõ Alex. cõsi. cxxxi. colũ. ij. volu. iiij. Fel. c. ij. colũ. iiij. de constitu. c. cum olim. col. ix. de re iudi. & Jas. l. ij. col. de cõsti. principum.
b ¶Notificatur. Adde vltra alle gata p Alex. bal. in addi. ad Spe. in tit. de posi. vbi dicit quod dilatio data absenti non currit nisi a die notificatiõis quãtũ aũt Alex. tãgit an vera pte absente possit sta tui dilatio. adde Fede. de senis ꝑ. ccxc. ¶Et Alex. in cõsi. lxxxvij. in fi. in. v. volu.
c ¶Prebende. ad de quid si procurator ꝛ dñs eadẽ die acceptant qs ꝓsumatur prius acceptasse Rom. ꝑ. ccciij. eũdẽ ẽt Ro. vide ad scripta in hac. l. cõsi. cc. cv. vbi tenuit ꝑ oẽm sententiã qõ valet donatio fcã absenti absq; interuentu nũtij vel epistole dum modo aliq̃li via veniat in notitiã donatarij.
↔Andre. Poma.
d ¶Remittere. Omnia que ipediunt moꝛã coniuncti impediunt etiam periuriũ. vide multa p Jas. l. ij. ꝑ. ꝛ post operis. col. v. ff. ꝛ op. no. nũ post Bar. ꝛ aleg. ibi. ꝛ alex. consi. xv. ij. col. iij. volu.
↔Andre. Poma.
e ¶De in litem iurando. Ex iuramẽto defensoꝛis queritur excepcio defensoꝛ. ꝛ etiam ei cui quereꝛetur si defensus iurasset: idem in re iudicata. hoc dicit. ¶No. tex. ibi eadẽ ratiõe vsq; ad fi. qꝛ notandus est. ¶No. istum casum in defensoꝛe fideiussoꝛis. quia alibi nõ habuimus dicit glos. ¶Tertio no. finem huius. ꝑ. qui videtur dicere. quod eodem modo proficiat res iudicata sicut iuramentum. ¶Contra hoc facit. ꝑ. de arbi. l. aduersus. in fi. ꝛ qõ digi in. l. duobus in fi. ꝑ. eo. Sol. glo. videtur ita intelligere q̃ sententia lata pro reo profit fideiussoꝛi si fideiussoꝛ est habiturus regressum contra ꝛeum. alias secus. ¶Et econtra sententia lata pro fideiusso re profit reo q̃si reus posset redire cõtra fideiussorem. vt puta si fideiussit in rem suaꝫ. ita intelligit glo. in. l. j. ꝑ. rem ra. ba. vbi hoc videt velle tex. hoc videtur tenere gl. in. d. l. aduersus. Quod ergo dꝛ q̃ res iudicata ꝑm alterum vtriq; proficiat. intelige q̃si vnus habiturus est regressum ꝛtra aliũ. vt dixi. ꝛ sic non est per omnia bona equiparatio rei iudicate ꝛ iusiurandi. vt dixi in. d. l. duoboꝝ. ꝑ. j. ẽ. eo. ꝛ in. l. ex duobus. de duobus reis.
e ¶De in litem iurando. Rubrica.
¶Continua rubricam in glo. Non debemus

4 cit. vt hic Guil. dicit. ¶Glosa inducit ꝛ in arg. ad
c questionem de collatione prebẽdeq; que fit procuratoꝛi absentis. vt possit fieri. de hoc plene dixi in Labsentẽ. ꝑ. de do. ꝛ extra de ꝓben. c. si tibi absenti.
5 li. vi. ¶Guil. querit hic si tu iurasti soluere in pacte. vtrũ creditoꝛ possit tibi licite hoc iuramẽtum remittere. dꝛ videt q̃ sic per banc. l. certe huc. l. nihil facit. quia hic loquit quando non est iuratum. Breuiter ista est veritas q̃ ille ꝓ cuius vtilitate iuratur anteq̃ veniat terminus potest iuramentuꝫ remittere. vt extra. eo. c. j. ¶Et breuiter oia
6 ꝙue impediꝛent contrahi moꝛaꝫ illa impediunt periuriũ cõmitti. vt difficultas ꝛ similia. vt extra eodẽ. c. ꝛ dixi in. l. qõ te. ꝑ. ti. j. ¶Quid aũt
7 si tantum ꝓtestisti in moꝛa qõ ꝓmissum non poteras adimplere an sis periurus si creditoꝛ prorogat terminuꝫ. ꝛ videtur q̃ sic. ꝑ. de verbo. oblig. l. cum stipulatus sim mihi a ꝓculo. sed contrariũ ibi determinaui. vbi videas.
1 ¶Iuramentuꝫ debitoꝛis q̃si ꝓsit fideiussoꝛi.
2 Jurari super quando possit.
3 Res iudicata an eodem modo proficiat sicut iuramentum.

Reditore. Si debitoꝛ iurat
1 tex. cã. q̃ personã tantum suam ab obligatione eximit fide iussoꝛi nõ ꝓderit. secus si iurat super contractu quod facere videtur in dubio. h. d. ꝛ bonus tex. est. ¶Opp. q̃ pupillus non obligatur naturaliter. vt. l. quinta in ꝓin. ꝑ. de aut. tuto. ergo ꝓ eo non tenet fideiussoꝛ. Sol. hic intellige de pupillo qui poterat naturaliter obligari. vt no. in. l. j. ꝑ. de noua. facit quod videbis. ꝑ. de condi. inde. l. quod pupill⁹. ¶Opp. ꝛ videtur q̃ nõ possit iurare super iure quia ius est certuꝫ. vt. l. ij. ꝑ. de iur. ꝛ fac. igno.
2 Sol hic ꝓiuraꝫ super iure ꝓpter dubietatem facti vel. dic super iure cõmuni nõ iuratur ꝫ super iure ꝓpriuato hoc est. an aliqs sit obligatus vel an habeat actionẽ ꝛ similia bene põt iurari. ¶Opp. ꝛ videtur q̃ in dubio sic nõ debeat iudicari imo debeat mitti ꝓ iurante ꝛ interrogari ex q̃ causa iurauerit. vt. ꝑ. eo. l. duobus. ꝑ. si ei. vel debet interpretari contra iurãtem. vt. l. duobus. ꝑ. ergo si qs ꝑ. e. Sol. ll. cõtrarie loquuntur quãdo postea agit ex alia causa tũc debet distingui vt ibi vidisti. hic loquitur quando ex eadem cã agitur. Agit enim contra fideiussoꝛẽ qui idẽ ꝓmiserat sed ibi erat fideiussoꝛ de iudicio sisti. ad hoc facit. ꝑ. eo de ꝛ. l. si actoꝛ. ꝛ ibi vidisti.

Si fideiussor. Juramentum fide
1 iussoris super facto prodest reo. secus si super sua ꝓsona iuretur. b. d. de hoc dic vt. l. duobus. ꝑ. j. ꝑ. eo. ꝛ

Sed si actore. Ex iuramẽto defen
1 soris queritur excepcio defenso. ꝛ etiam ei cui quereꝛetur si defensus iurasset: idem in re iudicata. hoc dicit. ¶No. tex. ibi eadẽ ratiõe vsq; ad fi. qꝛ notandus est. ¶No. istum casum in defensoꝛe fideiussoris. quia alibi nõ habuimus dicit glos. ¶Tertio no. finem huius. ꝑ. qui videtur dicere. quod eodem modo proficiat res iudicata sicut iuramentum. ¶Contra hoc facit. ꝑ. de arbi. l. aduersus. in fi. ꝛ qõ digi in. l. duobus in fi. ꝑ. eo. Sol. glo. videtur ita intelligere q̃ sententia lata ꝓ reo profit fideiussoꝛi si fideiussoꝛ est habiturus regressum contra ꝛeum. alias secus. ¶Et econtra sententia lata ꝓ fideiusso re ꝓfit reo q̃si reus posset redire cõtra fideiussorem. vt puta si fideiussit in rem suaꝫ. ita intelligit glo. in. l. j. ꝑ. rem ra. ba. vbi hoc videt velle tex. hoc videtur tenere gl. in. d. l. aduersus. Quod ergo dꝛ q̃ res iudicata ꝑm alterum vtriq; proficiat. intelige q̃si vnus habiturus est regressum ꝛtra aliũ. vt dixi. ꝛ sic non est per omnia bona equiparatio rei iudicate ꝛ iusiurandi. vt dixi in. d. l. duoboꝝ. ꝑ. j. ẽ. eo. ꝛ in. l. ex duobus. de duobus reis.

e ¶De in litem iurando. Rubrica.

¶Continua rubricam in glo. Non debemus

Datum Data 16 Senti.

reiurã. sed ex isto nulla oꝛit actio. vt est glo. in. ꝑ. preterea quasdã. in vsi. ex arbitrio insti. de act. Ang. ꝛ Ro. in. l. ij. ꝑ. ti ꝓpoꝛi. Bar. in. l. in actionibus. j. eo. Bal. in aut. nouo iure. C. de iudi. Inno. in. c. sup eo. cõme. causa. ¶Iona fit differentia q̃ iuramentũ iudiciale ꝛ voluntariũ etiã de ferꝛ vbi intentaꝛ iudicis officiũ tex. est. l. si duo patroni. iuncte glo. ꝑ. tit. ꝑ. secus in isto naꝫ ꝛ
habet locum vbi 1 officium iudicis intentaꝫ. gl. est in 2 l. barum. in. gl. fi. in fi. ꝑ. si serui. vẽ 3 dicet. Decima fit differentia: quia istud iuramẽtum 4 nõ competit fisco qui ꝛimo minores vires habet quã priuati. glo. est in 5 l. quoties. in glo. fi. C. de exac. tribu. lib. x. secus in omni alio iuramẽto 1 l. iij. ꝑ. ꝙuinq; ꝛ. l. a eũ qui. ꝑ. in popula. ti. ꝓi. Ande cima sit q̃ iuramẽtum de quo titulo precedẽti potest pupillo deferri ꝛ ꝓeiudicabit parti q̃ detulit in ramentum. l. q; in rasse. in ꝓn. ꝑ. tit. 2 ꝓpoꝛi. ſ3 istud nõ põt pupillo ẽferri. l. videam⁹. ꝑ. e. ꝛ hic Barto. assignat rõnẽ. Duodecima q̃ istõ iuramentuꝫ nunq̃ defertur cõtra heredes dolosum. l. alias. cũ seq. ꝑ. eo. ſ3 illud de quo titulo ꝓcedenti bñ põt deferri. l. nas ꝛ postea. ꝑ. si. ꝑ. ti. ꝓpoꝛi. potest tamen illud aduersus quãcunq; ꝑsonam deferri vt b colligi põt ex illo titulo.

↔Andre. Poma.
a ¶Nõ debemus. Adde qõ no. bal. in. l. si nõdum. C. de fur. q̃ res de c nominaꝫ ab eo ꝓ quo est. l. qõ si ꝓ te. ꝑ. quid ergo. ꝑ. 4 de solu. habes ꝓterea notare q̃ ꝛ reus ꝓpter cõtumaciã suam nõ nec vltra valoreꝫ ꝛ pretiũ rei quod tamen per hoc non censetur auctũ pretiũ rei. de quo Bal. in. c. testimonium col. vlti. de testi. ꝛ in. l. j. C. de cõsef. ꝛ de isto articulo vide ꝓ Albe. vltra adducta hic per Alexan.

↔Andre. Poma. b ¶Notandus est. Aduerte tu dñ Bar. loquit generaliter de causis criminalib⁹ qõ dꝛ intelligi de causis criminalib⁹ vbi ingerit pena pecuniaria nõ aũt sanguinis. in illis aũt nõ admittunt qõ Bar. hic in ꝓima qõne videt se cõfundere dñ. ꝑ. remittit ad. l. iudicatũ solui. dicẽs q̃ fideiussoꝛ qui ꝓmisit simpliciter de iudicato solue dotenebit ad totũ id qõ tenebit reus ꝛ vna ꝓferet tñ sententia. ꝛ tñ hic in casu vbi vna tantũ ꝓferꝛ sententia: non vult qõ teneat ad penam negationis ꝛ cõtumacie ad quã tamen reus ꝓncipalis tenet. vñ cogita. ꝛ hoc etiã videt sensisse Aleꝛ. hic in fi. col. in fi. dñ allegat Fulg. Itez ꝛ in scõo videt minus recte loqui Bart. quia ista. l. super qua se fundat declarata intelligit. gl. loquitur in fauoꝛe eoꝝ qui interceſſerunt: non autẽ rei ꝓncipaliter. de quo loquitur Bar. Sed cõsidera q̃ ista. l. generaliter loquit licet gl. in fideiussoꝛibus exẽplificauerit ꝛ qõ Bart. ponderet eius actionis rõnem. Et qõ intellegit quãtum ad
soluere penã ꝓncipalẽ sine augmẽto. ꝛ vt q̃ sufficiat soluere penã maleficij per hũc tex. nõ emi res ꝛc. examinani plene hoc. ꝑ. de publi. iudi. l. ij. ꝛ dic
d vt ibi. d ¶Sis tamen cautus ꝛ quando tu facis
5 scribi ꝓmissionem fideiussoris. vt non soluꝫ dicas qõ ꝓmittit soluere omnem penam ꝛ omnez condẽnationem q̃ sequitur ex maleficio illo vel ac cusatiõe vel ingstione: sed addas vel ex processu. vt sic videatur ꝓmittere penã que veniret ex consuetudine habita circa processum.
1 ¶Contra dolosum iuratur in litem non contra culposum.
2 Interesse ẽ eum qui est in culpa qualiter iuratur.
3 Interesse verũ q̃ aliquo casu ꝓbeꝛ ꝑ iuramentũ.

Suenostrum. Ista lex.
potest cõ tinuari cũ precedẽti ꝛ erit. ꝑ. ibi interdũ. ꝛ potest non continuari. ꝛ non erit. ꝑ. ibi interdũ.
1 sed tñ si est. ꝑ. h. d. Cõtra dolosum ꝛ iuraꝫ in litez.
2 cõtra culposum nõ. h. d. ¶Quero qualiter ꝛ ꝓbetur interesse ẽ eũ qui est in culpa dicit gl. per te c stes: qõ dic vt. l. j. C. de sen. q̃ ꝓ eo qõ interest debitis. vt. ꝑ. e. l. i actionib⁹. ¶Quero vtrũ veri
3 interesse ꝓbeꝛ aliquo casu ꝑ iuramentũ gl. dicit q̃ sic. videbitis in. d. l. in actiõib⁹. ¶Querit glo. qd si affectio partis est nota iudici. dic vt in glos.
1 ¶Iuramentũ in lite affectionis qõ non defeꝛatur in his in qbus affectio nõ cadit: sed iuramentũ ad ꝓbandũ verũ interesse etiam extra rez.
2 In numis quando cadat estimatio.
3 Dispositio huius. l. quod habeat locum in floreꝛnis ꝛ grossis ꝛ in omnibus que in genere suo functionem recipiunt.
4 De interesse extra rem quando habeatur ratio.
4 5 In interesse extra rem quod habeaꝫ ratio lucri.
6 Si debebas mihi cẽtum libras tpe quo florenus valebat quadraginta solidos: ꝛ si potuissem habere quinquaginta florenos nũc valet quinquagintã: ꝛ si non possum habere nisi quadraginta an dicar ꝓperdidisse. remissiue.
7 In actionibus stricti iuris an ꝓstetur istud iuramentum veritatis in litem.

Vmis. In his ꝛ in quibus nõ ca
1 dit affectio non deferꝛ iuramẽtũ in litẽ qõ est affectiõis: sed deferꝛ iuramentũ in litẽ ad. ꝑ. bandũ verũ interesse etiaꝫ extra rẽ q̃si circa rẽ nõ cadit. h. d. diuidit ꝛ partes duas que patent ex ꝑ. summario. sc̃da ibi nisi forte. ¶No. q̃ dixi ꝛ ſ summario veniam⁹ ad apparatũ ꝛ aduertatis qꝛ no. l. est. ¶Opp. ꝑ. depo. l. i. ꝑ. in deposito. Sol. hic ꝛ deposito pecunie ibi in deposito aliarũ rerũ in qbus cadit affectio vt in libris ꝛ fi. ¶Sc̃do op. bz hic numoꝛ estimatio ẽ certa. Cõtra numi non estimanꝫ. vt. l. si ita fideiussoꝛ accepero qõ ego. ẽ. ꝑ. de fideiuſ. Sol. tꝛepone certa est
2 numoꝛ estimatio. i. ipſi numi certi sunt q̃ sunt reꝝ estimatio non aũt ipſi numi estimanꝫ ꝓ res. ita dicit gl. Certe istud dictũ gl. bz locũ ſolũ in pecunia minuta ſ3 pecunia grossa auri vel argẽti bene estimaꝫ ꝓ minutã. ¶Quid ergo dicem⁹. si essent

condẽnatus in centũ uit principalis. ꝛ fideiussoꝛ non teneaꝫ in centuꝫ ꝑm Albe. ꝓꝓ. ꝛ Uber. de bo. super. l. i. C. de fideiuſ. qõ limitat Joan. an. nisi maleficiũ fuisset in fraudandis rõnib⁹ cõis ꝛ repertus fuisset debitoꝛ in illis centum pluſq̃ ascẽderent bona. ꝛ idem q̃si ꝓ eo maleficio non debebaꝫ. cõfiscatio: sed pena mille libraꝝ ꝛ bona nõ ascẽdissent nisi ad nonaginta qꝛ fideiussoꝛ: etiã teneꝛet ad centũ inquantũ Alexan. tangit q. de custode castri. qui dedit fideiussoꝛes ꝓ certo tẽpoꝛe. ꝛ postea fuit refirmatus ꝛ castro ſpoliatus an fideiussoꝛ teneat. Joã. an. in addi. ad Specu. in ti. de fideiuſ. ſ. j. ver. illud. in addi. vt ibi ſcripſi. dicit Lamb. de rampo. hic diſputasse ibi late vide. an autem per cõpromiſſum factũ per ꝓncipalem liberetur fideiussoꝛ: vide Bal. consi. cccl xxxvi. iij. lib.
↔Andre. Poma. d ¶Ut ibi. Vide Lepo. caute. ciij. ad confirmationem vide Old. consi. cij.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

depositi floreni habebit ne locū ista.l.vſq; nō: nā eoꝝ estimatio non est certa.imo crescit ꝛ decrescit. vt videtis tota die. Dico ꝙ hec.l.bz locū in florenis ꝛ in grossis ꝛ in qualibet quantitate hoc est in oibus que in genere suo recipiūt functionez in qbus nō cadit affectio.vt.l.ij.in prin.ff.si cer.pet. ꝛ ideo nō est necessaria expositio glo.hic facta sed tex.stat propie qꝛ certa est estimatio numoꝝ licet possit crescere ꝛ decrescere in numis grossis tñ qꝛ in eis non cadit affectio nō habet locū istud iuramentū qđ est affectiōis ꝛ fic generaliꝫr in oi quantitate intelligit seq.gl. ¶ Cōtra hoc op.ª ſ. ne quis eū qui i ius voc.l.pe.ff.in eū.vbi agit ad interesse ꝛ fic ad quātitatē ꝛ tñ iurat in litē.Sol.hic loquit qñ quantitas ab initio fuit in obligatione: ibi qñ obligatio quātitatis successit in locū obligatiōis speciei in qua cadebat affectio.vt dicā in.l.i actionibus.ff.eo. ¶ Cōtra hoc op.quia si nō cadit affectio.ergo nullo modo prestat iuramentū in litez. Sed ℨriū ꝺz in hac.l.ij.rñſo.Sol.i.ij.rñſo.nō loquit de iuramento in litē qđ est affectionis:sed de eo qđ est veritatis ſm glo. ¶ Sed cōtra.ergo exceptio sequēs nō est de regula.Sol.gl. subaudit. in prin.nō iuratur in litē rōne affectiōis vel alia rōne:tunc bene sequit exceptio nisi ⁊c.Si quis tū vellet ſustinere qꝛ ēt exceptio loquat de iuramēto affectiōis.posset dicere qđ i vltimo casu.l.loquat qñ ꝓpter cōtumaciā nō restitutēris pignora sunt distracta:naz in illis pignoribꝰ cadebat affectio. gl.tñ istud nō patit nā in litē iurat solū ꝓpter dolū nō restituēris.sed circa pignora nō fuit dolus cōmissus.ergo nō pōt intelligi de iuramento affectiōis.loquit ergo de iuramēto in litē qđ est veritatis vt videbitis in.l.in actionib⁹.ff.plane.ff.eo.

¶ Veniamus ad ſe.gl.op.de intereſſe extra rem nō habeť rō.vt.vl.ſi sterilis.ff.cū per venditorē.de ac.emp.Sol.ꝙ ⁊ aduerte hic loquitur in numis in qbus nō venit interesse intra rē:ideo habeť rō de interesse qđ est extra rez. hic est casus hic.ꝛ.l.liber homo.in fi.de verbo.obli.cū ſua gl.ꝛ.l.ſi penā.eo. tit.ꝛ ſm hoc licet ꝓncipium huius.l.sit generale ad oēm quātitatē ꝓpter rōnē ſuā:nō ꝓpter vba tex.tamen hic finis restringit ad numos tñ. In alijs eñ quātitatib⁹ puta in frumento vino⁹ ⁊ ſi milib⁹ non habeť rō interesse extrinseci.vt.l.ℨia. ¶ Quero vtrū in hoc interesse habeatur ratio lucri.Sol.hic vſ dicere ꝙ nō: tex.videť velle contra riū.in.l.nō vtriq;.ff.nūc de oſficio.ff.de eo qđ cer. lo.quā gl.allegat ꝓ cōcordanti.ꝛ ista est vera magime hodie per.l.ij.C.de ſen.ff.ꝓ eo. ¶ Sz iugta hoc quero. vos vidiſtis aliquales dubitationem vtrū habeat ratio lucri vel non.quero ꝙ debebas mihi dare.c.libras tēpore quo florenus valebat gl.ſol.nunc florenus valet.l.ſolidos.ꝛ fic tunc habuiſſem ꝓ eēt illa.l.florenos.nūc nō possuꝫ ba bere nisi.gl.an dicar perdidiſſe.ꝛ dānum passum esse.an vero nō acquiſiuiſſe dubiū difficile est nō examino hic dixi tibi in.l. Paulus.de ſol.Ultimo ꝙ quero an in alijs actionibus stricti iuris prestetur illud iuramentū in litē qđ est veritatis.dicit gl.qđ ſic cōtra dolosos per hāc.l.ꝛ videbitis in.l. in actionibus.ff.plane.ff.eo.ꝛ ibi plene dicam.

¶ Pupillus vel eius mater quod nō admittatur ad iurandum de affectione in causa que per tutorem agitatur.

Tutor nō cogitur prestare iuramētum affectionis sed calumnie ꝛ veritatis si eam scit.

Quis non debet subire anceps periurium.

Tutor est quasi dominus.

Forma iuramēti affectiōis ꝑtādi ꝑ tutorē.nu.6.

Adolescens quando equiparatur pupillo.

Adolescēs iurare pōt i litē ꝛ de vitate iterrogari.

Juramentum in litē debet a iudice deferri. nota rius tamen potest deserre iudice mandante.

In arbitrio iudicis est deferre vel nō deferre iuramentum in litem.

Judex tagat quantitatem iuramenti.

Judex post iuramentum prestitum potest dimiuere ꝛ illud non sequi.ꝛ nume.14.

Infinitas quando cuitetur remissiue.

Ex culpa. Cōtra eū q est in culpa non iuratur in litem.b.d. ¶ Opp.de.l.ij.C.e.Sol.vt in contrario.Bar.

1 ¶ Ob latam culpam quod non iuretur in litem.
2 In actione tutele ob latā culpam contra tutorē iuratur in litē.ꝛ nu.13.
3 Juramentū affectionis in litem vt deferatur quatuoꝛ principaliter attenduntur.primo natura rei petite natura actionis dolus aduersarij. nume.12.ꝛ habilitas persone.nume.17.
4 Juramentū affectionis in litē qñ habeat locū in actionibus bone fidei
5 In actione ex empto an iuretur in litem.
6 Juramentum affectionis in litem quod habeat locum in actione in rē ꝛ actione ad exhibendum.
7 In actione hypotecaria ꝛ in alijs in rem que non dantur ratione pleni dominij iuratur in litem.
8 In actionibus arbitrijs qñ habeat locū iuramentū in litē affectionis.
9 Actio arbitraria dꝛ ꝓpter multa i qbus vtiť iudicis arbitriū.ꝛ nu.11.
10 Omnis actio in qua res non restituitur ad mandatum seu preceptum iudicis dicitur damnum.
14 Dolus in quo debeat esse commissus ad hoc vt deueniatur ad hoc iuramentum ꝛ quando.
15 Non parere iudici circa restitutionem rei vel facere quominus pareri possit idem est in hac materia.
16 In actione bonefidei quando dolus cessat in non parendo iudici quia forte res vendita extat iuratur in litē:secus in actionibus arbitrarijs.
18 Juramentū in litē affectionis qđ in actionibus arbitrarijs prestatur post sententiam.in bonefidei post litis contestationem.ꝛ nume.20.
19 In actionibus arbitrarijs feruntur due sententie.
21 Ob dolum defuncti quando iuretur in litem contra beredem.ꝛ nu.25.
22 Juramentum in litem veritatis qñ ꝓstari possit ꝛ qñ locum habeat.
23 Si depositum fardellum non restituitur vel restituitur dissigillatum iuratur in litem de veritate.
24 Jn isto iuramento veritatis iudex tagat anteꝯ iuretur.
26 Appellari an possit ab isto iuramento in litem vel eius delatione.

In actionibus. Jn actionibus arbitrarijs ꝛ bonefidei iuratur in litem ſm tagationē iudicis ob dolum tātum.in alijs autem actionibus strictī iuris nō iuratur in litem.nisi quā do alia vera estimatio probari nō potest.h.d.cū.l.ſeq. Diuide i duas. primo loquit de iuramento in litē qđ est affectionis.scđo de iuramento in litē qđ est veritatis.scđa ibi in versi.plane.Jtē prima subdiuidit qꝛ primo ponit in quib⁹ actionibus iurat.scđo qđ sit officiū iudicis in delatione iuramenti.tertio qđ sit eius officiū postꝙ est iuratū.quarto ob quā causaz deferatur.scđa ibi:sed iudex.tertia ibi:ité ꝛ ſi.quarta ibi.sed in his. ¶ Primo opp.qꝛ nō debeat vocari actio in rē.sed petitio vt.ff. de act.ꝛ obli.l.actio in personā.Sol hic loquit impropie. ¶ Sed ḡro quid in alijs actionib⁹ in rē.vt hypothecaria publiciana ꝛ ſi glos.dicit tunc qđ examinabo vobis.ff. ¶ Scđo quero vtrū in actione ex empto iuretur in litē.gl.dicit ꝙ fic.ꝛ dicit ꝙ hec fuit opi.Bug.ꝛ no.in ſumma huius ti.C.eo.sed certe ibi no.contrariū quid iuris ſit.ff.dicā. ¶ Venio ad scđam ꝛ tertiam particulā. ⁊ ita examino.vt dixi.ff.l.prima.ff.pe.

1 ¶ Venio ad ver.sed in his ꝛ opp.ꝙ ob latam culpaz debet in litē iurari:quia dolo cōparať.vt.l.qđ nerua.ff.depo.ꝛ.l.ij.ff.i.ff.si mēſ.fal.mo. di.Sol.qđā boc fatenť.gl.tenet cōtrariū ꝛ dicit ꝙ bic est vnus de casibus in quibus lata culpa dolo nō equiparať.ꝛ bene dicit.ꝛ ponit etiaz alios casus in quibus lata culpa dolo nō equiparať qđ vide.qꝛ ē nō. plenius ꝓ alibi examinabo in.l.qđ nerua.ff.depo.tangit gl.in.l.ſi mora.ſol.ma.ꝛ ibi dixi.ꝛ ſi quis testamen.liber esse inſ.fue.l.ij.ff.i.ꝛ ibi plenissime dixi.vide gl.ꝛ eā no.ª ꝛ est super verbo culpā.ibi cōparať ff ⁊c. ¶ Opp.qđ etiā ꝓpter culpā iureť in litem.vt.C.eo.l.is qui.ꝛ.l.alio.

2 Sol.speciale ťest in actione tutele in qua contra tutorē iuratur in litez ob latā culpam ꝛ lenē.cōtra heredē vero eius ob dolū ꝛ latam.vt in.ll. cōtrarijs.Jn alijs actionib⁹ sec⁹ vt hic. ¶ Venio ad ver.plane.ꝛ añq; intrem in cōtrarijs gl.Primo quero cui aduerſeť hec dictio plane.dicunt quidā ad ꝓncipiū.l.vbi videť iurari in litē in actionibus bonei dei ꝛ in arbitrarijs.hic vero loquit in stricti iuris actionib⁹. quasi dicat.actiones arbitrarie nō sunt stricti iuris.hoc nō placet gl.hic.ꝛ ibi. de ac.ff.preterea.nam cū arbitrarie non ponanť in ff.actionū.insti.de act.constat ꝙ non sunt bonefidei.vnde alij dicūt ꝙ aduerſat ad ꝓncipium.lege alio modo.Dictū est in actionibus arbitrarijs que sunt stricti iuris ꝛ in actionibus bonefidei iurari in litē.hic loquit de actionibus stricti iuris:qꝛ nō sunt arbitrarie.ꝛ ista est vera lec. ¶ Jstis expeditis opp.ꝛ vſ qđ alꝫ quā in istis casibus in actionib⁹ stricti iuris iureť in litē vt.ff.ne qs eū q in ius voc.l.pe.ff.i.Sol.dicit gl.fateoꝛ qđ regula est qđ in actionib⁹ stricti iuris non iurať in litē.fallit in tribus casibus qui hic ponuntur in glo.fallut etiā in casu huius ver.plane scōm quosdam.sed Alꝫo ꝛ gl.hoc non tenent.dicūt enim qđ bic nō loquit de iuramento in litem qđ est affectionis.sed de iuramēto veritatis.simile in.l. cū furti.ff.e.ꝛ.C.vnde vi.l.ſi qñ.ꝛ ista opi.est vera.vt.ff.ostendā. ¶ Pro declaratione ergo huius materie debemus videre.primo de iuramēto in litē qđ est affectionis.quādo ꝛ quibus casibus locū habeat.scđo de iuramento in litē qđ est veritatis.de quo loquit iste vſi.plane. ¶ Circa

a ¶ Et eā no.Adde Bal.hic Sali.in.l.ſi.C.depo.p Bal.i.l.ij.C.de pba.ꝛ i.l.ij.C.de noga.p Ant.de bu.ꝛ Jmo.i.c.ij.ff. tefl.limita tñ vt ꝓ Bar.ff. mihi.cl.icipi.Cū ꝑdicta exāminare qđ vide ad materiā ff.l.ꝑcedentis.
Andre.Poma. b ¶ Jn litē.Hoc tñ intellige interueniente contēptu iudicis alioq ei succederet obligatio ad interesse.l.ſtipulationes nō diuidunt.versi.celſus.ff.dever.obli.
Andre.Poma.
c ¶ Nummis. Cogita hic qꝛ nescio qꝛ ſpū Bart.in isto suo scōo regsito separet actiones in rē ab arbitrarijs cū in actioni bus i rē nūq; deferatur istud iuramentū in litē nisi a arbitrarie eligant.l.qui restituere.ff.de rei vendi. ꝛ.ff.ꝑterea.instit. de act.nisi velles dicere qꝛ gratia commoditatis doctrine vt et iuris consultus hic in ꝑncꝑio.quē ipse segť ſz credo qꝛ hoc facit qꝛ etiā in arbitrarijs iuris defertur istud iuramētū iterueniēte iudicis cōtēptu. vtā vſ velle Jaſ.i ff.ꝑterea.instit. de actio.
¶ Spin. Alꝫo. Adde qđ Alexā. dicit hanc videri magis cōcōm opi. ſm quaz debet in telligi gl.ſi.in.l.ꝛ ſi traditio .C. de act.emp.
Andre.Poma.
¶ Regulā. Amplia istā regulam vt qcunq; inſſus iudicis cōtēptus esset etiam ſi non ſit de restit.faciet vt causef istud iuramentū in litem cōcurrētib⁹ alijs reqſitis ꝛ firmatur hoc p.l.quartam.ff.ſi quis.ff. finiuꝫ reg.l.pe.ff. ſi qs cū.iūcta gl. hic q dicit iō ibi iuramētū in litez deferri ꝓpter offi ciū iudicis contēptum ꝛ hoc ꝑterea probať p gene ralitatē.l.q restituere.ꝛ in.ff.ꝑterea.hic alleg.
¶ Regulā. Adō Joā.an. in addi. ad Specu.in tit. de iureiur.ff.i. in addi .magna in v.ꝛ etiam ſciēdū Joā.fab.insti. de act.i.ff. ꝑterea. quaſdā ꝛ Jmo.in l.neſennius.ff.fūdum.de re.iudi.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

↪Andre. Poma. a ¶Dicam. An autem istud iuramentum ex tem e
ritate deferatur vide per Abba. in.c. qñ frequenter. ℣. in alijs. in. iij. ca.
extra vt lit. non contest.

↪Andre. Poma. b ¶Arbitrio. an aũt ista differẽtia quã facit Bart.
bic inter actiones bonefidei ⁊ stricti iuris arbitrarias vide Aleg. bic

c ¶Ut dixi. Adde ℣n Fulg. q̃ bart. in actionibus bo ne fidei non vide tur benevidere q̃ text. in. d. l. si pos sessor. logk quando reus dolo fe cit quominus pos sit restituere quia dum erat in mala fide vẽdidit al teri. vnde nimirũ si iuratur in litẽ cõtra ipsum quia paria sunt cõmit tere dolum! in nõ parẽdo iudici vel faciendo quominus facere possit a vt etiã ipse Bar. fatetur ⁊ hoc se quitur Alex an.

↪Andre. Poma.
d ¶Quarto. ⁊ circa hoc no. q̃ istũ iuramẽtuz munꝫ defertur fisco. vt est gl. vt. ℣. etiam in rubri. scripsi ⁊ in. l. quoties. C. ỏ ejac. trib. lib. x. ỏ qua vide Jo. fab. in. ℣. preterea. in sti. de acti. ⁊ Joã. de pla. ⁊ Bald. in d. l. q̃ties. ⁊ Aleg. in. l. pe. ℣. in cum. ℣. ne quis eum q. vltra autem ista quatuor requisi ta. adde q̃ etiam requirit vt intentur actio nõ au b tem officiũ iudi cis. ⁊ circa ß vide q̃ ego scripsi in. l. si priuus. ad Bar. in. ij. q. ff. de noui ope. nun. Septo vltra p̃dicta requ ritur q̃ agatur ad tale qd ad q̃ quis p̃estandum precise cogatur. vt dicit bic gl. iij. circa p̃in. ⁊ Bar. i. d. l. ij. circa' me 16 dium. Septimo requiritur q̃ qs ex p̃opio dolo vel cõtumacia cõ uenia tur vt text. c in. l. j. ff. quando ex fac. tuto. vnde stante statuto q̃ si factum fuerit delictum in ter ritorio alicuius ville q̃! villa te neatur emenda re delictum. pone q̃ quis sit de robatus ⁊ non probet se derobatum an stabitur iuramento: certe non. quia villa nõ ex p̃opio sed alieno dolo ⁊ delicto conuenitur. ita dicit Barto. in. l. ne quid. ij. col. ff. de incen. ruina naufra. ⁊ ponit Bald. in. c. primo. ℣. conueniticulas. de pac. iura. fir.

arbitriũ est quia eius ꝑcepto nõ paretur. vt. d. l. q restituere. in fi. ⁊ iõ etiã actio de dolo non esset ar bitraria si poneremus reũ nõ restituere rẽ absq̃ contemptu iudicis. vt. l. arbitrio. in p̃inc. ⁊ ℣. i. ⁊ de dolo. ⁊ ℣n hoc casus qui ponunt hic in glo. in quibus dicit q̃ fallit hec regula q̃ iuratur in litẽ licet nõ sint actiones arbitrarie: nõ dicit verũ q̃ imo in casibus illarũ. ll. sunt actiones arbitrarie sc̃ũ regulam predictã. ⁊ hoc est verũ in sc̃o casu ℣. in. l. tenetur. ℣. in actione. si quid in frau. pa. ⁊ in. l. si cũ dos. ℣. i. j. re amo. In primo vero casu qui ponit in glos. recte dicere possumus qõ fallit. i. in l. pe. ℣. i. ℣. ne quis eũ qui in ius vo. nam ibi quis non cõtempsit ꝑceptũ iudicis sibi factũ de restituenda ⁊ tamẽ in illa actione iurat in litẽ. Est autem ratio specialitatis. ſ. contempta autoritas iudicis ꝓpter rigorẽ iudicij seruandũ. vt gl. dicit. In tertio vero casu in quo quidam dicebãt regulam fallere. glos. reprehendit ⁊ bene vt. ℣. dicam.a

12 ¶Tertio ỏz cõcurrere. vt deuenak ad iuramentum in litẽ qõ est affectionis. ſ. vt dolus aduersarij intercedat. vt. ℣. l. ij. ⁊. ℣. l. primo in fin. ⁊ in bac
13 l. ver. sed in his. Fallit † in actione tutele in qua iuratur ꝑpter culpã. vt. ℣. dixi. ¶Sed bic est ad
14 uertendũ. qñ ⁊ in quo debeat esse commissus dolus ad hoc vt peruenĩak ad hoc iuramentũ. Rñ. aut loquimur in actionibus stricti iuris arbitrarijs tantuz: ⁊ tũc aut dolus fuit cõmissus tantum ab initio! cõtracte obligationis: ⁊ ex postfacto nõ parendo iudici circa rei restitutionẽ: ⁊ non est dubiũ q̃ põt iurari in litem. aut cõmittit dolus in non parendo iudici vel faciẽdo quo minus pareri possit ⁊ idem: quia iuratur in litẽ. vt. l. qui restituere. in fi. ℣. de rei vendi. ⁊ instit. de ac. ℣. preterea Aut dolus fuit cõmissus ab initio: non tñ cõmittitur in vno parendo iudici vel faciendo: ⁊ tũc nõ potest iurari i litẽ. sine res eǧat forte vẽdita sine dolo malo. siue est perempta. vt. l. arbitrio. in p̃n. ⁊. ℣. i. ⁊ q̃ ibi not. ℣. de dolo. Ratio est quia illud ꝓpter q̃ datur iudici arbitrium in istis actionibus est. quia dolose eius sentẽtie non pareẽ: sed bic cessat iste dolus: ergo ce ssauit officiuz iudicis seu arbitriũ. vt. d. l. arbitrio. b Si vero loquimur in actione bonefidei: tũc ti ponimus ab initio dolum esse cõmissum. ⁊ etiam † in non parẽdo iudici circa restitutionẽ seu etiam in faciendo quominus pareri possit q̃ ꝓ eodẽ accipe in tota ista materia. tũc sine dubio potest iurari in litẽ. l. si cui. ℣. i. j. locati. ⁊ l. sed ⁊ si lege. ℣. hec verba. de peti. here. ⁊ l. i. ℣. in depositi. j. depositi. l. iij. ℣. in hac. j. cõmo. sed si ponamus dolũ solum esse cõmissum ab initio vt in male fidei possessore hereditatis sed solũ cessare in nõ parẽdo iudici quia forte res est mozua tunc nõ iuratur in litem vt. l. si possessor. ℣. si. ℣. de peti. here. ⁊ in his omnibus est idem in actionibus stricti iuris qõ in actione bone fidei vt vidimus quãtũ ad hoc: sed si ponerem⁹ ꝑ dolũ cessare in nõ parendo iudici forte quia res est vendita ⁊ eǧat tunc in istis actionibus bone fidei iurare tur in litem. vt. d. l. si possessor. ℣. fin. ⁊ in hoc differunt ab arbitrarijs que sunt stricti iuris q̃ in boc casu nõ iurareꝝ vt dixi[c]. Ratio quia in actiõibus bone fidei dak iudici arbitriũ in eo qõ equum est ex natura actionis. vt in. ℣. bone fidei. in fi. de act. ⁊. ℣. actionũ. sed si res eǧat equus est qõ reus qui ab initio fuit in dolo cuius facto actor perdit rez suã puniatur ℣n estimationẽ actoris. Ista autem equitas cessat re perempta quia etiam perissẽt penes actorem ⁊ ideo tũc non deuenik ad iuramentum in litem. ¶†Quarto ⁊ vltimo requiritur q̃ d concurrat habilitas persone iurãtis. ſ. qõ sit dñs litis vel quasi dñs ⁊ qõ sit pubes. vt. j. e. l. vulgo. ⁊ ℣. eo. l. videamus. in p̃in. ⁊. ℣. i. ⁊ his quatuor con currentibus põt iudex deferre iuramentũ in litẽ p̃missa taxatione vel nõ. vt hic. ⁊. ℣. l. p̃ozi. ℣. de
18 ferre. ¶Sodo quero † circa istud iuramentum qñ debeat deferri. Rñ. dicit Guil. post litis contest. sicut cetere probationes fiunt post litis cõte. Tu dic clarius in actionibus arbitrarijs ⁊ in rem p̃estãt semper post ℣niam q̃ tunc arbitrarie sunt quãdo cõtempsit pars parere iudici. vt. d. l. que re stituere in fi. ⁊ l. arbitrio ℣n p̃inci. ⁊. ℣. i. de dolo. ⁊
19 ideo † dicunt gl. in arbitrarijs duas ferri sententias. vt. l. si cũ ꝓceptione. ℣. bec autem actio. ℣. qõ
20 me. cau. In actionib⁹ † vero bone fidei fateor qõ p̃estãt post litis ꝯtest. quia ante omnia debet p̃ cedere qõ probet dolus non restituentis. vt bac e l. ⁊. ℣. eo. l. j. sed illa. ꝑbatio fit post litem contesta. ergo ⁊ iuramentũ hoc p̃estabit ante ℣niam: quia in actionibus bonefidei vna ℣nia tantuz⁹ ꝺ ferri. vt no. in. l. j. in p̃inc. de act. emp. j. ¶Sc̃o quero
21 vtrum † ob dolum defuncti iuretur in litẽ contra beredem. Rñ. si quidẽ reus decessit ante litem cõtesta. non iurat contra beredem. vt. C. eo. l. ij. ⁊. iij. ⁊ quasi per totuz: si vero decessit post lit. contesta. tũc aut loquimur in actionibus bonefidei. aut in f actionib⁹ stricti iuris. si in bonefidei: tunc si qdez ille dolus vel illa culpa in casu quo iurat ꝓpter culpam fuit cõmissus ante lit. cõte. iurabit contra beredẽ. vt. l. pe. C. eo. vt puta si reus hoiem debitum ante litis cõtesta. occidit ad quod facit. l. arbitrio. ℣. j. cum glo. ibi posita. Si vero ponas dolũ esse cõmissum post litis cõtest. tunc eǧ eo nõ iuratur in litẽ cõtra beredẽ. ar. l. eius qui delato ℣. g
e ℣. de iur. fis. Si vero [c]loquimur in actionibus stricti iuris arbitrarijs: tũc reo defuncto ante sententiam nõ videtur qõ possit iurari ex eius dolo contra beredẽ. Ratio quia non est cõmissus dolus q̃ dat iudici arbitriũ in deferendo istud iuramentuz cum cõmittatur solum in non parendo iudici. vel faciendo quominus pareri possit. vt dictum est. ¶Uenio ad sc̃ũ iuramentum in litem quod est veritatis ⁊ non affectiõis. ⁊ in hoc examinabitur intellectus istius versi. plane. dicebat. eñ Guar. q̃ hic loquimur de iuramento affectionis: ⁊ ideo est speciale in homine mortuo: secus esset i alijs speciebus. Assignat rationẽ quã dic vt in glos. q̃ hõ mortuus nõ est ad aliquẽ vsum. secus in alijs speciebus. Ista lect. est falsa. primo in eo qõ dicit qõ est speciale in homine mortuo male dicit: ℣. text. in fin. loquitur generaliter de re que non eǧat. ⁊ rei appellatio generalis est. vt. l. j. in fi. ℣. si certum pe. Item quia si poneremus bouem esse combustum. ita esset ad nullum vsum sicuti homo mortuus. Jtẽ dicit glo. male in eo q̃ intelligit qõ hic loquatur de iuramento affectionis. naz ℣pecie debita perempta ante sententiaz absq̃ dolo adhibito in peremptione cessat arbitriũ iudicis: vt. d. l. arbitrio. ℣. j. sed hic est buiusmodi. ergo ꝛc. Tenemus ergo lectu. Alzo. qõ hic loquitur de iuramento in litem quod est veritatis: ⁊ eodẽ modo intelligunt. l. cuz furti. j. eo. qõ an sit verum ibi dicam. et eodem modo intelligunt. l. si qñ. C. vnde vi. qõ est
f veruz. vt ibi pt⁹. ⁊ extra qõ me. cã. c. ñ. ¶De isto[f]
22 ergo iuramento in litẽ quod est veritatis † videamus quando p̃estari possit ⁊ qñ locum habeat. et glo. in. l. numis. in fi. vlti. gl. tenet indistincte quod
g habeat locũ cõtra omnes dolosos. s[g] Idẽ videtur in criminalibus. vt vult Bar. in. l. i. fi. j. eo. non etiam habent locũ quando quis conueniretur ex dolo alieno. vt per Bar. in. l. j. ſ. quãdo eǧ fac. tuto. neq̃ etiam in actionibus bonefidei vt bic per Alegã. in. ℣. colum. Panor. consi. cix. volu. ij. in fi.

↪Andre. Poma. Omnes dolosos. Ex doctrina Barto. bic glo. et docto. cõmuniter habes notare qõ licet regulariter damnaretur estimatio ⁊ interesse debeant probari per testes vel instrumenta ⁊ sic p probationes qõ tamen cõcurrentibus dolo aduersarij ⁊ p bandi difficultate poterunt iuramento probari. et hoc etiam tenent canoñ. c. fi. quod metus cau. Bal. in. l. prima. vltima char. C. de sententia. que p eo. Et facit glo. in. l. semper. ℣. hoc interdicto. bic allega. et qõ voluit Bald. ⁊ Alegã. in. l. qui accusare. C. de edẽdo. quod ꝑbato dolo notarij dãnum probak per iuramentuz partis. Ista tamen non habent locũ

↪Andre. Poma. Intellectus buius. l. patet ex predictis quia si nõ ↪Andre. Poma. ¶Si vero. An autez ista doctrina Bart. sit vera vide per Alexan. Sali. Ro. ⁊ Jas. bic qui in aliquibus Bart. impugnant.

↪Andre. Poma. ¶De isto. Vide Aleg. consi. xviij. col. fi. volumi. i. et consi. cxcvj. col. fi. volu. ij. et in. l. ij. col. j. ſ. titu. prozimo.

no. in. l. j. C. de sen. que pro eo qõ interest in fi. qõ. ⁊ videk tex. in. l. semper. ℣. hoc interdicto. qõ vi aut clam. bic vero glo. dicit melius ⁊ clarius qõ ad hoc vt istud iuramentuz possit deferri duo requirunk. ſ. dolus rei et missus a principio obligatiõis contracte vel ex postfacto: quia fuit in moza restituẽdi. vt. d. l. nũmis. in fi. ℣. eo. ⁊ hoc in eo qõ dicit post moꝛe. Item non requiritur dolus in parẽdo iudici sicut. ℣. dixi in alio iuramumis. in fi. qõ antẽ dicit difficultas probationis verũ dicit: q̃ probak in hoc tex. ⁊ in. l. seq. ⁊. l. si quãdo. C. vnde vi. ⁊ intelligo antẽ difficultatez ꝑbationis vbicũqꝫ res que petunk nõ possunt ad oculũ demonstrari: quia nõ extant. vt hic in fi. vel quia nõ apparẽt qõ est idem vt. l. cũ res. ℣. pe. ff. de lega. j. ⁊. d. l. numis in fi. ⁊. d. l. si quãdo. qõ est mẽti tenendum.

32 ¶Et ex hoc dicit Jnno. † q̃ si ego deposui apud te fardellum vel ci
a stam vel tapsam signatã ⁊ sigillatam[a]: ⁊ tu nõ restituis. vel restituis nõ signatam vel sigillatam: ⁊ sic arguik volus tuus in non restituendo vel designando q̃ stabitur iuramento actoris cõtra te de rebus que dice-
24 bank intus esse. ita notak ipe in. d. c. fi. extra qõ met. cau. ¶†Quero an qñ tale iuramentũ deferk iudex possit taxare sicut dixi. ℣. de iuramento affectionis. Rñ. qõ taxare potest anteq̃ iuretur. vt. d. ca. fin. extra qõ me. causa. ⁊. d. l. si qõ postq̃ vero iuratũ est taxare nõ potest quia redargueret peiurium partis. vt in auk. de iudi. ℣. oportet. posita. C. de iudi.
25 aut. nouo iure dixi. ſ. i. l. prozi. ℣. iurare. ¶†Quero an ob dolũ defunti deferatur istud iuramentũ cõtra beredẽ. Rñ. vt dixi. ſ. Aut dolus ꝓpter quẽ deuenitur ad istud iuramentũ fuit cõmissus ante litis cõ
26 testa. aut nõ. ¶Quero an ab † isto iuramẽto vel eius delatione possit appellari. Rñ. ista questiõ pendet ex eo q̃ habuisti! no. in. l. sed ⁊ si possessori. ℣. i. ⁊. in. l. nã ⁊ postea. ℣. fi. eo. ti. si enim dicimus qõ ex iuramẽto necessario oriak actio: statim sequik qõ posset appellari: quia non est tutũ aduersario expectare sententiã. ¶Quid enim si nunꝫ feratur ⁊ ageretur ex illo iuramẽto: vel peteretur executio: certe nõ esset cõsulti parti. ergo posset appellare. vt. l. ante sentẽtie tẽpus. quo. appel. non reci. facit. l. ait p̃tor. ℣. permittitur. ℣. de mino. sed si dicamus non oriri actionẽ. vt ego tenui vobis. tunc nõ posset appellari ꝓpter rationez cõem iuris nostri. vt. l. pe. C. quo. appel. non reci. ⁊. l. ij. C. de epis. audi. ⁊ videk casus in. l. generaliter. ℣. finantẽ illarũ. C. de inreiurã. licet sit arg. cõtra. ℣. de mino. l. intra vtile. dic vt ibi. ad qõ facit qõ no. per Jnno. in c. ñ. extra qõ me. cau. Sumitur expediti de hac difficili materia que a ne mine tractatur ⁊ nunꝫ intelleri nisi modo. Bar.

1 ¶Actio ex testamẽto qõ nõ semp habeat natur̃ actionis bõe fidei.

¶Tlias. Intellectus huius. l. patet ex predictis quia si nõ necessisset mozа vel ꝑcessisset ⁊ res eǧaret ita qõ nõ esset difficilis probatio nõ deueniretur ad hoc iuramentũ.

1 ¶Ultimo no. † ex hac. l. q̃ licet actio ex testamẽto habeat instar actionis bone fidei. vt. l. in minoriũ. C. in. q. cau. in integ. resti. nõ est necess. nõ tamen hoc est verum semper vt hic vides nam dicit nõ enim indeꝫ ꝛc. ⁊ actiones stricti iuris naturam sequuntur quantum ad iuramentum in litem non bone fidei. Bar.

1 ¶Dominus litis iurat in litem non alius.

2 Principalis qui per procuratorem litem contestatus fuit potest in litem iurare.

3 Procurator ⁊ coniuncta ꝑsona non admittunk ad iurandũ in litem.

1 ¶Ulgo. Dñs litis ỏz in litẽ iurare non alius. h. o. hoc intellige vt videmus. in. l. videamus. in p̃in. ℣. eo.

2 Jtẽ licet hic dicat † q̃ ille q̃ cõtestatus est litẽ suo nõie debeat iurare nõ alius: tñ puto q̃ si qs litigauerit per procuratorem tutorem vel curatorẽ licet ipse nõ sit litẽ cõtestatus: sed alius suo nomine admittur ad iurandũ. vt. d. l. videamus. versi. adolescens. solũ hic intendit
3 excludere procuratorẽ † cõiunctam ꝑsonã ⁊ similes qui non admittuntur ad iurandum in litem. Bar.

¶Jtutor. In actiõe tutele quia est bone fidei iuratur in litem. h. o. Bar.

1 ¶Juràs rem valere centum non est periurus si res valeat plus.

2 Hec lex an intelligak de iuramẽto in litẽ affectionis an vero veritatis.

3 Si iuramento adiiciatur plurisue an vitietur.

4 Testis qui super estimatione rei dicat q̃ valet centum si post publicationem fiat capitulum quod valeat centum quinquaginta quod, poterunt adhuc examinari.

5 Testis super possessione deponens dixit vidi tytium possidere decem annis ⁊ plus q̃ talis adiectio non operetur.

b ¶Um furti. [b]Qui iurat † rem valere centum q̃ va
1 2 ⁊ plus. h. o. ¶Quero † de quo iuramento hic loquatur. dicunt quidã de iuramẽto in litẽ qõ est affectionis lz hic agak actione stricti iuris. vt furti rei cõditiõe furtiua. ⁊ intelligit in homine subtracto. tenẽdo opi. Guar. i. l. in actiõibus. ℣. plane. ℣. eo. Et q̃ hoc sit speciale in hõe reprobaui vobis ibi: ideo alij dicũt q̃ hic loquik de iuramento in litẽ qõ est veritatis. Tu dic q̃ aut intelligas qõ hic agak actiõe furti: ⁊ tũc cũ ab ipso initio petak qũtitas. ſ. duplũ vel quadruplum nõ põt deferri iuramentũ in litẽ: qõ est affectionis. vt. l. numis.

a ¶Sigillatã. Adde etiam post Alexan. qõ pe. de anch. cõsi. cclxxxvi. incipiẽ. Ex facti narratione. dicit qõ stabik iuramẽto cõsideꝛata qualitate persone deponẽtis ⁊ cõditione depositarij. ⁊ hoc dicit determinarat scrinium defuncti alter autẽ asserebat ibi esse magnã quãtitatẽ ar
℣. e. Jtẽ qr nõ precipik parti. vt restituat rem. ⁊ iõ nõ põt esse illa cõtumacia q̃ inducit arbitriũ iudicis ad deferẽdũ tale iuramẽtũ affectionis: sed p ꝓpter dolũ aduersarij ⁊ ꝓpter difficultatẽ ꝑbationis si res subtracta nõ apparet deferꝛ iuramẽtũ veritatis. vt. l. numis. in fi. ⁊. l. in actiõibus. ℣. plane. ℣. ⁊. l. si qñ. C. vñvi. cũ fi. ℣z si intelligis qõ bic agak cõdictiõe furtiua: tũc si poneres reꝝ gdẽ b natũ ad rẽ restituẽdã: ⁊ cõtẽneret: tũc iuraretur in litẽ qõ est affectionis vt. l. q restituere. i fi. ℣. de rei vẽ. sed si poneres sp̃ẽm subtractã. peremptã ante ℣niam absq̃ dolo tũc cessaret iuramẽtum affectionis. vt. d. l. arbitrio. ℣. i. ⁊ baberet locũ iuramẽtũ veritatis. vt bic q̃ dolus arguik ⁊ est difficultas
3 ꝑbatiõis. vt. l. in actiõibus in fi. ℣. eo. ¶†Quero
c qd⁹ fi in iuramento adijcit plurisue. an vitiek. vt q̃ fic. q̃ bec. l. vetat. ergo ꝛc. vt. l. nõ dubium. C. de legi. Cõtrariũ est verũ. illud enim q̃ bic dz est vt oñdak iurãtẽ nõ esse piurũ. quasi dicat si nõ adijciak pluris ue. videbak prima facie piurus q̃ iurat de minori ꝓ esset qõ tollit iuris! consultus. qñ
4 qõ pluris est ꝛc. ¶Et p hoc dico † q̃ si testes fuerũt semel examinati sup articulo cõtinente q̃ res valet centũ. ⁊ postea post publicationẽ fieret arti culus qõ res valet cẽtũ ⁊ quinquaginta q̃ testis possit adhuc examinari: nõ eñ articuli sunt ℣ij: imo oĩo dinerſi. q̃ põt esse vnum ⁊ aliud. Decre tiste habẽt hũc casum extra de testi. c. de testibus. ⁊ ibi glo. x. c. cũ causa que inter economum. eo. tit.
d ¶Per hãc. l. põt determinari qõ † de teste q̃ di
5 xit vidi eum possidere. x. annis ⁊ plus. quã tangit glo. in. l. ab hostibus. ℣. sed qõ simpliciter. ℣. eǧ q. cau. ma. ⁊ per Guil. in. l. ⁊ si post tres. ℣. si qs. cau. q̃ talis adiectio nil operatur: quia quãdo aliquis interrogak. vt aliquid reddat certũ. ista adiectio ⁊ plus. tanꝫ incerta nil operak. vt bic. Jn alijs vero dispositionib⁹ posset aliq̃ operari. vt. d. l. ⁊ si post tres. ⁊ de verbo. signi. l. bec adiectio. ⁊. l. cũ filius. ℣. cum pater. ff. de lega. ij. Bar.

¶Jnstrumẽtis. Cõtra non ex
bibentẽ instrumenta iuratur in litẽ. h. o.

1 ¶Juramẽtũ in litẽ ex cã retractak ⁊ ex q̃ nu. j.
2 Jurare in litẽ an quis necessario cogatur.
4 Estimatio rerum furataꝝ in criminalibus qõ non probetur iuramento.
5 Juramentum quod in ciuilibus facit plenã probationem in criminalibus facit semiplenam.

¶Eperiuro. Juramentũ in
litez tnõ retra
1 ctak nisi ex causa. h. o. ¶Dicitur bic qõ o
2 ex necessitate qs iurat in litẽ. q̃ro vtrum hoc † sit verũ gl. dicit q̃ fic. nõ eñ põt tale iusiurandũ referri. hz ergo necessitatẽ vel iurare vel a lite discedere. Ego dico q̃ qs nõ hz necesse iurare vel a lite discedere. posset enim aliqs dicere. volo ꝑbare p testes. hoc ꝑbak in. l. semper. ℣. hoc interdicto qõ vi. aut clã. cũ gl. in verbo iudicis. cũ enim hoc iu
ramẽtũ sit inductũ in fauoꝛẽ eius cui defeꝛk põt illi renuntiare: secus in iuramento indiciali. in eo eñ hz necesse iurare vel referre nisi. recusẽt. ex cã. vt. l. manifeste. ℣. ti. j. vertit enim in illo etiã fauoꝛ deferẽtis qui litigare nõ vult. Hec obstat text. qm bic dicit de necessitate. quia debet intelligi qõ hoc iuramentum est introductũ ex necessitate. hoc est ꝓpter necessitatẽ ⁊ difficultatẽ ꝑbationis. vt
e in. l. in actionibus. in fi. ℣. eo. ¶El dic qõ quãdoop quis cogitur iurare. vt tutoꝛ vel curatoꝛ. nõ dico de iuramento in litẽ qõ est affectiõis: sed de eo qõ est veritatis. vt no. in. l. videamus. i p̃n. in. gl. fcda
3 super ver. admittendum. ¶Quero dicit † hic non facile: quero ex qua causa potest retractari. hoc iu ramẽtũ. dic vt in gl. [c] ¶Ultimo quero vidiſti. ℣.
e in. l. in actionibus. ꝓ qñ arguitur dolus rei. ⁊ est

↪Andre. Poma. ¶Cũ furti. Jste text. facit quod si duo testes fũtquoꝛũ vnus dicat ali quã summã. ali vero dicat vltra qõ non sunt ℣ij de quo vide alex. consi. cccix. col. i. volu. ij. ⁊ remissiue p eũ. l. q quartam. j. de leg. j. de duobus testibus vno plus altero referẽtibus vide Alre. consi. cxxvj. col. ij. Jas. in. l. cuz antigtas. col. iij. de test. Alre. in si mili cõsi. lx. col. ij. Jaſo. l. ij. col. pe. C. de bonõ. poſſ. Alegã. cõsi. cxix. col. ſi. vol. ij. ⁊ ꝛi. glvij. col. ij. vo. ij. ⁊ vide additi. ad Panor. c. licet ex quadã. ỏ test. col. pe. in addi. icipi. an] testes. et vide Ang. ⁊ Jmo. feli. l. c. cũ tu. col. v. in ver. ij. no. de testi. ⁊ signo. col. consi. ccxliij. col. vij.

↪Andre. Poma. ¶Quero quid. Vide Aleg. cõsi. lxiij. col. iiij. vol. ij. ⁊ in materia, vi ꝑ Aleg. i. d. l. q quartam. de leg. j.

↪Andre. Poma. ¶Per hanc. Animtavt per Geor. natam in repeti. cle. sepe. in. v. col. in fi. prin. de ver. sig. aleg. ỏi. cviij. col. iij. volumi. ij. Jmo. ỏi. lxxxiij. in fi. ⁊ consi. cv. in fi. Cardi. ỏi. cvij. Alre. cõsi. ciij. col. ij. ⁊ Soꝛi. cõsilio cxviij. col. iiij. vbi loquit in dictiõe aliquantulum.

↪Andre. Poma. ¶Ut in gl. vide cõcordata p Feli. in. c. decetero. col. ij. versi. sed credo etiaz per. ỏij. limita. de testibus. et ibi per Alret. in. j. colum.

Archivo Histórico Rosario

a ¶In criminali bus. Adde qđ de cidit Jo. an. in. c. j. de fo. cõpetẽ. in vj. in nouella. et Bald. in. l. j. C. de re. cre. z in. l. pscriptione. C. si cõtra ius vel vti. publi. vbi dicũt quod si a statuto caueẽ qđ de iniuria illata certo generi personarũ stetur iuramẽto offensi tale statutum quia est contra ius cõmune. l. omnib⁹. cõ test. babebit locuz solũ quo ad negotium principale: non quo ad fundandam intentionem iudicis cozam quo accusatur forensis tanqnã sortiatur ibi fozu ratione commissi delicti. vnde cũ. l. si quando loquaz quando ciuiliter intentatur iudiciũ non debet extendi ad alium casum cum illa dispositio sit ego: bitãs. Angtamen z Ro. contra Bar. tenẽt vt refert Alexa. cuius predicta sunt verba.

↪Andre. Poma.

b ¶Si parendi. Declara p Bart. c in. l. is cui. in pn. de condi. indebi.

↪Andre. Poma.

c ¶Quedam est. An institus sub conditione eã implendo videatur adire vide hic alios magie Jas.

↪Andre. Poma.

d ¶Causa finiendarus. In transactione siue alio quocunqz pacto simplici quod fit causa finienda rum litium vel liberationis nõ est locus penitentie an antez ystud vltimum sit verum vide Alexan. hic considera tamen quomodo possit hoc procedere in omni pacto conuento quod fit litium minuendarum causa nõ esse video quomodo possit pecunia dari vt a lite desendat qđ sit transactio nec obstat exẽplũ cõsi. alex. difficultas. pbationis iuratur de veritate in litẽ.

¶Pone statutũ huiꝰ tcinitatis imponit penam de furto z robaria scõm estimationem rei subtracte nunquid cũ de furto z de robaria criminaliter agit sufficit tale iuramentũ ad probanduz estimationẽ. qđ vꝰ per. l. cũ furti. Contrariũ est veruz. qz in criminalibus requirunt probatiões luce meridiana clariores z ista iuramenta que deferunt in locũ seu defectũ pbationis nõ habent locũ in criminalibus[a] vt habuitis no. in. l. iij. in pn. ff. ti. j. et de questio. l. maritus. fateoz tñ qđ tale[7] iuramẽtũ qđ facit[7] plenã pbationẽ in ciuilib⁹ faceret indiciũ forte sufficiens ad torturã in criminalibus. h. d.

¶De cõditione causa data z cã nõ secuta. Rub.

¶Quia dictũ est. ff. de cõdicti cõe certi gñali sequit videre de spãli. Itẽ qđ hic dicit de cõditi õe causa data dicit glo. z bñ qđ ponit ipropie. vt. l. dom⁹. in pn. j. de condi. inde. z ibi videbitis. Bar.

¶Datum ob causam causa sequta non repetitur sine fit expressa tacite siue expresse.

Implens conditionẽ quando videatur adire.

1 Iobre. Dati ob cãm cã secuta† cessat repetitio. secus si causa non fit secuta siue fuerit expressa siue ab vtraqz parte tacite intellecta. h. d. cum l. sequenti. ¶In. ff. si parẽdi. ⁹op. de. l. si repetendi. C. eo. Sol. ibi causa tacite abvna tantũ parte fuit intellecta hic fuit tacite actum ab vtraqz parte qz veniebat ex natura actionis. adde qđ no. de verb. ob. l. titium. simile in. l. non omnis. ff. si cer. pe. ¶Scõo op. dꝰ hic† qđ implendo cõditionẽ non vꝰ quis adire hereditatem qđ patet qz potest repudiare. cõtra. vt. l. iã dubitari. in fi. ff. de here. instit. Sol. dicit gl. ibi loquit in filio suo qtim plendo cõditionẽ statim est suus heres hic loquit in extraneo. pbatur in. l. cõditiõibus pupillus. j. de condi. z demon. ista sol. nõ est bona habito respectu ad ius pretoriũ qđ concessit beneficiũ abstinẽdi suis. vt. j. de acqui. here. l. cũ bonis. Sz bene est bona sol. habito respectu ad ius ciuile. et ideo ponitur alia solutio z vniuersaliꝰ tñ clarius dic aliquantulũ. Quedam est cõditio que consistit in nuda voluntatis expressione circa ipsam aditionẽ tunc implendo conditionẽ videt adire. vt. d. l. iam dubitari. in fi. Quã consistit condicio circa aliud z tunc aut est certũ qđ impleuit cõditionẽ animo adeundi z habetur pro adeunte vt hic aut nõ animo adeundi z hoc constat vel dubitatur quo animo fecerit z habeẽ pro nõ adeũte vt hic. ita debet intelligi. j. de acqui. here. l. cũ bonis. z. l. antistius. de condi. insti. l. si qs ita. z qđ ibi no. facit qđ no. de inoffi. testa. l. qui de inofficioso. Bar.

Sed z si fallsum. Hl. inducit banc. l. ij. ad. q. de muliere q dedit dotez viro qñ matrimonium non cõstabat de iure. de quo dic vt in. l. j. C. eo. z in. l. fi. j. de condi. sine causa.

17 ¶Datum ob causam quando possit repeti ex penitentia.

Quasi: est veritatis expressiuum.

Creditor: in diem põt petere quod caueatur sibi.

Debitor: in diem non tenetur cauere quando est ei cautum per exceptionem.

Cautio mutiana an. hz locũ in Jctibus remissiue.

Cautio mutiana prestatur a volente.

Quomodo possit agi vt fiat instrumentum de eo quod conuentum est.

Edi tibi. Si pecunia datur ne quis ad iudicem euocetur non potest repeti. licet de nõ vocando non caueatur. secus si ad iudicẽ quis vocetur. h. d. ¶Opp. datũ ob causam potest repeti ex penitentia. vt no. j. progimo. ff. z. l. si pecuniã. in pn. Sol. dicit glo. ideo hic non habet locum penitentia. quia res non est integra. dedi enim pecuniã ne ad iudicem iretur quasi decidi z veritatis† est expressiuum. quia in veritate transegi z decidi tecuz ex quo pacto tibi ade st pecunia quam tibi dedi. et mihi adest exceptio quam parasti mihi ex conuentione. ita vult dicere prima gl. z verũ dicit in casu ppõsito. Possumus etiã dicere z generalius loq qđ est speciale in contractu trãslactionis. qui licet sit cõtractus innominatus nõ est locus penitẽtie. vt. l. quãuis. C. de trãsac. istã nõ sequitur Jaco. bu. sed primam. Vel possumus loqui largius siue sit trãslactio: siue sit aliud pactum simpleꝛ. dũ tñ fiat causa finiendarũ† litiũ nõ est locus penitentie vt hic. z. d. l. quamuis. modo habemus primam glo. ¶Quidã vero largius adhuc loquunt qđ i omni pacto qđ sit cã liberatiõis nõ est locus penitentie vt. j. l. progima. §. j. qđ nõ placet. ¶Venio ad sequentẽ gl. que op. z eius oppositiones nõ vident adaptari ad tex. nã in nulla parte huius. l. dicitur qđ nõ debeat caueri. sed dꝰ qđ si nõ caueẽ non põt condici. tñ ex hoc videt tex. innuere qđ caueri non debet. si enim hoc deberet caueri ex natura Jctus tacite hoc videret actũ. ab vtraqz pte. vt. l. cuz qd. §. si cer. pe. ergo si nõ fieret locus esset cõditioni. vt §. eo. l. j. §. j. z ibi no. ¶Ad istud ergo opp. z vꝰ qđ imo debeat caueri. vt. l. in oibus. §. de indi. Solu. dicit gl. ibi loquitur in dandis: hic in faciẽdis. mirabilis intellectus est illius. l. in oib⁹. nec. l. pbaf. imo est §. l. q̃ dicit indistincte† quẽlibet creditorez in diem posse petere cautionem. vt. j. de priui. credi. l. si creditores. z. l. in possessionem. j. ex qui. cauin po. ea vꝰ etiã §. l. harum. z. l. egi. §. si fer. ven. et etiã contra. l. insulã. in fi. j. loca. vbi in facto caueẽ. vñ solu it glo. scõo qđ hic nõ fuit actũ expsse qđ caueret. Iste intellectus est mirabilior quã primus. innuit enim qđ. l. in oibus. non hz locũ: nisi in eo qui tenet ad diẽ ex obligatiõe expssa. sz hoc vꝰ cõtra regulã. d. l. cum quid. si cer. pe. quia tñ valet tacitũ quantum expressum. z cõtra predictã regulaz. l. si creditores. de pi. cri. ¶Alij dicunt qđ hic loquit in Jctib⁹ stricti iuris ibi in bonefidei. et hoc tenet glo. in aliquibus locis. vt. d. l. in omnibus. §. de indi. z. l. ij. §. j. solu. ma. qđ est falsum. z contra dictã. l. si creditores. de priuile. credi. z. l. in possessionem. §. j. qui. ex cau. in pos. ea. z. l. in omnibus.

4 dic ergo† qđ hic non dz caueri. qz cautũ est debitori per exceptionem quã hz. vt. l. j. §. si debitori. j. vt in pos. le. facit qđ no. j. eo. l. si pecuniam. §. plane. in gl. in verbo restituturũ. ¶Tertio op. de. l. mutiane. j. de condi. z demon. Solu. ibi loquitur in vltimis voluntatibus hic in Jctibus dicit gl. tz ergo qđ† cautio mutiana nõ hz locũ in contractibus. Aliud sentit glo. in. l. siue apud. acta. C. de transac. z ibi dixi. z dixi et in. d. l. mutiane. vbi gl. tãgit. tangitur etiã de verbo. ob. l. si ita stipulatus. tãgitur etiã in. l. j. C. de pac. in fi. glo. magne. Huic. examinat. hic non est nostra materia. dic vt plene dixi in. d. l. mutiane. tamen quantũ ad propositum dico qđ cautio† mutiana prestatur a volente. vt habeat vim conditionis implete. non autẽ exigit ab inuito. z ita loquitur hic. vnde si pecunia nõ esset hic data creditori. sed esset conuentum de vando sibi ne ad iudicium eaꝛ. z ipse vellet cauere de non eundo. an cauendo videatur implere contractum ex parte sua. ista est materia. l. fine apud acta. C. de trãsac. ¶Quarto opp. ᶜde. l. si pecuniã. §. plane repromittere. j. eo. glo. dicit vt ibi z bene. quia ideo hic non cauet. qz reo est cautum per exceptionem. vt dixi. ¶Opp. extra. glo. z videt qđ semper possim† agere vt fiat mihi instrumentũ de eo qđ conuenit inter nos. vt. l. sicut datam. C. de libe. cau. de fide instru. l. plures apochis. Sol. si ego vellez petere vt mihi fiat instrumentũ in quo appareat qđ ego dedi tibi centũ ne ad iudicẽ iretur hoc posset fieri per iura contraria. sed si peto vt caueas de nõ eundo hoc nõ possum. vt hic. Rõ. qz hic plus peto. sez vt de nouo obligeris de non eundo ad iudicem. sed in primo nõ peto qđ caueas de non eundo: sed vt facias apparere instrumentum de eo qđ actũ est. dixi plene in. l. si finita. §. eleganter. de dãinfec. Si tñ dictum instrumentũ nolles facere: nõ credo qđ ob hoc daretur condictio ob causam. nã qđ de hoc facias instrumentum non fuit actũ taciteꝛ vel expresse hic quia si bñ videris cõtinet repugnantiaꝫ vñ de cogita nisi volueris ponere exemplum in arbitramẽto. aduerte tamen si possit colligi aliqđ exemplum extra not. per Bar. l. j. in fi. §. de transac.

te vel expresse: sed venit ex equitate officio iudicis merito defectus illi⁹ cause hanc conditionem nõ parit: z hoc modo etiam possemus intelligere. l. istam. z fm hoc ofa[a] contraria que in glo. finanꝫ nõ facerent contra eam: qz posito qđ quis cogeretur ad cauendum nõ cogit: ideo qz tacitem reus qui dedit pecuniam potest repetere. quero an etiã poterit excepti̊onẽ obijcere. Respondeo: ista est materia illius. l. difficilis vbi pactũ C. de transac. dic vt ibi dixi. Bar.

1 ¶Seruus qui datus est vt manumittat infra certum tempus quando post tempus fit liber.

2 Si pecunia data est vt seruus manumittatur per recipientem pecunia quando post tempus efficiatur liber.

3 Si pecunia datur in sacculo non numerata pro seruo manumittẽdo qđ non fit emptio.

4 Actio prescriptis verbis potest appellari conditio z est personalis.

Idem erit. Si do pecuniã vt sticho manumittas nõ potest repeti qz nõ caueẽ de manumittendo nisi fuerit actum: sed põt repeti si dantẽ peniteat vel nõ manumittat: nisi qui debebat manumittere casu fuerit impeditus. h. d. ¶Opp. qđ iste† versi. sed si tibi. superfluat. ppter precedentẽ. Sol. in pn. volebat repetere: qz non cauebatur. In ver. sed si tibi. volebat repetere: qz nõ. manumittebat vel ex penitentia. ¶Scõm hoc op. ad pn. z videtur qđ caueri debeat: vt. l. si pecuniam. §. plane. j. eo. nec potest dicere qđ ei qui dedit pecuniã fit cõsultũ p exceptionẽ fm qđ dixi in pn. legis. Sol. si ponimus datum vt stichus manumittatur simpliciter nõ adiecta die vel conditione: tunc dico qđ non potest peti cautio cũ sit in potestate actoris petendi statim qđ manumittatur vt videbis not. in. l. j. progima. Sed si ponamus qđ fuerit actum de manumittẽdo ad diem: tunc fateoz qđ põt peti cautio: si tñ non prestaẽ nõ inducit cõditio ob causam: qz non petit ex eo qđ fuerit actum tacite vel expresse vt modo dixi in pn. §. ¶Secundo oppo. z vi detur qđ nõ sit locus penitẽtie: vt. §. ea. l. in pn. Sol. vt ibi dixi. ¶Tertio opp. ad versi. qđ si ita. z videt qđ sibi contradicat. dicit enim qđ nõ potest ante diẽ repeti nisi peniteat. nam repetẽdo videtur eum penitere: vt l. actione. in pn. pro socio. Solu. z aduerte qz hoc est valde subtile. Jurisconsultus hic respexit medium per qđ in libello cõcluditur. Aut emi condico qz nõ manumisisti ante diem. z tũc succumbã: aut cõdico qz me penitet et obtinebo: tunc fateoz qđ ista penitentia probaẽ per istũ libellum: z hoc videt sentire glo. ¶Itẽ op. dicitur hic qđ post diẽ potest repeti. Contra. C. si man. ita fue. alie. l. si is. z. j. eo. l. si pecuniã. §. j. in fi. §. glo. pro solutione vacillat multũ hic. z in cõtrarijs. z in l. naturalis. §. at cũ

1 do. j. de prescri. ver. tu tñ† ex omnibus vt habeas claritatem dicas. aut ego do tibi seruũ meũ vt eũ manumittas infra certũ tps: tũc aut fuit cogitatũ de certo actu manumittẽdi: z post diẽ non efficit liber ex constitutione: vt. j. de verb. obli. l. qui rome. §. flauius. z ibi no. Aut nõ fuit actũ de certo actu: z tunc efficitur liber: vt. l. si pecuniam. §. j. in fi. j. eo. cum si.

2 Aut nõ dedi† tibi seruum meum: sed dedi tibi pecuniam vt tuũ manumittas: z tũc ego emi seruum tuum: z apud te dimisi vt manumitteres et tunc post tempus efficitur liber ipso iure ex cõstitutione. l. si is qui. C. si man. ita fue. alie. Aut nõ emi: sed sic simpliciter dedi pecuniam vt manumitteres: z tunc post tempus cõstitutio nõ facit eum liberũ: vt hic et l. naturalis. §. at cum do. j. de prescrip. ver. z. l. nõ ois. in pn. §. si cer. pe.

3 quicquid ibi glo. dicat. † Aut dubitatur vtrum emerim vel nõ: z tũc aut dedi pecuniã nõ numeratã: sed tanꝫ speciẽ in sacculo: z non fuit emptio serui. ita loquit hic fm vnã lec. z. d. §. at cũ do. Aut dedi pecuniã numeratam: z tunc aut ille corresponder vero pretio serui: z presumit emptio vt. d. l. si is. C. si mãci. ita fue. alie. Aut non corresponder vero pretio: sed multominus: z tunc non videt emptio sed cõtractus innoiatus: vt hic fm Pe. z quosdã alios modernos. Que distinctio videt probari de regu. iur. l. semper in stipulationibus. z qđ ibi nota. Ratio predictorũ est: qz quando ego emi video: tibi tradidisse seruum ppriũ merito succedit constitutio post tempus z facit eum liberum. vt. l. si pecuniam. §. j. j. eo. z ad predicta facit qđ no. per Ly. C. eo. l. si liber. z predicta oia intelligas nisi conditio serui repugnaret: qz ex aliqua causa forte ad libertatẽ produci non posset: ita etiam intelligitur hic fm vnam solutionẽ. Quãdoqz do tibi pecuniam vt manumittas seruũ alienũ: et tunc nullo casu post tps constitutio succedit ne domino fiat iniuria: z hoc modo etiam potest intelligi hic fm aliam lectu. z dictũ. §. at cum do. ¶Venio ad v. sed z si stichus. dicit hic qđ si stichus decessit ante moraz cessat repetitio. Contra. j. eo. l. si pecuniam. §. sed vbi. solu. dicunt quidam cessat repetitio quasi causa non sequuta vt hic: sed ex penitentia debet distingui: vt dicit in. l. trarijs. quo casu quando ago ex penitentia debet distingui: vt dicit in. l. contraria. z hoc verum. ¶Venio ad ver. quinimo. dicit hic stichus mortuo cõpetere cõdictionẽ. Contra: conditio ob causam datur ad repetendum quod est datum non ad consequendum quod est promissum. vt. l. i. in fi. de re. permu. Solu. dicunt quidam qđ hic loquitur de certi cõdictio

4 ne generali. † Alij quod hic loquitur de actione prescip. ver. que potest appellari conditio. ideo qz personalis est actio: z ista cõmuniter tenetur Alij dicunt qđ hic est casus specialis in quo datur condictio ob causam ad sequendũ. promissum. simile. j. eo. l. si pecuniã. §. itẽ si qs. et. §. Iz si accepit. sed cõiter ista nõ tenet: vt ibi dixi. ¶Opp. z videt qđ cõpetat actio de dolo. vt. C. de dolo. l. cũ proponas. ergo condictio de qua loquitur hic cessat. vt. l. j. z. ij. de dolo. Sol. si hic intelligas qđ loquit de certi condictione generali nõ obstat: qz ꝯrret cũ actione de dolo tanꝫ generalis. sed si intelligis de actione scriptis verbis. dicit glo. qđ ibi fuit cõtractus facio vt des. hic fuit do vt facias. certe illa est multũ difficilis. l. tñ q̃tum ad propositũ si volo agere vt obseruentur promissa competit actio prescriptis verbis ita loquitur hic. Si vero volo repetere id quod est datum si quidem est repetibile habet locum cõdictio ob causam: vt per totum istum tit. sed si non est repetibile tunc habebit locum actio de dolo: z dolo tuo fui inductus ad hoc faciẽdum. vt. d. l. cum proponas. loquitur enim cum est data libertas que non potest repeti. ¶Ultimo quidã dicunt ex hoc §. quod moza inducit hanc cõditionem quod glos. non placet. dicam in dicta. l. si pecuniam. in princ. vt. j. eodem. Barto.

Si liber homo. Si cã ob quam datur sequatur de facto. z nõn de iure competit repetitio. nec distinguitur sciens an ignorans quis recepерit. h. d. ¶No. summarium. ¶Oppo. de. l. si procurator. §. si liber homo. j. manda. Solu. ibi: dedit de pecunia pertinente ad manumittentẽ hic ad manumittendum. Bar.

1 ¶Filius qñ possit corrigere patrẽ.

2 Si causa pro qua est data pecunia fit sequnta non tamen ex causa qua data fuit quando competat re petitio.

3 Ad exceptionẽ parandã qđ non referat a quo fiat dũmodo fiat remissiue.

Si quis quasi. Si pecunia data vt aliqđ ex certa causa sequaf si illud postea sequeẽ: nõ tñ ex eadem causa competit repetitio. Itẽ defectus cause a dante tantũ in mente retentus hãc cõditionẽ nõ parit h. d. ¶Opp. qđ filius nõ debeat corrigere patrẽ vt in auc. de nup. §. et ita. fol. circa distractionem z administrationẽ bonoꝝ nõ debet corrigere: vt ibi et. l. cum opz. §. nõ aũt. C. de bo. que lib. sed de iure potest: vt hic. ita dicit glo. posset etiã eũ circa administrationem bonorum corrigere qñ eius pdigalitas esset multa. C. de sen. paſ. l. fi. z. j. ad treb. l. impe

2 rator. ¶Opp. qđ hic nõ cõpetat repetitio qz causa ob quã data est pecunia sequnta est scz libertas et fuit sequnta de iure scz ex testamẽto. sol. huiꝰ timore dicunt quidã qđ hic datur cõdictio sine causa nõ ob causam. Tu dic fm glo. aut debebaf hic libertas p fideicõmissum aut directo. Si per fideicõmissum z sequuta est manumissio nõ põt habere locũ condictio ob causam. sed sine causa. nã causa sequuta est z fic cessat ob causam. sed qz causa dãdi fuit iniusta ideo habet locũ sine causa: mihi videt qđ etiã tũc cõpetat cõdictio ob causam. nã causa progima ob quã pecunia daf est vt relictũ libertatis purificet: vt. §. c. l. i. §. i. sed istud nõ est sequtum ergo hz locũ cõdictio ob causaz. Si vero erat relicta libertas directa tũc dicit glo. qđ cõpetit condictio sine causa tanꝫ generalis. Itẽ cõdictio ob causam. qz nõ habet libertatẽ ppter eã dationem

b quã fecit q̃ requirit vt. §. ppi. §. zf. sibi videt qđ si pecunia fuit data post aditã hereditatẽ. tunc dicit gl. verũ simpliciter qz iam erat liber homo. Si vero fuit data ante cum iam nõ esset liber homo tũc est dicendum idem q̃ in libertate relicta per fideicõmissum. ¶Itẽ op. z videt qđ sufficiat libertatẽ sequi quocũqz modo. vt. l. cum seruus. j. de vb. ob. Sol. expone vt ibi in glo. z etiam hic. z cessat contrarium qz debet intelligi dũmodo habeat libertatem per eum cui pecunia est data vel promissa.

3 ¶† Sed cõtra boc op. † quãtum ad exceptionem parandam nõ refert a quo fiat dũmodo fiat. vt. l. si puellã. C. si man. ita fue. alie. ergo quãtũ ad defendum heredes ne conueniantur cõdictione ob causam. non refert a quo fiat. solu. vt dicam vobis j. eo. l. si pecuniam. ¶Quero vtrum ista pecunia possit repeti condictione indebiti. glo. hic dicit qđ non quod dic vt dicam in. l. is cui heredi tas. j. de

55

Universidad del Rosario Archivo Histórico

cōdi.inde. ¶ Uenio adver. q̄ p̄. ⁊ opp. de.l. si quasi. j. de pigno. act. Solu. ibi fuit cā ab vtraq; parte in mente retenta hic ab vna tm̄. facit q̄ no. s. eo. l. j. ſ. i. ⁊. ſ. ſi cer. pe. l. non omnis.

Subtilius. Si q̄s meū est tibi trado tanq̄ tuū nō trāſſero dominium. h. d. Iſte. ſ. cōtinuaſ cū p̄cedēti. vñ magis dī ⁊ esse vīſ. q̄. ſ. Materia iſtā q̄ tractat de erroꝛe qui impedit trāſlationē dñij habuiſti in. l. cū fundus. ſ. ſeruū tuū impune. s. ſi cer. peta. dicemus in. l. j. s. de offi. procu. ce. et digi in. l. eius qui in prouincia. s. ſi cer. pe.

Quamq̄. [a] Habeſ cōditio p impleta q̄n is g implere dz impedit facto eius q ex impleméto teneſ. ¶ Op. de. l. si pe culiū. ſ. de illo. j. de ſta. li. Sol. ibi plegatū erat pe culiū ſeruo. hic ſeq. ¶ Sp. q̄ nullū est h heredis impedītis cōmodū. nā teneſ legatario actione in factū. vt dz in ſi. tex. Bloſ. rīdet q̄ est cōmodū. q̄ teneſ ad. g. in gñe nō ad illa q̄ erāt in peculio. certe hoc cōmodū modicū est. dicas ergo q̄ daſ hoc cōſiliū heredi de rigoꝛe: dz de egtate ſuccurrīſ legataꝛio p actionē i factū qua egtate ꝑiderata nullū est cōmodū heredis. ¶ Sp. q̄ de egtate etiā vī q̄ ei in cui⁹ ꝑſona dz impleri ꝑditio nō ſubueniaſ. vt. j. ſi quis omiſ. cau. teſ. l. ſi q̄s ſub cōditiōe. Sol. illud q̄ est ſolnēdū in vi. ꝑditionis ex teſtō: nō pōt peti de rigoꝛe. nec de egtate. vt. l. cōtraria. ſed hic equitas fundaſ ex alio q̄ ex teſtō: ſc; q̄ heres ſeruū no lentem ſoluere impediuit. Bar.

Iquis accepto. [b] Si cā p pter quā debitoꝛ: liberaſ non ipleſ agit. vt in priſtinā obligationē reponaſ. ¶ Pro declaratione buiꝰ. l. q̄ro q̄d ꝑdicaſ. gl. diſtinguit notabiliꝛ. Aut debitū q̄ fuit remiſſum erat liquidū. ⁊ cōdicif ipſa pecunia. vt. j. e. l. ſi mulier. Aut nō erat liquidū ſ; erat forte in diē. vel ſub ꝑditōe ⁊ cōdicif. vt in priſtinā obligationē reponaſ. vt. j. de iur. do. l. licet. ¶ Ad hoc op. de. l. ob cauſam. j. de p̄ſcrip. verb. Sol. ſm̄ verā ſolutionē fateoꝛ q̄ poſſet agi cōtra ceſſantē adimplere p̄miſſa actione incerti. ſ. pſcri. vb. vt ibi: ⁊ ēt ꝑdictiōe ob cām vt h. ¶ Op. de. l. ſi. j. de iure do. Sol. ibi: acceptilatio habebat tacitā cōditionē ſi mīrimoniū ſeq̄ret h nō. ¶ Extra op. de. l. cū mota. C. de trāſac. vbi nō daſ condictio ob cām. Sol. ibi: actio q̄ erat remiſſa nō poterat ex conſenſu partiū reſtaurari q̄rela inofficioſi. Itē actio deſcēdēs ex delicto. vt. l. ſi vnus. ſ. pact⁹. s. de pac. merito nō pōt ꝑdici vt ſe reponat in priſtinā obligationē. ¶ No. ergo ex hac. l. cū glo. ſua q̄ quādo ſtatim poſſum petere debitū nō cōpetit mihi actio vel iudicis officiū: vt debitū illud p̄mittas. ceſſat enim equitas. In cōtrariū facit. l. ſi finita. ſ. clegāter. j. de dā. infec. ſed ibi erat debitū quodam extraoꝛdinario iure. vt ibi dixi.

☞ Penitentia q̄ſi faciat locum conditioni.

Preparatoria quod nō faciunt definere rem eſſe integram.

Sponſalia ſunt initium matrimonij.

Implens cōtractum ex eius parte q̄ poteſt penitere: ⁊ quando. nu. 11.

In Ictibus innoīatis facio vt des ⁊ facio vt facias q̄ſi habeat locum penitentia.

In oībus Ictibus innoīatis hz locū penitentia.

Ratio quare in Ictibus innoīatis daſ penitētia.

Quando obligatio debet impleri ex rei interuentu hz parti penitere ⁊ rem non accipere.

In mādato depoſito ⁊ ſocietate licet penitere.

Libellus in cōdictione ob cauſam ex penitentia.

In cōtractibus q̄ſi ſit locus penitentie.

Ex parte eius cui eſt impletum nō eſt locus penitentie. ⁊ nu. 4.

Si do pecuniam alicui vt vadat pro me romam quando dicatur contractus locationis ⁊ cōductionis vel contractus innominatus.

Repetitio quando cōpetat ex defectu cauſe.

Q̄ñ p̄ſumaſ cauſa finalis vel impulſiua. remiſſiue.

Condictio ob cauſam q̄ habeat locū in Ictibus innominatis ⁊ q̄ſi actio de dolo.

17 In omni datione ob cauſam licet non reſultet cōtractus innominatus habet locum condictio ob cauſam.

18 Condictio ob cauſam vt cōpetat eſt neceſſe q̄ agēs pfecte Ictū ipleuerit.

19 Si Ictus eſt ab vtraq; parte perfectus ⁊ poſtea ab vna parte impleme tum reſcinditur habet locum condictio ob cauſam.

20 Condictio ob cauſam ad quid detur.

21 Si ptās electꝰ fecit ꝑparāmēta ⁊ poſtmodū ire nō potuit. remiſſiue.

c **Specuniam.** In Ictibꝰ innoīatis ſi ex vna pte impleſ ex alia non ꝑpter cauſam ceſſat ꝑdictio ob cām. quaſi cā nō ſequuta: ſed hz locū ex penitētia: dūtū aduerſe parti de indēnitate ꝑſulaſ. h. d. Hinc diſt inſtres partes. Primo dicit ceſſare cōditionē quaſi cā non ſequuta. Scōo dicit eā habere locū ex penitētia. Tertio iſtud dictū limitat: vt in dēnitati aduerſe partis cōſulaſ. ſcōa ibi: hz cū liceat. tertia ibi: niſi forte.

1 ¶ Tu habes hic q̄ penitētia facit locū huic conditioni. Cōtra. ⁊ aſſumo glo. mag. ⁊ opp. de eo q̄ habeſ. j. eo. l. q̄ ſeruus. Dicūt quidam q̄ ibi loquif q̄ñ Ictus eſt celebratus gratia vtriuſq; hic gratia dantis tm̄. Glo. reſpondēdit. nā ⁊ hic gratia vtriuſq; fit: ſc; datio cauſa recipiētis et ire cauſa dantis: ⁊ tū eſt locus penitētie. ſimile. s. eo. l. iij. ſ. i. Glo. iſtorū opi. inſideliter recitauit: nam bene videbaſ ipſis q̄ hic cōtractus fiebat gratia vtriuſq;. ſed ipſi dixerūt diſtinguēdū eſſe: an factū q̄ō erat explicandū poſt datā pecuniā: vt ire capuā fieret gratia dātis vel gratia vtriuſq;. ⁊ hoc mō recitaſ in ſequēti glo. ſuper verb. repetiſ. ⁊ intelligēdo ſic forte iſta ſol. nō eſt mala ſm̄ quoſdā. vt. j. dicā. ideo glo. ſol. cōtrariū aliter: q̄ res hic erat integra: ⁊ ſic locus eſt penitentie. in. l. q̄ō ſeruus. non erat res integra. ¶ Aduerte ex hac gl. cōiuncta tex. apparet q̄ preparatoria nō faciūt rē deſinere eſſe integrā vt hic. ⁊. l. ſi defunctus. s. de pro cura. ſecus ſi de aliquo facto aliq̄d incipiaſ. vt. d. l. q̄ō ſeruius. ¶ Sponſalia ſunt initium matrimonij. pro hoc facit. j. de pollicita. l. i. ſ. cepiſſe.

¶ Contra hoc oppo. extra glo. j. ea. Sed ⁊ ſi quis dederit. vbi eſt ceptū aliquid de eo q̄ erat fiendū: ⁊ tū locus eſt penitentie. Sol. dicit Jac. de are. vt colligiſ ex diffinitiōe ſua quā facit ⁊ refert Cy. in. l. ſicut. C. de act. ⁊ obli. q̄. l. q̄ō ſeruius. loquiſ q̄ñ illud q̄ poſt dationē erat fiendū reſpicit cōmodū vtriuſq;. ſ. itē ſi q̄s. loquiſ q̄ñ reſpicit cōmodū dantis tm̄. et ſm̄ hoc videſ bona ſolu. poſita in prin. gl. recte intelligēdo q̄ nō placet. nā ſiue id q̄ eſt faciendū reſpicit cōmodū dātis tm̄ ſiue vtriuſq; idē iuris eſt ⁊ eadē ratio. vt. j. videbis. Preterea. ſ. itē ſi q̄s. nō reſpiciebat cō modū dantis: ſed tertij ſc; manumittēdi. Rūdeo ergo ad. l. q̄ō ſeruius. q̄ illud eſt ſpeciale fauoꝛe matrimonij ſiue matrimoniū illud ſit ꝺbendum inter dantē ⁊ recipientē: ⁊ ſic gratia vtriuſq; ſiue inter extraneos ⁊ ſic nō reſpiciat cōmodū dātis. caſus eſt in. l. ſi ego. in prin. ⁊. j. i. vbi hec ſol. ꝑbatur ad literā. j. de iur. dot. ¶ Opp. in cōtractibus innoīatis pōt agi vt q̄s cogaſ implere q̄ ꝑmiſit. vt. j. de p̄ſcrip. ver. l. naturalis. p totam. l. ergo apparet q̄ nō eſt locus penitētie. Sol. dicit gl. ⁊ bene ⁊ q̄ penitentie locus eſt ex parte eius qui impleuit cōtractū nō ex parte eius cui impletū eſt. cū enim ipſe ſit pfecte obligatus nō pōt penitere: ſed poteſt agi contra eum vt impleat. vt in cōtrarijs. ille vero qui impleuit poteſt penitere ⁊ repetere q̄ dedit. ita loquitur hic ⁊. s. eo. l. iij. ſ. i. ¶ Contra hoc op. ea que facta ſunt non poſſunt repeti. vt. l. ſi non ſortē. ſ. liber tus. ſ. de cōdi. inde. vñ videſ q̄ nō ſit locus penitētie. Huius timore dicit glo. q̄ hoc quod de penitentia dicif habet locū i do vt des: ⁊ do vt facias: ⁊ in permutatione. q. d. in facio vt des: vel in facio vt facias nō habet locum: q̄ poſtq̄ eſt factum ceſſat penitentia. Illud etiam videſ tenere Jac. de are. ⁊ Cy. qui recitauit eum in. d. l. ſicut. de actio. ⁊ oblig. Certe etiam ſ in facio vt des ⁊ facio vt facias poteſt habere locum penitentia quādo ex aliqua parte nil eſt impletum. Item quādo ex vna parte eſſet impletum ſi eſſet tale factū quod poſſet repeti: vt vacuam poſſeſſionem tradi ⁊ ſimilia haberet locum iſta lex: ſcilicet repetitio. vel ſi peto vt te reponas in priſtinam obligationem. vt. s. l. proxima. Item quando eſt tale factum quod non poteſt repeti: licet non detur conditio ob cauſam ad repetendum: tamen datur de dolo in locum illius condictionis ob cauſam. vt. l. cum proponas. C. de dolo. ⁊ ibi tangitur per docto. ⁊ ibi dixi. Preterea poteſt eſſe datio talis que non poteſt repeti vt datio libertatis. vt dicta. l. cum proponas. ⁊ ſic non eſt facienda diſtinctio inter contractus innominatos: quia in omnibus idem videtur. ⁊ hoc puto verū. Tamen Bul. de cug. in hac materia eſt in mirabili opi. dicit eſſi q̄ ſolū in contractu do vt facias locus eſt penitētie: ⁊ non in alio. vt hic. et. l. iij. ſ. i. s. eodem. quia in alio nulla. l. reperitur. Preterea quod in contractu permutationis non ſit locus penitentie videtur probari in. l. i. j. de rerum permuta. Ratio dicit ipſe: quia contractus innominati iudicantur ſm̄ naturam contractuum innominatoꝝ: um quibus equiparantur. vt. l. i. ſ. ſi quis ſeruum. j. depoſi. et. l. eum qui. ſ. ſi rem inſpectoꝝ i. j. cōmoda. ſed iſte contractus aſſimilatur mandato. merito debet eſſe locus penitentie ſicut in mādato. hoc quod ipſe dicit non placet. nam do vt des ſimilatur emptioni do vt facias conditioni non mādato. facio vt facias equiparatur mandato. hic eſt tex. in. l. naturalis. ſ. i. ⁊. ſ. ſed ſi facio. ſ. de p̄ſcriptis verbis. ſed poſito quod do vt facias equiparetur mandato tamen non eſſet locus penitentie quantum ad repetendum id quod datum eſt. vt. l. ſi militem. et quod ibi notat. C. eodem. ſed quantum ad impediendum ne fiat ſic. Preterea illa et eadem ratio que eſt in contractu do vt

6 natis. vt. j. dicam. ⁊ ſic teneo q̄ in omnibus contractibꝰ innoīatis habeat locū penitētia. ¶ Sed contra hoc op. de. l. ſicut. C. de actio. ⁊ obli. ſolu. ibi loquitur in cōtractibus innominatis. hic in innominatis. iſta eſt vera ratio. dicit glo. q̄ ſicut ſunt debiles in obligatione inducēda: q̄ cōſenſu nō cō trahunt. vt. l. iuriſgentiū. in prin. s. de pac. ſic ⁊ in obligatione retinēda ſunt debiles: ⁊ ſic penitentia diſſoluunt. ita dicit etiā Dy. in. l. ſtipulationes nō diuidunt. in ſua diſtin. magna. Tu dic clarius ſm̄ Jaco. de are. ⁊ Cy. refert in. d. l. ſicut. Contractus innominati anteq̄ cōpleanť nō ꝓducunt obligationē ciuilem: vt. l. ex placito. C. de re. permu. cum ergo nullus contrahentiū ſit ciuiliter obligatus: merito poteſt penitere: ⁊ eodē modo poſt cōtractū impletū ab vna parte ille qui impleuit poteſt penitere: q̄ implendo obligauit alium ſibi nō ſe alteri ⁊ hoc no. in. d. l. ex placito. ⁊ iſta ratio: q̄ obligatio nō eſt cōtracta eſt generalis ⁊ vigens ad omnem ſpeciem cōtractus innominati. preterea q̄ñ ꝺbligatio debet impleri ex interuētu rei: licet parti penitere ⁊ rem nō accipere: vt. l. qui pecuniā. s. ſi cer. peta. ⁊. j. que res pigno. oblig. poſ. l. pennl. ⁊. j. qui po. in pigno. ba. l. j. ⁊. l. potioꝝ. in princi. ſed contractus nominati ſtatim ab ipſo initio ſunt perfecti et eſt nata ciuilis ⁊ naturalis obligatio ⁊ actio. vt. d. l. iuriſgentium. in prin. merito nō hz penitere. vt. l. ſicut. C. de actio. ⁊ obl. ¶ Contra hoc opp. quod etiam in contractibus noīatis hz penitere: vt ¶ in mādato depoſito ⁊ ſocietate. Glo. fatetur contrarium quod in illis fallit. ita dicit hic ⁊ i. d. l. ſicut. ⁊ idem Dy. in. c. quod ſemel. de reg. iur. lib. vj. Alij dicunt ⁊ melius q̄ō in illis nō fallit. nunq̄ enim hz penitere ab eo in quo obligatio eſt cōtracta: vt in. l. in cōmodato. ſ. ſicut. j. cōmoda. ⁊. d. l. ſicut. de act. ⁊ oblig. vñ in mādato nō ſum obligatus ad tenendum te procuratoꝛē ꝑpetuo. merito poſſum te reuocare. Idem in depoſito ⁊ ſocietate. ⁊ predicta tenent doc. in. d. l. ſicut. de act. ⁊ obli. ⁊ bene. ¶ Item opp. in cōtractibus innominatis. hz nō ſit nata ciuilis obligatio: tñ eſt nata naturalis q̄ impedit re petitionē ſoluti: vt. l. naturaliter. de condi. indebi. ergo illud quod ſoluiſti nō potes repetere ex pe nitentia: q̄ naturaliter erat debitum. Reſpōdeo nō erat debitū naturaliter ſimpliciter. Sed debebam centū vt ires capuā ad recipiendū. ad iſtud tuū ire capuam nullo iure eras obligatus: vt. d. l. qui pecuniam. s. ſi cer. peta. ſi ergo ex penitentia tollitur ne eas capuam: vel ne impleas cōtractū ex parte tua tollit obligatio naturalis q̄ tenebať tibi ſoluere: ⁊ ſic apparet modo omnino ſoluti ꝺ indebitū q̄ ergo hic dicif q̄ poteſt penitere nō intelligas eius q̄ dedi principaliter: q̄ cū ad id eſſet naturaliter obligatus non poteſt penitere: ſed intelligas quod peniteat cū de eo q̄ per aduerſam partē eſt faciendum. Et ex hoc apparet mediū p quod in libello cōcludif. ¶ Si quis tū diceret in libello repeto decē que dedi: q̄ penitet me dediſſe hz impoꝛpziē loquaſ: tamen iſtū libellū non reprobo: nā cū de hoc nō poſſit penitere: niſi quis penituerit de eo quod eſt per aduerſarium faciendum. videtur etiam de illo penitere. vt. l. illud. de acqui. heredi.

b ¶ Dis expeditis Aduerte. q̄ō imo quoties mādatū deciſſet cām contractui noīato q̄ō tūc eſſet locus ꝑpenitētie. tex. l. cum plures. ſ. manda ui. ⁊ ibi Bar. not. ff. loca. quē caſum dicunt ibi eſſe frequentem Alberi. ⁊ Paul. ⁊ ideo no. alius eſt caſus in quo etiā in cōtractu inominato licita eſt penitētia quē ponit Bart. ī l. q̄ō ſcitis. in. j. cōlū. in ſi. de agri. et cenſi. lib. xj. aduerte tñ q̄ō limitatio barto. loquiſ ī cō tractu locationis ⁊ ipſe alleg. ll. ſeq. in ſocietate quilibet. l. ſi cōuenerit j. pro ſocio.

11 ¶ Contra hoc op. de tacto. ⁊ obli. ſolu. ibi loquitur in cōtractibus innominatis. hic in innominatis. iſta eſt vera ratio. dicit glo. q̄ ſicut ſunt debiles in obligatione inducēda: q̄ cōſenſu nō cō trahunt. vt. l. iuriſgentiū. in prin. s. de pac. ſic ⁊ in obligatione retinēda ſunt debiles: ⁊ ſic penitentia diſſoluunt. ita dicit etiā Dy. in. l. ſtipulationes nō diuidunt. in ſua diſtin. magna. Tu dic clarius ſm̄ Jaco. de are. ⁊ Cy. refert in. d. l. ſicut. Contractus innominati anteq̄ cōpleanť nō ꝓducunt obligationē ciuilem: vt. l. ex placito. C. de re. permu. cum ergo nullus contrahentiū ſit ciuiliter obligatus: merito poteſt penitere: ⁊ eodē modo poſt cōtractū impletū ab vna parte ille qui impleuit poteſt penitere: q̄ implendo obligauit alium ſibi nō ſe alteri ⁊ hoc no. in. d. l. ex placito. ⁊ iſta ratio: q̄ obligatio nō eſt cōtracta eſt generalis ⁊ vigens ad omnem ſpeciem cōtractus innominati. preterea q̄ñ ꝺbligatio debet impleri ex interuētu rei: licet parti penitere ⁊ rem nō accipere: vt. l. qui pecuniā. s. ſi cer. peta. ⁊. j. que res pigno. oblig. poſ. l. pennl. ⁊. j. qui po. in pigno. ba. l. j. ⁊. l. potioꝝ. in princi. ſed contractus nominati ſtatim ab ipſo initio ſunt perfecti et eſt nata ciuilis ⁊ naturalis obligatio ⁊ actio. vt. d. l. iuriſgentium. in prin. merito nō hz penitere. vt. l. ſicut. C. de actio. ⁊ obl. ¶ Contra hoc opp. quod etiam in contractibus noīatis hz penitere: vt ¶ in mādato depoſito ⁊ ſocietate. Glo. fatetur contrarium quod in illis fallit. ita dicit hic ⁊ i. d. l. ſicut. ⁊ idem Dy. in. c. quod ſemel. de reg. iur. lib. vj. Alij dicunt ⁊ melius q̄ō in illis nō fallit. nunq̄ enim hz penitere ab eo in quo obligatio eſt cōtracta: vt in. l. in cōmodato. ſ. ſicut. j. cōmoda. ⁊. d. l. ſicut. de act. ⁊ oblig. vñ in mādato nō ſum obligatus ad tenendum te procuratoꝛē ꝑpetuo. merito poſſum te reuocare. Idem in depoſito ⁊ ſocietate. ⁊ predicta tenent doc. in. d. l. ſicut. de act. ⁊ obli. ⁊ bene. ¶ Item opp. in cōtractibus innominatis. hz nō ſit nata ciuilis obligatio: tñ eſt nata naturalis q̄ impedit repetitionē ſoluti: vt. l. naturaliter. de condi. indebi. ergo illud quod ſoluiſti nō potes repetere ex pe nitentia: q̄ naturaliter erat debitum. Reſpōdeo nō erat debitū naturaliter ſimpliciter. Sed debebam centū vt ires capuā ad recipiendū. ad iſtud tuū ire capuam nullo iure eras obligatus: vt. d. l. qui pecuniam. s. ſi cer. peta. ſi ergo ex penitentia tollitur ne eas capuam: vel ne impleas cōtractū ex parte tua tollit obligatio naturalis q̄ tenebať tibi ſoluere: ⁊ ſic apparet modo omnino ſoluti ꝺ indebitū q̄ ergo hic dicif q̄ poteſt penitere nō intelligas eius q̄ dedi principaliter: q̄ cū ad id eſſet naturaliter obligatus non poteſt penitere: ſed intelligas quod peniteat cū de eo q̄ per aduerſam partē eſt faciendum. Et ex hoc apparet mediū p quod in libello cōcludif. ¶ Si quis tū diceret in libello repeto decē que dedi: q̄ penitet me dediſſe hz impoꝛpziē loquaſ: tamen iſtū libellū non reprobo: nā cū de hoc nō poſſit penitere: niſi quis penituerit de eo quod eſt per aduerſarium faciendum. videtur etiam de illo penitere. vt. l. illud. de acqui. heredi.

b ¶ Dis expeditis reaſſumamus breuiter. vtrū in ¶ cōtra. fit locus penitētie: ⁊ dic aut loquimur in contractibus noīatis ⁊ nō eſt locus penitentie in eo quo obligatio eſt contracta: vt. l. ſicut. j. de actio. et obli. ⁊. l. in cōmodato. ſ. ſicut. j. cōmodati. ⁊ hoc nunq̄ fallit. Aut loquimur in cōtractibus innoīatis: ⁊ tunc aut ſunt celebrati cauſa minuendarum litium: et non licet penitere: vt. l. iij. in prin. s. eo. et l. Quis. C. de tranſact. Aut contractus innominati celebrant ad aliud q̄ cauſa minuendarum litiū: et tūc aut a nulla parte eſt aliquid impletū. ⁊ abſq; dubio eſt locus penitentie. aut ex vtraq; parte eſt perfecte impletū. ⁊ non eſt locus penitētie: q̄ obligatio perfecta eſt. vt. l. ex placito. C. de re. permu. aut ex vna parte eſt impletum pfecte. ⁊ ex alia nullo modo. ⁊ tūc aut ſupereſt facultas implendi ⁊ eſt locus penitentie. vt. s. cō. iij. ſ. j. aut nō ſupereſt facultas implendi: ⁊ tūc aut nō ſupeſt mō nec vnq̄ fuit facultas implendi de iure vel de facto. aut ab initio fuit facultas implendi. ⁊ poſtea deſijt. Primo caſu aut ille q̄ impleuit fuit ſcies. ⁊ nō eſt locꝰ repetitioni ſeu penitentie. vt. C. eo. l. dictā. ⁊. l. ſi mi litem. ⁊ ibi no. aut fuit ignoꝛās. ⁊ tūc ſecus. l. iij. ſ. ſi quis quaſi. s. eo. Ex parte vero recipientis non diſtinguitur ſcientia ab ignoꝛātia. vt. l. iij. ſ. liber homo. s. e. ſcōo caſu poteſt quis penitere. dūtaxat indēnitati aduerſarij cōſulaſ. vt. j. ea. l. ſ. fi. ⁊ no. s. eo. l. iij. ſ. i. non aūt poſſet repeti quaſi cauſa nō ſequuta. vt. d. ſ. l. ⁊. l. pe. C. e. miſi facultas implēdi de fecerit poſt moꝛā aduerſarij. vt. d. ſ. j. Et predicta

12 vera ex parte implentis. ¶ Ex parte vero eius cui eſt impletū nō eſt locus penitentie. vt dictū eſt. et ita intelligas ea que. j. dicenť. Q̄ñ ex vna parte eſt impletū aliquid perfecte. ex alia eſt factū aliq̄d de illo. ⁊ tūc aut illud aliquid q̄ō eſt factū eſt de pre paramentis. aut de eo q̄ erat faciēdū. Primo caſu eſt locꝰ penitētie dū tū indēnitati aduerſarij cōſulatur vt hic ſcōo caſu idē. vt hac. l. ſ. itē ſi q̄s deſerit. Ratio q̄ faciendo aliquid nō impleť Ictus: ⁊ ſic aliꝰ nō obligať. merito eſt locus penitētie. vt dictū eſt. Fallit fauoꝛe matrimonij. vt. j. eo. l. q̄ ſer b uus. ⁊. l. ſi ego. in prin. ⁊. j. j. de iure do. Q̄ñ ex nulla parte eſt factū aliq̄d pfecte. ⁊ tūc ſine dubio eſt locus penitētie: q̄ cōtractus nō eſt pfectus. nec nata obligatio. vt. l. ex placito. de re. permut. facit q̄ō no. C. de pac. l. j. in fi. mag. glo. ¶ Cōtra hoc op po. nā hic videť Ictus noīatus ſc; locatio ⁊ cōductio. do enim pecuniā vt vadas romā. ⁊ ſic non eſt locus penitentie ſm̄ ea que dicta ſunt. Solu. dicit glo. q̄ hic pecunia fuit data vt ſpecies: vel ipſe qui recipit nō conſueuit locare operas ſuas. ꝑbatur hec ſolu. l. naturalis. ſ. at cū. j. de p̄ſcrip. ver. ⁊ tā gitur hic in glo. parua prima bui⁹. l. ⁊ in glo. ſup 13 verbo repetiſ. ⁊ eſt verū. ¶ Si enim vni curſori qui conſueuit operas ſuas locare ad hoc dedi pecuniaz vt vadat pro me romā eſt locatio ⁊ cōductio. ſed ſi cuidā honeſto viro darem pecuniā vt iret pro me romā: vel in aliqua ambaſiata: vel ad aliqua negotia mea perficienda: tūc eſſet Ictus innoīatus. ita loquiſ hic q̄ō apparet: q̄ pro eūdo facit magnum apparatū q̄ in perſona curſoris nō cadit. vt videmus cōiter. Sumus expediti de primo articulo ſc; q̄ñ in Ictibus innoīatis ſit locus penitētie.

¶ Ueniamus ad ſcōm ſc; q̄ñ ex defectu cauſe cō 14 petit repetitio. ¶ † Op. ⁊ videť q̄ etiā q̄ñ cauſa nō eſt ſequuta: ⁊ p accipientē nō ſtat ſit locus cōditionis. vt. s. eo. l. i. ſ. j. in prin. Sol. fateoꝛ q̄ñ cauſa non eſt ſequuta facto ei⁹ q debet implere: ſecus ſi caſu fortuito: vt hic. ⁊ ideo glo. hic p modū ſumme tractat q̄ñ defectus cauſe hāc conditionē inducit. In quo dicas plenius q̄ gl. aut deficit cauſa: q̄ ab initio fuit impoſſibilis. aut deficit cauſa q̄ fuit poſſibilis. primo caſu diſtingue. aut ille qui dedit ſcit ſcienter: ⁊ nō repetet. aut ignoꝛāter: ⁊ tūc ſecus: vt l. dictam. C. eo. ⁊. l. ſi militē. ⁊. s. eo. l. iij. ſ. ſi liber. ſ. ſubtilius. ſcōo caſu q̄ñ deficit cauſa poſſibilis. aut deficit caſu fortuito. aut facto ei⁹ qui debet implere. aut eius in cuius perſona dz impleri. primo caſu aut ante moꝛā: ⁊ non eſt locus ꝺdictioni ob cauſam quaſi cauſa non ſequuta: ſed ex penitentia ſic vt hic. aut poſt moꝛā: ⁊ tunc ſecus. vt. l. iij. ſ. j. s. eo. ſcōo caſu indiſtincte eſt locus repetitioni: vt. d. l. iij. in prin. et. ſ. j. s. eo. l. naturalis. quaſi per to. l. j. de p̄ſcrip. verb. tertio caſu nō eſt locus repetitioni quaſi cauſa non ſequuta: vt. l. pe. C. eo. ſed quando peniteat poterit repeti. vt. d. l. iij. ſ. j. als. ij. s. c. et hic. Et predicta vera q̄ñ cauſa ob quā datum eſt taliter non eſt ſequuta: ſed ſi eſt ſequuta aliqualiter et nō eſt pfecta: vtputa q̄ ſequuta eſt de facto: ſed non de iure. vel eſt ſequuta ſed non ex ea cā ex qua datum eſt: tūc ſimiliter habet locū cōdictio. vt. s. c. l. iij. ſ. ſi liber. ⁊. ſ. ſi quis quaſi. Et predicta ſunt vera: ſiue cauſa ſit expreſſa ſiue tacite actū ab vtraq; parte: vt. l. non oīs. s. ſi cer. pe. ⁊. l. ij. ſ. j. s. eo. ⁊. l. iij. ſ. ſi qs quaſi. ⁊ ibi no. s. eo. ſecus ſi ab vna tm̄ parte: vt. l. ſi repetendi. C. de condi. ob cau. ⁊. d. ſ. ſi qs te: vt. l. ſi repetendi. C. de condi. ob cau. ⁊. d. ſ. ſi qs quaſi. in ſi. ⁊ hec vera in cauſa finali: ſecus in impul

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Andre. Poma. a ¶Sol. breuiter. Si defectus cause inducat hāc cōditionē in hoc autem omissis multis verbis barto. h facias tibi vnā regulaz firmā qō datum ob causaz sine causa sit nullo modo subsecuta sine fit secuta nō tñ legitime: sine causa sit expssa sine tacita abvtraq; parte itellecta. facit qō ad qō est datū possit repeti hac cōditione ex capite cause nō secute. fallit ḡties aliqd esset dictuz ppter causam impulsiuā: nō aūt si. qz tñe defectus talis cause nō hz in ducere hāc conditionē: vt hic ī glo. nullo enim modo tale datū repetit et qñ causa dicat impulsiua vel fin. vide hic p Sali. ī bar. in. l. ij. ſ. fi. ff. de dona. hic alle. a Scōo fallit qñ cā est tacita ī abvno tñ intellecta: tūc enim datū nullo modo repetit cau sa deficiēte. l. si repetēdi. C. eo. ī hic in glo. 6ī. Tertio fallit qñ esset aliqd datuz ob cām impossibilez: sine de iure sine de facto a sciente: tunc eñ nullo mō datū ppter qō causa nō fit secuta repetit. l. causam. et. l. militē. C. eo. ī hic p Bart. Quarto fallit quoties causa nō est secuta ca su fortuito qui 6z implere: tunc eñ hz reptet vt hic ī tex. ī bar. ex capite cause nō secute sed ex capite penitētie. Quinto fallit ḡties stat p eūi cuius ꝓma cā debebat adimpleri ī ne adimpleatur tūc eñ datū nullo mō repeti pōt cū cā habeat pro impleta. l. ure ciuili. ſ. de cōdi. ī de mon. put est tex. ī ī glo. l. penul. C. e. 15 siua. vt. ſ. de dona. l. ij. ſ. fi. q qñ ī ꝓsumat finalis ī qñ impulsiua. dic vt p Dy. in. d. ſ. fi. ī lati⁹ ibi dixi Bul. tangit ī ibi p Ly. C. de epif. ī de. l. generaliter. ī p Dy. in. c. decet. extra de reg. in. li. vi. hec nō 16 est bene nr̄a materia. ¶Iurta predicta q̄ro vtrū cōdictio ob cām habet locū solū in 3ctibus innominatis. Rñ. q̄ hz locū in contractib⁹ innoiatis vbicūq; illud qō est datū vel factū pōt repeti. als si repeti non posset habere locū actio de dolo. vel in factū. vt. l. cū ꝓponas. C. de dolo. ī. l. naturalis. ſ. sed si dedi. ī. ſ. seq. ſ. de pscri. ỹb. Jtē hz ī locū in 17 omni datione q̄ fit ob causam. lz 3ctus innoiatus nō resultet. vt si do tibi aliquid vt aliquid ego faciā vel do vt aliqd faciat quidā tertius vel do vt aliqd obueniat. in qbus lz nō resultet 3ctus innoiatus tñ si cā cessat hz locū ꝙdictio ob cāz. tex. est no. in. l. senatus. ſ. i. ſ. de do. cau. mor. ꝓbat in. l. i. ſ. fi. si parēdi. ſ. e. ī p multas. ll. ifti⁹ ti. ¶Quero vtrū ad hoc 18 vt dāti cōpetat ꝙdictio ob cām. sit necesse q̄ pfecte 3ctū impleuerit ex pte sua. glo. vī tenere q̄ sic. in. l. actione. C. de trāsac. als nō haberet locū cōdictio ob causam. lz actio de dolo. vt ibi no. ¶Quero qd si 19 ro qd si 3ctus ī est ab vtraq; parte pfect⁹. tñ postea ex vna parte illud implementū rescindit. forte qa res euicit. an habeat locū ꝙdictio ob cām. Rñ. sic. vt. l. fi. ſ. e. fallit in contractu trāsactionis. vt. l. si ꝓ⁹ fundo. C. de trāsac. in quo nō agit ꝙdictiõe ob cām. lz ſscriptis vbis ad interesse ei⁹ qō fieri cōuenit: vt ibi pt̄z. ¶Procedo ulteri⁹ dr hic q̄ dak cō dictio ob cām. ad repetēdū illō qō est datū. Lōtra imo dak ꝙdictio ad aliud. ſ. ad fruct⁹ ī ſi. vt. ſ. e. l. cū 20 qs. Sol. hui⁹ timore glo. hic tractat ī ad qd det cō dictio ob cām. dic qō dak ad repetēdū illud qō est datū si est spēs vel tātūdē si est quātitas. vt. l. ij. ſ. de re. pmu. ī hic. Jtē dak ad naturales accessiōes nō ad ciuiles. vt. ſ. eo. l. cū qs. ī qō nō ad ciuiles. ꝙbat in. l. i. C. de ꝙdi. inde. ī. l. q̄ties. ſ. de ꝙdi. ob tur. cau. Jtē dak ad repetēdū illud qō est datū vere. seu datū interpretatiue. vt gl. dicit. nō aūt dak. vt fiat qō cōuenit. vt dixi in. l. iij. ſ. i. ſ. eo. ¶Ultimo op. de l. q operas. ſ. loca. Sol. breuiter ²hec vera. aut qs vult repetere qō dedit ex penitētia. ī hz locū ista l. in 3ctib⁹ innoiatis. q̄ pnia cessat in 3ctib⁹ noiatis. vt dictū est. aut qs vult repetere quasi cā nō secuta. ī tūc eodē mō possibile qui ī 3ctibus noiatis et innoiatis. qō dic vt. ſ. loca. l. si vno. ſ. itē cū gdā. ¶Elo. q̄rit hic 6ī q⁹ ds restitui illud qō qs exp̄endit in ꝑparamētis. ¶Quero an illa ꝓparamenta debēt dari illi repetēti. glo. dicit q̄ sic als remaneret in lucro ille q ꝓparamēta fecit qō est notādū vel deberent remanere apud eū. q accepit deducta estimatione quāti mō valet. vt. l. nā ī si nō fit idoneus. cū. l. seq. ī. l. cū empto⁹. ſ. fi. ī. l. si dāni infecti stipulatione. in pn. ſ. de dā. infec. ¶Ultimo hec. l. facit in argu. ad. q. de ptāte electo q fecit ꝓparamēta. ī postmodum nō potuit ire. qō dic vt plene dixi in. l. i. ſ. diuus. ſ. de va. ī ex tract. cog. ī. l. diem functo. ℨ. de offi. assesso.

¶Aduersarius debet certiorari de penitentia. Revocatio ꝓcuratoris mādati an requirat quod perueniat ad ꝓcuratorē. remissiue.

Si seruus fuit manumissus post penitētiā ad qd agatur condictione ob causam.

Lex est semper certa.

Si mādani titio vt percuteret clericū ī reuocauī mandatum eo nō certiorato si percutit quod sim excōmunitatus.

Si seruum. In 3ctibus innoiatis res est integra. sine aliqd ceptū sit. vel desierit posse fieri facto tertij vel casu ex pnia dak ꝙditio ei q ex parte sua ꝑleuit. dūmō indēnitati aduersarij ꝙsulak. si qō dānū occasione illius 3ctus incurreret. h. d. vſq; ad fi. ¶Deinde. q primo loquitur qñ quis dedit seruū suū vt manumitteret. scōo qñ qs dedit pecuniā. vt seruus tertij emeret ī manumitteret. ī tertio qñ quis dedit pecuniā. vt seruus accipiētis manumittak. scōa in. ſ. itē si quis. tertia i. ſ. sed si acceperit. legā p partes. ¶Ho. in ꝓima pte q⁹ aduersarius debet certiorari de penitentia. Ad illud opp. de. l. si pater. ſ. de manu. vin. Solu. ibi loquit de ꝓcuratore simplici hic de ꝓcuratore nō simplici in quē erat trāslatū 2 dñiū. vt posset manumittere. de hoc ī an requirat q⁹ reuocatio mādati pueniat ad notitiā ꝓcuratoris. dic vt per Dy. in. d. l. si pater. per Ly. in. l. mādatum. C. mā. videbis in. l. si ꝓcurator. ℨ. de pcu. ¶Op. de. l. quesitū. ſ. de ser. exp̄o. Sol. ibi fuit cō tractus noiatus hic innoiatus. ¶Quero 6ī hic 3 q⁹ si fuit manumissus post penitētiā pōt agi cōdictione ob causam. quero ad qd dicunt quidā q⁹ ad ipsum seruū: q⁹ manumissio nō valuit post reuocationē. vt. l. si pater. alle. Alij dicunt q⁹ imo agek ad estimationē: q⁹ valuit manumissio: q⁹ fuit trāslatū dñium in accipientē. vt arg. ſ. de do. l. hoc iure. ℨ. si quis dederit. ī. ſ. mā. l. si hoiem. Ego fateor q⁹ manumissio tenuit. vt dictū est. tñ cōditio dak adhuc ad ipm hoiem: lz executio fiat in estimatione. istud ꝓbak in. l. si seruus. ſ. boue. ſ. de cōdi. fur. ī. l. iij. in fi. eo. tit. ī. l. q. qō met. cau. C. pōt etiā directo cōdici estimatio. vt. l. in re furtiua. in pn. ſ. de cōdi. furti. b′ lz glo. ibi alr sentiat. ¶Quero qd si dātē peniteat ī nō certiorauit an ꝑstitutio succedat. ī faciat eum liberū. glo. dicit q⁹ nō. nā in ver. plane dicit si nondum peniteat nō repetit: ī certiorauerit. hoc tenēt 4 docto. ī q; lex est certa. ī hoc ꝓbak ꝑ istū tex. ꝓbak in. l. cū ad ꝓbandum. ℨ. si cer. pet. ī. l. eius qui in puniciam. in fi. ī. l. cum quidā. ſ. qō dicit. ver. qō si ynū. ſ. de acqui. here. Et hoc inducebat Jaco. de ra. ī q⁹ si ego mādaui alicui vt percuteret clericū ī reuoca 5 ui mandatū eo non certiorato de reuocatione q⁹ si ille peniteat nō succedit cōstitutio seu canon vt sim excōicatus. Guil. de cu. dicit contra. nā illa excōicatio nō inferr̄ a iure simpliciter sed interueniente facto hoīs percutientis: ī ideo debet ille homo ex c cuius facto excōicatio debebat sequi certiorari: vt in ꝓmo rñso huius. ſ. hoc etiā tenēt cano. in. c. mulieris. de sen. excō. ¶Ultimo circa istū finē in verplane pōt dubitari. hic videt q⁹ ad excusandū aliquē ne teneak cōdictione ob causam sufficit factū esse a lege. Jūū habuistis not. in. l. iij. ſ. si qs quasi. in fi. mag. glo. ℨ. eo. Sol. possumus dicere q⁹ ibi pecunia data fuit vt aliqd obueniat. hoc est vt dispositio purificet quā cōditionalē putabat. Sed illud nullo mō est factum: nec a lege nec ab hoīe: q⁹ de se erat dispositio pura. vel als sufficiat factuz a lege ad excusandū eū q cōuenit qñ tractat de dāno eui tando: vt si ab eo petitur pecuma: vel petitur illud qō nō habet: vt hic in fi. ī. l. si puellā. C. si manci. ita fue. alie. secus si ab eo peteretur qō sibi fuit ab initio datū. ita loquitur contrarium.

1 ¶Procurato⁹ debet certiorari de reuocatione qñ eo nō citato posset dānum incurrere.

2 Qñ in cōtractu innoiato eq altera parte est aliqō factū ad implendū cōtractū: si tñ non est perfectū non est locus penitentie.

3 Lōdictio ob eām qō dek ad aliud ꝙ fuerit datū.

4 5 ¶Procurato⁹ tenek de leuissima culpa.

5 Cōtract⁹ innoiat⁹ qñ hēat ſilitudinē cū mādato.

6 Carcerati qui sunt in casu absolutionis non sunt ita diligenter custodiendi.

Item si quis. Hic loquit qñ pecunia fuit data vt emat̄ ſeru⁹ tertij ī manumittak. vt. ſ. eo. dixi. ¶Not. 1 q⁹ tūc debet certiorari ꝓcurato⁹ qñ eo nō certiorato posset dānum incurrere. h. d. ¶In tex. ibi: ne si postea emat dāno afficiak. simile. ī. mād. l. si mādat ſsem. ī ideo si nullū dānum posset incurrere certioratio non esset necessaria: vt. ſ. de ma. vin. l. si pater 2 ī ibi dixi. ¶Sed o no. q⁹ lz ex altera parte sit ali quod factum ad implendū cōtractū. si tñ nō est pfectum locus est penitētie. qō die vt dixi. ī. in pnc. 3 hui⁹. l. ¶Tertio no. ī q⁹ cōdictio ob causam data ad aliud ꝙ fuerit datū. nā hic fuerūt data. g. et repetit seruus. tñ hoc ideo est. q⁹ est quasi datio. ita no. ī. ea. l. in pn. circa fi. mag. glos. qō intellige vt. ī. dicam. ¶Ultimo no. q⁹ iste 6z cauere de restituendo si in potestate eius puenerit. Lōtra. ſ. depo. l. si fine. Solu. dicit glo. ibi in deponente hic in ꝓcuratore q granak in plus ꝙ deponens: qz ¶ tenetur 4 de leuissima. vt. l. a ꝓcuratore. C. man. Jsta non est vera: q⁹

alios duos casus in qbus lz causa deficiat tñ non licet repetere ponit Alex. in penul. colū. de quibus dic vt hic per eum.

Andre. Poma. c ¶Quero qd. no. ex isto ver. plane. qō lz penitētia fiue certioratiō nō impediat factum hoīs: qō tñ bene impedit dispōnē legalē. rō est quā ſ. fubijcit Bar. cō tra tñ fortiter obstat tex. in. l. iiij. ſ. j. ſ. de ma. vindi. ī vide Bal. in. l. ex parte decani. vij. col. de rescrip. ī. c. exceptioni. in fi. ℨ excep. ī Joan. de ana. 9ñ. xxv. inci. vtrū presentatio rescripti ī ꝓ⁹ bo rum ꝙfirmatione facit qō vult bal. ī Lrogati. ſ. si fugi tiuus. ff. si cer. pe.

Andre. Poma. ¶Ultimo circa. vide Alberi. l. nō ideo min⁹. q. iiij. C. de accu. Ange. l. i. C. de nili agge. nō rūp. Ange. de are. in trac. male fi. in gl. in ver. sem proniū. ix. col.

ſa: qz hic nō fuit mādatū: lz fuit ℨct⁹ innoiat⁹ do vt facias. vt ptz ex tra
5 ctatu in q̄ nos sumus lz sustinēdo dicas ī q⁹ lz sit ℨct⁹ innoiat⁹ indicak sm̄ natūrā illi⁹ ℨct⁹ cui eq parak. lz hic assimilak magis mādato q⁹ alteri ℨctui. ergo ꝛc. ¶Hūc aduerte si ponerem⁹ nos qō datū esset verū pretium serui. ī emeret ī manumitteret. tūc ꝙcedo q⁹ hz ſilitudinē cū māda
to. ī tūc ꝓcedat rō glo. ī ꝓcedit qō dictū est. ſ. qō pōt agi ꝙdictione ob cām. ad dictū seruū. Sed si poneremus q⁹ nō dedi verū pretiū: sed cū vi
derem te forte illū seruū diligere: ī non haberes totū pretiū quo posses eū redimere. dedi tibi partē vt emeres eū ī manumitteres. tūc nō 6z oī modā ſilitudinē cū mādato. feci eñ gr̄a tui magis ꝙ mei. ī isto casu putarē q⁹ nō darek cōdictio ob causam ad ipsum seruū: sed deberē ex pnia ꝙdicere ipsam pecuniā: tu aūt haberes ptātē dādi seruū vel pecuniā: ne ex hoc ℨctu remaneas in dāno: ī ita sonat tex. in ỹi. si vero. iam emp. facit. ſ. pgi. ſ. fic ergo intelligo tex. Rñ. ad. l. si fine. ſ. depo. eodē modo quo supra: qz ibi loquit in depositario q tenek de solo dolo cū gratia dantis fuerit celebratus ℨctus: hic 6o gratia recipiētis vel vtriusq;. ¶Op. qō non debeat pestari cautio. vt. l. ij. in pn. ſ. eo. Solu. aliud ibi: q⁹ debitor ibi habet exceptionem: vt ibi dixi. ī q⁹ glo. hic ponit.

a **Sed si acceperit.** a Hic loquit qñ quis accepit pecuniā vt manumitteret seruū. ꝓpriū. Et primo ponit qñ seru⁹ fugit. scōo qñ seru⁹ mortu⁹ est. scōa ibi: sed vbi accepit. ¶Alides hic in ỹ. sed elegit. q⁹ qs pōt petere ipm seruū. Lōtra cōdictio ob causam dak ad repetēdū illud qō est datū vel quasi datū: vt dixi. ſ. pgi. ſ. ī no. in hac. l. in fi. mag. glo. nō aūt dak ad aliud: ergo hic male loquit⁹ dū dicit dari ad seruū. Sol. dicit glo. q⁹ fallit hoc vbi ꝙditio dak vt fiat id qō ꝓmisit facere. ſ. pgi. ſ. ī. ſ. e. l. iij. ſ. j. nō em̄ puto q⁹ vnq; ꝙdictio ob causam deſ: vt fiat qō ꝙuenit. sed ad illud dak actio ꝑscriptis ỹbis. vt. l. naturalis. ſ. j. ī. q totā. l. ſ. de pscrip. ver. nā ista ꝙdictio oritur extra id qō agit: vt. l. si is. in fi. ſ. cōmo. nō ergo dak vt impleak id qō agitur vel fieri 9z. Nō ob. l. iij. ſ. j. ſ. e. q⁹ dicit ibi dixi. Nō ob. ſ. pgi. ſ. q⁹ ibi fuit quasi datū. Nō ob. ver. ſz si eligat. q⁹ eū intelligo sic qñ seruus q̄ advgit reuersus est in potestatē dñi: tūc fi ego q dedi dico volo q⁹ manumit tak ī ille nō vult manumittere. cessat causa ob quā datū est sui culpa me rito totū qō dedi repetit: vt hic in ver. plane. Qñ q⁹ nolo q⁹ manumittak sed me penitet: ī repeto pecuniam quā dedi. Accipiēs dicit ego volo ex hac pecunia retinere tantū quātū seru⁹ fact⁹ est vilio: propter fugā: tūc ego dico nolo: lz habeas tibi totā pecuniā ī da mihi seruū sic viliozem effectū: tūc cogik accipiēs vel totā pecuniā reddere vel fuū: ī si cvides q⁹ nō cogik directo ad ipm seruū lz ad pecuniā. sed cogik restituere seruū p offīm indicis si nollet totā pecuniā restituere. ¶Op. 6ī. hī ỹ. q⁹ si distracturus: qō nō imputak sibi si ei diligēter nō custodiuit. Lōtra: qz ex hoc vī in culpa: vt. l. si a bonefidei. cū. l. se. ſ. de rei vē. ergo 9z sibi imputari. vt. ſ. e. l. itē si qs dederit. Sol. hic fuit cā q̄re nō ei ita diligēter custodiuit. vñ in culpa nō fuit. nō em̄ est ꝑsumendū q⁹ ille q de ꝓmo 9z manumitti aufugiat: ideo nō erit necessaria tāta custodia. qō no. ꝓ carceratis
6 q̄ sunt in casu absolutionis: qz nō est necesse ita diligēter eos custodiri.

Sed vbi accepit. Hic loquit qñ seru⁹ ꝓpius q manumittī debebat decessit. ¶Opp. de. l. iij. ſ. j. ſ. e. sol. aut vult repetere quasi cā nō secuta: ī loquitur. l. Jtia. Aut vult repetere ex penitentia: ī hz locū distinctio huius. ſ. Bar.

1 ¶Casus omissus remanet in dispositione iuris cōmunis.

2 Si venditur equa prægnans vt pareret masculum ī feminā qō partus de equitate diuidatur. ī nu. 4.

3 b Masculus presumitur primo nasci.

1 **Extraneus.** b Casus omissus ī remanet in dispositione iuris cōis. h. d. ¶Op. de. l. si cū dotē. in pn. j. sol. ma. sol. huius timore hec. l. legit duobus modis. vno mō q⁹ ille q dedit agat ex stipulatiōe ꝑsumpta ex eo qō q sibi in vnū casum pepigit in alio vī sibi puidere. Tūc ob. fortiter: l. cōtraria ad quā rñdet gl. q⁹ hic fuit diligēs puidendo sibi in oēm casum q posset euenire. sol. ma. merito ꝑsumīt sibi prouidisse in casu in q̄ mrimonium nō 3berek. p hac lec. facit tex. ibi: ī vōsīle est in hūc q̄ casum ꝑspicere. lz hec nō est va lec. p tex. q sequit vbi expsse 6z q⁹ nō agit ex stipulac tione: lz ꝙdictione ob cām. Ad 3ciū rñdeo. q⁹ ibi casus omissus remanet in dispōne iuris cōis sicut ī hic. nā 3cto matrimonio q non stipulak dotē vī donare: vt. l. ſ. accedit. C. de rei vxo. ac. sec⁹ mrimonio nō 3cto. ī iō in casu omisso nō vī donati⁹ mulieri sed datū ob dotē: vt matrimoniū sequak: vt. l. si ego. in pn. ſ. de iure do. merito cōpetit ꝙdictio ob cām ipsi dati. ī hec est scōa lec. hui⁹. l. ī vera. ¶Aliquātulū ob. ꝙdictis qō ibi in tex. 6ī de pre. ſ. in. l. si cū dotē. in pn. nā in casu omisso de iure cōi actio 2 dē esse cōis pri ī filie vt innuit 3ciū. dic vt ibi dixi. ¶Et inducit ad. q. p vltramō. ī vendidi tibi equā ī 9uenit vt si pareret pullū masculū ptinere ret ad venditorē: si pareret feminā ptineret ad emptorē: peperit vtrūq; ad qō ptineat. Quidā dcūt ad vēditorē: qz q sibi puidit i vno casu videak puidere ī alio. p hanc. l. Sed hec. l. magis facit in 3ciū sm̄ Guil. nā casus omissus remanet in dispōne iuris cōis sz de iure cōi nō ptineret ad vēditorē: vt. l. fruct⁹. C. de act. emp. ergo ꝛc. ergo videdū est. q⁹ primo em̄ partu intelligit. vt. l. boue. ſ. hoc sermone. ſ. de vb. sig. ¶Quid si

3 non apparet. in dubio ꝙuidam ꝓesumūt masculum primo natum. vt. l. si fuerit. in fi. ſ. de reb. dub.
4 sed ibi fauore libertatis. et ideo Guil. dicit ꝙ quod
d ex equitate hic partus inter eos diuiditur. d argu. de liberis ī posthu. l. si ita. facit. l. qui quadringenta. in pn. ff. ad leg. fal.

1 ¶Tutus exceptione doli solues qñ repetat.
2 Exceptio doli quotupleq; sit.

c **Si se debere.** c Jsta lex est difficilioribus. ll. quā habueris hoc anno. lz tex. et a glo. videak ꝓma facie faciles. ī. h. d. Si debitor putatiuus ꝓ muliere dotē. ꝑmittat et solnit ignoranter matrimonio non sequuto. ipsi cōditio cōpetit si scienter competit mulieri. sed debitor verus indistincte cōditionē habebit: sed eā mulieri cedēdo liberabitur. h. d. Deinde q⁹ primo loquit in de b bitore non vero. secundo in vero. secunda ibi: sin autē. prima subdiuidit in tres. ꝑimo ponit thema ī questio. Scōo rñsio in debitore erräte. Tertio in sciēte. scōa ibi: nerua. tertia ibi: sed cū sciret. Jste ver. nerua: in ratione quā ponit sz qñ si putasset ꝛc. variat duob⁹ modis. primo q⁹ dicam⁹ q⁹ potuisset se tueri exceptione aduersus ipsum spōsum cui ꝑmisit. ī hoc tangit in fi. prime glo. ī in fi. glo. mag. super ver. qñ. Allio modo qō dicat q⁹ potuisset se tueri exceptione contra ipsam mulierem. et hoc tangit in pn. glo. super ver. qñ 6z. ī iste ỹ. habet alias varietates de quibus tangam. j. in cō
1 trarijs. ¶Op. tutus exceptione doli solués non c repetit. vt. l. qui exceptionem. j. de cōdi. inde. ergo
2 huic nō dak cōdictio. Solu. quadruplex ī est exceptio doli. dicit glo. ꝓma q⁹ dic vt in ea. Adde quintam exceptionē doli. qui succedit in locū cuiuslibet exceptionis de mūdo. vt. ſ. de excep. do. l. ij. ſ. ī generaliter. fed. l. qui exceptionē. loquit de exceptione doli odiosa que oritur ab initio contracte obligationis non de alijs doli exceptio. ita loquit hic nam hic intelligitur de exceptiōe doli hoc est facti vel intentionis. nam cū hec ꝓmissio habeat in se tacitam conditionem. vt. l. stipulationem. j. de iure do. apparet q⁹ sponsus si ageret nō haberet actionem: ideo cōtra eū erat tutus debitor exceptione doli hoc est facti vel intentionis. Jsta est vna lectu. ita intelligit ꝓma glo. hunc vers. qñ putasset ꝛc. Et in glo. super verb. qñ in contrario formato de l. stipulationem. j. de iure do. ¶Sed op. Jstud nō videtur bene dictum. nā in. l. qui exceptionem locquitur de condi. indebi. hic de condictione ob causam. in qua ab initio cum datur certū est q⁹ nō est debitū. ideo hic nō 6z queri vtrū debitor erat tutus doli exceptione vel non aduersus eum cui sol
nerat. ī propter hoc dicunt quidā q⁹ ista glos. non est bene signata hic. Alij dicunt ī istud est verum. et hoc tenet Ja. bu. q⁹ glo. hic posita est bene signata. tñ hoc debet aliter intelligi. vt. 9 solnens erat tutus exceptione doli aduersus mulierem cuius iussu ꝓmisit. hec glos. tangit super verbo qñ. in pnn. ī est ratio talis qñ solnit scienter ī nō pōt repetere cōpetit conditio mulieri. ī nō solueni vt in ver. sed cum sciret. Jdē z qñ esset tutus cōtra mulierem tali exceptiōe ex qua solutū nō posset repeti. q⁹ cōpeteret ipsi mulieri cōdictio ob causam. ex eadē ratione qua cōpetit qñ solutū est sciēter. Sed hic erat tut⁹ cōtra mulierē tali exceptione. ex qua solutū poterat repeti merito sibi cōpetit conditio contra virū. ī sic gl. i. hic est bene signata. ¶Sed contra. si ista ratio est vera q⁹ ideo sibi cōpetit con dictio ob causam cōtra virū. q⁹ solutū mulieri. potest repetere male dicit sz q⁹ vero debitori competat cōditio. q⁹ ille solutū mulieri non posset repetere. Sol. hui⁹ timore exponūt quidā qñ ꝓ⁹ q⁹ nis et si ꝓ⁹ tñ quasi nō ponātur causatiue per modū rationis. sed ponank aduersatiue. Alij subaudiūt hic magine. ī sic non curant poterat se tueri exceptione vel non aduersus mulierem. ī sic pertrāsit glo. tua super verbo qñ. Certe sm̄ hoc ratio iuris consulti non esset bona. dic ergo eam bonam. Nō obst. ver. sinautem vere. sz quod dicit de vero debitore. q⁹ quādo verus debitor ꝓmittit. ī solnit

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ✠Andre. Poma. ¶Qō seruius. Limita vt per Alex. in prin. referē tem Pau. de ca. & Albe.

b ¶Matrimoniū. Adde inquātū Alex. in glo. in verb. sponso tāgit. an in casibus in quibus matrimonium valet in vim sponsalitij transeat in vim matrimonij etate supueniēte absq; alio actu. Bal. cōsi. cccc. ciiij. et. cccc. ciij. j. lib. et consil. cccc. xviij. cum sequēti eo. j. vol. & an sponsus et sponsa possint cogi ad ꝺbēdum matrimoniū p verba de presenti vide de abb. ꝺsi. clviij. i. lib. et an dos data ob matrimoniū nō secutū habeat illa priuilegia q̄ hz dos ẏa. vide bal. ꝺsi. cvj. ij. lib.

✠Andre. Poma.

c ¶Dicit statutū. Uide nūquid isto statuto quod affines coganꝫ ad cōpromittēdū tales q̄ sunt affines p sola spōsalia & vide ibi dicendū qō non p doctrinam Bar. tūc ego teneo ℌ hoc qō. pbo per docto. bal. pau. et alex. i. l. q̄ se pris. C. vñ li. vlti. colū. & Bal. & Paul. in l. affinitatis. C. cō mu. de succes. vbi dicunt q̄ statutū fauorabile cōprehendit casus mere impropios vñ dicūt q̄ stante statuto qō agnati cogant ad compromittendū qō veniant emācipati natiꝫ ab eis hz impropie sint agnati & hoc sequit alegan. in rub. ff. fol. mat. in. viij. colū. & seq. nec obstat glo. ibi seruetem innemes cuz ergo tale statutū comprehendat casus impropios ei quod sit fauorabile ergo idē dicē dū in casu nro vt cōprehendant affines p sola spōsalia & sic casus impropij cū militet eadez ratio fauoris in eo qō in casu superiori & ad hoc magis in spē facit qō dicit se cō suluisse Paul. de cas. in. l. qui se patris. pe. col. qō stāte tali statuto qō affines cogant ad cōpromittēdū qō veniūt affines impropriissime & sine effectu de quibus in gl. in. c. nō ꝺz. de ꝺsan. & affi.

negotiū in veritate spectat ad eū. nō solū ad mulierem pro qua soluitur. merito sibi cōpetit cōdictio ob cām. ſz debitor putatiuus in casu in quo solutū nō pōt repetere. nō pōt dicere q̄ negotium aliquo modo ad eum pertineat in veritate. ideo hic distinguit. vtrū possit repetere a muliere vel nō. ¶Opp. qō conditio cōpetat mulieri cuius iussu est solutū. vt. j. ti. ij. l. si pcurator. Sol. hic mulier iussit quod promitteret nō iussit solui. hoc nō placet. vt videbis statim in versū. si vere asit. dic ergo q̄ hic iussit promitti & solui. sed hic debitor nō solvit pro muliere. sed pro obligatione sua qua erat obligatus spōso. ideo ter. dicit. promisit & soluit. secus si pro muliere tantū solvisset & eius iussu. vt. d. l. si procurator.

¶Circa istā primā partē quero qñ iste debitor nō verus erat sciēs: quid si promisit & nō solvit. dicit glo. qō idē. nā mulieri dabit actio cōtra virū. vt ce dat sibi actionē contra illū debitorē q̄ paria sunt promittere & soluere. vt. l. si. C. ad le. fal. ita dicit gl.

¶Sed cōtra hoc instat fortiter stipulatio de dote habet in se tacitā cōditionē si matrimoniū sequaꝫ vt. j. de iure do. l. stipulatio. sed cū matrimonium nō sit secutū: si sic vir non habeat actionē eā cedere nō poterit. Dicit quidam q̄ ista lex debet intelligi qñ fuit actū. vt in stipulatione tacite cōditio nō inesset. & hoc tangitur in precedenti glos. sup vbo quoniā. Tu dic q̄ illa tacita ꝺditio inest q̄tum est respectu viri stipulantis: sed nō respectu mulieris qñ cōstat promittētem voluisse donare. vt. ẞ. l. pro prima. & ideo dico q̄ vir cedet actionem mulieri. et efficiēt vtilis apud mulierē. q̄ apud cedentez ſerat inutilis. vt. C. de iure do. l. fi. in pn. & l. papinian⁹. j. man. nec pōt intelligi hec. l. qō hic fuisset actū qō tacita cōditio nō inesset. nā tūc solues nō solvisset ob causam de futuro sed ob causam de preterito. et sic non tractaremus de condi. ob causam sed de cōdi. indebi. vt. l. damus. j. tit. ij. Uemamus ad secundā partē & opp. q̄ huic debitori soluēti detur condictio indebiti si solverit. q̄ ante matrimoniū erat indebitū. vt. j. de iure do. l. stipulatio. gl. in v. condicere. solvit & bene. nā hic soluebat ob matrimoniū de futuro non de preterito. ¶Scō opp. et videt q̄ hac solutione debitor sit liberat⁹. q̄ solvit alteri volente creditore. vt. j. de sol. l. solutam. Solu. dicit gl. hic soluit revocabiliter. Alij dicūt qō hic habuit mandatū de promittendo nō de solvendo. Ista non est vera. q̄ tunc nō liberaretur ce dendo actionē mulieri. imo imputareť sibi cur solvit ante conditionis euentū. vt. j. man. l. si mandauero. in prin. la. ij. Dicit ergo gl. q̄ hoc solvit pro obligatiōe sua qua tenebať marito nō pro ea qua tenebatur mulieri. Ista est vera & probat in. l. indebitam. j. de condi. indeb. ¶Opp. & vt qō imo deť mulieri cōditio. vt. j. de cōdi. indebi. l. si pcurator. Glo. dicit fateor si sequereť ratihabitio certevideť q̄ ratihabitio nō sit necessaria cū pcesserit iussus vt in prin. l. vñ opz te intelligere qō in isto ver. finautem. muteť casus. ſ. qō non precessit iussus. Vel dic qō glos. bene dicit nā vt dixi debitor iste soluit pro obligatiōe sua. quā solutionē si mulier ratam hz nō suo noie factā habebit cōditionē cōtra virum ex equitate quā habuisti in. l. cū fundus. ſ. sernum tuū. in pn. ẞ. si cer. pe. cū enim agēdo cōtra debitorem sumꝫ ille liberareť cedendo actionē suā. equum est. vt directo possit agere ꝺtra virū per. d. ſ. seruum tuum. materiam istius. l. summabo tibi statim in. l. si donatarius. j. eo.

Fundus. ¶Hac ꝺdītione repetitur res cū accessionibus naturalib⁹ h. d. ¶Opp. C. de condi. inde. l. i. & l. quoties. C. de condi. ob tur. cau. Sol. ibi loquit de accessionibus ciuilibus vtputa de vsuris que nō veniūt in istis conditionibus cum sint stricti iuris. Bar.

¶Affinitas qō nō ẓbatur per sponsalia,

et sic habes colligere q̄ tale statutū cū sit fauorabile. vt. ſ. digi. vēdicabit sibi locū inter affines ex solis spōsalib⁹. Scō q̄ statuta fauorabilia extendunt ad casus impropios. & p nīs limitationē ad regulā q̄ statuta debēt ꝓprie intelligi. q̄ fallit vt ex ꝺdictis non pōt nisi sint fauorabile. q̄ tūc etiā locū hīt in casib⁹ impropijs. Cōtra tñ ß facit. q̄ i testis hz sint

2 Statutum q̄ qui sit cōsanguineus vel affinis alicuius perusini nō possit esse potestas quod si sint contracta sponsalia cum filia ciuis perusini q̄ nō impeditur.

3 Uerbum potest quomodo intelligatur.

4 Clausula rebus sic stantibus quod intelligať qñ quis renuntiat omni iuri quod habet vel habere potest in aliqua re.

a **Quod seruius.** [a]Datum causa dotis non repetitur donec matrimoniū putatur subesse. vel spes est & ẓbabať. h. d. Et ꝓmo ponit dictū seruij. Secūdo declarat casum in quo debet intelligi. tertio ponit casum in quo nō debet intelligi. & adducit simile. secūda ibi: sic intelligendum. tertia ibi: donec. ¶Opp. de. l. dinortiū. j. de ver. sig. Sol. hic dinortiū ponit impropie. ¶Secundo oppo. qō dictum & simile quod adducit sint idem. et sic vnum per aliud superfluat. Solu. dicit glo. & bene q̄ in primo casu putabatur matrimonium[b] constare qō non constabat. in secundo solū putabanť esse spōsalia. ¶Ulterius opp. q̄ inter spōsos non est affinitas. j. de gradi. l. non facile. ſ. i. & ij. glos. dicit q̄ hic ponitur affinitas impropie. & bene dicit quod no. q̄ per sponsalia ¶ nō cōtrahitur affinitas. de hoc habes in. l. non facile. de gradi. & in quadā. l. parunla. & l. labeo. & l. seruius. quod est vtile. ¶Dicit statutū[c] hic q̄ nullus possit ẓesse potestas qui sit consanguineus vel affinis alicuius perusini. certe hz inter perusinum filium et filiam alterius ciuitatis nobilis sint sponsalia facta nōn dicetur affinis propie: ideo eligi non pro hibetur potestas. q̄ tene mēti: q̄ hic fuit de facto.

d ¶Uenio ad vltimā glo. ꝺdicitur hic q̄ datū non potest repeti quādiu possunt cōtrahi nuptie. Contra imo potest penitere: vt. l. si pecuniā. ſ. ité si qs. in prin. & e. Sol. dicit glos. hic nō erat res integra sed inchoata. hec solu. videtur cōtra. l. si pecuniā. ſ. item si quis. & eo. Quare alij aliter dīgerunt in d. l. si pecuniā. vt ibi dīgi. tamen anteꝫ istud contrarium solnam. primo videamus qñ ista pecunia poterit repeti. & videtur q̄ nō possit repeti donec vter q̄ vinit: quia possibile est ipsis vinentibus cōtrahi matrimonium: quia istud verbum potest intelligi: idest possibile est. vt. l. j. j. de iniusto testa. glo. tua dicit contrarium: quia tunc poterit repeti cum alias nuptias cum alio cōtraxerit. Nam ista verba quādiu contrahi potest ꝺbēt intelligi quādiu rebus sic se habentibus. argu. l. continuus. ſ. cum quis. de verb. obligā. non enim debet intelligi potest: idest possibile est: quia iste est intellectus logicorum. ita dicit glo. ¶Contra glo. quod debet intelligi potest. i. possibile est. videtur casus in auť. cui relictum. C. de indic. vid. vbi oportet quod spes nuptiarum deficiat intrando religionem: vel similia faciendo. pro hoc. d. l. j. de iniusto testa. et. l. ita stipulatus. de verb. oblig. Sol. quando verbū pōt nō referr ad actū certe persone: tunc intelligit potest. i. possibile est: vt. l. j. de iniust. testa. et eodem modo loquitur aut. cui relictum. nā ibi dicit si nuptias non contrageret non se restringit ad certas nuptias. ideo oportet q̄ deficiat spes nuptiarum simpliciter. hic vō se restringit ad nuptias certas: vt statim dicam. & eodem modo non ob. d. l. ita stipulatus. sed in eo quod glo. dicit quod est necesse q̄ alter eorū nuptias contrahat. oppo. imo videť simpliciter q̄ sufficiat sponsalibus renuntiare: vt e l. i. C. de insti. & substi. & l. vter ex fratribus. de condi. insti. ibi si alter ducere nolit. et. l. titio. ſ. titio genero. de condi. et demon. ibi si nolit nubere. possumus dicere q̄ ibi est speciale in vltimis voluntatibus: vt dicta. l. ita stipulatus. ſ. sabinus. de verborum oblig. sed hoc non est verum: q̄ imo idem in contractibus: vt. l. stipulationem. cum. l. seq. j. de iure

fauorabilia nō ca piunt ꝺba ipropel. non aliter. l. ille aut ille. & l. libero rū. ff. & leg. iij. primor ñdet q̄ ß nō est: q̄ testō: cēſet minꝰ velle grauare heredē q̄ pōt. vñ si fieret lata interpretatio hīs magis grauaret. vel ñde q̄ regula q̄ dicit q̄ i testis dz lata fieri interpretatio. l. i testis. j. ō re ind. hz locū q̄ties de testō sustinēdo tractat: q̄ tunc de fauore tractat: vt est gl. in. l. gallus. ſ. q̄ si is. ff. de lib. & posth. in glo. in vbo vtilitate. nō ait qñ tractat de legatis. glo. est i. l. si pluries. glo. fi. in fi. ff. de ꝺdi. isti. & hoc ẓfirmat: q̄ ꝺditio apposita i legatis ds adimpleri quāprimuz pōt. & ꝺditio. ff. de ꝺdi. & demō. secus i cōditiōe. apposita in testō: vt est glo. in. l. si qs i stituat. quam no. bar. i. d. l. & ꝺditio j. de here. insti. cōfirmat ex ß p tex. i. l. pe. ſ. i. C. de seruis necessar. heř. isti. cogita tñ: q̄ hec sunt cū aliqua dubitatione.

✠Andre. Poma. ¶Uenio ad vltimā gl. vide p istā regulā q̄ vba debēt ꝺbēt intelligi. & ad de idē si esset inratū. p Barba. ẓsil. cxxvj. Alex. ẓsil. cxx. col. ij. vol. ij. & ẓsi. cxxviij. c. col. vol. j. Alexā. ẓsil. cxxij. iiij. col. vo. j. bar. ẓsi. cx. in. cxiiij. col. vol. ij. & in c. cū. ẓbi. de cōsti. col. lxij. Bar. & rubric. c. qui admit. col. cxxiij. & pulcre Alex. consi. lxxij. col. ſi. vol. iij.

✠Andre. Poma. ¶Quādiu ẓtrahi pōt. vide barba. consi. cxxij. incip. frater.

a ¶Sponsalia. Adde quod hoc verum est: si datū est nomine dotis propter nuptias que sperantur subesse ex causa de presenti: q̄ iam erāt spōsalia contracta: vt hic. & idem si contracta non erant. ita consuluit Bar. quod etiā tunc ad repetendū sufficiat qō maritus requisitus dixerit se nolle contrahere per iura allegata. nō ob. l. ita stipulatus. q̄ loquit in eo q̄ petit: ſz nos in eo qui repetit Bar. consil. latoz presentiū. Paul. de ca. in addi. hic.

✠Andre. Poma.

b ¶Ista enī verba a Hoc tamē nō habet locū quoties in renūtiatiōe dictum fozet qō habeo vl habere spero etiā ex cā de futuro. ita no. Bar. in. l. j. C. de pac. ij. col. in vlti. mēbro seu distin. dū allegat. l. si rē meā. ff. dever. obli. Alex. in. l. j. in. ij. col. vñ. Solue illud. vide Ro. ẓsil. cxxij. lācelo. l. j. C. de pactis. Panor. c. ex multiplici. de deci. ad finem.

✠Andre. Poma.

c ¶Si donaturus Aduerte q̄ videť q̄ decisio iuris cōsulti hic in ver. ſz si ego sit supstna: q̄ quoties aliqd datur ꝓpter nuptias illis non secutis absq; qō de repetēdo actū sit illud repeti pōt. j. l. si ego. j. de iur. do. & sic videť contra doctrinā Bart. et cōmunem. in. l. si extraneus. ſ. eo. & in. l. si cū dotem. j. solu. mat. & i. l. domino testāmēto j. de cōdi. indebi. vbi traditur q̄ si datur aliqd mulieri ꝓpter nuptias qō nūq̄ cēſet illi donatū nisi secutis nuptijs si ergo ista doctrina est vera. Et hic nuptie secute non sunt & sequēs nō mulieri donatum censeatur: et sic nulla sibi cōpetit actio: sed imo ei qui dedit vtpote re ꝓpter quā dederat nē secuta ne esse est dicere q̄ tex. superfluat ex quo etiā sine pacto ꝺti actio cōpetebat. aut quod illa doctrina nō sit vera: & quod imo si datur pecunia mulieri simpliciter quod simpliciter videtur donatū sine sequantur nuptie siue non: sustinendo illā doctrinā possumus dicere quod est mirabile q̄ id quod est ex legis dispositione deducatur in pacto: q̄ simile videmus quod in statuto potest ius cōmune deduci: vt vult Barto. in. l. j. per illū tex. j. ad. l. falci. Cano. in. c. j. de rescrip. crit. & huius pacti duplex defect⁹ primo quod ex quo contra ius cōmune quod non dicatur superfluum: imo si esset pactum nudum produceret actionem tanꝫ legitima conuētio. l. non impossibile. et ibi Barto. & in. l. legitima. ſ. de pactis. facit tex. t. l. inter socerum. ſ. conuenit. j. de pact. dota. quem reputat ad hoc singu. Bal. in. l. cautio. in vltima colum. de fide instrumen. sicut ergo ex statuto continente idem quod ius cōmune oritur condictio ex illo statuto ne dicatur superfluum. vt vult Barto. in. d. l. j. & in. l. iij. ſ. si rem. j. de legatis. iij. & l. non solum. et ibi glo. ſ. de rei vendica. ergo idem dicendum in pacto continente ius commune vt nō dicatur superfluum cū ex eo oriatur actio. vt. ſ. dictum est. tanꝫ fit legitima conuentio & maxime cum ex tali pacto quia est appositum iuxta rei traditionē oriatur actio prescriptis verbis. l. rebus. C. de re. permu. & l. si dominus. in fi. ff. de prescrip. verb. & l. ij. & ibi glos. et Barba. j. tit. ij. in prin. vide alia ad istum per glos. in verb. virginalis. cclxxiij. c. beata.

¶Indebitā. Adde inꝑtus Alex. in primo notabili tenet q̄ marit⁹ non teneatur alere vxorem cū dos est sibi promissa: nec traditur p gl. in auť. de non eligendo secūdo nūben. in. ſ. fi. in ver. onera. nisi mulier que dotem promisit daret marito id quod posset: q̄ nō tenet nisi inꝑtus facere pōt. p. l. ex diuerso. in prin. & ibi Bar. j. fol. ma. et idē dicit in patre mulieris: q̄ si et ipse promisisset genero & non posset tamē maritus tenetur vxorē alere. ꝓ quo ad pri mum. Roma. cōsilio. cccc. xvij. incipit in ꝓposita consultati. dicit se vnꝯ innenisse gl. que illud dicat in dicta auť. verum. que est glos. in dicto verbo onera relata ad tex. non dicit hoc. sed dicit q̄ si promissa fuit dos marito vel a muliere vel a patre vel ab extraneo & marit⁹ fuisti merit onera matrimōij mo. tuuq̄ qs fit nulla facta traditione dotis promisse: quod inquum videť quod mulier afinuptia lez accipiat dotionē: q̄ satis est q̄ mulieri alimēta prestiterit & ser uientibus ipsam

cius. j. sol. matrimo. Sol. hic debet restituere alteri qui restituitur⁹ est reo. ideo habeť pinde ac si reo

2 restituere deberet. ¶Secūdo habes hic q̄ regula dolo facis obstat ei qui restituturus est alteri ex interuallo. nam maritus debet restituere dotē ex ꝺ ri annua: bima: trima die: vel hodie post annum: vt. C. de rei vxo. act. l. j. ſ. exactio. Contra in. l. fi. ſ. j. vt leg. no. ca. Sol. hic maritus habebat dilationem miserationis causa sicut in tpe quod dat indicatis. Contrariuz loquit qñ dies respicit ipsam obligationem. que distinctio ꝓbatur. j. de cōpen

3 sa. l. si cum milit. ſ. i. ¶His expeditis pro summanda materia. l. nostre debetis scire q̄ qñq; occasione matrimonij dant dotem ipsi contrahētes vel cōtrahere debentes tūc loquit. ſ. l. prox. & j. l. prox. i. Qñq; dat extraneus & tunc aut dat sua spōte non iussu vel rogatu mulieris. & l. qui se debere. ſ. eo. et ista. l. ij. responso. Quandoq; dat extraneus iussu vel rogatu mulieris tūc loquitur hec. l. in prin. & ſ. si quis indebitam. & l. qui se debere. Et q̄ iste passus est multū inuolutus: ideo dic qñ extraneus dedit aut dedit aio donādi: q̄ nō putabat se debitorem: & tūc ipsa mulier repetet si matrimonium nō est cōtractū: vt hac. l. in prin. & repetet dico pecuniā ¶ soluit vel vt cedať actio si ꝓmisit dūtaxat. l. qui se debere. in glo. super verb. actio. & eo. & hoc si matrimonium nō est secutum: sed si matrimonii est ẓtractū cōuertitur in dotē. & hoc nō est dubium. Si vero ille q̄ dedit vel promisit putabatur debitor: & tunc aut erat in veritate aut nō. si erat debitor: verus: & tunc aut soluit tñ ipsi mulieris nulla precedente ꝓmissione: & ipse est liberatus. vt. l. solutam. j. de sol. & mulier ipsa repetet. vt l. si procurator. j. ti. ij. Aut promisit & postea soluit & tunc aut soluit nomine mulieris: & idem per eas dem leges. Aut soluit pro obligatione sua: & tunc aut fuit ei mādatum solum quod ꝓmitteret nō quod solueret: & tunc si soluit ante matrimonium ẞctum imputet sibi: vt. l. si tibi mandauero. in pn. j. man. ideo sibi competit cōditio matrimonio nō secuto: & ipse mulieri tenebiť. ar. l. qui se debere. in versi. finautem. ẞ. eo. nō tamen liberatur cedendo illam conditionem ꝓpter suam culpā. vt dixi. Si vero habuit mādatū q̄ ꝓmitteret & solueret. & tūc ipsi competit conditio. non secutis nuptijs quā cedendo mulieri ab ea liberabitur. vt. l. q̄ se debere. ſ. finautem. ẞ. eod. Et predicta vera nuptijs non contractis. sed si fuerunt contracte non recipit dubium q̄ in dotem conuertuntur. vt. j. de iure dot. & ꝓmittendo. ſ. si debitor. & ſ. fina. & l. sequen. & licet. et per multas leges illius titu. secundo casu quando in veritate debitor: non erat. aut promisit vel soluit scienter et conditio competit mulieri. si matrimonium nō sequetur. et sibi prodest si sequeretur. vt. l. qui se debere. ver. sed si cum sciret. ẞ. eo. Aut ignorabat. et tunc aut errabat tali errore ex quo solutum non potest repeti. & idem. vt. d. l. qui se debere. versi. nerua. a contrario sensu ſm verum

ita mihi videť q̄ dicat glo. saluo saniori &c. vñ in se Ro. d. consilio tenet q̄ si dos sit promissa & mulier sit in seruitio viri vel nō sit in seruitio cuius tū vir. q̄ maritus illā alere teneať possit tū si vult illam expellere. & hec est sua sen. in titu. qui fil. sint legi. ſ. i. ver. nunc dicamus. de alimētis vxoris. quo vero ad secūdum dic qō idem videtur in matre q̄ si ꝓmitteret dotem ꝓ filia & ipsa non teneretur nisi inꝑtum facere posset vt voluit Bal. consi. cccc. ij. lib. inquātum & Alex. transit cū opinione qō statutum loquens in dote data habeat locum in promissa cum promittens sint in mora. adde Bal. consi. cxxxiij. lib. iij. idem volentē & Paul. de cast. consi. cxxiij. quo vero ad vlti. q. tactum per Alex. an maritus de beat lucrari dotem mulieris desponsate per verba de presenti & nō traducte ad domum. adde Bal. consi. xcviij. v. lib. & ẓsi. cccc. xxviij. lib. i. & cō filio. cxxxiij. & consi. cclxxvj. ij. lib. & ibi quid si stetit per mulierē quo minus duceretur per Abba. cōsi. lxxix. incip. stante statuto. illud qō alleg. Alex. vt ipse dicit incipit facti contingentia.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

intellectum. Si vero non impediebat repetitio tali errore: ꝛ tūc aut matrimonium est secutū ꝛ durat. ꝛ nullo modo pōt se tueri contra virum cui promisit sed sibi subuenitur contra mulierem. vt hac. l. §. i. Aut matrimoniū nō est secutum: ꝛ tūc aut soluit tantū iussu mulieris nō ꝓcedente promissione ꝛ mulieri competit conditio ꝛ ipse repetet a muliere arg. u. l. si procurator. j. tit. ij. Aut promisit et soluit iussu mulieris. ꝛ tunc aut soluit noīe mulieris. ꝛ idē per eandē. l. Aut soluit pro obligatione sua: ꝛ tunc sibi cōpetit cōditio. vt. l. qui se debere. ver. nerua. §. e. Aut matrimonium fuit contractum ꝛ nō durat: ꝛ tunc in oībus casibus in quibus dixi eum posse repetere matrimonio nō cōtracto nō poterit repetere matrimonio cōtracto ꝛ dissoluto. nisi quatenus res q̄ data est ad mulierem reuerti debet. vt hac. l. j. in fi. Bar.

Simulier. Si causa ob quā facta est liberatio secuta est. ¶ Oppo. imo debet agi vt se reponat in pristinam obligationem. vt. l. si quis accepto. §. eo. Sol. hic erat debitū purū presens ꝛ liquidum. ibi secus vt ibi vidistis. ¶ Op. q̄ ista acceptilatio nō valuit habuit enim in se tacitam conditionem si nuptie sequerentur que secute non sunt. vt. l. licet. in prin. j. de iure do. Sol. oportet te hic intelligere q̄ō fuit actum. vt acceptilatio illam conditionem tacitam nō haberet simile habuisti no. in. l. qui se debere. §. eo.

Sheres. Datum nudo ministro causa nō secuta cō dicitur. h. o. vel aliter. Datū executori vltime voluntatis. si in causam debitam non expendit repetitur. hoc dicit.

Cum quis. Renocata donatione causa mortis res condicitur cum suis accessionibus. h. o. vi distī in. l. qui se debere. in fi. §. eo.

Sfilius. Collatio ob causam facta causa nō secuta repetitur. h. o.

1 ¶ Solutū ꝓcuratori falso in rē suā q̄ repetat ꝛ sic an distinctio. l. cū quis. §. j. de solu. habeat locū in ꝓcuratore in rem suā. ꝛ nu. 11.
2 Procurator in rem suā q̄ nō possit renocari.
3 Soluens scienter falso ꝓcuratori nō liberatur nec repetit.
4 Qui soluit ꝓcuratori renocato ignoranter q̄ statim liberatur si recipit bona fide. ꝛ nu. 19.
5 Falsus procurator vel falsus creditor scienter recipiens indebitum q̄si committat furtum.
6 Solues ꝓcuratori falso indebitū q̄si est q̄ habeat cōdictionē indebiti cōtra procuratorem ꝛ q̄si contra dñm. nu. 8. ꝛ nu. 18.
7 Verus procurator ad recipiendū indebitū dicit quando, hz ad hoc speciale mandatum.
9 Soluēs debitū falso ꝓcuratori ratihabitione nō secuta liberat.
10 Quando falsus ꝓcurator cōmittit furtum tenet condictione furtiua et alijs condictionibus.
12 Solutū falso ꝓcuratori transferendo in eo dñinm vt faciat liberari soluentē q̄si cōdictione ob cām: ꝛ q̄si cōdictione sine causa repetatur.
13 Datum falso ꝓcuratori vt nuntio. vt portet ad creditorem q̄si ꝓestet liberationē danti. ꝛ quo remedio succurratur. nu. 14.
15 Solutum procuratori simplici qui nunq̄ habuit mandatum quādo parat soluēti liberationem vel repetere possit soluens ꝛ quo remedio succurratur. nu. 16.
17 Quod dat condictio ob causam quasi causa non secuta. que sit ista causa que non est secuta ob quam datur conditio.

Sprocuratori. Si procuratori falso in rē suā soluat indebitū ab eo condicit nisi domini ratihabitio subsequat. Item si debitor dat alicui vt eū faciat liberari ab eo repetit nisi causa sequat. Item id q̄ debitor tradit alicui vt nūtio si ad creditorē nō portat condictione furtiua repetit: ꝛ furti agit. h. o. fm glo. Et diuidit in tres partes. primo loquit q̄n soluit ꝓcuratori falso in rem suam. scōo quādo dat alicui. vt eū a creditore faciat liberari. tertio q̄n datur pecunia alicui vt portet ad creditorē. secūda ibi: q̄ō si dñs. tertia ibi: vel q̄ō furtū. ꝛ hoc fm lec. glo. ꝛ omnia doc. ¶ Et vt intelligamus ista lec. glo. in ꝛo glo. super verb. non intercedente. ꝛ oppo. q̄ ista lec. cōtradicat sibi. nā in prin. l. innuit contra procuratorē dari cōdictionē indebiti. ꝛ sic presupponit ratihabitionem nō secutā. cui concordat. l. creditore. C. de condi. indebi. In medio dicit non dari cōdictionē indebiti. sed ob causam. Jn fi. dicit dari condictionē furtiuā. ꝛ sic presupponit quod ille qui dedit remansit dñs. vt. l. j. §. de cōdi. furti. ꝛ sic nō potest dari cōdictio indebiti vel ob causam cum nemo cōdicat rem suam ꝛc. vt. l. si. vsufru. quēadmo. ea. ꝛ j. l. ꝓi. in fi. ꝛ. l. si ego. in prin. j. de iure do. ꝛ sic ista. l. cōtradicit sibijmmicem in qualibet sui parte. ¶ Horum timore variata est lect. huius. l. vt in diuersis casibus loquatur in qualibet sui parte. vt ptz ex summario. ꝛ ex diuisione et ita cessat oīs ꝛrarietas. vt in glo. q̄ vide. Ista lec. displicet mihi in totum. nā q̄ō principiū intelligatur in procuratore in rem suam nō procedit. nam tunc ratihabitio nil operaretur. solutū est enim procuratori eius contemplatione. ꝛ ipse procurator falsus eam pecuniam habet ex errore soluentis nec tenetur eam restituere domino ratū habēti: vt. l. de bitor. in fi. j. ad treb. ꝛ q̄ nō est gestū noīe illius dñi: ergo ꝛc. vt. l. si pupil. li. §. si ego. de neg. gest. non em̄ pertinet negotiū ad dñm re vel ipso gestu cum ponamus indebitū solutū nec ratihabitione. cū eius noīe nō sit gestum vt dictū est. Jtē in scōo dicto nō placet q̄ō intelligat q̄n solutum est hoc pacto vt liberet. nā iurisc̄sultus vult hic facere differētiā inter hūc casum ꝛ precedentē: q̄ hic ratihabitio nō interuenit supra vero interuenit vt ex tex. apparet. nō aūt vult facere differētiā inter hūc casum ꝛ precedentē. l. vtrū sit datū vt ꝓcurator in rē suā vel vt liberet. Jtē q̄n datur ꝓcuratori vt eū faciat liberari trāsferēdo in eū dñium: vt glo. intelligit non est curandū: vtrū sit verus ꝓcurator vel falsus. non enim ideo tibi do: q̄ fis ꝓcurator: sed q̄n ꝓmittis q̄ facies me liberari: bene tū pōt esse q̄ hoc q̄ō puto te ꝓcuratorē ee est quedā cā impulsiua quare tibi trado. Credo em̄ q̄ facilius facies me liberari: tū causa finalis est solū q̄ ꝓmittis hoc sc̄z q̄ liberabor: sed iurisc̄sultus in tex. solū hoc denotat. l. vtrū sit falsus ꝓcurator vel verus. Jtē q̄ tertia pars loquat in ministro nudo seu in nuntio nō placet eadē ratione: q̄ tūc nil ad ꝓpositū: vtrū esset ꝓcurator vel non. nō enim. l. vt ꝓcurator soluit sed tradit ei tanq̄ esset nuntius ipsius debitoris vt portet ad creditorē. iurisc̄sult⁹ aūt hic pōderat vtrū esset falsus ꝓcurator vel nō q̄ō nō ē necesse. ¶ Cōcludo ergo q̄ lz illud q̄ō dicit gl. sit verū in se p. ll. alle. in glo. tū hic intellectus glo. huic. l. non cōgruit aliquo modo lz tū reprobauerim hāc lec. teneamus tū eam pro vera donec recitemus alias glo. q̄ hanc lec. respicit. ¶ Op. ad prin. l. de. l. cū quis. §. j. j. de solu. Sol. hec. l. loquitur in sui principio q̄n fuit solutum indebitū: quo casu nō habet locū illa distinctio vtrū falsus procurator habuerit mandatum nunq̄ vel habuerit sed fuit renocatum. l. contraria loquitur q̄n fuit solutū debitū falso ꝓcuratori quo casu distinguit. aut soluens fuit sciens: ꝛ nō liberat a dño nec repetet: q̄ fuit sciens. dicit gl. aut ignorabat: ꝛ tunc aut ille procurator renocatus accepe rat bona fide: vt statim debitor liberat. aut mala fide ꝛ tunc secus. vt ibi. ista sunt verba glo. ¶ Ex qua glo. not. primo q̄ distinctio posita in. l. cū quis. §. j. j. de solu. habet locū etiā in procuratore in rē suā. nā cū ista glo. intelligat sic hoc principium: necesse est q̄ ista prima glo. posita super eo intelligatur de ꝓcuratore in rem suā. Sed dices tu quomodo potest habere locū hec distinctio in procuratore in rem suā cū nunq̄ habuerit mandatum vel habuerit sed fuit renocatū cū ꝓcurator in rē suam non possit renocari. vt. l. illam. C. de dona. intellige eo modo quo potest forte vtroq; consentiente. ¶ Secundo habes ex hac glo. q̄ qui soluit falso ꝓcuratori scienter non liberat nec repetit: ꝛ eam not. Jac. de ra. contra: vt refert Dy. C. de fur. l. falsus. nā tunc soluens scienter nō repetit oī non pōt esse alia presumptio q̄ō donationis: sed hic potest esse alia presumptio sc̄z q̄ portet ad dominū: ergo ꝛc. vt. l. elegāter. §. qui re probos. j. de pig. act. ꝛ. l. si cū aurum. j. de solu. ꝛ ista fuit opi. glo. in. l. dispensatorem. de solu. in verb. solutionē. lz Jaco. de ra. vel Dy. nō alleget veritas est q̄ in hac glo. dicitur, pbatur in. l. non sortē. §. qui filio. j. de cōdi. inde. ꝛ. l. qui fundum. §. seruus. versi. quod si scinerit. j. pro emptore. ꝛ istud tenet Dy. in. o. l. dispensatorem. repr̄obata glo. ibi posita. Non obrationes Jac. de ra. q̄ ille procederent in solūte simpliciter: secus si solui ꝓcuratori cum sciret enm esse falsum: tunc enim de necessitate donatio presumitur. vt dictis legibus. ¶ Tertio habes ex hac gl. quod ille qui solnit ꝓcuratori renocato ignoranter statim liberatur si recipit bona fide: vt. o. l. cum quis. Sed hic dubitatur an per talē ꝓcuratorē renocatum queratur dominio domino. glo. in. l. acceptā. C. de vsu. q̄ nō. Contrariū tenet in. o. l. cum quis. §. j. ꝛ. l. si quis seruo. eo. tit. q̄ est verū cum enim fauore liberationis lex velit debitorē soluentē liberari. vt. l. eius qui. §. si cer. peta. per consequens voluit creditori dominium acquiri vt dictis legibus. ¶ Venio ad vltimā glo. ꝛ oppo. ille in quē transfertur dñium nō committit furtū: q̄ furtū est cōtrectatio rei aliene inuito domino. j. de fur. l. j. ꝛ. l. j. prozi. sed in talē ꝓcuratorē est trālatum dñium quod patet: q̄ condictione ob causam teneť vt dictū est: ergo nō cōmittit furtum. ¶ Huius timore dixit ad̄ar. ꝙ hic est casus in quo falsus ꝓcurator ꝛ etiā falsus creditor indebitū scienter recipiēdo cōmittit furtū lz in eū transferat dñium. simile in. l. q̄m. j. de cōdi. furt. ¶ Glo. reprehēdit per rationē predictā: q̄ dñs nō cōtrectat: sed dicit q̄ mutat castum. et sic loquitur q̄n fuit solutū vt nuntio. ¶ Ad. l. q̄m. respondet vt ibi not. doc. vltra mon. dicunt q̄ ad̄ar. nō dixit hoc q̄ glo. dicit. sed dixit q̄ ꝓcurator falsus recipiendo furtū cōmittit. ꝛ per consequens tenetur furti ꝛ condictione furtiua ꝛ condictione ob causas ꝛ indebiti: q̄ omnis cō ditio degenerat cōtra furē. l. si. vsufru. q̄ead. ca. ꝛ si ita intellegit verū dixit. Tamen si gratia disputationis si volumus sustinere ad̄art. ꝓout recitatur per glos. possumus dicere q̄ dñium acquiritur traditione: vt l. traditionibus. C. de pac. ꝛ instit. de re. diui. §. per traditionem. traditio ergo precedit acquisitionē dñij. in illa ergo cōtractione quā facit tēpore traditionis dicit furtū cōmittere lz postea sequat acquisitio dominij. non ergo contractabat rem suam sed aliena. ꝛ lz dñium perdat tradens non pdit tū cōdictionē furtinā. nā illud dominiū pdit eo inuito seu dolo aduersarij: vt. l. et ideo. j. de condi. furti. ꝛ melius in. l. si seruus. in pn. eo. titu. quod an sit verum dicam in. o. l. quoniam. C. de condi. fur ¶ Venio ad secundā glo. ꝛ oppo. in prin. innuit a contrario sensu. q̄ si dominus ratū nō habet ipse ꝓcurator tenetur condictione indebiti. ¶ Cōtra in secundo responso huius legis vbi dicit dari ob causam. Sol. intellige hic hoc principium in procuratore in rem suam: sic intelligitur. j. de condi.

de cōdi. inde. l. si procurator. §. celsus. vide glo. que vult ¶ q̄ cōtra procuratorē in rē suā tū detur condictio indebiti. vides etiā q̄ glos. hic intelligit. §. celsus. in ꝓcuratore in rem suā. certe glo. intelligit ibi in simplici procuratore. ꝛ videť tenere q̄ cōtra eum detur condictio indebiti. Qdoſ. videtur tenere hic q̄ contra procuratorem falsum detur cōdictio indebiti q̄n solutū est indebitum. vt. l. creditor de condi. indebi. secus quando solutum est debitū q̄ tūc dať condictio ob causam. ita dicit ipse: ꝛ nil aliud alleg. nec rūdet ad istū tex. ij. respōso. vbi videť expresse dici q̄ siue sit solutū indebitū siue debitum: nō habet locū ꝙdictio indebiti sed ob cām.

Ego istā opi. puto verā: q̄ q̄n procuratori falso solnitur indebitū ab eo repetit condictio indebiti ratihabitione nō secuta. casus est in. l. cum indebitū. §. j. j. de condi. inde. ꝛ. l. si vendidero. §. fi. j. de furt. ¶ Ad istā. l. rūdeo q̄ debet aliter legi: quā legať p glo. vt tota loquať in eo qui soluit alicui: vt procuratori non habenti mandatum seu potestatē recipiēdi solutionē: non dico in rem suam sed in simplici procuratore. ¶ Et fm istam lec. hec. l. diuiditur in quatuor partes. primo q̄n falso procurator solutū est indebitum ratihabitione secuta. Secūdo quando solutum est debitum vel indebitū ratihabitio ne non secuta. Tertio respōdet tacite obiectioni. Quarto consulit soluenti per alia remedia. secunda ibi: q̄ fi oīs. tertia ibi: nō enim. quarta ibi: vel q̄ō furtū. et fm hāc lec. breuiter. h. o. Si ꝓcurator falso indebitū solnať ꝛ dñs ratum habeať repetit a dño: sed si ratū non habet repetitur a procuratore per condictionē indebiti: si indebitū est solutū: sed si debitū quasi causa non secuta repetitur. Et si procurator habeat malam fidem sibi lucrādi agetur furti: et alijs condictionibus. h. o. Ad euidētiam ꝓmittē q̄ ille qui soluit vero ꝓcuratori debitum statim liberat. vt. l. vero ꝓcuratori. j. de solu. ꝛ ille qui soluit vero procuratori indebitum statim habet condictionem indebiti contra dominum. ¶ Est autem verus procurator ad recipiendum indebitū. si hoc sibi specialiter est mandatū: alꝫ secus. vt. l. si procuratori. j. titu. ij. hoc premisso in prima ꝛ secūda parte huius. l. casus est clarus.

¶ Sequitur ver. nō enim. in quo sic forma casum vos dicitis dñe iurisconsulte q̄ q̄si solutū est debitū falso ꝓcuratori repetit p condictionē indebiti. ¶ Quero quō pōt hoc fieri q̄ debitū repetat tāq̄ indebitum: in veritate enim debitū est nec pōt dici q̄ respectu ꝓcuratoris erat indebitum: non enim fuit sibi solutū tanq̄ indebitum sibi ꝛ sibi solutū fuit tanq̄ debitū alteri cui vere debebať. Ad hoc respondet iurisconsultus q̄ hoc casu q̄n vere debitum est solutum nō repetitur tanq̄ debitū condi. indebi. sed cōdictione ob causam. fuit enim solutū tanq̄ vere debitū ꝛ vt liberet ista solutione: q̄ res non est secuta ratihabitione non intercedēte. h. o. et sic iste ver. non referť nisi ad illum casum in quo debitum est solutū falso ꝓcuratori. ¶ Sequitur ver. vel q̄ō furtū. in quo sic forma casum: vidi q̄ cōtra procuratorē falsum succurrit cōdictione indebiti: vel ob causam: an habeat debitor alia remedia cōtra ipsum. rūdet iurisc̄sultus q̄ sic: si enim ꝓcurator falsus recipiēs habuit malū animū lucrandi sibi: ꝛ sic cōmisit furtū tenet: non solū actione furti: sed etiam cōdi. furti. ꝛ oibus alijs conditionibus ꝓdictis. h. o. vide literā. ¶ Et fm hanc lec. no. tria. primo ¶ q̄ indebitū soluit falso procuratori: si dñs habet ratū cōdicit a dño: alꝫ cōdicitur a procuratore cōdi. indebi. ¶ Secūdo not. q̄ q̄si falso ꝓcuratori soluit debitum ratihabitione nō secuta liberat: ideo repetit ꝙdictione ob causam non indebiti. ¶ Tertio no. q̄ q̄si falsus procurator cōmittit furtū tenet cōdi. fur. ꝛ omnibus alijs condictionibus. vt. §. dixi. Ex his que dicta sunt cessant omnia contraria. ¶ Restat vt per modum summe tradamus materiam huius. l. difficilem ꝛ intricatā quam recito per quatuor questiones principales. Primo quādo soluitur falso procuratori in rem suam. Secūdo quādo soluit falso procuratori trāsferēdo in eum dñium: hoc acto q̄ debitorem faciat liberari. Tertio q̄n falso procuratori soluitur vt nuntio vt ad dñm portet. Quarto vltimo q̄n falso procuratori soluitur: vt procuratori vero non dico transferēdo dominiū vel nō nec hoc acto vt liberet vel non. Sed simpliciter vt procuratori soluatur: qui vere est casus. l. nostre. Et in qualibet harum questionum est videndum an soluens liberetur. Item an transferatur dominium in accipientē. Et de remedijs que cōpetunt contra falsum ꝓcuratorem. ꝛ quedam alia que videbitis. ¶ Primo ergo quero an soluit falso ꝓcuratori in rem suam. quo casu dicaut soluitur a sciente ꝛ non repetit. vt. j. tit. ij. l. i. ꝛ hoc dixi sup. i. glo. aut soluit ab ignorāte: ꝛ tunc aut soluitur indebitum omnino: ꝛ hoc non est querendū an soluēs liberetur: ꝛ tunc repetitur condi. indebi. ab ipso procuratore: vt hic in prin. fm lec. glo. ꝛ. l. creditores. C. de condi. indebi. Jdē si erat debitū aliquo iure. Sed forte obstabat exceptio vel erat tale debitum q̄ solutum poterat repeti eadem ratione. Si vo erat tale debitū q̄ solutū repeti nō poterat: tūc vi detur velle glo. q̄ ratihabitio hic aliquid operet ꝛ trahat negotiū ad dominū: vt hic in prin. fm lect. glo. quo casu ratihabitio secuta videť q̄ dominus a tali ꝓcuratore repeteret q̄ posset procedere fi dicamus esse solutum cōtemplatione directe actionis que apud dñm erat: secus si cōtemplatione vtilis vt. o. l. debitor. in fin. ad trebel. quo casu lz ab ipso domino solutū repeti nō possit: tū ab ipso procuratore repetit: q̄ñ eius respectu oīno est indebitum. c vt hic in prin. fcit. l. procurator. ad exhibēdum. §. j. j. rem ra. hab. Si vero solutum est debitū: tunc distingue per omnia: pront. j. dicā in simplici procuratore: eo saluo quod quando ratihabitio nō secuta liberat: ideo repetit ꝙdictione ob causam non indebiti. ¶ Tertio no. q̄ q̄si falsus procurator cōmittit furtū teneť cōdi. fur. ꝛ omnibus alijs condictionibus. vt. §. dixi. Ex his que dicta sunt cessant omnia contraria. ¶ Restat vt per modum summe tradamus materiam huius. l. difficilem ꝛ intricatā quam recito per quatuor questiones principales. Primo quādo soluitur falso procuratori in rem suam. Secūdo quādo soluit falso procuratori trāsferēdo in eum dñium: hoc acto q̄ debitorem faciat liberari. Tertio q̄n falso procuratori soluitur vt nuntio vt ad dñm portet. Quarto vltimo q̄n falso procuratori soluitur: vt procuratori vero non dico transferēdo dominiū vel nō nec hoc acto vt liberet vel non. Sed simpliciter vt procuratori soluatur: qui vere est casus. l. nostre. Et in qualibet harum questionum est videndum an soluens liberetur. Item an transferatur dominium in accipientē. Et de remedijs que cōpetunt contra falsum procuratorem. ꝛ quedam alia que videbitis. ¶ Primo ergo quero an soluit falso procuratori in rem suam. quo casu dicaut soluitur a sciente ꝛ non repetit. vt. j. tit. ij. l. i. ꝛ hoc dixi sup. i. glo. aut soluit ab ignorāte: ꝛ tunc aut soluitur indebitum omnino: ꝛ hoc non est querendū an soluēs liberetur: ꝛ tunc repetitur condi. indebi. ab ipso procuratore: vt hic in prin. fm lec. glo. ꝛ. l. creditores. C. de condi. indebi. Jdē si erat debitū aliquo iure. Sed forte obstabat exceptio vel erat tale debitum q̄ solutum poterat repeti eadem ratione. Si vo erat tale debitū q̄ solutū repeti nō poterat: tūc vi detur velle glo. q̄ ratihabitio hic aliquid operet ꝛ trahat negotiū ad dominū: vt hic in prin. fm lect. glo. quo casu ratihabitio secuta videť q̄ dominus a tali ꝓcuratore repeteret q̄ posset procedere fi dicamus esse solutum cōtemplatione directe actionis que apud dñm erat: secus si cōtemplatione vtilis vt. o. l. debitor. in fin. ad trebel. quo casu lz ab ipso domino solutū repeti nō possit: tū ab ipso procuratore repetit: q̄ñ eius respectu oīno est indebitum. c vt hic in prin. fcit. l. procurator. ad exhibēdum. §. j. j. rem ra. hab. Si vero solutum est debitū: tunc distingue per omnia: pront. j. dicā in simplici procuratore: eo saluo quod quando ratihabitio nō secuta liberat: ideo repetit ꝙdictione ob causam non indebiti. ¶ Tertio no. q̄ q̄si falsus procurator cōmittit furtū teneť cōdi. fur. ꝛ omnibus alijs condictionibus. vt. §. dixi. Ex his que dicta sunt cessant omnia contraria. ¶ Restat vt per modum summe tradamus materiam huius. l. difficilem ꝛ intricatā quam recito per quatuor questiones principales. Primo quādo soluitur falso procuratori in rem suam. Secūdo quādo soluit falso procuratori trāsferēdo in eum dñium: hoc acto q̄ debitorem faciat liberari. Tertio q̄n falso procuratori soluitur vt nuntio vt ad dñm portet. Quarto vltimo q̄n falso procuratori soluitur: vt procuratori vero non dico transferēdo dominiū vel nō nec hoc acto vt liberet vel non. Sed simpliciter vt procuratori soluatur: qui vere est casus. l. nostre. Et in qualibet harum questionum est videndum an soluens liberetur. Item an transferatur dominium in accipientē. Et de remedijs que cōpetunt contra falsum procuratorem. ꝛ quedam alia que videbitis. ¶ Primo ergo quero an soluit falso procuratori in rem suam. quo casu dicaut soluitur a sciente ꝛ non repetit. vt. j. tit. ij. l. i. ꝛ hoc dixi sup. i. glo. aut soluit ab ignorāte: ꝛ tunc aut soluitur indebitum omnino: ꝛ hoc non est querendū an soluēs liberetur: ꝛ tunc repetitur condi. indebi. ab ipso procuratore: vt hic in prin. fm lec. glo. ꝛ. l. creditores. C. de condi. indebi. Jdē si erat debitū aliquo iure. Sed forte obstabat exceptio vel erat tale debitum q̄ solutum poterat repeti eadem ratione. Si vo erat tale debitū q̄ solutū repeti nō poterat: tūc vi detur velle glo. q̄ ratihabitio hic aliquid operet ꝛ trahat negotiū ad dominū: vt hic in prin. fm lect. glo. quo casu ratihabitio secuta videť q̄ dominus a tali ꝓcuratore repeteret q̄ posset procedere fi dicamus esse solutum cōtemplatione directe actionis que apud dñm erat: secus si cōtemplatione vtilis vt. o. l. debitor. in fin. ad trebel. quo casu lz ab ipso domino solutū repeti nō possit: tū ab ipso procuratore repetit: q̄ñ eius respectu oīno est indebitum. c vt hic in prin. fcit. l. procurator. ad exhibēdum. §. j. j. rem ra. hab. Si vero solutum est debitū: tunc distingue per omnia: pront. j. dicā in simplici procuratore: eo saluo quod quando ratihabitio nō secuta liberat: ideo repetit ꝙdictione ob causam non indebiti. ¶ Tertio no. q̄ q̄si falsus procurator cōmittit furtū teneť cōdi. fur. ꝛ omnibus alijs condictionibus. vt. §. dixi. Ex his que dicta sunt cessant omnia contraria. ¶ Restat vt per modum summe tradamus materiam huius. l. difficilem ꝛ intricatā quam recito per quatuor questiones principales. Primo quādo soluitur falso procuratori in rem suam. Secūdo quādo soluit falso procuratori trāsferēdo in eum dñium: hoc acto q̄

a Andre. Poma. ¶ Ad euidentiā. Not. ex istis vbis Bar. q̄ō ad hoc vt q̄s dicať verus ꝓcurator: ad recipiēdum indebitū requirit q̄ sup hoc habeat spāle mādatū: vñ habes inferre q̄ si ꝓcurator q̄aliter cōstitutus intercederet in casib⁹ in q̄bus spāle mādatum requirit de q̄bus multi casus cōnumerant. l. qui ad agēdum. de ꝓcu. in. vi. q̄ dicerē falsus ꝓcurator. q̄ō voluit clare bal. c. nōnul a li. in. j. nota. de re scri. ꝛ in. c. ex parte decani. Pe. colū. eo. tit. n. de multis modis per quos q̄s dicať falsus ꝓcurator. vide glo. in. d. c. ex parte decani. Bal. in. l. falsus. C. de fur. et l. lz ꝛ ibi moder. C. de ꝓcura.

b ¶ Si vero. Nota q̄ soluti falso ꝓcuratori in rē pōt ratificari vt p oīz si solutū est cōtemplatiōe directarū actionū que sunt penes ipsum dñz ꝛ hoc mō pōt salnari. glo. j. q̄ā reprehēdit Bar. §. in. j. col. sec⁹ vō si soluit ꝓtēplatiōe vtilium q̄ sunt penes ipsum ꝓcuratorē: ꝛ vltra dicta per Alex. h. adde Bal. tenentē. ꝛ tra Bar. hic i. j. col. et dicentē nō esse di stinguēdū: q̄ i ali quo casu istorum nil pōt opari rati habitio: vt hic p eū. ita sentit Roma. in glo. in ver. intercedēdū. ꝛ q̄ō idē sit q̄si soluitur noīe directarum: vt est q̄ soluit cōtēplatione vtiliū

c ¶ Secūdo principaliter quero quādo soluitur alicui falso ꝓcuratori transferendo in eū dominiū hoc acto q̄ faciet liberari soluentē: quo casu an transferatur dominium in ꝓcuratorem non est querendum: q̄ ꝓsupponitur in themate q̄nis. Jtem an liberetur statim soluens non est querendum: q̄ ꝓsupponitur q̄ non est datum vt sit liber statim ea solutione facta: sed vt liberetur in futuro. Jsto casu vtputo non est curandum vtrū sequať ratihabitio dñi vel nō. nihil em̄ factū est noīe dñi: sed inter me ꝛ illū quē putabā ꝓcuratorē fuit celebrat⁹ contractus innoiatus do vt facias me liberari: sed solum est querendū liberatione non secuta: qualiter subueniť cōtra ꝓcuratorē. Rūdeo: si quidem solutum est debitū lz locū cōdi. ob cau. quasi causa nō est secuta. ꝛ hoc fm lect. glo. ꝛ. j. de fur. l. falsus. §. i. Si vo solutū, est indebitū nō lz locū ꝙdi. ob cām: sed condi. sine causa. fuit em̄ datū ob causam nullā sc̄z vt facias me liberari ab ea obligatione q̄ non erat: ergo ꝛc. vt. l. i. j. de ꝙdi. sine cau. Sed si q̄ dedi vt facias me liberari ab aliqua actione vel obligatione nō efficaci: cogitabitis. ꝛ hoc de secundo.

13 ¶ Tertio principaliter querit ꝛ q̄ñ alicui falso ꝓcuratori dedi vt nūtio vt portaret ad creditorē. hic est aduertendū. aut em̄ dedi ei tanq̄ nūtio mei soluentis: ꝛ cōstat q̄ in eū nō trāsfero dñium. vt. o. l. d falsus. §. j. Jtē cōstat⁹ q̄ nō liberor: solnēdo sibi: q̄ nullū mandatū habet a creditore. vt. j. de solu. l. q̄ hominem. §. si nullo. sed pōt esse q̄ si illa res ꝙdata perdatur: ex illa perditione debitor liberet: si erat debitor specie: ꝛ nō possit sibi culpa imputari. vt debitor specie: ꝛ nō possit sibi culpa imputari. vt e l. argētum e. j. cōmo. ¶ Sed si queritur qualiter 14 isti si⁹ curratur si rē ꝙdā nō tradat creditori. Rūdeo quidem illud q̄ō est sibi traditū ptinebat ad creditorem: vt res depositā vel commodata creditori competit actio furti. vt. l. fallsus. C. de furtis. et ibi nota. Si vero pertinebat ad debitorem: debi-

e Andre. Poma. ¶ Ut. l. argentū. Nota limitationē ad. l. argētum. q̄ō pcedat tū in debitore speciei aut quātitatis. bāc limitationē ponit Ang. in. l. si finito §. si iam fuerit. ff. de dam. infe. ꝛ ibi Jmo. ꝛ Paul. de ca. in. o. l. argētū. ꝛ pbat: q̄ si esset debitor generis nō liberaret eum genus perire non possit. l. incendiū. C. si cer. peta. istud sing. nq. Jas. in. l. j. in vlti. col. ff. de eo p q̄ fa. est.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Adhisso. Adde qđ si creditor scribat debitori hoc modo: el tẽpo del a pagamẽto ⁊ mandatelo cum vestra salute ⁊ mia: ⁊ debitor dedit pecuniaz homini fide digno q aufugit: vel creditori non detulit an ẽbitor sit liberat⁹: ⁊ quo remedio sibi ꝑsulatur: vide Bald. 2si.cccxx.ij.lib.

b ¶Ignoranter. Adde vt per bal. 2si.ccxij.cũ seq.iij. lib. vbi ponit de quodã filiofamil. q liberauerat debitorẽ paternum asserendo se habere mãdatũ deinde illud nomẽ debitoris cessat etiam asserendo habere ad id mãdatũ. vide etiã Joã.an.in addi. ad Spec. in tit. de ꝑsn.in rub. vbi ponit etiã. q. de eo q suaſiõe falsa ꝓcuratoris ostẽdentis mãdatum falsuz ſoluit ⁊ procuratoz falsus amisit pecuniã cuius periculo perierit.

c ¶Condictione. Addẽ qđ etiã tenetur crimine falsi si per dolũ ſolutionem recepit. l. finautem. ℈, itẽ fciendum. de neg. gest. per Bar. ⁊ Pau. de ca. hic in addi.

d ¶Iniuſte. Addẽ qđ Pau. de ca. ex eo qđ gl. appellat ſniam latam a iudice cõpetenti iniuſtam eſſe notandum q ſi quis vellet dicere ſentẽtiã nullã iniuſtã non inepte ageret. all. glo. fing. in auſ. ô here. ⁊ fal. in. ℈. ex heredatos. inver. iniſte. ⁊ glof. j. j. de teſt. Alex. vo pro hoc alle. teg. ⁊ ibi Bal. i. l. ſcire opoꝛtet. ℈. fi. iver. iniſte. c j. de excu. tuto.

e ¶Ulis. Addẽ ſm Bulg. ⁊ alex. q nõ poterat hic ſeruus puniri pena capitali: p. l. j. C. de off. ꝑfe. vigi. ſed debuit remitti ad ꝑfectum vbis ſi pena capitali dignus erat.

toꝛi cõpetit actio furti ⁊ cõdictio furti. Creditori vero cõpetit contra ipſum accipientẽ actio negoꝛ. geſt. vt. C. de fur. l. ſi is cui. cum glo. ⁊ de neg. geſt. l. ſi pupilli. ℈. ij. Si vero ſoluit tanq̃ nũtio miſſo⁹ a creditoꝛe. tunc dic vt j. dicemus in ꝓcuratoꝛe falſo et hoc de tertio. ¶Quarto principaliter quero qñ ſoluitur alicui vt ꝓcuratoꝛi ſimplici. ⁊ iſtud habemus examinare per quatuoꝛ queſtiones. Aut eñ ſoluitur ꝓcuratoꝛi ſimplici: qui nunq̃ habuit mãdatum: ⁊ tunc aut ſoluitur debitum aut indebitũ. Itẽ q̃nq; ſoluitur ꝓcuratoꝛi falſo qui als habuit mandatum ſed fuit reuocatũ. et tunc aut ſoluitur debitum aut indebitum. ¶Primo caſu quero qñ ꝓcuratoꝛi qui nunq̃ habuit mãdatum ſoluitur debitum: ⁊ tũc aut ſoluit ſciẽter ⁊ non liberat nec repetit: vt hic in. j. gloſ. ꝛ. l. ſi nõ ſortem. ℈. qui filio. j. de cõdi. inde. ⁊. ſ. dixi. Aut ſoluit ignoranter⁹ et tunc etiam nõ liberat. vt. l. qui hominem. ℈. ſi nullo. j. de ſol. ¶Quo tñ q ſi ſoluẽs habuit iuſtã cauſam credendi ipſum eſſe ꝓcuratoꝛem q liberabit cedendo creditoꝛi actionẽ quã habet ↄtra iſtũ falſum ꝓcuratoꝛe. caſus eſt in. l. cũ fundus. ℈. ſeruũ impunẽs. in fi. ℈. ſi cer. peta. lꝫ Ly. dubitãdo videatur tenere cõtrarium. C. de fur. falſus. in ꝓn. iij. q. Sed ſi querat an in talẽ ꝓcuratoꝛẽ fit trãſlatum dñium: certũ eſt q̃ non: vt. l. ſi ego. ℈. de nego. geſt. non enim hic agebat tradens vt ꝓcuratoꝛi queretur: ſed vt dño per ipſum ꝓcuratoꝛẽ. vt. l. vero ꝓcuratoꝛi. j. de ſol. ⁊. l. qui mihi donatum. j. de dona. ¶Si querãt qualiter ſubueniatur contra iſtum falſum ꝓcuratoꝛẽ. Rñdeo: ſi quidẽ accepit malo animo teneꝛ furti. ꝑdi. fur. ⁊ ꝑdi. ob cau. vt hac. l. ſed ſi nõ habuit malũ animũ tũc ſolũ tenetur condi. ob cauſam. vt hac. l. verſi. nõ enim. ⁊ vſi. q̃ ſi dñs. ¶Sed dices tu q̃o daꝛ ꝓdictio ob cauſam cũ dñium non ſit translatum in eũ ⁊ nemo cõdicit rem ſuã. vt. ℈. dixi. Rñdeo: oꝑtet te intelligere eo caſu quo nõ fuit furtũ cõmiſſum: q⁹ ſolutio fuit recõciliata cõſumptione q̃ ꝓdeſt ad condictionẽ ob cãm: ſicut ad certi cõdictionẽ: ⁊ ad condi. indebi. vt no. ℈. e. l. iij. ℈. ſubtilius. in. ij. gl. ¶Itẽ querit qñ daꝛ cõdictio ob cãm quaſi cauſa nõ ſecuta: que eſt iſta cauſa que nõ eſt ſecuta ob quã datur cõdictio. teg. hic videt dicere ratihabitio. Tu dic q̃nq; ego ſolui tibi ſimpliciter credens te procuratoꝛem: ⁊ per cõſequens me liberatum incõtinenti nec a te aliquid ꝑetij vltra ⁊ datur mihi condictio indebiti: vt dictum eſt. Aut a te petij: ⁊ tũc dicitur cauſa ceſſare coipſo q̃ non ſequiꝛ liberatio: ſz ſi foꝛte: lꝫ crederez me liberatum. dixi tibi ſacias quod ego habeam literas ratihabitionis: tũc diceretur ceſſare cauſa ſi ratihabitio nõ ſequeretur. Iſtã diſtinctionem ponit teg. in. l. ſi quis offerenti. in ꝓn. j. de ſolu. omnia tñ dicta remedia tolluntur cõtra dictũ falſum ꝓcuratoꝛẽ ratihabitione ſecuta: per d. l. ſi quis offeꝛẽti. facit hec. l. in ꝓin. ⁊. l. vero ꝓcuratoꝛi. j. de ſolu. ¶Scõo quero qñ falſo procuratoꝛi qui nunq̃ habuit mandatũ ſoluit indebitum; iſto caſu q̃ſtat q̃ in eum nõ trãſſerꝛt dominium: vt d. l. ſi ego. quod patet. q; cõtrectando furtum facit vt hic in fi. Item non eſt querendum de liberatione cũ nõ ſit debitũ: ſed querendum eſt de remedijs contra ꝓcuratoꝛẽ: ⁊ ſi quidem ratihabitio nõ ſequitur falſus ꝓcuratoꝛ teneꝛ condi. indebi. l. ſi procurator. j. de ꝑdi. inde. ⁊ hac. l. in ꝓin. ⁊. l. cum indebitum. ℈. j. j. tit. ij. ⁊. l. ſi vẽdidero. in fi. j. de fur. Tenetur etiam furti: ⁊ cõdictione furtiua ſi habuerit animũ intercipiẽdi. vt hic in fi. ⁊. d. l. ſi vendidero. et. l. falſus. C. de fur. tamen ratihabitione ſecuta tenetur dñs condi. inde. vt hac. l. in ꝓin. ⁊. d. l. ſi vendidero. in fi. ⁊ melius in. ℈. ſi titius. nõ tñ tollit cõdictione fur. que nata erat debitoꝛi cõtra ꝓcuratoꝛez. vt. d. l. ſi vẽdidero. ℈. ſi titius. qđ qualiter procedat: dic vt ibi. ⁊ hoc q̃ tali falſo procuratoꝛi ſolutum eſt ignoranter: ſed ſi ſciẽter ſoluti eſſet tunc ſiquidem ego ſciui eum falſum ꝓcuratoꝛez videoꝛ ſibi donare: vt. ℈. dixi. Si vero credebã ipſum eſſe verũ ꝓcuratoꝛẽ: ſed ſi ſciẽter ſolui indebitũ: tunc videoꝛ donare dño: tamẽ cõtra ipſum falſum procuratoꝛem competit mihi omnia ꝓdicta remedia: que tamen tolluntur ratihabitione ſecuta. vt. l. ſi tibi dederim. j. de dona. ⁊ hec de ſecũdo. ¶Tertio quero qñ falſo procuratoꝛi qui ſemel habuit mandatum ⁊ fuit reuocatum ſoluit indebitum. Reſpondeo per omnia idem q̃ in falſo procuratoꝛe qui nunq̃ habuit mandatũ. vt no. hic in. j. glo. ¶Quarto quero quando falſo ꝓcuratoꝛi qui habuit mãdatum ⁊ fuit reuocatum ſoluit debitũ. Reſpõdeo: vt. d. l. cum quis. ℈. j. de ſolu. ⁊ hic not. in. j. glo. Sed dubitaꝛ cũ in multis caſibus. ℈. ſit dictũ: aut ſecuta eſt ratihabitio: aut non. ¶Quero quid habet facere ſoluens ſi dubitat an dominus ratum habeat vel non. Dic vt. l. ſi indebitum. j. rem ra. habe. ¶Ultimo ex predictis apparet q̃ non eſt queſtio vtrum in dubio ſoluens videatur transferre dominium vel non: quando ſolui ꝓcuratoꝛi ſimplici: quia non videt transferre. vt. d. l. ſi ego. ℈. de nego. geſt. Nec ob. l. dotis fructus. ℈. fin. cum ſeq. j. de iure dotiũ. ꝛ. l. i. j. pro dote. q: ibi precedebat titulus habilis ad tranſlationem dominij in accipientem. hic vero non precedebat titulus. Aut ſoluitur vt ꝓcuratoꝛi in rem ſuam. tunc dic vt. j. tit. ij. l. quoniam. ꝛ. ℈. dixi. ¶Ulti. no. ſi dubitatur an ſoluit: vt ꝓcuratoꝛi in rem ſuam: vel ſimplici an vt nuntio an transferendo dominiũ faciat liberari hoc perpendi debet ex qualitate verboꝛum precedentiũ ⁊ ſequentium: ⁊ eoꝛum que geſta ſunt. vt in. c. inſpicimus. extra de reg. iuꝛ. lib. vi.

1 ¶Furtum non eſt crimen publicum.
2 Prefectus vigilum quod habeat iuriſditionem in viles perſonas.
3 Re perempta quando agi poſſit ad eſtimationem.
4 Lucrari rem q̃ videatur voluiſſe quando ſuam voluntatem impleuit.
5 Re perempta quod agatur ad ipſam rem.
6 Liber homo q̃ nõ poſſit ſe dare in queſtionem vel toꝛturam alicui.
7 Quis non poteſt permittere alicui vt eum percutiat vel ab eo crucier.
8 Confeſſio ex toꝛta a ſeruo cum toꝛtura indiciꝫ legitimis precedentib⁹ quod faciat fidem contra dominum.

¶Cum ſeruus. Res ob cauſam data cauſa nõ ſecuta etiã ſi deſierit extare condicitur: et ſi non eſt translatum dominium ad eũ hibendum: ⁊ furti ſeu cõdictione furtiua agitur. h. d. Diuiditur. primo ponit vnum dictum. Secundo ponit aliud quod videtur contrarium primo. Tertio reducit ad concoꝛdiam addendo aliqua. Quarto addit quedam ad predicta. ſecũda ibi: labeo. tertia ibi: ſed ꝓculus. quarta ibi: ſed ſi titius. ¶Oppo. ℈. de offi. preſe. vigi. vt. l. iij. ℈. j. dicit ¶Inguli. quod ſic ſuſpendit eum iniuſte. ¶Ad 0 dicit quod imo iuſte: ⁊quia furtum non eſt publicum crimẽ. Huil. de cugno idem alia ratione: videlicet quia hic ſuſpedit ſeruum qui eſt vi 1 lis⁹ perſona. ⁊et in viles perſonas prefectus vigilum habet iuriſditionem et poteſtatem. vt. l. contraria. facit. l. interdum. ℈. qui furẽ. ff. de fur. 2 ¶Secundo opponitur et videtur quod re perempta debeat agi ad 3 eſtimationem. vt. l. in re furtiua. j. de condictione furti. not. per gloſſam ℈. eodem. l. ſi pecuniam. ℈. j. iſte paſſus eſt difficilis multum. Finaliter ego teneo in obligatione rem dari vel reddi debere agi ad ipſam rem vt hic. ꝛ. l. ſi ſeruum. ℈. finali. de verboꝛum obligatio. et. l. promiſſoꝛi. j. de conſtituta pecunia. fiet tamen executio in eſtimatione: et etiam condemnatio poterit fieri in eſtimatione. vt. l. iulianus. j. de confeſ. ꝛ. l. fina. que ſenten. ſine appel. reſcin. ⁊ ibi plene no. Sed in obligatione rem reſtitui poteſt agi ⁊ peti ipſa res ⁊ peti eſtimatio. vt. j. de condictione furtiua. l. in re furtiua. ꝛ. l. i. C. eodem titu. et. l. ſi ſeruus. C. boue. dixi pleniſſime in l. ſtipulationes non diuiduntur. j. de verboꝛum obli. in vltimis oppoſi. in. vj. queſtione. ¶Oppo. de. l. ſi dominus. j. de preſcrip. verbis. Solu. ibi ſeruus fuit datus eſtimatus. ¶Oppo. ad finem quia in furto requiritur quod quis contrectet animo lucrandi. vt. l. i. j. de furtis. ſed hic nõ 4 habuit animum lucrandi: ergo ꝛc. Sol. optime glo. ⁊ no. ⁊ q̃ ſatis vide tur lucrari cum volũtatem ſuam impleneꝛit de eo quod placet. ⁊ eſt no. 5 ¶Nota quod re perempta agitur ad ipſam rem. dixi in. l. vinum. ℈. ſi 9 certum petatur. ¶Quero circa principium legis vtrum ſit licitum libero homini dare ſe alicui in queſtionem vel ad toꝛturã. Glo. in. d. l. interdum. ℈. qui furem. de furtis. dicit quod ſic. Contrarium ibi dixi: nam liber homo non eſt dominus membroꝛum ſuoꝛum. vt. l. liber homo. ad legem aquiliam. Item toꝛtura eſt meri imperꝫ. vt. l. defenſoꝛes. C. de de ſenſo. ciui. ⁊ in auſ. de teſtibus. ℈. j. ⁊ not. in. l. imperium. ff. de iuriſditio. omnium iudi. ergo pacto priuatoꝛum non poteſt concedi. vt. C. de iuriſ 7 ditione omnium iudi. l. priuatoꝛum. ¶nec enim poteſt quis permittere alicui quod eũ percutiat: vel quod coꝛpus eiꝰ cruciet. vt. l. i. ℈. vſq; adeo. de iniurijs. ¶Secundo quero ſi eſt verum id quod prefectus vigilum iuſte fecit: ergo ſeruus fuit in facinoꝛe deprehenſus: ergo iſte non tenet. Reſpondeo: dico q̃ fecit iuſte hoc eſt iuriſditionem habuit indicãdi de hoc crimine: non tamen contra iſtũ habuit legitimas probationes. vel aliter. ⁊ verius hic fuit datus: vt per accipientem haberetur queſtio: vn de eo ipſo quod per eum eſt repertus in fatinoꝛe ceſſat cauſa ob quã datus eſt. Fateoꝛ tñ q̃ confeſſio egtoꝛta a ſeruo precedẽtibus legitimis 8 indiciꝫ facit etiam fidem contra dominũ. vt. l. cum probatio. j. de probationibus. Bar.

1 ¶Quando ex parte dantis pecuniam ⁊ ex parte dantis ſpeciem venit dari q̃ non ſit emptio: ſed contractus innominatus et habet locum condictio ob cauſam.
2 Verbum dari q̃ intelligatur propꝛie ⁊ ſm naturam contractus.

Clauſula

3 Clauſula dedit: vendidit ⁊ tradidit: quando conſtituat venditionem: et quando contractum innominatum.
4 In contractu innominato non cauetur de euictione.
5 Condictio ob cauſam q̃ nõ habeat locum in contractibus nominatis. et nu. 13. ⁊ an ex penitentia. ⁊ nu. 15.
6 Donatio an fuerit olim ⁊ hodie Ictus nominatus vel innominatus.
7 In donatione non eſt locus penitentie.
8 Aliud donatio: aliud pactum de donando.
9 Cõdictio ob cãm q̃ nõ hẽat locũ in Ictu donatiõis: ⁊ de rõne. nu. 10.
11 In Ictibus nominatis vbi ex pacto informatur actio ex eo cõtractu q̃ poſſit agi condictione ob cauſam.
12 Cõdictio ob cauſam q̃ nõ habeat locũ in Ictibus innominatis.
14 Q̃ſi eſt pmixtus Ictus innoiat⁹ ⁊ noiat⁹ an hẽat locũ ꝺictio ob cãm.

1 ¶Edi. Iſta. l. eſt valde nota. ⁊. h. d. ¶Quãdo ex parte dãtis pecuniã: ⁊ pte dãtis ſpeciẽ venit dari nõ eſt emptio ⁊ venditio: ſed Ictus innoiatus: ideo habebit locũ cõdictio ob cauſam. h. d. Glo. diuidit. primo ponit dictũ. ſecõ tres rationes. Secunda ibi: ⁊ ideo tu dic quod nõ ſunt rationes: imo ſunt illationes ex dicto.
a ¶Oppo.ª ⁊ videt q̃ iſte ſit Ictus emptionis ⁊ venditionis. l. vt naturalis. ℈. j. de pſcri. ver. Sol. hic fuit data pecunia: vt ſpecies ibi fuit numerata. Iſtud eſt diuinare: in ſe tñ verũ eſt: vel dic q̃ hic fuit actũ vt Stichum dares hoc eſt accipientis faceres q̃ nõ eſt de natura emptionis ⁊ venditionis. l. ex empto. in ꝓin. j. de act. emp. Ex hoc ſequitur q̃ eſt contractus innoiatus do vt des. iſtud colligit hic in ver. fingo. ſed in. l. contraria fuit dictũ do pecuniã: vt accipiã ſpeciẽ: vbi eñ accipio nõ includit de neceſſitate trãſlationẽ dñi: vt ibi patet. Cõtra hoc opp.ᵇ extra de
2 l. ſi ſtipulatus. de vſur. Sol. ibi ⁊ vbi dari fuit appoſitũ in ꝗta cõtractu emptionis ⁊ venditionis. ideo intelligit impꝛopꝛie ſm naturã contra
3 ctus. ſimile in. l. j. in ꝓin. j. depo. ⁊ ideo inſtrumẽta que fiunt tota die q̃
c dicunt dedit: vendidit ⁊ tradidit non cõſtituunt cõtractũ innoiatũ ꝓpter verbũ dedit: imo verbũ dedit intelligit impꝛopꝛie ꝓpter verbum vendidit cui adiicitur. Sed ſi diceret dedit ⁊ tradidit non adiecto vendidit tũc eſſet cõtractus innoiatus: vt hic. ſed ſi diceret tantũ tradidit pro certa quantitate pecunie intelligeretur vẽditio. vt. d. l. naturalis. ℈. j. de preſcrip. verb. que tene mẽti. ¶Scõo oppo. ad verſi. ⁊ ideo de. l. naturalis. ℈. ſed ſi ſtichũ. de preſcri. ver. Sol. vt in gl. ⁊ bene⁹ hic ⁊ ibi. ¶Uemo ad fi. l. ⁊ opp. ⁊ videt q̃ poſſit agi vt caueat de euictione. vt. l. ij. ℈. de enic.
4 Sol. ibi ⁊ in cõtractu emptionis ⁊ venditionis. hic in Ictu innoiato. iſta eſt vera. Alij vt Jo. dicũt q̃ hic exigit ſatiſdatio: ſed in Ictu vẽditionis ſufficit⁹ nuda promiſſio. Iſtud non videt verũ p. l. ſciendũ. j. de euic. ⁊ ideo tene primã. ¶Opp. ⁊ videt q̃ ꝺictio ob cauſam locũ nõ habeat. vt. l. ea cõditione. C. de reſcin. vend. ꝛ. l. inciuilem. C. de rei ven. Sol. dicit glo.
5 illud verũ ⁊ in Ictibus noiatis: in quib⁹ ceſſat cõdictio ob cauſam. hoc in noiatis ⁊ ꝓpter hoc fuit facta hec. l. vt oſtenderet q̃ nõ habet locũ condictio ob cauſam in contractib⁹ nominatis: ſed in innominatis. idẽ in. l. j. in fi. j. de re. perm. ¶Contra hoc opp. glo. donatio eſt hodie cõtractus nominatus: quod patet: q; conſenſu contrahitur. vt. l. ſi quis argentum. C. de dona. ergo eſt nominatus. vt probatur in. l. j. ℈. de re. permu. ſed in donatione eſt locus cõdictioni ob cauſam. vt. l. j. C. de dona. que ſub modo. ꝛ. C. eo. l. ea lege. ⁊ de dona. l. cum res. ergo ꝛc. Solu. dicit glo. fallit in contractibus donationis qui eſt hodie cõtractus noiatus: ſed olim erat innoiatus. ¶Ꝓo declarãdo iſtã glo. i. habemus videre
6 vtrum hoc ſit verũ ⁊ q̃ donatio⁹ fuerit olim contractus innominatus
d et hodie nominatus: quod tenet glo. hic. ⁊ in. l. pacta. j. de cõtrahẽ. emp. et. C. eo. l. ij. Jac. but. dicebat q̃ etiam hodie eſt innoiatus: licet enim hodie contrahatur conſenſu: non ſequitur ergo eſt innominatus: q; multi contractus ſiunt qui conſenſu cõtrahuntur ⁊ ſunt innominati. Et ſepe etiam quidam contractus qui contrahũtur re innominati dicuntur. vt l. iurisgentium. in ꝓin. de pac. ꝓo Jaco. facit quia etiam hodie ex contractu donationis non oritur actio: ſed ꝓpter pactum ſeu cõtractum datur condictio ex lege. vt. d. l. ſi quis argentum. Sed de natura contractuum nominatorum eſt quod eoipſo quod ſubſunt actionem pꝛoducãt vt. d. l. iurisgentium. in ꝓin. ergo ꝛc. Alij dicunt q̃ olim ⁊ hodie fuit cõtractus nominatus: quia ita elegans nomen eſt donatio ſicut locatio et venditio et ſimi. cum igitur habeat ſpeciale nomen: ergo erat ⁊ eſt cõtractus nominatus. vt no. de rerum permu. ſuper rub. Iſtam partem ego teneo ⁊ probo q̃ in cõtractibus innominatis locus eſt penitẽtie ex par
7 te implentis. vt. l. ſi pecuniam. ℈. eo. ¶Sed in donatione nõ eſt locus penitentie. vt. l. ariſto. j. de dona. ergo non erat nec eſt innominatus. ⁊ ſic al lego ꝓ caſu. l. ariſto. non ob. q̃ olim nõ cõtrahebat conſenſu: q; etiam ſtipulatio olim non contrahebatur conſenſu: ⁊ tamen eſt cõtractus nominatus. vt. l. j. in fi. de pac. ⁊ etiam alij contractus nominati qui cõtrahuntur re nõ celebrantur conſenſu ſolo. vt. d. l. iurisgentium. in principio.
8 Non ob. ¶ex iſto contractu non oriaꝛ actio: q; debes ſcire q̃ alind eſt donatio: aliud eſt pactum de donando: ſicut aliud eſt venditio aliud eſt pactum de vendendo. Donatio enim coipſo quod eſt perfecta eſt idẽ de iure antiquo ⁊ de iure nouo. In pacto vero nudo de donando eſt hodie immutatũ: per. d. l. ſi quis argentum. ⁊ de illo nõ queriꝛmus hic. ſed hoc premiſſo dicit glo. q̃ fallit in cõtractu donationis in quo habet locum condictio ob cauſam: licet ſit contractus nominatus; eſt ne iſtud verum
9 rñdeo ⁊ q̃ in cõtractu donationis cõdictio ob cauſam bene habet locum ſi cauſa ob quam datur nõ eſt ſecuta. vt. C. eo. l. ea lege. ⁊ de dona. l. cum res. et C. de dona. que ſub mo. l. j. ⁊ bene not. j. de dona. l. j. ſed ex penitentia nõ habet locũ cõdictio ob cauſam ad reuocãdũ id in quo eſt donatio. vt. l. ariſto. j. de dona. poteſt tñ bene pentere ne fiat illud qõ fuit actum in donatione quando fuit appoſitũ tñ ad cõmodum penitentis. vt. d. l. ariſto. ⁊ ſtatim di
10 cam in alijs contractibus nominatis. ¶Secũdo habemus videre q̃ ſit ratio ſpecialitatis in donatione. reſpondeo in alijs cõtractibus nominatis ex pacto incõtinẽti appoſito: vt aliquid detur vel fiat informatur actio deſcendens ex eo contractu. vt. l. tenetur. ℈. j. de act. emp. ⁊ in. l. bone fidei. C. de pac. ⁊. l. iurisgentium. ℈. j. de pac. adeo cum ad hoc competat actio ex contractu nominato nõ habet locum cõdictio ob cauſam: ſed agitur actione ex eo contractu: ſed in donatione hoc non eſt. ex plum dono tibi libũ vt ſolnas creditoꝛib⁹ meis: donatio fit pro te et ad tui cõmodum non poterit informari vt pariat actionẽ mihi: vt habuiſti not. in. l. lecta. ℈. ſi certum petatur. ꝛ. C. de pactis. l. pe
c tens. et. l. iurisgentium. ℈. quinimo. ⁊ ibi glo. ſla. et ſic cum actione ex eo contractu non poſſit agi: habet locum condictio ob cauſam. Eadem ratione dico idem in alijs contractibus nominatis. Dono: promitto tibi per ſtipulationem dare centum vt vadas pro me Romam: ex hac ſtipulatione nõ poteſt agi actione ex contractu vt vadas pro me Romam: quia fuit interpoſita pro te non contra te. vt not. in. d. l. petens. poterit ergo agi condictione ob cauſa: vel actione preſcriptis verbis: ſicut in contractibus innominatis. dicam in. d. ℈. quinimo. ¶Contra predicta oppo. ⁊ videtur quod
11 etiam in cõtractibus nominatis: vbi ex pacto informatur actio ex eo contractu poſſit agi cõdictione ob cauſam. vt. l. cum te. C. de pact. inter emp. et vendito. Solu. dicit glo ſla et bene quod ibi illud quod deuenit in contractu: alias in pacto deberet cauſam contractui nominato: vt not. in dicta. l. cũ te. ſecus ſi cauſam non deberat. vt dicta. l. ea condi tione. C. de reſcindenda venditione. et iſta eſt vera ſm omnes: licet quidam gloſſatoꝛes antiqui aliter dixerint. vt notatur in. l. pacta commenta. j. de contrahen. emptio. circa finem mag. glo. ¶Cõtra
12 predicta opponitur ⁊ videtur ⁊ quod etiam in aliquibus cõtractibus innominatis non habeat locum condictio ob cauſam: vt facio vt des: ⁊ facio vt facias: quia facta nõ poſſunt repeti. vt. l. penul. j. de preſcrip. ver. Glo. fatetur contrarium: ⁊ ſic habet locum ſolum in do vt des: ⁊ in do vt facias: et in do vt non facias: et in permutatione: ſimile habuiſti in. l. ſi pecuniam. in princi. ℈. eo. ſed hoc non eſt verum: quia etiam facta quandoq; poſſunt repeti. vt. l. ſi quis accepto. ℈. eodem. ¶Preterea licet non poſſint repeti: tamẽ ſunt prodita remedia in locum condictionis ob cauſam. vt. l. cum proponas. C. de dolo. ⁊ hoc etiam tenebat Guili. de cug.
¶Reaſſumo ergo predicta breuiter: quãdoq; eſt cõtractus innominatus mere et ſimpliciter: ⁊ tũc habet locum condictio ob cauſam: tam ex penitẽtia q̃ ex cauſa ceſſante: vt hic. et. l. ſi pecuniam. in princi. ℈. eodem. ⁊. l. naturalis. per totum. j. de preſcrip. verbis. ¶Quandoq; eſt contractus nomina
13 tus mere ⁊ ſimpliciter: et tũc nullo modo eſt locus cõdictioni ob cauſam: nec ex penitẽtia: nec ex cauſa ceſſante: vt hic. ⁊. l. i. j. de rerum permuta. ⁊. l. in ciuile. C. de rei vendica. et. l. ſicut. de act. ⁊ obliga.
14 Quandoq; Teſt permiſtus cõtractus nominatus cum innominato. exemplum: vendo tibi fundum pro centum hoc pacto vt des mihi libꝝm. nã hic primo eſt cõtractus nominatus: quia vendo: ⁊ eſt mixtus cum contractu innominato: vendo enim vt des. Aliud etiam exemplum dono: vt aliquid facias: vel vt aliquid des vel promitto per ſtipulationem vt aliquid des vel facias. In his videꝛ permiſtũ contractũ noiatum cũ innominato. Et breuiter: vbicũq; contractus noiatus celebratus ob aliquam cauſam extrinſecam extra ſubſtantiã

a ¶Andre. Poma.
a ¶Opp. Uide ali quid per ꝓpoſitum. c. qui vena toꝛib⁹. lxxxvi. di.
¶Andre. Poma.
b ¶Cõtra hoc op. Uide Alre. conſi. clxij. col. vj.
c ¶Dedit. Adde vt per eũdẽ Bar. in. l. j. C. de re. per mu. ⁊ in. l. ex ẽpta. in ꝓin. j. de actio. emp. ⁊ i. l. ſi ſtipulatus. j. de vſur.
d ¶Donatio. Adde vtrum Aleg. ⁊ l. iurisgentium. in ꝓin. ℈. de pac. cui inquãtum tangit poſt Bal. an ſtatutum loquẽs in vẽditione habeat locum in permutatione. ⁊ ſe remittit ad Spec. in titul. de emp. ⁊ vend. ℈. nũc dicendũ. cl. ij. ver. ſz pone ſtatutum. ⁊ ibi Jo. an. Adde poſt illos Roma. ℈. ſi. cvij.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

ipsius contractus pōt dici permixtus cōtractus nominatus cum innominato. isto vocabulo vtit Laristo. ff. de dona. hoc ergo casu dicas. Aut illud quod deuenit in pacto informat actionē descēdentem ex cōtractu noiato aut non. Primo casu aut illud qđ deuenit in pacto fuit cā finalis ob quā deuentū est ad cōtractū: & ea cessante pōt agi cōdictione ob cām. vt. l. cū te. C. de pac. inter emp. & vē. Aut nō fuit causa finalis: & tūc sec⁹. vt. l. ea. C. de rescin. ven. Si vero actio nō informat: tūc pōt agi condictione ob cām causa cessante. vt. l. j. C. de dona. que sub mo. cū si. ff. alle. & hoc est verū de cōditione que ꝓprie ex cessione cause. ¶ Sed si queris an in Octibus innoiatis fit locꝰ cōdictioni ob causam ex penitētia. dicas ant ꝑ penitētiā qs vellet recedere ab eo qđ venit in Actu noiato & nō pōt. vt. d. l. aristo. Aut ab eo qđ venit in pacto extrinseco: & tunc aut illud pactū fuit appositū gratia penitētie tm: & tūc sibi penitere. Aut gratia ipsius & alterius & nō tūc vt. l. ij. et ibi no. et. l. iij. & l. quesitum. j. de ser. expor. Laristo. de dona.

¶ De condictione ob turpē causam. Rubrica.

¶ Cōtinua vt in glo. Querit glo. circa rubri. vtrū hic titu. habebat locū ob causam ꝓteritā vel futuram. dicit glo. ob vtrāq;. Idē no. C. sup rnb. hic vidē. j. l. pe. j. eo. vbi ob cām turpem ꝓteritā pecunia data repeti nō pōt: simile qđ met. cau. l. ij. Dicunt doc. ꝙ debet intelligi glo. ꝙ hec ꝙditio respicit causam futurā vel ꝓteritā: intellige ꝓteritā tpe repetitionis: & futurā tpe traditionis: & sic nō obstat. Sed cōdictio ob cām: nunq̄ hz locū si causa ob quā dat est facta & ꝓterita. facit. l. si plagij. de ver. obli. & qđ ibi no. dic ibi. Bar.

¶ Datum iudici vt ferat sententiā iustam ꝓ se quando possit repeti.

¶ Pignora data ob turpem cām qñ possint repeti. Turpitudinē suā ꝙ quis allegare pōt ad coadiuuandam causam suam.

¶ Bene. Datū ob cām honestam nō repetit ea scientia: sed datū ob turpē causam si est turpitudo ex parte accipiētis repetitur: secus si est turpitudo ex parte dantis vtrinsecus. h. d. vsq; ad. ff. si tibi indiciū. ¶ Oppono hic in. l. vtputa. ff. si quis aliqs dat iudici vt sit turpitudo solū ex parte recipiētis. Contra. C. de pe. iu. q male ind. l. i. & aut. ibi posita. Huius timore iste vñ. sed si dedi. legit in glo. duobus modis. fm ꝙm modū corrigit ꝑ sequētē literam ibi: si h quoq;. & fm hoc. l. cōtraria nō ob. fm aliū nō corrigit. & ista est vera: qz si corrigit p. l. seq. que incip. vbi nihil adderet ad precedentia. ¶ Ex qua lec. habes ꝙ aut qs dat iudicivt ferat sniam ꝓ se instā tm: & tunc datū pōt repeti ꝓ dictionē ob causam: lz perdat litē principalē: sed si dedi iudici vt daret sniam ꝓ eo ininstā: tunc perdit litē principalē & non potest repetere qđ dedit vt iudicet: vt hac. l. vbi. bodiedo indistincte sine dedit vt iudicet ꝓ eo in bonam causam: siue in malā pdit vtrūq; vt. d. l. j. de pena iudi. qui male iudi. & in aut. ibi posita. ¶ Querit gl. circa fi. einsdē. l. quid si ob turpē causam dedit pignora: †vtrū possit illa repetere. Glo. hic dicit ꝙ sic indistincte: q; pignus nō est cōtractum: sed in. l. ij. C. e. distinguit. aut qs vult agere rei vēdicatione: aut pignoratitia actione. Doc. vltramon. ibi dicunt indistincte: ꝙ neq; rei vendi. neq; pignoratitia possit agi rei vendica. obiciam de hypotheca: tu replicabis ꝙ ob turpem causam fuit facta: & sic non debes audiri allegando turpitudinem tuam. Ego dico quod potest agi pignoratitia & hypothecaria. nam hoc titu. prohibet †qs allegare turpitudinem suam principaliter agēdo et fundando intentionem suam ex turpitudine illa sed quādo intentionem suam fundat ex alio: tunc ad innandam causam suam potest suam turpitudinem allegare. vt. l. als. ff. de iureiran. & ibi plene dixi. potest etiam esse quoddam remedium in dubitabile: & erimus extra opinionē: scilicet vt cōtra accipientem quis agat vt liberetur a principali obligatione facta ob turpem causam quod potest facere: siue ex parte promittentis: siue ex parte recipientis: siue ex parte vtriusq; versetur turpitudo. vt. l. j. C. eo. qua obligatione sublata potest agi pignoratitia vel rei vendica. vt. l. item libertur. j. quib. mod. pig. vel hypothe. solui. Bar.

¶ Si datur indiuiduum partim ob turpē causam: et partim ob honestam quod repetitur pars estimationis.

Equus quod sit diuiduus.

¶ Bi. †Querit glo. quid si dedi rem indiuiduam vtputa seruitutem vel equum partim ob turpem causam: et partim ob honestam: an totum repetetur. Videtur quod ficalle. glo. l. iij. in fine. j. si quis omiſ. causa testamen. vult allegare. j. ad filleia. et illa. l. bene facit. & facit. j. de in. fisci. l. non intelligitur. ff. si quis palam. Quidam dicunt quod totum repetitur. vt l. si non sortem. ff. si centum. j. titu. j. Alij dicunt ꝙ repetitur pars estimationis. vt. j. de lega. ij. l. cum filius. in princip. et hoc tenet Dy. in. l. hec scriptura. de condi. & demonstra. quod etiam tangitur in glo. ꝓ. colla. de fra. de no. benefi. inuenistis. c. i. non obst. l. si non sortem. ff. si centum. quia ibi fuit error in soluente propter quem conceditur repetitio totius: hic autez nullus error ꝓsupponitur.

¶ Ad vnum tamen aduerte quod glossa hic dicit ꝙ equum esse indiuiduum quod est falsum: imo est diuiduus: sicut cetere species. vt. l. ij. de verbo. obliga. et. j. de solu. l. stipula. ff. i. Possimus enim habere partem dimidiā equi: vel tertiā: vel quartam: non autem dimidiam seruitutis: vel alicuius indiuiduum.

¶ Promissum meretricis quod meretrici possit petere.

Demsi. Ad principium opp. ff. quod metus cau. l. nec to moze. & l. sequen. Sol. vt in glo. hic et ibi.

Nemo ad. ff. sed qui meretrici. et oppo. etvidetur quod primo causa debeat inspici. vt. l. veruz. la. ij. j. de fur. sed prima est turpis in eo quod meretrici est. ergo &c. Sol. dicit glo. aliud ibi: aliud hic & nō dicit plus. Tu dic quod ibi prima causa tollit effectum secundi actus. facit enim cessare dolum & animum lucrandi: que ratio hic cessat. ¶ † Quero qđ si meretrici est promissum: an poterit petere. Glo. dicit quod nō. vt. l. generaliter. et. l. si plagij. de verborum obliga. Et quia quedam honeste recipiuntur que non honeste petuntur. l. i. ff. j. de variis et extraordi. cog. Idem not. C. eo. l. ij. et. l. i. idem in. l. affectionis. j. de dona. Docto. vltramon. et Ly. sequendo eos dicunt contrarium per rationem positam hic in tex. quorum opi. alias consuetus sum tenere propter generalitatē. l. affectionis. j. de dona. Preterea in minore milite est speciale. vt no. in. d. l. affectionis. ergo in contrarium est ius commune in alijs. ¶ Contra hoc facit. l. fina. j. de act. et obligationi. Solu. ibi mulier promisit viro. hic vir promisit mulieri meretrici. In alijs vero mulieribus que meretrices nō essent. cessat ratio hic posita.

¶ Licet accipere vt aliquem indicet furem.

Indicare malefactorem parti ꝙ quis non cogat et quando iudici. nu. 3.

Si fiat bannum ꝙ qui indicauerit malefactorem habeat cētum ꝙ particeps criminis indicans nō habebit ꝓmium.

Bannum factum ꝓ recipiendo malefactore qđ etiam si sit particeps criminis remittatur pena: quod valet.

Si tibi. Potest quis honeste accipere vt malefactorē indicet non vt eum celet nisi sit particeps criminis. h. d. ¶ No. quod licet accipere vt aliquem indicet. ¶ Oppo. quando quis accipit pecuniam: vt faciat id quod gratis facere tenetur turpiter accipit. j. eod. l. penultima. sed quis gratis tenetur indicare furē: quod patet: quia tenetur ferre testimonium secundum veritatem: alias punitur. ergo patet quod hic turpiter

¶ Pignoratitia. Adde ſm Fulgo. quē sequit Alex. ꝙ non pōt petere liberari cū princi pal obligatio sit nulla. vt no. glos. i. d. ff. si ob maleficium. j. eo. et not. Bar. in. l. pe. j. eo. ꝓeterea agendo fundaret intentionem suā in turpitudine sua: ergo succūberet agens l. ij. j. e. nō ob. ſm ipsos. l. j. C. e. quia nō loquit in agente: sed in acipiēte an aūt ille q depositum ob rē turpez peragendam posit agere vt depositū restituat: vīd pulcre p bal. ff. l. ij. vii. ici. sez fūt. et de dicto Fulg. vide oino Bal. cō ff. v. iiij. lib. circa fi. consi.

¶ Alij dicūt. Vide de multa q̄ scribit Are. & Alex. in. l. fiez plagijs. ff. de verb. obli. que poteris ad propositum reducere.

¶ Venio ad. ff. vide ad hoc Prepositum in. C. qui venato: ib⁹. di. lxvj. als. lxxxvj.

¶ Deretrici. adde ꝙ Alex. trāsit cū opi. qđ datum meretrici ne fit meretrię possit repeti ꝓ istū tex. ad qđ vide no. per Bal. ff. v. iiij. lib. inci. ꝓmittendum.

¶ Indicet. Adde q. Jo. an. in rubr. de fur. & addi. spe. firmat. q. ō eo qui passus est dānum ꝑ furto q pactus fuerat cū titio qđ si sibi indicaret fures si ipse in aliq̄ teneret ipsum liberaret ꝙ si ipse fuit de furibus ꝙ pactū nō ꝓdest sibi.

turpiter accepit. Sol. si queris an quis teneatur indicare malefactorē parti: & non tenetur: vt hic. & ideo a patre licite accepit. ¶ Sed si queris an teneatur indicare iudici: Rideo: aut queris an iudex possit qđ cōpellere ad hoc ad petitionē partis: & non potest. arg. huius. ff. si ec obst. si dicis ꝙ testificari cogitur: quia tunc non indicat furem. imo contra furem iam indicatum et accusatum testificatur. ¶ Sed si queris an iudex possit hoc facere ex officio suo forte faciendo inquisitionē generalem: vt pronūciam purget malis hominib⁹: & tunc per iudicem cogitur. vt. l. cōgruit. ff. de offi. ꝓcōs. & extra de fur. c. qui cū fure. ita debet intelligi C. de furtis. l. cinile est. ita debet intelligi hec glos. quam vide super ver. repeti. ¶ Oppo. ff. eadem. l. j. Solu. turpiter accipit ne fur indicet: sed vt in dicetur non accipitur turpiter: vt hic. ¶ In oppo. ad scōm rñsum in prin. huius. l. ad ver. ꝙ si a fugitiuo. & videt ꝙ datus ne indicet non possit repeti: qz versat turpitudo ex parte vtriusq;. vt. ff. eo. l. j. Solu. non potest repeti ab ipso malefactore date: vt ibi. sed ab alio sic: vt hoc versi. ¶ Ultimo nota istū versi. ff. † ad excusationē cōis ꝓrusi ꝙ fecit bānimentū ꝙ quicūq; indicaret occisores sabbati iudei haberet tantā quātitatē: nā dz intelligi tā de alijs idicatib⁹ ꝙ de socijs & participib⁹ criminis. illi enī licite accipere nō possunt: & ideo ille fornarius q̄ idicauit alios licite fuit suspēsus. ¶ Sed quid † si fiat lex vel bannimētum qđ etiā si esset de participib⁹ criminis ei remittat pena: an valeat. certe sic. vt in aut. nouo iure. C. de pe. iudi. qui male iudi. & l. non omnis. ff. si. de re mili.

Si quis a seruo. Ista. l. fuit fūmata cum precedenti: ideo non summo. ¶ Querit glo. qua actione ista pecunia repetatur. Et distinguit. aut ex tat: & vendicatur. aut est consumpta: & condicitur.

Perpetuo. Regula ista est infallibilis qđ apud aliquē est ex iniusta causa & turpi repetit. h. d. Intellige cū distinctione precedētis. l. aut est turpitudo ex parte dantis aut ex parte recipiētis aut vtriusq;.

Ea. Ista m. l. declarabo. j. l. pri. et dic vt ibi: & nō eget fūmario.

¶ In concedenda repetitione ob turpē causam tempus solutionis non ꝓmissionis inspicitur.

Exceptio cessatiōis turpitudinis tpe solutionis per reum conuentū in actione qđ metus cā. vel cōdictionis ob turpem causam qđ possit opponi: lz non in remedijs recuperande possessionis.

Quis ꝓpter turpitudinē vel metum affuisse tēpore solutionis.

State statuto ꝙ cōtra instrm nō possit opponi ex ceptio doli met⁹ vel turpitudinis qđ tū solutū ex turpi cā vigoze talis instrucēti poterit repeti.

Si tyrānus cōpulit me ꝓmittere centū & soluo tyrannia durāte & taliter solutū poterit repeti.

Metus amissionis omnium bonorū equiparatur metui mortis.

Si mulier q̄ consensit instrumēto facto per virum probet se acerrime fuisse percussam ante a viro: qz nolebat cōsentire & videt fecisse metu.

Quādo ꝓmissio est facta ob turpem causam quod non fit nata obligatio.

Job turpem. Ista est no. l. et habet pulcrā materiā. & h. d. ¶ Promissus ex causa turpi ex parte recipiētis: si soluat causa finita non repetit: sed quando est turpitudo ex parte vtriusq; siue causa sit finita vel non solutum nō repetitur. h. d. vel breuius. † In concedenda repetitione ob turpem causam tempus solutionis nō ꝓmissionis inspicit. Diuidit. primo loquit qñ turpitudo est ex parte recipiētis tm. secūdo qñ ex parte vtriusq; Secunda ibi: porro. Glo. nostre nō dicunt aliquid: nisi qđ declarant tex. ad hanc. l. cōqz dat. C. quod met. cau. l. ij. ¶ Sed contra. ff. l. prozi. & quod me. causa. l. metū. ff. sed quod pretoz. Solu.

ibi fuit adhibitus metus tempore ꝓmissionis et solutionis qui cessabat hic tpe solutionis. ¶ Oppo. ad istud qz spoliatus ante omnia est restituendus. vt. C. ad leg. iul. de vi. l. si quis a se fundū. ergo contra agentem actione qđ metus causa nō potest opponi hec exceptio qđ sublata sit turpitudo seu metus per sequentē solutionē. † Sol. qñ quis ageret interdicto recuperāde possessionis: vel alio remedio recuperāde possessionis procederet. l. cōtraria. sed quando agitur actione qđ metus causa vel condictione ob turpem causam in qua nō fuit spoliatio facta per vim ablatiuā vel expulsiuam: sed per compulsiuā vbi est partis consensus: tunc potest opponi dicta exceptio: vt hic. & C. qđ met. cau. l. ij. ꝓbatur hec distinctio extra de restitu. spo. c. ij. & iij. de renū. c. sup hoc. & qđ ibi not. ¶ Oppo. qđ me. cau. l. iij. & iiij. vbi recipiēdo pretium rei vēdite per vim nō tollitur metus vel turpitudo. Rsd. hic solucēdo facit aliquid per qđ sibi adest aliquid: et ei qui metū seu turpitudinē fecit adest. sed in. l. contraria est totum contra. nam passo metū adest & inferenti abest: qz solvit: quod ergo fit ad eius diminutionē nō operat confirmationē iuris sui. ita videtur sentire Jnno. in. d. c. super hoc. extra de renuntia. ¶ Contra hoc facit. ff. de inoffi. testamen. l. penul. vbi recipiēdo videtur approbare testamentum. Sol. in eo qui passus erat metū seu turpitudi nem non est turpe presumere quod pretiū accepe rit: vt sibi sit cautū cōtra metū inferentē: & sic eum quodāmodo decipiat. Est enim dolus bonus. vt l. j. ff. si. de dolo. hoc enī facit vt fraudē elidat. vt. l. cū pater. ff. titio. de lega. ij. q̄ ratio cessat in. d. l. pe. de inoffi. test. qđ tene menti. ¶ † Quero qs debet ꝓbare velle ille qui repetit ꝙ tpe solutionis turpitudo subesset: vel ille a quo repetit qđ non subesset. tex. & glo. in. l. ij. C. quod me. cau. dicūt de ipso actore repetente. Jn cōtrariū facit. C. sup hoc. ex de renun. Rsideo qñqs actor fundat intentionē suā ex turpitudine adhibita tempore cōtractus celebrati: & reus dicit turpitudinē esse submotā ex sequenti ratihabitione: tunc reus debet ꝓbare. vt. d. c. super hoc. Quandoqs actor non fundat intentionem suam ex turpitudine adhibita tpe actus vel contractus celebrati contra quem venit: sed adhibita tempore anteri. exemplū quis promisit & solvit: nunc venit quis cōtra solutionē. certe nō sufficit ꝓbare turpitudinem tempore ꝓmissionis: vt hic. & l. ij. C. quod met. cau. ¶ Sed cōtra hoc oppono. iste soluens solvit ex necessitate prime obligationis: ergo sufficit ꝓbare turpitudinem adhibitam in obligatione prima. vt. j. de dā. infe. l. dāni. ff. fabini. Sol. dic ꝙ hic nō habebat necesse soluere: quia erat tutus exceptione. vnde solutio non habuit necessariam consequētiam ꝓmissionem sed in. l. contraria finis habuit necessariam consequētiam a principio ꝓbatur in. l. iij. ff. j. & de minor. ¶ † Et per hoc dico quod si ex necessitate prime obligationis quis soluerit ex forma statutorū Jtalie que volunt ꝙ contra instrumenta non possit opponi exceptio doli metus: vel turpitudinis sed solum permittūt quasdam exceptiones qđ tūc solutū posset repeti: qz tempore solutionis adhuc subest turpitudo: & habet necessariam consequentiam ꝓmissionis. h. d. Idem dico & si met⁹ sublatus adhuc tempore solutionis duraret. ex plum tyrannus ⁱ cōpulit me ad ꝓmittēdū centū: vel etiā cōmune istius ciuitatis: certe tempore solutionis adhuc subest metus donec tyrannia illa durat: vel regimen istius ciuitatis. arg. l. fulcinius ff. quid sit. ex quib. can. in pos. ea. & est expressum ex quod me. cau. c. i. cum glo. fi. nec potest dici tu debes recedere de illa ciuitate: & dimittere domum et omnia bona tua: † qz imo debuit primo soluere metus enim perditionis omniū bonorum equiparatur metui mortis. vt. l. ꝑpter litē. in princi. de excu. tut. & extra qđ me. cau. c. ij. vñ ex his apparet ꝙ. l. ista debet intelligi qñ causa turpitudinis est finita tempore solutionis: vt si ꝓmisi pecuniā vt libenter redderes: & eam solui postēa reddidisti. secus si in ipso actu redditionis soluerem: vel mo

allegari. et ibi vide qñ verba statuti diriguñē iudici qualiter & sulatur ei qui ꝓmisit ob turpem causam.

Andre. Poma. ¶ Idē dico. Vide de Alex. & ij. j. volu. & consi. xlviij. vlti. col. volu. iij. & cōsi. vlti. col. iij. vol. iij. & cōsi. v. col. ij. eo. vol. et consi. xvi. in. ij. col. eo. volu. & ꝑsi. xlvij. col. ij. volu. iiij. & ꝑsil. v. vol. i. idē Alex. j. pacta nouissima. pe. col. C. de pac. Barba. ꝑsi. penul. i. ij. vo. Felx. in. c. cū. ff. ferrarie. col. xxiij. de cōsti. ¶ ep. ꝑsil. lvij. in antep. col. Felx. in. c. ci ex of ficij. in. iiij. colū. de ꝑscrip. Barb. ꝑsi. glij. col. iij. vol. i. glo. in. c. i. qđ me. cau. Ellexan. l. qui aliena. ff. cels⁹. ff. de acqui. here. & vi de qđ dicat ꝓpter hoc Alex. consi. i. v. col. vo. iij. Are. cōsi. viiij. col. x. sequētiez ꝓ Dan. de ca. l. qui a latronibus. in fi. j. de test. Panor. c. i. colū. iij. qđ met. cau. Felx. c. i. & c. gratum colum. fin. de offi. deleg. Panor. in simili in. c. ex literis. col. iij. de resti tu. in integ.

Tyrānus. adō qñ ꝓsumat metus durare pulcre. De. de anch. cōsi. ccc. incip. visa pdicta &c. vbi ponit de dño Ottone Bononiēsi. tyrāno ꝑ me qui cōpulerat quēdā ad ꝓmittēdū vni id qđ alteri debebat ponit etiā io. an. in addi. Spe. in ti tu. de sol. ff. i. ver. illud querit. q. debitoris cremonēsis cui⁹ erat credi tor ꝓ Parmēsis et cōmune Cremone coactꝰ fuit solvere: an esset tut⁹. ibi vide.

Andre. Poma. ¶ Idē tenet Bal. l. inter positas. C. cō tract. p. l. fi. C. de reno. dona. dicēs ꝙ isto casu dabitur officium iudicis.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

dicum post.vt.l.lecta.§.si cer.peta.ꝛ.l.vt iurisiurā di.§.j.de ope.libe.Item est exemplum buius.l.vt si adhibuisti metū tempore promissionis.ꝛ post ea tibi solno in loco ꝛ tēpore in quo omnis metus et omnis suspicio cessabat:secus si adhuc poterat durare.vt.§.dixi. ¶Exemplū de metu vel turpi tudine durante si promisi ne maleficiū faceres:ly ista causa sit cōpleta p tempus:qꝛ stetisti per mensem ꝙ non feci maleficium tamen adhuc potes facere:ideo solnens repetā.vt.§.eo.l.ij. ¶Et ideo in questione de facto probatur ꝙ quod vir percussit optime vxorem que nolebat consentire cuidam instrumento:postea mulier consensit ex internallo: certe metu videtur feciſſe:donec enim durat in maleficio durat iste met⁹. facit ad hoc qđ no.j. quarūre.act.non da.l.§.ꝙ que onerande.ꝛ.C. de trāsac.l. interpositas.ꝛ per Cano.ꝛ magine per Jnno.ex de conuer.coniu.c accedēs.ꝛ in.c.veniēs.ꝛ de offic.le.c.causam matrimonij.ꝛ ibi plenius. ¶Ultimo quero quādo ꝓmissio est facta ob turpem causam:vtrū sit nata obligatio. Glo.dicunt ꝙ non.in l.iurisgētiū.§.si ob maleficiū.§.de pac.ꝛ.l.generaliter.de verb.oblig. Ultramon.contra:vt not.per Ly.C.de inuti.stipu.l.ex eo.ꝓo quibus ly ipsi nō allegent videt casus in.l.ista.vbi dicit ꝙ habet locum exceptio doli vel in factū. ergo presupponit obligationē natam. Ego teneo glo.in.d.l. generaliter.de verb.obli. Ad hanc.l.respōde ꝙ hic loquitur de exceptione facti vel intētionis.vt no. in.l.q se debere.§.titu.j.vel dic:aut in obligatione est expressa turpis causa.ꝛ loquitur glos.aut non expressa:sed in veritate est facta ob turpem causam: et tunc procedit opi.vltramō.ita intelligatur hic. et.l.j.C.eodem.Bar.

Jvestimenta. Qui pecuniam recipit vt faciat id qđ gratis facere tenet̄ tur piter accipit.b.d.Bar.

¶De condictione indebiti.ᵇ Rubrica.

¶Continna vt in glo.super rub.Querit glo. per modum summe:ꝛ remittit se ad nota.ad.l. huius titu.ꝛ ideo dic vt in glo.

¶Solnens scienter ꝙ non repetat:ꝛ an hoc casu sit vera donatio ꝛ egeat insinuatione.remissiue.

Jndebiti quatuor sunt species.

Soluens ꝙ defalcak̄ p falcidiā dr̄ soluere natura liter debitū:qꝛ est naturaliter debitum.

Quod defalcak̄ per trebellianū dicit debitū naturaliter:ꝛ soluens non repetit.

Quod defalcatur per legitimā portionē filio vel patrono nullo iure est debitum ꝛ solnēs quocūq; errore repetit.

Legatum factum in testamēto non solēni qđ dicit debitum naturaliter.

Obligatio naturalis qđ nascak̄ ex testamento nō solēni sicut nascitur ex stipulatione nō solēni.

Heres cum legatarijs quasi contrahit.

Quid sit dicere aliquem naturaliter obligari.

Obligatio naturalis qđ etiam sine cōsensu trahit vbicūq; equitas naturalis hoc dictat.

Ex testamēto ꝛdito p pupillū non oriť naturalis obligatio:nec ex eo ꝙ deficit ꝑtitione filij quē testator ignorabat.ꝛ nu.12.

Verus debitor liberat⁹ per ſniam: an remaneat naturaliter obligatus.ꝛ nu.15.

Exceptio rei iudicate ꝙ sit exceptio iur⁹ꝛ nō facti.

Naturalis obligatio que secum habuit ciuilem ab initio ꝙ ciuili sublata cōseruet actionem quam cū ciuili prodūgerat.

Jndebitū ciuiliter sed naturaliter debitum si per errorē soluak̄ an possit repeti.ꝛ nu.17.vbi ꝙ sic.

Debitū naturale qđ opponi potest cōpēsando cōtra petentem non contra repetentem.

Equitas in specie ꝙ ꝓferak̄ equitati in genere.

Debitor ex chirographo seu ex literarum obligatione ante biēniū:an sit naturaliter ꝛ ciuiliter obligatus.ꝛ tenet ꝙ nō naturaliʳ ꝛ ciuiliter sic.nu.21.

Actio qđ oriak̄ ex sola ciuili obligatione.

Pactum de non petendo quando tollat naturalem obligationem.

Ex sententia condēnatoria ꝙ non oriatur nisi obligatio ciuilis.

Jndebitum naturaliter sed ciuiliter debitū si solnatur per errorem: an possit repeti.

Jndebitum vtroq; iure solutum quibus casibus non repetatur.

Debitum vtroq; iure sed indebitum ope exceptionis si solnatur quando repetatur.ꝛ nu.29.

Exceptio macedoniani ꝛ velleiani ꝙ nō tollat naturalē nec ciuilē obligationem:ꝛ ibi de ratione.

Jnterusurium medij temporis ꝙ quis posset lucrari ꝙ inducat retentionem ꝛ actionem.

c **¶Nunc videndum.** Solūs indebitū ignoranter repetit scienter nō.h.d. ¶Circa hanc.l. quero ꝙ dicit hic quod ille qui soluit sciēter nō repetit:an hec sit vera donatio ita qđ egeat insinuatione qñ excedit quingētos aureos prout dicimus de alijs donationibus.dic vt no. p glo. in.l.j.ſ.de dona.ꝛ ibi plene dixi. ¶Jtē quero quotuplex sit indebitū et quo errore solutū possit repeti.dic vt in glos. hic.ꝛ.l.cuius ꝑ errorē.ſ. de reg.iur.ꝛ.l.cū qs.C.de in.ꝛ fac.igno.vbi plene per glo.ꝛ p doct.ꝛ ibi ego vltra alios plenissime dixi ꝛ hic repetam. ¶Pro glos.ergo ꝛ pro tota 1
2 materia declarāda debes scire ꝙ quatuor sunt species indebiti. quoddam est indebitū ciuiliter sed naturaliter debitū:de quo hic.quoddā est econtra:quoddam est indebitum vtroq; iure:scilicet ciuiliter ꝛ naturaliter.quoddam est indebitum ope exceptionis: sed ciuiliter ꝛ naturaliter
3 debitum. Circa que videamus exempla et qualiter per errorem soluti repetatur. ¶Circa principium glo.ponit exemplum in eo ꝙ quod defalcatur per falcidiam. ⁹all.l.error.C.ad legem falci. ¶Contra istud dictū
d insurgunt vltramon.vt ꝑde.dicentes quod illud non est debitum ciuiliter nec naturaliter.nam.l.fal.resecat legata ipso iure.vt.l. plautius.et.l. linea margaritarum.ꝛad legem falci.ꝛ.l.j.ſ.si quis ex mortis.j.quorum lega.ꝑtera quādo.l.resistit obligationi:nec ciuilis nec naturalis oritur obligatio.vt.l.non dubium.C.de legi.ꝛ.l.si non sortem.in ꝑin.j.eo.ꝛ.l.cum leg.j.de fideinſ. Sed.l.falci.resistit legatis ne excedant dodrantem.vt.l.j.ff.ad legem falci.ergo nullo iure debetur. Hui.tenet glo.istā. Nam in legatis voluntas testatoris debet inspici in.l.in cōditionibus primum locum.de condi.e demon.sed de iure antiquo permittebatur legare quantum volebat:sed superuenit.l.falci.que est contra voluntatem testatoris.vt.j.ad legem falci.l.titia.ꝛ.l.si patronus.§.j.de dona. Remanet ergo voluntas testatoris quod soluatur:qꝛ sic debetur naturaliter. Idem tenet Jac.butri.Cy.recitat ꝑet.in.o.l.cum quis.C.de iur.ꝛ fac. igno. Similiter ego dico opi.glo. nostrarū esse verissimam. primo per casum expressum.C.ad legē fal.l.j.ᶜ vbi dicitur quod qui soluit illud qđ e
poterat per falcidiam restecari non soluit plus debito:nec potest per cōdictionem indebiti illud repetere:ergo apparet ꝙ erat aliquo iure debitum ciuiliter nō ꝓpter.l.falci.ergo restat ꝙ erat naturaliter debitum. ꝑterea ꝓbo sic.donari videtur ꝙ iure nullo vel nullo cogēte imperio conceditur.vt.l.donari.de dona.sed si illud qđ defalcatur per legem falci.nullo iure esset debitū esset donatio sed hoc est falsum:qꝛ nō est donatio.vt.o.l.j.C.ad leg.fal.ergo naturaliter debitū:solutio nō est donatio.vt.l.hoc iure.ſ.penul.j.de dona.ꝓo hoc facit optime.l.si patronus. ſ.de illo.de dona.vbi est casus.ꝛ ibi tetigi. Ad cōtraria dum dicit ꝑet. ꝙ lex falci.resecat ipso iure.doct.non respon.ego dico falci.resecat ipso iure quo ad dominium:nō quo ad obligationem naturalem.vt.§. ꝓbatū est. Nō ob.qđ dicit ꝙ lex resistit obligationi:qꝛ hoc est falsum.dicit enim.l.falcid.ꝙ quis possit legare ꝙtum vult dummodo apud heredē remaneat quadrans.hic non ꝓhibet testatorem vltra legare:sed ꝓcipit apud heredem debere remanere quadrantem. ꝑterea hoc esse verum apparebit in cōne quam faciam de testamento non solēni. Ex pre-
4 dictis cōcludo glo.verū dicere. ¶Extra quero ᶠquid de eo ꝙ defalca f
5 tur per trebellianicā. Rūdeo ꝙ est debitū naturaliter:ꝛ eius solutio nō est donatio.vt est ter.in.l.debitor.ꝛ.de bis ꝙ in fran.cre. ¶Jtē quero quid de eo quod defalcatur per legitimam portionem debitam filio vel patrono. Rūdeo:nullo iure est debitū:quod apparet:qꝛ quocūq; errore soluatur repetitur.ter.est in.l.si patronus.in ꝑin. ¶Sumus expeditis g
6 de primo exemplo glo.Scōm exemplum glo.est de legato relicto in testamento non solenni.dicit glo.ꝙ est natutaliter debitum.vt.l.fideicommissum.j.eo.ꝛ vide glo.ibi:vel dic in voluntate non solēni. ꝑdicit qđ id non est verum.nam obligatio naturalis contrahitur cōsensu. vt.l.j. de pac.ꝛ.l.in bis.§.imperator.j.de solu.ſcz in proposito testator boc nō consentit:qꝛ non grauanit venientem ab intestato. Jtem heres non consentit:qꝛ non est verosimile ꝙ velit obligari. ꝑterea dicit ꝑe.quādo id quod agitur peccat in sui forma nō causaf ciuilis nec naturalis obligatio.vt.l.j.§.si quis ita.de verb.oblig.sed hic testamentum peccauit in sui forma.ergo non cansatur ciuilis nec naturalis.ꝛ per hoc apparet ꝙ quedam equiparatio quam facit glos.in.l.si post diuisionem.C.de iur.et
7 fact.igno.per quam concludit ꝙ ex testamento non solēni nascitur naturalis obligatio ex eo ꝙ ex stipulatione nō solēni oriť naturalis nō est bona. Et in hoc stat Guil.cum ꝑe. aliqualiter tñ limitat Guil.et dicit
8 sic heres nō cōtrahit cū legatarijs:sed quasi cōtrahit.l.apud iulianū. in fi.g.ex

in fi.qui.ex cau.in pos.ea.ꝛ instit.de obli. q ex quasi.§.3ctu.si heres.ꝛ.l.ex maleficijs.§.heres.§.de act.ꝛ obli.ita ꝙ cū non sit verus cōsensus:nec verus 3ctus:possimus dicere ꝙ non sit naturaliter obligatus:sed quasi naturaliter. Ja.but.tenebat glo.dicebat ipse ꝙ heres ꝛ defunct⁹ ꝓsumit̄r vna ꝛ eadē psona.vt in auf.de iureiu.a mo.ꝓsti.in ꝑn.sed defunctus cōsensit ꝙ legatarius haberet locū:ergo heres.ꝛ sic consensus inducit naturalē obligationē. Ego dico glo. dicere veritatē. ꝓ
9 cuius euidētia quero ꝙd est dictum aliquē naturaliter obligari. dicit.l.is naturaliter tenet̄:q iuregentiū tenet̄.vt.l. collir- cū amplius.§.j.de reg.iur.l.stichū.§.naturalis.de solu.sed ego reperio ꝙ relictū in minus solēni testamēto remanet de bitū de iuregentiū:si pōt ꝓbari relictum p duos testes:ergo naturaliter debet.ꝙ ꝓbo minorē. Cōcessum est ꝓuilegiū militib⁹:vt possint testari qūo velint detracta omni solēnita
10 te iuris ciuilis ꝛ eos reponit ꝓpristinū iusgētiū.vt.l.ᵉ de test. mili.sed testū militis ꝓbaꝭ p duos testes etiā non rogatos. vt no.in.d.l.j.ꝛ.l.lucius.ꝛ.l.dinus.eo.tit.ergo apparet ꝙ va let relictū factū cōꝛ duob⁹ testibus de iuregētiū. ꝛ ꝑtereа obligatio naturalis ꝑhibēs:qñ ꝙ etiā sine cōsensu ꝙbicūq; equitas naturalis:hoc est de iuregentiū. hoc dictat exēplū. gero negotia absentis vel furiosi vel ignorātis.exēplo vtili ter ꝓ eo.certe ipse ꝛ naturaliter ꝛ ciuiliter mihi obligaťꝙ titu.de neg.gest.l.iij.§.et si furiosi.de nego.gest. ¶Preterea ex maleficijs quis obligaťciuiliter ꝛ naturaliter. et ꝓ hoc esse equū ex equitate.vt.l.nō solū.§.j.de inin.ꝛ tū ille q delinquit et in quē delinquit nō ꝓsentit.egtas ergo naturalis est q ꝓ ducit hāc naturalē obligationē.facit.l.i.§.ius naturale.§.de instit.ꝛ in.ſz de iure naturaliest equū ꝙ heres impleat voluntem testatoris quātūcūq; nō sit solēnis:ergo tenet̄ heres de iure naturali.ꝓ hoc expresse.l.in testō.de fideicō.libe.et.l. si.de re.eo.q sub tu.vel cura.sunt.ꝛ.l.ij.C.de fideicō.l.si.eo.ti. put loquit de eo q noluit solēniter testari.vt insti.de fideicō.
a here.§.si.p hoc apparet respōsum ad id qđ dicunt ꝙ deficit hic ꝓsensus.nō obst.qđ dicūt qñ id qđ agit̄ peccat in sui forma non oriť obligatio naturalis:qꝛ debes scire ꝙ in vltima voluntate quedā est forma substātialis vt defuncti volūtas. et ita adest in qōne ꝓposita.ꝛ de illa loquit ratio facta in cōtrariū qñ cessat:sed hic nō cessat.qđā est forma ꝓbationis:vt qđ ibi sint septē testes:ꝛ simi.ꝛ ista ly cesset:non tñ cessat obligatio naturalis sed cessat ꝓbatio ꝑtū ad obligationē ciuilē.
11 ꝑterea dico ꝛ ꝙ vbicūq; testū nō esset solēne ꝓpter forme substātialis defectū:vt ꝙ pupillus ꝛ furiosus:nō oriť obligatio naturalis:qꝛ cessat forma substātialis:nec ō iuregētiū est equū ꝙ debeaf naturaliter.vt.l.si.C.de test.mi. vbi pupillus miles nō pōt testari:ly ei remissa sit ois solēnitas iuris
12 ciuilis:ꝛ sic in statutū iurisgētiū reponiť. Jdē dico ꝛ si testū deficit ex ꝑteritione filij quē testator ignorabat habere: qꝛ ꝓsumimus voluntatē cessare.vt.l.sicut certi.ꝛ.l. si cū vel in vtero.C.de testa.mili.ꝛ ex hoc apparet ꝙ id qđ resecak̄ per.l. falcidiā.ꝛ trebel.de quib⁹.§.dixi:est debitū naturaliter:qꝛ de iuregentiū remanet debitū.ꝛ sic glo.nostra remanet sustentata. ᵇ ¶Tertiū exēplū ponit glos.in.l. iulianus.j.eo.Tin
b 13 vero debitore absoluto ꝙ sniam:tūc esset ciuilis tollit ꝛ remanet naturalis.vt.l.iulianus.in ꝑin.j.eo. ꝑe.cōtra dicēs:qđ remanet vtroq; iure debitū:nā cōtra actorē obstat exceptio rei iudicate:vt in toto titu.de excep.rei iudi.sed exceptio ꝓe supponit actionē.vt.l.ij.de exce.ergo remanet ciuilis:qꝛ naturalis sola nō pōt parere actionē.de act.ꝛ oblig.l. naturales.ꝛ de fideiuſ.l.fideiusſor.§.fideiusſor.ꝛ.l.iurisgētiū.§. quimo.de pac. ꝑterea actus nō opať vltra intētionē agētis vt.l.nō ois.si cer.pe.ꝛ.l.si.ne vxor ꝓ mea. ſz iudex absoluēs nō intēdit aliquē liberare sed ostēdere ꝛ declarare ipsum liberatū:ergo nō inducit liberatio.ꝛ iste rōnes isto loco positę sunt sue:Sciū puto:ꝛ tex.videť expressus in.o.l.iulianus. in ꝑn.j.e. ꝑeterea sicut cōdēnatoria inducit obligationem ex qua oriť actio.vt.l.iij.§.idē scribit.de pecu.eadē rōne ꝛ absoluторia tollit ciuilē. ꝑe.nitť rūdere ad hoc de qua sol.nō curo. Ad rōnes ꝑe.rūdeo ex dictis eius.ipse tenet ꝙ exceptio rei iudicate sit exceptio intētionis seu facti nō iuris.vt
13 no.ipse in.l.excep.C.de excep.sed posito ꝙ sit iuris:put est verū.nō ergo sequiť ꝙ remanet ciuilis:ꝛ ad ꝓbādū dicit ne.
14 turalis ⁊nō est sufficiēs ad ꝓducēdā actionē.ꝛcedo.sed hoc est verū in naturali q̄ nunq; habuit secū ciuilē:ſz ea q̄ habuit secū ciuilē ab initio ꝓducit actionē:ꝛ adhuc pōt eā ꝑsernare ciuili sublata.vt no.in.l.si vnus.§.pactus ne peteret.in glos. in v.ipso iure.de pac.ꝛ ꝓbaťi exēplis de muliere ꝛ viro.mulier q̄ nunq; fuit nupta viro nō pōt parere filiū:ꝛ cōseruat filiū etiā viro extincto.ita in ꝓposito obligatio ciuilis hz se ad obligationem naturalē:vt cā ages.obligatio naturalis hz se ad ciuilem:vt cā patiens seu materia ex qua iure ciuili ꝓducit actio
a vñ sublata ciuili q̄ꝓducit actionē tñ pōt remanere actio non obstāte qđ dr̄ act⁹ nō operaf ꝛc.q cōcedo ꝙ subdit iudex nō intēdit eū absoluere.nego:qꝛ imo intēdit imponere finē iuri et facere boc ꝙ ciuile ius amplius nō obstet: quinimo si iudex boc non exprimat:intelligiť.vt.l.qd tū.ſ.j.de arbi. Dis premissis debemus scire ꝙ aut iudex absoluit:qꝛ actor nō ꝓbauit.ꝛ tūc loquiť ciuilis ꝛ remanet naturalis.ita loquiť.l. iulianus.in ꝑn.j.eo. Sicq; absoluiť reus quasi nullo mō deberet ꝛ naturalis nō tollit:qꝛ inde non pōt.vt instit.de iure natu.§.ſz naturalia. Quidā tñ dicūt qꝛ res iudicata inter partes habetur ꝓ iudicata veritate.vt.l.res iudicata.ꝛ qđ ibi no.j.de reg.iu.istā naturalē obligationē pars nō poterit allegare cōtra eū de cetero. Jdē si iudex absoluisset tanq̄ de bitū nō esset cōtractū.arg.l.fi.de iureiur.ꝛ.l.duob⁹.§.si quis iurauerit.ꝛ.§.igit.eo.titu. Sed si iudex absoluisset tanq̄ non debitum:nec adiecisset nullo mō debitū:tunc intelligiť quasi non debitū.ſciuiliter.sufficat enim ꝙ actionē excludit.argu. d.iulianus.in ꝑin.j.eo.ꝛ hoc verū.ꝛ videť sentire Jac.buremanet ergo glo.vera. ¶Sunt alia exempla debiti naturaliter tñ que sunt indubitata: vt si promittaf pacto nudo.vt
16 Jurisgētiū.§.igit nuda.§.de pac.ꝛ.l.in bis.§. imperator. de solu. Jtem in pupillo ꝑ ea q̄ plene no.in.l.i.j.de noua.ꝛ.l.pupillus.de reg.iur. ¶Jdē ꝙnisus ꝓ declaratione materie quero illud indebitū ciuiliter sed naturaliter debitū si ꝑer errorē soluaf:an possit repeti.in hoc reperio tres opi.vna fuit glossatorū:aut soluit ꝙ errorē iuris:ꝛ nō pōt repeti. aut ꝑer
c errorē facti:ꝛ tunc potest repeti.casus est hic.ꝛ in.l.error.C. ad leg.falci.ꝛ.j.e.l.fideicōmissum.q leges propriē ꝓbant hic in testamēto nō solēni:vel etiā in eo qđ resecak̄ p falcidiā.all. etiā glo.in.l.si.j.ad macedo.sed nō facit,ꝓprie q: ibi loquiť in eo qđ erat omni iure debitū sed ꝑ excep.indebitū. Fallit dicit glo.in muliere ꝛ minore qui,solutū ꝑignorātiā iuris repetunt.vt.j.ad velleia.l.ꝙuis.§.interdū.ꝛ.j.e.l.interdū. hec est opi glo. ꝑla.fuit in ꝛia opi.ꝛ dixit simpliciter ꝙ tale indebitum quocūq; errore solutū non repetit: fallit in mulliere ꝛ minore:vt.o.l.interdum.istam tenēt ꝑe.ꝛ Jac.de ra.cōtra glo.nostrā.ꝛ probant sic.speciale est in minore ꝙ solūcēo tale indebitū repetat:ergo in cōtrariū est ius cōe. ꝑeterea cōdictio indebiti est inducta naturali equitate.vt.l.nā ꝛ bec natura.j.eo.sed equitas naturalis nō est ab eo qui habet qđ est debitū naturaliter repetak̄:ergo ꝛc. ꝑeterea debitū naturale inducit cōpensationē:ergo cōtra eū qui agit cōdictione indebiti ad tale debitū opponeret cōpensatio.in hoc resident Cy.ꝙ Guil.ibidē probat:ꝛ sic in pari causa melior est conditio possidētis.vt.l.si seruū.§.illo.de verb. obli.sed posito ꝙ sit eg⁹ naturalis ex parte repetētis:ꝛ etiā ex parte ei⁹ cui solutū est:qꝛ sibi naturaliter debeť.ergo potior est eius cōdictio. ꝑeterea ego volo ꝙ solutū indebite pōt ꝓ eo alio debito retineri.vt.l.si nō sortē.§.si cētū.j.eo.ergo multomagis ꝓ seipso qñ est naturaliter debitū. Et sic nō tenet opi.glos. nec opi. ꝑe.simpliciter.ꝛ ꝓbaťhoc sic. Ego video ꝙ ꝓscriptionē tollit ciuilis ꝛ remanet naturalis:ꝛ tñ tale debitū solutū ꝙ errorē repetit.vt.l.si qs postꝫ.de fideinſ.ergo dicti ꝑet.nō est verū simpliciter. Distinguit ergo sic: quoddā est debitū naturaliter tñ ꝙ nunq; habuit cōcomitantiā cū ciuili:ꝛ illud quocūq; errore solutū nō repetit ꝑ rationē factā ꝓ eum.ꝛ per ꝑe.contra glo.ꝛ arg.l.etiā.de compēsa. Quoddā est naturale debitū ꝙ ab initio fuit mixtū cū ciuili:ꝛ tūc qñ ꝙ ciuilis obligatio fuit sublata facto hominis.ꝛ tunc idē qđ quocūq; errore solutū nō repetit. vt.l.iulianus. in ꝓinc.ꝛ.l. c si pene causa.j.eo.ꝛ.l.iij.in fi.qđ quisq; in.q̄ lex nō distinguit ratio fm eum:qꝛ cum lis fuit sublata facto hominis. potuit esse sublata iniuste:ideo lex voluit ꝙ quocūq; errore solutū nō repetatur quādoq; ciuilis fuit sublata ex dispositione.l. tūc distingue.aut soluitur per errorē facti ꝛ repetit.vt.l.si qs postꝫ.de fideinſ.aĺs non repetitur.vt.l.si.rem ra.hab. ratio qꝛ quādo lex tollit ciuilē tollit eā egtate naturali aliqua fraudente:ideo fuit ꝓdicta distinctio adhibēda.ista ꝛba nō placent qꝛ dum dicit in ꝓmo membro qñ fuit ab initio naturalis sola fine ciuili quocūq; errore solutum nō repetitur.dicit cōtra casum.l.error.C.ad leg.fal.ꝛ fm opi.Guil.dum tenuit ꝙ illud qđ resecatur per falcidiā fit naturaliter debitū. Jtē secundū ꝛ tertiū membrū non placet:qꝛ qñ ciuilis tollitur facto hoīs aut a iudice.vt.o.l.iuliannus.in ꝓin.ꝛ tunc iudex facit hoc autoritate legis:ꝛ sic ipsa lex facit.vt.l.sanctio legum. et ibi no.de penis.ꝛ sic est eadē ratio que est quando tollitur per legem: vel tollitur sola ciuilis per hominem:scilicet per ꝓncipē. vt.o.l.iij.in fi.quod quisq; iuris. Et tūc quia prima

c ¶Andre. ꝑoma. ¶Per hoc apparet.Bart.hic sentit ꝙ numerus septem testiū nō fit de substātiali forma testamēti:sed Jnium tenet in.l. nemo potest.glo. ibi.de leg.i. et ibi vide Alreti.in.iij. et.vij.col.ꝛ.l.here des pala.in ꝓin. de testā.Jaſo.i.o. l.nemo.vbi ꝙ opinio.Bart.ibi adducit tex.l.si vnꝰ. C.de testa. inducēdo vt ibi ꝑ eum dupliciter. ꝓio dum dicit ꝙ vno teste deficiente testamentū est ipso iure nullū ꝛ tamē si vera esset opiō. Bar. hic testamētum posset,ꝑari ꝑ sex testes. ſiccta magine cōfessione veniētiū ab in testato. Scōo ꝓo Barto.facit id qđ voluit bal.c.j.vl ti.col.q̄ fit innesti. vbi dicit ꝙ solēnitas testium in dubio est ꝓbata: nō substantialis nisi leg vltra annullādo ꝓcedat: sed sic facit in testamēto vt ptz.l. hac consultissima.C.ō testa.ergo ꝛc.ꝙ boc vide Alex.ꝛ reliquos hic ꝛ Bar.i l.vniuersa.C.ō ꝓci.impe.offe.

¶Sustētata. ad
b dē ō hoc articulo vt ꝑ Bar.i tracta.suo minoricarum.in.j.parte.et in.l.j.C. de sacrosan.eccl.ꝛ in.l.sive ritas.C.de fideic. ꝑ Ang.i dispua incip. astēsis milcs.ꝑ Cano. in.c.fi.eō.de solu. ¶Casus est hic. Adde ꝙ opi.glo. ꝛ Bar. tenēt Ange.ꝛ Sali.h.ꝛ Sali.in.l. cū quis.C. de iur.ꝛ fac.igno. Ant.de bu.ꝛ Jo. de imo.in.d.c.fin. Ange.in repe.l.j. C.de iudi. Fulgo. Pau.de cas.in.d. l.iubem⁹.ly Bar. ibi contra.

Universidad del Rosario Archivo Histórico